

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Mashmi'a Yeshu'ah

Abravanel, Yitshak
קחצי, לאנברבא

Poh Amsterdam, 404 [1643 oder 1644]

העושי עימשמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9366

ואזכור הנביאים בשם מבשרים כי כלם יחדו ירכבו תהלות ה' יבארו בהסכמה רבה והיו תואמים והיה כל מבקש ה' מסכה לתשועתו יבא אל הספר הזה או יבין רצת ה' ודעת קדושים יפך ענת גוים יבא מחצות עמים ויען וביען המאמר הזה בופה כתיבו לביית ישראל וקורא בראש ההרים לכן קראתיו : **משמיע ישועה** כי הוא ישמיע תשועת

ה' ובנין ביתו אשר יעשה במקדשו ויבין כמו רמים אך שמים ראיתי להודיעך פה אמת היא שכתב באו לנביא אשר כבואות רבות על הגאולה ויחדו יהיו תמים כי בן ראה ישעיהו מעלת בבל וירמיהו מורכן מכרים פעמים הרבה והיה זה לשון אמות הכנזאה וכדרכו הכותב ית הודיעו סדריו שיתן אותם לרמיה' ולכן אין סתירה ביניהם בעצם הדבר כי כלם כתבו מרועה אח' והם אלו' ולא יתפרדו מבטן אח' כאו והנה תואמי' והג' שדברכי הנביאים פעם יהיה הדבור לנבא ופעם לנסתר כי בן היה דרך המדברים מימים קדומים פעם ידברו על שרא' בלשון יסוד להיותו כלל ופעם בלשון רבים בבחינת הפרטים ואין בדבור הזה מולאה אין לו דמים פעם יבנה ישראל בלשון זכר כג' העם ופעם בלשון נקבה כנגד האומה ולכן נקראו אלימות ויחומים וכמו שאעיד במקומות והנה אקצר פה בבחינת הכנזאה הא' וארמיה המאמר בהם בפירושי לנביאים ובקצתם אעשה שמה התהלות הכנזאות וולת מה שאעשה פה כפי בודק המקומות וכדי לעשות עם הדברים השלמים כי אין הכונה פה כי אם לתת בפיו המעיינים שיהי מדע ואמרי יוסר להם כי את האפיקורוס וכל רבים עמים ול' אלהים אשר דברתי אל תאסוף עם העמים כפשי ועש' אנשי דמים העלל' סתיר' מושע קוסים מתקוממים ואינם מה היום מימים להשמיע ישועה בקול גדול קול רעמים הלא הוא בעבור שהאמת שבו ימי השלום באו ימי הפקודה כי יודע ה' ימי תמימים : **וכרמינו סדר** תשועת ה' וגאולת עמו כרם קמר עבו לה לא בא יומה קדשה ומועדה ולא תמיש מעשות פה לז' הכנז' אשכולית עוד תש' תהיה בענף עץ עבות פני עץ הדק גפן בוקק ישראל היה בגלותו והי' לגפן סוכרת מגפן קדום ומשדמות עמורה על כן פרטו גדריה יכרת סוכר מיער הוא עשו אבי אדום וישתה בתה וארזה כל עובדי דרך מואב והגרים עם אהלי קדר הגפן הובינה כי אין יכול כגפנים אין ענבים בגפן יונקתו יביש עליה' כיבוש קפירה וככפול עליה מגפן לפני כל חביר ייבש עם גפני' לשמה וכל עץ רענן יבש היה כעץ וקוף ודרדר לא אומללה הגפן וכל עץ יבש לא תכבה ואף כי ספו תמו ענפייה סורי הגפן ככריה לא מפני זה תמות שדשו ייבשו הן עוד היום גדול לא עת האסף המקמה הגפן תתן פריה ועץ השדה פריו יתן בעתו עוד יסובון כשיבה קדש הלולים לה' איש לא כעדר בעתה ישיבנה יראה ויפקוד גפן זאת מרים מים תפריה וממי הברכה העליונה פרוה תפרס כפתורה ופרסיה ממנה יהיו באשכולות הגפן במכרות אלהינו יערימו יבין ופרס ישראל על רכפת בהט ויש ודר' ואמר ביום ההוא אודך ה' כי אנפת כי השימות את גפני ותאכתי כי

מעפר אשר יבאמו כמה צדיק תפתח ארץ ויפרו שוע ונדקה תנמיח והולידה והנמיחה ואזהביה יאכל פריה והיה פריה למאכל ועלהו לתרופה מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה באדר שם תנמיח קרן לדוד כמה שמו ומתקטיו יבאם על גפן פוריה יפרס כשואב ויבא פרח ויבן כין כדך השדה כן יבין יהיה כמה ה' לנבי ולכבוד וכסאו כשמש כגדו עליון למלכי ארץ כי כן נשבע לדוד באמונתו כדר ואני המדבר באתי במשעול הכרמי' זה ימים ביכותי כספרים לראות הפקדה הגפן וראיתי דברי הנביאי' פה אמר יעידון יג' דון אש' מלמה שמו נטע כרם ולא חללו לך וישוב לביתו ומיעב כרמו ישלם אף כי בגלותו זה חסך השמש בכאתו וירס קדר ועוד ראיתי סגן המטה וקס שבת מ' שאל ועת הזמיר הגיע והנה גפן לפני והיא כפורסת ואמרת כי אכן קרובה ישועתו לנבא ותפרס כמכנל' כטרם תנמיחה מדשות אשמיע אשכס וגם כי מכאזנו כרו' רכות ורעות מכל' משיח הם עת כרה היא ליעקב וממכה ישע והיתה לה' המלוכה מלכותיה מלכות עולם ואולטכיה עם דק ודר :

מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום
מבשר טוב משמיע ישועה אומר לציון מלך אלהיך קול צופיך נשאו קול יחדו וירננו כי עין

בשן יראו בשוב יי ציון
זה זכרון המעשרים כמספר שנות וזכרון הכנזאות שכל אחד מהם נבא על הגאולה העתידה ותשועת יי'

המבשר הראשון משמיע ישועה הוא בלעם בן בעור בכנזאה אחרונה מכנזאותיו תשלמה באס בלעם בנו בעור וגומר באס אומע אמרי אל ויודע דעת עליון וגומר עד וגם הוא עדי אודך :

המבשר השני משמיע ישועה הוא משה רבינו ע"ה ויש בתורתו ארבע כנזאות על זה וכלם באו כספר אלה הדברים משנה התורה אשר דבר משה אל כל ישראל והם אלו :

הנבואה הא' בפדחת עקב תמלטה למען יבשו ימיכם וגו' עד כימי השמים על הארץ :

הנבואה הב' בפדחת שופטים תמלטה ואם ירחיב ה' את גבולך וגו' עד על השלש האלה :

הנבואה הג' בפדחת נביים תמלטה והיה כי יבאו עליך כל הדברים וגו' עד כי המנוה הזאת :

הנבואה הד' בפדחת האזינו תמלטה הלא הוא כמות עמדי וגו' עד סוף השירה :

המבשר השלישי משמיע ישועה הוא ישעיהו בן אמון ויש בדבריו ט'ו כנזאות היותר מוכרחות ומפורשות שכספרו והם אלו :

הנבואה הא' תמלטה והיה באחרית הימי' ככון יהיה וגו' עד בית יעקב לבו וכלכה וגומר :

הנבואה הב' תמלטה הנה הארון ה' נבאת מסעף פארה גו' עד משא בכל אשר חזה :

הנבואה הג' תמלטה הו' ארץ כלכל כבעים וגו' עד משא מכרים

משמיע ישועה

הכבואה הג' תמלטה בן אדם כהה על המון מצרים וגומ' :
 עד בן אדם דבר אל בני עמך :
 הכבואה הד' תמלטה הנבי אבי ודרכתי את כחי ובקרתים :
 וגו' עד בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם :
 הכבואה הה' תמלטה בן אדם בית ישראל יושבי על אדמת' :
 וגו' עד היתה עלי ד' ה' :
 הכבואה הו' תמלטה היתה עלי ד' ה' וגו' עד ואתם בן :
 אדם קח לך עץ א' וכתוב עליו :
 הכבואה הז' תמלטה ואתה בן אדם קח לך עץ א' וגו' עד :
 בן אדם שים פניך אל גוג :
 הכבואה הח' תמלטה בן אדם שים פניך אל גוג וגו' עד :
 בכ"ה שנה לגלותו :
 הכבואה הט' תמלטה ובהפלתם את הארץ בכמהה וגו' עד :
 כי יתן הכהני מתנה :
 הכבואה הי' תמלטה בן אדם ה' אלהים זה גבול אשר :
 תעמלו וגו' עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא הושע בן בארי :
 בכבואה הראשונה מספרו תמלטה תמלטה דבר :
 ה' בהושע וגו' עד שמעו דבר ה' בית ישראל :
המבשר השני משמיע ישועה הוא יואל בן פזואל :
 בכבואה האחרונה מספרו תמלטה והיה אחרי :
 בן אשפוך את רומי על כל בשר וגו' עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא עמוס בכבואה :
 האחרונה מספרו תמלטה הלא ככני בושים :
 אדם לי בני ישראל וגו' עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא עובדי בכבואה :
 כלה שהיא א' ומדובקת ושם פירשתי ענין כל :
 הכבואות שכבאו אשר הכביאים על אדום :
המבשר השני משמיע ישועה הוא מיש' המורשתי ויש בספרו שתי :
 כבואות לעתיד היותר מבוארות ומפורשות :
 שראיתי בדבריו והם או :
 הכבואה הא' תמלטה והיה באחרית הימים יהיה הר בית :
 ה' וגו' עד שמעו כל את אשר ה' אומר :
 הכבואה הב' תמלטה א' תשמחי אויבתי לי כי כבלתי קמתי :
 וגו' עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא חבקוק ולהיות :
 כבואתו מקושרת פירשתי כלה מתמלטה :
 הספר עד סופו :
המבשר השני משמיע ישועה הוא נפניה בן כושי בן :
 גדליה בן א' ריה בן חלקיה בכבואה האחרונה :
 מספרו תמלטה לכן חבו לי נאם ה' ליום קומי לגד וגומר :
 עד סוף הספר :
המבשר השני משמיע ישועה הוא חגי ויש בספרו :
 לעתיד כבואה אחת תמלטה בו' ככ"א להדש :
 היה דבר ה' וגו' עד ככ"ד לתשעי :
המבשר השני הוא זכריה בן ברכיה בן עדו ויש :
 בספרו לעתיד לבא ד' כבואות שהן מוכרחות :
 ומפורשות בענין לא ראי כהב' בכל תרי' עשר כביאים והם או :
 הכבואה

ימצרים הנה ה' רוכב :
 הכבואה הד' תמלטה מסא מוכרים הנה ה' רוכב על עב :
 קל עד בשבת בא תרפן אשדודה :
 הכבואה הה' תמלטה הנה ה' בוקק הארץ וכולקה וגו' עד :
 אורם לכדיק מישרים :
 הכבואה הו' תמלטה ארץ לכדיק מישרים וגומר עד הו' :
 עטרת גאות שכורי אפרים :
 הכבואה הז' תמלטה קרבו גו' ס לשמוע וגומר עד ויהי :
 ב"ד שנה למלך חזקיהו :
 הכבואה הח' תמלטה נחמו נחמו עמי וגומ' עד העניים :
 והאביזנים מבקשים מים ואין :
 הכבואה הט' תמלטה כה אמר ה' לכוה נפש למתעב גוי :
 וגו' עד אי זה ספר כתיבות אמכם :
 הכבואה הי' תמלטה שמעו א' רודפי דקק מבקשי ה' וגו' :
 עד הנה ישכיל עבדי :
 הכבואה היא תמלטה רכי עקר לא ילדה וגו' עד כה אמר :
 ה' שמרו משפט ועשו נדקה :
 הכבואה הלב תמלטה קומי ארבי כירבא אורך וגו' עד שוש :
 אשיש בה' תגל כפשי באלהי :
 הכבואה היג תמלטה שוש אשיש בה' תגל כפשי בלאהי וגו' :
 עד חסדי ה' אזכיר תהלות ה' :
 הכבואה היד תמלטה כה אמר ה' כאשר ימנא התירוש :
 באשכול וגו' עד השמים כסאי :
 הכבואה הטו' תמלטה כה אמר ה' השמים כסאי והארץ :
 הדום רגלי וגו' עד סוף הספר :
המבשר הד' משמיע ישועה הוא ירמיהו בן חלקיהו :
 ויש בספרו ו' כבואות היותר מבוארות :
 ומפורשות על שראיתי בדבריו והם אלו :
 הכבואה הא' תמלטה שוכו כבים שוכבים נאם ה' וגו' עד :
 כי כה אמר ה' לאיש יהודה :
 הכבואה הב' תמלטה הו' רועים מאבדים ומפיצים גומ' :
 עד לכביאים משכר לבי :
 הכבואה הב' תמלטה כתב לך את כל הדברי אשר דברתי :
 אליך וגו' עד מבא סן במדבר :
 הכבואה הד' תמלטה מבא סן במדבר אשר היה א' ירמיהו :
 בשנה העשירית לכדקיהו :
 הכבואה הה' תמלטה ועתה לכן כה אמר ה' אלהי ישראל :
 לעיר הזאת וגו' עד כאשר הבאתי אל העם הזה :
 הכבואה הו' תמלטה ויהי דבר ה' אל ירמיהו שנית והוא :
 עודנו עבד וגו' עד הדבר אשר היה א' :
 ירמיהו מאת ה' אל כבודך כאשר מלך בכל :
המבשר הה' משמיע ישועה הוא יחזקאל בן בוזי :
 ויש בספרו י' כבואות היותר מבוארות :
 ומפורשות על שראיתי בדבריו והם אלו :
 הכבואה הא' תמלטה בן אדם אהך אהך אנשי גאולתך :
 וגו' עד ואלכך אל הגולה את כל דברי :
 הכבואה הב' תמלטה והגולה על רומכם וגו' עד בן אדם :
 שים פניך דקק תמנה :

בעבור כי עם היותו קוסם בתמלת ענינו כמה עליו רוח
 יי' וכבואו כלי לדבר טוב על ישראל ולפרסם בקרב
 האומות מעשה יי' כי נכרא הוא אשר הוא עושה עם עמו
 ומסידו והיה הוא בהגדת כבואו כמלאך רע עושה בעל
 כדמו אמן ועיקר מה שבא לעתיד לבא הוא בכבואו
 האחרון באמרו כאם בלעם בנו בעור וגו' כאם שומע אמרי
 אל וגו' אראבו ולא עתה ויתר הפסוקים עד וגם הוא עדי
 אוכד וזה שאמר תמצא בלעם ד' כבואות על ישראל כלן
 הולכות בדרכה כפי הזמנים מוסיפות בעתידותיו על זו
 וביאור זה שבכבואה הראשונה קשר שהיה ישראל חלק השם
 עמו ובתלמו למימי אבותיהם הראשונים ואינם תחת ממלכת
 כבש ומול והם עם כנעני ג'ע והשכר הכפשי ועב'א תמות
 כפשי מות ישראל וגו' ואמר שלמות ישראל חלק השם לכן
 בתרבו באופן כפלא ועו'א כי מראש בורי אראבו וגו' מי מכה
 עפר יעקב וגו' וכבואה השנית הוסיף להודיע שיכבשו את
 הארץ וינצחו המלכים שילמנו עמהם ויהרגו ויזכו לכבואה
 וליושר המדות ועו'א אם בישרות העם והשלמות כשכבשו
 לארץ לא הביט און ביעקב וגו' ואם בהתרכבו הכבואה ביניהם
 אמר כי לא נחש ביעקב וגו' ולענין כבש הארץ וכמון
 המלכים אמר הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא וגו' ומפני
 שגבי העבדים האלה גראה בכבואה הזו כ"ל היותם חלק
 השם וכבשם את הארץ הארץ לזמן קרוב לכן לא קרא ענשו
 בון הכבואה כביא ולא סוזה ולא יודע דעת עליון וכבואה
 הג' הוסיף להודיע שבתם בארץ ופריים וכביים עליה ובנין
 ב"ה ויפיו והעמידם חלק שיכנח את אגב חלק עמלק ותנשא
 עד המלכות בהמלכת דוד שהיה מתנשא למעלה וכמ"ש
 הכתוב וידע דוד כי הכיבו יי' למלך וכי נשא ממלכתו וגם
 על שלמה רמו בהתנשאות המלכות הזה ועל העתידות האלה
 אמר מה טובו אהלך יעקב שהוא ישוב הארץ משכבותך
 ישראל שאמר על ב"ה ועל משכן יי' שקודם שנבנה ב"ה ישב
 בגלגל וכשילה ובכוכ ובגבעון והרבה עליהם הדמויים הד'
 במספרם ככאלים נצו כגבות עלי נהר וגו' שהם ד' דמויים
 כנגד ד' המקומות שעמד בהם הארון קודם שנבנה הבית
 שעליה אמר משכבותך ישראל כמו שפירשתי ועל מלמתי
 שאלו בעמלק ומלמתי דוד בפלשתי ובאדום וביתר הארצות
 אמר בהתרכבות העם בארץ זל מים מדליו וזרעו במים רבים
 ויר' מאגב מלכו וזה היה אגב מלך עמל' שהמריב שאלו את
 ארבו וישעשהו שמואל כשעם הגד' ואמר ותנשא מלכותו על
 דוד ושלמה ושאר מלכי יהודה ועל מלמותם באויבים אמר
 יאכל גוים נרין ועבמותיהם יגרם וגו' וכבואה הד' האחרון
 הזאת פי' שהיה לארצות המים ומפני זה קרא ענשו בה
 שומע אמרי אל ומזה ויודע דעת עליון ובה הוסיף להודיע
 מעלת מלך המשיח וקבוץ הגלויות העתיד להיות והנה הובדך
 לכבא על זה לפי שכל חס לבו בקרבן מפני ישראל פן ישחיתו
 ויכבשו אז את ארבו לכן אל' בלעם אחרי שלש הכבואות
 הראשונות לכה איענך אשר יעשה השם הזה לעמך וגו' ויקשה
 בכתוב הזה איך קרא ענה מה שהיה בארצות המים כי כמו
 שאמר הפילוסוף בג' מקשר המדות הענה לא תבוקש על מה
 שיעשה

חנבואה הא' תמלטה ראיתי הלילה והנה איש רוכב
 וגו' עבר ויראני את יהושע הכהן הגדול :
הכבואה הב' תמלטה ויהי בשבת אחת לדריש גומר עד
 רעה את באן ההרבה :
הכבואה הג' תמלטה משא דבר על ישראל וגו' עד הכה
 יוס בא לה' ומולק שללך :
הכבואה הד' תמלטה הכה יוס בא לה' ומו'לך שללך בקרבך
 וגו' עד סוף הספר :
המבשר העו' משמיע ישועה הוא מלאכי בכבואה
 האחרונה מספרו תמלטה הגועתם ה'
 בדבריכם ואמרתם כמה הוגעוכם וגומר עד סוף הספר :
המבשר היו משמיע ישועה הוא ד"ה ע"ה בס"ת ומלכ'
 המזמורים שאלו בו בדרך תדעית ותלובת
 ע'! הגלות או בדרך תפלה על הגאולה ועל מלך המשיח הכה
 עוד ראיתי בספרו י"ב מזמורים מיעדים הגאולה העתידה
 והם אלו :
המזמור הראשון מאלה הוא מז' מ"ב למכנח משכיל
 לכני קרח כאל תערונו וגו' :
 המזמור הב' מאלה הוא מ"ג שפטי לאי' והוא ג"כ לכני קרח
 המזמור הג' מאלה הוא מ"ו למכנח לכני קרח על עלמות
 המזמור הד' מאלה הוא מ"ז למכנח לכני קרח מז' כל העמי'
 המזמור הה' מאלה הוא ע"ה לאסף הודינו לך אלהים וגו'
 המזמור הו' מאלה הוא ע"ו לאסף כודע ביהודה לאי' וגו'
 המזמור הז' מאלה הוא פ' לאסף דועה ישראל האזינה וגו'
 המזמור הח' מאלה הוא פ"ה לכני קרח רבית יי' ארנך וגו'
 המזמור הט' מאלה הוא ק"ז הללו את יי' כל גוים וגו'
 המזמור הי' מאלה הוא ק"ח הודו ליי' כי טוב כללם וגו'
 המזמור הי"א מאלה הוא קכ"ו בשב"י את שיבת ציון וגו'
 המזמור הי"ב מאלה הוא קכ"ט רבת ברכו מנעורי וגו'
המבשר היו משמיע ישועה יותר מכל המבשרים הוא
 דביאל וכבר באו בספרו חמש מראות
 מבוחרות וגלוי' בדבר הזה והן אלו המראה הראשונה מהכלם
 שראה ככוכב באבר בשלמו תמלטה ואלו כלם חד שגיא וגו'
 עד בארין מלכא כ' כ' המראה הב' מהמיות שראה דביאל
 תמלטה בשבת חדא לכנשאכר וגו' עד ומלמא כלכי כערתי
 המראה הג' תמלטה בשבת שלש לכלשאכר המלך חזון כראה
 אלי דביאל וגו' עד ואשתומם על המראה ואין מבין המראה
 הד' תמלטה שבועים שבועים כמך על עמך וגו' עד כלה
 וכמרצה חתך על שומם המראה הה' תמלטה ובעת קך יתנחם
 עמו מלך הכנב וישתער עליו מלך הצפון וגו' עד סוף הספר
הדרי לנו על תאועת יי' וגאולת עמו יי' מבשרים
 ומשמיעי ישועה וסימ' מכבש טו"ב משמיע
 ישועה כי טוב עולה במיכו לז' והכה יו המבשרי הראשונים
 מאלה יבא פי' כבואותיה על ככו כפי הסברא הישרה בספר
 הזה וזה האחרון ענמו שהיא דביאל ככר בא פירושו בספר
 מעייני ה' שועה אשר עשיתי בביאור ספרו בשלמות גדול
 והרבה מספקת והכני מתחיל כמה שיעדתי בשם יי'
המבשר טוב הראשון משמיע ישועה הוא בלעם בן

משמיע ישועה

השוב כי מכל בני אדם הראשון וזרעו לא נשא'מן המבול כי
 אם כח וכחו שהיו מבני שם א"כ העמים כלם הם בני שם
 וקרקר מלשון מקרקר קיר ואוע לא ההר והענין שבבא מלך
 המשיח יבטלו ממלכות האדמ'כמ"ש הכב"א ושם רום האדם
 ושפל רום אנשים וכגב ה' לבדו וגו' ועם היות שכבר נמחה
 מן העולם זכר עימן ומואב לפי שנקמריב בלבד את העולם
 והעביר אותם לערים הנה הנבואה באה על אותם הארצות
 כפי מה שנקבו בשמות כימים הרם ועם היותם עתה בלתי
 ידועות אלינו אי זו ארץ מואב ואי זו היא ארץ עמון ארץ
 שכמה לפני כמא כבודו וכלם ידועים וגלויים להכיר ומפני
 שאמר על כל בני שם בכלל באר עוד שפטרע וביחוד תהיה
 ההשמה והאור רבן בארץ אדום וזהו והיה אדום ירצה והיה
 ירצה שער אויביו וישאל עושה מיל ר"ל שמהיה כל ארץ
 אדום ואומתו ירצה למלך המשיח ואמרו עוד והיה ירושה
 שער אפסר לפרש על הכרך הגדול שבאדום שהוא רומי
 ובתן הסבה למה בהיות אדום אחיו של יעקב תהיה ארצו
 ירושה לזרעו של יעקב וע"ז אמר אויביו ר"ל לפי שהיו בני
 שער אויביו של יעקב ולא זכרו בכית אחים לכן ישראל היה
 עושה מיל נגדו והסתכל בלשון הירושה הואת זוכר בלעם
 שבלשון הוא מירצה אמר עובדיה וירשו בית יעקב את
 מורשיהם והיה בית יעקב אש וגו' וירשו הנגב וגו' שאל לשון
 הירושה בשום דבר כי בלעם וכדבר עובדיה וכמו שאמר
 עובדיה ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו כן
 אמר בלע' וירד מן יעקב והאביד שרד מעיר ר"ל שהממשלה
 והשלטנות יהיה בקרב יעקב מלשון רצה בקרב אויביו והוא
 יעשה מורכב כ"כ עמוס וכ"כ גדול בארצו עד שאביד ולא
 ישאר שרד מעיר ר"ל מכל עיר שבאדום או שאמר מעיר
 על רומי העיר הגדולה והוא יתר כחן וכבר נבא על זה
 ישעיהו ע"ה באומרו כי עיר כנורה בדר כוה מואב ונעזב
 כמדבר וגומר וספר הכתוב שאמר שהשיב בלעם לבלק על
 ענין מואב ראה עוד בכנאיתו או שהיה בראש הסעור
 הכשקף על פני הישימון והביט כנגד עמלק הירושב בהר ההו'
 ובא עליו באמרו ראשית גוים עמלק וגו' ר"ל שעם היות
 עתה עמלק ראשית הגוים שכלחמו עם ישראל בבית'ממזרים
 הנה אחריתו ג"כ יהיה עדי אוכד ר"ל ע"י ישראל וכן בראותו
 את הקיני נבא עליו איתן מושכך וז"ש בסלע קנן ולא אמר
 זה על הקיני מבני חובב מותן משה שהיה יושב עם עמלק
 ושאל בלע' סורו רדו מתוך עמלק פן תספה עמו ותן באיתן
 מושכך וז"ש בסלע קנן שהאיתן והסלע הוא ישראל וא' תפחד
 בבואך עמו שחבלה עמהם ע"י מלך אשור כמו שהם עתידים
 לגלות כי אם יהיה לבער קין שהוא הקיני שילך בגלות עם
 ישראל לא יהיה גלותו נכחי ב' אש עד זמן מוגבל וזהו עד
 מה אשור תסכך ר"ל עד זמן מוגבל תהיה השביה והגלות
 שתלך בו ע"י אשור כמו שפירשו כוה המפרשים כלם והוא
 בלתי מתיישב לפי שלא נמנא בספורי הגלויות כלם שגלו בני
 חובב עם ישראל ע"י מלך אשור וגם לא ראיתי בכנא' יעוד
 באולה כי אם לישראל לא לקיני ועוד כי לדברייהם מה היתה

שיעשה הולת כי לא יתענו אנשי ליסדימוניא אך יתנהגו
 כביהם אנשי רומי אמנם כקח ענה בדברים שהם בנו והם
 כפעלים ומפני זה אמר שהש"ו ענה להפקיר בנות מואב
 להכשילם בדבר פעור והר"מכ"פ שאמר לו אנ"ד לך העבה
 אשר יען העם ממה שיעשה העם הזה לעמך באחרית הימים
 ואין בורך לכל זה שפטרע הכתוב מואב הוא שהעבה היתה
 לבלק שילך לו ולא יחוש לענין ישראל לפי שמה שיעשה ישראל
 לבעמו לא יהיה עתה כי אם באחר' הימים ושלוס ואמת היה
 בימיו ואין ענה גדולה מזה להשיע דעתו מזה כי הרעה אשר
 תבא היא לעמים רחוקים ודיה לנרה בשעתה גם כי הרעה
 היא מחוייב' כי י'נבאות יען ומי יכר וההשתדלות והמרינות
 כגדו הוא שקר ובטל וא"ל לכה איעבך והכתוב מוסרם ר"ל
 איעבך שתלך ולא תחוש מזה לפי שמה שיעש' העם הזה לעמך
 הוא באחרית הימים לא עתה וכד' לבאר זה הביא הנבואה
 הרביעית ולהיותה לעמים רחוקי' מאד לכן אמר שהיה שומע
 אמרי אל וגו' כלומר שידיעתו כוה היתה אליהית כי הש' יודע
 העתיד' והוא הודיע' ל'ו ואמר ג"כ אראבו ולא עתה אשורכו
 ולא קרוב וגו' ותמתי' מרש' שפירט ומתן פאתי מואב על
 דוד הע"ה שעשה כקמה גדול' במואב ופי' וקרקר כל בני שם
 על מלך המשיח וכן פירשו הרב הגדול המיומני בסוף ספרו
 מסכה תורה וכתבו הפסוק א"כ לשעורין כ"ש שמבלעם עד
 דוד לא היו כי אם כ"ד מאות שנה ואין יאמר ע"ז אראבו ולא
 עתה וגו' וקראו אחרית הימים והנה בכנא'ה הג' דבר משאל
 ואנג' ומכשאות מלכות ישראל שהיה בימי דוד ולא קראו
 אחרית הימים ולא שאר הלשונות'זוכר פה ועוד כי דוד המלך
 לא קרקר כל בני שם רק נכח אויביו סביבו וכבר דרשו חז"ל
 הפסוק הזה על שני המשיחים לעמיד לבא אמרו אראבו ולא
 עתה זה דוד אשורכו ולא קרוב זה משיח דרך ככב זה דוד
 וקס שפט זה משיח ומתן פאתי מואב זה דוד וקרקר כל בני
 שם זה משיח אבל כפי הפשט אין ספק שכלו כאמר על ימות
 המשיח ודרך כוכב מיעקב פירשו המפרשים על מלך המשיח
 שידמ' לכוכב השמימי' במעל' מלכותו זהו וכבודו ולמכותו
 זה השכלתו והנהגתו ומושלו בעולם כממשלת הכוכב בשפלים
 ויפה פירשו אבל מאמר אמר הכתו' דרך כוכב מיעקב במ"ס
 ולא אמר ביעקב אשגוב שירמוז שהמערכה המשייבת ברבון
 השם גלות על ישראל תסתלק ולא תורה עליו באותו אופן
 שהורעה כל זמן הגלות שהיו שרי האומות מנגדים לישראל
 כמו שזכר בספר דניאל או שלא תתחייב עוד הוראתה וזהו
 דרך כוכב מיעקב כלומר דרך והלך הוראת הכוכב מהם
 ובהיותם בגלות זמן רב אין מלך ואין שר ואין להם שפט
 משפט שפט מושלים הנה יקום מעמנו שפט שהיה מישראל
 שפט מישור שפט מלכותו ואיתו שפט מלכות שיקום ימתן
 פאתי מואב כאלו אמר לבלק הנה עשה מישראל לא יעבך
 שוט חק אבל בימים ההם אותו שפט מישור שיקום מתוכם
 ימתן כל הפאות שלא תשאר פאה בכל ארץ מואב שלא ימתן
 הוא משל לכבוש הכולל שיעשה בכל ארץ מואב ואמר לבלק
 שיתפא' כוה כי לא תהיה הרע'היה' כפאתי מואב בלבד אבל
 גם כל בני שם יקרקר ובני שם הם בלל בני אדם אשר בכל

לפי שמבואר ענינה אלא בתקיימה בזמן בית ראשון ולא בבית שני כי הנה אז לא קם שבע מישראל שיקרקר כל בני את ולא אדום רשה כי עם היות שסכסכו בכרית לא היו ירוש' לישראל ולא האביד ארד מעיר ולא היה אדום אחריתו עדי אובד וכל זה יורה בהכרח שדרכי המבשר טוב הזה שרוח ה' דבר בו ומלתו על לשונו עתידים הם להתקיים בבית משיחיה :

המבשר

טוב השני משמיע יאענה הוא מרעיה וכבר במאמ' אמנו בכאורה העתידה הזאת ד' ככוואות :

הנבואה

הראשונה היא כפר עקב באמרו למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה וגו' והנה פסע הכתוב הזה מוכיח שהיה שבעת הש' לאבות לתת לזרעם את הארץ מתנה תדירה בלי הפסק לנכח כנחם כימי השמים על הארץ כי כן באמר לאברהם כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתנכה ולזרעך עד עולם ר"ל מתמתת וקיימת עליהם תמיד מבלי שיגלו עוד ממנה וידוע שהשבעה הזאת לא בתקיימה בבית ראשון ולא בבית שני כיון שלא יטבו על הארץ בתמידות אבל גלו ממנה ומפני זה יסוייב שיבא זמן שדקיקים ייטבו ארץ וישכנו לעד עליה וכח"כ הנביא יטבו עליה הם ובהם וכי בניה' עד עולם ושלא ילכו עוד בגלות ולא יסמו עוד מעליה וכו' תתקיים השבעה הזאת :

הנבואה

השנית היא כפרש' אפסעים ואוטרס' שאמרי שנוה על ג' ערי מקלט אשר יבדילו בארץ כנען אמר ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך וגו' ויפת לך עוד ג' ערים על השלש האלה והמנוח הזאת היא עתידה וענינה שה' במלאת בין הכתרים נתן לאברהם במתנתו הנשבעה ארבות עשרת עממים שאל' ביום ההוא ברית ה' את אברהם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מהבהר מזכרים עד הבהר הגדול כהר פרת את הקיצי ואת הקיצי ואת הקדמוני ואת הפתי ואת הפריזי וגו' והנה ישאל לא יטבו בכבשתם לזרע כמו שזכר בספר יהושע כי אם ארץ שבעת עממים לפי שאלה ית שלא היה זכותם מספיק לזרע מה ולכן לא נתן להם המתנה היעודה כלה וכמ"ש בפר' וזתקנן כי יביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר אתה בה שמה לרשעה ונסל גוים רבים מפניך הפתי והגרגש' והאמורי והכנעני והפריזי והחוי וזו בוס' שבעה גוים רבים ועממים ממך כי אין ראוי לקטוב שפיהם מתחת הארץ לישראל כ"כ קטנה ומועטת כאשר היא היום הנה וכאשר היתה בשעתם עליה אבל היתה המתנה יותר גדול' מאד אם לא שהם בשעתם לא זכו אליה אז ולפי שלא זכו לרשת הקיצי והקמוני והו' ישראל עתידים לרשת אותם לימות המשיח לכן אמ' מרעיה' לישראל כי יביתם ה' אלהיך את הגוים אשר ה' אל זרעך נתן לך עתה שהם עממים שלש ערים תבדיל לך בתוך ארצך ר"ל מלבד ג' הערים אשר הבדלתי אבי מעבר לירדן עוד תבדיל לך בתוך ארץ כנען ג' ערים אחרות ויהיו כלם ו' ערים האמנם כאשר ירחיב ה' ארץ את גבולך כאשר נשבע לאבותיך שההרבה היא בירוש' הקיצי והקמוני והקדמוני ונתן לך את כל הארץ אשר נשבע לתת לאבותיך כלום כאשר יתן להם ארבות כל ה' עממים יתן שזה

השבעה שימך לקיני להתישב עם ישראל אם היה עתיד להיות גולה עמו כל הגלות הארוך הזה ויו'ת' ראוי היה לסור מעמלק אבל שלא יתחבר עם ישראל ולא יסבול גם שאל' גם גלותם ולכן ראוי לפרש הקיני שהוא אח' מעשרה עממים שנתן הש' לאברהם כיון שיתבאר אחרי זה מאותם השלש מלכויות שלא כבשו ישראל הקיני והקמוני והקדמוני וכן ת"א בקיני אבוכר ביעוד אברהם ובמקו' הזה בשניה' תרגם יתד סלמאה וכבר אמר' שאותם הג' מלכו' קיני וקמוני וקדמוני הם עמון ומואב וזרעם ולכן נזכרו בפרש' הזאת אדום ומואב ולא נזכר עמון שהו' הקיני ולפי שכלע' ראה אותו קיני שהיה מתישב במקומו חוקים מנדות סלעים משגבו לכן אמ' לוי איתן מואבך וזשים כסלע קנך כלומר עם היות שמואבך במקום חזק כאשר תבא עלך הגזרה האלהית ויהיה לבער קין ר"ל לבער אותך מן הארץ האם תסבוב שתכל' במקומות החוקים ההם עד מה אזור תשך ר"ל כמה זמן תשבת שיבטרך מלך אזור להוליכך בשני באמת בימים מעטים יגלך וישך מארצך ובהו' כבא סכמת' גולה את הקיני כמו ששעה לעמים רבים וכיון לפרש שכל הנבואה הזאת היתה מיוחדת לישראל ולכן זכר עמלק שהיה עדי' אובד עי' ישראל וכן הקיני לפי שהיה מ' עממים שנתנו לאברהם לישראל לא זכו לרש' את ארצו כמו שיבאר לכ"א עליו אל תסבוב כי לפיזוק המקומות אשר אתה יושב בהמה תכל' בהם לימות המשיח כי אם יהיה השבע' שיקום מישראל אשר זכר משולח לבער ולהשמיד את קין בארצות הימים לא ימנע זה כעבור גלות אשר שגלו ישראל שמה כי הגלות ההוא לא יהיה לעולם ויאזנו בניס' לעבולם ואז יהיה לבער קין וזה אומר עד מה אזור תשך שכוני תשך חוזר לישראל אשר זכר וכבר ידעת מדרך הנבואות שידברו פעם לנכח פעם לנסתר ואמנם אמרו באחרונ' אוי מי יסיה מאומו אל פירושו בלא ספק אוי מי יסיה באותם הימים שאז ילוד אשה ישים עמו א שרמו בום ליטעו הכנעני שאמר על עמנו שהיה אלה או שאמרוהו אחרים עליו כי לא מבאנו זולתו שישם עמנו אלהו ואע"פ שאמר כבודו כאבד אדמה לעליון אין זה מורה על האלות כי ההדמות בלתי השוו' וגם שהוא חרף וגדף וישא מרום עיניו אל קדוש ישראל הנה לא אמר שהיה הוא הסבה הראשונה בורא עולם כאשר עשה ישוע הכנעני או עשו עליו ואולי אמר אוי מי יסיה מאומו אל על בני יהודה שהגדוהו בירושלם וסבבו לכני' ישראל בגלות אדום כרות רבות ורעות ועליו אמר עוד וזים מיד כתיס וענו אזור וענו עבר וגם הוא עדי' אובד ופירוש זים ספינות ודוגיות או סכנות כמו שתרגם המתרג' זמיען ולשון מיד כאשר על המקום כיון יד אבאלום ובתיים הם הרומיים וכן ת"א רומאי' יאמר הכתוב שסכנות ממקומות הרומיים יבאו ויענו אזור ויכבשו את ארצו וכן יענו עבר ר"ל שיכבשו כל ארץ ישראל במורכב בית שני אבל אחרי כל זה גם הם ר"ל הכתים יהיה אחריתם עדי' אובד שיבאו לאבדון זהו כעמנו מה שאמר למעלה באדום והאביד שריד מעיר עזו היא הקים הרבועים אשר ראה דניאל כמו שבארתי במעיי' השבעה : הנה הנבואה הזאת עוד כנזר על הגאול' העתידה

ב א ז א ז י

יכול כי
בני ש
בא מלך
האדם
ממה
יעולם
הארכות
תה בלתי
מון אין
יו ומפני
ד תהיה
הה והיה
כל ארץ
ה ירושה
ו' טובות
א רומי
ה ארצו
היו בני
דאל יהיה
בר בלעם
עקב את
בא לשון
או שאמר
עשו קן
הממלכה
כך והוא
אביד ולא
ר מעיר
א על זה
לא וכעש
לבלק על
הפעור
בהר ההו'
גם היות
מ'מכרים
בכאיות
ולא אמר
עמלק
תן באיתן
אל תפחד
עתידיס
לות עט
זהו עד
ה והגלות
לס והוא
שגלו בני
וה' יעוד
מה היפס

משמיע ישועה

יהוה באשר תשאנו את כל המצוה לאספה את ה' אלהיך
 וללכת בדרכיו כל הימים ככל ששמול לבם הערל ויגבם אל
 השם כמו שיער הכפיה על הגאולה העתידה ובתתי להם ללכת
 אחר דרכך אחר ליראה אותי כל הימים וגו' וכתיב להם כתיב
 עולם אבד לא אסוף מאחריהם לשטות אמתם ואת יראתי אחר
 כלבבם לכל יום יום מעלי הנה אז באשר תהיה במעלת
 הקדירות שבעבור זכותך יתדמם בכוףך ויתן לך האיש ארצו
 עשרת העממים כלם יחד אז תחשיב להכדיל עול ג' ערים
 אחרות באופן שהיו עמי הקלע כלם תשעה : הנה העשיר
 מבלי ספק שהמבו' הוא עתידה לתקיים כיון שרוב ארצות
 ג' העממים קיני וקניז וקדמוני שנשבע השם לארצות לית
 לזעזע לא בתקיימה שומן בית ראשון ולא שומן בית שני ולא
 כדלוג ג' הערים ההם ויתחייב א"כ שתקיים לעתיד לבא
 בזמן קבוץ הגלויות כי לא יאיש אל ויכופ וכן אדם ויתנחם :

הנבואה הג' בסדר נבטים בספ' כי יבא עריך כל
 הדברים האלה הנכבד והקללה וגו' עד
 כי תשוב אל ה' אלהיך ככל לבבך ובכל כפך וכמה מהספק
 ראוי שיעל אל כל חכם לב כמה שמאנו שפרית הראשון
 כפי כפוקתי אחרי וכרון הקללות בסופם בזה כפי בתקית
 וכרון הגאולה העתידה כפי אפי גס ואז כהיותם כזרן
 אז כיהם וגו' וכתיב להם כתיב ראשונים וגו' אמנם ככרית
 השני כפי זה כי תפא שזכרו שהקללות רבות ועבדו' לא
 כזכרה בסופם אשקיהם נחמה כלל ולא יעור מהגאולה
 העתידה וכבר הוקשה זה מאד למבמינו זכרם לכרכה ולמנו
 כתב כפי יוכת אלם אל האלהי רבי שמעון בן יוחאי בהיותו
 במערה על זה והוא השיבם דברים טובים דברים ככוסים
 בדברים עמוקים על פי הקבלה ואינם מזה המקום אבל כפי
 השטח האמתי אומר אני שנקללות שמתו' בהמים כוכר נחמה
 אמריהם לפי ששלמו הקללות שמה כפר' במקוטי אבל קללות
 ערבו' מואב לא כשלמו כפי זה כי תבא כי הנה מיד אמריה'
 באה הנבית כפי' וקרא משה אל כל ישראל וספר' אתם נבטים
 כמ"ס לעברך בבכית ה' אלהיך ובאלתו שהם כלם דברים
 קצורים זה בזה עד הנסמכות לה' אלהינו ושם בשלמות
 הקללות והנבית ואמרי השלמות באה הנחמה ויעד הגאולה
 העתידה כפי זה כי יבאו עריך כל הדברים האלה וגו' שהיא
 כלל תקותו ונחמתו ותדופה כללית לכל נביותיו ולכן באה
 הפ' הזאת סמוכה לנבית ולאות אשר זכר כדי לדבר על לבם
 שסביבותם ככל כך מהנרות אשר יעד לא יתיאזו מן הגאולה
 והוא אמרו והיה כי יבאו עריך כל הדברים האלה הנכבד
 והקללה כ"ל הנכבות והקללות שזכרו בפרשת והיה כי תבא
 כבאם לארץ וככבושה וכנחמן האויבים ודנסותה ואם הגלות
 והחורבן שהיה אשר זה הנה בהכרח באשר יבא עריך כל זה
 תשוב אל ה' אלהיך ככל לבבך והוא ישיב את שבוין ויקבץ
 כדמך האמנם ראוי לעיין למה באו לשונות התשובה כפולים
 כפי' אם מבר' ישראל שהסבות ל לבבך וזכרת ער ה' אלהיך
 ואם מבר' הש' באמרו ושם ה' אלהיך את שבוין ורמקך ושם
 וקבץ שניהם כ"ל תשובת ישראל והשבת הש' אותם כזכרו
 וזגות וזגות ומאמרים כפולים גם כי אמרי' כן באמר עוד

כפי' אלה תשוב וזמעת ואמר עוד כי תשוב אל ה' אלהיך ככל
 לבבך ובכל כפך ובאו א"כ ספוק התשובה מול ש' ומרובע'
 וככל הנגים הרם רבי' כפי' ככל זון מהספק' האלה והסתכל
 להצדו אבל בעיני לא הניע הרב אל כוונת השרש ותוכה
 ועכסיה בלמת שהארם כעשה באורח כעז ללון והוא מתנועע
 במה שהוא מתנועע מיום הולדו ועד יום מותו בזה הדרך
 הצלתי אשר הוא הולך בו וכמאמר ד"ה ע"ה אכתי הולך
 בדרכך כל הארץ והנה בהליכה הזאת יוכתו שלש גבולי
 הזמנה בספרים והם גבולי מה שממנו מתנועע שהוא מטפה
 סדומה מכתף זמנו וגבולי מצדו התנועע והוא להדבק באלו
 ולעמוד בהכלו והגבולי הצדדי שכן הקצוות האלה והוא
 כלל האמצעיים והנכבות אשר יעשה אותם האדם כמיו כי
 הס' המעברות אשר יעבור בהם בדרכו להגיע אל מקום שפנו
 ותכליתו ועל ההליכה וההדרכה הזאת במעשים המשובטים
 והאמונות האמיתיות באמר בשלמים לשון הליכה ויתהלך חזון
 את האדם את האלהי' הנהגן כפי ולאכרזם התהלך לפני והיה
 תמים האלהים אשר הנהגו אבותיו לפניו והודעת להם את
 הדרך ילכו בה לפי שכל מי האדם ועסקו הם הליכה אשר
 בדרכך טוב ואם כדרכך רע וכמו שהארם הזמנה כדרכך אשר
 הוא הולך ויעקר תצונו הוא שמקום שהיה לו לבית תמיד
 פניו מכוונות כלפי' במקום אשר הוא פונה שיה הפך אליו
 עורף ולא פנים ולכן כל עוד שילך יותר יתרחק יותר מתכליתו
 ומשנו שפנו ככה האדם כעשה' יתישך דרכו והליכתו באשר
 ישים מגמת פניו אל המקום אלהי' אשר הוא דורך ליו אהנם
 כאשר יטה פניו ויפנה אליו עורף כוונתו אין ספק שכל עוד
 שאורך ימים ושכוח היס יוספו לו יתרחק יותר ויותר מן
 המקום שהיה לו ללכת שמה וכמאמר הנביא עזבו את האלנו
 את קדוש ישראל כוונתו חמור וידוע שהאזנים הולכי ארמות
 עקלקלות כשצריגו כפת ותם וידעו שטעו מן הדרך ושהם
 הולכים לכד המגדל אין להם אופן ומחילה לתקן את אשר
 עוותו בדרכם כי אם לעזוב הדרך הרע ההוא אשר הלכו בו
 ולקחת הדרך הסותר וההפכי אליו וככה העוונות ארמות יוסר
 ללכת כדרכי חסך תרופתם האמתית שיעזבו אותו דרך הרשע
 וישובו ממנו כמאמר הנביא יעזבו רשע דרכו וגו' ועל זה
 באה הפרש' הזאת ללמדנו ענין התשובה וסודה שהיא שעיין
 האדם בדרכו ואופן מיו' וכאשר יתעה מני דרך אלהים ישוב
 ממנו וזה אמר והיה כי יבאו עריך כל הדברים האלה הנכבד
 והקללה שזכרם' היתה הדרך הישר שנתן הש' לישראל והקללה
 הדרך המוטעה שלקח לו האדם לסור מאחרי הש' שאז אין לו
 תקנה כי אם שישוב מאותו דרך מוטעה ובמקום שהפך עורף
 לאחורו ובתרחק ממנו ישוב ללכת אחריו ובו ידבק ועל זה
 אמר והשבות אל לבבך שיתן אל לבו ששעה מן הדרך וישוב
 מהדרך הרע ואם תאמר שלא תדע לשוב אל הדרך הנכונה
 בה וקך מוטעה הט אונן זמנע כי חמד קולו האלהי' קורא
 אליך שובה ישראל והו' זמנעת בקולו כ"ל שישמע באותו קול
 הקורא אליו ויממד ההליכה לקול קריאתו הלוך וקריוב עד
 שגיע עריו והנה משה אדווכו כופה כרומו האלהי כל מה
 שעתיד לה זת בגלותו זה וראה בבני ישראל שני חלקים או
 אמור

אמר שתי כחות האמת מאותם שבאורך הצלות מתוקף הכרו'
 והשמדות יבאו מכלל הדת ומלפני תורות עברו חק ויתערכו
 בגוים ויעשו כמעשהם אבל על כל זה נכון לבס בטוח בה'
 ואמונתם שרירה וקיימת כדת משה וישראל והם הנקראים
 ה' הם אנחנו אנוסים לפי שבאונם יבאו מכלל הדת והם
 כמעשהם הנכבדים אשר יעשו אנוסים ומזכרם והחלק או
 הכת הב' מהאמת הם ההולכים בתורת ה' ואומרים משמתי
 ובטח ישראל יבנה ימלך והם הנשארים מעט מהרבה וכנגד
 שתי הכחות האלה אמר והשבות ל' לבבך ושבת עד ה' אלהיך כי
 באמרו והשבות אל לבבך כמו ל' כת החכמים שאעפ"י שחטאו
 וישראל הם ולפי שמעשיהם הטובים והשמים ואמונתם היא
 בסתר ולא בגלוי מיראת העמים לכן אמר והשבות ל' לבבך
 בכל הגוים אשר הדייך ה' אלהיך שמה ר"ל שנהיותו מעורב
 בגוים ונקרא בשמם יתעורר כלבו ויקרא אל ה' בסתר לא
 בגלוי ועל הכת הב' מהיהודים המפורסמים שעמדו תמיד
 בתורתם ולא שמו טעמים וריחם לא כמר אמר וצבת עד ה'
 אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר ארכי מצד היום אמה ובכך
 כי אלה יעשו המצוות וישמעו בקול ה' הם ובניהם כפרסום
 מבלי יראה לפי שלא עזבו שם אלהיהם וכאשר הכתוב האלו
 שיתקן כל אחד כפי אפשרותה ישובו ל' ה' ולכן אמר והשבות
 אדון הנביאי ש' הוא ית' קרבם ליו זה אמר וב' האת שבוך
 ורחוק ושב וקבץ כי הפה אמר ושכ ה' אלהיך את שבוך על
 כת היהודים הגמורים המאמינים בברייתו כפרסום שהם
 עומדים בשניה וגלות ועבודת ועליה אמר את שבוך ואמר
 ורחוק לפי שהפני כחותם בשני יבטרכו למכה ורחמים
 אמתם על הכת הב' מאשר יבאו מכלל הדת מפני אונם אמר
 ושב וקבץ מכל העמים ולא אמר בהם שביה ועבודת ולא
 לשון קמים לפי שהם יבאו מכלל השביה והגלות והם כיתר
 העמים כבטוד ובמעלה לא בשבי אבל אמר שיקבנם במקום
 שהיו מפורסם ומפורדים בהם ומתחזקם עמהם ועל לו ולו
 כלם אמר אם יהיה כדך בקנה השמים משם יקבץ ה' וגו'
 והנה אמר ושב ל' אלהיך ולא אמר והשיב להגיד שכו ששרל
 יאזכו ומרכס הרעה ללכת כדך עובה ככה ה' יאזכ
 מגזירתו שהיתה לזרעה להם וישוב להטיב אותם ולקבץ וזכר
 שיביאם אל הארץ אשר ירשו אבותם ולא יבטרכו לכבשה ז'
 שבים כמו שעה יהושע כי הנה ה' כבשה לפניהם וזהו
 וירשמה והטפן והדך מאבותיך כלו שיהיה נחלתם וירושם
 בארץ יותר ממה שהיתה לאבותיך ואם הם ירשו עמימים
 בלבד וגם הביאו מהם גוים רבים אשר לא הורישו אבל
 בזמן הגאולה העתידה ירשו כל עמרת העמימים וה' יאביד
 שריד מעיר ולפי שלא יספרו עוד מעלות אשר יען וביען
 ובר לב האדם רע ומעוררו ואם אין בארץ אשר יעשה טוב
 ולא ימנע בעבור זה יבד ומל' ה' אלהיך את לבבך ואת לבב
 זרעך באיפת שיטה לכן תמיד לאהבה את ה' אלהיך בכל
 לבבך ובכל כחך למען חידך רונה לומר כדי שלא תבא לגלות
 אשר ולא לקלות אחרת ורמועוד באמרו ומל' ה' אלהיך
 וגומר על כת פושעי ישראל האנוסים שזכרתי שנים היות
 שילדו על כלפי הגוים וילמדו ממעשיהם כהן ה' ימול

לכנס הערל וגם ערלת כשרם לפי שלא היו קודם לזה
 כימולם ויעשה זה כלו באופן שיגיעו למדרגת האהבה
 האלהית בכל לב ובכל פה וערלת הלב האת אשר זכר משה
 אדוכנו אינו העדר הבחירה ושלילתה בימים ההם כי
 האפשרות הוא מטבע העל שכל אבל ענינו שיראו כל כך
 מהנשים ומהנפלאו' שיעשה ה' לעיניהם עד שפני זה יבנה
 לבנם הערל ולא יטו עוד ל' התאוות הקמרו' אשר הם הערלה
 באמת כי אם אל האלמות והקדושה ויהיו באותם הימים
 במדרגה אשר נולד בה אדם הראשון קודם שחטא וכמ"ל
 הנביא ירמיהו הנביא הנה ימים באים כאשר ה' וכרתי את בית
 ישראל ואת בית יהודה ברית קדשה וגו' כי זאת הברית אשר
 אכרות את בית ישראל בימים ההמה וגו' ולכן בהיות להם
 במיתתם לא יבחרו כי אם בטוב ולא יתאוה טבעם למה שאינו
 ראוי והיא ערלת הלב וביטול הכר הרע וזהו אמרו והייתי
 להם ללשים והם יהיו לי לבם ולא ילמדו עוד איש את רעהו
 ואיש את אחיו לאמר רעו את ה' כי כלם ידעו אותי למקטנטם
 ועד גדולם וכן באמר ביהוקאל ובתני לבס לב קדש ורוח
 קדש אתן בקרבכם והסירותי את לב האבן וגו' וכמו שיתבאר
 הפרטיות האלה במקומם וזה דרשו מל' והגיעו ימים אשר
 תאמר אין לי בהם חפץ אלו ימותו המימים שאין בהם לא זכות
 ולא חובה לפי שלא יהיה בהם חפץ ותאוה לדבר רע והלב
 יתאוה תמיד הדברים הטובים והישרים כפי השכל ומפני
 שישאל כלבו בגלות רעות רבות לכן אמר משה רבינו אמרי
 זכרון גאולתם ופתן ה' אלהיך את כל האלות האלה על אויביך
 ועל שונאיך אשר דרסוך והוא כמו לקמה שיקח השם מהם
 והרע"ף יספח דויכוחו שאמר אויבך על הכננים ואוביך על
 השמאלים והנה אמר עוד ואתה תשוב ושמעת בקול ה'
 אלהיך וגו' כנגד פושעי ישראל האנוסים אשר זכרתי שהיה
 תשובתם בלב אבל לא היו עושים מעשה המצוות משמר
 האובים לכן אמר אין ספק שיש לך לעשות תשובה מעליא
 יותר מאשר הישראלים אשר לא נסוגו אחור כי מפני שיבאת
 מכלל הדת ולא אמרת מצות ה' ולא עשית אותם שנים רבות
 תפסך עתה שאת תשוב ותשמע בקול ה' דברי התור' ולמדוה
 ועשית את כל מצותיו כי לא תהיה פטור מהם כאשר היית עד
 כה והיא תשובה נוספת על מה שיבאו מקח התורה האלהית
 ואמר עוד והויתך ה' אלהיך בכל מעשה ידיך לאתי בזכות
 ראשונה שלא יחשבו שכומו ש' בטרכו לעז ב דרך הגוים לעבדן
 שצרת המכו' שג"כ יבטרכו לעזוב אשר הטובו והקב"ה אשר
 קבו כגיותם וגם הכנס אשר יולדו מצות הגוים כי זה לא
 יהיה כן לפי שה' ית' להם פרי בטנם ופני בהמת' ואדמתם
 וכל מעשה ידיהם לטובה והסכינה הצבת היא עלפי סוכר
 ש טוב ל' י' ידבקו בו שלא יחשבו שיבטרכו להפחד ממנו
 ולעזוב האזהרה וצבתי ולבטת ימדם בענין ומסר כל ובסוף
 הגוים כבומרי אומות העולם שאסרו על עמם הנאים
 והבני' והאמונו' והקב"ים כלם על זה אמר והויתך ה' אלהיך
 בלומך שלא אסור כל זה עליהם כדרכי הגוים כי לא יתרון
 השם ש' יתנפו ויתעבו האנוסים הדבקים בו אבל טוב ל' לזרע
 עליהם לטוב כאשר הם על אבותיהם שהיו מושפעי' בטוב ו

משמיע ישועה

הגופות וכנסתו גם כן וכלל עוד בזה המאמר שאז בזמן
הגאולה ישוב יי' לשוש עליהם לטוב כאשר שם על אבותיהם
בדבקות השכנה בתוכם הארון והכרובים הנכבדים וזו
הקדש וזש מן השמים ואז הדברים הקדשים כלם שהיו עם
אבותיהם במדבר עם המשכן ובכית הקדש אשר בנה שלמה
וזמן הסבה למה יותיר להם השם העובד וההנלמות הגשמיות
ההם אז זכר ואמר שיהיה זה לפי שידע ית' שלא יקרה להם
מה שקרה לאבותיהם שברבות הטובה בעטו בו ית' וסרו
מאחריו והם לא יעשו כן כי ישמעו בקול יי' לשמור מצותיו
והקמיו יען וביען תהיה תאוצתם בכל לבבם ובכל כפסם
ולכן יעמדו בברקתם ולא ישובו לחטא הנה התבאר פשט
הפסוק הזאת על פי אמתתה והיותו ספקותיה כלם ויצאו
לבו ממנה שבע' למודים כלם עת' להיות לפי שלא בתקיימו
עד הנה הא' שהם' בעצמו ישיב אבותיו כמו שאמר ושב יי'
אלהך את שבוךך ולא תהיה כפקידת בית שבי שבו ישראל
לאדמתם בכשיון כרש מלך פרס ומנותו ולכן לא התמידה
ישבתם בארץ להיות' על ידי ילוד אשה קצר ימים ושבע רוגז
אכל לעתיד לבא הקדיה בעצמו ישיב אבותיו ולכן תהיה
תשובתו קיימת בקיומו הב' שהגאולה העתידה תהיה כוללת
לכל שבעי ישראל מארבע כנפות הארץ כמ' אם יהיה כדק
בקנה השמים משם יקבץ יי' אלהך' ולא תהיה כפקידת בית
שבי שלא שבו בניס לגבולם לא השכט' שהגלה מלך אשור ולא
בני ישראל ויהודה שהיו במכרים ובעמון ומואב נרעת וספרד
ואשר הארצו' שלא שבו כי אם קצת מעולי' בכל והיו הפקולת
והמעט שבהם הג' שהגאולה העתידה תהיה לכל זרע יעקב
וגם לזרעים מכלל הדת וכמאמ' הנביא וכל לביון גוא ולשבי
פגע ביעקב כאשר יי' כי שבי פגע הם פושעי ישראל שישובו
וידאגו מפשע' וגם זה לא היה בבית שבי הר' שבגאול' העתיד'
היו ישראל במעלה יותר עליה ורמה ממה שהיו בבית ראשון
בימי דוד ושלמ' וכמ' והטיבך והכבדך מאבותיך ולא כפקידת
בית שבי שהיו בה תמיד מאועבדים פעם לפנים ומדי פעם
ליון ופעם לרומיים ולא הגיעו למעלת אנשי בית ראשון הה'
שישוב הש' להשרות שכינתו כבוד' וכן כבודו ויתר הקדושות
שהיו בבית ראשון ש' כי ישוב יי' לשוש עליך לטוב כאשר שם
על אבותיך כי השאון והערכו' הוא כדקו' השכי' בהם וכמ' ש
הנביא רבי ושמתי בת כיון כי הנכי בא ואכנתי בזוכך ולא
כבית שבי שספרו שמה הדברים הקדושים האלהיים ההם כלם
הו' שבגאול' העתיד' לא ילכו ישראל עוד בגלו ולא ישובו לכסל'
ולחטא כמ' ומל' יי' אלהך את לבבך וגו' מה שלא היה בבית
שבי שאז רבו הפריצים והרומים המינים והנדוקים כמו
שכתב יוסף בן גוריון בספרו הו' שבגאולה העתידה יהיו
אזיבנו ככרמים ומקוללים ובעבשים בכל הענשים והמכות
כמ' ויתן יי' אלהך את האלות האלה על אויבך ועל זוכיך
אשר רדפוך ולא כענין בית שבי שכרוב הזמן גברו האויבים
עליהם ודף אותם המרכ' הרעב והדבר עד כלותם
אותם ואויבים מיים עמנו עתקו גם גברו מיל הנה הנכבדה
הזאת דבריה ברור מללו שהיא עתידה להקיים וכבר
כתקפו וכתבטו בפירושה כמי הנכרים ומהם השמלתו

לקיימ' כפקוד' בית שבי וילאו למנוח הפסח ומהם באו לפי'
על הגאולה הרומית תבעטין הנפש ולא מנאו כל אנשי סיל
ידיהם לפי שהאמת יורה לרבו שאם היו הקללות כפשוטם
וכתקיימו ראוי שיהי הגאולה כפשוטה ותקייים גם כן על
כן אמרתי כמו שלא קם כביא עוד בישראל כמה ככה
ביעוד הגאולה העתיד' ככרור ובאמות אחריו לא קם כמנוח
הרביעית היא בסוף שרת האזינו וכבר
הנבואה
כתבתי במרכבת המזכה אשר לי בני'
הפרשה שבשירת האזינו היו שם חלקים האחד חלק הקדמת
השירה והב' חלק ההסדים שקבלו מהש' והג' חלק החסאים
והעונות שטאו ופשעו בגדו והד' חלק העובשי' אשר יעבישם
הש' על טעאתם והו' חלק הממזכה ששם השם לכלתם
ומל ממנה והו' הוא חלק הנאמה בנקמת האויבים וגאולת
ישראל תמלתו הלא הוא כמון עמדי עד וכפר אדמתו עמו
ופירוש הכתובים בחלק האחרון הזה שהוא הנביא לעכזו זה
הוא שאל ישוב אדם שנשכחו לפני הקב"ה כשעז האומות
ותועבותיהם כיון שהם כ"כ מבלמים בארצותם לגוייהש
כי באמת הלא הוא כמון עמו חתום באוברותיו וכבו הוא
חוזר למתת תכנים שזכר שהוא רמו אל המעשים הרעים
שעשו האומות לישראל ולאכזריותם ורוע פעולותיהם ואמר
שאותו חמת תכנים שם השקו את ישראל בגלות הוא עמנו
כמון עמו ית' חתום באוברותיו להשקות אותו אליהם מדה
כנגד מדה וצפו ולעו ופיו כלא היו וכמאמר הנביא גם
עליך תעבור כוס תשכרי ותתעברי וביאר בדרך הסתימה
ההיא אכלו ית' באמרו לי כקס ולשם ר"ל לי תאזת הכמות
והאלום לעשותו אליהם בזמן האזינו אליו והוא לעת תמוט
רגלם כלו לעת שתמלא סאתם ויטלם זמן ממשלשם הנגזרת
וכעכין שאל' כדכאל וארכא כמין יי' היבית להון עד זין ועדן
ואמר כי קרוב יום ארס ומש עתידות לנו כפי המפגשים
שמעת שתמל רגלם להתמוטט לא יתאמר יום ארס ומש
ומהרה יבאו לנו העתידות מהנקה והטלוש שבי מיעד
עליהם וכמאמר ישעיהו הנה כתובה לפני לא אהס כי אם
שלמתי ושלמתי אל חיקם ואמנם באמרו כי ידיו יי' עמו נתן
העצם על מה שעשה הקב"ה לישראל כל הזמן הארוך הזה
לסכול עול האומות בגלות ועל זה אמר כי ידיו יי' עמו
וכיון כמאמר הנה כונות עצמות ראשונה שרבה לעצות דין
ומשפט בעמו על אשר חטאו בגדו ולכן הונכר להעבישם
בגלות והאצית שיקם דין עמו ונקמתו מן האויבים כי כמו
שדן את עמו על טעאתם כן ידן את אויביהם וכמאמר
ישעיהו עונותיכם ועונות אבותיכם יחדו אמר יי' נבאות
אשר קטרו על ההרים והגבעות מרפובי ומדורי פעולתם
ראשונה אל חיקם ר"ל שכראשונה ישלם לישראל כפעלים וידיו
יי' עמו ואש"כ על עבדיו יתבסם וידיו דין האומות להעבישם
והכונה השלישית היא המקובלת באומה שחייית הממים ויום
הדין יהיה קרוב לקבון גליות ובאלו אמר כי ידיו יי' עמו
בחיית הממים כאשר על עבדיו יתבסם ומה שזכר פשט
הכתובים באמת הוא שמאמר כי קרוב יום ארס הוא סמוך
עם כי ידיו יי' עמו יאמר כי קרוב יום ארס של האומות

הנה לעשות וכוונתו כפי מעלתו וכבר תמצא ביהוקאל
הנביא שזכרנו בזה הדרך בעצמו בטלס פרחית סמוכות
והוא כי הנה בפרשת פתח עלי יד ה' זכר ענין התמיה
וזכר אמריה פה קח לך עין אחד שאמר על הגאולה ואמריה
פר'ים פניך אל גוג שאמר על בקמת האויבים כמו שפירשנו
במענין השועה ואפשר אולי שמדברי משה ארוננו לקח לו
יהוקאל סרוס הכבודות האלה ואמרו עוד כי אש אל שמים
ידי ואמרתיו מי אנכי לעולם מלבד מה שיש בו מהשבעת
השמים ימינו ואמאלו

השמים וישבע בתי העולם עוד כמו בזה אפילו שתייבד
שרי מעלה הככבים ממסלותם הוראות שמימית לטובה על
האומות או לרעה על ישראל שלא ימכנו מפני זה הדברים
אשר יעד כי ישא הנה את ידו למערכות השמימיות וישרד
אולם ויכעל השפעתם לפי שהוא ית' מי ויכול לחלף רכובו
ופסו זהו ואמרתיו מי אנכי לעולם ואפשר לפרש עוד אולי
אני הוא באומר האם שבתם סכר כתבטל יכלתי והייתי
כאיש כרדס וכבכור לא יוכל להושיע והאודות המתים אשר
לכם ראו עתה כי אני אני הוא אני הוא שהייתי בימים
הראשונים בסוד אלוה על אהלי ישראל ואני הוא שאגלה עתה
ואשוב ולשוש עליהם לטוב כאשר שפתי על אבותיהם אני הוא
שהמרתיו פדעה וארצו בעבורם ואני הוא שאמריב אתכם
ואצרכם העליונים המלכים על כס טובה לא יועילו כי אין
אלהים עמדי ואין מי שימחה בידי ולכן אני אמית לאומות
ואמיה לישראל ולאומות שאני ממנני אני ארפא ואין מידי מניל
כי מי אנכי לעולם ובעבור זה אם שנותי ברג מרבי רל
כאשר אשק ברג מרבי ותאמו ידי במשפט ישראל אשכ
לכני ואין מלת אם במקו' הזה לשון מסופק אבל הוא במקום
כאשר כמו ואם היה הו'בל לכני ישראל אם בסף תלוה את
עמי ומלת שנותי הא מלשון טון והענין שפתי שורת הדין
והמשפט הישר הנה' יסכן מרבו והרג סכית ואז ישיב כקם
לכני ולאמ' אומרו עוד ולמשנאי אש' הוא להגיד שמהאומות
יהיו ראויים לעונש גדול בעבור מה שהרעו לישראל וע' אמר
אשכ כקם לכני כי נזכרם הם לכס ויש מהם שלא הרעו
לישראל כי לא היו בארבותם אבל באמונותיהם ותועבותיהם
הם משנאי ה' ומאזת הבחינה יהיו ג'כ ראויים לעונש רב והוא
אומר ולמשנאי אשכ ובזר שלא תהיה בקמת האומות ועונש'
בגלות ארוך כמו שהיה עונש ישראל אלא במכת סרב והרב
ואבדן והוא אשכיר אני מרס ומרבי תאכל בשר ונתן הספה
למה יתמיכו לשפית דמם באמרו מרס סלל ואכיה רל
מסבת דם הסללים והשבוים שצבו והרגו מכני ישראל וכן
יתמיכו סרב מראש פדעות אויב רל מסבת ראש וגדל
הפדעות והקמה שעה האו כבישראל ובאמרו אויב בלשון
יסד כמו לאדום אשר כלבו ואשר דמה לנו כי הוא היה האוי'
האמיתי ובקוף דברי השירה אמר הרכבו גוים עמו כי דם
עבדיו יקום באמרו הנה עד עתה בהיות עם ה' בגלות
בקדבס הי'תם מסבס בכי'תו וכעקתו אל אלעון כל היום
אמנם עתה יהיה בהפך שאתם תהיו סבה לרדתם ושמתם
במה שיראו מהקמה ככם על דרך ישמת בדיק כי מזה כקם

והוא מהרה באו עליהם הדברים העתידים לכא כאשר ידן
ה' עמו ועל עבדיו יתכנס שרין אולם עם האומות שהרעו
עמם ויתכנס על כרות עבדיו ורעותיהם וענין זה כי עם
היות שהאומות כפי רוע מעשיהם והפסק אמונותיה' בתמיכו
עובדים עבומים לפני השם הנה האריך להם אפו בעוד
שישראל אינם ראויים להגאל ובעבור עונותם יאריך ועם
אפו לאויביהם האמנם כאשר ידן ה' עמו על עבדיו יתכנס
הנה מיד יעשה בקמה באויבים ויהיה קרוב יום אידם ויאשק
לפי זה מלת כי קרוב יום אידם למתיבת הסבה וישמש כי ידן
ה' עמו בלשון כאשר וכבר זכר המזכר זה הפסוק במזמור
א' אמר כי ידן ה' עמו ועל עבדיו יתכנס עבדי הגוים כסף
וזהו וגומר כמו הם יהיו עושיהם כל אשר בוטח בהם בית
ישראל ברכו את וגומר רל שרין עמו עם אויביהם
ויתכנ' על עבדיו ויהיה דין הגוים לפי שעבדיהם כסף וזהו
והם עובדים את האללים ולכן יגזור את הדין שמהם יהיו
עושיהם אמנם בית ישראל בראותם בקמת האומות יברכו
את ה' וביאר עוד באירה מתי יתכנס השם על עבדיו באור
כי יראה כי אולת יד ואפס ענור ועזוב רל שיתכנס עליהם
בראותו כי אולה ידם ויכלתם וכבר אינם בוטחים בעצמם
ובגבורתם כי אין בתוכם לא מלך ולא סר ואין עומד בספק
לפניו כי זה הוא הכרעה באמרו ואשק ענור ועזוב כי ענור
הוא מלשון זה ועבור בעמי ועזוב הוא מלשון עזר כמו עזוב
קעזוב עמו עוד זכר סבה אפ' לזה והיא מפני מלח שמו
שהאומות אומרים אי אלהינו של ישראל נור ססיו בו שהוא
הש' ואמרו אשר מלכ זכמימו יאכלו ישתו יין נסיכס רתן
לקרבנות בית המקדש ובקוף היין שהיה כשעה שס והם
אומרים אי אלהיך ישראל אשר הקדשת לפניו כמה קרבנות
ובנסיכס יקומו עתה ויעזרו אתכם בגלות הזה יהי על כס
פתרה בעת נרמכ' וכאשר יאליטו האומות המא' הזה כחלול
הש' וחדפתו יקח הש' לשון וישבס כאו עתה כי אני אני הו'
רל אני הוא שהיו מקריבים לפני ישראל זכמימו כמו שאמרתם
אבל אין אלהים עמדי כי אני יחיד ולא רבים כדבריכם סלב
זכמימו יאכלו ישתו יין נסיכס יקומו ויעזרו אתכם שאמרתם
כל זה בלשון רבים כאו עתה כי אמר אני מבלי רכוי וכפל
המל' אני אני להודיע שאין שם התמלות טובות אמת פועלות
הטובות ואמת פועלות הרעות אינו כן כי אני אמית ואמיה
שהם פועלות הפכיות והפועל אמר אני הוא עשיית את
מישראל כמיים בגלות סכ' במשפטים הוסיכני כמי עולם
לא אתם בגבורתכם אני אלה אולם בגאולתם אני מחנתי
אולם בכרות הגלות ואני ארפא אותם בגאולתם כמ' ביום
מבוס ה' את סכר עמו ומתן מכתו ירפא אבל רעו לא וראו
כי כאש' עשיתי בהם דין ומשפט על מטאתם כן אעשה ככם
והוא ואין מידי מניל וכבר קבלו סכמי האמת שגם בבאן
רמו שנת' המתיים תהיה קרובה לומר הגאולה ושעליו אמר
אני אמית ואמיה בלשון עמיד ואמר מסכתי ואני ארפא על
הגלויות וגאול' ישראל ואמר ואין מידי מניל על בקמת האויבי'
לפי שגלות הדברים האלה רל תמיית המתיים וקבוץ גלויות
ובקמת אויבי ישראל הם גלות הפליאות העבומות שעמיד

למכ'
ס'ל
טס
על
ככה
הו
ככר
כבי'
דמת
א'ים
ישס
ומס
ולת
עמו
ו זה
מות
יהס
הוא
עיס
אמר
כמו
קלה
גס
מה
מה
מוט
רפ
גין
סס
מס
עד
אם
בין
הזה
גמו
דין
סס
ימו
מר
יות
סס
דין
סס
וס
מו
סט
יוך
וזה

לא כשל עבונה לא בבית בני ולא בזמן אשר וכמו שזכרו
 הרמב"ן העין השני שתיית המים תהיה קרובה וסמוכה
 בזמן לקבוץ גלויות כמ"ש כי ידן ה' עמו ואמר אני אמת
 ואחיה וכבר העיר המלאך לנביא על העיקר הזה באמרו
 ובעת ההוא ימלט עמך כל הנבוא כחוב בספר וסמוך ליה
 ורבים משני אדמת עפר יקו וכלבני יאעיהו עסקי רבים
 מורים על זה עבמו כמו שיבארו במקומם ויאל אמר כי
 הנה בימי' ההם ובעת ההוא אשר אשי' את שבות יהוד' וירושל'
 גומר זה וזה שכל הנבואים בה אחד נבאו שיהיה תמיית
 המים סמוכה וקרובה לקבוץ גלויות והוא המוכיח שלא
 נתקיים דבר מזה בבית שני' העין השנינו שכל דברי השרה
 הזאת נתקיימו בכל מלקיה אם החסידים שקבלו מהית' בירוש'
 הארץ ודגמותיה וטובותיה ואם בעובות וההטא' מעד' והסד'
 שיעברו והאנשים והנאם בהיותם בארץ ואם בעונותיהם והמכו'
 שיבאו עליהם כי כל זה מהעצת הרשע והעונש נתקיים
 בשלמות ולא נפל מכל דבריו וכן נתקיים בלתי בלית האומה
 עם כל נבואיה וזכרון שמשנת חלקי השיר' הזאת נתקיימו הה'
 מהם ככל הכתוב בה ראוי שאמן אמונה אופן גשם קן
 יתקיי' והלך השני' הוא האקרון ממנה מגאולת העם ונקמתם
 מהאויבים וכבר עשה הנביא ירמיהו הטענה הזאת באמרו כי
 כה אמר ה' באשר הבאתי אל העם הזה את כל הרע הגדולה
 הזאת כן אבטי' מביא עליהם את כל הטובה אשר אבטי' דובר
 עליהם לפי שהייעודים הרעים בקיוםם הם חוקים על
 הייעודים הטובים שיתקיימו ומה נמלכו להבי' דברי
 הרמב"ן שכתב בפירושו התורה שלו ואלו היתה השירה
 הזאת יכתב אשר מהחזו' וככס' שהגידו מלאכת אחרית
 היינו ראויים לראותן בהם מפני שנתקיימו כבר רוב ייעודיה
 ולא נפל דבר ממנה אף כי אפסו ראשית ונעשה בכל לב
 לדבר האלהים מפי נבואו באמן ביתו אשר לא היה לפניו
 ולא אסרו ביהוה ע"כ הנה כתיב לך בדבר הזה שבעה כללים
 כוללים אמות השירה ויעדיה והם באמת לכל בעל דת
 שבעה ענים כ"ש כשנתקרא השירה הזאת אל פרשת התשובה
 אשר קדמו' והיו לאחד' בגלוי' האמת אשר ייעד אדון הכנאים
 עליו יקיים ה' את דברו הטוב :

הכבשר טוב

הש"ס משמיע ישועה הוא הנביא
 יאעיהו ואין ספק שהוא נבא על
 הגאולה העתידה נבואות רבות ואם באתי לזכרם כלם סה
 יאחד המאמר מאד לכן ראיתי לכתוב מהם היותר מכוונות
 והיותר מוכרחות בעיני וכבר ידעת מה שכתב הרב המיומנ'
 בהקדמת הפרקים אשר הוציא מדבריו גאל כוס שחמת
 הכפוא' אשר שהכזר יבחר לעבדו לל' שהאדם בוחר בדבריו
 כפי דעתו ופעמים יטוב בעיניו דבר אחד ויבחר בו מבין
 הזולת ואדם אשר יבחר באחר יותר ממנו גם אני אבחר
 בנבואות כפי הישר בעיני ואשרי כל אדם יוסיף לקח וכבון
 תחבולות יקנה וכל המוסף נבואות ונאיות על מה שאזכיר
 יא' כרכה מאת ה' ונדקה מאלה ישעו :

הנבואה

הא' היא כפ' והיה באמת הימים נכון והיה
 יקר בית ה' בראש ההרים וגו' עד בית יעקב לכו
 ובלכס

וזהו הכינוי גוי' עמו כי דם עבדיו יקום שהם המים בגלוי'
 מתוקף הצרות ונקם ישי' לנביו' שהם האומות המכעיסות
 אותו ובוה ירובו ושמחו עמו ועוד שאמו לפי שיכפר על
 עמו ועל אדמתו ואפשר לפרש וכפר מלשון שהרה כמו
 שפירשו הראב"ע ויאמר הכתוב שאם היות אדמת הקדש
 מלצה גלולי' אומות היושבי' עליה וכן ישראל בגלותם הקב"ה
 יטהרם וזהו וכפר אדמתו ועמו ויאמר וי' התוספת כמו
 ראובן שמעון לוי הנה יבאו לנו מהשנה הזאת שבעה
 ערים האמת שמתנאי' הגאולה האמתית הוא הבקמה
 בכל האומות הנכרים אותם כמ"ש לי' קנס ואלם אשיב קנס
 לנביו' אשרי חזי מדם וגומר כי דם עבדיו יקום וקנס ישיב
 לנביו' וזה אין ספק שלא נתקיים בבית שני' ולא בזמן אחר'
 והעין הב' שנקמת האויבים וגאולת ישראל יש לה זמן ועת
 מוגבל ידוע לפניו ית' אי אפשר לעבור ממנו ולא גלה אותו
 לשום נביא כמ"ש הלא הוא כמוס עמדי' כמוס באזרתי
 לעת תמוט רגלם וגומר וכמ"ש לכיאל כי סתומים וסתומים
 הדברים עד עת קן וגם זה לא נתקיים בבית שני' כי יודע
 היה כל שער עמי שלשע' שנה יפקדו ולא היתה בפקידתם
 בקמה באויבים כי כרשון כוכש מלך פרס שבו לירושלים
 ובבנות מלכי פרס כבו את הקדש ה' ואת הומת העירי' והעין
 הג' שהגאולה האמתית תהיה אשרי שפני' הדין ישראל ירבו את
 עונם ויתם עונם וכמ"ש כי ידן ה' עמו כי יראה כי אולת יד
 ואפס עבור ועזוב ר'ל שיגיע מנדם לתכלית השכלו' והדלות
 לנביו' עובותיהם ואז כפי הדין יוכו לגאולה כמאמר הנביא
 ציון במשפט תפדה וגו' והיה זה אחרי שכבר אמר ראש' די'
 עליון ואכרוף ככור סיג'ך ואסירה כל טדילך : וגם זה לא
 נתקיים בבית שני' כי עדיין היו עובותיהם קיימים ונתמיינו
 בגלות אחרת כדי להשלים עונש עובותיהם כמ"ש המלאך
 לנביא שבעים שבעים נחרך על עמך ועל עיר קדשך לכלה
 העשש ולתתם מטאת ולכפר עון כמו שפירשתי שגם כי בזמן
 המקדש כשעלו ישראל מבבל לא היו שמה בשלמות ודלות כי
 אם נעשר וכבוד ומעלה עד שמפני' זה לא רצו לעלו' מבבל
 כי אם התפולת שבהם ונשארן שמה וכן היה בספרך ונרפת
 וכשאר הארצו' העין הד' שבגלותו וזו תמה וכות אבות כמו
 שכתב הרמב"ן ואין לנו הגלה מיד העמים רק כעבור שמו
 הגדול הממולל בגוים וכמ"ש לולי כעם אויב אגור פן יכבדו
 בבימו' וגו' ואמר אי' אלהינו כורסו בו וגו' ומסכים אליו
 אמר הנביא יקראל וקצתי אהבסמן הארצות אשר נסוכותם
 שם וגו' וכן אמר ואעש למען שמי לבלתי' החל לעיני הגוים -
 העין ה' שהגאולה והכפרה אשר יעיד בשירה הזאת אינה
 פלואי' התשובה ולא כשכחמע לקול ה' וכשמור מנותיו כי
 ה' היה הזאת אינה רק שטר עדות שעתידים אכסכו לעשות
 הרעות והקסאים עד אין די' ושהוא ית' יענישו עליה' בצרות
 רבות ורעות ועונשים עבומים אבל לא ישימד וכרוכנו מר'
 אין' ושכסוף הרעות הק"ה למען שמו לבלתי' החל לעיני
 הגוים טוב מהרון אכנו ויתנחם על הרעה ויפרע מאויבינו
 במרסו הקס ויכפר על העצתו ישוב ויחמו יכזש עובותיו
 ויא' השירה הזאת היא הפקמה מכוונת בגאולה העתידה כי

וכלכה באור ה' וראוי שתדע שהנבואה הזאת באה ג' כ' בדברי
 מיכה המורכסי ואין הפרש מה שזכר כאן למה שזכר
 שמה כי אם בשני המלות ותוספת בראשית ומחס הנבואה
 היא מיכה באמרו כי כל העמי' ילכו איש בשם אלו ואלכחו
 בלך בשם ה' אלשינו לעולם ועד וראוי לעיין איך עלה סגנון
 אחד מהנבואה הזאת לנביאים האלה כי עם היות סגנון
 אחד עולה לכמה נביאים ספר קבלו מזה שאין שני נביאים
 מתבארים בסגנון אחד ל"ל שאפשר הוא שהיה הדבר
 המושג בנבואה אחד בשני נביאים אבל שאין הדברים והמלות
 עמם אינם בהם כי הם מתאפשרים בכל אחד כפי הכשרו
 וסדר דבורו בעצמו ולכן אמרתי שהנבואה הזאת באה
 ראשונה לישעיהו ולכן אמר הכתוב בה הדבר אשר חזה
 ישעיהו בן אמוץ כי הוא היה באמת ההווה אותה וכאשר
 חזר השפע על מיכה וגלה לו הדבר הזה בפלגות סתר אותו
 מיכה באותם הדברים שזכר ידע שזכרה ישעיהו וכלכד
 עשה בה תוספת בראש ובה תמצא נביאים אחרים
 שאמרו דברים שאינם נביאים זולתם לא שהיו מגבשי
 דבריהם מללה אבל שזכרו הנבואה המצעת אליהם
 בלשון דברי הנביאים האחרים שזכר היו אחרים בפה
 והנה הנבואה הזאת אי אפשר לפרשה על בית שני לפי שזכר
 אמר והיה באמרי' הימים וירדע שאומן ישעיהו שבה הנבואה
 הזאת עד שזלו מככל לבית ב' לא היו כי אם ק"ע שנה ואך
 יקראם אחרת הימים אבל הם בלי ספק לימות הימים שהם
 אחרית ימי העם וסוף הגלות לישראל ולפי שז' יטעמו
 עוד בגלות אחרת וכן כתב הרמב"ן בפירוש וימי יעקב
 על את אשר יקרא ארבע בארבעת הימים שכל מקום שאמר
 בו ארבעת הימים הוא לימות המשפט והעדר המגלה
 ומכאן זה באמת הוא מה שאמר מיכה הנביא אחר שזכר
 זאת הנבואה בעצמה ביום ההוא כאוס ה' אוספה הכולעה
 והנדרה אקבעה ואשר הרעותי וסמתי את הכולעה לזריות
 והסללה לגוי עבוס ומלך ה' עליהם בהר בנין מעשה
 ועד עולם כי כיון שידעו ששתי הנבואות אח' הנה הכתובים
 האלה שפך מיכה לנבואה הזאת ישרון ישרון שהיא שתידה
 לימות המשפט ויעד הנביא בה שמה יעודים הא' כיון בית
 המקדש העתיד ושיהיה נכון וקיים ל"ל מתמיד עדי עד
 שלא ישוב ליחר עור והוא אמרו כנון יהיה הר בית ה'
 בראש הדברים ובא מגבעות שאלת נכון תאמר על הדבר
 הקיים והמתמיד להיות נכון על מתכונתו והר בית ה' הוא
 הר המוריה שבו נבנה בית המקדש הישועי הפ' שלא נאזכר
 שהיה הר בית ה' כנון ובא ברוממות מקומו ובמעלת בנין
 הבית בלבד כי אם בענין הקדושה והאלהות שהאומות עלם
 יסבמו לקבל האמונה האלהית וכינו וידעו כי ה' הוא
 האלים ושנהר ה' יראה הכבוד העליון ושפך כאלו אבותיהם
 הכל ואין בה מועיל ועל זה אמר וסדרו אליו כל הגוים ולא
 בלבד איש אחד איש אחד פרטי כי אם שילכו עמים רבים
 בקבוץ ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב
 כלומר לא מפאת ההר כי אם מפאת אלהי יעקב אשר הם
 והענין שלא ירכו לעבו' עוד את אלהיהם על ההרים הרמים

כאשר היו עושים עד עתה ואמר וירכו מדרכיו וכלכה
 באורחותיו ל"ל שלא יהיו בכני ישראל שקבלו את התורה ולא
 הלכו בדרכיה אבל הם כשורה להם דרכיו לכו באורחותיו
 הישועי הסלשה שבמים ההם כל עמי הארץ בארצות לבויה'
 מדינה ומדינה כפתה ועם ועם כלשונו ילמדו לשונם לקר'
 בשם ה' ויכנו את האלה ברוך הוא בשמו ובמאמר נפשיה
 הנביא כי אז אהפוך אל עמיש שפה כבוכה לקרא כלם בשם
 ה' בומר והיו אמרו כאן לכו ונעלה אל הר ה' כי אותו השם
 הנכבד יהיה שגור וירדע בפהם מסכים ליעוד הנביא והיה
 ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אלו ושמו אחד
 וזכר שיתנו העמים סבה על הערבתם זאת באמרו כי משון
 תבא תורה ודבר ה' מירושלם ה' עוד הארבעה הוא אמרו
 ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים והוא מוזר לדבר ה'
 מירושלם אשר זכר כי דבר ה' וכבדתו בימים ההם ישמר
 ויוכח בין הגוים ואפשר גם כן לפרשו על הר בית ה' כי
 שמה ישבו כסאות למשפט והבית ההוא בקדושתו וכבודו
 נבואה שמתא שמה ישפוט בין הגוים ויוכיח לעמים רבים
 והיעוד הה' הוא שהיה שלום בכל הארץ בזמן ההוא
 וכמה וכמהו מרבותם לאתים ומכותיה' למזמרות ולא יא
 גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה ומיכה המורכסי
 בקשרו הנבואה הזאת הוסיף בה בראש באמרו וישבו איש
 תחת גפנו ואיש תחת תאבתו ואין מחסיל כי פי ה' כבאו דבר
 ל"ל שדוכ המלחמות בין הגוים הם יספת הלוף הדתות
 במלחמות אדום וישמעאל ולכן כהיות שקראו כלם בשם ה'
 ויכעו לזורתו ומכות וישבו בטח כדל מבלי גול וממס'
 איש תחת גפנו ותחת תאבתו ולא איש תחת גפן ותחת אדום
 אשר לפי זה' נבאות דבר והם בשמים למנותו ולדכרין
 ולכן לא ישמע עוד חמם בארצם שור וזכר נבולם והל'
 אמרו בפסיקתא אל בית אלהי יעקב משל למלך שהיו לו שלשה
 אוהבי' ונקם לבכות פלטין הביא את הראשון אמר זכור אני
 אותו הר מתחלה הביא לשני אמר זכורני אותו שדה מתחלה
 הביא לשלש אמר זכורני אותו בית אל קיר שמי בוכה אותו
 פלטין וקורא אותו על שמך כך אברהם אמר בהר ה' יראה
 יעקב אמר לשום בשדה יעקב אמר אין זה כי אם בית אלהים
 לכך נאמר אל בית אלהי יעקב וכן הוא אומר הנני שב את
 שבות אלהי יעקב ע"כ והמאמר הזה קשה בהבנתו כי אם
 היה בית המקדש בזמן אברהם הר שהוא הר המוריה ובימי
 יצחק היה שדה וגם בימי דוד זה ה' שם גוון ארובה היבטי
 אך יכנו אותו בשם בית ואם יעקב ראה אותו בבנינו והם
 לא ראוהו הנה מה' היתה זאת ואין על האבות הראשונים
 אדם ולמה אם כן לא יקרא על שםם אבל הם ז' כיוונו
 במאמר הזה לכאך ענין אלהי וכמו שפירשתי בעיון השלישי
 מהחלק השני ממאמר ישועות משמו ואוסף להגידו לך פה
 כי זה הוא המקום הראוי אליו והוא ששלת הבתים בית
 ראשון ובית שני והבית העתיד היו כנגד אברהם יצחק
 ויעקב כי כמו שבאברהם נמכת הגדולה והגבורה העושר
 והכבוד והקדושה האלהית כך נמכת כל זה בבית ראשון
 וכמו שזכרוד מלך פכל הנר לאברהם ככה נכבד כאבר

מלך

שזכרו
 שמוכה
 אמית
 באמרו
 ליה
 רבים
 וזכר כי
 ירושל'
 תמיית
 של
 הה
 ה' כ' רוס'
 השד'
 המכו'
 תקיים
 אומה
 וזה'
 סן
 קמתם
 מרובי
 דולה
 דובר
 על
 דברי
 שירה
 תרית
 דיה
 לכ
 לכחו
 לללם
 ל דת
 שובה
 יאים
 נביא
 על
 שה
 מרות
 מוני
 כמת
 כבי'
 מכן
 כמר
 ככון
 ככר
 היה
 לכו

משמיע ישועה

מלך ככל הכר לשראל באורבן בית ראשון ולפי שמורע
 אברהם מבני קטורה יצאו האזורים שהמריבו בית המקדש
 בימי ל"כ לכן אמרו אברהם ראה אותו הר כלומר שמורעו
 יבא מי שעשה אותו הר סרב ושעליו התפלל ה' יראה אשר
 יאמר היום בהר ה' יראה כלומר ה' שנים ושמור היעודים
 אשר הוא מיעד אותו היום לכאשר יהיה בית המקדש הר
 סרב ושראל בגלות כי אז יטרכו ליעודים ההם והיה בהר
 ה' יראה והיה יבחק כנגד בית שני כי כמו שכהו עיניו
 מראות כן בבית שני לא היטה ליהודים אורה ושמחה
 מהנבואה וכוונת הקדש הארון והכרובים ושאר הקדושות
 שספרו להם ולפי שמורע יבחק מבני עמא באו כמו שיבאר
 הרומיים שהמריבו בית שני לכן אמרו שיבחק ראה את הבית
 שדה כי כן אמר הנביא על מורכבו ביום שדה תחכם ושעליו
 אמר ויבא יבחק לשון בשדה ר"ל שיבא להתפלל על בית
 המקדש כשיהיה שדה כסרב והיה יעקב מורה על הבית
 הג' העתיד ולכן היה מטתו שלמה ולא כמנא פסול כרעו
 כי כן היו בני הדור ההוא זרע בך יי' מבני פסול וכר הרע
 ויעקב כלמס עם שרז של עמו וישר אל מלאך ויוכל לרמוז
 שבזמן הגאולה יעלו מושעים בהר כיון לשפוט את הר עמו
 ויהיה נקמה ליי' באלוהים ולפי שהיו ליעקב יב בניו שני יי'
 לכן בבניו הבית העתיד יתקבצו שמה כל האב שנטעו
 ולהיות הדבר קונה השם מהתכלית והמלק היותר כסרב שבו
 לכן לא נקראה האומה בשם אברהם ולא בשם יבחק כי אם
 בשם יעקב ובשם ישראל יבנה ולפי שהבית העתיד לא
 יסרב עוד כל ימי הארץ לכן אמרו שראה אותו יעקב בית
 מיושב ובעל הבית בתוכה והיו אמרו אין זה בי' אם בית
 אלהים וכאלו גלה הקב"ה לאברהם ענין בית ראשון העתיד
 להיות נסרב על ידי זרעו והראה ליעקב ענין בית שני העתיד
 ליסרב על ידי זרעו והראה ליעקב הבית השלישי העתיד
 להתקיים בבניו ולכן נקרא בית אלהי יעקב והתם המאמר
 באמרו וכן הוא אומר הבני שב את שבות אלהי יעקב לפי
 שבאמרו על קבוץ גלויות שיהיה באותו הבית העתיד הנה
 תיבטאה הנבואה האת וידוע שקמשת היעודי אשר באו בה
 לא נקיימו ככית שני לא כלם ולא אחד מהם וזהם עתידים
 להתקיים בזמן הגאולה העתידה בהכרח :

הנבואה השנית היא בפרשת הנה אהרון יי' נבואת
 מסעף פארה במעברנה וגו' ושאר הפסוקים
 עד כי גדול בקרבך קדוש ישראל והנבואה האת כסר
 פסוקי אבשים לפרשה על חוקיהו שהוא היה חוטב מגוע
 יי' וכסר משדשו ונמה עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח
 ענה וגבורה רוח דעם ויראת יי' ולא היה שופט למשמע
 אביו ולא למראה עיניו כי אם בהמתנה וחקירה רבה
 ובענין וגר זכ עם כסס היה משל לרוב השלום וההשקט
 שהיה בימיו ושעומד לנס עמי באמר על כס כל המעלות
 שנעשה לו ואהיה ממוטתו כבוד לפי שהמכות והשלום
 שהלו עם כל סביבו היה לכבודו ובענין כי מלאה הארץ
 דעה הוא שנתפשטה הנורה ודעה בימיו ככל ארכו וגם
 תיראו והכה ארץ כסמטו פיו וכרונם שפתי ימות כפע על
 באו

מיתת סמריים ומפלת מחנהו מידך תפלתו והשירות
 הזה הוא שקר מבואר מפנים ראשונה שכאשר באמה
 נבואה זו כסר היה כולד חוקיהו והיה כער כן עברה שנים
 ויותר ואך אם כן יאמר עליו ויבא חוטב מגוע יי' וכסר
 מארשיו יפנה שמורה שילד ויבא לעולם ימים רבים אמרי
 הנבואה היא ובנית שבה חוקיהו לא מבאנו לו גבורת
 וחוק לב טבעו ויאר עליו ונמה עליו רוח יי' רוח ענה
 וגבורה ואלוית כי לא היה כל כך שלום בימיו שיאמר
 עליו ושפע יבך על חור פתן וגם שנסכול כל זה הלא
 יאר שפק עמוס קשה ההתנה מאלד והוא אמרו מיד והיה
 ביום ההוא יוסף יי' שנית ידו לקנות אשר עמו אשר יאמר
 מאזור וגו' וכל מה שזכר בפרשה היא מחמת השבטים
 מאזור ושאר הדברים שזכרו בפרשה אי אפשר שיפסדו
 לא על זמן חוקיהו ולא על זמן בית שני והנה אובית זה מן
 הכתובים בפרשת הפרשה ואי אפשר למלק בין הפרשיות
 ולומר שפרשת ויבא חטב ראמה על חוקיהו ופרשת והיה
 ביום ההוא יוסף יי' שנית באמה לעתיד לבא לפי שהנביא
 ב'אר באמרו והיה ביום ההוא שאלותו זמן עמנו שהיה ענין
 הפרשה הראשונה יהיה ענין השניה ולכן מווייב שיתפסדו
 ויידבקו שנתן בפירושם וכמה וכמה כתמבטו מפרשי
 הכתובים כפי' פר' וסוף יי' שנית ידו כ לא יכלו ליישב כפי'
 מענועיהם מורת השבטים ונבואות יהודה והחמים יי' את
 לשון ים מנרים ושאר הדברי' שזכרו בפרשה ובאו בדקיקים
 זרים כדי לשפרם באופן שלא יזכו על העתיד כמו שתראה
 בדברי נקולאס האפי' הגדול שלהם אבל הכתובים הן המה
 יעידון יגידון הנכונה בהם האמנם כדי שיתבא על אמתת
 פירושם ראוי שתעורר בה על דברים האמר מה ענין
 הנבואה האת במקום הזה כי אם עדיין ישעיהו לא כתבא
 על מורכבן בית יי' וגלות ירושלם לא הראשון ולא השני אך
 באמר שכתב על גאולתו ועל נאמתו העתידה והב' את תפלת
 הנבואה האת בעניני משיח נדקכו הוא בפסוק ויבא חוטב
 מגוע יי' והכתובים הקודמים אליו הם מענין סמריים אשר
 קדם וזכרו למה אם כן היה הפסק הפרשה מהנה אהרון יי'
 נבואת והה ראוי שיהיה מוצא חטב מגוע יי' הג' למה יסם
 משיח נדקמו אל יי' ולא אל דוד שהיה התמלת המלכים
 והנביא קרא למשיח נדקמו בשם דוד כא' ודוד עבדי כשיא
 להם לעולם ולא זכר יי' גם שפעם יקראהו הכתוב כאן חטב
 פעם כסר ופעם ארם יי' הארבע בפסוק ונמה עליו רוח יי'
 שזכר שנה שלמות חכמה ובינה וענה וגבורה ודעת ויראת
 יי' ולא הזכיר שאר המדות המשובחות כענוה ומשפט ושפלות
 הרומ וכו' שית היצר ועוד שלמה כלל כל אותם שנת השלמיו'
 בשלש רוחות רוח חכמה ובינה רוח ענה וגבורה רוח דעת
 ויראת ה' ולא זכר ככל אשר ואמר מהם גם לא זכר רוח
 משפט ורוח בער כמו שזכר ישעיהו עמנו במקום אשר הה'
 באמרו יוסף ה' שנית ידו לקנות את אשר עמו אשר וגו' ולמה
 קרא הגאולה העתידה שנית כי בערך ל' יציאת מנרים ועליו'
 בכל תהיה היא שליטת ולא שנית ועתה שמוע פירוש הנבואה
 האת על כוונת הכס בפרשים המדויקים אשר לנו מבאנו

המשמיע והמלכות באומה אל שבת יהודה כמו שכתב
 לא יסור שבת מיהודה ומוקף מכן רגלו והש' בכל
 משמעות בית יהודה כמר כדוד עבדו ולא היה היעוד שתי'
 יהיה כסוף לעד ומכאן זה יורו'ם שהיה המושע מוצעו
 ולא מוצע אחר עד שישב במקומו וסכסוף דוד וקלא כסוף
 והתבא' היה מבוזר הוא שלא בתקיים בבית שני לפי שלא
 היו שמה המלכים מכות דוד כי אם פעם מן השממו'ם
 מוצע אהבן הכהן ופעם מטאל השגשג וגם מן הגרים
 בהו' ורוס וזרעו שהיה היה ארומית התבא' השני הוא
 במדרגת כבודו שאלך המשיח כפא במדרגה עליונה
 וכמו שאמר ובה עליו רוח י' ואמר ולא למלאה עיניו ישפט
 ולא למשמע אזניו יוכיח וספט בדקדק דלית וכן אמר זה
 הכי' עמו הן עבדי אמתך כו' בחרי' רכנתה בפני כתי'
 רומי עליו וגם התבא' הזה לא בתקיים במקומו מלך
 יהודה כי לא היה כתי' וכל' שכן שלא בתקיים בבית שני
 סכסוף משה הכבוד והוא הקדש הנזכר הג' מהמכות
 כמו שאמר ובה עליו רוח י' רוח חכמה ובינה רוח
 עצה וגבורה רוח דעת ויראת י' וגלה התבא' בזה
 המאמר דכונן אמת והוא שאמר בעבורן נחל' עם השלמות
 השכליות דקיים ונחשבים אמרי'ם הסדוקות האחד
 שהיה השלם בעיני'ם ככל ידעת הוד' בזה לפי שבהיות
 השכל האנושי עבוד בעיני' המעשה הגדול במעשה והמסקרן
 השני הוא המאמר יחד השלם בשכל המעשה בעצמות
 והמבולגותיו שלא היה בשל גבורה בחזק האברים כי
 כמו שכתב הפילוסוף על המעשה והזכות ילי'ם הטבע אשר
 אחד בכחות הגופיות והשכליות יחד והמסקרן השלישי
 הוא השלם בחכמה ובעיון ומתלבג בו יפא על הכוב' כונה
 מדרך האמונה הסודית ועל זה אמר שלמה ואל תמסס ית'
 למה תסומס ועד הכבא' כאן שאלך המשיח בשלמות
 חכמותו להיותו דרך בן לא ימא' עמה אחד מהמסקרות
 האלה כי הוא כהשגתו בשכל העיוני יתגלם
 גם כן בתבונה שהוא פועל השכל המעשי ועל זה אמר
 ופחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוחה למר שפרח
 אלהן קדישין ועל דרך הפלא ימא' בו רוח שכולל יחד
 החכמה העיונית והשגה המעשית גם לא ימא' בו המסקרן
 השני כי יהיה רוחו רוח עצה ובכונה בלומר שבהיותו בשל
 עצה וסכון-תבולות יקנה יהיה גבור כדאי גם לא ימא'
 בו המסקרן השלישי כי בהיותו שלם ברזח דעת תתאכר בו
 גם כן יראת ה' הכה בזה זכר שלמות חכמתו ולהיותה
 בכללת שלמת הקדוש'ם האלה זכר שלמת הפוחת בלבד ולא
 זכר רוח משפט ולא שלמות אחר לפי שהיה הכונה לספר
 שלמותו בחכמה ולא להכיר אחר וגם התבא' המופלא הזה
 לא תמא' כימי מוקיהו ולא באכס' בית שני כי הוא מיוחד
 ומקובל להמא' במלך המשיח והתבא' הכיניעו הוא שהיה
 מלך המשיח כובש את זכרו ונכדל ונפרד מההאיות
 הגשמיות וידוע כי מחמת הקדוש'ם המכוני'ם היותר גם
 ועב' מיהו הוא מוש' המוטט אשר לגבותיו הוא תופעה לנו
 ובו נפלו אזהרות העריות בלן ואמרו'ם נקבות הוא מוס'

והבטלות 3. 1. 2.

ירוש
 מכה
 נכיס
 נכר
 חרי
 ורת
 ענה
 חמר
 הלא
 היה
 אחר
 טים
 ורשו
 הן
 שיות
 היה
 יכיא
 עבין
 חרו
 נרשי
 כפי
 את
 קים
 יאה
 היה
 מתת
 עבין
 ככא
 אף
 חלה
 וטר
 אש
 ין
 יחס
 כים
 שית
 חטר
 ח"י
 ראת
 פלות
 מיו'
 דעת
 רוח
 היה
 למת
 עליו'
 טאה
 נאה

משמיע ישועה

והסלואת אשר יעשה שלא כמנהג הטעמי כי בכת
 דבקונו באלו ובכח כסואו יעשה אותות ומופתים וכמו
 שבא יואל הנביא והיה ביום ההוא אשפך את רוחי על כל
 בשר וכסאו בנביס ובנביס ובנביס ומופתים בשמים
 ובאין כי לפי שבמורכן בית המקדש כשזלקה הכנראה
 ומעשה הנסים כמאמר המאמר אותותינו לא ראינו אין
 עוד כסאי לכן היה מאורע הדין שבכ"ה את שבת סיון
 ישבו שני המסדרים האלה לקדמונם רונה לומר הכנראה
 והשלמות ולכן אמר שוכר הנביא בכאן שמלך המשיח יהיה
 בו רוח כנראה וזכר גם כן שיעשה אותות ומופתים וזה
 והנה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע רונה לומר
 שלא ינטרף להלחם עם האומות לא בחיל ולא בכח כי הוא
 בשבט פיו יכה הארץ והמדניה שזמורוד בו ואם אש אחד
 יתאז ברוח שפתיו ימית אותו רשע ויכלאו והענין שכל
 פיו דברו ותפלתו על גוי ועל ממלכה ירד אש לה' מן השמים
 וישפעה או תבקע האדמה ותכלעה או ימיתה הארץ והכחש
 ושאר גלותי ההשגחה כמו שהיה ענין אליהו באמרו אש אש
 אלהים אני תרד אש מן השמים ותזכל אותך ואת המסך
 וכן באמר באלטע ויקללם בשם ה' ותנחן שמים דובים
 מן היער וגו' וגם הנביא השני הזה מכושר כגלה שלא נתקיים
 בחוקיה ולא בימי בית שני. הנביא השביעי הוא
 רוב השלום שהיה בארץ בימי מלך המשיח ולפי
 שהמלחמות בין בני אדם הם או בכתת מדרס לגזל
 זה לזה או להלק האמונות והדתות לכן אמר והיה נדק
 אזור מתבני כנגד השמרה וכנגד חלוק הדתות והאמונות
 אמר והאמונה אזור חלכו רונה לומר שלא יהיה חמס
 וזוד בארץ כי הנדיק ידבק במלך המשיח כאלו הוא
 אזור מתבני או יחזור אל העולם כלו שיתרבה בו הנדק
 שהמספט והשלום וגם כן לא יהיה בין בני אדם חלוק
 אמונת כי תהיה האמונה אזור חלכו ובכתת הסכמת
 העולם ככדק ובאמונה יתבטלו המלחמות ולא ירעו איש
 לאיש וזהו אמרו וגר זכר עם ככש וכמר עם גדי ירכן
 שהוא משל לאנשים המשתדלים בעולם הטורפים והאומנים
 שבימות המשיח ישבו ששונה וכתת עם הקללים בקרב
 הארץ וזהו אמרו לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדש
 כי מלאה הארץ דעה את ה' רונה לומר שאנשים לא
 ירעו אלו את אלו לפי שזמלא הארץ דעת את ה' בשלמות
 האמונות ותהיה כל מגמתם להשלים כפשותם לא לרשת
 משכנות לא להם וכבר כתב הרב המורה שהרעות הנופלות
 בבני אדם מקמתם לקמתם הם כלם מפאת הסכלות והעדך
 החכמה כיון שהקומא מפני שהוא נעדר הראות כשל
 בכל מקום ויעשה בוולמו חבורות פנע כן בני אדם
 מביעים זה לזה מפני סכלותם ולכן ספר כי לא ירעו
 ולא ישחיתו למה כי מלאה הארץ דעה את ה' האמנם
 קבנים אמרים פירשו הכתובים האלה כעשונותם שיכרא
 השם חדשה בארץ שהיו הדברים כפי מה שהיו בתחלת
 הכריאה כי הכריה לא היה אז טורף וכן שאר הקיות
 והעופות הדורסים שש לא היה כן היו נפקדים המינים

הנכראים כיון שלא נכראו אלא וזכר ומקשה ותפת כח
 תוכים על זה ויהיה אם כן פירוש הכתוב שבימות
 המשיח יאבדו הדברים לאיתנם הראשון שלא ירעו
 הטורפים ולא יהיו נטופים הבעלי חיים הפתים אבל
 ישבו כלם בשונה וכתת וזכר שהפלא היה היה בארץ
 ישראל כלכד לא בכללות העולם והוא אמרו לא ירעו
 ולא ישחיתו בכל הר קדש והיה הזכרית הנס היה
 לחיות על רוב השלום לא כלכד בין האנשים כי אם
 גם בין הבעלי חיים בלתי מדברים ולמה יקשה על הרב
 המורה לפשר העיד היה כפשוטו והנה יערה הזורה וגם
 את הנדעה וגו' וכתיב והשלתי ככס את חית הדה ואכלה
 אתכם כל עקב ופני אדמתך ירש הנבלל וביעודים הטובים
 אמר והשכתי מה רשע מן הארץ ואמר וכתיב לכם
 ברית ביום ההוא עם חית הדה ועם עוף השמים ורמש
 האדמה ובאמר ופית הדה השלמה לך וזהו כלו ממה שזכר
 שברכות ה' דרכי איש גם הבעלי חיים הטורפים המזיקים
 לא יזיקו לפי שהם כלי השגשגו ותאז ממיט ולא
 עבוד ממות כמו שאמר השלם רבי מביא כן דוסא ומי
 שיכשים זה מה יעשה לענין דמיאל כגוסא די אריותא האם
 יפסטהו גם כן על נד המל אלא שהדבר כפשוטו
 ולכן שכן בתורת כהנים מעבירם מן העולם ר' שמעון
 אומר משכיתם שלא יזקו אמר רבי שמעון אימתי הוא
 שבו של הקדוש ברוך הוא בזמן שיש מויקין ואינם
 מויקים הכריות או בזמן שאין מויקין בעולם וכן הוא אומר
 מזמור שיר ליום השבת למשכית מן המויקים שלא יזקו
 וכן הוא אומר וגר זכר עם ככש וכמר עם גדי ירכן וגו'
 ובין לרבי יהודה בין לרבי שמעון פסוקים אלו כפשוטם הם
 וכבר אמרו במשנת אבות שבעולם לא היוק נאש ועקרב
 כירושלם ומה המונע שלא יהיה כך ויתר מה לימות
 המשיח שזמלא הארץ דעה את ה' ובזהוית האנשים יודעים
 רבוכם ועובדים אותו ישכתי מה רשע מן הארץ והנה
 הדיעה בהפכים אחת ואם במכרים לרשעת פרעה וסכלותו
 ברכי השם בא הערוב על הארץ ושלל אותם לימות
 המשיח שזמלא הארץ דעה את ה' מי המונע שיסור
 רוע הבעלי חיים המזשיתים והסתכל אמרו וארתי
 כבקר יאכל תנן כי גלה בו הנביא דבר אמתי והוא
 שאכילת הבשר מוליד ככש האוכל תכונה רעה אכזריות
 חמה וטף אף עד שמפני זה היו הבקר והאין וכל
 הבעלי חיים האוכלים עשב הארץ אס לא ואם יכש כתנן
 הם שלמים וכן רבים לא ירעו ולא ישחיתו וכן בעופות
 הנפרים והדורים וכני יונה והתרגולים לפי שהם כזוכים
 מהעשבים והתשה אינם דורסים ולא טורפים וזלזם
 אמנם הבעלי חיים הטורפים והעופות הדורסים הם כלם
 כזוכים מהבשר ולכן היה בהם מהאף והזדון
 והאכזריות הנמרץ וכעבור זה כשכתן הקדוש ברוך
 הוא רשות לנח ולנביו לכל בשר אמר ואך את דמכם
 לבפשותיכם אררום ששש שפאת האכזריות והזדון
 אשר יקבו ויתילך בהם מאכילת הבשר יהרג איש את אחיו
 ולכן

ולכן אמרו הממונים זכרם לברכה שלא יאכל אדם בשר אלא
 לתיאבון ולכן יעד הנביא כאן שכדי שהנעלי חיים לא
 ירעו ולא יבטיחו יעשה השם שהאריה בבקר יאכל תבן
 כי בהיותו כזון מהתבן ולא מבשר בעלי חיים לא יהיה בו
 אכזריות ולא יטרוף טרף לא ירע ולא ישחית והנה
 התנאי הזה בין שיהיה ערכו השלום המופלג בכל פאות
 הישוב או שיהיה בין הנעלי חיים גם כן כפשוט הכתובים
 מבואר בגלה שלא נתקיים בימי מוקיהו וכל שכן שלא היה
 ולא נבדא בזמן בית שני שנתברו או הקטנות והמלחמות
 והתנאי השמונס הוא שידרשו העמים למלך המשיח ויכבדו
 תחת ידו וכמו שנתא הזקן עד כי יבא טלה ולו
 יקתת עמים ואמר ישעיהו עבדו עד ימים בארץ משפט
 ולתורתו איים יתלו ועל זה אמר כאן שמלך המשיח
 שהוא שרש ישי היוצא מינו יעמוד לנש עמים טיבטו בו
 וילמדו ממעשיו וילכו באורחותיו כמו שיבטו בנש המלחמה
 ללכת אחרי צדקה וזהו אליו גוים ידרשו והיתה מוקמת
 כבוד רוצה לומר שלא יקנה הכבודות והמעלה מן
 המלחמות אשר יהיה אליו כבוד והנה קרא למלך המשיח
 שרש ישי עמ היות שלמעלה קראו הטור ונכר לפי שלמעלה
 ביאר יחוסו ומשכמתו לבית אבותיו שיהיה ככף ישי וכדוד
 עבדו ולכן קראו הטור היוצא מהגזע ונכר שהוא
 הענף הגדול אמנם כאן יעד שירדף ימים על ממלכתו
 הוא ובניו בקרב ישראל ובערך הבנים שימדו ויבאו
 ממונו קראו שרש ישי כי הוא יהיה לבניו שרש היסוד כמו
 שיהיה ישי שרש לכל מלכי יהודה ואפטר שבין עוד נזה
 שנתחלת מלכותו עלה כיוצק ופענף ואמר כן ירצה
 ויתגדל במלכותו עד שיהיה שרש גדול וגם התנאי
 הזה בידוע שלא נתקיים לא בימי מוקיהו ולא בבית שני
 כי לא באו מלכי האדמה וגויהם לדרוש אותם כי אם
 להמריבם התנאי התשיעי שימנא במלך המשיח הוא
 שיקבץ כפוזותיו ויביא נדמי ישראל והם עשרת השבטים
 שהגלה מלך אשור ולא שבו עד הנה וגם כפוזות יהודה
 שספזו בחורבן בית ראשון ובחורבן בית שני כלם יקבצו
 וימלוך עליהם וכמו שכבר יוקאל בכבואות העמים
 כמו שיתבאר בזה המאמר ועל זה אמר כאן יוסף ה' שכיח
 ידו לקבות את באר עמו והנה קרא ישועה העתידה
 שכיח בערך ליביאת מצרים לפי שגאולת בבל לא היתה
 גאולה שלמה כי אם פקידה מלושה וכמו שאמר למלאכת
 שבעים שנה למסכות ירושלם אפקוד אהכס וגם בזה
 משוכה למינס שפירשו הגאולה האות רוחנית לפשט ולא
 בשמית כפשוטה כי הנה הנביא אמר יוסף ה' שכיח והוא
 המורה שהיה הגאולה העתידה שכיח ליביאת מצרים
 ולאותם הנבאלים עננים ומתדמה אליה מכל צד מה שלא
 מתדמה לפקידת בבל ולא לגאולה כפשיית והדמויין
 שבעיהם הם מישה והם הבדלים ענמיים בין גאולת מצרים
 לפקידת בבל אחד שנגאולת מצרים נגאלו כל ישראל ולא
 פשאר מהם הם אחד ואמנם בפקידת בבל לא שבו

כל הבנים עשר שבטים אלא מעט מועד מבני יהודה
 ובנימין שעלו לבעל השנית שנגאולת מצרים יצאו משעבוד
 לחירות מוחלט אמנם בבית שני היו משועבדים
 תמיד פעם לפרס פעם ליון ופעם לכורו: השלישית
 שכאשר יצאו ממצרים זכו לארון וכרוכים ונבואה
 ואורים ותומים ואש מן השמים אבל בבית שני נעדרו מכל
 הדברים הקדושים ההם הכביעית שנגאולת מצרים נעשו
 בקרב ישראל נסים ונפלאות רבים ועצומים שהיו
 נעשים במקדש בקרב ישראל אמנם בפקידת בבל בבית
 שני אותותיו לא ראיו: ההמשית שביציאתם ממצרים
 כשמלכו המלכים היו משבט יהודה דוד ושלמה והבאים
 אחריהם אמנם בבית שני לא מלך מלך משבט יהודה
 ומזרע דוד כלל ולכן לא היתה פקידת בבל כגאולת מצרים
 ולא מתדמה אליה אמנם הגאולה העתידה מתדמה לכל
 הדמויים ההם לגאולת מצרים כי הנם יתקבצו שמה השבטים
 כלם ויבאו לחרות המוחלט ומחול בהם הנבואה ושאר
 הקדושות כלם ויתברו האותות והמופתים וימלוך עליהם
 שרש ישי ומבן דוד ולהיות הגאולה העתידה דומה
 לגאולת מצרים קראה הנביא שנינו לפי שהיה שכיח
 אליה בא כותה ואמר הנביא בזה לשון קבץ לקבות את שאר
 עמו לפי שישאל הם מלק הקדוש ברוך הוא ומכל נהלות
 והאזויות החזקו בהם ולכן יוסף השם לקבותם באשר
 קנה אותם ממצרים ימיד פנעה ואין פירוש הכתוב שיקנה
 בהם את שאר עמו אשר ישאר באשור ובמצרים אבל פירוש
 שיקנה אותם ששאריו מאשור וממצרים ומיתר הארצות אשר
 זכר שהלכו עם בנביה ואותם שנשאר מהם בלי זה מקום
 שנשאריו יקנה והנה זכרם כפי מה שגלו בי ארמו ואסף נדמי
 ישראל הם השבטים שהגלה מלך אשור ולכן אמר בהם נדמי
 לפי שגלו כלם יחד אל פאה אחד ואמר וכפוזות יהודה יקבץ
 על גלות בית ראשון וגלות בית שני כי לפי שמתפורו בכל
 קבות הארץ ולא הלכו כלם אל פאה אחת בגלות שומרון
 לכן אמר עליהם וכפוזות יהודה יקבץ מארבע כפוזות
 הארץ ולא זכר בנימין לפי שזכר מראשי
 הממלכות מלכות ישראל ומלכות יהודה לא השבטים
 שנכללו תחתם ואפטר לפרש בענין ונשא גם באופן אחר
 והוא שהנה במדבר נזה הקדוש ברוך הוא על הדגלים
 והיה דגל מחנה יהודה קדמה מגד הפנים ודגל אפרים ימה
 מגד האחוריים והיה על זה קבאה בנייהם יען היו
 בני האמהות בדגל מהנה יהודה ובדגל אפרים היו בני
 הגבירות עד שאולי גם מזה נולד מה שניסך ממלוק
 המלכותית מלבד הסנה שזכר הכתוב שמה אמנם עתה
 בימות המשיח היו כלם לעם אחד וגוי אחד ולא יתלקו
 עוד בהלוקים שוכים ועל זה אמר ובשא גם לגוים
 כי לא יהיו שמה נסם ודגלים הכנה מתמלפים כי אם נם
 אחד בלבד ודגל אחד מוכה על התאחדות האומה ועל
 אחדות האלוה ואף על פי שתקבצו בני יהודה ובני ישראל
 יחד לא ישובו לכסלוםם וקנאתם כי אז בלי ספק יסוד
 קנאת אפרים שהיתה בדגלים ובשאר הדברים ודבר

היום למעשה וכן הוא באמת פירוש בעים רמוז וכוה האופן
 יכחו לשבעה מחלים כרי ששאל ידרכו ויעבור בו כיבשה
 כבעלים ויהיה הכשר שהוא מסלה רונה לומר דרך סלולה
 גלוי ומפורקמת לשאר עמו אשר ישאר מאזור כאשר
 היה ים סוף מסלה ודרך לעבור בו ישאל בעלפוס ממכרים
 ואמנם למי אשר ישאר מאזור ולא זכר שאר האומות
 והמלכות משבו המפרשים שהדן אזה בכלם אבל האמת
 הוא שאמר זה על עמדת השבעים אשר תגלם מלך אשר
 לחלה וזכור כהר גזון וערי מדי שש אשרי כהר פרת
 ולכן יעד שיקרע השם ההר שהוא כרי להפילם והתבלי
 הזה גם כן מובאר הוא שלא מתקיים עד הנה ולא הכביא
 שבזמן התנועה ההיא יאמרו ישאל אודך כי את
 בי ישוב אפך ותמחמי רונה לומר כפי אורך הגלות
 אמרתי בגזתי אבל עתה שאלתי אודך ואומר את שמך
 אף על פי שאפתי בי כיון ששם אפך ופאמחמי ולפי
 שישאל כשיצאון ממכרים הווי ידאום מהמפרים אשר שלא
 יהיו ישאל עתה כן אבל יאמרו הכהאל ישועתי אבטת
 ולא אפחד ולפי ששאל על הים אמרו בספרם עו
 חמת זה ויהי לי לשועה כפי הכביא אגם עתה יאמרו
 ישראל כי עזי וחמת יהוה ויהי לי לשועה כי בחיות
 הגאולה העתידה הזאת שפית לזיאת מנרים ומתדמה
 אליה היא ראוי שאותם דברי השרה עבמו שסורו
 שמה ישורכו עתה גם כן ולפי שישאל בגאום ממכרים
 קבלו את התורה אשר עשה כנגד זה ואבטת מים בשאון
 ממעבי השועה רונה לומר אתם עתה לא תקבלו תורה
 חדשה אבל תלמדו התורה שלכם מפי הכביאים והכבמים
 שהם מעבי השועה כמו שהתגס ונתן מבשרי כדקיא
 וכוה הכביא כדקן ענה לאפסי הגולה אלו סוררו ויזמרו
 אויבי מומרי סגדו דוד המקן להעלות את ארצו האלהים
 שהוא הודו לי קלאו בשמו הודו בעמים עלילות ונתן
 הפעם למי יסורו באמרו הוכירו כי נשגב שמו רונה
 לומר הוכירו השומרו שהוא לשו ענו היה נשגב שמו
 של הקדוש ברוך הוא מפי הכביאים בהעלותם את ארצו השם
 וחמת גם עתה שתעלו את ארון האלהים ותבא בקרבכם
 שבינת השם ואמרו כי גאוף עשה מודעת זאת בכל
 הארץ שהיא הגאולה העתידה הסוללת בי בעבור
 שתפרקם בכל העולם ונהדו אליה כל הגוים אשר מודעת
 זאת בכל הארץ ואל יראלם כפרע אשר כהלו וכוה
 יושבת כיון כי גדול בקרבך קדש ישראל רונה לומר
 את כל כיון כהלי וכוה יוצר מכל האומות הכבנות ממת
 כפי השכינה לפי שכן תמנה השכינה האלהית ועתה יגדל
 בקרבך קדוש ישראל שהו השם יתעלה בהשגות שבינתו ונדון
 וגדול והיה כבוד ה' הוה האמרו מן הראשון הנה תפאכר
 הכבואה הגדולה והעצומה הזאת בעשה תפאיה באר היטב
 והתמו הקפנות את העריות בה וזוכמת עובדת מבלה
 שעבכיה ותכאיה אי אפשר לפשט על המקומו ודורו ולא גם
 כן על דור בית שני ושהם עתידים בהכנה להתקיים בפיאת
 משמנו מהרה יגלה והוא מה שרבינו פה לכאך

הכבואה

המלוכה שהיו מקבאים בבני יהודה ואמרו וכוה יודיה
 יכרתו אין הכונה שכתבו מן העולם כי הם אשר שכנו ישראל
 אלא שכתבו ויסומו מהיותם סוכרים והוא אמרו אשרים לא
 יקבא את יהודה ויהודה לא יכור את אשרים רונה לומר שלא
 ידקק אותו וביאר אף יבאו לארץ ישראל הכהמים והראוקים
 ואותם אשר בארבות המערה שהם בכלל איי הים ועז אמר
 ועשו ככתף פלשתים ימה ומלת ועשו היא מלשון עופפות
 יאמר שמהרה יבאו אותם הדמוק' דרך ימה ככתף פלשתים
 שהוא משל לארבות הג'וב'ים והויכאמי שהם מזרע פלשת'
 והם יבאו את ישראל ממערב למזרח ויבאו אותם באייה בלב
 ים ואמרו כן הם יהדו יבואו את בני קדם ואמרו שירשו
 סאפרים ויהודה אשר ילכו בתנועה קלה ומהרה
 בהתעופפות לארץ פלשתים שהיא ימה רונה לומר למעמ
 אף וכן הם יבאו את בני קדם שהם האומות
 היושבות במזרח של ארץ ישראל וכן יהיה משלות ידם
 אדום ומאב העומדים מפאת אמת כי ישלמו יד בהם לקחת
 את ארנם וכן בני עמון העומדים מפאת אמת יהיו
 משמעתם רונה לומר ככנענים וכשמיים ליהודה וישראל והנה
 אלה האומות אדום עמון ומאב כאשר ארבותם חלפמים
 לישראל אם מאב דכתיים אל תנה את מואב ואם עמון
 דכתיים וקרבת אל מול בני עמון אל תבורם ואם אדום
 דכתיים אל תתגרו בס וגומ' כי ירושם לעשו נתתי את הר
 שעיר : האמנם לימות המשפט מפי שהם הרעו לישראל
 בגלותם הותרו להם ארבותם כלם ואלה הם חקיי והקני
 והקדמוני שזכרו במחשתי של אבדתים ולא יסו ישראל את
 ארנם וגם התבלי הזה מובאר שלא בתקיים לא בבית ראשון
 ולא בבית שני כיון שאותם הארבות לא נכבשו לישראל עד
 הנה והן עתידות להכבש : והתבלי העצמי הוא שיעשה השם
 לימות המשפט כדומה לקריעת ים סוף שעשה על ידי משה
 והוא אמרו והסדרים ה' את לשון ים מנרים שהוא גילית
 שכתבם בים וקראו לשון לשי שהוא קבת מהים שיכנס בהר
 בו כדמות לשון והוה והבין ידו על המה כי הים הוא מקום
 מים מלוים והנהר מקום מים מתוקים ומלת בעים הוא
 לשון חוק יאמר שיתריבה ויגוהו בחוק רוחו וגבורתו
 לשבעה כלים כדי שיעברו בהם הבאים בשפעת הגלות
 שזכר למעלה מאזור וממכרים ומפטרות וגומ' באופן שדרך
 ישראל בתוך הנחל הוא כבעלים מבלתי שיתלמס כהולך
 ביבשה ולפי שתוב הוא בא לשון ים באמרו והתרים ה' את
 לשון ים מנרים ובה גם כן לשון כהר באמרו והכיוף ידו על
 הכהר הזקקה על המפרשים אי זה מהם יבקע ויחרב אם ים
 מנרים או כהר אשר ויבנת תרגם הכהר הזה כהר פרת
 הסמוך לארץ ישראל ולדעתו יתרים שניהם כילום וכהר פרת
 דרך לעבור גאולים והו יצר ככון כפי הפשט הוא שיעד
 הכביא כאן על בני דברים האמר שיתרים ה' לשון ים מנרים
 רונה לומר כילום שיתרב ויבשתי מימיו וכוה תהיה הרעה
 גדולה למכרים כי משם יבאו תבואותיה כלם והשמי שיתק
 ידו על הכהר בחוק רוחו כלומר כרות חוק כמו שאמא בים
 סוף ויולך : את הים כהוה וקדים עזה כל הלילה ושם את

הנבואה

השלישית היא בפרשת הוי ארץ כלל כפפים מעבר לכהני כוז ושאר הפסוקי' עד משא מנדים והנבואה הזאת פירושה ראובני מפרשי הנבדים על מלך מנדים שהיה אולם מלאכים למלך ישראל להבטיחו שיהיה בעזרו כנגד מלך אשור ולא היה בן אמנם אשכנזי מפני שהם הודו ולא כוזו שהצטננו' לא יסבלו הפירוש הזה ופירושו אותם על עשרת השבטים שהגלה סכרבי' לחלח ונכזר בהר גזון ועמי מדי ששלטו מלאכים בזמן בית שני לדעת מה כעסה מבני יהודה וגם על זה אי אפשר שיפסדו פשוטי הכתובים אמנם המפרשים שלנו פירשו אותם לעתיד לבא על עבין גזן ומגוב ואי' זאת כתיבי אותם שלא אשא כפי אש אבל אתמלה לאנו לגל הכתובים לבא על אמתתם וכו' ראשונה לדעת מה עבין הפרשה הזאת בזה המקום כי הוא התמיל משא למשק ולמה הביא בתוכו הפסוקים הזאת שאינם מענינה ולכן אומר שלא כאמנה הפרשה הזאת על מלמתי גוב ומגוב ואין עבין המלאכים לדעת אם סבו ישראל לנבואם כדי לעלות להלחם עם ואין פירוש קו קו מלשון כזה קו לא האבי ידו מבלע וגם לא מלשון קיח כמו שפירשו שאי אכל שבוט ואותם האומות אשר הם מעבר לכהני כוז היו כלם ממשלת סכרבי' והוא היה המולך עליהם והמה בקניות הישוב לעת הצפופית ולפי שהביא זכר למעלה מפת סכרבי' וכל לאומיו שמחו בדך עם על אשר שלחו ידם בישראל כמו שאמר לעת ערב והנה בלתי בטרם בקר איננו זה חלק אומינו וגולל לבווינו לכן סוף אליו פרשת הוי ארץ כלל כפפים וגומר להודיע שיהיה הפלא הוא ממפת סכרבי' גזר כפי כל בני אדם מהאבות אל הכנסים עוד כל ימי הארץ הויא עד שזמן קבוך הגלות בקניות הארץ הויא כפי ששענו בני אדם תאוה ישראל שלמו שלומיהם בעשנות דרך ים לפשר את ישראל ולהסבם באהבתם כי יסדו את לא יעשו כן שיקרה להם כמו שקרה לסכרבי' ואל עמו שפא מלך ה' והגבס ולכן ימרוו אלה לגלות מלאכים לפניהם והנה קרא לארץ הויא ארץ כלל כפפים בעבור רוב הפל אשר בה מפאת האילנות הגדול ש' אשר על הפסוקים כמו שהיום הזה מעידים אנשי מלכות פארגואל הולכים שמה וכל דרכם הוא על ההריות ויש מאפי עבדי ההפכות אילנות גבוהים עד לשמים והם רבי הענפים והעלם עד שעושים על ההריות כל מרובה גדול מאל ופסוקים הנבדים עובדים במהרות תחת אותם כללים שזופפים את ההר פיון כפפים ולכן בקראת ארץ כלל כפפים ובה פסוקי' למהים כמו' אשר מעבר לכהני כוז לפי שכל ההריות הן השללים ואמר הכניא פקודא אליהם מכתוק הן ארץ כלל כפפים שזמן הוא היה שולח בים בים רובה לומר שזוהים מלשון ביר כאמן לזולתו ושלפוס כפלי גומא שהם הספיות שלהם על פני המים והסתכל אמרו כפלי גומא גמם זה מפי השמועה למדנו טקספת אותם ההריות כוללים קבים גדולים ועמים מאל מאל ואנשי הארץ הם יקמו קנה

אח' מהם וחקקוהו ויפסלוהו ועשו ממנו ספי' שיכנסו בה ארבעה אנשים ויתר וקורים אותם בלשונם לא מחדשים וזה מכהבם בכל ארץ כוז ועל זה באמת באמר כאן ובכלי גומא על פני מים כי הקנים הם מין ממיני הגומא הגדלים על שפת הנהר ואמר שיאמרו לאותם הגלגלים מלאכים קלים רובה לומר שילכו בקלות אל ישראל שהוא הגוי שהיה עד עתה ממוסך וממוכר מן העמים ועשה יהיה עם נורא מכאן והלאה עד עולם כי הנה אמרו מי הוא הרבון כמו מן הוא וכן כמזכר זה אחרי כן בפסוק בעת שהיא וכל ש' בארז ומעם כורא מן הוא והלאה ואמרו שהיו עם כורא משם והלאה על דרך מה שאמר משה רבינו עליו השלום וראו כל עמי הארץ כי שם ה' פקדא עלך וראו מןך ויגידו עוד מתארי עם ישראל דבר ראש וגדול מאל באמנם גוי קו קו ומבוסה והוא באמת מלשון תקוה ופטוון רובה לומר גוי שהיה לו תמיד תקוה רבה באלהיו אף על פי שהיה במבוסה ושלל והכענה אשר באו כהרים ארבו שהוא משל למלטים ששללו בישראל ובארצו פעם מאדום ופעם מישראל כי עם כל זה היו מקוים בני ישראל תמיד לשועת ה' כמו שנקראו על זה אסירי התקוה ואפשר שיסלמו המלאכים הקלים להביא מארצם את ישראל אשר פסונו שמה ולהשיבם על אדמתם והיה לנו מלאכים הקלים רובה לומר לנו להביא הגוי הממוסך והממוכר הזה הגולה ביניהם והולכנו אותם אל עם כורא מן הוא והלאה שהוא ישראל היושבים על אדמתם ואמר כל יושבי תבל והוכני ארץ כנענא עם הרים תראו וגומר לאגיד כי לא לבד מעבר לכהני כוז יהיה זה אבל גם בכל קניות העולם ובכל פכותיה בארץ השם יעלה ישא את נסו וישמע קול סופרו יראו וישמעו אותו לרוב פדסומו הנה התבאר שעבין זאת הפרשה מסכים עם הנבואה הראשונה שזכרתי מכונן יהיה הר בית ה' בבאש ההרים וגו' והלכו עמים רבים ואמרו לנו ובעל' הר ה' וגו' והוא עמנו מה שכתב נבבי כי אזו אהפוך א עמים שפה ברובה לקרא כלם בשם ה' ופעבדו שכם אחד מעבר לכהני כוז עתדי בת פוני ויבלין מכתתי וזה לנו עד גדול שיה סכוכר כאן מעבר לכהני כוז בארץ כלל כפפים ופסוק בעת ההיא וכל ש' לה כפאות הוא עמנו מה שזכר נבבי ש' מעבר לכהני כוז עתדי בת פוני ויבלין מכתתי רובה לומר שיובילו שי למודא האמנם מהו זה הכס וקול השופר אשר זכר כאן אין ראוי שיעלה על לב אדם שהוא כפשוטו כי מכת המכונות הוא אירימו כס או יתקעו שופר במקום מן המקומות שיאנו וישמעו אותם בכל ברזיות מקומות הארץ הנמוקות והקדושים אבל ראוי שיפגשם באחד מספי אופכים האחד שהוא כמו לקבוך הגליות ותאוה ישראל שדמה בעינינו לכפיות הפס בהרים ולתקיעת השופר כשיעשו אותם לקבוך האנשים ולקראו אותם וכפי ה הביטום יהיה מאמר הכניא אסרי זה כי כה אמרה' אלי אשקעה ואביעה במבוכי כניכול שבזמן סגלות אין לו יתעלה מפוסה והשקט כמו שאמר למען בון לא אשה ולמען יושלם לא אשקוט אמנם כנענא עם לקבנם

משמיע ישועה

תכל וזוכני אך כנשוא נכ הכים תראו שהוא נכ תמית
 הממים וכחוקע שוכר תשמעו שהוא פרסום הפליאה היא
 והתבולות בני אדם על ה ולפי שהיה תמית בכל פאות
 היישוב לכן בכל גלילות הארץ יקראו בשם ה' בראותם
 מתיים קמים מקברותיהם קוראים בשם ה' ומפרסמים
 אמתת אמונתו ילמדו הם גם כן לקרא כלם בשם ה' ולעבדו
 טבס אמר ואמנם אם יקראו כל הממים שכבר מתו אז
 קנהם אז בלבד דיקי כאלו והוא חסר תמית וזכרתה
 ותכליתיה אין ביאורו ממה שישות בזה המקום ואנכי מלאמי
 ידי לה' בו כבוד הכבוד ועל זה אמר הכבוד כאן כי כה
 אמר ה' אלי אבקטה ואביטה במכוני וגו' כי מלת אלי
 בפסוק הזה מורה שהכבוד על עצמו אמרו שאמר לו הטב
 יתעלה על עצמו שימות וישקוט מהמית העולם הזה כי
 השקט האמתי הוא עם המות וכמו שאמר כי עתה שכנתי
 ואשקוט ואמרי המות אביטה במכוני רונה לומר שאעמוד
 לגדולי לקץ הימים ואשוב להביט במכוני שהוא הגוף שהוא
 משכן הנפש ואמר שהנפש אשר תמול על הגוף בזמן
 תמיתיה לא תמול בו כמו שחמול בלדים בלתי בשלמת
 ותמטרך אל הגדול והלמוד אבל ה זהה כחוס נכ עלי אור
 כ"ל שהמקבל יהיה מוכן כאור הבהיר והיורד עליו שהוא
 הנפש יהי כחוס נכ רונה לומר כשמש הנכ בגבורתו ולפי
 שישעיהו אמרי זה דמה ענין תמיתיה לטל באמרו כי טל
 אורות עליך וארץ רכאים תפיל ולכן אמרו חכמים
 זכרם לברכה על שעתיד הקדוש כרוך הוא להחיות בו את
 המתים לכן אמר כאן הכבוד כעב טל בחוס קציר
 זהסתכל המטילו יום תמיתיה לחוס נכ ולחוס קציר שהוא
 השמש כי בן אמר הכבוד מלאמי מדבר על זה כי הנה היום
 בא בוער כבוד וגו' וזכרה לנס יראי שמי שמש נדקה
 ומרפא בכנפיה שיהיה טס החוס והשמש האלהי לטה את
 הרשעים ולהשמיע ישועה לנדיקים ולכן אמר אמר זה
 להגיד עונש הרשעים ביום ההוא ומתי תהיה הפליאה העצומה
 הזאת כי לפני קציר כחם פרח רונה לומר קודם שיהיה
 תכלית העולם וקורבנו יחיות ישראל בגלות שהוא הפרח
 קרוב לכליה המולטת וזהו כחם פרח יראה השכ' לנדיקים
 ועז' אמר וזכר גומל יהיה נכה וגומל מלשון גמול רונה
 לומר יא כן השכר והגמול וזה כנגד הנדיקים וכנגד
 הרשעים אמר וזכרת הזוללים בזמורות וגומר יעזבו יחדו
 לעיט החרים ולבהמת הארץ שהאומות המרשעות הגדולים
 עם הקטנים יכרתו ממלחם ופרנו ימרו מן העולם
 והיו נעזבים למאכל העופות עיט הרים ולבהמת הארץ
 וגם המה ימאסו אותם וזהו וקן עליו העיט וכל בהמ' הארץ
 עליו תחרף כמו שפירשתי כי לא אמר וקן על זמן הקיץ
 ותחרף על זמן הסורף כמו שפירשו המפרשים ומדברי
 חכמינו זכרם לברכה הוא ומכאן למדנו שעונש רשעים
 בגיהנם שנים עשר שדס קץ וחורף אבל הדבר כלו
 כפשוטו רונה לומר שפגרי הרשעים המתים במלחמותם
 אלו עם אלו יהיו מושלכים על עני תכל ארצה וכמאמ'
 זה הפירא עצמו ויאלו נאלו כפגרי הארשים הפושעים כי כי
 תולעתם

לקבוצם וכחוקע שוכר לתשועתם יאמר יתעלה אבקטה
 ואכנה ואביט במכוני רונה לומר אביטה בירושלם ובית
 המקדש שהוא מכוני כמו שאמר בהר במלך מכוני לשכרך
 פעלת ה' מקדש ה' כינוי ידך ואמר בנה בביתי בית זבול
 לך מכוני לשכרך עולמים והבטטה היא תהיה כחוס
 נכ עלי אור רונה לומר כשמש הבהיר כי הוא יקרא
 חוס להיות מהמם ולכן קרא גלגל חמה ואור הוא
 המטר כמו יפין עין אורו ובקרא אור לפי שיתקדש
 המטר מכיוון השמש המכה במים ומעלה האיד הלח
 והיה ענין זה המטל כמו שלפעמים יבא גשם שוטף ימריב
 הדשאים והנחמים וכשיפסק ויבא אחריו שמש נכ אז טוב
 להם ככה השם יתעלה יביט על עמו ועל ארצו ומוכן
 אחרי היותם שטופים ימריב ומתמעטים בגלות וכן
 דמה שהגתו כעב טל בחוס קציר רונה לומר שביא יעשה
 הם גדול ששוקף העולם בזמן קציר ויכד הטל ביום ההוא
 יפסק החוס ויכמו בני אדם ככה תבא לישראל מנוחה
 גדולה בזמן הגאולה אחרי היותם שטופים באש כסופים
 בכרות הגלות ואמר כי לפני קציר כחם פרח על
 האומות שקודם שתגמר ממשכתם הרעה להמריב את
 ישראל ולכלותם מעל פני האדמה ילקו הם ויחכזו ודמה
 ממשכתם לזרעה באמרו כי לפני קציר רונה לומר
 קודם שיקצרו המלילות שהם ישראל ויכרתו אותם כשיחוס
 הפרח ועדין הבוסר מתחיל לגמול שכל זה משל לקודם
 שתגיע ממשכתם לתכלית כונתם לכלות את ישראל הנה
 אז השם יתעלה יכרות הזוללים שהם היונקות הרכות
 יכרות אותם בזמורות וכן הנעשיות שהם הענפים
 או הפארות החוקות שהם נטושות ומתפנטות לכאן ולכאן
 שהוא כלו משל למלכס הגדולים וקטנים לכלם הסיר התו
 רונה לומר כרות יכרות אותם השם יתבדך ואותם
 הרשעים יהיו נעזבים כלם יחד לעיט הרים ולבהמת הארץ
 כי לרוב רשעתם לא יהיו נכיים לקבורה ותהיה קללתם
 כל כך שאפילו הנהמות ימאסו ולא ירנו לאכלם ועל זה
 אמר וקן עליו העיט וכל בהמת השדה עליו תחרף כי
 תחרף הוא מלשון יחרף לכבי כל ימי וסמך לזה בעת ההיא
 וכל ש' לה' בבאות עם מיוסף ומורט להגיד שבעת ההיא
 כשהאומות מרוב ימרו תהיה פשוטת ישרא וגאלתו השלמה
 והש' והמכסה שיביאו לפניו ית הוא עמו הממושך ומוסט
 שיביאו אות' א ארצו וכמ"ס דכ"א אחרי שזכר חורבן האומות
 ובעת ההיא ימלט עמך כמו שפירשתי במעין א' ממעבדי
 הישועה וכן אמר יחוקאל אחרי שספר מלחמת גוג ומגוג
 שבאמרה באמת על חורבן האומות כלם כמו שבארתי במקום
 הנזכר אמר עתה אשיב את שבות יעקב וגו' זהו האופן הראשון
 מהפ' בכתובי' הלא והאופן השני מהפ' הוא שרנה בזה הכס
 על הכס והפליאה העצומה אשר יעשה השם יתעל' באחרית
 הימים בזמן קבון גלות זהו נכ תמית הממים
 שנאמנעו יכרו וידעו כל יושבי תכל אמתת אמונת אהות
 השם יתעלה ויקראו בשמו וכמו שביארתי ביאור רב
 במאמר נדק עולמים ועל אותה הפליאה אמר כל יושבי

תולעתם לא תמות ואשם לא תכסה והיו דראון לכל כגז כי
 מפני אותו דראון וקראון מופלג אשם יהיה בהם ימאסו
 אותם ויכרתו מהם כל העופות והבהמות ומפני שזהיה
 תחית המזים קמכה לזמן קבוץ הגלות לבן ארץ
 הכבד אחרי זה כעצ הזא יובלש ל"י ככאז כי הוא חזר
 למעלה אל ארץ כלכל ככפס שובלו ס ל"י ככאז והז
 הוא שובלו כב ישראל הגדים נכיהם שהא עם ממוסך
 ומורטו כו שאר אותם למעלה וכה שובלו אותם אל
 מקום שס י"י ככאז הר כיון רוכה לומר אל מקום
 הר כיון ארז שס כגלה שס י"י ככאז כי יבאו שיה
 עתהם כמו שאר בית יעקב לבו וכלה באור י"י הוא
 על דרך מה שאר זה הכסא עבנו והבאו את כל אחיהם
 מכל הגוים מכה ל"י הנה התפאר מזה שהכבאה
 האזת מקודשת כעכפה עם הפרטיות ארז קדמו ממפלת
 סמתיים וכפי עניה אי אשזר שיעורו לא על זמן בית
 ראון ולא על זמן בית שני כי לא באו מעולם מלאכים
 מבשרי כום עם ישראל לירושלם וזה מזה שוכים שהיא
 עתידה להזקקים בבית משמנו

הנבואה

הרכיעים כפרשז משז מכרים הנה
 י"י כוכב על עב קל וגומר וארז
 הפרטיות עד כצת בא עתת אדודה וכו' שכל
 בענין הנבואה הוא דברים ישירכו להשיב על אמתה
 ראונה הסורבן הזה שזכר כאן ממכרים על ידי מי היה כי
 הנה הכתוב לא פירשו ואמר כלכל וסכרתי את מכרים כיד
 אדוכים קשה ומלך עו ימאסו כס ולא ידעבו מי היה
 המלך הזה אם סמכרים או כוכבד כאמר או אלכסנדרוס
 מוקדון או אנטיוכוס או רומי כי כל ארז מהם ככס את
 מכרים או אש היה הסורבן הזה עתד להיות ואש היה
 סמכרים שהלך לכבוש את מכרים ואת כום ולקח שלל
 ומשז בא על ירושלם ככזיתה המעפה במהמה כדברי
 המפרשים או ארז משאר הזכרים יקשה אמרו וכשזו מים
 מהים וכה כחזי וכס וכל מה שעד על היאר ועל
 הדייגים ועודי פתים שהיה סורכה כל כך אש
 לא שארזו שהא מלך כי לא כוכר מזה דבר כספורי
 סורכה כאלו ספק מהס הנהר והוא כלפי מתייש
 לפי שזכר הפרשה מדבר כזגס כיום ההוא יהיה מכרים
 ככסים והיה ארמת יהודה למכרים להגא הוא דבר
 שאן לו ענין כי אף על פי שסמכרים ילך על מכרים
 וישט ממה שבי כדרך כל הארץ מאן דזלס גבר למה
 היה מכרים ככסים ומה היא תכופת יד י"י ולמה
 תיה ארמת יהודה להגא כעכור מפלת סמכרים
 והנה מפלתו לא כוכרה כזן כפרשה ואש זה הסורבן
 הוא מכוכבד כאמר או משאר המלכים לא יהיה ענין להאמר
 והיה ארץ יהודה למכרים להגא גס כי מלת הגא אינה
 באמת מלשון פחד כי אש מלשון סג ומוצד ומאמר יסוגו
 וכועו ככוכר הוא גס כן מזה השמוע לפי שסמג יתנועעו
 האכזים ורקדו כמחמתם או יהיה מלשון סוכב כמו
 העשב על סוג הארץ וכמחמתם יתאכרו לפי שהגא סור

הללה משז לשנה אבל לא שיהיה מלשון פחד
 וסכית באמרו כיום הוא יהיו סמג עדים בארץ מכרים
 מדכרות שזת ככען וכסכעפות לה ככאז וגומר כיום הוא
 יהיה מופלג לה כיון ארץ מכרים וגו' כי ארץ יעקב סמכאז
 סמכרים אשז בארץ מכרים יכפרו שזת ככען סלל כקו
 לדבר כה וסכעו לה ככאז ויהיה להם מופלג וידעו את ה'
 ועברו זכר וממה וידרו כדל לה' ושלמו והנה הדברים
 האלה כלם הם גופי תורה ומתי מנינו לא כסורבן
 סמכרים ולא כסורבן ככוכבד כאמר ולא כשאר הסורככות
 שסמכרים והיו כגדל משז לכל דבר כי עם היות
 סמכרים הולך עמו ממכרים ומכום אוכלוסים רבים אסורים
 כויקים ואת כל שללס וכאמר באס מפלתו לקח סוקיהו את
 הסלל ופטר את האסוקים והס סמקו וממהו מהפלת ההוא
 והשמוע למוקיהו וכמו שאמר יגיע מכרים וסמג כום
 וסכאים אכזי מדה על כך יעכורו וק' יהיו אסמך לכו כויקים
 יעכורו ואלך יסמנו אלך יתפללו אך כך אל ואין עוד אשז
 אלהים הנה עם כל זה לא כודה סמכיריו וכל כן שלמדו
 לכום לדבר שזת ככען וסזו כככעים לה' וענין המופלג
 והוכים נכר וכדה כי זה כלו לא כוכר ככתוב אבל אמר
 כנגד סוקיהו אלך יסמנו אלך יתפללו שהיו מסממים
 לפינו לפי שפטר והיו אומרי אך כך אל ואין עוד כמו שאמר
 כענין סר ככא מלך ארז לאלישע ולא יסמייב מזה שלמדו
 הלשון ויסמנו לה' ויעשו להם מופלג ועולות וארז הדברים
 אשז וכר ועוד כי אש היה כל זה על ענין סמכרים שהביא
 יגיע מכרי וסמג כום וסכאים כדברי סדר עולם והמפרשים
 למה לא אמ' על כום כמו שאמר על מכרים מאמר שכלם ראו
 אותו כס ופטרס סוקיהו והיה ראוי שהיו גס כן סמג ערים
 בארץ כום מדכרות שזת ככען וכסכעפות ל"י ועזות מופלג
 ועולות כמו שזכר במכרים אבל כל זה כלי ספק
 הוא דבר שאין לו ארז ככשזת הסכוכים ושלשית מה יהיה
 ענין כיום ההוא תהיה מסלה ממכרים אורה וכל אור
 במכרים ומכרים באשור ועברו מכרים את אשור ואש
 היו היעודים האלה אשז זכר כמכרים ממפלת סמכרים
 כרעת המפרשים יקשה למה אסמיי מפלתו תהיה האהבה
 והאזנה כיון מכרים ואשור עד שובאו זה כזה ויהיה היה
 ראוי להיות ככיה אכזה וקטנה כעכור מה שעה אשור כל
 סכן שיעברו מכרים את אשור ארזי שמת גבורס וכל מחבתו
 שיועד היה ראוי שיתעוררו מכרים לכקום כקמתם מאשור
 ורכיעית באמרו כיום ההוא יהיה ישראל של סיה כרכה
 כקרב הארץ והנה מלכות יהודה ארזי סהגן הקדוש
 ככוך הוא עליה והכל אותה מיד סמכרים היה ראוי שיהיה
 כרכה כקרב הארץ אבל מכרים סככשה וסלל שללס למה
 תהיה כרכה כקרב הארץ כי אף שסוקיהו יציר האסוקים
 וישלס לא תיחד מדפתם ויהיה סל יסו כפאים סהגב
 סמכרים כל יקומו וכל סק אשור אף י"י הנה כנה ויהרגו
 כמסמיהס קפיה אלף כללה אשז על מה ועל מש
 תהיה כרכה כקרב הארץ ארכהה שכללה סממג לו אף
 שקרא את מכרים עמי ככוך עמי מכרים ומעשה ידי אשור
 וסמלתי

משמיע ישועה

וכאלת ישראל ולמה יקרא מצרים עם יי ואסור ראש אויביו
מעשה ידו ויבונן מסיו ואם יתעקש המתעקש שהיה
זה למצרים בעבור הכתובים וכמו יסבבו ותחת היות להם
מוצא מה נעשה לאסור שלא כוכר דבר מזה ולמה יתברך
האויב המקולל ההוא הנס מוכני זה כלו הפעולות האלה
נעשו מוכס סוף מרכן מצרים זה אחד מהמוכרים אשר עבדו
על הוין המוכס סוף בסבת מפלת סמחרים ולא גם כן
מסוביו הסתן כי יהיה אם כן מוצא עבוד זרה או לכל הפחות
סוף ומעלה בסוף והוא עון פלילי ואך יכבד ויעד עלו
כימבשר טובה וכבוד ואך יאמר עליו והיה לאות ולעד לה'
נכחות בארץ מצרים כי יזעקו אל יי בפני לוחמים וישלח להם
מושיעו רב והתילס גם אמר בעבון הכסף ואכל עד יי ופעלת
להם ורפאם שמורה שהיו נענים בזכות המזבח ועולותיו אבל
אמתת הכבואה הזאת היא עתה ליתות המשיה ועניה
שכאמרי הגל ת יעשורכו מלגמות עבדות בין ארזים וישמעאל
ויעשו מלכי הכנרים מורב עבוס במכרים והכירה רבה מאד
ועל זה יבאו האשורים וכל בני המזרח לקקום בקמתם ויעשו
הכירה מופלגת בבני ארזים ובני ארזים בהסגס כן ויש על
זה עדים בכורים בכבואות אם בדברי דכאל בסוף מראותיו
במלחמת מלך הנגב ומלך הנפון וסס כאמר וארץ מצרים
לא תהיה לפליטה וזו היא מלחמת גוג ומגוג כמו
שבארתי במעייני ש אוזורים ממעמי הישועה ויחזקאל גם
כן על מורכן מצרים זה העתיד להיות כבא בפרשת סא קיפה
על פכעה מלך מצרים וגו' ואם נזכר מורכן היאור ויבשו
ומיתת הדגה שפזמר במרכות גבורים אפילי המוכן עיני
גוים כלם ואדרו את גאון מצרי ונשמד כל המונה והאפדתי
את כל בהמתה מעל מוס רבים וגו' או אשקיע מימהם
וכמו שבאר בעזרת האל במפסר החמשי כבואה
ועל זה עבמו אמרו בפלק חלק ארץ בין דוד כל עד שיבוקש
דג קטן לחולה ולא ימנא לרמוז אל מורכן היאור
מצרים העמיד וכמו שבארתי במאמר ישועות משיחו
בעין הראשון מהתלק השני כי היה זה מקובל כיני הפכיאס
והחכמים כלם ועל כן אמר ישעיה בכבואתו השכית
אזכרתי והקמים יי את לשון ים מצרים והוה באמת עבין
הכבואה הזאת משא מצרים הכה יי רוכב על עב קל כי
אמרי שזכר למעלה כבואת סוי ארץ כלכל ככפים שכאר בה
שמעבר לכהרי כוש בכל ארץ האשורים יכירו וידעו
בזמן התשועה יכולת השם יתברך וישנו אליו סוף
לזה משא מצרים להגיד שבאותו זמן יבא מורכן עבוס
במצרים ומתוך כך יזוכו גם הם אל יי ויכנעו לתורתו
וכבר הודעתך שהגאולה העתידה תתדמה לגאולת מצרים
בנדליס רבים ולכן כאמר כאן שעס היות שבזמן
הגלות הקדוש כרוך הוא הספיר פכיו ממנו הנה בזמן
הגאולה העתידה אלהינו זה קורו לו ירכב על עב קל
ובא מצרים לפי שפתאום יבא הארון אשר אנחנו מבקשים
וכמו שבגאולת מצרים עשה באלהיהם שפטס ככה על הזמן
ההוא אמר וכעו אלילי מצרים מכרו והוא רמז לשני מעלה
שימבטלו עבודתם מקרב מצרים והאלילים כרות יכרעון

כלומר שלא יהיה עוד אדם עובד אותם ואמר שלבב
מצרים יום נקברו לפי שיפחדו ויראו מפני אדון כל
הארץ עד שכל אדם יסיר מעל שמו משא מלך ושדים
וכמו שאמר זה הכבא עבמו ומש גבהות האדם ושכל רוס
אנשים ונשגביי לכדו ביום ההוא ועל זה אמר וכלתמו
איש כאסו עיר בעיר ממלכה בממלכה גם רמו בזה
גם כן על המלחמות והקטנות שיתחדשו בעולם
כאותו זמן ולפי ששמו עליהם סדר בראשית ועולם
העוך יראו לכן לא ידעו לית ענה פעמים והוה וכנקה
רוח מצרים בקרבן וענתו אבלע וסירדשו אל האלילים
ולאזבות ולדעוטים לדעת מה זה ועל מה זה וברך שימסור
השם ימעלה את מצרים כד ארזים קשה ומלך עו כדי
להענישם על אשר הרעו לשרט בגלותם גם כי זק יהיה ספה
לשיבאו כל בני מזרח לקקו בקמת וכאל עזר וכעל עזר וגם
המצריים אותם מורב ימרכו וזמו שבגאולת מצרים הוכה
היאור והדגה אשם ביאור יתה כן בזמן ההוא זכר הכבא
שימרכו כולם וכלו האזרות ואמרי המים ואנו הדינים וגו'
לפי שתעברך הדגה גם יעובדי פשטים שפואים המכמורת
והרשתות המצריים לכדו אותם יכשו בשת וכלמה ומפני
סיראו לדברים מופלאים ויבאים מדרך המוסכל לכן אמר
ששבו כאזילים שרי בוען חבמי יועני פכעה וכל ענתם
היה ענה כעברה עד שהתל בהם הכבא אם כנגד
המצרים יועני פכעה ואם כנגד שרי בוען באמרו אם כנגד
החכמים היוענים באמרו ארץ תאמרו אל פכעה כן חכמים
אזי רונה לחמר שכל אחד מיועניו ומכמו היה אומר שירש
החכמה מאביו ושהתנה דיעמו מלידה ומבטן ומהריון ועל
השנים אמר כן מלכי קדם רונה לומר שכל אחד משריו
היה אומר שאור מורע המלכה ולפי שאמר כנגד החכמים
ארץ תאמרו אל פכעה כן חכמים אבי וכנגד שרי בוען אמר
כן מלכי קדם רונה לומר ארץ תאמרו כל אחד מהם אבי
בן מלכי קדם אחר עזר כנגד החכמים איה איפה חכמך
וגו' וכנגד הששים אמר כואלו שרי בוען כי לא היה בחכמים
ענה ולא בששים גבורה אבל היה בהסך שכלם התעו
את מצרים שהיתה פנת שבתיה כלומר ראש המלכות
והסכה בכל זה היה לפי שהקדוש כרוך הוא סוף בקרבה
דח עושים רונה לומר שבו וטירוף הדעת ובה התעו את
מצרים אותם החכמים והאשים בהתעו שכו בקיאו ולפי
שהיה זה כלו מיוחד לחכמי לכן קור לדבר כנגד השרי ראש
הכבא הבוכרים באמרו ולא יהיה למצרים מעשה אשר יעשה
ראש וזכר כפה ואגמון רונה לומר שלא יהיה קועלת
במצרים בשום מעשה אשר לא ראש הכבא ולא זכר
הלוחמים לא כפה שהוא הנבון ולא האגמון שהוא ההלם
לפי שכיום ההוא היה מצרים כנשים והגבורים וההלשים
כלם יפחדו מפני תופת יד יי ואפשר לפרש ולא יהיה
למצרים מעשה אשר יעשה ראש וזכר כי לפי שדמה אותם
כשכו בקיאו לכן אמר שכו שהשכו לא יעשה דבר
מסודר כן מצרים בזמן ההוא יהיה כל כן מבוטל
ומוטעה בענתו שלא יהיה ולא ימנא במעשה אשר יעשה לא

האם ולא זכר רונה לומר התמלה וסוף ולא חזק ולא
 חולשה והוא שאמר כפה ואגמון ומפני שיכירו וידעו
 מנרים שלא יהיה חרבנס בכח אנושי כשאר הפעמים
 שמתרבו אבל שהוא ענת ה' אשר יען לכן יפול
 לבס ויהיה מנרים כנשים מפני עמדה' אשר הוא מכיף
 עליו כי יודו ויאמינו שהיה חרבנס דבר אלהי מסודר ממנו
 יתברך להיותו התמלה למעשהו ואמנם אמרו אחרי זה
 והיתה אדמת יהודה למנרים למגא הוא מלאון מה
 שהמנרים ימנו מה לה' מדי טנה בטנה והוא בלי ספק מה
 שאמר וזכיה הכביא והיה כל הכותר מכל הגוים הבאים
 על ירושלים ועלו מדי טנה בטנה להשתחוות למלך ה' כבאות
 ולחוב את מה הסכות וכבר אמר הכביא הכובד ואם
 משפחת מנרים לא תעלה ולא באה ולא עליהם שהיה
 המגכה אשר יגוף ה' את כל הגוים אשר לא יעלו לחוב את
 מה הסכות שפירושו כפי שפטר בתמיהה כאומר האם
 יאשבו שלא עליהם תהיה המגפה אשר יגוף ה' את כל
 העמים שאלו לכבוא על ירושלים והמגפה הזאת תהיה
 למנרים על אשר לא יעלו לחוב את מה הסכות הנה
 על זה באמת אמר בכאן והיתה אדמת יהודה למנרים
 למגא כל אשר יזכר אותה אליו יפחד מפני ענת ה' וגו' כי
 יפחדו מעונש הגזרה הגדולה ההיא ואותה קרא ענת ה' ולכן
 יעלו לירושלים לחוב את מה ה' בפחדם מהמגפה ומפני
 שאז תמלא הארץ דעה את ה' ובכל מקום יהיה מוקטר
 ומוגש לשמו כמו שאמר בפניה כי אז יתפוך אל עמים
 וגו' לכן אמר כאן שזיון ההוא יהיו חמש ערים
 בארץ מנרים מדברות שפת כנען כי פעמור שמנרים
 וכנען היו אחים כמו שאמר וכני חס כוש ומנרים
 ופוט וכנען לכן כדי להודיע שהיה בין מנרים וארץ
 יהודה אהבה ואמה אמר שערי ארץ מנרים ידברו שפת
 כנען לפי שהיו להם שפה אחד ודברים אחדים מפני
 אהבתם וגם כנען האמונה ואין הכונה בחמש ערים
 שהיה זה חמש ערים בלבד ולא בשאר הערים אבל ענן
 הכתוב שכל ארץ מנרים כל חמש ערים יתאחדו וז' עם זו
 פשו שיתאחדו יחמש ארבעות טביל ותהיה התאחדותם לדבר
 שפת כנען כלומר להיות אחים עם בני יהודה היושבים
 בארץ כנען כמו שבתפלה היו מנרים וכנען בני אב אחד
 ובעלי שפה אחד והיו כשבעות לה' כבאות רונה לומר שהיו
 כן כשבעות לעבוד לה' כבאות ולהאמין בו ואם אחת מהן
 תספור באמונתו שרבוה ותהיה תל עולם לא תבנה עוד
 וזהו אומר עיר ההכס יאמר לאמת רונה לומר שהיה עיר
 הרוסה ומחרכת העיר שתוציא את עצמה מן הכלל הזה
 להיות כקראת אחת רונה לומר לכנה כפרדת מהשאר וכדי
 לפרסם אמונתם יעשו מזבח לה' בתוך ארץ מנרים ומנבה
 אבל גבולה וזה לאות ולעד שהם מאמינים בה' ומאמינים
 באלהותו וזה לפי שהם יעקו אלו יתעלה בעת מלחמת
 האויבים הננרים הלוחמים אותם וישלח הקב"ה להם מושע
 ורכ והיכלם שהוא מלך המשיח שימיר וימריב את הננרים
 שהם ולכן יהיה נודע ה' למנרים וכדורו ושלמו זכר ומקנה

לעשותו בירושלים או במחנה שלהם ואמנם אמרו ונפך ה' את
 מנרים כגוף ורפוא אולי תהיה המגפה לאותם אשר לא יעלו
 לחוב את מה הסכות וישבו אל ה' ויעתר להם וירפאם ומי
 יודע אם יהיו מנרים חמש ערים בלבד שיקבלו ראשונה
 האמונה האלהית ושאת מהן היה שמה מקדש עיר ההכס
 בדברי המתרגם שהוא השמש לפי שהיו עובדים אותו גם
 ואותם חמש ערים יעשו המזבח וידעו את השם ויעבדוהו
 ואמנם שאר הערים שלא יעשו כן ינפס השם והם ישובו אל
 ה' ויעתר להם ויעשו גם הם כחמש הערים וזה האופן יהיו
 כלם כננרים תחת כנפי השכינה ולפי שכן אמר יצאו על
 הננרים לבקום את נקמת המנרים מידם לכן הודיע הכנה
 ששם היות מנרים ואשר בראשונה אויבם ולוחמיהם זה בזה
 הכנה אז תהיה ביניהם אהבה ושלום ואמה ולכן יהיו הסיבות
 מצויות ממנרים לאשר ומאשר למנרים ואמרו ועבדו
 מנרים את אשר אין הכונה שיעבדו זה לזה אלא שמנרים
 עם אשר יעבדו את השם הנכבד כי מפני שזכר למעלה
 במנרים ועבדו זכר ומקנה וכדורו נדר לה' לכן כבד אותה
 עבודה אשר ועבדו מנרים את אשר ומלת את תשמש
 במקום עם והרבה כתיוב כן והכוונה שכן הם יעבדו הש'
 וזה הכתוב קצר לפי שסוף על מה שזכר למעלה גם אפס
 לפרשו כפי מה שבארתי אלפי שעת דה מלכות אדום להמיר
 את מנרים ושכני אשר יתעוררו ויבאו לבקום נקמתם וירבו
 חללים בננרים ולכן יעבדו מנרים את אשר בעבור שאלו
 לעוררתם ולבקום נקמתם ומפני שבימים הראשונים המנרים
 העבירו את ישראל בפרך והאזורים הגלו אותם מעל
 אדמתם ועתה אחרי נקמת ה' בכלם ישובו ויכניעו ויאמינו
 באלהים כלם ויהיה ישראל בתורתו מורה נדק אלהים
 ומלמדם להועיל לכן אמר הכביא כאן כוס ההוא
 יהיה ישראל שלישיה למנרים ולאשר ברבה בקרב
 הארץ כי יתעבדו מנרים ואשר לישראל באמונתם מה
 אחד ומה אחד עד שלשתפס עמו באמת אמונתו
 יברכס ה' בכאות ברוך עמי מנרים לפי שהם כבר עם ה'
 באמונתם ומעשה ידי אור לפי שהם מעשה ידי יוצר אבל
 לא יקרא נחלה כי אם ישראל בלבד כי חלק ה' עמו יעקב
 סבל כאלת ומה ידע דבר אחתי יורו עלו הכתובים
 האלה והוא שמינס ואשר וכל ארץ מזרח אחרי נקמת
 השם מהם ישובו אל ה' ויכירו באמת אמונתו ויהיה
 להם גם ושארית בארץ אמנם אדום להיות ראש האויבים
 בגלות ישראל והמפקד האמתי באמונתו לא יזכה לרבל
 מזה במנרים ואשר וכבר ראה זה דיאל כמראה הראשונה
 בדברו על הסיה הכביעית היא רומי שבאמר מה הוית מן
 קל מליא רברבתא די קרבא ממללא מה הוית עד די קטילת
 מיתא והובד גשמה ויהי בת לקידת אשא ואמנם בשאר
 הסויות לא אמר כן רק אמר ושאר סויות העדיו שלטון
 וארכא במין יהיבת להון עד זמן ועדן הכה התבארה
 הנכואה הזאת וידענו מעניניה שזוכרן מנרים הוא וענין
 האור והדיגים וכלכל היועמים והשנים והערים המדברות
 שפת כנען והמופת עולה וזכר וידעת ה' והמקלה ממנרים

סלכב
 דין כל
 וסגים
 של רוס
 וכלחמו
 וכלבזה
 בעולם
 ועולם
 וכנקה
 אלילם
 שישפור
 עו כדי
 היה טנה
 וזכר וגם
 ס הכונה
 הכביא
 וגו'
 כמורות
 ומפני
 כן אמר
 ענתם
 כנגד
 ס כנגד
 חכמים
 וזכר שירש
 ויון ועל
 משריו
 חכמים
 נגן אמר
 הם אני
 חכמין
 חכמים
 התעו
 המלכות
 בקרבה
 תענו את
 או ולפי
 גי' ראש
 ד' עשה
 חועלת
 לא זכר
 א החלם
 החלשים
 לא היה
 מה אותן
 דבר
 מובלבל
 עשה לא
 אשא

משמיע ישועה

אסורה ואז הדברים לא מתקיימו לא בזמן בית ראשון ולא בזמן בית שני ועתידים להתקיים בהכרח :

הנבואה

המזמיר בפרשת ה' בוקק הארץ ובלקח ופרשת מכנף הארץ ומירוד שמענו וסאר הפסוקים אשר בפרשיות הנמשכות שהן כלן מקושכות עד אורח לנדק מ'שרים וכרי שלא להאריך בענינה לא אחס לזכור ספקותיה ולכד אוריעך כי פרש'הנה ה' בוקק הארץ ובלקח ועוה פניה והפיץ יושביה אין ספק אבלי טענו המפרשים אותה על גלות עשרת השבטים כי הנה לא זכר בפרשה ענין השבטים וסממכה אליה פרשת מכנף הארץ שהסכימו כלם שהיא לימות המשיח ומה להם לעשות שיעורים בפרשיות ומשכח אני בזה מפרשי הנכרים שפירשו הנה ה' בוקק הארץ וגו' וכל אותה פרשה על מורבן העמים בארצות הימים ופירשו פרשת מכנף הארץ על יוס הדין וזרות האנטיקריסטו וכבר הודעתך בספר מעיני היוענה שהאנטיקריסטו אשר הם אומרים הוא משיח בן יוסף שעתיד ליהרג במלחמות כי היה האומת הזה מקובל גם בניהם מסכמי בית שני ולא יוכלו להכחיש האמתיות אבל שנו את שמותם ועתה שמע פירוש הפרשיות האלה כפי פשוטם ואמתתם הנה ה' בוקק הארץ ובלקח ועוה פניה והפיץ יושביה כאמר בלא ספק על מורבן האומות והנקמה אשר יבקום השם בהם בזמן הגאולה העתידה ולפי שהיה מורבן עבוס עד אשר יאזו ערים מאין יושב לכן אמר הנה ה' בוקק הארץ ובלקח ר"ל שיריקה ומריבה מיושביה ועל העשירים בכדי שהם פני הארץ וראשה אמר ועוה פניה שהיו מעוותים ומבוהלים ועל ההמון אמר והפיץ יושביה ואמר שתהיה רעתה כל כך שלא תהיה מעלה לכבוד על הפחות לפי שהזויבים לא יאזו פנים לזקן ונער לא יחוו ועל זה אמר והיה כעם ככהן בעבד כאלויו וגו' בקונה כמוכר שהקונה נכבד מהמוכר בענין הקרקעות ויהיה המלה כלה בענין הממוכות והמטלטלים והענין שהזויב לא יכבד לה יתכר מזה והיה זה לפי שהבוק תבוק הארץ הכוח תבוח כ"ל שילכו בבזה ושלא תהיה זאת ברה פרטית ובעיר או במחוז אחד כי אם בכל הישוב והוא אמרו עוד לה אכלה ככלה הארץ אומללה ככלה תבל וגו' ונתן הסב'למה יא העונש כללי בכל הארץ באמרו והארץ מפנה תחת יושביה כי עברו תורות מלפני חק הפרו ברית עולם ר"ל שלשלם סבות נתייבו בני העולם בעונש הזה האחד לפי שלא הייתה אחת מהן שומרת את התורה וכמוסיה בענין המשפט והיושר כראוי והוא עברו תורות והסבה השבית היא שחלפו חק שהוא חק שבע מצות בני החוללים לכל אדם והסבה הג' לפי שהפרו ברית עולם והוא שהעולם נכבד כלו כדי שהמין האנושי יכיר את כוראיו ויעבדהו וכמו שאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו והנביא אמר אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי ומפני שכלל האומות נפסדו באמוכותיהם ודתיים מדומות כוזבות ואת דמי המלך יי' נבאות ארנס עושים לכן אמר על זה

הפרו ברית עולם ולמו גם כן בזה שרוב האומות היו אחים לישראל כגון עמון ומואב ישמעאל ואדום וכלם הרעו עמו וכשעברו בו עבודת פוך ולא זכרו ברית אחי ובעון זה גם כן יתמו חטאים מן הארץ והוא אמרו על כן אלה אכלה הארץ ויאשמו יושבי בה על כן מרו יושבי ארץ ומרו הוא כמו כשרפו מלשון עמנו ימרה ר"ל על כן כשרפו יושבי ארץ ובמקום שהיו כאסונה עמים רבים נשאר עתה מהמלחמות והדבר אכזים מועטים והוא אמרו וכאשר אכזם מזער וזכר שמהיה הנדה כל כך שזענונו בני אדם יבטלו מקרב הארץ והוא אמרו אבל תירוש אומלל גם כאכחו כל שמתי לב שבת משוש מופים וגו' כשיר לא ישו יין כלומר שלא ישו היין כשירים ורננות כמו שהיה מנהגם כמ"ש והיה כבוד וכלל חוף ומלל ויין משתהם כי תהיה הנדה כל כך גדולה בין העמים עד שימר השכר לאותו כלומר שהיין עם כל מתקנות ימר להם וזכר שלא לכד יהיה זה הסרבן בכפרים אבל גם כן בכל מדינה חזקה שהיא יותר נשכרה ובטוחה מהאויבים לרוב המוכה וסבה ימצאו יותר התבואות תשכר ותשכר גם כן ויתבטלו ממנה העמנוגים כלם והיו כשברה קרית תוהו שקראה כן על שם סופה שתהיה לתוהו ולשמה סוגר כל בית מבוא ר"ל שיסגרו הבתים מבוא להם שום אדם כי איננו ובמקום שהיו קודם לכן בזמן משוסם על היין משוררים בטונות עתה לא יהיה כן כי תהיה זומה על היין בטונות מרוב נחתם אמר ערבה כל שמה גלה מאיש הארץ ובמקום השמחה שהיה בעיר נשאר בה שמה ואשיש יוכת שער ר"ל שתשאר אחד מעיר ושנים ממספה ולכן יהיה בעיר שמה ואשיה לפי ששער העיר יוכה בכשיל וכלפנות שהוא המביא לתורכנה ויהיה נשאר כמו נשאר שהדברים אשר כאלה פעמים יאמרו בלאון זכר ופעם בלאון נקבה ובתן הסבה למה העיר תשאה שמה באמרו כי בה יהיה בקרב הארץ בתוך העמים ככוקף זית בעוללות אם כלה נכיר ר"ל כי כן יהיה בקרב הארץ בתוך כל עם ועם מהעמים באדם הנוקף ומוכט הית לראות אם נשאר בו זיתים מועטים וכענפים וכעוללות הכרם כאשר יכלה הכנר ש שארו שנים שלשה גרגרים כראש אמיר ככה יאמרו מהעמים בכל עיר ועיר אחד מעיר ושנים ממשפחה וזה הפסוק מורה שלא כאמרה על השבטם זאת הנבואה כי אם על כל הגוים וזכר שאותם המעטים שיאמרו מהאומות יקבלו אמונת הש"י ויכירו אלהותו והוא אמרו המה יאזו קול יי' ירכו בגאון יי' נהלו מים כי קרא הגאולה העתידה בגאון יי' ע"ד יי' מלך גאות לכס ואמרו נהלו מים אפשר לפרש מים שהיא מים היתרון שינהלו וירכו קולם יותר מהמית הים ויותר כיון לומר שלא בלבד אכזי המורכ ירכו בגאון יי' כמו שזכר למעלה בפרשת הוי ארץ נלכל כנפים מעבר לנהרי כוז אבל גם אכזי המערב יאזו קולם בגאון יי' והוא נהלו מים כלומר מבר המערב ולכן לא זכר כד מורה לפי שכבר זכרו למעלה כמו שאמרתי ואמרו על כן באורים ככדו את יי' הוא אבלי מלשון אם כי היה המנהג בימים הקדמונים וגם בימים האלה בהתקדש בארץ מרוש גדול יעשו

יעשו כל הלילה אורים גדולים להודיעו למרחוק מעיר אל עיר וממלכה אל עם אחר וכן אמרו במסכת ראש השנה פרק שבי שבאשכנז היו משיינין משואות להודיע לכל ישראל יום קביעות ראש חדש ועל זה באמר כאן על כן באורים ככדו את ה' וגם בא"י הם יכבדו עם אלהי ישראל לפי שבזמן הגאולה תתפשט האמונה האלהית בכל מרחקי ארץ ואפשר לפרסם נהלו מים מלשון ים ממש יאמר המה ישאו קולם ירכו בגאון ו' ותהיה רמתם בהרמת קול כדי שישמע קולם אל יושבי הים וינהלו משם וירכו גם כן ולפי שהקול אינו כ"כ בשמע למרחוק לכן ראוי שבאורים שהם משואות של אש יכבדו את ה' באופן שמתוך אותו אש ש'ראו אותם למרחוק גם בא"י הם יכבדו עם ה' אלהי ישראל ואמנם פרשת מכנף הארץ ראוי לפרשה באחד משני אופנים האופן הראשון שנאמר על קבוץ גלויות כאלו אמר הכביא ארצו ולא עתה אשורנו ולא קרוב מכנף הארץ ותכליתם באחרית הימים זמירות שמענו שיהיה נבי לנדק שהוא ישראל או מלך המשיח ואמנם מתי יהיה זה לא אוכל לאמרו כי רזי לי רזי לי סודי מיוחד הוא לעצמי אבל אודיע בזה דברים האחד שקודם הבני והתשועה היא יעברנו עלינו נרות רבות ועצומות נבלות והוא אמרו או לי בוגדים מגדו והם הממריבים את ארץ ישראל וכנגד בוגדים שהם אשר המריבו את הממריבים כאלו תאמר פרס שהמריבה לנבל וים שהמריבה לפרס ורומי שהמריבה לניון גם הם מגדו בישראל עוד אודיעך שנית שגם אותם ששלחו יד בעם ה' להמריבו ולהצר לו בגלותו רעה תבא עליהם והוא אמרו פחד ופנת ופס עלך יושב הארץ ואמר זה כנגד נבל ופרס ויון שלש המלכויות שבאו זה אחר זה שזה המריב את זה וז' והיה הנס מקול הפחד יפול אל הפתת והעולה מתוך הפתת לכד בפס וזהו כלו יהיה בהשגם אלהית כי ארובו ממרום כפתחו וגומר וזכר שבה תחדש כל אמת מהמלכויות האלה תחבר המלכות הקודמת והוא אמרו רועה התרועעה הארץ והיה כנגד ככל אמרו ורוע הוא מעבין שבר כמו תרועם בשבת ברזל ואמר פור התפוררה ארץ על פדם ומדי כשלבדו אותם היונים ולפי שגלכות אלסככדרום כמלקה לכמה חלקים אחרי מותו לכן אמר פור התפוררה ארץ שהארץ אשר כבש נעשת פירורים ואמר מוט התמוטטה ארץ על היונים שכבשה מלכות רומי והשפילה מעלתם מטה מטה ואמנם על מורכן מלכות רומי העמיד אמר נוע תבוע ארץ כשכור ר"ל שהארץ עם היותם מרכז העולם יסוד נע בלתי מתנועע ממקומו שהוא משל למוזק מלכות אדום וקיומה יתנועע כשכור המתנועע מוץ אל זון התנוודה כמלוכה וכבר עליה פשעה וכפלה ולא תוסיף קום וגם בזה העיר על מה שבארתי בסוף הכבושה שעברה שהיה מורכן אדום כל"ה מוחלטת בו מוכן שאר המלכויות ולזה אמר עליו וכבר עליה פשעה וכפלה ולא תוסיף קום שלא אמר כן על הכשירות עוד הודיע שלישי שבזמן הגאולה העמידה יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה ר"ל שהיה למלך על כל הארץ אלהי כל הארץ

ד ב 2 4 תשוב

אח"כ
עמו
זה גם
אלה
וקרו
עמו יושבי
ועתה
אזכור
יבטלו
אזכור כל
כלומר
שם כ"מ
ה כל כך
עין עם
המרבץ
כשכרה
מתבואות
ס וזהו
לתוהו
בוא להם
עושה על
מה על
ה משא
שא"י
ה ולכן
כששיל
כשצרה
ס בלשון
יו כ"ה
לית אס
ס ועם
אזכור בו
זכר יכלה
ה שאזכור
מה זה
ה כי אס
האומות
שאוקול'
גאון ה'
גם מס
מית הים
ון " כמו
לכרי
זהו נהלו
זרח לפי
באורים
גם בימים
וש גדול

כי גם הדברים העשויים בחכמת בוראם יש להם פעולות
 וסגולות רבות מפלגות וכן העבין בדברי הכתובות
 ואמנם אמרו אשר זה ה' אלהי אתה אלוהי אודה שמך
 הוא שכן והודאה שמתן הפניא על זה אשר זכר
 אם מן הגאולה ואם מן התשייה ורצה בזה שהפעולות בכלל
 הנה יקודם הוא האמו' בדמות העולם כי כשאמין שהקב"ה
 הקדש את העולם אשר האדם המוחלט לא יספק מפעשה
 הכנס והנפלאות דבר וכו' בפלא התשייה שהוא מעבין
 הכרייה הראשונה הפוללת וזהו אמרו אלהי אתה כלומר
 מימים קדמונים היית לי לאלהים והיית יחייב להודות שמך
 אבל עתה בכרת ארומך אודה שמך כי עשית הפלא
 הגדול הזה כי בו יחמת בלבות בני אדם שהעבית שמו
 מרחוק שהוא מדוש העולם שזכר בתפלת התורה הם
 אמונה אומן ר"ל אמונה אמיתית קיימת ומפשיט פירוש
 עבודת מרשוק על כבודות הכביאים וש' עדו על הגאולה והתחיל
 לפרט הדברים שעליהם היה כותן הודאה ורוממות לה' א'
 אם בראשונה על מורכב האומות שזכר בפרט הכה ה' בוקף
 הארץ וכולקה ועל זה אמר כאן כי שמת מעיר לגל קריה
 בזורה למעלה ארמון זרים מעיר לעולם לא יבנה רובה לומר
 שהעיר שהיתה רבתי עם שמת אותה לגל אכנים וכן שמת
 הקריה הכנורה למעלה וכן הארמון של האומות הורים
 נשבת מעיר עד שלעולם לא יבנה עוד ולפי שהעיר יש
 מהם עיר גדולה מבני מבני ומהם קריה גדולה
 עם מכבר ומהם ארמון ומבבר מבני עיר לכן דבר
 על שלשון ואמר כי שמת מעיר לגל שהוא העיר
 שאין לה מבבר קריה בזורה למעלה היא העיר שיש לה
 מבבר ארמון זרים מעיר ר"ל הארמון שהוא זר ונפרד
 מעיר לעולם לא יבנה ויהיה ארמון שם כולל כאלו אמר
 ארמונים זרים מעיר וראיתי נספא בתרגום יובתן שתרגם
 כי שמת מעיר לגל על קוסטנטנא וקריה בזורה למעלה
 על עיר רוד"ש וארמון זרים על רומי שלשון הן עמודי
 מלכות אדום וראוי היה להקרא רומי ארמון זרים לפי
 שארמון האפיפיור אשר שם השמני' הנקראים קארדנאלים
 והאבמונים רובם הם זרים משאר המלכות ועל המעט
 ימנא בתוכם איש אחד מרומי וגם האפיפיור עבמו הוא מן
 הורים שימאן אותו פעם מזכרת ופעם מספרד ופעם
 מאשכנז ומיתר הארצות ואולי טעל כן נקרא ארמון זרים
 והעבין כלו מורכב האומות בזמן ההוא ומפני שאותם
 הבשאים יבאו באחרונים להאמין בהא' ולכברו כמ"ש
 למעלה הנה ישאו קולם ירוכו בגאון ה' לכן אמר כאן על כן
 יכבדוך עם עו' ר"ל העם שהיה עד עתה עו פנים יכבדוך
 ויודו שמך בזמן ההוא וכן כל קרית גוים עריבים ייראוך
 הנה ההודא ה'ואת אשר על כבודו המורכב אשר זכר עוד כתן
 הוראה על היעוד אשרי והוא במקבוץ הגלות ותשועת ישראל
 שזכר בפרשם מככף הארץ זמירות שמענו ועל זה אמר מכלל
 ההודאה כי הית מעו לל מעו לאביון בכר לו שהדל הוא
 ישראל הנואש מן הגאולה ואתה היית לו מעו ומחסה בכר לו
 והמשיל המחסה והמעו שהיה לישראל באמרו מחסה מזרים

תשוב הנפש מהעולם העליון לטוב בגוף ויתקוה הגוף
 מהיסודות כמו שהיה לכן יאמרו כי ארובות ממרום כפתחו
 להוריד הכשמות מהמדור העליון וירעשו מוסדי ארץ שהם
 ארבעת היסודות לשיטהו מהם הגוף כאשר היה בתחלה
 ולכן היו אותם האומות תמיים בעצמם נועקים שאז קולם
 אך נשתנו עליהם קדרי בראשית שהארץ תפתח בענמה
 וינבועו חלקיה זה לה בהמהויות והתחבר הגופות לתשייה
 והוא אמרו רועה התרועעה הארץ לפי שתשכר ותפתח
 האדמה את פיה להוציא את המתים מתוכה פור התפוררה
 ארץ שיתפרדו חלקיה ויעשו חלקים קטנים פירורים כדי
 שידבק כל אחד מהם באותו גוף שהיה בראשונה מוט
 התמוטטה ארץ ר"ל שם היה על דרך משל הזרוע במקום
 אחד והשוק במקום אחד תמוט ותטה מכל אל כל להדבק
 כל חלק בחלקי גופו וכלל אמר כוע הנוע ארץ כשכזר
 ביהיו התנועות ההמה לארץ כדי להדבק חלקי הגופות
 המתחסיים זה לזה עוד יספרו מתכלית התשייה ויאמרו
 שהלק מאותה הארץ שהם הרשעים והפושעים שיקומו
 בתשייה לא יתענו בשכר התשייה כי הם אחרי שקיו
 ויספרו גדולת ה' ואמתתו וכבר עליהם פשעם יפלו ולא
 יוסיפו קום לפי שהיו נדומי' בעונם כמרך לרזי דזרים כמו
 שאמר וזכרם מישי אדמת עפר יקבו אלה למי עולם ואלה
 לרפות לדראון ואמר ויבאו וראו כפגרי האכנים הפושעים
 ביהיו חולעתם לא תמות וגו' והנה המשיל הרשעים בארץ
 הזבדה באמרו וכבר עליה פשעה וכפלה ולא חוסף קום
 להגיד שהם כלם חמר ירד מטה מטה ולא יעלו במעלות
 הזלמות והשכר הכפשי מעלה מעלה ומפני שתמיית המתים
 לא תהיה בדרכ טבע מאת הסדור השמימי גם שזוהמה
 יתבטלו מלכיות המלכים והשרים בכל הארץ כמו שבארתי
 לכ"א והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום במרו' ועל
 מלכי האדמה על האדמה והמשיל עבין המתים בתשייה
 בשוכם בגופותיהם ובמומיהם כאשר היו באסירים שהיו
 צבור ובמקגר כאלו לא היו מתים כי אם אסורים ומסוגרים
 תחת הארץ במקגר ושיבאו משם במכות השופט שזוה
 לאוסרם והוא אמרו ואוספו אספה אסיר על בור וסוגרו
 על מסגר שהוא כלו רמו לקבר ומרוכ ימים יפקדו לחיות
 ולקום מקברם ולפי שכמו שזכרתי מפני תמיית המתים
 חוסר עבודת אלהים אפרים מבני אדם לכן אמר וספרה
 סלבנה ובזזה הממה ר"ל שלא יעבוד אדם עוד ללכב' ולקמה
 כי מלך ה' כבאות בהר כיון ובירושלים והוא יהיה למלך
 על כל הארץ לא אלוה אחר ובעבו שוכר למעלה דין הרשעים
 שיקומו בתשייה באמרו וכבר עליה פשעה וגו זכר כאן
 שכר הכדיקים אשר יקומו בה והוא אמרו ובגד זקביו כבוד
 וכמ"ש לרביאל והמשכילים יזהירו כוהר הקיע מנדיקי
 הרבים כככבים לעולם ועל הנה התבארה הפרטה בזה
 האופן השני מהפירוש שהיו הדברים כלם כפשוטה רועה
 התרועעה הארץ פור התפוררה וגו' ואשר אאוינהו אכי הוא
 שלשני הפירוש יחד כיון הנביא בפרשם ה'ואת כי הדברים
 האלהיים זה דרכם לרמוז בדברים אחדים על ענינים שונים

כל מחורב וגו' ר"ל מחסר המזל הישר וכל מחורב הזמם שלא
 יגרעו ולא יכרו וזה כלו משל לכו' הנכו' שעברו עלו בהיותו
 בגלות ויכלם ה' מכלייה ולפי שדמה תוקף הנרות לז' ומורכב
 הזמם נתן השפע על בני הדמו' ההם כי על עבן הזמם שזכר
 אמר וביאר כי רוח ערבי' כורס קיר ר"ל שגב' הערבי' הם
 האומות המד' עיות ורוחם הקד' על ישראל כהי'ם בגלות היה
 כורס החוק המפיל את הקי' והזמם את הכן ועל הדמו' הכ'
 שהם לרשעי האומו' למורכב שרפ' השא' אמ' כחור' כבון שאון
 זדים תכביע מורכב כול עב זמיר ערבי' וענה ר"ל כמו המורכב
 והחוס האורק במקום כיה שנישם ומפסיד הכל כן היה שאון
 הזדים והאזמון על ישראל וזהו שזמיר ערבי' כבון ככל עב
 בלומ' תכביע שרפ'ם שהיו רוכי' לשרוף את ישראל ככל חסדך
 וכעב רחמך הרבים עד שזמיר זה זמיר ערבי' כבון וענה ר"ל
 שיד הגוים והערבי' ענה לשכך ויורה שמך ויענה הוא
 מגזית ועבית ואחת והעבין כלו על דרך מה שאמר ירכונו
 בגאון ה' ואמריתו הודאה על קבון הגליות וזכר עבין
 תחי' המיתים שהיה בימים ההם ועל זה אמר ועשה ה' ככחות
 לכל העמים בהר הזה משה שמרים משה שמרים ואין מש'ת'
 שמרים כמו משה שמרים כלו דבר עב וגם וכמאס ולא אמ'
 ובלע בהר הזה פני הלוט הלוט על גוב ומגוב וגם לא אמר
 בלע המות שתסור המיתה המקרית והרית האויבים מישראל
 כמו שפירשו המפרשים כלם אבל אמרת הכתוב הוא שבזמן
 התמיה לא היו כל הקמים בה מקבל' שכרה אבל מהם יקבלו
 שכר גדול ומהם יקבלו עונש מופלג וכמ"ס המלאך לדכ' אל
 אלה למי' עולם ואלה למי' עולם ועל זה אמ' כאן
 הכביא כממשל שיעשה הקב"ה לכל העמים בהר הזה שהוא
 הר כיון וירושלם ששם היה יושב הכביא משה גדול שר"ל
 סעודה כמ"ס באמצרות עזה משה לכל שרין ועבדיו אבל
 לא יהיה אותו משה זה לכלם כי ממנו יהיה משה שמרים
 רונה לומר סעודת דברים שמרים טובים וממנו יהיה משה
 שמרים שהוא הפסולת הרע הסמ"י וספר בהפלת טובת
 השמרים ורעת השמרים באמרו שמרים ממוסים שמרים
 מווקקים ר"ל שמהם וסעודת השמרים יהיו הדברים טובים
 מאד כמוחות הסדר והשמרים יהיו מווקקים בשמרי' וחס'
 ורעזם מבלי' שיערכו בהם דבר טוב כלל והעבין כלו
 שהיו טובים טובים מאד והרעים רעים מאד ולפי שיעקר
 התמיה תהיה בעמק יהושפט לכן אמר בהר הזה ועל אותם
 הקמים בתמיה שיבאו לסעודת ה' אמר ובלע בהר הזה
 פני הלוט הלוט על כל העמים ומלת ובלע אפשר לפרשה
 מלשון גלוי וממנו אכלי' כבלע את הקדש יאמר שגלו בהר
 ההוא פני הלוט פני הלוט הלוט הם המיתים שהיו נסתרים
 בקברייהם ומעוטפים באדרותיהם ויגלה אותם השם בהר
 ההוא ואם יקשה עלך לפרש מלת בלע על גלוי שפרשהו
 מלשון השתה כפשוטו ויאמר הכתוב שהפנים הנסתרים
 מהמיתים תחת הארץ שהוא הלוט הלוט יאחית ויבלע
 הקדוש ברוך הוא אותם כסוי' כשיביאם לדי' גלוי ויקיים
 מקבריהם ויהיה זה על כל העמים רונה לומר בעבור כל
 העמים כדי שילמדו האמת מפייהם והאמונה האלהית שהיתה

לומר

פעולות
 וכו' וכו'
 דה שמך
 זכר
 ככלל
 השקפה
 מהעשה
 מעבין
 כלומר
 ת שמך
 הפלא
 ת שגו
 דה ס
 פירשו
 והתמיה
 ת להש'
 ת בוקק
 קריה
 הלומר
 ת שמת
 הזרים
 רבים י
 גדולה
 ת דבר
 העיר
 יז לה
 ונספר
 אמר
 שתרנס
 למפלה
 עמודי
 ש לפי
 אכילת
 המעט
 הוא מן
 ופעם
 זרים
 איותם
 כמ"ס
 על כן
 כבדוך
 יאריך
 ד נתן
 ישראל
 מכלל
 הוא
 נכר לו
 מורים

לומר שהפסוק מדובק וקשור עם מה שלמעלה כי לפי
 שאמר והמסכה הכסובה על כל הגוים אמר עליה בלע המות
 לכנס ר"ל שאותה המסכה הכסובה על כל הגוים והיא
 המכרה אשר נועצו לט יתרו ויתיעצו לבל לכבוד את
 ירושלם אותה המכרה והמסכה הכסובה שהיתה על כל
 הגוים יבלענה המות לכנס רונג לומר המות שיבא עליהם
 במלחמה ההיא יבלע ישמית מנרתם ועצתם שלם ישובו עוד
 אליה לכנס ותהיה כל כך נרתם ומורכבם שלא יאמר מי
 שיבכה עליהם והו ומתה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים
 ומתוך אותה נקמה חרפת עמו יסיר מעל כל הארץ ויאמר
 ישראל ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו' כי לגדול
 תשועתם ונקמתם מאויביהם ישמחו ויגילו והוא אמרו מיד
 כי תנוס יד ה' בהר הזה ר"ל סיד ה' גבורתו ומגפמותו
 ינוס באותו ההר על אויביהם וימריב את מואב תמטיו
 במקומו כמו שידוע התנן בהיותו באשפה שהוא המדמה
 כי בהשפה התנן מעצמו שבר וידוקדק וזכר מואב בפרט
 לרוב גאותו כמו שאמר שמענו באון מואב גיא מאד ואפשר
 ג"כ לפרש מדמה על עיר גדולה מארץ מואב וזכר שהיה
 ברת מואב כל כך שיכרש ידיו בקרבן מאד שיכרש השומה
 לשמון והוא על דרך פרעה ביון בידיה רונג לומר שיכרש
 ויטבר ידיו בקרבן ויכה בהם על פניו כדרך המקוננים
 ויפזו זרועי ידיו בנרתו מנד אל כד כמו שיכרש השומה
 שמה בידיו המים כנס גדול וזה יספיל גאותו ודבר
 עוד הנביא כנגד האויב ומבצר משגב חומותיו השם רונג
 לומר המבצר והחומות שהיו משגב אלך הקב"ה יסח ויספיל
 אותם לארץ עד שיעשה אותם כעפר האדמה ורש"י פירש
 משגב חומותיו חוזר למואב וכבר ידעת שהנביאים
 פעמים ידברו לכנס ופעמים שלא לכנס והנה אמר
 ומבצר משגב חומותיו שהוא סמוך על סמוך כמו מספר
 מפקד העם ויתכן שעל החומה היה משגב שהוא המגדל
 ועל המגדל מנכר חזק אמר ולהיותם שלבה רונג לומר
 מבצר משגב חומותיו אמר כנגדם שלשה מיל השפלה
 והוא אמרו השם השפיל הגיע לארץ עד עפר אבל ירושלם
 לא תהיה כן כי אם בהפך שביום ההוא יושר השיר הזה
 בארץ יהודה ויאמרו עיר עו לנו ישועה ישית חומות ומיל
 רונג לומר שבזמן ההוא באבוד הגוים ומורכבם יאזכרו
 ויזכרו בארץ יהודה זה השיר והוא עיר עו לנו כלומר
 ירושלם הנקובה עתה תהיה עיר עו לה' ואם בגלותה
 באמר ואלל חיל ומומה יתרו אומללו עתה יהיה בהפך
 ששועה ישית חומות ומיל ומפני שיעיר לשון נקבה ועו
 לשון זכר כנראה לפירוש שיעיר סמוך לעו שהוא סם להקב"ה
 שהוא עוזו וגבור יאמר עיר העו והיכול היא שלנו וישועה
 ישית הוא בחלה ומומותיה ואם בזמן גלותה הגוים באו
 מקדשה עתה לא יהיה כן כי לא יוסף עבור בה עוד אבל
 וסאל אבל פתחו שערים ויבא גוי נדיק שומר אמונים שהוא
 ישראל נדיק במעשיו ואומר אמונתו באמת עם כל אויב
 גלותו גם היה שומר אמונים מקדו וממין בחמות הנביאים
 שבאו על הגאולה והוא מלשון ואביו שער את הדבר ואולי

רמו באמרו גוי נדיק שומר אמונים שבני הגולה יקומו
 ויתקבצו לעלות לירושלם ובאותו טעמו וקבוץ גלות וכנות
 הזמן ההוא שיקראו הכלי משיח ימותו הרשעים והפושעים
 שבהם ולא יזכו לעלות אל הר ה' כי אם גוי נדיק שומר
 אמונים והגוי הנדיק ההוא יבא שמה וביאר הנביא שבני
 ישראל בבואם בירושלם יתפללו לאל על בני דברם ראשונה
 שימול לבם הערל ויטה יצרם הרע להיות תמיד סמוך וככנס
 לכסלם שאופן שלא יטאו עוד ועל זה אמר יצר סמוך מזה
 והשני שישם שלום בארץ ביניהם ומשאר האומות וזהו שלום
 שלום כי כך בטוח והנביא אומר להם ומבטח אותם סכן
 יהיה והוא אמרו בטוח בה' עדי ר"ל אל מבטחו בחומות
 ירושלם ולא במלכי האומות וההבטח כמו שהייתם עושים
 בשבת אבותיכם בקרב הארץ שהו מה שהביאם לכל גלות
 אל מבטחו בדבר מזה כי אם בה' כי ביה החזק העולמי לא
 בדבר אחר והנביא על שבו החזק האמתי כי השם יושבי
 מרום ר"ל שהשפיל האומות שהיו יושבי מרום בגבהותם וכל
 קריה נשגבה הקב"ה יספילנה יספילנה עד הארץ ויגיענה עד
 עפר ולא עוד אלא שאותה הקריה ירושה בני ישראל וירמסוה
 רגלי עבדי עמו והוא אמרו תרמסנה רגל רגלי עבדי פעמי
 דלים ואולי אמר רגלי עבדי על המשיח שבו עבדי ורכב על
 חמור ופעמי דלים על כלל בני ישראל ועוד אמר שומר
 כי השם יושבי מרום על אדום כי מרום יורה על רומי כי
 הם שוים בלשון ואמר קריה נשגבה עליה כי הנה קריה
 נשגבה ועיר בצורה ובנדה כלם לשוכות מעבין אחר נאמרו
 על רומי ואין להפלא אם באו כל הדברים האלה בלשון עבר
 בהיות כלם עתידים שכתב וזכרתי פעמים כי כן דרך הנביאים
 לפרש מה שראו כאלו כבר יבא כלו בפועל הנה התבארה
 הנבואה הזאת ומבואר מעניניה כפי כל א' מהפירושים שלא
 נתקיימה לא בבית ראשון ולא בבית שני אבל היא עתידה
 להתקיים לימות המשיח

הנבואה

האשית תהלתה ארם לנדיק מישרים עד
 היו עטרת גאות שכורי אפרים ואשר ראיתי
 אכי בפרשה הזאת כפי פשוטה אגיד לך פה שהנביא אמר
 שזכר עבין הגאולה וגם רמו בה על תמיית המתי מהאומות
 כמו שפירשתי למעלה עשה בכבודתו תלוכה כנגד האל
 וערך עמו משפט על מתי ישראל שמתו בגלות וגם אותם
 שנהרגו על קדושת השם לפי שלא נאמר לו עליהם בפרט
 דבר בכבודתו ולכן התחיל לנדיק הוא שיעשה הדבר ביושר
 ואתה אלהינו תפלים ותשקול במאוזני נדיק מעגל הנדיק אם
 הוא ישר אם לא כי פלס ומאוזני משפט ליי לשקול
 ולפלס המעגל הישר של הנדיק ואמתי שכן דרכך לעשות
 וישר יחזו פניך ראוי הוא גם שיהיה אורח משפטיו ישר
 כמו שאתה רונג שיהיה דרך הנדיקים והוא אמרו אף
 ארם משפטיו " קוייך רונג לומר כמו שאתה תפלים
 ושקל מעשה הנדיקים לדעת ישרים בארמונם ככה אמרו
 קוינו לראות ארם משפטיו וישרם ולסמך ולסמך תאות
 כפש כלומר כפשוטו ככספה וגם כלתה לראות יושר משפטיו
 בעבור

בעבור שמך וזכרך הוא כדק וישל' ה' כי כן שמך וזכרך
ואמרו עוד נפשי אויתך בליטה הוא ג"כ מאמר הכביא על
עצמו שהיה מעיין ומתבודד בדבר הזה כל הלילה וגם
באשמורת הבקת שהוא הזמן היותר מוכן לעיין מפני התחת
האדים העולים אל המא וזו אף רזוי בקרבי אשכר
ובאר התועלת שמשך מהקפידה הזאת באמרו כי כאשר
משפטך לארך כדק למדו יושבי תבל רוכה לומר כי כשיראה
בקרבי הארך יושב משפטך למדו ממנו לעשות כדק כל
יושבי תבל ויעשו בני אדם כמשפטך כדק ומשפט ומשרים
ואשרי שהקד' כל זה באר ענין התלויה והתעומת באמרו
יומן רשע כל למד כדק בארך ככוחות יעול ובל יראה גאות
ה' ר"ל וכי דבר ראוי והגון הוא שרוחם ויומן הרשע
שלא למד הכדק מימיו ובארך ככוחות שהיא ארך ישראל
יעול ויעשה חמס ולא יחלל גבורתך ולא יודה יבלתך אבל
יאמר בכם ירי עשיתי שאתם הנלמדות ליכולת האלהי
כי אם לכחו והוא אמרו ובל יראה גאות ה' וכיון שהדבר
ברשעו כן ה' רמה ירך כל יסוון רוכה לומר הרמה
ירך ויבלתך עליהם כיון שהם בלתי רואים ובלתי מביטים
ביבלתך ולא יסוון אותם עוד כל ימי הארך אם לא תכבד
עליהם בעצב וזהו כל יסוון ויהיה הכמת ירך עליהם
באופן שחמו ויבשו קנאת עם רוכה לומר שיראו ויכירו
הקבאה שאתה מקבא על עמך ויעשו כורכי ישראל כאשר
קרוך והוא אמרו אף אם כריך תאכלם ולפי שהנביאים
כלם היו מתבאאים על באת הגאולה אמר ישעיה שבה
לא כמה דעונו וזהו ה' תשפות שלום לנו רוכה לומר אמת
הוא ה' אלהים ידעתי ה' ידעתי שיבא זמן שתשפות שלום
לנו והוא עם מלך המשיח והגאולה כי כל מעשיו מהגלות
והנצרות הבאות עלינו אתה פעלת אותם לנו ואינם במקרה
וכמו שתקיימו הרעות כן באימן שיתקיימו
יעודי הגאולה ותשפות שלום לנו אבל עם כל זה עדין
ישאר לי ספק גדול והוא שבעלנו אדונים וזאתך והם מלכי
האומות בגלות ועם כל תוקף נרותינו לא עזבונו שם
אלהינו ולא פרשנו כפינו לאל זר והוא אמרו לכדך כוכבי
שמך ומה תעשה א"כ לאותם הכדקים והסודים שמתו
בגלות ונהרגו על יסוד קדושת שמך הם וכאנאיה' לעיניהם
ומה יעלים קבון הגלות אחרי שהם מתו ולא אכלו בטובה
וזהו אמרו כדרך תמיהה מתים כל יסוון רפאים כל יקומו
רוכה לומר בקבון הגלות ולא יראו ביצועת ה' כיון שאתה
פקדת ובהצמתך השמדת אותם וכל זרעם וזהו אמרו
פקדת ותשמידם ותאבד כל זכר למו ולגוים המרשעים
עשית בהקד' כי יספת לגוי נכבדת רחוקת כל קנוי ארך
רוכה לומר לכבי ישראל עשית שמך ואבוד כל זכר ולגוי
האומות עשית תוספת ענומה והתקבת את גבולם עד
מרחוק וזהו רחוקת כל קנוי ארך ואמר נכבדת שהוא
מהנפעל כאומר כנגד השם האם נכבדת וקבלת כבוד
ורוממות לפי שספת לגוי ורחקת כל קנאות ארבותם
באמת לא קבלת כבוד מזה כמו שתקבל בתשועת ישראל
וקמו שיאמר הכביא אשר זה עשה ארומם עתה אנשא וכבר

דרכו הפסוק הזה כן כפסיקתא יספת לגוי נכבדת א"ל
הכביא רכון העולם כמת לגוי שלום שמי קלסך עליה איה
כותן לוכן אינו מוהלו וכולי ולפי שהיתה תלויה זאת
כל כך וזה וקשה נגד השם התנכל הכביא ממנה באמרו
ה' בכר פקודך כקון לחם מוסרך למו רוכה לומר ה'
אלהינו עמך בני ישראל כנה גדולה פקדון ולכן למסס
ודבריהם הם ממנוקה רבה לפי שמוסרך למו ר"ל
הצרות והעונשים הם כלם עליהם אבל אין זה תרעומת
מהעדר אמונה ולא מוסר האהבה ודכיות באלהותך
כי הם באמת כמו הנה תקריב ללדת שחל וישעך
במבלה ועם כל בעקתה אינה אויבת לבעלה שסכב לה
כל זה כן היינו מסכך ה' שעם כל הייסורין שביא
עלינו לא כוון מאהבתך ועל דרך זה אמר המלך הכדרא'
בתפלת המימן מתדמה מבכירה מנה מתחלפת מעמלה
מקללת מאבכים משכבי מזדווג משרתה מתבטמת מעמלה
מאהבה מתשקת וזכר הכביא שעם היות שתדמה האומה
לענין ההרה שתקרב ללדת כמה שחל תועק במבלה
הנה יש הפרט גדול ביניהם לפי שההרה הולדת תתקמם
עם הכן אשר תלד ותשכח מכליה עם שמתה הכן הזכר
ואכחו לא כן כי הרינו חלבו כמו ילדנו רוח והקבה
בכל העבר הזה היא ישועות כל בעשה ארך ובל יפלו
יושבי תבל רוכה לומר לפי שלא בעשת התשועה בארך
ישראל הנכבדת לעמך ואמר בעשה להגיד שהכל היה על
מומתים וגם כן היה בערם לפי שלא בא מפלת האומות
ועבשם וזהו ובל יפלו יושבי תבל עד כאן היתה תלויות
הכביא ותרעומתו ועליה השיבו השם יסוון מתוך כבלתי
יקומו רוכה לומר ראה ראיתי עיקר תלויותך שהוא על
מתי עמך שמתו בגלות ולא ראו בטובה ומשפת שכל יראו
בתשועת השם אך אין הדבר כמו שאמרת מתיס כל יסוון
אבל הוא הפך שבחן ההוא יסוון מתוך רוכה לומר מתי
עמך שמתו בגלות בידי שמים ובלתי שם הכהרנים על
קדושת שמי שעל כן קראם בבלתי בכנוי אלו ואלו יקומו
כלם מקבריה' כיון הגאולה ולכן אמר כנגדם הקיבו ורכבו
שוכבי עתה כי יקומו משכמם שהוא משל לתמיהה וירכבו על
הגאולה ועל התשועה שיראו בעיניהם ולפי שהיה זה קשה
לבייניו מפאת הגוף שנספד ושכלעפרותיו לכך אמר עוד
כ טל אור תעליך וארך רפאים תפיל ר"ל שיבא טל מאת
הג' על הארך יהיה כח הטל ההוא כח טפת זרע הזכר
להתרוות העובר והעפר ההוא נכבת ההכנה שישם הקב"ה
בו כדרך נס יהיה כורע הכקבה באופן שתתכבב האדמה
ויעשו בה הגופות באותו אופן שבעשה אדם הראשון עפר
מן האדמה ולפי שהיה זה לומן כחוק לקן הימין לכ"א
אשרי זה לך עמי בא במדריך וסגור דלתך בערך כלומר
סחום פיך וסכול הגלות וסגור הדלת הוא קיום המנות
שיבינו על השם אמנם אמרו חבי כמעט רגע עד יעבור
ועם בא להודיע כמה מהזמן יהיה תמיהה המתים שזכר
למעלה אשרי קבון גליות ועל זה אמר אשרי יסוון מתוך
שראשונה תהיה תקמת השם באומות ואמר כך תמיהה תמיהה
המתים

יקומו
תזכרות
שופעים
קשומר
יא שכבי
אשונה
וככע
ון מזה
הו שלום
יחס טכן
באומות
ש עושים
לל גלות
ולמ' לא
למ יושבי
ומם וכל
ענה עד
ירמקוה
בי פעמי
דוכב על
ש אמר
רומי כי
ה קריה
ד אמרו
מן עבר
הכביא'
התבארה
שם שלא
ע עתה
ר'ים עד
ר ראיתי
א אחרי
האומות
נגד האל
ס אותם
ס בפרט
משרים
כיושר
דק' אם
טקול
נעשות
ך ישר
ורו אף
תפלט
אכחו
תאות
שפטך

העלים מכבוד המטר והיו אמרו פן יפקוד עליה לילה
 וזה אנכרה רובה לומר מדע לך למה אמר לרגעים
 אשקבה הוא כן יפקדו עליה כבת אחת ויפקדו העליון שבה
 אם להקדו המטר ואם לשפית רכבו ולכן לילה ויום
 אנכרה מכל הנגעים ועוד זכר שאף בגלות לא
 נהג עמם השם יתעלה כפי מעשהו והוא אמרו שמה
 אין לי כלומר לא הייתי מעבדכם באף ובקמה כי אם הייתי
 מעבדכם בשמה היו מתרבים עליהם כל כך מהגלות
 שאול די בליה והיו אמרו מי יתכני שמר וגית במלחמה
 אשפעה בה אניתנה יחד רובה לומר שאם היה לי שמה
 ועם שמר ושית שהיא משל לחוק הנרות אלמס עמם
 אין ספק שבפשיעה אחת אניתנה ואשרפנה באש עד כלה
 כי קלת אשפעה היא מלאון כפוש בני ובין המות או
 יחוק במעשי רובה לומר אניתנה ואשרפנה יחד או
 יחוק כל אחד מהם במעושי שהיא תורתו ולא יעשה שלום
 לי כלומר יעמוד עמי באלום ואני אנכרהו באלום
 והוא שלום יעשה לי אמנם הכזם מהגלות יממו
 בשלמותם ולא ימטאו עוד באופן שלא יבאו לידי עונש
 והוא אמרו הבאים שהם יעקבין ופדו ישראל כלומר
 יתן רגש למטה ויבין ופדו למעלה ומלאו פני קבל
 מכוה והוא שירכו ויעבדו במזל מאל וכלל ה כן
 שזכר במלות שוכות באמרו הכמת מכהו הכהו אם כהרג
 הרגיו הרג רובה לומר האם היתה המכה שהוכה בה
 העם הזה נערכת אל ד המכה שהוא יכולת הקדוש ברוך
 הוא הבלתי בעל תכלית באמת לא היתה כן ממתו כן
 שכלולו ממכה כי בהיות המכה בלתי בעל תכלית
 הכח אם היתה ההכאה לפי ערכו תכלס והוא אמרו הכמת
 מכהו שהוא הקדו ברוך הוא הכהו את העם הזה ועוד עשה
 טענה אחרת אם כהרג הרגיו הרג רובה לומר אם הרג
 ישראל כעבדו כמו שנהרגו שאר הרגיו הקדוש ברוך הוא
 ורמו בזה לשאר האומות שנקרות אפ"ת בהם כמנהג שמים
 מי ארץ כסכת ב ועמו וכלל ועמה שנהפכו כמהפכ' קדום
 ועמורה ושאר האומות הרגיו השם שלא נשאר להם שם
 וארצית וישראל לא היה כן כי לא באו לידי בליה אבל
 כש אספה בשלמה תריבכה כלומר כאשר נלקח הקב"ה באומה
 זו ובתמלאה קצתם ברשעתם בשלמה כלומר בשלם אותם
 מן הארץ והליכנה בגלות הריה אותה לא בעונש וכלייה
 ואמרו הגה ברומו הקשה ביום קדים הוא דבק עם למעלה
 והגה הוא מלשון דבור כמו והגיתי בכלל פעלך ושעורו
 בשלמה תריבכה בשלמה בגלות היתה מלחמתה וריבה של
 אומה זו שדבר והגה הקב"ה ברומו הקשה רובה לומר כאשר
 ביום קדים רובה לומר בזמן הקדמון בשוכבן ירואלט שאז
 הגה ברומו הקשה זה המחמר והוא בסאסא בשלמה
 תריבכה כלומר בעבור שבתמלאה קצתה שלום וגלות תהיה
 מריבתה והוא על דרך מה שאמר הנביא מלחמי כי שאז
 שלח אמר יי בכאות וזכר עוד שגם אותה גלות ושלוש לא
 היה לתכלית הכקמה אלא לתועלת ישראל למקד עונותיו
 והוא אמרו לכן באת יכופר עון יעקב וזה כל פרי הסיד
 מטאו

המתים והוא אמרו לך עמי בא במדריך וסגור לך
 בערך רובה לומר בזמן מלחמות האומות אל תבא לך כ
 מהר חבי כמעט רגע כי כמעט מהזמן תהיה הלחמה
 והכקמה היא ויעבור זעם השם הנשקף על האומות באותה
 קמה ומיד תהיה התחיה ויבא עוד הענין באמרו כי
 הנה יי ונא ממקומו לפקוד עון יושב הארץ וזה יס' באותה
 הלחמה והכקמה ואחרי אותה ההרגיה המופלגת תגלה
 הארץ את דמיה ולא תכסה עוד את הרגיה שהוא תחית
 המתים וכיון באמרו וגלתה הארץ את דמיה על המתים
 בגלות כדי שמים ולא תכסה עוד על הרגיה על ההרגים
 על קדושת השם שאלו ואלו יקונו בתחיה ומגלה אותם
 הארמה ולא יכסה עוד עליהם עפר ומה התבאר לך
 אמתת מה שזכר הודעתך פעמים שיש אתי תכליו כללית
 תחית המתים האחד פרטי באומה שקומו הנדיקים
 מהם שמתו ונהרגו בגלות לראות בישועת יי וכמו שאמר
 על זה יצאיה ענמו שישו אתה משום כל המתאבלים עליה
 והנה יתבאר עוד התכלית היה כדברי זה הנביא וכמו
 שאזכור והתכלית השני הוא כולל לכל האומות כדי שירבו
 וידעו כל יושבי תבל כי ליי המלוכה ומושל בגוים וכמו
 שזכרתי ואמנם אמרו בכאן אחרי זה ביום ההוא יפקוד
 יי במרכו הקשה על לויתן כחם ברים ועל לויתן
 כחם עקלתון הוא יעוד מורכן האומות ולפי שהם ברשעתם
 כבעלי חיים הטורפים והשרצים הגדולים הממיתים לכן
 קראו כחם ברים וכחם עקלתון ואין ספק אנלי שלאדום
 וישמעאל קראו כן שאחר מהם הוא כחם מתפשט מן הקנה
 אל הקנה שהוא ישמעאל המושל כרוכ ישוב בני אדם וכן
 קראו ברים רונה לומר מברים מן הקנה אל הקנה ואת
 אדום קראו כחם עקלתון להיותו מעוקל כמעשו וכלאו אמר
 ששם היות שהקדוש ברוך הוא עתה יסביר פנים אל אדום
 וישמעאל כמטאת ישראל ועל כן רבו כמו רבו וגדלו עד
 היותם כלויתן הכחם הגדול הנה בזמן ההוא יפקוד השם
 עליהם במרכו הקשה להחריבם וגם שאר מלכי הארמה
 שאינם מאמונתם ולא מהמונם אשר בקבות הישוב יתריב
 וימס ולכן אמר והרג את התבין אשר בים ורג' פירש
 שלש התכריכים שזכרו בפסוק הזה על אזור ומכרים ואדום
 יהיה מה שהיה יאמר הנביא שהם יקום קמתו מהאומות
 ויחריבם ואמנם לישראל יפקוד ברחמים והוא אמרו ביום
 ההוא כחם אמר ענו לה כי מפני טרמה אותה ישעיה
 ענמו כראש הספר הזה לכחם ששעתה באושים אמר
 שכלותו זמן יעשה עבדים עובדים עד שיהיה הכחם כלה יין
 כי חמר הוא היין החזק הטוב כלומר שיקראו אותה
 כי ענו הוא מלשון וענית ואמרת ועם היות שזמן
 רשעת הכחם אמר עליה הסר משוכתו והיה לכער הנה
 עתה לא יהיה כן אבל הוא ית' יכרנה כאישון עינו והיו
 אבי יי כוכבה חו שהוא היה כוכב אותה בגלות וכן
 תחת אמרו בזמן רשעתה ועל העבים אנוה מהמטר
 עליו מטר אמר עתה בהסך לרגעים אשקבה רובה לומר
 לרגעים הראויים אשקבה כדי שלא ישפעה גשם שוטף ויפלו

השבעים וים אומרים שהוא נהר פרת שבארץ אשור
 ואמר משבולת הנהר כי שבולת הוא עם באמר על חוץ
 הים כמו שאמר ושבולת טעמתי והמשל הוא אמרו
 ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל וכמו שאמר יחמיהו
 ולקטתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה ומאשר אמר
 ואתם תלוקטו לאחד אחד רמו באמת אורך זמן הגלות
 וקצו עד שיאכרו מעט מהרבה ולא יאיר מהם בגלות
 אפילו אחד ועל זה אמר ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל
 וכמו שאמר יחמיהו ולא אותיר מהם איש זה יאמר שזכר
 שלא נתקיימה הבטחה הזאת בבית שני ואמר עוד שבזמן
 ההוא יקבע באופר גדול והוא משל על התעוררות קבוץ
 הגליות ובאו האזכרים שהיו בארץ אשור והנדחים שהיו בארץ
 מצרים והסתחוו לה' בחר הקדש בירושלם והנה לא זכר שאר
 הנדחים שבאשר ארצות לפי שמנו שזכרתי כל ישראל היום אם
 בגלות אדום ולא בגלות ימצא אל והכביא ספר ראשונה
 שורבן אדום ואמר עליו הבאים ישרם יעקוב ואמר כך ספר
 מאשר יבאו מארץ אשור ומצרים הנה התפארה הכבואה
 הזאת ועכניה מוכיחם שעתידה היא להתקיים לימות המשיח

הנבואה

השביעית היא פרשת קרבן גוים לשמוע
 עד ויהי בארבע עשרה שנה למלך חזקיהו
 והכבואה הזאת תמלטה והקדמת דברי תורה על מעלתה
 ועל עונם העתידות שזכרו בה כי תמלתי הדברים קרבו
 גוים לשמוע ולאומים הקשיבו להודיע שלא באמרה הכבואה
 הזאת על בית ישראל ולא על יהודה וירושלם כי יאר
 הכבואות אשר קדמו אבל שבאמרה על כל הגוים המצרים
 את ישראל בגלותם ולכן קראם כלם שישמעו הגזרה
 העלוכה אשר נזר הקדוש ברוך הוא עליהם ולפי שבינה
 מיוחדת למלכות אחת כי אם לכל ממלכות האדמה לכן אמר
 תשמעו הארץ ומלאתה תכל וכל נאמרה רונה לומר
 למען ידעו ויכירו שבגזרת עירין שתבא והוא אמרו כי
 הקף לה' על כל הגוים ומימה על כל נאמרה והיה זה אם
 לפי מה שכתבו באמונותיהם ואם מפני מה שהחריבו
 את ישראל ברוב חלל ונשיה ולכן בגזרתו העלוכה החרימם
 מתכס לטוב ושתיהם הפלגת הרגישם כל כך עד שחלל הם
 יושלכו רונה לומר על פני האדמה מבלי קבוצה ויפגריהם
 יעלה באדם וסירחון רב כפי רבוי החללים שיהיו אלו על
 אלו עד שבאסו הקרם מדרם והוא דרך גוומא של רוב
 הדם היונא מהחללים על ההרים כאלו יתסו ההרים ואמרו
 וימקו כל נבא השמים הוא להגיד שאף על פי שההרבות
 העלוכות יורו טוב והכלמה על האומה המאומות ההמה
 הב' סדר משפעת וכחותם בענין השמים העליונים לא
 יועילו לאומותיהם ולא יפיעו עליהם ועל דרך זו באמר
 במכות בכורות ובאלהיהם עשה ה' שפטים ואמרו
 שמכינו זכרם לזכרה אין הקדוש ברוך הוא נכבד מן
 האומה עד שפרע מאלהיהם לז' שתבא השחיה ויפלה
 בגרמים העליונים ושריהם בעצמם אלא שיפגעו
 הוראותיהם מפאת ההשגחה הפרטת ועל זה אמר כאן
 וימקו כל נבא השמים ועולו כספר השמים וגו' רונה

ה א ז ס לומר

הטאתו רונה לומר זה כל פרי היונא מאותה מכה וגלות
 אשר הטאתו של ישראל כדי שמוכות ע"ז שהיו זכרים בהם
 והאשרים והחמשים שהיו עובדים יהיו מנופפות ונעצות
 מהם והוא אמרו בשמו כל אנכי מובק כאנכי גיר מנופפות
 לא יקומו אשכים וממכים רונה לומר שלא יקומו עוד ביניה
 אבל יפלו לארץ המות ועבודתם ורש' פירש הפסוקים
 האלה על גלות מצרים יאמר הכביא הבאים למצרים אשר
 השמים יעקב נצו ופסחו הם עד שחללו פני תכל תבואה
 הראיהם בגבורתי כמו מכת האויר ליעקב הכתי איתו הם
 טבעו בניהם במים ואני טבעתי אותם כים אם כהרן ישראל
 שהרג פמעה ועמו הורג באמת כן היה באסאפה בשלמה
 תריבנה באותה מדה נסאה שלח מצרים את ישראל תריבנה
 הגה ברוחו הקשה ביום קדים דבר ובוה השם בדברו הקשה
 ביום קדים ויולך את הים ברוח קדים עזה לכן עתה
 בואת היה מתקשר עון יעקב לזכות להגאל כמאז זה כל פרי
 הטוב לו להסיר הטאתו ולאום כל אנכי מנופפותי כאנכי
 גיר המנופפות באופן שלא יקומו עוד בניהם אשכים וממכים
 וגם ככון הוא ואמרו עוד כי עיר בכורה כדל וגו' אשכז
 בלי ספק שאמר על רומי כי לפי שזכר הגלות והנדות שבאו
 לישראל כעבור העז שבעדו אמר אמרו שעל זה עצמו עיר
 בכורה שהיא רומי ראש מוצקותם ועבודתם הורה תהיה
 כדל על דרך מה שאמר בירושלם איכה יצבה כדל ועל
 ארמון האפפיור והמשמשים אשר בתוכה שהוא מקום
 קדושים אמר שהיה כזה מסולח ונעזב במדבר עד שמפני
 שורבנו ושממותו שם ירעה עגל ואם ירפך וכלה טעמיה
 רונה לומר ואי יכדו מאשבותיה ואמונותיה של אומה זו
 וכל עולה קפכה פיה בי טעמיה הוא מלאך טעמים שבאית
 הנאמר על המשבות הכוזבות ואמר ביבש קבירה
 תשכרנה להגיד שבבא הזמן והעת קבוצה שהיא דומה
 לזמן הקביר ביבשו תשכרנה ותאכרנה אותם האמונות
 והטעמים שזכר עד שלא יאיר איש שימך אחריהם כי אם
 הכסים תלושות השכל או העם הסכל כנשים שבאות מאירות
 אותה בכרות ולפי שאומותם הוא דבר יגא מן המושכל
 על כן אמ' על אדום כי לא עם ביכות הוא על כן לא יחמיכו
 עושהו רונה לומר כי אף על פי שמדרך הפועל לנהם על
 פעולתו הנה הקדוש ברוך הוא לא ינהם עליהם כמו שלא
 ינהם האדם על בנו כשהיה חסר הדעת והתכוונה ואמר
 עושהו על הכנת המור ונצרו על השפעת הנורה עליו ורש'
 פירש שבאשר ישראל ימקו מהעבודה זרה מיד בכורה של
 עשו תהיה כדל והטוה שהיה מושלח מזכריו ונעזב
 פמדבר שהוא ארץ ישראל הם יראה עגל שהוא אפרם
 והוא ייחשו וישראל קרא עגל שבאמר כעגל לא לומר
 וכלה טעמיה רונה לומר עכפיה ומתם הכביא דכריו
 בגלות ישראל ותאשפתו באמרו והיה ביום ההוא יחבוטו
 משבולת הנהר עד כול מצרים ואתם תלוקטו לאחד אחד בני
 ישראל רונה לומר שיחבוטו השבליים לכוביא הפטים
 מבין התכן והוא משל להוביא את ישראל מקרב אונם
 שאומות והנהר המכר כאן הוא נהר סבטין שגלו שם עשרת

לילה
 געס
 שנה
 ויום
 לא
 המה
 הייתי
 הנדות
 ולקמה
 קמה
 עמהם
 ד כלה
 ת או
 ד או
 שלום
 בבלום
 ימקו
 י שוכ
 כלומר
 י תכל
 ה כן
 כהרן
 כה
 כ כון
 ו כון
 תכלית
 הכמכת
 ד עש
 ס הורג
 יון הוא
 ה שם
 קדום
 הם שם
 ה אבל
 באומה
 ק אותם
 וכליה
 למעלה
 ושעורו
 ריבה של
 ור באפו
 גלם שאז
 בשלמה
 וזת תהיה
 כי שאל
 שאלו לא
 עוכותיו
 וני הסר
 איתו

משמיע ישועה

לומר שיכתבו הנראות המערכות העליונות המוכות טובה על האומות או שיעבד אותם השם יתעלה לעם אשר מאהבין כמו שיעשה אדם בספר אחד שיגלו אותו מפרשה לפרשה כמו שירבה אמנם אמרו וכל נכאם יכול כככול עלה מבין וכנוכלות מתאנה אפשר לפרשו על הגוים שזכר למעלה וחימה על כל נכאם שאותם נכאות הגוים יפלו מעצמם בלא העת הגדול עליהם ואם תכנה על בלא השמים יהיה הענין שפלו ויתבטלו הנראות הם לא הם בעצמם כמו שזכרתי * האמנם מה יהיה המוכרן הזה אשר יבא על כל הגוים ככר הודעתי אותו כאמנה שבאמריית הגלות יתעוררו בני אדם ללכת לכבוד את ירושלים להיוטו מקום קדושתם וכן יבשו כל ארץ מנצרים ונללותיהם : ויבאו בני אזור וכל ארץ המזרח עליהם למלחמה אם לנקום נקמת ההרגים שיהרגו בני אדם מן המנצרים ואשר בני ערב שבארץ ישראל ואם מפני שגם אצל הישמעאלים ירושלים ובית המקדש הוא מקום קדושה רבה והוא שער השמים ולכן כלם יתקבצו לנקום מיד הנצרים ואז תהיה מפלה גדולה בבני אדם וגם בלוחמים בהם כי מפני שהאזורים המריבו את ארץ ישראל ראשונה והרומיים בני אדם המריבו בשנית היה מהגזרה הזלזלית שבאותה הארץ אשר באו פעמים אחרות להתעולל עלילות ברשע שמה יקבלו עגשם ותהיה נקמת ה' בהם ולא יאריך לא יבשר לדם אשר סופך בה מישראל כי אם בדם שוככו מקום הרשע שמה המשפט ולכן זכר הנביא בבאן נקמת האזורים בכלל ואמר כן זכר בפנט מוכרן אדם אשר יהיה בנקמה ההיא ואתה תראה שיחוקאל זכר המלחמה הזאת גם כן בכלל וברט הרב האזורים ונקמת ה' מהם כי כל אחד מהנביאים האלה ראה כללות הענין וליחוקאל כתגלה יותר פרטות נקמת אזור ולישעיה כתגלה בבאן ברט יותר ענין אדם ונקמתם והוא אמרו כי רותה בשמים מרבי הנה על אדם תרד ופירשו על זה המפרשים כי רותה מרבי אדם על אדם בשמים שהוא רמו והרבו והשובע הוא ירד על אדם ויותר כחן לפרש שחור למה שאמר למעלה ונקמו כל נכא השמים וכי רותה בשמים מרבו רובה לומר לשדר את המערכות המכליות לאומות הנה אז על אדם תרד אותו מרבו וקראו עם מרמי עדוה לומר רשתי לפי שילכדו ברשתו ומרמו לעשות בהם משפט ועל אותה נקמה אמר מרבו לה' מלאה דם הודגנה ממלכ מרם בנים רובה לומר שתהיה מרבו מלאה דם ומלכיהם הכרים והעמודים שהוא משל לעמים ולשריהם ומלכיהם וזכר שזה לא כלבד יהיה במקום המלחמה אבל גם בכנה שהיא הכרך הגדול שנקומי יהיה כן וזהו כי זכר לה' בכנה וטוב גדול בארץ אדם שהנה אשרי אותה המלחמה העצומה והנקמה הגדולה שתהיה באומות על ירושלים יתפטרו אם האותם הישמעאלים שימלטו משם ואם מבני התוגרמים הנשבים שמוכים לון ויתר בני ערב אשר מעבר לים בחלק האפריקה ויבאו על רומי וימריבו

אותה והנה המלך מלכי אדם לכרים ולעמודים להיותם דברים ושמים מרבו הטובה שבא עליהם שנים רבות שלא הורקו מכלי אל כלי וריחם לא כמר ואמרו עוד ורדו לאמים עמם ופריס עם אכרים הוא להגיד שהרבה מלכס מאשר האומות יתחברו עם אדם לעזרם וכסל עוזר וכסל עוזר שגם כן תהיה ארנס רוח ושבעה מרם החללם שיפלו מהם ועפרם ממלכ ירושן רובה לומר שערר ארנס ירושן מן המלכ והאומן הכרך מגופו הלל הם כחום השמש ונתן הסכה בכל זה באמרו כי יום נקם לה' שנת שלמים לבי בנין רובה לומר שנתחברו בה נקמת השם על היות שמו מחולל בגוים והוא יום נקם לה' וגם כן שנת שלמים על מה שהמריבו ירושלים ומקדש ה' אשר בנין והסתכל באמרו יום נקם ושנת שלמים כי באותם המלות אמר משה רבינו עליו השלום לי נקם ושלם לעת תמוט רגלם כי קרוב יום אידם ומש עתידות למו כי ידן ה' וגו' וזכר שמלכד מרבו המלחמה אשר תבא בהם עוד יבא ה' וילחם בגוים ההם מן השמים וכנהה החכמת גברית ומלח תשרף כל ארצה כמהפכת סדום ועמורה ועל זה אמר באן ונהפכו כמליה לזאת ועפרה לגברית וגו' וכן דרשו בילמדנו ונהפכו כמליה לזאת ועפרה לגברית וגו' וכן דרשו הכותבים על שפת רומי וכן תרגם ונתן ונהפכו כמליה כמלתי דרומי והוא היווכים בביתור שבנהה היא רומה כמו שפירשתי כי עם היות שמבאנו בנהה ארפת במלכות מואב סתקראת כן להיותה קרה בנורה מי תיזנע שתקרא גם כן רומי כן להיותה ככה ומי יודע אם כיוונו הנביאים ע"ה לקרוא לרומי בנהה מפני שהמלה הזאת עולה בגימטריא הבית והכרף והר"ש שבה רנ"ב והר"א היא במקום האלפים לרמוז שבצבת קמחת אלפים רנ"ב לזכר העולם שהיה מוכרן רומי כי ככר הודעתך במעיי' הישועה וכיאוועת מיתמו שזכרו הכמים זל מהמגלה שבמאזת בגבו רומי והיה בתוכה שתהיה מרכבה בצנת קמחת אלפים ונ"א לכריאת עולם ולהיות זה מקובל אצלם קראו אותה בנהה שעולה אותו מנין ועליה אמר באן לילה ויוםם לא תכנה לעולם יעלה עגשה לפי שתהיה עכנה כמהפכת סדום ועמורה וכמהפכת בכל שנהפכה גם כן ובעבור שהיתה הקריה בכנהה הגדולה הזאת מטעה העולם באמונותיה והיא היתה בית מוטב למשמים ולאמונים ראשי אמונתם לכן היה מאזרת הדין שתחבר לכנה נכמים אין עובר בה ובמקום אמוניה ומשמיה יסוה קאת וקפוד ויכאף ועורכ יכנו בה השם הבעלי חים והעופות המקולקלים והאזורים וכנה עליו הק"ה קו תהו ואבני בהו כ"ל לסתור ולהשחית ולבלע ולא לכנות ואמרו מוכיה ואין עם מלוכה יקראו מורג"ב לכנהה הזוכרת וגם זה יוכי שהיא רומי לפי שיש בה מוכים שהם שרים כמו מורי יהודה והם המשמים ואמונים אשר בקרבה עם האפיוס שלהם אבל לא נקרא עליהם שם מלך ולא מלכות והוא אמרו מוכיה ואין עם מלוכה כ"ל מורי בנהה וכיאר הכתוב למה אמר מוכיה ולא יאר מלכיה

מלכיה שהוא לפי שכן שם בבכיה ר"ל רומי קוראים
 לאון ושם מלכה וזהו מלכה יקראו כי אין מלך מולך עליהם
 שהנה אותם חורים וכל שניה יהיו אפס וכמקום שהיו
 בבכיה ארמנות גדולים לאותם החורים והשנים עתה
 תעלה בארמנותיה ידעים קמוז ומוז במבכיה והיתה כזה
 תנים מר לבבות יענה ר"ל שפאת' הארמונו לה וחס שוממי'
 מבלי יושע יעלו סרס וקמוז והוא כמו שעולים במדבר
 השמים ולא ירעה שם באן ובקר אבל יהיו כזה תנים וכנות
 יענה ופגשו ב"ס את איים ר"ל מיני סיות רעות זכות זו
 מוז ושער על רעהו יקרא והוא כנוי לשדים מלשון ולא
 יובאו עוד את זמניהם לשעירים וכן אך שם הדיעה לילות
 ומכאן לה מנוח שהיא הגדה הנקראת בדברי חז"ל לילית
 וכן תרגם יוכנן שעירים ולילית על שדים וטרות וגם זה
 היה מדה כנגד מדה כי במקו' שבכ"ה היא רומי היתה קדוש'
 אלהי אדום ועבדיהם יהיו עתה שדים ורומות וש מפגשים
 ושער על רעהו יקרא שם השעירים הפהמיים הנולדים
 במדברות והלילית היא עוף כועק בלילה וכן אמר שמה
 קבנה קפון ותמלט בקעה ודגרה בבלה ר"ל שהקפון
 והוא הקבד האמור למעלה ישב וידר בבכיה למורכבה
 ושם תמלט ר"ל תלך מלשון והמליטה זכר ומליטה
 היא הולדת הבנים ובקעה הבנים ההם לבאת האפרוחים
 במכה העופות ודגרה הוא מלשון קורא דגד ולא ילד ר"ל
 שם תנא הבנים ותשע עליהם ותאסוף אותם ותזניא
 האפרוחים מבלי יעבור אדם שינעה מה להיות מקום
 קרב וכן שם כקבני דיות שהוא מלשון ואת הדיה למינה
 ולפ שהכבואה הזאת היתה לזמן ארוך מאד לכן אמר הכניא
 אל תתיאשו מזה ואל תחישו אותו במשכס שהוא דבר
 בלתי אפשר כפי ישוב העמים והנלמותיהם ומעלת בכיה
 אבל דרשו מעל ספר ה' ר"ל ספרי הכבואות שכלם כתבו
 מרועה אחד ולכן קרא ספר ה' ר"ל היעודים והכבואות
 ההמה כי בלי ספק אחד מהנה לא כעדרה ר"ל אחת מכל
 אותם הכבואות והיעודי' לא יגרע ולא יערך מלבד וכן אזה
 רעותה לא יפקדו מאותם הכבואות ולא ימסרו לפי שבי' של
 הק"ב הוא נזה אותם הכבואות וכוחו האהי הוא קבנן והוא
 י"ת הפיל להם גורל ר"ל הוא הפיל למות ולעופות הכוכבות
 גורל שדורו בבכיה וידו של הק"ב חלקתה את בכיה לאות'
 הסיות בקו והוא דבור המשלי' כמו הממלק השדות לעובדי
 האדמה או הנשים לאנשים שדורו בהם ולכן עד עולם
 ירשוה לדור ודור ישכנו בה ואז כשתיה המפלת והמורכב
 תה על בכיה ועל ארץ אדום או ישאום מדבר וניה ר"ל
 ישאום ערי ישראל שהיו כמדבר וכניה כי ישאום מלשון ששון
 וכן תגל אותה הארץ שהיתה ערבה ותפרח כמבטלת ולפי
 שזכר בארץ ישראל שני דברים השמחה והפרח כיאר שתיון
 באור פרוח תפרח ותגל אף גילת וכן ויהיה זה אם מפני
 השלמו' הגשמי אשר ישיגו ויקנו בזמן ההוא והיא כבו' הלכנון
 בען ק' הדך הכרמל והגרון שהיה לא"י כבוד והדר והעבין
 שחכה א"י לתלפיות מעני הלכנון וכמו שהיה בימי שלמה
 וישך הרבה ואם מפני השלמות הנפשית אשר יקבו ג"כ שהוא

יותר עליון ועל זה אמר המה יראו כבוד ה' הדך אלהינו
 כי כנגד כבוד הלכנון שזכר בגשמי אמר בדומי המה יראו
 כבוד ה' וכנגד הדך הכרמל והגרון שזכר בגשמי אמר הדך
 אלהינו כדומי להגיד שהעובות הגשמיים אשר ישיגו יהיו
 מכוונות כנגד העובות הרוחניים שיגיעו אליהם ואשר שהכני'
 כבא הכבואה העבומה הזאת אמר מקו' ידים רעות וכרבים
 כושלות אמרו והוא כו' לכמוי ישרא' וגדול הם בכל דור
 ודור שכהתארך זמן הגלות וכבא עליהם כזה וכוקה יחזקו
 הידים הרעות מהאמונה והכרבים הכושלות מרוב הכרות
 יאמרו אותם והם ההמון כני הגלות ואם יהיו ביניהם אנשים
 חסדי השכל כדו שלא יתאשו יאמרו לכמהדי לב ההם מקו'
 אל תיראו כנה להיכס כקם יכא ר"ל עמיד להיכס לכא כנקס
 גדול וגמול להם על אשר סבלתם עול הגלות הוא יכא
 וישיעכם ואז בתשועתו תפקמה עיני עורים שהם ישראל
 מתוקף כרותיהם ואזני חרשים תפתחה ואותם הכרבים
 הכושלות בגלות דלגו וז' אז ידלג כאיל פסח ואם מפני
 עבדותו כאלם דומיה הקשה מטוב עתה תרון לשון אלם לפי
 שיבקעו במדבר מים כמלים בערבה והיה השכר כלאם ר"ל
 שהרעב והצמא שהיה להם בגלות תכא לשבעה ועשה משל
 הטובות לשפע מים רבים כשכאם על כפם כמאה במדבר
 בערבה עד שמרוב המי' כבוא תנים שמדרכו היה להיות כחא
 ויכס רכץ החמר ויכחשם עשב הרבה גדול כקנה וימא
 וכל זה משל לרוב הטובות ולמעלת התשועה ושתמלא חזק
 דעה את ה' כמים לים מכסים וזכר שבאותם המקומות
 המדבריים שלא עבר שם אדם ויהיה שם מסלול ודרך ויהיה
 הדרך ההוא כל כך טוב אדך הקדש יקרא לו וגם לפי
 שיצבר בו קדש ישראל לה' ולא יעברנו טמא ר"ל לא יעבור
 באותו דרך אף' מהגוים שהוא טמא ואך יעבור בדרך הקדש
 והכבו טמא זה על רשעי ישראל שימותו בזמן מבלי המשים
 ולא יזכו לעלות לארץ ה' כי אם הכדקים כמ"ס ויבוא גוי
 נדיק שומר אמונים ועל הרשעים אמר לא יעברנו טמא
 והמאמר הזה כלו הוא רמז על יציאת ישראל מגלות' וישמעו
 בקול ה' וירבקו בתורמתו והוא דרך הקדש אשר לא יעבר בו
 טמא כמו שזכר ואמנם אמרו והוא למו' הולך דרך ופטרטה
 המפרשים על ישראל שדרך הקדש תהיה להם בלבד ותהיה
 סגולה עד שצילו האוילים והסתאים לא יעשו באותו דרך
 שילכו בו ויהיה אוילים כמו פסאים מלשון גם אויל מחשי'
 חכס ימשב ואפשר לפרש והוא למו' הולך דרך על הקב"ה כי
 הוא יתגס בארץ ישראל וילך לפניהם ויזם לבנותם הדרך
 עד שמפני זה ישראל שהם אוילים שלא ידעו דרכיו לא יעשו
 כי הוא יישב דרכם לפניהם על דרך ויעבור מלכס לפניהם
 וה' כראשם ואמנם אמרו לא יהיה שם אריה ופרץ סיות כל
 יעלנה הוא משל למלכי האומות אויבי ישראל שלא יעברו
 את דרכם כימאחס מן הגלות ובה הדך ילכו גאולים
 ואמרו ופרו"ה' יאובון רוצה לומר שישובו מהגלות אשר
 הלכו בו או יהיה פירוש שישובו להיות פרו"ה' כי כמו
 שבראשונה פרד אותם ממגדים כן יפרה אותם עתה
 מהגלות וכיון עוד כזה שלא תהא עליהם לרשאל

משמיע ישועה

פעולה עמל שעלו כדמיון כדמיון מרס כ' אלה כדו"י י'
היו לא פדו"י כצד ודמיון וסמל אלה וכו' בן כנסת וסמל
עולם על ראשם סוף וסמל יסודו סמל שלשה מאמרים
כל שמה להגיד שיתעברו כביאת הגדול הכנה שהיתה
בבית כנסת שלמה וכו' שאמר לשמוע אל הכנה ואל המעלה
ותחכם פה גם כן שהיתה שהיתה להם בבית כני שהיתה
שמה עולמות כונה לומר גשמיית מהכבוד והמעלה ואין
עוד ועל שמה זאת איך ואנחת עולם על ראשם ועוד
ימלא נה מה שלא נמלא בבני הכנים והוא שבביתם היום
עם היות שהיתה עם שמה היו גם כן אלה תמות רבות
במלחמותם וכדומה אבל בגולה העתידה לא יהיה כן
כי יס' ששון ושמחה יסוד וכסו יגון ואנחה הכה התבארה
הכדושה הזאת ועברה מוכיחים מחובתם האומות
והמלכות אלוהים והממות בכנה היא רומי שלא בתקיימה לא
בבית ראשון ולא בבית שני וסוף עזרה להקיים לימות
השמים האשכנז שגם הטענה הזאת וסוד הכנה זאת
הכדושה ובבואות אמרות שאלו כדברי הכנאים הוא
היות רומי וכל עמי אשכנז וכל הכנאים בני אלוהים
והדכני הוא שגור כדברי הכמים אל ומוקדם מהם
בהלמוד ובמדרשות כלם מגל מערער ומולק עליו עד
שאלמו שהרומיים באים מאלוף מגדילא שהיה מאלופי עשו
הוא אלוהים וכן דרשו על הכרפה שסוף ימק את עשו
הנה משמני הארץ יהיה מושקף וז' אשכנז אל יון וסוף
דמבלה אמר עולם אשכנז אל יון וז' כד' גדול שברומי
ובכרך אלו הן הגולן דרשו כי זכרה' בבכרה וטעם
גדול בארץ אלוהים על רומי אמר ריש לקיש שלשה טענות
פתיד שנה של רומי לטענות וכו' וכן דרשו בלימודו אזהה
פרשה כלה על רומי ופירשו וכהכחו חלילה לפת זו טענתם
וטארס' כמותם על שפת רומי כמו שכתבתי למעלה
ובויקרא רבה דרשו וטעם עליה קו יתהו ואנכי בזהו על
הכרך הגדול שברומי ובפסקי רבי אליעזר דרשו מי זה
בא מאלוהים ואשר הפסקים שבאותה פרשה על רומי ובאלה
רכים בדבריהם לאין מסעד לפי שהיה מקובל וכדור אכלס
שרומי וכל ארץ אשכנז נתישבה מבני אלוהים וגם משרשי
כתי הקדש אשר לכנאים כך קבלו אותו וכמו שכתב
ביקולאב המפרש הגדול שלהם בענין מגדילא אלהי אלוהים
שיבאו ימכו הרומי אך אמנם זה מקרוב חכם מבני
עמנו שיבא מכלל הדת במלכות וספרד שמו לפנים בישראל
שליה הלוי וטענה אמר כן עד וגדול בין הכנאים ואגמון
בזרנג' אים היה כדי להחזיק עמנו באמונתו לבגד עמו מלאו
לכו לחלוק על זה והתענג להכחישו כדי לברוח מנבואות
ישעיה ועובדיה וירמיה טכחו על מורכן אלוהים וסמל
ש' כמי ישראל כשאלתם לכנאים כדו זה מלכם וסוף להם
על מה שיסמוכו בדעת היה ועשה טענות לכאר שאין רומי
מבני אלוהים ואשרי ההתבוננות הטוב נראה לי שזכר
איוב לעשות טענתו חזקה מאל בזה האופן לכאר שאין
עם רומי מבני אלוהים לפי שאם היה מהם הנה יהיה זה
אם מפאת ארץ רומי אם יאמרו שהיא היתה ארץ אלוהים או

מפאת העם הישע עליהם פתחו מן הארומים או מפאת הדת
והאמונה שהיה לארומיים אם לקחה הרומיים ובמסכו
אמריה וכאשר בטול שלשת הכתובות האלה הוא כן אם
מפאת הארץ לפי שארץ אלוהים הקדושה היא הר שער
שכתישם בה עשו חרעו והיא ידועה היום הזה סמוכה לארץ
ישראל ועל כן באמר בתורה ויקח עשו את נשו ואת
כניו ואת בכותיו ואת כל כנסות ביתו ואת מקדשו ואת כל
בסמיתו ואת כל קמחו אשר רכש בארץ כנען וילך אל ארץ
מכני יעקב אחיו כי היה רכושם רב משנת יסדו ולא יכלה
ארץ מגוניהם לשאת אותם מפני מוקדיהם ויש עשו בהר
שער עשו הוא ארץ אלוהים וכן תמצא שבאשכנז יסוף ישראל
ממכרים והלכו ארץ ישראל סכנו את ארץ אלוהים וכתיב
אתם עובדי' כבבול אמרם בני עשו היושבי' בשעיר וד' ע'ה
לפי שהיו בני אלוהים סכנו הרעים הוא כללם כס והכניעם
והניב בארבע כניסום וכל ימי דוד ושלמה וכמעט ואביה
ואסא ויהושפט לא מלך מולך באלוהים ועד ימי יהורם בן
יהושפט שלפניו טעם אלוהים מתחת ידו וימליכו עליהם מלך
וזמן בית סכו מלכי השמונים גם הם כפי מה שכתב
יוסף בן גריון משלו על בני אלוהים והכניסום בבית מילה
וכישר עליהם אספסיאנוס וטיטוס להלחם על ארץ יהודה
באו בני אלוהים לירושלם ובתפסרו עם בני יהודה להלחם
ברומיים וכל זה ממה שזכרה שארץ אלוהים סמוכה וקרובה
לארץ ישראל והיא כמלך האשכנז ואמנם רומי היא כמלך
האירופא קדוקה ממש מרחק עמו וז' איה א"כ ארץ אלוהים
ואמ' מפאת יקם העם ומשפתו מכו' הוא אלוהים הוא עשו
היה מוצע אכרסם ומבני עבר ומחוללות עם בן כס כמו
שנא בכתובים אבל הרומיים וכל ארץ אשכנז הם מיון מבני
יפת שכו' יפת גומר והגוג ומריון וזנוב ומשך ומת' ארס'
ובני יון א'שה ותר' א'תים ודוד' ודוע' אכתי' הם הרומיים'
וכל אכתי' אשכנז וכמו שפ' א' ופ' מיד כתיב וקיען יעטרן
מן רומאי ואם היו הרומיים מבני יפת והארומיים מבני עם
מבואר הוא שזכרם עם אשכנז ואמנם מפאת הדת יא' ג' כ'
לפי שהארומיים היו ככנעני' בתעבות אמונותיהם והרומיים
והכנעניים לא כמסכו לאמונתם ולא השתתפו עמהם בדתם
ומעשהם וכל זה ממה שזכרם שהרומיים והכנעני' אינם מבני
אלוהים ולא מבני עשו לא מפאת ארבעם ולא מפאת משפתם
ולא מפאת דתם : וזהו הכלל היוכל' מכל' טענותיו
() והלכתי בערו כי הוא לא סדר טענתו בזה האופן אשר
סדרתיהם () ועל מקף ג' דף המעמוד הזה איוב מקף ה'
ואת הכמי' ישראל וקבלתם ופער פיו לכל מק כנגד תורתו
המקובל' עד שהעין פרו לומ' שאלוהים הכמר כדברי הכנאי'
ביעודים הרעים ביעודי' ישעיהו וירמיהו ועובדיהו חוללים
כאמר על ישראל הם כאשר הרעו והאפסו למטא טעמו
כבני עשו אבי אלוהים עד שאמר שאמר מייסדי' פי' תפוסם
המקובל במשניות היה רב מאיר שהיה גר ארומי ולפי
שאלתו כמסכו אמר קבלתו ופירשו בני הכנאי' את ישראל
בשם אלוהים וכן אמר שבכנה הוא כנר לכנעני' ישראל כי
כעבור שהמשילה הכנאי' בזמן הכללתם לכרס ה' נבואות כרש

ממה לפן אחרי חרפתו ושעלה הכוונה עליה וכוונתו באו
 בה פקדנה בנדה ואלהה הרשעיות הסכליות הפליג לדבר
 הכנה מאד כדי להוכיח שמורכב אלוס המיועד פה בשאר
 הכוונות ומורכב בנדה על ישראל באמר הכך מה שמו
 חכמינו לפקדו על הכנרים ומחויקי דת יסוע וזה סוף
 דבריו בדברו על חכמי ישראל חכמם תבא בלבם וזהה מי
 האיש חכמם אשר כתיב לו האלהים לב לדעת ועינים
 לראות שלא יראה בתעושות האלה באין בהם ממש כי הנה
 הכוואו המיעדות רעות על אלוס הלא הם יורוך ואמרו לך
 שהיה זה עבשו על שהרע לשנאל ושמורכבן אלוס יבא
 ישראל מגלותו ויהיה עם כושע בה' תשובת עולמים תבנה
 ותכונן עיר ניון ולהיות כל זה דבר כגלה בככואות לאשר
 עינים לו מה לנו להשיב על טלומותיו ועל דבריו של
 המטומל הזה והוא הבל יפנה פיהו והתימה על זה הרעע
 אחי שאל לבקש תואנה להכתיב קבלת לל בענין אלוס
 אך לא אמר שאלוס הכוכר בככואות הוא אלוס הסמוך
 לארץ ישראל ולמה זה הלך אחרי ההבל והבל לומר דברים
 שאין בהם ממש ושכל רואיהם ילעגו לו הלא טענע האמת
 הכריחו להאמין שהכוונות ההם לא באמרו על אופו אלוס
 הסמוך לארץ ישראל אך אמנם מה היא אומת אלוס אשר
 בבאו הכנרים עליה ראוי ומחוייב הוא להוכיח אמתו
 וישן וב ען האמונה האמת לל היות רומי וכל כפי הכנרים
 המטוקים בדת ישוע מכי אלוס היא מקובלת בין חכמי
 ישראל מקדם קדמתה מבלי סולק עליה מל עליו קהל
 המאמינים להשיב על הטענה הזקנה אשר זכרתי כראשונה
 ואז דרשתי מדברי חכמינו לל טעמים גם ימים ולא מכחתי
 בפהם דבר בתשובת הספק העצום הזה כי עם היות
 שהרמזין כתב וכן הרין והרדקין שהרומיים הם בני
 אלוס לא נכחו טענה ולא ראה לדבר הע ולכן קמתי
 אני להשיב על דברי הנר הנזכר הזה כפי הסכנא הגוברת
 וממה שראיתי בדברי המספרים ואמרתי ששם היות שמכני
 אורך הומן לא נמצא בספרי דברי הימים אשר לרומים
 באי זה זמן אהשתלשלות כת שבו בני אלוס ברומי ובארץ
 איטליא לא מפני זה ראוי להכתיב דברי חכמינו הקדושים
 בקבלתם כי כבר כתב איש דברו חכם קדמון וגדול מבדולי
 הכנרים במאמר החמישי מספר השימולוגיא אשר לו מאמר
 ראוי לזכרו והוא אמרו אין ראוי לגנות ולהכתיב דברי
 המספרים הקדמונים ביה שימצא בפהם מהתקלות
 האומות ובני הארצות ויתורתם או באי רומי העיר רבתי
 עם לא ידענו באמת משפחת עמה האם באו הערני איני
 והתשובה בה דברי שאשטרו או היו אנשי אישאלדו שבנאה
 כדברי בניגליאו או מאכסי רומנו כדברי אחרים ואם
 במדינה הרשומה היא שרתי במדינות לא כולע עד היום
 באומת ימים עמה ומשפחה בשאר מדינות מה יהיה כי
 הנה ארצות הימים וקדמוניות הומן יוליד הטעות והסכלו'
 בדברים ולא הם דבריו וכן באמר אנחנו הנה גויי הארצות
 הם ימיד בתמועה כעתקם מפה אל פה ועם היות איטליא
 ארץ הכתום ומכני יון כראשונה ובתפלת הכריאה ימי

המבול מי המונע שאחרי כן באורך הימים באו עמים
 מכני אלוס ותישבו בה כל טכר שכבר מנאנו לה סוף גדול
 בדברי יוסף כן גרויך שכתב שאשר עלה יוסף ואחיו
 ממנרים לקבור את יעקב אביהם ומיל גדול מהמנרים
 עמהם יבאו אליהם בדך אלופי עזו וילאמו עמהם וזכבר
 יד יוסף עליהם וילכוד את נפשו בן אליפו כן עזו ואת כחורו
 ויביאם אסורים ממדינה ויכרם נפו ואנשו ממנרים ויבאו
 אל אפריקא אל אגיאס מלך קרטגיאניאה ואפריקה וקיבל
 את נפו בכבוד גדול וישמהו שר בבאו והיה נפו לוחם
 מלחמות המלך כנגד הכתים הם אנשי איטליא שהיו אויבים
 לאנשי אפריקה וקרטגיאניאה ואחרי כן ברם נפו משם
 ויבא בארץ הכתים היא איטליא הוא וכל אנשיו וקיבלו אותו
 בשמחה רבה וישמהו לשר נכבס וילחם בגדודי אפריקה
 וקרטגיאניאה וינסו מפניו וכן כשאת בני תובל והשבים
 בפילא' והנה הכתים כראותם הצלחותיו במלחמות וכל
 מעשה תקפו וגבורתו המליכוסו עליהם וקראו את שמו
 בפוגאמוס כי כוהו בשם כוכב שמיאי שהיו עופדים בימים
 ההם בשמש שהיה בו כמו ורומיותו וימלוך על הכתים
 חמשים שנה בתקפת קאנפניאה והוא היה המלך הראשון
 אשר מלך באיטליא וכפי דעת רבים מהמספרים הוא אשר
 בנה ג'ס'ובא וקראה על שמו ובקבר שמה היא קבורת ג'אנוס
 הידועה עד היום והוא ואחריו מלך בנו וכן כשבו המלכים
 אחרים מרעו' וכפי קבלת הול היה אחד מהם אלוף
 מבדיל שהחיל באזונה בישוב דומי המדינה קודם בא
 רומולו אשר כנה חומותיה והכיב דלתיה הרי לך עדות
 ברורה מדברי יוספון שהיה ראש המספרים גם אנכס
 שארץ הכתים מלכו מכני אלוס ואין ספק שבמלך שמה
 מלכים אדומיים יבאו עמים רבים מארץ אלוס להשיב
 באיטליא בטבת המלכים המולכים בה ויכרו ויארצו ויעמו
 במאד מאד ותמלא ארץ איטליא אומם וממה נבנת רומי
 ואתה תדע שבספרי דברי הימים אשר לרומיים נמצא זכרון
 זה ג'אנוס וכתוב שהוא היה המלך הראשון באיטליא והיו
 קוראים לו אב האלגות ואלהי האלהים ושער השמים ושעל
 שמו עזו השמלת השנה בשדש יומד וקראוהו ג'י'רו על
 שמו י וענין זה כלו שהיה הוא המלך הראשון בכל הארץ
 ההיא וגדול למלכים ולמושלים ולפי שהיו קוראים אלהות
 לאנשים שהיו להם כחות עמומים בדבר מן הדברים והוא
 היה בארץ ההיא ראשון להם לכן היו קוראים אותו אגס
 האלוהות ואלהי האלהים ולהורות על הודת שפע כוכב
 שמיאי שהיה בלשונם ג'אנוס עליו קראוהו כן וכנהו
 בטער השמים אבל לא זכרו דבר משפחתו ועמו ולא מארץ
 מולדתו כמו זכרו בשאר מלכי איטליא ולכד זה אמרו שאל
 ג'אנוס מארץ המזרח וגם זה מופה על אמת דברי יוספון
 כי הוא בא ממנרים ומארץ אלוס כראשונה גם אתן לך
 ראיה אמת על אמת זה מאשר הם כתבו שאשר בא
 ג'אנוס מארץ המזרח לאיטליא היו אלף אומם מאות שנים
 קודם לידת ישוע הכנרי בא ושאבו ושמכא שהיה זה שם
 שנים אחרי מות יעקב וקבורתו ומלחמותו עם יוסף ובמנא
 אמת

משמיע ישועה

אמת מסכים מכל נד שאותם השמים היה במאמר במצרים
 ובאין אפריקא כדכתיב יוסיון וכן אחרוב אבי שלטונום
 שהיה גם כן ממלכי איטליא ואמרו שהיו אבד התחיל
 לשון הלטיני ומכתבו היה מהאדומים כי כתיבה היה
 יורגל זה השם כיון שאמר אלוף לטון הנה הנתי לפניך
 פדכרים האלה כלם למען תדע כי אבותינו הקדושים
 אמת יהיה חכם אין בהם נפתל ועקש ועל זה כפי צורך
 באמרו לעצו הנה מאמרי הארץ יהיה מושך שהיה
 איטליא של יון סבאו כיון להתישב שמה והמתרגם בשם
 ושמה בת ארום שתרגמו על קוסטנטינה לאתנביא
 בארמניא ועל רומי לאתנביא באיטליא אמר על שמהן
 לאתמילאו אוכלוסין מבני ארום גלה בזה ששם היו
 הארץ ההיא מארץ יון הנה באו עליה אוכלוסין ועמים רבים
 מבני ארום ונתמלאה מהם ומאיטליא הלכו לקוסטנטינה
 בימי הקיסר קוסטנטינו שהלך לשם מרומי עם כל חילו
 וצבא את עיר קוסטנטינה וכמו שהתבאר במאמר מעיני
 הישועה ולמה יתמהו מביאת אוכלוסין האדומיים מארץ
 הזרם להתישב באיטליא כי הנה בני תובל כתב גם כן
 יוסיון שבאו משם ונתישבו בכפיא ושמבני תירס יבאו
 האנגלש'ים שהלכו להתישב באנגלאטריא שהיא בקצה
 המערב ושמבני תרשיש באו להתישב בטוסקאנה
 ובכלה שכן באו האדומיים להתישב בארץ איטליא ומרעם
 בנו רומי ועדות ביהוסף בן גוריון שמו וכמו שבא
 סכמריב ובלבל את העולם כך נתבלבו העמים באורך
 הזמן בסבות אחרות הנה התבאר מזה שהאיטליא
 עם היותה בראשונה מבני יון כבר נעשה ארץ ארום מפאת
 המלכים שחלבו בה וכאמרו בעזרה והעם היושב בה
 אם היה בימים ההם מהכתים הנה אמרי בן האדומיים
 נתישבו בה והם גם כן מבני ארום כמו שארץ יון עממה
 שבשנים קדמוניות היתה ליוכים ועמה כלה בני יון הלא
 עתה היא ארץ פקס או ארץ תוגרמה לפי שהפרסיים
 התקראים היום עורקוס מלכין בה ותמלא הארץ אותם :
 ואמנם מפאת הדת והאמונה אומר אבי שאנו היה
 לקרוא הנכרים בני ארום וזרע עשו לפי שאומות יבנו
 אותם הכביאים כפי מעשהם הלא תראה שהכביא ישעיה
 קרא לבני דורו קבני סרוס עם עמורה ויחזקל אמר כנגד
 ישראל זאת שפאת סרוס אמוק ולא היה ישראל אם סרוס
 במשפחתם כי אם במעשיהם וכבר באמרו דמויים מתיחסם
 בין הדומיים וישראל כמו שהיו בין עשו ועקב הא' שזמו
 שהשתטשו עשו ועקב מפאת אביהם ואמותם בכה אומת
 הנכרים והישראלים משתתפים בשאב אחד לכלם באמונתם
 יואו אלהי האלהים כי כלם משערים במניאות הסכה
 תראשונה ופוכים אליה בלתי עובדים לכבדים ולשרים
 העליונים וגם תורה אחת להם לפי שאלו ואלו קיימו וקבלו
 תורת משה לאמתית הדמוי השני שזמו שעשו היה עובד את
 אביו במרמה כמ"ש כי ניד בפיו ועקב איש חס יושב
 אהלים ככה אומת הנכרים והרומיים באמונתם ודקם
 עובדי לאלהיהם במרמה ודעות בלתי אמתיות אשר לא בדת

ובני ישראל דבקו באלהיהם דבקו אמתו באמונה ישרה
 והדמוי השלישי שזמו שעשו לקח לו כשים מבנות כנען מהמתי
 והמתי ובתי שמעאל ותייין מורת רוח לימק ולרסקה ככה
 במחשלת הרומיים בתקבנו אומות מהמלכות עמוניות
 מואביות סתיות ומבני שמעאל ואשר העמים והיו מכעיסים
 את המקום ברוך הוא ומבדלים תורתו אמנם יעקב לקח
 לו כשים מתשפתתו ומבית אביו והיה השתלשלות עמו ויחסו
 בקי ורך ולא עבר זה בתוכו והדמוי הר' שזמו שנהיות עשו
 ועקב בני ימק הנה הנכורה והכרכה וזה בה יעקב ולא
 זכה עשו כי אם לכרכת הטובות השמיות ככה בני ישראל
 זכו אל הרבוק וההגבהה האלהית והכרכה העליונה ואמנם
 הנכרים לא קבלו ממנה כי אם הטובות השמיות בלבד
 לא השפיות והדמוי ה' שזמו שעשו היה שואב לעקב
 ומתנחם ומבקש להרגו ככה היו הרומיים עם בני יהודה
 נרום ואויבים להם והם המרדו אצננס והגלו אותם הנה
 אי"כ כתיבה רומי וכל איטליא מבני ארום ומלכו מלכיהם
 והתנהגו במנהגיהם ואת דתי עשו תורות ומקתיו עשו
 כמוהו ומה אוסף עוד לרבר והנה סכמי האמת קבלו
 ששפס עשו נתגלגלה בשוע הנכרי ולכן הנה במדברות איש
 שדה והיה איש ריב ומדון לסכמי הפרושים ואולי שגל זה
 נקרא יושע שאותיותיו הם אותיות שש עשו כמלאו ומסכו
 זה כל המוסקים בדתו ואמונתו ועובדו איתו היה ראוי
 שיקראו בני ארום כיון שישוע הוא עשו ועשו הוא ארום והנה
 ברומי היתה התמלת הדת הזאת ואשרה וקיסרי רומי ומלכי
 הנכרים קבלו אותה ראשונה ולכן כל הנכרים המאמינים
 בדת ישוע הנכרי הם בלי ספק בני ארום בני עשו אמרו
 בכ"כ וכא הראשון אדמוי כתוב מדוע ארום ללבושך הוא
 ארום ותכשילו ארום וארנו ארומה גבורי אדומים לכושיהם
 אדומים ופזרע ממנו ארום בלבוש ארום הוא ארום שאמר
 ויבא הראשון אדמוי תכשילו ארום הלעיטני בא מן הארום
 ארנו ארומה ארנה שעייר שדה ארום גבורי אדומים מן
 גבורהו מאדם לכושיהם אדומים שג' אכש' חיל מתולעים
 ופזרע ממנו ארום שג' דוד' נח וארום בלבוש ארום מדוע
 ארום ללבושך העירו בזה הכסיות אשר כעבורם נקרא
 עשו וכל עמו והנקראים בשמו ארום והוא לפי שהיה מושל
 עליו מאדים ולכן נולד אדמוי ונשפו מאכיל ארום תאזו
 כי המון ראוי שדמה לכוון והארץ אשר גר בה היתה תחת
 מאדים וגם אמרי בן הנכרים אשר יבאו ממנו ומלכו
 באיטליא כלם היו ממלכת מאדים כל הרוב נפש וכל
 בוגע בחלל והם מלכי איטליא וקיסרי רומי לכוש תולעת
 שכי כי בן היה מהגנס ברומי עד היום הזה ולהיות ישוע
 הנכרי תחת מאדים היה דמו בראשו ובהכנה הוא ותלמידיו
 ושלוחיו ועמים רבים מהממשי אסריו ומכל הנדדי והבסיכו'
 הלא היתה רומי וכל ארצות האיטליא וכלל הנכרי בארצותם
 לגוייה' אשר הסויקו בדת ישוע הנכרי ואמונו רומי מבני ארום
 וכבר כתב הרמב"ן בזה בחינה אחרת והיא שהאדומיים שהיו
 שכיבים לארץ ישראל המה קבלו ראשונה על עבמם אמונת
 ישוע הנכרי כי בהיותם במולדם מימי הורקטוס היו תמיד

מתמכר

מתחברים לאנשי ירושלים ולכן שלומי יצוע הכנרי ותלמידיו
 בכרחם מירושלם הלכו לדרך אדום ופתו את האדומיים
 עד שהכניסו אותם כרתם ואחריהם נמשכו הכנזיים ולכן
 כקראו כלם אדום כשם הזומה שקבלה ראשונה הזמונה
 היא ואין ספק שלא ברה זה הרמז"ן מלכו אבל היה הדבר
 הזה מקובל אצלו וזוילי ראה אותו בספר מדברי הימים ההם
 סוף דבר המפורסם אבל הכל כמו אומר הפלוסוף אי
 אפשר שיכזב ולכן בהיות זה לנו אלף ומתם ממות סנה וינת
 מזה שהיה אגור בזמן בית שני ואחרינו תמיד שרומי היתה
 מבני אדום מבלי חילק ולא מערער עליו מבואר הוא שהיה
 הדבר פשוט וברור אצלם אדומיים נתייטבו ונתפשטו ומלכו
 על רומי וכל הארצות הארץ"א ואז הארכות הכקראות היו
 ארכות הכנרים ולכן קראום כלם בני אדום ובאו ויבאו
 עליהם יעודי כבאות אדום בהכרח והוא מה שכתיב פה
 לכאז והארכות בו להיות הדרוש היה הכנרי בלדיעת אמתת
 הנבואות ולהסר מעלינו תלויות המו"פ"ים אותם :

הנבואה

השמיית בפשט נחמו נחמו עמי וגו' ואז
 הפסוקי יבאו בפשטות עד פרכת היבשים
 והאחיזים וגו' והנה בקצור הנבואה הזאת עם עיני חזקיהו
 שקדמו אליה מבואר שאמר סוכר מפלת סכרתי ותאזנת
 בני ירושלים מידו ומה שקרה עוד לחזקיהו עם שלוש מלך
 בבל ומה שיערו הנביא מהגלות העתיד להיות כפי אחריו
 שגור תבא גאולה אחרת יותר גדולה מאותה שהיה בימי
 חזקיהו ואז יבאו בניו מהגלות שנגזר עליהם * אחת
 האדרת שיר השירים כתבו בו ע"פ אחר אמרו נחמו נחמו
 עמי מה כתיב למעלה מן העיני ויאמר חזקיהו אל ישעיהו
 טוב דבר יי' אשר דברת ויאמר כי שום ואמת יהיה בימי
 אחר הקדוש ברוך הוא אל חזקיהו בדרך נקטת נחמו נחמו
 עמי אין אתם נרי כן לתפלתו של חזקיהו שאני מחסר אינכם
 והנה כפי נחמו נחמו אס כנגד שני הגלות שגלו ישראל
 במדבר ראשון ואורכן שני ואס לחזק עיני הכתמה * אחת
 אמרו דברו על לב ירושלים וקראו אליה כי מלאה נבאה כי
 ככה עונה כי לקחה וגו' אפשר לפתחו בבני פנים האחד
 האחר הקדוש ברוך הוא כנגד הנביאים ומבני הדורות
 גדוליהם שניחמו את העם ושרדו על לבם דברי פיוס
 ודברים טובים דברים נחומים כדי שלא יתיאשו בגלותם
 מתוקף הנרות והוא על דרך חזקיהו ידים רפות וככרס כושלות
 אמרו וכוה שמלכד הפיוס עוד יקראו אותם לשוב א' ו' ולכת
 אחריו באופן שלא תעכב תשועתו מנדם וז"ל דברו על לב
 ירושלים כנגד הפיוס שזכור וקראו אליה לתשובה ולמעשים
 הטובים כמו שזכור גם כן אחר זה ואמר בענין הפיוס שלשה
 באורות טובות לכמה האחד כי מלאה נבאה רכה לומר
 שיכולם אע"פ שעתה היא חרבה ואוממה ומבלי כביה היא
 יושבת הנה בזמן הגאולה תהיה מלאה מעמה ומנבאה מלאה
 כל יונא נבא בישראל * והשנית שיכפר הש"י בעד עובותיה
 ויטלם לכל חטאתיה והוא כי ככה עונה שהוא מעבן כפרה
 וסליחה מגדת וככה לו לכפר עליו * והשלישית שיאמר

אליה כדי לפתחה כי לקחה מיד יי' כפלים ככל חטאתיה
 רונה לומר שלא היו רעותיהם מקריות אלא הצמות מאת
 השם ואלקו כפלים ממה שפגעו כי עם היות שלא היה הדבר
 כן כי כגובה שמים על הארץ גבר חסדו על יבאיו כדי
 לפייסם וזה שיאמרו כן ואולי אמר כפלים בלשון רבים כנגד
 שני ג' וית והענין בלו שכבר מרקו עובותיהם וכשאר הקדוש
 ברוך הוא כאלו לזה מהם ומייב להשלים להם טובות על מה
 שקבלו מהעונשין יותר מהראוי ואמרי סוכר דברי הפיוס היה
 שידברו על לבם זכר עוד הקריאה אשר יקראו אליה באמרו
 קול קורא במדבר פני דרך יי' רכה לומר לא תהיה הקריאה
 ממות מחודשות אלא מאותו קול שהיה קורא במדבר פני
 ממות רפת התורה ומנותיה כמו שאמר ועתה אס שמוע תשמעו
 בקולי והסרתם את כריתו אותו הקול ענמו משמרת התורה
 קראו עתה אליהם לאמר פני דרך ה' רונה לומר הנה
 אל יכסם ב' יבא ולא יאמר ובלבד שאס לא תשמעו לו
 מוכעים בדרך ולא יעבדו עובות כס את תשועתו והוא ג"כ
 ישן בעדנה מסלה לאלהינו כדי שתבא תשועתו מבלי עון
 מוכע ומעבד אותה ואס תענו כן כל יבא וכל הר
 וגבעה יושבלי שהעם השפל בגלות כניא יבא בתשועתו
 והאומות אשר הם כהרים וכגבעות הנשאות יושבלי במפלת
 ונצרות שסבלו ישראל בגלות יהיו זכיות אליהם וישובו
 לשובתם ועל זה ארז והיה העקוב למישור והרכסים
 לבקעה שהיא תבא לרברס המזיקים שזכרו מועלים
 אל הם ובזמן ההוא יגלה כבוד ה' שהיא תשועתו ואמתת
 אומנתו לא לבד לישראל אבל גם לכל האומות והוא אמרו
 ואלו כל בני ימרו כי פיה דבר זהו הדרך הראשון מהפ"י
 ככתיבים הלא והדרך הדני בפירוש שאמר נחמו נחמו על
 שני מיני נחמות שניחמו הנביאים את ישראל בתקית גאולתם
 ובזן זה שהגאול' יש לה שני זכרים להיות כמו שבארתי
 במאמר יצועות משמו האחד הוא זמן האפשרות שאס
 ישראל ישובו שתשובה מיד נבאליס וכמ"ל היום אס
 בקולו תשמעו וזמן השני הוא בהגיעת הגאול' לכניו ית
 שזו תהיה הגאולה מהו"ית והכרתית שכלי יס קסם בלבי
 ובכז גאולה נבאה ועל שני הזמנים ההם דרשו כפרק חלק
 אבי ה' ביעתה אחיכסכו וכו' אחיכסכו לא זמן בעתה ועליהם
 אמר נחמו נחמו עמי ר"ל בשני נחמות האחת שיודעם
 שם בשל ותכלית לגלותם שהשאלו גאלו בהכרח ועל זה
 אמר בניאור הכתמה הראשונה דברו על לב ירושלים שהם
 דברים מתששים על הלב ועל השבת אמר יקראו אליס
 שתשים בתשובה כדי שיהיו נבאליס וביאור הכתמה הראשונה
 באמרו כי מלאה נבאה כי ככה עונה ר"ל שלא תפ
 גלותם לאין תכלית אבל ימלאו ימיו ומנו ויהיה נבאה
 מלאה זמן כמו הלא נבא לאנשים עלי ארץ ואמר כי ככה
 עונה אס לבאר איך מלאה נבאה ואמר שהוא לפי שנתה
 עונה ר"ל שאלם מירוק עובותיהם ואס שיהיה ככה
 מלאה זמן יאמר שאס יגיעו בגלות לרין הגאול' ולעת
 הפקידה הנה יהיה זה לפי שככת ישראל רכה בעונה
 והחזיקה בולא עובות כי אס היו עובים עונם וסביס

בפס' י' שושה

אל"ה היה ממחר גאולתם ועל זה פנמו אמר כי לקחה
 מיד"ה כללים ככל מטאמיה שכלם הוא רמז אל הרבוי
 והפנר הנבות אלו על אלו או כללים ממה שיהיה הרבוי
 האלה להענישם אבל היה כל זה ככל מטאמיה כי מטאמיהם
 סבבו הכפל הרעות ורוביים וכמוהו כלשון התורה
 ויספתי לפרה אחסם שבע על מטאמיהם שפירושו ויספתי
 לפרה אחסם שבע רוצה לומר הרבה יסודין ויהיה זה על
 מטאמיהם וכלל דברי הכמה הזאת הוא שאם יגיעו עד קץ
 הגלות הנה יהיה נספת הפנרם במטאמיהם אמרי זה זכר
 הכמה השנית שעליה אמר בתחלת הכבואה וקראו אליה
 שהיא מזמן הגאולה האפשרי התלוי בתשובה ומעשים טובים
 ועל זה אמר קול קורא במדבר פנו דרך" כי הנה קרא
 והמסל את האומה כמדבר הקרב והשמש וכערכה היבשה
 אין כל יאמר אף על פי שאדם מרבים ושומם כמדבר
 כערכה קול" קורא אחסם שפט בו דרכים כדי לומר את
 הקץ אם אתם לא תטרידו דרכו ולא תעכבוהו ואמר פנו
 דרך" על האמונות שבו בערבה על המעשים וכתן אליהם
 לתקן מעשיהם ומדותיהם הענה שמתן הפילוסוף בשי
 משפר המדות שנהיות האדם כוטה אל אחר מהקביות
 ידריך ענמו לקנה המגד באופן שבאשר יעזב לטבעו
 יאמר במנוע המדות" הישר כי יקרה לו כמו שיקרה
 למוישרי המקלות המעוקות שיעו אותם הרבה לנד ההפכי
 כדי שיארכו על הזווי והושר במנוע ועל כדומה לזה אמר
 כל גיא יבא וכל הר וגבעה ישלכו שהוא משל למעשים
 והמדות כלן בהיותם כוטים" אל קנה מהקביות מהתוספת
 והמקרון שיעתקו ענמם מן הקנה אל הקנה כמו הכעתק
 מקנה השפלות אל קנה הגובה או בהפך וכאשר תעשו
 זה אז יהיה העקוב למישר והרכסים לבקעה כי יארו
 בשמים מכלי תוספת ולא מסרון וזכר הכביא שבאשר יפנו
 דרך" בזה האופן יזכו מהרה לתשובה והגאולה ועל זה
 ונגלה כבוד" ויראו וירעו כל בשר כי פי" דבר מה
 שרבו הכביאי כלם על זה ושמתו היו דבריה וקרא לגאולה
 כבוד" לפי ששמו בגלות מחולל בגוים ואמנם אמרו
 עוד קול אומר קרא ואמר זה אקרא ענינו אבל באמת
 שרמו הכביא בזה שיעמוד זמן ארון בתפסק הכבואה
 והכביאים לא ימכרו חוץ מ"י מפני היותם בטובה לארץ
 והשבייה בסתלקה מבית המקדש שמשם היה מקור הכבואה
 כי הנה כל מי שנבא לא כבא אלה בה אז בעבודה כמו
 שאמר השבר לזכר ולכן אמר כאן שבזמן הגאולה היות
 הכבואי יחול הכביאים כימי קדם וזהו אמרו קול אומר
 קרא שיקומו הכביאים ויקראו כבואותיהם בקול רם כסוד
 אלוה עלי אהלם והכביאי יאמר מה אקרא כל הבשר הכיר
 ר"ל יה אקרא ומה אנבא לישראל כיון שכלם כבדו אוללו
 מכל מעלה וכבוד והם כמו הסגר וכל המדות והמעשים
 הטובים שהם עושים בגלות לא יועילו להם להביא גאולה
 והוא אמרו כל הבשר חסר וכל הסוד כנף השדה וביאר
 אופן קדמיון ההוא באמרו יבש הגר ככל כך שם ומעשיהם
 כלם נשים וכלים מאלוהים כי רוח" נשנה בו ר"ל לפי

שרוח הרוח הקב"ה וגומרו נשנה בעתו ולכן הם כלים כמנפי
 השדה ומה להם אם כן לכבואה כי בהיותם כלים וכפסדים
 לא יראו עוד כעובדי והוא אמרו אכן חסר העם והמאמר
 הזה מוכיח שלא תהיה הגאולה כי אם אמרי שהעם יתקן
 ויגיע לחכמית העבוס מהאכרון מפני אורך הגלות ותוקף
 כחותיו ולכן אי אפשר לפרשו על הבית השני כי לא יבש
 חסר ככל כך כי היו ביותר מעלה והכבוד ממנה שהיו אמרי
 עלותם שמה והיתה תשובת הפ"ה אליו יבש חסר וגו' ר"ל
 אף על פי שיבש חסר ככל כך כמו שאמרת דבר לאינו יקום
 לעולם ולא יבאול לדי' כלליה כי עתידים הם להגאל על כל
 פנים ולכן על הר גבוה עלי כך מבשרת בון וגומר כי היה
 הכביא ממלך ללכת בשליחותו וכבואתו בראשו ישראל מוכנים
 אל הכליה וההפסק ולכן הוזכרו הפ"ה שב"פ ושימיע כבואתו
 כמו המבשר העולה על הר גבוה להרים קולו ולהשמיע אותו
 למרחוק ואמר עלי כך מבשרת ואמר הדברים כלם בלשון
 נקבה כנגד הכבואה שהיא תבא לבשר את בון וירוסלם
 ביצועתם ועליה אמר הכימי אל תיראי ר"ל אל תפחדי שמה
 תכוב בהבטחתך והמפסדים אמרו שירוסלם ובין שהיתה
 עיקר המלכות תהיה המבשרת לכל ערי יהודה שקרובה
 ישועתם לבא וכל זה דבור המשל"י לפרסום התשובה והגאולה
 וזכר ערי יהודה ולא ערי ישראל לפי שעיני המלכות יהיה
 לבית יהודה כי מלך אחד ימלך עליהם מבית דוד והבטובה
 היא אמרו הנה אליהם וגו' ר"ל עם היות שעד עתה
 אליהם הסתיר פניו מכס הנה עתה בא יבא ויוצאעם וזהו
 הנה אליהם כלומר הנה הוא בא לשכון בתוכם ואמנם
 אמרו עוד הנה"י אליהם בחוק יבא אפשר לפרש בית בחוק
 שהיא בית הכלי כאלו אמר ביד חוקה יבא ולכן סיך אליו
 וזרעו מוסלה לו או תהיה בית בחוק במקום ה"א וזכר וזכר
 רבי יונה השמוש הוא והביא מהם כשמת בקבר כי הוא
 יקדש בכלי אם עוד רבות בשנים לראותם בדרך ויהי
 בדבר הזה לפטאת ירבעם וכוא שמוס אמתי ויאמר הכתוב
 בזה הנה"י אליהם הפוק יבא והוא ע"ד הוא יבא ויועבם
 ואמר וזרעו מוסלה לו לגיד שם היות ישראל כמבוי ובפך
 היבש אין בהם כח להלחם באויביהם שהנה זרעו של
 הקב"ה מוסלה לו והוא ילחם בהם וע"ז הדרך אמר ישעיה
 ענמו ואכט ואין עוזר ושמתום ואין סומך ושועלי
 זרעו וגומר וכנגד הנקמה שיעשה באויביו אמר הנה שברו
 אתו ופעולתו לפרו כלומר שהוא ית מכלי אמנעי חרימים
 כמו שהיה עבין מפת כסרות אמנם לישראל יקבץ כפונותם
 בתחלה רבה ולזה אמר כרועה עהבו ירעה פזויעו יקבץ
 טללים וגומר והנה המשל הקב"ה כרועה שרעה עדרו לא
 שרעה כאן אל אמרים בעבור שבר שיזנו לו כי אם ברועה
 אשר ירעה את עדרו ממש שרעם יזרע עליו מפני שהוא
 באנו ולכן אמר הנה שברו אתו כי אין לו לפקש שבר
 מאמר ופעולתו לפרו כי הוא רועה את אש לו ולכן
 יהיו עניניו ולכוטם וזרעו יקבץ הטללים ובסוף יאמר
 והעלות שהם הולכות ירהם לאתם כפי מולאתם וזה
 רמז שהם וסחוק הוא לאל"ה מעבדו ואינו מקבל אותו
 מולתו

פוזלמו כשאר שרי מעלה והוא המנהיג את עמו המיוסד
 לו ומכני הולטמו בנרות הגלות ובפתיית עונותיו לא
 המטילו בבור או כשב או עו שיש בהם חוק מה כי אם
 בשלמים ועולות למולדתם ורפיונם ואמנם סמך לזה מי
 מדד בשעלו מים לומ' אל יתמהו האומות ואל יפלא בעיניהם
 אם אוביא את ישראל מעבודתם שהשתעבדו בהם כמה שנים
 והם דלים וכרסלים כי הנה מי שבכא את העולם אחר
 האפק המולט לא חקקו ד' מעשות זה ולכן זכר לדעת
 המפרטים בריאת ארבעה יסודות ועל יסוד המים אמר מי
 מדד בשעלו מים ר"ל שכראם בטיעור מוגבל שלא יוסיפו
 לכבות את פני האדמה והאריזו זכר יסוד האש להיותו הפכי
 למים בשתי אכיומיו ועליו אמ' ושמ' בורת חכן שהאש בהיותו
 סמוך לקעריכות הגלגל יקרא בשמו ועל יסוד הארץ אמר
 וכל בשלים עפר הארץ וסקל בפלם הרים וגבעות במאזנים
 ואמר על יסוד האויר מי חכן את רוח כי להיות יסוד האש
 ויסוד האויר קלים ודקים אמר בהם לשון חכן ובמים ובארץ
 שהם יסודו גסים אמר לשון מדה ומשקל כי שעלו ושלש הם
 שמות למדות ופלם ומאזנים הם שמות למשקל להגיד
 שכוונת ההכמה האלהית שלא תהיה כל הארץ מיסוד ולא
 כלה הרים וגבעות אבל הביט הכל בסלוח מוגבל כאלו אם
 אסקלו ההרים והגבעות שלא יהיו יותר ממה שראוי והיא
 גזרת המאמר הזה כלו אמרו ה' ר"ל מי הוא אשר מדד את
 המים והאש והעפר והאויר הלא אנכי ה' ואמר בדרך החול
 או שאלה ואיש ענתו יודיענו ר"ל האם היה שם איש שתתן לו
 עצה והודיענו לעשות כל זה וכנגד ה' יסודות אשר זכר
 אמר ארבע' לשוכות מהלמוד הא' את מי גועץ ויבינהו השכי
 וילמדוהו בארבעה משפט הג' וילמדוהו דעת הד' ודרך תבונות
 יודיענו ואם הוא את בכא כל זה מבלי דבר ברומו הכלתי בעל
 תכלית כל שכן שיעשה רכובו באומות והוא אמרו מיד קן גוים
 כמר מדלי כנו' נעבת המי' הנוכל' מתוך הדלי המלא וכשקק
 מאזני' כהוא האבק הדק שידבק במאזני' שבמעט רוח הנשמי'
 יתן לו ובאבק וכדק יטול אותם ואמרו אחר זה ולבנון אין די
 בער ומיתו אין די עולה יה עבינו בהאומו' לא יתכנו לפניו
 יתעלה ולא יכופר עונם עם כל עבי לבנון לטרוף על המזבח
 ועם כל מיתו לעולה ולכן כל הגוים כאין נגדו יתעלה
 וכאפק והיו כמטו לו זהו פירוש הכתובים האלה כפי
 כשונם ואליו נטו המפרטים ואכשר לנכרם באופן אחר
 והוא שלהיו' ישראל בגלות שפלים ונבזים אולי יאמרו האומות
 שאך יעברו כח כנגדם בהיותם רמים ונשאים ועל זה אמר
 שיכלתו יתעלה טוה נגדולם ובקטנים בעליונים ובשכלים
 ולכן אמר מי מדד בשעלו מים שהוא יסוד שכל ושמים
 בורת חכן שהוא הגלגל המקיף כי הנה העליון מדוד לכניו
 יתעלה כמו השפל בלי הלוף וכן זכר בארץ וכל בשלים
 עפר הארץ שהוא החלק הכלל מהארץ וסקל בפלם הרים
 וגבעות במאזנים שהם חלקי הארץ העליונים על העכר
 ואמרי שזכר עולם השפל ועולם האמנעי זכר העולם
 הכומני באמרו מי חכן את רוח שתתן אותם השכלים
 שנגדלים במדדנותיהם ונתן המשפט בכל זה באמרו ה'

ר"ל הלא הוא ה' שתתן במדה וסדר מוגבל העליונים
 והשפלים יחד ואם תאמר מי הגיד לנו שה' הוא אשר בכראם כלם
 דע שאיש ענתו יודיענו ר"ל משה רבינו שהיה איש ענתו
 של הקב"ה הוא יודיענו בתורה שכתב מפי השם שספר בה
 ענין הכרייה כלה ועליו אמ' את מי גועץ ויבינהו ר"ל שמה
 רבינו שעמד בסוד ה' ושמע ענתו הבינהו השם ולמדוהו ארבע
 משפט וזה במנות שלמדו וילמדוהו דעת באמונות ודעות
 שהגיד לו מבריאת העולם וסדר השגתו ודרך תבונה וכל
 הדברים ייה למעלה ומה ליעה הודיע אותו ואם הדבר כן
 שכל הנמוזאים שפלים ועליונים מאתו יתעלה והוא בכראם מה
 יהיו לפניו אם כן הגוים שהם כמר מדלי וכדבר שאין בו
 ממש שהנה מריבם וישודרם בפעט קט והנה עשה להם
 קל ומומר מירושלם שנקראת לבנון כמו שזכרתי למעלה
 ר"ל מעבין מוכבנה והיו ולבנון אין די בער בלומר
 התקטבו שהסרפה וההריגה שבאה על הלבנון שהוא רמו
 לירושלם ועל מיתו שהוא רמו לעמו יהיה להם לבדם
 באמת לא היה די כמה שעשיתי בלבנון מההעבר והסרפה
 וההרג והעולה ומיתו ועמו כי גם על שאר הגוים יעבר
 הכום הוא לפי שכל הגוים כאין נגדו רונה לומר
 שבעבין העבוד' אה ושאר הפסעים כל הגוים היו כאין נגדו
 של לבנון וכאפק ותהו כמטבו לו ברשעים ולכן אם נשדף
 הלבנון כל שכן שאר האומות שהם עבי הער בערכו של
 לבנון ודמה העבודה וזה לאין והאמת למציאות ולכן
 בהיות כל האומות בעבין העבודה וזה יותר ממויביים
 מישראל כפלי כפלים אמר כל הגוים כאין נגדו רונה לומר
 כמו האין אל השם כן הם לנגד ירושלם בעבין הזה ואמנם
 מה שאמר אמר כן ואל מי תדמיון אל בא לבאר ששכי
 האומות ההם המושפעים עליהם לא יוכלו להגיל אותם
 ולהושיעם ועשה על זה הכביא טענות ואומר לא אזכרם
 פה מיאת האריכות וסוף הנבואה אל תיראי תולעת
 יעקב מתי' ישראל וגו' רונה לומר אל תיראי יעקב אף על
 פי שאתה שאוב בתולעת ולא איש חפפת אדם ובזוי עם
 ואנשך כמתיים בגלות והיו מתי' ישראל לפי שאני עזרתך
 כאם ה' ואיך נגאל בדרך טבעי לשמנך לרכבו עם
 כשאר העמים וגבורתם כי גואלך קדוש ישראל והנה
 יהיה עניך כענין המורג שהוא מכרזל בשהיותו ימידי וקטן
 הוא מוכן למתוך בו הרים וגבעות גדולים כך אתה הנה
 שמתך למורג הכוך הדש רונה לומר מורג מתוך הדש
 בעל פסיות שמדוש ומדוק ההרים והגבעות שהוא משל
 למלכים ולאומות עד שתורם ורוש משאם ומערה מפיל
 אותם שהוא משל להפלת המורכן שיבא עליהם לא ששאל
 יעשו אותו אלא שהקב"ה יענה אותו בכנסת והם יהיו פנתו
 ולכן אתה הגיל בה' ובקדוש ישראל מתהללו ושאר הפכסיות
 שבאו אחרי זאת כן מקושרות ביעוד העתיד הזה אם פרשת
 העניים והאביונים שבאה לסדר עביותם ודלותם בגלות
 ואם פרשת הערומי מצפון ויאת שהוא יעוד לעשרת השנתי'
 שישבו ופרשת הן עבד' אמך בו שגם תארי מלך המשיח
 ואם פרשת בה אמר האל ה' כורא השמים ונוטיהם שאלף

לכאן שהיה הגולה פתורה בעונם פלאתה מן
 הכריתיה הכוללת הראונה ואם פדתה לוי' שר
 אדם שהיה בזכרון הודאה לכל בני עולם יתנו לו יועלה
 בזמן ההוא ואם פרט המרשם שמועו שאמר בה סבת
 הגלות היה שהיה להטות ישראל ועדם בגולה בפרשת
 ועתה הו' אמר " כורח יעקב ויוברך ישראל והשתכל
 מאד כי פרט האות יעד הקדוש ברוך הוא שרכים מאומתנו
 יהיו מכלל בהם מתוקף כרות הגלות לכל לא יאחד בנייתם
 ביהם יוכו אל " וזכו בגאולתו על כל עמם ועל
 זה אמר אל תירא כי גאלתי קדתי בשוך לוי' אתה
 רובה לומר אחרי שכלאונה קדתי שוך יעקב וישראל לוי'
 לי לעם לא תוכל להתעלם ולהחליף ולהמיר עמך
 בגוי אחר לי ליאתה ולי תהיה בהכרח ולכן אמר עוד
 כי יעבור בימי אהרן אי והוא רמז למים הדוכים שהם
 בני אדם הנשכלים כשיקבלו דתם ואיכותם יאמר אף על
 פי שיעבור באוקס המים לא תנא מתמת ידי כי אהרן אי
 כי כל בהרות העולם לא יספיק מתמת השגתו ואפשר
 גם כן שאמר ובהרות לא יספיק על טבילות השמעאלים
 ולפי שהודיים עושין ס' קבול דתם בכווית אש על הפנים
 ועל זרועות הידים לאמרת שהכריתות שלשה בדידתם
 גלקמו להם היהודים בכרית מילה וכרות מים גלקמו
 הכריתים בעב' לתם וכרית האש שהם רובה לומר היהודים
 לקמו להם מפני מאשיב הטלית טבוח אונם עליו ואמרו
 שעל זה כאמר אש דת למו לכן אמר כנגדם הכניא כי תלך
 במו אש לא תכזה ולהכה לא תעבר כך רובה לומר שהרדוס
 שהוא לא יוביחם מכלל דתו וכאמרת אל אף על פי שטעו
 ישראל הוא ונתן הסבה בזה באמרו נתתי כפרך מבדים
 כלומר שהושעם מגלומם וכן כוז וסבא תמך והוא
 משלם סכמתיב ועל בן אף על פי שהם התערכו בגוים
 יצאו מתורת ה' עוד יוכו אליה ויראו בתשועת " ועל
 אמר אל תירא כי אהרן אי מוזרם אביא ועך וממעבר
 אקבך אומר לכסוף תני ולתמן אל תכלי הפי' בך
 מרמז וגו' וכמו שפירשתי אותם בפירוט לפני ישיע
 והיבוא מכל זה שהכפורים האלה כלם כפי התכלל הישר
 והעם הכרוך אין ראוי שיפוצו כי אם על הגאול העתידה
 כי הנה לא נתקמו בזמן בית שני ולא באו לאימזרם ולא
 ממעבר ולא כחפדשו שאר הדברים וכל זה ממה שזכרתי
 שזכתה הגולה שהפראיות עתידות להקיים לימות
 המשיח מהרה גלה

הנבואה

הט' תמלתה בפרשת כה אמר " לבנה
 נפש למתעב גוי וגומר עד כה אמר
 " אזיה קשר כריתות אמכם וגו' ופירוש הפרשה הזאת
 מוזאר מענינה שאמר הקדוש ברוך הוא שנקרא גואל ישראל
 לפי שגאל אותם ממכרים ויגאל אותם לעתיד לבא והוא גם
 כן קדוש ישראל הגאולה היא כנגד הגוף והקדושה היא
 כנגד הנפש ואמר על ישראל שהיה עם בוז וספוי בקרב
 העמים לבנה נפש וגו' וראה שכה אונם בשלשה תארים הא'
 לבנה נפש השני למתעב גוי השלישי לעבד מושלים וענינם

ש' ישראל בגלות הוא לבדו נפשו לפי שאומרים האומות עליו
 אף יועמה לו באלהים קלה וזה נמשך בעיני הגוים
 לככלים ואין בהם שלמות נפשו כלל ועל זה אמר
 לבנה נפש שהוא בון בעין הנפש עוד אמר שבעין
 הכבוד והשלמות הגופני הם לאומות בארצות לבויהם
 היו ישראל מושלים גם כן ממנו כי הוא מתעב ונאלץ
 בעיני הגוים ועל זה אמר למתעב גוי שהוא גוי מתועב
 וסורו טוח קראו למו וגם כהיה עבד נמכר בשבי משלו
 בו אדונים קשים וצבאים זה מזה ואו לו לעבד שישלם
 בו רבים כי לא ימול עליו אחר מהם ועל זה אמר לעבד
 מושלים רובה לומר עבד לכמה מושלים והנטיח כנגד
 זה בשלשה יעודים מהשלמות והכבוד כי כנגד מה שאמר
 לעבד מושלים יעדו מלכים ויראו קמו רובה לומר עוד
 יהיה זמן שגזירות המלכים אותו יקומו מלפניו לכבודו
 וכנגד מה שאמר למתעב גוי יעדו שרים וישתחוו רובה
 לומר שלא יהיה אז מתועב אלא בהפך שהשרים ישתחו
 לו אפים ארבה וזכר שלא יהיה זה מפני גברותו אלא
 מפני שדרכה בו שכינת השם ושפע השגתו והוא אמר
 למען " אש באמן רובה לומר שהוא באמן בהשגתו
 שהכטיס לגאלו וכנגד מה שאמר לבנה נפש יעדו קדוש
 ישראל ויבחר זה יורה על שלמות נפשו כיון שיבחר בן
 קדוש עולמים ויקרא קדוש ישראל להיותו מיוחד אליו
 בהשגתו ואמר הקדוש ברוך הוא לכניא מתי יהיה זה
 באמרו כה אמר " בעת רכון עמיתך וכיום יוענה עמיתך
 רובה לומר אל תתמה אם בגלות הארון הזה לא עבית
 אורך בכל כחותי כי הנה יש לזה עת מוגבל שלא תעבור
 הישועה ממנו שלא תבא כי הוא העת אשר כניתי אני
 להעביטכם בגלות ועליו אמר בעת רכון עמיתך שהוא
 העת אשר רבה בגלותו אז יענה אותם ופיוס ישועה
 עזרתך והוא היום המוגבל לפניו יעלה להושיעם ואז יעורם
 אלהים ויפלטם ואם תאמר ומי יגיע לאותו זמן ואולי
 קודם הגעתו וכולונו אויביו לה אמר ואנך ואתך לכרית
 עם כלומר אנך בגלות מהכלה ואז בעת הגאולה אתך
 לכרית עם ואפשר לפרש ואנך מלשון יבנה כי מפני
 שחדש הקדוש ברוך הוא אז מעלת ישראל יהיה כאלו
 יב אותם והוביאים לאור העולם ויתנס לכרית עם רובה
 לומר עם קיים וכפי על דרך יקמך " לו לעם קדוש
 וכנגד אכן ישראל אמר להקים אהך להכחיל נחלות
 שוממות ועל בני הגלות אמר לאמרו לאסורים באו גומר
 אונם מאשר ראיתי לזכות שתר' להקי' אכן לאקמא נדיקיא
 דיתכון בעפרא כלה לי שדכר הכניא בכבואה האות
 מקבוק הגלויות ומתמית המעים גם כן שהיו קדושים זה
 לזה ולכן אמר להקים אהך על המעים שיקומו בתמיה
 ואמר להכחיל נחלות שוממות על קבוק הגלויות וזכרם
 לאהך הנבחרת ועל בני הגלות אמר לאמרו לאסורים באו
 וכנגד המעים שיקומו בתמיה אמר ולאשר נאמר הגלו
 שהמעים הם נאמר קבירהם מכוסים מן העפר ובתמיהם
 גלו לכי אדם ולפי שאלו ואלו יבא לאהך ישראל לכן
 אמר

אמר על רשעים יעשו וכל שפיים מעותם ושפיים הם
 המקומות הגבוהים שאין לך למנוח בהם כלום ועם כל
 זה בעברם בהם לא ירעבו ולא יצמאו לפי שרמזם
 יתעלה יתגס ועל מכוני מים יתהלל ולפי שתיהם
 הליכתם נתייחדתם אל הים ימאסם השם לעשות סעוד
 לכן אמר ושמי כל הדי לדרך ומסלותי ירמוץ שיהיו
 לרבים אלהיים ומאמרים יתגס וזכר שיכאף מארבע
 פנות העולם מזה ומעבר פסוק ודרום ולפי שארץ ישראל
 אינה חמש עשרה האורך מיוחד למערב לכן אמר כנגד
 מזרח הנה אלה ממזרח יבאו שקרא המזרח בלשון
 חזק בערך אל ארץ ישראל לפי שהיא יתיר קרובה אל
 המערב וכן יבאו אלה ממזרח ואלה יבאו מים שהיא
 מערב ואלה מארץ ספרס שהיא הדרום כמו שצגס
 יורקו והענין שיבאו המזרחים והמערבים בגלות מכל
 ארבע פנות הארץ ואז תרבה השמחה בעולם וכל זה
 מזה שזכרתי שאלו פתקיימה הנבואה האלה כתיבתי פי הכה
 לא עלו שמה כי אסמנולי בכל ואך אמר עליהם על דרכים
 יצאו וגומר הכה אלה ממזרח יבאו ואלה ממזרח ומים ואלה
 מארץ ספרס האלה יורקו דרכו שאי אפשר שיפול זה כי
 אש על בני הגלות שהם שנתפזרו למדקוק ובזמן הגאולה
 יצאו על דרכים ועלו לארץ כדבר המלך רבו שמים ועלי
 ארץ יפכתו הים רבה ביבסם שמו וענין יתם ואינם
 אחיו ועוד ותאמר פון עובד וגומר הוא לענין אש התה
 הצלחה עובדי וי' שבהי שם שמו דברים העושה
 ותשכח ארץ היתה תשובתה לך בענין השכחה ולי
 לא אשכח ולתהיב כלל מענין העובדה גם יקשה אמרו
 גם אלה תשכחה כלסון רבים בהזאת הפסוק מרוב גאולה
 ימותה התעבש אשת עולם מרבה כן בגנה והיה בלוי
 שיאמרו גם אלה תשכח כלסון יתיר והתעבש אמרו גם
 אלה הנשים והידבר הכתוב פעם בלסון יתיר ופעם בלסון
 רבים והוא דומק והנכון בפשט הכתוב שבזמן היתה
 משלבת בלתי אורך הגלות ואומרת עובדי כאלה
 העושים את אשתינו חלוקה הב"ה חלק העושה ומימי
 ומלמד העובדה הכה ג"כ משכחת ביה מלבן שאלה הוא
 שם אינו זכר לשם אל עור והג"ה הדיכה בהזאת העובדה
 שאין ספק שזכרו שש' וסלק השמחה מעליונו כמעשה
 אפלי השכחה אינו כן וזו השכחה אשה עולה אינו
 וענין המלך הזה הוא שהאבה והרמזים היותר גדולים
 שאמר הם אש בלשם לולדס הקטן שבעבור שהוא אינו כון
 מעצמו היא מאדלת על פכנתו ואזהבת אותו מאל
 ועל זה אמר השכחה אשה עולה ויש אהבה ורמזים אחרים
 מהבן האם שתימיר ימנול האדם על הפסוק אשר יבא משם
 ועל זה העין השבי מהאבה והרמזים אמר מרמס בן בטנה
 רובה לומר השכח הבן מהיותו מרמס א הבטן האם אשר יבא
 פומבו ועל זה מימי הרמזים האלה אמר גם אלה משכחה
 רובה לומר משכח האם את הבן והבן את האם ואכתי לא
 אשכח ואמר על שניהם משכחה כלסון קכה לפי שהאשה
 היא קכה ומבניה אשך תוליד מהן קכות ואז לכן שער רובא

ולפי שדרך בני אדם שירצו לזכור דבר מיוחד ולא
 ישכחוהו ישימו סימנים על אנכעוניהם או יכתבו על הידים
 הדברים שרצו לזכרם לכן כדברו יתעלה כלסון בני אדם
 אשר חן על כפיס תקותך מיוחדך נגד תמיד וכפיס הוא
 בפשוטו והענין הנמשל הוא אומרו חיותך לבגדי תמיד
 שאומללו לארץ ולכן היו בגדו יתעלה תמיד להצבם
 לקדמותם מסכים למה שאמר ואכתי לא אשכח ואינם
 אומרו מהבו בכך פירשו המפרשים שימרו לבא ובעובותיו
 שבו אורך תגלות העיר שאין הפי הוא אחי אבל פירשו
 שזוהי מהרה שכחו בני יוון את ארבע מששם אותה השם
 יתעלה לפי שהיו מהם השעים שלא היו מרמזים על הארץ
 הקדושה והמה שבו סוככה והוא אמרו מהבו בכך רובה
 לומר לענין השכחה אשר זכרתי לפי שההסך ומתירך מקך
 יבאו כלומר ששכחתם מהרה הארץ ובית המקדש והמפרשים
 פירשו מההסך ומתירך מקך יבאו שכלו הפושעים מישראל
 קודם הגאולה ולא יהיה עוד בהם רשע ופושע וזכר שבזמן
 הגאולה יבאו לארץ ישראל הגולים מקצה השמים ועד קצה
 השמים ותתקטט האדמה עם עמה וזכיה והוא אמרו שאי
 סכים עומך ורא' כלם קכבו בזו לך ולסווק הענין בשבע
 ואמר יתאב כאס כ"י כלם כעדי תלכתי ותקארי ככלה ועם
 היות ישראל מתמטם בגלות יעד שבזמן גאולתם תמלא הארץ
 מהם עד שתכר להם כל הארץ לטובם והוא אמרו כי
 חרותך באומותך וארץ הרסותך כי עתה תכרי מיושב
 רובה לומר שהארצות הקרובות והאומות וההנהגות תשיבנה
 מהגאולה וגם יהיה להם כר המקום ולא יפסדו מהאויבים
 כי יתקו האויבים שהיו מכלעים אותם ופירש כי עתה
 תכרי מיושב רובה לומר שכל להם מסכת רוב היותם
 ויהיו המונסם כל כך עד שיאמרו זה לה כר לי המקום
 גשה לי ואשנה ואמר בני שכולך בלומר איתם שאת עתה
 שכולה מהם יהיו כל כך רבים שלא ימנא להם מקום
 לכדונו עד אשר תאמר בלבבך כראויך רוב ההמון אשר
 יבא לך מי ילד לי את אלה כי תהיה הפליאה משגה
 פנים האחד מי ילד לי את אלה ואי שכולה וגלמודה גולה
 וזורה רובה לומר שכל הגלות נהרגו ומתו מיתות
 מאכות עד ששאריו מעט מהרבה והיא שכולה מהם גם
 היו ישראל ברוב כחותיהם וכפדים מבנותיהם ובלתי מולדיהם
 ועל זה אמר מי ילד לי את אלה והשנית ואלה מי גדל רובה
 לומר אף על פי שאמר שכולנו מי גדלם כי היה
 לשראל רמס משכל וזדים נומקיס ובעבור זה היה דמוק
 שיבאו לדי גדול והשלישית הן אני כשארתי לכדי ואלה איפה
 הם רובה לומר שרוב בני האומה יבאו מכלל הדת
 והתערכו בגוים ולכן תאמר האומה הן אני כשארתי לכדי
 ואלה איפה הם שהיו נפתרים בקרב העמים ולפי שבין
 תתפלא על שיבת בניה לתוכה לכן אמר הכייל הכה
 הדבר הזה יהיה ככה גבורתי ועל ידי הגוים ענמם יהיה
 הכס הזה והוא אמרו הכה אשך אל גוים די ואל עמים ארזים
 כסי רובה לומר יכולתי ונפלאתי והם ענמם יבואו בכך
 בזמן וגומר והמלכים שצד עתה היו מאועבדים איתכם

עתה יהיו אומריך רונה לומר מגדלים אתכם גם באותו
 זמן כל עמי הארצות אפים ארץ ישמעו לך וכמ"ס זכריה
 אשר יקונו י' אבנים מכל לשכות הגוים והקויו בכסף איש
 יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמעו אלהים עמכם ואז
 בראותך שנקיימו יעודי ידעו כי אני ה' אשר לא יבוז קווי
 רונה לומר המקווים אותי ובוטחים בי ולפי שהיו בני אדם
 מספקים ביעוד הזה זכר הכבאי כאלו האומות יקשו ויפקו
 עליו ויאמרו היוםק מגבור מלקוח רונה לומר ארץ אשר
 שמיד האומות שהם גבורים ומוקים בארצותם יוקם המלקוח
 שלקחו זה ימים רבים וכל שכן שהוא שבי דקין שבנדק
 ומשפט לקחו אותו במלחמה וארץ אש כן ימלט מידו
 ועל זה ישיבה השם גם שבי גבור יוקם רונה לומר ארץ
 על פי שהם גבורים גם יוקם השבי מידם כי אני גבור
 מהם לאין ערך ומה שאמרתם שהוא שבי דקין אינו כן
 אבל הוא מלקוח ערץ והוא שם באמר על המעול ומומן
 כי בכח ובעריבות לקחם אותו לא בדרך ומשפט ולכן לא
 לכד ימלט השבי אבל גם אעביש ואשריב את אשר לקחו וזהו
 ואת יריבך אכבי ארבי ואת בניך אבי אושיע ואותם
 שבעריבות שהתעבדו כך אשלח הם בהם באופן שעל
 ידיהם עבמם תהיה נקמתי וזהו והאכלתי את מוכד את
 בארם וכעסם דמם ישכרון שהוא רמו אל המלחמה
 העומה והבקמה הגדולה שיעשה השם באומות בזמן הגאולה
 ואז ידעו כל באר כי אני י' מושיעך וגואלך אכיר
 ישקב האומם כשענין ביעוד הזה מהשפלת רכוי העם
 בזמן הגאולה יסופק הדבר עלך מאד כי הנה
 ישראל בארצו בקרב העמים שהם שלשה גרגרים בראש
 אמיר ואף שיבאו מארבע פנות העולם אין בכלם היום כדי
 למלאת מדינה אחת ואך ימלאו הארצות המרביות והבהקת
 ויאמרו כר לי המקו' וכן אמר משה לדוכיו ביעודו ובארת'
 מתי מספר בגוים אשר יבא "אתכם שמה ובאשר תשוב
 אל לבך שישבו עשרת השבטים מארץ המזרח ואותם
 שיבאו מכלל הדת מעבי האונם שהתעבדו בגוים ישבו אל
 י' אלהיהם גם כן ואין ספק שתמלא הארץ מהם יקשה
 הדבר לדעת ר' עקיבא שאמר שעשרת השבטים אינם חוזרים
 הארץ יתקיים היעוד הזה ולכן מוזייב שבאמר שכיון כבבויה
 הזאת להודיע תמיית המתים בזמן הגאולה שהיו המתים
 וישבו על ארמת ישראל ועליהם באמת אמר מי ילד לי את
 אלה לפי שהיו ילודים וזכרים לשעתם ולפי שקומן
 בקומתם וכנביאם לכן אמר ואלה מי גדל שמכתי גדול
 אכוס נולדו בגדולתם ולפי שלא היו קודם זה באויר העולם
 ויבאו מתחת הארץ לכן תאמר גם כן ואלה איפה הם רונה
 לומר איפה היו קודם לזה כי לא היו על פני האדמה אין
 ספק אבלי שעל זה באמת באמרה הכבואה הזאת רונה לומר
 על תמיית המתים שיבאו על ארמת ישראל כמו שאמר
 יחזקאל בה אמר י' אלהים הנה אני פותח את קברותיכם
 והעליתי אתכם על ארמת ישראל ואמר ונתתי רוחי בכס
 וחייתם והנחת אתכם על ארמתכם כמו שאבאר גם בעזרת
 קאל ומאלה שתמלא ארץ ישראל וכל ארץ עשרת העמים

ויאמרו איש אל רעהו כר לי סמקום ולפי שבאמר
 הכתובים האלה על תמיית המתים לכן הונדך הכבאי
 להביא אסריה פדשה אחרת שבאמרה על קצוץ הגלויות בה
 אמר י' הנה אש אל בגים ירי וגומר והביאו כרך וגו' וארץ
 שהיו הדברים מבוחר הוא שהפדשות האלה אי אפשר
 שיפדשו על בית שבי כי אם לא באו מרחוק ומנפון ומים
 ומאריך סיכום גם לא היו בבבל לבזה כעם למתעב גוי לעבד
 מושלים כי כבודך באר ובימו כלכד מלך עליהם גם
 אי אפשר לומר על מורכב בכל עזמי י' ויי' שמכר כי לא יסבו
 שמה כי אם חמשים שנה ואך יקרא זה עזיבה ושמה ואמר
 הכתובים כלם יעידון גידון שלא בתקיימו עד הנה וזהם
 עתידים להתקיים בזמן ביאת משיחם מהרה גלה
הנבואה העשרית תהלת שמעו לי רודפי נדק מבקשי
 "הכישו ל נור חונכתם וגו' ואמר הכתובים
 אשר בפדשות הנמשכות אליה עד הנה יסביל עבדי ואתה
 תראה בכבוא' הזאת שלש פדשות סמוכות זו לזו תמלחן בלשון
 אחד האם שמעו אלי רודפי נדק השנית הקשיבו אלי עמי וגו'
 השלישית שמעו אלי יודעי נדק עם תורת' בלכם ששלשם
 הם מלשון שמיעה והקשבה וענין זה שהיו כלב ישראל
 שלשה ספקות ומכיעות גדולות בענין גאולתם האחד
 מפאת התמעטם בגלות עד שלא באר כי אם אחד מעיר
 אשים ממספה ומי היה אם כן כואף הגאולה ומקבל אותה
 והשני שן יאמרו אם היה שלא תהיה הגאולה בנסת תשובת
 ישראל ונדקתם כי אם לרכבו יתעלה המולט למה אם כן
 ירנה הקדוש ברוך הוא לגאלם ומה תהיה הסבה שירנה אז
 בגאולה ולא רנה בה קודם לזה כל ימי הגלות הארוך
 והשלישי מפאת חוזק האומות ופקסם שיחוקו וישתעבדו
 בהם עבודת ערך ומי יאמר להם מה תעשו הנה להשיב
 לגלות הספקות האלה באו שלש הפדשות האלה כי כנגד
 מיעוטם בגלות אמר שמעו אלי רודפי נדק מבקשי ה'
 וגומר רונה לומר איבי מדבר עם העקם ושתלמול שלא
 יורה לשום טענה ולא יבדק את מאמר הנדק ולא יבשע
 את הרשע אבל אתם רודפי נדק מודים על האמת כמה
 שהיא אמת מבקשי ה' רונה לומר מיחסים הדברים להשגתם
 ומאמינים שהכל מאתו הביטו אל כור חונכתם ואל מקבת
 בור כוקרתם וביאר משל הגור והמקבת שהם אכנהם אביהם
 ושרה אמת וביאר ענין המשל והוא כי אחד קראתיו
 ואכנהו ואכנהו רונה לומר שהם אכנהם עקר בלתי
 מוליד בטבעו וכן היתה שרה עקרה בטבעה ולכן אמר
 כי אחד קראתיו כי הקריאה הוא רמו לבינה כמו כל
 הבקרא בשמי ולכבודי בראתיו והענין שהיה אכנהם
 כמו האחד המספרי שלא יתרבה בטבעו כן היה אכנהם
 עקר ואחד בלתי מתרבה כפי טבעו ועם כל זה
 ואכנהו ואכנהו והוכחתי ממנו המון רכ כן היה ענין
 זרעו וענין כיון כי יבס ה' כיון ויבס כל מרביות
 ועם היותם סככות ושוממות מבלי בניס באכנהם ושרה
 יש אופו מרבה שם כערן ואותה ערבה יעשה כגן ה'
 המלאה לה כל שלמות אבל עם היות שיעשה כגן אשר
 כשע

כעס ה' בעדן לא ימנע בה הגון והאכזה שמא כגן ערן
 לאדם הראשון אבל בהתן שכנין שגון ואמרה ימנע בה
 תורה וקול זמרה ויהיה נחם עבר במקום עתיד כי ראה
 הנביא בכבודו כאלו הדבר ככר יא לפועל ואחרי
 שהשיב לספק הראשון השיב לספק השני שהוא מפאת
 אורך הגלות ויאשו באמרו הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי
 האזינו כי תורה מאתי תנא ומשפטי לאור עמים ארביע
 ואין פירושו שתנא תורה חדשה מאתו יתעלה בזמן הגאולה
 כדברי המפקיזים כי תורתנו היא נכפית ולא תשתנה
 אבל הכוונה בזה אחד משני ענינים הראשון שאמר
 תורה שם כדרך למשפט ושניהם על הגזירה האלהית
 אשר גזר באמרו שתקיים בהכרח בענין גאולתם כי תורה
 היא מלשון הוראה יאמר הכתוב הקשיבו אלי עמי ולאומי
 שאמרו משו"בים להאמין ביעודי שהגזירה אשר גזרתי
 על הגלות והגאולה שהיא תורה אחת ומשפט אחד שתקיים
 על כל פנים ותנא לפועל אף על פי שתאריך הגלות כל
 כך והו אמרו כי תורה מאתי תנא ומשפטי לאור
 עמים ארביע כלומר במבוכה ובתת תקיים גזרתי בעולם
 קרוב דקיי יא יעני רובה לומר יקרב דק גזרתי
 ויתגלה אמתתה וינא יעני לפועל ולמציאות לפי שזרועי
 עמים ישפוטו בזמן הגאולה וכאלו העמים וא"י הם
 הרמוקים והקרוכים כלם עתידים לה ומקווים ומיילים
 אותו וזקק אמתת היעוד הזה באמרו דרך משל וגווא
 שיפטר אפשר הוא שימלטו ויושטתו השמים והארץ ככגד
 תבלה משאבטל אני גזרתי יא עתתי ונדקתי וכה עבמו
 אמר הנביא אשר זה כי ההרים ימואו והגבעות תמוטינה
 וקסדי מאתך לא ימוא לא שימואו ההרים וימואו הגבעות
 ולא שימלטו השמים כעשן והארץ ככגד תבלה אלא שאמר
 אל תבהלו לאורך הגלות כי יפטר אפשר הוא שימרב ויפסד
 העולם משאבטל תאועתי ונדקתי ונא מזה שכתו
 שהשמים והארץ הם קיימים כן תאועתי ונדקתי תהיה
 קיימת וכמו שאמר רמיה אם ימואו הקקים האלה מלפני
 כאס ה' גם זרע יעקב ישכחו מהיות גוי לפני כל הימים והו
 הפירוש הראשון שסבלו הכתובים האלה עם היות שהרב
 המורה פירש שמים כעשן כמלתו על מלכי האומות והארץ
 ככגד תבלה על העמים שהרעו לישראל והעבין השני
 בפירושם הוא שכנין הכתובים כפי פשוטם והכוונה בהם
 היא מה שכבר הודעתך במאמר ישועות משיחו וגם בזה
 שאמר שהקב"ה ברא המין האנושי לתכלית ידיעתו והכרת
 אלהותו וכמו שאמר כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו
 והנה בהיות כל עמי הארץ בארצותם לגויהם יאבי חשך
 ובלמות באמונותיהם ודתיים שונות כוזבות ואת דתי
 המלך ה' ככאות אינם עושים גזרה החכמה האלהית שיבא
 זמן שהמין האנושי בכללנו יכיר אמונתו ואמתת אלהותו
 באופן שלא תהיה בריאתו לבעלה והנה קבלו חכמי
 ישראל שהעולם יתמיד בישונו שש אלפים שנה לא עוד
 כמספר ימי בראשית ואחרי כן יפסד העולם וימרב
 ואמרו לא נדע אם יהיה החורבן כללי במרכו ובמקף

או אם יהיה בעולם השפל לכד באי זה ממיני הפסד
 במכול אבל ידענו שראה הש' בגזרתו שקודם שיפסד העול'
 יבאו כלל המין האנושי לגלות ויגיעו לתכלית אשר בעבור
 ככראו מידיעת השם והכרת אלהותו ועל זה יתפרש
 הכתובים האלה הקשיבו אלי עמי ולאומי רובה לומר
 אתם המאמיני' בחדוש העולם וכשאר הפכות האמתיות דעו
 נא וראו כי התועה הכרסית היא לא לכד לברככם כי
 אם גם מפני כבודי כי תורה מאתי תנא כלומר אמתת
 התורה ומשפטי יא לא יליכם כי כבר התורה היא בידכם
 אבל התורה תנא מאתי ומשפטי לאור עמים ארביע רובה
 לומר להאיר לעמים העם ההולכים בחשך בזמן הגאולה
 ילמדו אמונות התורה כמו שאמר כי מכיון תנא תורה ועם
 משפטי ארביע להם ואסקיטם ממלכותיהם כמו שאמר
 ושפט בין הגוים וגומר ולא יאזו גוי אל גוי מרב וגו' ואמנם
 אמרו קרוב דקיי יא יעני הוא להגיד שהיו שני הדברים
 סמוכים זה לזה שהם תאועת ישראל והנדרק האמונה
 האמתית בעולם וכאלו אמר קרוב יהיה דקיי רובה
 לומר התבדקות אמונותי בעולם כאשר יא יעני עליכם
 ואז זרועי עמים ישפוטו שהוא משל לכמו ויכלתו אלי איים
 יקוו ולא זרועי ייטון רובה לומר שלא ישימו כסאונם לא
 בפני ולא בכח ולא במלכי האדמה ואריה וגם לא
 לפסילי אלהיהם אבל כלם אפילו מהאי' הרמוקים יקוו אל
 השם יתעלה ויכלתו ולפי שזה היה עתיד להיות בסוף
 העולם כאלף השני לכן אמר שאז לשמים עיככם והביטו
 אל הארץ מתחת כי שמים כעשן כמלתו רובה לומר יזשחחו
 מגזרת ארץ מלכה והארץ ככגד תבלה ויושגיה כן ימותו
 שהוא כלו מלינה על הפסד העולם העתיד להיות באחרית
 הקלד וכיון שהדבר כן משו"ב הוא שקודם לכן תנא
 תאועתי כדי שלא תהיה בריאת המין האנושי עד הפסדו
 לבעלה וזהו שאמר וישועתי לעולם שהיה רובה לומר לא
 תהיה תאועתי אשר סורכן העולם והפסדו כי היא לעולם
 כהיותו בישונו תהיה ולא לאמר הפסדו זה ממה
 שיוכים שנדקתי והיא הגאולה העתידה לא תחת ואחרי
 שהשיב אל הספק השני השיב עוד אל הספק השלישי שהוא
 מפאת האומות וממלכות ואמר שמעו אלי יודעי דק עם
 תורת בקרבם כי ראה לפאר אותם בתארים האלה לומר
 אחרי שכבר האמתת ביעוד הראשון שאמרתי בו שמעו אלי
 יודעי דק והייתם א"כ יודעי זה דק ומשיג' אותו בשלמו'
 וגם אחרי שקבלתם היעוד השני שאמרתי בו כי תורה מאתי
 תנא שעליו אמר עם תורתו בלבם רובה לומר אותו
 עבין שזכרתי להם מהתורה נכנס בלבכם והאמתת בו
 כיון שכבר הוסרו שני הספקות ההם מכס אל תיראו מפני
 אנוש רובה לומר מהאומות שהן מושלות בכם שהוא
 הספק השלישי ומגדופותם אל תחתו שהיו מגדפים אתכם
 כמאמר המשורר אשר חרפו אויבך ה' אשר חרפו עקבות
 משךך כי ככגד יאכלם עם וככמר יאכלם עם כ"ל כי
 כמו שהעש הוא תולעת קטן יאכל ויפסיד את הכגד הגדול
 כלו וכן השם הוא גם כן מין תולעת קטן יאכל ויפסיד
 את

בשמיני ישיעה

את המזבח הרב * כפה אתם במעונותם תאכלו את האומות וכנו מ'ס יאכלם חוז להם ועבד עם תורתם כלכם זכר אמר שאותו העם יאכל את האומות כמו העם לבד והקס לכמר * אמנם לכם לא יהיה כן שלא יקום עוד מהכל שיחבל אתכם והוא אמרו ונדקתו לעולם תהיה וישועתי לדרור דורים * ואמנם אמרו אמרי זה עובי עורי לבשי עוה זרוע י' וגו' עד אנכי אנכי הם כלי ספק דברי הנביא כי מפני שאמר לו הקדוש ברוך הוא שלש המאמרים הנזכרים מהיעורים ואמר וזרועי עמי יספגו ואל זרועי יסלון לכן השיב הנביא שלשה פעמים מלת עורי ודבר כנגד אוחז זרוע לבשי עוה זרוע י' וביארם באמרו עורי כוונת קדם רונה לומר עשה עמנו עתה כמו שעשית מימי קדם לאזכרהם שהם אמר והכניתי כוונת שזכרתי במאמר הראשון וכנגד היעורר הגבי שאמר מדורות עולם שהם בעדרי התורה והאמת וישקייב לבא זמן שיקבלו אותה אמר דורות עולמים רונה לומר עורי גם כן להטילם דורות העולמים כלם והעורר השלישי הוא כנגד המאמר השלישי שאמר על האומות המהשועות שהריכם ועל זה אמר כנגד הזרוע אשר זכר הלא את היא המחנכת ככל רעה שהיא מנצ'ים מוטלת תפן שהיא פרעה ככל מכות מנצ'ים הלא את היא הזרוע י' ה' הממרכת י' מי תהיה רעה בקריעת י' סוף השמה מעמקי י' דרך לעבור גאולם שמת קמת י' יש מכלי ע'ט כמו שאמר ויש' את הים להרעה כדי שיפא כו דרך לעבור אותם גאולם ממנצ'ים וכיון שכל זה עשית ע'י זאת אישה בדומה לזה והוא אמרו ופדו' י' ה' שוכן וכבר ידעת שכל בדברי ישעיה הפסוק הזה שני פעמים והראשון מהם הוא דרך יעוד וכבר פירשתי למעלה והוא דרך תפלה יתפלל הנביא שישראל יוכו להיות פדו' י' באופן אופן שהיו במנצ'ים ואם במורכן או פיהם אם שימרים השם את מי הם להעבירים כמו שיעד למעלה בבקושה הקבית ועל זה אמר ופדו' י' ה' שוכן שישבו לאותו הדברים שזכו אליהם כיצאת מנצ'ים אבל לא יהיה עיניכם סיבאי מנצ'ים שמתו במדבר כשפאתיהם אבל שאלו י' באו לביון ברנה וגם לא יהיו באותם שזכרום לארץ ישראל שאמרי שבתם עליה גלו ונקחו ממנה אבל תהיה שומת עולם על ראשם רונה לומר שמה עולמית ונכחית לפי ששון ושפחה ישגון בהיותם שמה ומפני שלא י' באו עוד לגלות כקו מהם יגון ואנחה ואפסד לפעם ושמת עולם על ראשם ששמה שתייה לעולם בכללו כבואם לאומות השם יתעלה תהיה לשיאל כעטרת בני על ראשם לפי שישתעבדו כלם לתורתם ויאמרו אליהם כלכם עמכם כי שמענו אליהם עמכם והנה מאמר אנכי אנכי הוא מנחמכם הוא קשובת השם יתעלה לכביא כי לפי שהוא אמר לבשי עוה זרוע ה' ודבר כנגד הזרוע ועשה ההמשל והדמו לביאת מנצ'ים לכן השיבו הנה גאולת מנצ'ים היתה דבר מעט עד שזכו אותה באכזב כמו שאמר אנכע אליהם היא וקריעת י' סוף פיהם גאולה גדולה ממנה ולכן כשפחה ליד כמו שאמר

ויכר ישראל את תד הגדולה * אמנם בגאולה העתידה לפי שהיה יותר גדולה ממנה לאין שיעור לכן לא תיפסם לא לאכזב ולא ליד ולא לזרוע כי אם לי כשחלט והוא אמרו אנכי אנכי הוא מנחמכם לא הזרוע בלבד והעבין המשל' כוונתו לגדל התאווה וכלו הוכיחם לפי שכהונתם בגלות היו יראים מנצ'ות האומות והיו עושים על זה השתדלות אכזבים ולא אליהם וכמו שאמר והעם לא שב עד המכה ועל זה אמר מי את ותירא מאכזב ימות רונה לומר מאכזב שהיום כאן ומר בקבר ומכן אדם שמתו תבא מהרה כמו הקבר ותשכחם שהוא היכול המוחלט כונה שמים ויוסף ארץ ותפסד תמיד כל היום מפני שמת המצ'ים כאשר כונן להשפית שהוא כמו לאומות המשפיות בשתל והכוונה שהיו מפחדים מהאויבים ולא מהשם יתעלה והוא היה טעות מבואר לפי שמי עביון תבא הרעות והטוב וכבבות ה' לרכי איש גם אויביו יפלים אתו ועל זה אמר ויהי שמתה מחוק מהר נועה להפתח רונה לומר ויהי שמת המצ'ים ומה יכולתם לה אם לא ברשותי * ואמנם העומד ברנה כשיעק אל אלהיו יחבר להושיעו והוא מהר נועה להפתח כי נועה הוא כמו נועק כמו נועה ברוב כמו כי המכנס ירי קולו ויעק קול ענות גבורה וכן נועה זונה וגם יזלמתי לו נועים וכעזו הוא מלאון נעקא אלף שזועים נועקים קול ענות גבורה וכעזו הוא שיעק קול ענות מלוסה וכן אמר כאן מהר נועה להפתח אם היית נועק אל אלהיך בגלות היה ממחר לפתח מופרות בגלות באופן שלא תמות לשת בגולה וגם לא יספר למך ומזכותך שמה לפי שהרמזים והמכרה והכרות גם כן כלם מאתי ובידו ואינם במקרה והיו ואכז' ה' אלהיך רונע הם ויהיו גלוי כי מכות הם אמר על עמו אותם לרמזים לפני כל טוביהם ויהמו גלוי הוא כמו לנרות הגלות הבאות על מנחתם והנה אמר השם יתעלה ואזם דברי כפך וכל יד כפיתך לגיד שהוא אשר ינילם מיד הגוים שלא יכלו אותם בגלות ושהיה קללתם בזכות התורה שבתיהם והיו אשים דברי כפך שהוא התורה כדי שכל יד כפיתך והנלתיך מיד האומות לנטוע שמים וליסוד ארץ שהוא משל לגאולה העתידה כמו שאמר הנבי בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשונות וביאר המשל הזה באמרו ולאמר לביון עמי עתה ועשה אמרי הכבועה הזאת התעוררי התעוררי קומי ירושלם רונה לומר ראוי שתתעוררי מלבך שכל הדברים שעברו עליך היו מפאת ההשגחה אשר שפית מיד ה' את כוס חמתו בנרות הגלות ודמה אותם לקובעת כוס התרעלה שהם המצ'ים הרעים הקמייים ואמר שפית מכות להודיע שפתימו כה כל שקללות האמורות בתורה שלא נשאר אחת שלא תקיימה בה גם בעודה בגלות לא היה כח לכביא להגון על בליות האומה ואין עומד בפניו והיו אין מהל לה מכל בניו ילדה וגו' * ואמנם אמרו שהם הנה קוראיתך מי יודע לך האור והשכר וגו' * פירש המפרשים שהשמים הם

והלכות שמעאל שהם עמלים במעשיהם הרעים עם
 היותם מראים ענמם עהורים ברחובותיהם כי הם היו
 המושלים בירושלם פעם אדום הערל ופעם שמעאל
 הטמא ולפי שדמה אותה למתפלגת בעפר כמו שאמר
 ותשימי בארץ גוך לכן אמר התנעבי מעפר קומי שבי
 ירושלם רונה לומר קומי מעפרך ושי במושב הכבוד
 והמעלה והרדף פירש שבי ירושלם מלשון שבי ומלקוש
 כאילו אמר קומי שבי ירושלם מן העפר שאף טובת וכו'
 ואמנם יהיה זה אמר ששביה בת כיון שתפתח מוטרי בוארה
 שהוא בעת הניחה מהגלות ונתן הסבה בגלותם
 באמרו כי בה אמר "מנס ממכתם ולא בכסף תגאלו
 ופירשו המפרשים מנס ממכתם אלא בעוונות ולא בכסף
 תגאלו אלא בתשובה ולדבריהם העיקר חסר מן הספר
 ופסע הכתוב מורה אמת משדי כוונת אם שאמר שהיו כל
 כך רעים ומטאים שמכרו חנם כמו העבד הפסות והרשע
 שיהיו אדוניו בלא מחיר כדי להובילו מראותיו ועל דרך זה
 אמר המפורר ממכור עמך בלא הון ולא רבית במחיריהם
 וגם כן לא יגאלו מתוך תאוה ומעשים טובים שיעשו כי
 ראיה הכביא שיעבור כל זמן האפשרות ולא היו בגלותם
 אלא בעתם ועל זה אמר ולא בכסף תגאלו כי דמה
 בענינם מכירתם לגאולתם שהיו מוטאים בזמן הגאולה
 כמו בעת הגלות והמכירה והכוונה השניה היא שגלה
 בזה שמו שמכרו בללות מופלג כמו שאמר חנם
 ממכתם כך בעת גאולתם יהיו עם עני ודל וזהו ולא
 בכסף תגאלו שלא יאזו בידם מגלותם לא כסף ולא זהב
 ולפי שאמר חנם ממכתם וכו' הכביא על אי זה גלות אמר
 חנם ממכתם ומכיר זה וכו' שלש הגלות שעברו על
 ישראל האחד גלות מצרים ועל זה אמר מצרים יד עמי
 בראשונה לגור סם רונה לומר ולא להשתקש והמה
 שתעבדו בהם והשני היה גלות אשור אס גלות עשרת
 השבטים על ידי מלך אשור ואם מורכן ירושלם על ידי
 בבובר כאשר מלך בבל שהיה גם כן מלך אשור ועליהם
 יחד אמר ואשור באפס עסקו כלומר גלות מצרים הן
 עמי יד סם מעמנו עם היות שהיה לגור סם בלבד והם
 שתעבדו בהם אקבם אשור הרשיע עוד כי הוא באפס
 עסקו ולקחו מארצו ולא יד עמי שמה ועל הגלות הזה
 השליש שנעשה במורכן בית שבי אף ועתה מה לי פה כאס ה'
 כי לוקח עמי חנם רונה לומר מה לי לומר פה בגלות
 השליש אלא שמנא בו רעת מצרים ורעת אשור והוא
 אמרו כי לוקח עמי חנם שהוא כמו ואשור באפס עסקו
 והענין שהחמיים עלו על ירושלם והמריבוה גם הם כמו
 שעשו מלכי אשור בראשונה גם נמנא בזה הגלו השליש רעת
 מצרי כי רבים מבני ישראל המורכן הלכו מעצמם לארצות
 רבות ומטלו בהם גויי הארץ כמו שעשו המצרים בדרתם
 שמה וזהו מושלו יהללו כ"ל שיהללו עצמם בעבור שהם
 מושלים עליהם כאילו לקחו בחזקה ואפשר לפתח יהללו
 מלשון יללה שעשו ישראל יללה ומלכד זה כלו שהוא בערך
 העם הזה בגלות זה על אדום תמיד כל היום שמי מנאף
 והוא

הפסוק שהיו המצרי והעבר שהיו הרעב ופסע הכתובים
 אומר אל שלא אמר שנים הנה קוראויך כי אם על שני
 הגלות גלות בית ראשון וגלות בית שני ועל שניהם
 אמר מי יזוד לך וכו' הרעות שקבלו בכל אחת משני
 הגלות הנה שהם אכזע האמר הוא האזר רונה לומר
 השלל והסדו שללו אויביהם את כל אשר להם מלשון כמו
 הם גבתיס באו לך אם שודדי לילה הספית הכזר שהוא
 המרפה והכוין כשים כיוון עניו בגלות בערי יהודה כמורי'
 שחן כשאו וגו' שגילה אמר הכביא על שזר בת עמי
 השכרתי קרתי והסלים הוא הרעב והרשיע הוא המכר
 הרי לך שהם ארכעה מימי הרעות שגללו בעל אמר משני
 הגלות יעוד וכו' רעה משתית באמרו בכך עולטו
 שבו בראש כל סובות טמא ויכמר רונה לומר שהם
 הממים מירעב והמכר לא נמו לקבדה אכל היו מואלס
 צדמוכות שהמים כמעב עולטו וזמנו מאלהם והמיתם
 המחכר שבו בראש כל סובות כאילו לא יבול לפחות שגללו
 גברת ובמכודה כי הוא הוא שם היתה הנקרא ביחודה הוא
 יאזרו וזמר ומכמר הוא הרשע ואפשר לפרש בכך עולטו
 שבו בראש כל סובות פתח ומכמר על השכויים שגללו
 והלכו בשני הגלות כאילו פתח ברשע אויביהם ומכמרם ועל
 הרעות שהם בכללותם אמר המלחים חמת גערת אלהך
 יעיון שזכר בשלמו הרעות כלם לכן שמעני לא זאת עניה
 יבנות ולא מין ר' לטובות הנרות ששתית כוס תרעלתם
 בזה אמר אלהך "ואלהך יריב עמו כ"ל שבזמן הגלות
 געלוך אדוכים קשים אמנם בזמן הגאולה הוא ית יהיה
 אדוכיך להלך ולריב ריבך והוא יהיה אלהך שזמין
 גבו שלמות והטומעה שאומר געוף הוא שלקח מידך את כוס
 השתעלה ולא תוסף לשתות עוד ושתיה כד מונך ר"ל
 שאותם הנרות אשם סבלה עד סה בגלו לא תוספי לסכלם
 מעוד כי לא תשתי עוד מאותו כוס השתעלה ואמנם מונך
 ר"ל מעצבך כי הוא מלשון גון והם האומות אשר אמרו
 ילכשך שמי ופעוניה ל'לפעבור עלך וזכרונך כט ט סובות
 ותשמי בארץ גוך ר"ל ששאת עמך בגלות בארץ שהיא
 סובות הרבים שהכל דורכים בו הם שזו אותו כוס
 השתעלה שיעברו עליהם הנרות והפעות האזר
 והשכר והרעב והמרב שעברו עליך ובהם שכבו בראש
 כל סובות פתח ומכמר כמו שהיו בכך ולא תשאבו
 שישוכ לעבור כך עוד גלות אשר ועל זה אמר עירי עירי
 הלסי עוך כיון כי לפי שאמר הכביא להשי עירי עירי
 השם כאותו לשון עירי עירי ואמר עירי שני פעמים ככד
 שתי הגלות שאמר על הם שנים הנה קוראויך ולפי
 שהיו בירושלם שתי שלמות אחד בזמן בית שני שהוא
 הגבוהה שהיה בארץ בית שני אשר כמוה לא כהיתה בכל
 העולם והשי הקדושה שהיה בבית ראשון לכן אמר
 כנגדם לכשי עוך כיון שהיא הגבוהה לכשי בגדי תפארתך
 ירושלם ובאר שהתפארת הוא היותה עיר הקדש גיא חיון
 מקום הכבואה ושער השמים כי לא יוסף יבא כך עוד
 שכל ושמא שזכה דמו למלכות אדום שהם הערלים

והוא רומז למה שדברנו בני אדם בענין האלהות כי הוא
 חלול שמו וזהו היה הגלות הזה המור מכל שאר הגלויות
 לפי שמתכבדו בו רעת העם ומלול הם האל ולכן בזמן ההוא
 ידע עמי שמי שידע ידיעה אמיתית קיימת אמתת שמי והאינו
 מכוף כדברי הגוים ולכן ידעו ביום ההוא בשאוקם קיום
 הבטמות שאבי הוא שדברתי לנביאים על עניני גאולתם
 ושלל נביאי ולא אטנה וזהו אמרו כי אבי הוא המדבר הכי
 ואפשר לפרש לכן ידע עמי שמי שהוא הסנה ולכן ביום
 ההוא הוא המסובב יאמר לכן בעבור שידע עמי נהייתם
 בגלות ולא נתפתו לדעות הגוים אבל ידעו ידיעה קיימת
 בשמי לכן מפני זה ביום ההוא אשר אבי הוא המדבר ומיעד
 עליו שהוא זמן הגאולה אהיה כמבא להם להושעם והוא
 אמרו הכי כי מפני קיום אמונתם יזכו לתשועה וזו לך
 ראיה עבומה מבלי תשובה שהנבואה הזאת לא נאמרה על
 צית שבי לפי שזכרו בה שבי הגלויות מחורבן לאשון ושבי
 והיא אמריהם וכמו שפירשתי באמרו שמים הנה קוראותיך
 ובאוי מברים ירד עמי בראשונה וגו' ולפרסום הגאולה וכן
 כאלו יכריזוהו בהרים אנשים משמיעים קולות במקומות
 הגבוהים להודיע לכל בני עולם ענין התשועה האמנם ראוי
 לדעת למה אמר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה
 אומר לבין מלך אלהיך שהם ארבע לשכות מהבטמות
 והשמועות והנה כחום האלקוטי אמר בלבד הנה על ההרים
 רגלי מבשר משמיע שלום אל כל היה מוכן הענין שהבטמות
 הזאת תהיה ממנה לאומות וממנה לישראל וכנגד האומות
 אמר משמיע שלום מבשר טוב ר"ל שהיה שלום בארץ ולא
 יא גוי אל גוי מרוב ולא ילמדו עוד מלחמה ויבשר אותם
 שימקדו אל השף שהוא הטוב המושלם כמ"ס טוב י"י לכל
 טוב י"י לקויו לנפש מדרכו א"כ השמועה הזאת אהת היא
 בוללת לכל אומות העולם ולכ"ל עליה משמיע שלום מבשר
 טוב ואמנם כנגד ישראל זכר שיבשרם בישועות השם שבא
 יבא להושיעם ועוד יבשרם שאלהיהם ימלוך על כל העמים
 וזהו השמיע ישועה אחר לבין מלך אלהיך כלומר מלך על כל
 האומות וכמ"ס והיה י"י למלך על כל הארץ ולהיות השמועה
 הנביית הזאת מיופסת אל האומה בלבד לכן לא אמר בה כי
 אם משמיע אחד משמיע ישועה אומר לבין וגו' כי אמר שמי
 פעמים משמיע אחד כללי כנגד כל האומות ואמר פרטי
 כנגד ישראל אמנם כחום זכר בלבד משמיע שלום להבטיח
 את ישראל שלא יבאו עוד בגלות והוא אמרו שמה הנה על
 ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מגי יהודה מגן שלמי
 כדרך כי לא יוסף עוד לעבור בך בליעל כלו נכרת והוא
 דרך אמר מהנבואה ואמנם מהו המבשר הזה כבר
 זכרתי דעת המפרשים בו שהוא דבור המשלי כאמר על
 פרקום הגאולה שודע הדבר בעולם כלו כלו כאלו מבשרים
 מכריזו אותם על ההרים ומכמים אל דרשוהו על אליהו הנביא
 שבא קודם התשועה ובטרה ולפי שהוא בא קודם תחית
 המינים לכן אמר אמרו קול נופך נשאו קול יהודו ירכו
 והוא יעוד גדול שהנפשים והם הנביאים כלם שנבאו לשרא
 יקומו מקבריהם ושאו קולם וירננו נבואות הם אשר

כבאו על התשועה ויתנו הודאות וכפנות להש' לפי שכתבתי
 ועל הם אמרו באהת כי עין בעין יבאו בשב"י כיון כי
 בעיניהם הגשמים יבאו תשועת ירושלים שיעדו ונבאו אותה
 וכן דרשו כל מלאך לתחית המינים מן המורה והמפרשים
 פירשו קול נופך נשאו קול שבזמן הגאולה תשוב הנבואה
 שנכספה מימי מלאכי בבית שבי ויתרבו ביניה נופים ונביאי'
 בשב"י כיון וגם כיון הוא ואבי על נד האקמכתא כבר
 פירשתי הכתובים האלה בסוף יעני השועה ואמרת
 שהיה המבשר הזה המהברת העבומה מטבתא ונדק
 שהתסברו במול רגים משנת חמשת אלפים ורכ"ד ליניה
 שהמהברת היא בכמת בוראה בשנה מעשה י"י כי בורא
 הוא ותשועתו כי קרובה לנא כמו שהמהברת היא בעבומה
 אשר נעשמה שלמה שנים קודם לידת משה רבינו הורחק
 על יבאת מברים ולדת הנביא ומעלת הפס והנלמתו ואתה
 יודע שאמרי המהברת בעבומה הזאת נעשמה עתה
 מקרוב יעשו המברות קטנות מעשרים שנה לעשרים שנה
 ואולי שעל העבומה היא אמר כמו שזכרתי מה לאו על
 ההרים רגלי מבשר כי ההרים הם השמים ועל המהברת
 הקטנה שנעשה אחרי כן בשנת רמ"ד במול עקרב אמר
 משמיע שלום ועל המהברת הקטנה שתהיה אחרי זה בשנת
 ט"ג במול פרטיך יבא מבשר טוב ועל המהברת האחרת
 שתבא אחרי כן בשנת רפ"ב ששפוט להיות במול רגיש
 אמר משמיע ישועה לפי שבזמן המהברת היא תהיה
 תשועת י"י כמו שבארתי במעני הישועה מקץ המגלה
 שזכרו ה"ל שנמנאת ברומי וזכר הנביא שבאשר תבא
 המהברת הקנה האחרת שאלמנה במול עקרב שהיא תהיה
 בשנת ש"ב כבר יאמר לבין מלך אלהיך רוצה לומר כבר
 מלך ופ"כ לא אמר ימלוך ולא מולך אלא מלך לפי שבכך
 מלך ועל אופן המהברות המזרות לכן קן התשועה אמר
 גם כן קול נופך נשאו קול יהודו ירכו ואמר הנביא
 כנגד ארץ ישראל תבאו ונבנו יהודו מרבנות ירושלים על דרך
 שבמי ירושלים את י"י כי חוק ברימי שערך ומתן שתי
 פכות אל הרבה ואל השירים שהם מפאת העם ומפני ירושלים
 וזהו אמרו כי נחם י"י עמו גאל ירושלים ולפי שהיה הגאולה
 מפורקמת בכל קבנות הארץ לכן אמר חסד י"י את ודוע
 קדשו לעיני כל הגוים וגו' עד שמתני זה יאמרו סודו סודו
 באו משם טמא אל תבעו והוא המורה שתהיה עיר ירושלים
 ב"ד השמעאלים שתיגלה מלך המשיח כמ"ס בפרקי ר'
 אליעזר שעליו בן דוד ינחם כי לכ"ל הנביא באו משם טמא
 אל הגענו שהטמא הוא רמז לשימעאל כמו שפירשתי למעלה
 ואליהם אמר שיסורו ויבאו מירושלים או אמר טמא על כל
 האומות ואמנם אמרו באו מתוכה הכרו נושא בלי י"י
 הוא לדעתמי כאמר על בני אדם ושימעאל שכל אחד מהם
 שללו בית המקדש ונשאו כלי בית י"י הבבליים לבבל בחורבן
 ראשון והרומיים לרומי מחורבן שני ועל השוללים והסודרים
 אמר הכרו נושאי בלי י"י כלומר הבדלו מירושלים אתם
 השוללים שנפחתם משם בלי י"י ואפשר לפרש הכתוב
 בלו על ישראל כי לפי שאמר וראו כל אנשי ארץ את ישועת
 אלהינו

אליהו אמר כנגד ישראל סורו סורו נאז מש כלו מבין הגוים
 כי הם טמא אל תגעו בהם ואמר נאז מתוכם בכנוי ה"א
 הנקבה יהיה לרמוז אל הארץ שאמר למעלה ורזו כל ארסי
 ארץ והענין כלו שכלו מארכות הגלות וילכו לארץ לארץ
 ישראל כי בהר ניון תהיה פלטה והיה קדש וביאר הכנ"ל כנגד
 מי אמר זה באמרו הכנו כושאי כל"י רונה לומר הכדלו
 מתוך העדה הרעה הזאת מה אומות אתם כושאי כל"י ש"אין
 לכם רומח ומית כי אם התורה והתפלה שהם כל"י כי אתם
 לא תכלו בשטון כמו שכתבם ומכרם וכאדם המפחד
 מאויביו ובמקום לא תלכו כמו שכתבם בזמן בית שני
 שה"לכם פחד ורעד מסכנתם החורבני ואמר שכי"ה הרעי'
 אבל עתה לא יהיה כן כי הנה לא תמצאו האויב לא מקדש
 מחד הפנים ולא מחד האחוריים לפי שהולך לפניכם "ו'
 וזה כנגד הפנים ומאספתם אליה ישראל כנגד האחוריים
 הנה התבארה הכפואה הזאת וירענו ממנה שהגאולה
 העתידה קמה עם מורכבן האומות ועם קריעת הים
 כמו שהיה בגאולת מצרים ושהבעים עוד שארתי אותה
 גאולה לא יאזכו עוד לגלות ולא ימשול עוד בארץ ארם
 מלדום או מימשאל כמו שאמר כי לא יוסף יבא בך
 עוד ערל וטמא ועוד וכו' בפירוש גלות מצרים וגל' אשכ
 וישעיהו ע"ה גאולה העתיד' וזה כלו ממה
 שזכרם שהכפואה הזאת בכל תלפיה לא תפקימה בבית שני
 ושמעיה היה לתקיים בבית משכןו מהרה יגלה :

הנבואה
 היא תמלחה פירוש רבי עקיבה לא ילדה
 ואמר הכתובים אשר בפרשיות הנמשכות
 אליה עד מה אמר "י שמרו משפט וענין הנבואה הזאת הוא
 שהמשיל את האומה או את ירושלים שהכל אחד כאשה העקר'
 שלא ילדה בנים שהיא אוממה ויפירה ובפעם אחד ילד' בנים
 רבים שהאמר תמצא סביבה בנים רבים תרון ושפחה לכפואה
 אשר תמצא לה והוא או רכי עקרה נ"ל את ירושל' או את בית
 יעקב שהיה עד מה כאשה עקרה לא ילדה רכי ופגמי רסה
 ובס' אותם שער עתה לא פלה שהיא כפל ענין במלות
 שוכות כי פלה הוא כמו ילדה וכשר המשיל המאמר את
 האומה בזה המשל מהעקרה ג"כ באמרו מושבי עקרת הבית
 אם סביבים שמה והאל בפסוקיה דרשו מלת עקרה באופן
 אשר אמרו א"ר מאיר כתי עקרה עקרה אומה שעקרה
 אומות העולם הה"ל וכו' י"לכ"י אדום את יום ירושלים וגו'
 ע"כ ונתן הפסח למה תרון ותהל באו' כי רבים בני אוממה
 ר"ל אע"פ שהיתה ירושלים בעקרה וכאוממה מבלי בנים עתה
 יתבוננה יתברר מבני העולה שהיא עם הפאמר על האומות'
 היושבות בשלהי באשה היושבת עם פעלה ובתה וזאת תרגם
 ארי' בגי' אן ירון בני ירושלים גדליה מבני רומי יתבאר שהיא
 האומה והגלות שהיא דמיאל בנה המביעות ודבר כנגד
 ירושלים העקרה והאומה ההיא וזה לה שני דברי הא' הרבה
 מקום אהלך וריעות משכנותי יטו אל תחשובי רונה
 לומר שסבת רוב הפנים שיבואו לה ראו' שתרחיב מקום
 אהלה וריעות משכנותיה באופן שיכלו בנייהם כלם להכנס
 שמה ולכן תארך מיתרי האהל כי בהתרחס יתפסט

האהל יותר ויהיה מקומו יותר גדול עוד בזה אותה שנית
 ויתדותך חזקי רונה לומר שער עתה להיות האומה
 כעה וכדה בגלותה היה האהל כוסע וטודר מפה אל פה
 ולכן לא היו יתדות האהל תקועים במקום כאמ' לפי שהיו
 בתקים ממקומם בכל יום . אמנם עתה יתמיד ישוב האהל
 ולא יסע ממקומו ולכן כרך שחוק היתדות
 ויתקעם בארץ מאד כיון שלא יסעו עוד משם והיה אהל כל
 יצען כל יסע יתדותיו לכנה וכן הספה על שני הצדדים
 האלה אם על מהשלה החמישי מקום אהלך וגו' אמר כי
 ימין ושמאל תפרכו וינעך גוים יירש וערים פשמות יושבו
 רונה לומר שתפרכו ימה וקדמה וגם הערים הנשמות
 והבתרסות יושבו כניה ולכן אמר הרחיבי מקום אהלך
 כנגד ירושלים ורמוז גם כן בזה למה שכתב אהלך שתייה
 ירושלים וגם הר הבית ומקום המקדש יותר גדולים כמה
 וכמה ממה שהיו בימי שלמה כי על כן אמר הרחיבי מקום
 אהלך וכנגד שאר ערי יהודה אמר וריעות משכנותיך
 יטו אל תחשובי ואמר הרחיבי מיתריך על שאר ארצות
 מהקייב והקצוי והקדמוני שעתידים ישראל להורישם וגם
 זכריה הכניא אמר מאד דבר ה' בארץ מדרך ודמשק מכותו
 ואמר גם שמת עבדל בה טוב וכידון להגיד שתתקרב ארץ
 ישראל יותר ויותר ממה שהיה בזמנים הראשונים וכנגד
 הכוון השני שזה ויתדותיך חזקי נתן הפסח באמרו אל
 תיראי כי לא תבושי שהבטיחה שלא תבא עוד לגלות אשר
 ולא יסע האהל ולא ילך מן אלון ולכן ראו' לפקוד יתדותיה
 ולפי שהעולה במעלה ויורד ממנה יבט ויכלם לכן אמר אל
 תיראי כי לא תבושי ואמר וא תכלמי כי לא תפסירי על הגלות
 שעברו עליך בגלות שלא תקבל בואה בזכרונם כמ"כ כי
 נשכחו הצרות ראשונות ועל זה אמר כאן כי בשת עלומיך
 תשכחי וגו' שאז רמו על עונותיהם הראשונים כמ"ט
 הטאת בעורי ופסעי וכסון לומר כי בשת עלומיך תשכחי
 אמר על העונות שעשו בהיותם בארץ קודם גלותם ופרשת
 אלמנותיך אמר על התרסות והגדופים שסבלו בגלות ונתן
 הספה למה יספח כל העונות והצרות ההם באו' כי בועליך
 עושך ה' נבואות שמו וגו' רונה לומר עד עתה בגלות בעלון
 אדונים אחרים . אמנם עתה האל ית אשר בראך הוא יהיה
 בעלך וזדונך בלבד ומפני זה הדבקות לא תמטא עוד גם
 כי גואלך שהוא קדוש ישראל אלהי כל הארץ יקרא בזמן
 ההוא לפי שהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם
 ה' ולא יהיה אז בלבד אלהי ישראל כי אם אלהי כל הארץ
 ומפני זה לא ירים אום מהאומות את ידו ואת רגלו כנגדך
 כמו שעשו עד פה בסבת חלוק הדתות והשפלה אמרו אלהי
 כל הארץ יקרא שאלו בזה מה שכתבתי במע"י הוצעה
 שהאל י"א מצינו בכל האומות ע"ה אמצעים ומצטק בישראל
 בעצמו ומבלי אמצעי ולכן נקרא בערך העמים אלהי האלהים
 כי הוא אלהי על האלהים המבחינים אותם . אמנם בערך
 ובחינת ישראל לא נקרא בשום מקום אלהי האלהים כי אם
 אלהים או אלהי ישראל בלבד לפי שהוא בעצמו המבחינ
 ואין אלהים אחרים אמצעים בהתהגתם וכמ"ס מרע"ה

תקיים
 כיון כי
 אותה
 פשטים
 בואה
 נבואה
 ככר
 אחרתי
 ונדק
 לנירה
 כורא
 ובעצמה
 הורחה
 ואחת
 עתה
 שטח
 וזו על
 מחברת
 אמר
 בשתי
 האחרת
 דגים
 תהיה
 המעלה
 תבא
 תהיה
 ככר
 סכר
 אמר
 הכניא
 גל דק
 שתי
 ירושלים
 גאולה
 זרוע
 וסוכו
 ירושלים
 יקני ר'
 טמא
 למעלה
 על כל
 כל"י
 מהם
 כמורכבן
 ודריס
 אתם
 הכתוב
 ישועה

בשמיע ישועה

דומה בזה כי ה' אלהי כבוד הוא אלהי האלהים והדומה האדומים
אוי כבוד בזה ה' אלהי כבוד הוא אלהי האלהים והדומה האדומים
אלהים ורם יכירו אלהותו ולכן היה הנבואה על כל בני
הארץ וכל ארבעי ולא יקראו אז בערך האומות אלהי
האלהים כי אם אלהי כל הארץ והוא ענין המלכות שאמרו
הנבאים והיתה לה' המלוכה והיה ה' לאלהי כל הארץ
כמו הנבואה מלך ישראל וגואלו שהענין כלו התייחדות
השמות על כלם מבלי ארבעי ולרמוז לזה ענינו אמר
הנביא כאן וגואלך קדוש ישראל אלהי כל הארץ יקרא אמר
עוד כי כאשר עוונה ועונות רוח קדוש ה' להגיד שלא
היתה האומה בטוב זמן מהומים נבדלת ונכרדת בהלש
מהשגחה האלהית כאשר שמת בעלה שהיא אלמנה בהלש
אלה כאשר עאבה מבעלה ועונות רוח כן קראה השם וכן
היה לפני עבדה וכאשר נעורים כי תמאם יבעלה וכן
שדרשו ה'ל באיכה רבתי היתה כאלמנה ולא אלמנה ממש
שבאמר כי לא אלמן ישראל מאלהיו אלא כאשר שהלך בעלה
למדינת הים ודעתו לחזור וכן הוא בתעניות ובסנהדרין
ואמנם אמרו כנגד קטן עובדיך וברמים גדולים אקבנך
בשקף קצף וגו' הנה המסתרים פירשו רגע על הזמן המועט
וכן בשקף ואם הדבר כן אין ראוי לפרש על זמן הגלות כי
כך הוא לא רגע קטן ולא שקף קצף אבל ראוי שירוש
שבא עליהם נכה ונזקה בגלות מיד הקב"ה היה מרחם
עליהם ומילם מן הכלייה על דרך ואף גם זאת נהיותם
בארץ אויביהם לא מאסתם ולא געלתם לכולתם ועל
אזנתו זמן מהנכרות בגלות שהיה בלתי מתמיד ומועט עד
בא רמתי שמים אמר הנביא רגע קטן ושקף קצף אבל
הנכון אבלי הוא שרגע הוא כמו רוגע הם שהוא מלשון
מינוחה ושקף קצף הוא כמו במרי קצף וכן פירשו רש"י
מדברי מנחם בן סרוק יאמר הכתוב כנגד קטן ר"ל
במנוחה קטנה עזבתי אותך בגלות כי שם כתיבט' מנוחתם
לרוב נכות הם וכנגד זה כתיב' גדולים אקבנך וכן בשקף
קצף ר"ל במרי אף הסתתתי פני נהיה שכיני וגם כן
הסתתתי הרגע שהוא המנוחה וההשקט ממך כי בהסתלק
השכינה נסתלק המרגוע והמנוחה כלה ויהיה א"כ אמרו
הסתתתי מוטף ענינו ואמר עמו כאלו אמר הסתתתי פני
והסתתתי הרגע ממך וכנגד זה בהקד עולם דחמתך אמר
גואלך ה' ואמנם אמרו אחרי זה כי מי נח זאת לי במבא
בספרים הקדומים מלוק במלה הזאת כי יש ספרים שהיא
במנוחה מלה אחת כימי וכן מרגם יוכתן וכן דרשוהו בערך
מלך מלשון ימים ויש ספרים שהם שתי מלות כי מי שהוא
מלשון מים ויש לפשט שתי הנספחות כי אם יהיה כי מי נח
מבואר יום יאמר הנביא בשם ה' שמו מה שקרה לישראל
בספחיתם וגואלתם וינשעת' כן קרה לדור המבול שכתבו
על פני כל הארץ והשחת כל בשר את דרכו וכתן להם השם
זמן לשוב בתשובה ולא שבו וכתמיבו כליה וכשאלו מעט
מהרבה כח ובניו והם כעשו לגוי גדול ומאלה נפנה כל
הארץ וכשבע ה' בזכות קדשו שלא להביא עוד
מבול לשחת כל בשר כן ישראל פרו ורכו ותמלא הארץ

אותם ויאלה הארץ מים הכנייהם ונתן השם להם
מקום לשוב בתשובה ולא שבו עדין ומכיו זה
שבות מים בטפתם זרם מים רבים שהיא הגלות האמנם
ישאלו מהם אחד יעיר זכרם ממספחה כאומם שנולדו
בתבה והם יהיו לראש פנה ויכרו ויעצמו בארץ וישבע
השם שלא להביא עוד עליהם גלות והוא אמרו כי מי נח
זאת לי ר"ל בת ירושלים היתה לפני כמו אותם שהיו בימי
נח בכל עניינים הטובים והרעים וכמו של אותם המועטים
שנולדו מהמבול נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ
והשבעה היא הנבית שכתב על זה כן נשבעתי מקבוק
עליך ומגער בך ואם נפרש כי מי נח מלשון מים יאמר
הכתוב כי כמו אותה שבעה ונבית נשבעתי לנח על ענין
המים כן נשבעתי לישראל בענין הגלות ולכן קראם מי
נח לפי שגזר הקדוש ברוך הוא על המים בזכות נח עד פה
תבא ולא מוסיף וכה היתה בגאון גלך וזקק שבעתו אליהם
שלא יבאו עוד בגלות באמרו כי ההרים ימושו והגבעות
תמוטינה רונה לומר אלו ההרים המזקים והקשים בטבעם
כבר ישול בהם אפסרות ההפסד עם כל קשים אבל סודי
מאריך לא ימוש וכתיב כלומי לא תמוט שאי אפשר שלא
יתקיים ואפשר לפני שאלו ההרים ימושו על הארץ ההדוסי'
והגבעות תמוט
ההרים מקבוק גלגלית
הגאולה נח יעברו נכות הצבות והאיהות כי הם תענית
עניים יזכו לדבקות האלהי ולשמירת השמות והוא אמרו
והסודי מאריך לא ימוש ר"ל מאריך מלבד זכות הצבות וקרוב
לזה דרשוהו בבראשית רבה עניה סוערה וגו' סכמותים הלא
אפשר לפרש באחד משני פנים האחד שהיה קשורים
למעלה רונה לומר אחרי שהדבר כן נשבעתי מקבוק עליך
ומגער בך עוד כל ימי הארץ את עניה סוערה באותו סער
הגלות ושבגלות לא נוחמה דעי נא וכאי שהיה מעלך
אחרי גאולתך כל כך שאפילו אבנך יהיו מיושבות על נוסך
שהיה לך במקום סיד וכן אשים יסודך ספירים ושמי
כדכד המשותף רונה לומר המנוחות שהשם נכנס בהם
שדך בני אדם לעשותם מזכות נבועה אני אעשה אותם
מכדכד שהיא אכן וכה ובהירה וכן שערך יהיו מאבני
אקדה שהיא אכן מזהירה כאשר הקודקת וכל גבולך יהיה
לאבני סף וכל זה משל לרוב גדולה העושר והכבוד
עוד יעדס בטובות הנפשיות באמרו וכל בניך למודי ה'
רונה לומר שלא ינטרכו למלמד וכמאמר הנביא ירמיהו ולא
ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה'
כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם וזכר אס כן
שלמותם בארץ ראשונה בעושר ובכבוד שנית במחמה
שתמלא הארץ דעה את ה' שלשית שירכה השלום ביניהם
והיו ורב שלום בניך כי השלום נמשך מהמחמה והידיעה
כמו שפירשתי למעלה בכבואה השנית ובזה הדרך נבדקה
מכונני רונה לומר בטוב מעשיך ונדקתך תכונני ותתקני
משושק עושקך כי לא תיראי מהם כלל ולא תשמדי
ממתתם ומגלות אשר לפי שלא יקרב אליך ואפשר
לפרש

לפרט רחמי מעווק שהוא כוון שלא תשתדל ללכת לעשוק
 העמים כמנהג השלטונים כל אחד בעבודיו כדי לאסוף
 לו ממון לבדכיו ולכן אמר כי לא תיראי רובה לומר לא תיראי
 מבא לרלות ולא תבטרכי לעשוק בני אדם מפני זה ואמר
 הן גור יגור אפס מאותי מלשון אסיפה ומגור כפי המפרשים
 על גור ומגור שיאספו על בני ישראל אבל לא יהיה במכות
 השם וזהו אפס מאותי וכפי דרכם יותר כראה לי לפרט
 מלשון יראה כמו גורו לכס מפני מרב מגור מקיבו ועיבו
 כי לפי שהבטיחו שלא יהיה עשוק וגזול ולא יבא עוד לגלות
 כמ"ס רחמי מעווק וממחה כי לא תקרב אליך אמר
 האם תאזוב שגור יגור כלומר שאסוף יאספו עמים עליך
 אם לא מפאת השגתי באמת זה בלתי אפשר כי אם
 סתמיים מלך אזור אסף עמים להלחם עליך לא היה כי
 אם מאתי שאמר הוי אזור שבו אפי וכן בכבוד באמר ואמר
 הממריבים כלם היו כלי מפשו של הקדוש ברוך הוא ולכן אמר
 בלשון תימה הן גור יגור אפס מאותי כלומר האם אסוף
 יאספו העמים מבלי רכוני זה לא יהיה ואם יהיה יפלו בידך
 והוא אמרו מי גר אתך עליך יפול רובה לומר מי שיאסוף
 עמים לבא עליך בשעתו הוא יפול מגדלתו כמו שכתב
 ספרינו בכאן על ירושל' לפי שאנכי בראתי מרש נופס באש
 פסם ומזבח כלי למעשהו ואנכי בראתי משמית למבל רובה
 לומר אני בראתי המרש לעשו' כלי זיין ובראתי המשמית למבל
 שכלם הם טווח ההשגחה אבל לך לא יוכלו למבל וזהו כל
 כלי יוצר עליך לא יכלו וגו' ורש"י פירש גם כן הן גור
 יגור מלשון יראה רובה לומר את אל תיראי כי אין ראוי
 לירא ולפסוד כי אם לנבדל ונפטר ממני וזהו אפס
 מאותי רובה לומר הן אמת שגור יגור ויפטר מי שהוא
 אפס מאתי רובה לומר כעדר מהשגתי ואמנם מאותם
 האומות מי גר אתך רובה לומר שבגלות היה גר וכאסף
 אתך ומתחבר אליך בברותיך עליך יפול ועמך ישב
 בגאולתך ומפני שעד בזה כנגד האומות לכן אמר
 כנגדם הוי כל צמח לבו למים שישתדלו ללמוד דרכי
 התורה האלהית באמרו לבו ובעלה אל הר' ויורכו מדרכיו
 ואשר אין לו כסף לא יסו' כי אין כוונת כי בנס יתנו לו
 יין וחלב וממלה התורה לין לפי שהוא משמח הלב
 שבאמר ויין ישמח לבב אנוש וכן פקודי יי' ישרים משמחי
 לב וחלב כמו שהלכ קיום היוזק וגדולו כן הכשמה
 קיום התורה וגדולה ואמר אכילה על היין והחלב כי הם
 במאכל ומשקה לגוף ואמרו ואכלו טוב הוא התורה שבאמר
 כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו וספרי דוד
 הבאמרים הוא המשם שנקרא דוד שבאמר ודוד עבדי נשא
 להם לעולם וכאמרים פי' קיימים כמו במקום באמן
 והן עד לאומים מזהיר ומעיד בכם זהו הדרכ האמר והוא
 כפי המפרשים והלכתי בעדם כפירוש הכתובים וישנם ועם
 כל זה אינו ככון בעיני כפי פאוסם והדרך השכי הוא שהנביא
 תאר אותה בשלשה תארים :

עבירה

שהוא מעוררת עם עבי ודל וקוערה שמרוב
הכנות היא תמיד כעבר כמו שאמר הנה

סערת יי' יוצא ותאר שלישי הוא לא נוסמה כי בהיותה
 בגלות אין לה נוסמה וכמו שאמר במעלת קבות אין לה
 נוסמה מכל אהביה כל רעיה כגרו בה היו לה לזויבים
 וכנגד שלשה התארים הנשנים האלה יעדה בשלשה יעודים
 טובים כי כנגד העניות והרלות שקראה עניה אמר הנה
 אנכי מרכיך בפורך אבניך וגו' ושמי כדכד וגו' רובה לומר
 שהבית נבנה מממרו שהוא הקיד ומהאבנים לפי שהקיד הוא
 שמים ונבטעים בו האבנים ומהאבנים מהם שימו
 ביסודות הבית שהם אבנים גדולות ואינם כל כך משוכחות
 ומהם שימו בתלכות ובשערים והם האבנים היותר
 משוכחות וטובים ובכחם שהם גבולי הבית שימו משאר
 האבנים אינם כל כך משוכחות ולכן אמר הנה אנכי מרכיך
 בפורך אבניך שהפורך יהיה לך במקום סיד והוא מכחול
 השמור שימו על העינים כמ"ס ותשם בפורך עניה כי
 תרקעי בפורך עיניך ואמר שדבר מהפורך שהיה במדרגת
 הקיד דבר מהאבנים וכאשונה מהאבנים אשר שימו
 ביסודות שכן היותר פחותות ועליהן אמר ויסדתיך כספריים
 ואמנם בתלכות שיבא בהם השמש אשר קרא שמואתך אמר
 שישם כדכד והוא האבן האדומה הנקראת רובינן והוא
 אבן יותר יקרה מן הספיר והשערים גם כן שהם לכבוד
 ולתפארת ישם באבני אקדח שהוא אבן יותר יקרה מהכדכד
 והיא הנקראת כלשונם קרכונקולו שהיא מאורה בליה כמו
 גמלי אש ולכן קראה אבני אקדח ואמנם כל גבולך הוא
 שאר כתלי הבית לא יהיו מאבנים כל כך יקרות כמו כדכד
 ואבני אקדח אבל יהיו מאבני ספן שהם שאר אבנים טובות
 ומרגליות וכל זה הוא משל לרוב עשרה תחת היותה
 בגלות עניה ואולי שגם זה לפי פאוסו יתקיים בכנין בית
 המקדש העתיד לבא שיבאו בני המורס אשר שם האבנים
 הטובות ויבאו מהם רבות לכנין בית יי' עוד השיב על מה
 שאמר סעורה ויערה שמש בזמן ההוא בהשקט ולא יסופנה
 השם עוד כסערה ועל זה אמר וכל בניך לימודי יי' ובסת
 זה יהיה רב שלום בניך כי מהשכמה ופועל השכל ימך
 השלום ואמר גם כן על זה כדקרא תכונכי רובה לומר תהיי
 במכון ובהשקט שהוא הפך הסערה וכנגד מה שאמר לא
 נוסמה שהיה כן מפאת הגלות והכונגים אינם עליהם כל
 היום אמר רחמי מעווק כי לא תיראי רובה לומר את תהיי
 מרוחק' מעווק ומגול ומכל מיני מפתה כי לא תיראי שיקרבו
 עוד אליך ואמנם אמרו הן גור יגור ראוי לפרשו מלשון גר
 שהוא הכתו הראשונה וכן כתב אבן קב"ה בשרשי שגור
 הוא המתנועע בטלטול בלי נחת ולכן נקרא הגר גר מפני
 טלטולו והוא כנגד התושב השוב לבטח ונקרא האניה
 הקטן גור לתנועתו הקלה יותר מהאניה הזקן ומפני שהגר
 באיך לא לו הוא מפחד תמיד לפן הנשאל זה השם לפחד
 מגור מקיבו מגורת רעע תבואנו אך אימם ההנהגה
 הראשונה שהיא העיקר שממנו יבאו הענפים השם כלם
 היא מלשון טלטול ונרות כמו ימי סבי מגורי ואהבת' את הגר
 ומגרת ביתה וכן אבני גר מוספת הם האבנים הפחותות
 המשלכות בכל כד ועל זה הדרכ כאמר כאן הן גור יגור

א ב ג ד 7 אפס

משמיע ישועה

אפס מאותי ר"ל אהיה נבדקה תכונתי ורב שלום בניך אמנם
גור יגור בגרות וגלות וטלטול מי שהוא אפס מאותי כלומר
מי שהיה בעדר וכפרד ומרוסק ממני ולפי שאין מקבלין
גרים לימות המשיח כמו שהיה לכן אמר מי גר אהך
עליך יכול כלומר אהך מסדי אומות העולם שגרו
ונטלטלו עמך וככל נהנה היה להם גר עליך יכול
עמך ישב ובקרבך והוא מלמון על פני כל אהין ופעל וכן
פירשוהו חז"ל והבטיחה שלא תפחד מאומות העולם שמי
יבאו להשחיתה ברשעתם באמרו הנה אנכי בראתי משג גר'
ואנכי בראתי משחית למבל ר"ל ועם כל זה לא יחבלו אהך
כי כל בלי יונק עליך לא יבלא וגומר לפי שזאת נחלת עבדי
ה' וכדקתס וזו היא תכלת הנחמה והנה אמר כל בלי
יונק עליך לא יבלא וכל לשון תקום אהך למשפט תהשיע
לפי שהאומות היום הזה בחלוף דמיהם מהם יכריחו דקתס
לא מויכוח שלא יתכנו בטענות אבל יאמרו שמי שישפור
דקתס יתנוהו וזה ענין אומות ישמעאל והם יעשו
להכחמתה ויכוחס וטענות והקשים יעו ויביס וזה ענין תכמי
אדום שתיסרו בהכמת הדבר לכן אמר הנביא בנגד שניהם
כל בלי יונק עליך לא יבלא בדרכך מלמטה במשפט בני
ישמעאל וכל לשון תקום אהך למשפט תהשיע בדרכך הויכוח
במשפט בני אדום לפי שזאת נחלת עבדי ה' וכדקתס
שלא יוקם דבר לא בחיל ולא בבח ולא בטענות הלכיות
הכוחות ואמנם אמרו עוד הוי כל במא וגו' אפשר לפשטו
על כני האומה ג"כ אך אמנם ראוי לעיין בספוקים האלה
בדברס הא' מה ענין אמרו ואשר אין לו בסף לבו שברו
ואכלו ואס אין לו בסף אין ישברו ויהנו האוכל "הב' אם
היה התחלת הדברים הוי כל במא לבו למס ולא דבר
מאכליה כי אם משתיית המים היה ראוי שיעלו ויאמר לבו
שברו ושמו ולא ואכלו הב' למה הזר יומר שנית ולכו
שברו והוא מאמר בפול הד' מה ענין יאמרו בלא בסף
ובלא ממיר האם יקבל הכי בסף או ישייר מר בני אהם
ללמדס דעת ויראת ה' ומה שזמרו המשפס ואשר אין לו
בסף לא ימוש כי נפסם יתנו לו הוא יתפל מבלי גלס ה'
באמרו ין והלב ולא זכר מים שבה היו הדברים וג"כ
לא זכר למס שזכור אמרי זה כי אם ין והלב ויתאר
אח התורה א"כ פעם במים ופעם בין ופעם במלכ ופעם
בלמס והוא זכ' ה' באמנם למה תקלו בסף בלא למס
והס ה' דענין כמו שזכר עם מי שאין לו בסף אך יאמר
עלו למה תקלו בסף בלא למס ואם תיקולו בטף יתנו שוקל
אותו אבל אמתת הענין הוא שבהיה עשה כשנאל מדברות
כי מהם נמאס גם העמים לא מעב ללמס ולא במא למים
כי אם לשמוע את דברי ה' וכאמר המשורר במלה פעמי
לאלהים לאל מי ואלהים היתם הקד אה ראשונה הוי כל
במא לבו למים שהוא התורה והשפע אשר יבא בזמן
ההוא כי כוללם כמ"ס הכנף זכריה והיה כוס ההוא יבאו
מים מים מירושלם מים אל הים הקדמוני והמים אל הים
ה' אהרן בקיך ובמורק יהיה שהוא גם כן רמז אל השפע
התורני שיטא משס לכל הארץ כמ"ס כי מנין תבא תורה

ועל זה אמר לבו למים עוד שער מדרגה אחרת מהאפס
שאינ להם במא ותאוה ותסוקה רבה והם עמי הארץ שאין
בהם עיון וכבר ידעת שחלת כסף הנחמה הראשונה
היא הכוסף והתאוה ומכני שמחת הכסף יכספוהו הכל
לכן מפני הכוסף בקרא כסף והנה העיון המתקני
יתואר ככסף לפי שבני אדם כוספים אותו עד שמפני
זה קראו להכמה עינות פילוסופיא והמעין פילוסוף
שפסא חסך החכמה או חוסך החכמה ולכן אמר הנביא
כאן בנגד האפס שאין בהם ידיעה ולא חכמה ולא
כוסף אליה ואשר אין לו כסף לבו שברו ואכלו ר"ל אף על
פי שאהם קפדים מכל ידיעה ולא כוספים עליה לבו ללמוד
ולתורה וליגע עבמפס בלימד התורה ואז תאכלו ותהנו
מיתה וכמו שאמרו יציעי ולא מבחתי אל תאמן ותלת שברו
היא כפאטעה מלשון שכירת הגוף וגיעתו וכמו שדכשו חז"ל
זאת התורה אדם כי ימות באהל אין התורה מתקיימת לא במי
שמחית עמו עליה כהוא חמו שיפדים גופו וישברו ולכן
נקראת תושיה שמתפתו כהו של אדם האמנם חזק לומר
ולכו שברו להגיד שהגיע בתורה לא לבד יזכה לדעת פירוש
המנות המעשיות שזאר בשס אכילה לבו שברו
ואכלו אבל גם יזכה לדעות אמתיות והאמונות העליונות
ואהם תאר ביין והלב באמרו שנית ולכו שברו בלא כסף
ובלא ממיר ין והלב כי המנות המעשיות כנה בשס אכילה
והאמונות בשס משתה היתר שלם שאפשר ומה טוב תארן
את הדעות ביין לפי שאשר יעבור אדם גבולו שזכר
וכמ"ס ובגבר עברו ין ולכן ראוי לשתות באופן ממוצע
וימזוג מהמים כן בדעות נוו במוסלא ממך אל מדרוש כי
ש בשכל האמוני גבול לא יעבור ממנו ומזיגת הדעות היא
כמים שהיא התורה האלהית גם היה משל המלב בנות לפי
שכמו שחלב תעשה הגבינה ואינה כי אם חלב נקפא ככה
המנות המעשיות הן תולדות מהאמונות יובאות מהם אם
לא שהאמונות הן דומות והמעשיות הן מוגשמות ואמנם
אמרו למה תקלו בסף בלא למס אמר בנגד כח של אית
מאכשם שהם פועלים יגיעו ענמם בסכמות ככריות
ובנגדס אמר למה תקלו בסף והיא מקירת פילוסופות
שהיא כלה בסקול הדעות למה תתיגעו בסקול ההוא כיון
שאינו הזנה אמתית לפעם כמו התורה שהיא למס מן
השמים ומזון אלהי ועוד שהעמל והיגיעה אהם עמלים
וגעים בעיון ובמקרה ההיא אינה לשבעה כי הנפש לא
תמלא ולא תסתפק בה אבל תמיד יאירו ממנה ספקות
ולכן הפילוסופים האחרונים סקרו דברי הראשונים ויפלו
דעותיהם לפי שאין בעיון המקרי שבעה כמו שיש בדברי
הכנזאה שלא יאיר מהם לכפיא ולא לבאים אמריו סקפון
ולא ספק ולכן אמר ויגיעם בלא לשבעה וכיון שהדבר
כן שיעו שמוע אלי ואכלו טוב ר"ל המאכל הטוב שהוא
מעשה המכות ותענג בדן כפסכס במסקה הדעות
והאמונות ומה טוב אמרו ותענג לפי שכמו שזכר הפילוסוף
העדרון והערכות משיג ממשגי השכל ואמר הנביא זה העונב
בנגד היין והמלב שזכר וכיאר עוד שמלכד כל הסלמות
ההוא

ההוא שיזכו אליו בעולם הזה עוד יזכו לאמר המות לחיים
 בנפיים בעולם הכמות ועל זה אמר עוד הטו אזככס
 ולכו אלי שמעו ותמי נפשכס שהוא מי הנפש ולפי שאמר
 זה על האמונות לכן המסך אליו ואכרתה לכם ברית
 עולם חסדי דוד הנאמרים שאמר ברית עולם על החיים
 הנפשיים שאמר שהוא ברית עולמים כל תמוט ועל האמונות
 האלהיות אמר חסדי דוד הנאמרים כי בן אמר המסוכר
 חסדי לעולם אשרה לדוד ודוד אודיע אמונתך בפי ובקן
 טעם למה יקם אותם לדוד באמרו הן עד לאמים בתתו
 בגד ומנוה לאומים ועד הוא מלאון עדי שהיה דוד עדי
 לכל הגוים בגד ומנוה אותם בדבריו ותהלותו לשמחהגו
 בדך ה' וקמס הדככים באמרו כנגד האומה הן גוי לא
 תדע תקרא וגוי לא ידעוך אך וכו' וכל הגוים שלא
 ידעו מעולם יבאו אל ישראל ללמוד תורה כאלו הוא
 קורא אותם והו למען ה' אלהיך ולקדוש ישראל כי פארך
 ולפי שאמר למעלה לכו למים לכו שכו ואכלו טוב
 ויגעכס בלא לשענה לכן פאה הנביא לבאר המשל הזה על
 איו דבר באמר בפרשת דרכו ה' בהיבואו גו' שהוא ענין
 לכו למים וגומר ובאר ג"כ מה שאמר למה תשקלו כסף בלא
 זלם שהוא על הכמות הסיבוסופיות ועליו אמר יעזוב
 כסף דרכו ואיו און משכבותו וגומר וביאר הכדל הממקד
 העיוני מהמקד הכנאוי באמרו כי לא משכבותי
 ומשכבותיכם ולא דרכיכם דרכו וגו' ומה טוב אמרו כי
 גבה שמים מארך כן גבה דרכי מדרכיכם ומשכבותי
 ומשכבותיכם לפי שהיו המשכבות האכזביות ארציות
 וחמירות והדעיות הכנאיות הן שמימיות אלהיות ולפי
 שככה אף התורה בשם מים ולמס כמ"ס לכו למים ליה
 תשקלו בדרך בלא לחס נתן הטעם למה המשיל אותה כן
 באמרו כי כאשר ירד הגשם והשגל מן השמים ושמה לא ישוב
 אלא שתפוס את הארץ והולידה והפמחה ונתן זרע לזרע
 ולחם לחובל כן יהיה דברו אשר יבא מפי וגומ' שהיה לכם
 סמים וכלמס ואמר לא שוב אלי ריקם לפי שהתורה היה
 ממנויות' ואלו תשוב וכל זה יהיה באותו זמן שבשמה
 יבאו מהגלות ובטלות וכלוק אל אדמת הקדש שכל העמים
 ישמחו ויגילו והוא אמרו בדרך המשל ההרים והגבעות
 ישמחו לפיככס כנה וגומר ואיו האנשים חסדי השליות
 והכעדרים ישמחו באמונותיהם והרשעים ישובו דליות
 ועל זה אמר תחת הנענוך יעלה ברוח ותחת הסרפר יעלה
 הדם והיה הדבר הזה ל"ל הכנעת כל גויי הארץ לאמונה
 האלוית היה זה לה' לטע לאות עולם שלא יבית ולא
 יספק עוד זכוכו הנה התבארה הכנאיה הזאת עוד
 ככו הכנאלים שעתים כמות וזוכו ומהשכועה שכנע
 הטס שלא יפא עוד מכול כמו שנשבע על מי כח שלא יעברו
 עוד על הארץ וקבל האומות כלן האמונה האלהית ומבאר
 הוא שהדברים האלה לא בתקיימו בנות שני ולכן יפויי
 בהכנס שתקיימו לאות המשים מהרה גלה :

הנבואה

ה"ב בפרשת קומי אורי עם כסוקים הקודמים אליה והנמשכים אחריהם

עד שז אש' בה' תחלת הנבואה הזאת היא בפרשת הן לא
 קנרה יד' ה' מהושיע שנתן בה הנביא טעם לאורך הגלות
 שהיא כככז פושעי ישראל ומטאמס ובסופה באמר ותיה
 האמת נעדרת וסר מרע משתולל וירא ה' וירע בעיניו ל"ל
 שכאשר יראה הקב"ה האמת נעדרת בכללות העולם וגם
 התורה שהיא האמת המוחלט כאלו היא בטלה ונעדרת
 והאנשים הנדויקים שהם פרים מרעה הם משתוללים כונה
 לומר משוללים ירע בעיניו כי אין משפט בעולם וירא כי אין
 אש ל"ל בישראל כי אין אש עומד בפרך לפניו ואן מפגיע
 ומתפלל על נפשו ולכן ותושע לו וזועו ל"ל כמו ויכלתו
 האלהי יעמוד כנגד הגוים להנכס מהם ולהושיע לישראל
 כי אליו בא כנוי ותושע לו ודלקתו היא שמכתתו ל"ל
 שיפעה עמהם נדקה להושיעם ולפי שהתושעה יוכללו שני
 דברים האחד בקמת האויבים והשני הנלת ישראל לכן זכר
 הניהם ואמר וילבס נדקה כשריין ל"ל שכאשר יעלה על
 דעתו לעשות נדקה בישראל ולהתלכס בה כשריין וכונע
 ישועה בכאשו ל"ל ארצה להושיעם אז קודם ליה וסמוך
 אליו לבס בגדי כסם ויעטה מעיל קפאה והוא כלו משל
 לבקס האומות ואמרו כעל גמולות חוזר לקפאה שזכר
 למעלה כאלו אמר ויעט כמעיל קפאה שכמו שקבא על
 הגמולות הראשונות שעשה בפרעה ובסכמריב וכאשר בני
 ישראל כעל ילמס ל"ל כן יקם אותה קפאה על מה שילמס
 סימה לכרו גמול לאויביו ושני הכפין הם לדמיון כמו
 כמורי כמון כעמי כעמד ואמר סימה לכרו כנגד בני
 ישמעאל שהמריבו בית ראשון כי הם עבמס הבבלים כמו
 שבארתי בחלק הראשון מספר ישועות משמו ואמר גמול
 לאויביו כנגד בני אדום שהמריבו בית שני ואמסם לאיים
 הנקוקים שלא היו במורכב ראשון ולא במורכב שני גם כן
 גמול ילמס כפי אמונותיהם הרעות ומעשהיה הרעים
 באופן שמועבר ועד יזרח את שם ה' ואת כבודו
 וזכר ראשונה ממעבר לפי שסוך אותה אל לאיים גמול
 ילמס והאיים הם בקנה המערב ואמסם אמרו כי יבא
 צהר נר רוח ה' כוססה בו כראה לי לפרשו בשני פנים
 האחד שכל הכר הצורק שהוא שם כולל לאומות ככהר וזה
 כמו לאומות שיעלו על ירושלם ואז יהיה השלום והגמול
 אשר זכר ובאותו זמן רוח ה' כוססה בו על ישראל שירים
 כסס והוא אמרו אמרו וכל לביון גוש והשני שתאר והמשיל
 קמת הטס וגמולו שיבא על האומות ככהר הכר שזוכו
 רוח ידים כי אש כר גדר מזה וגדר מזה כאשר תהיה רוח
 ה' כוססה בו כונה לומר ככהר הכר אז תהיה קערה יותר
 ענומה לפי שכאשר תבא רוח קערה בים הגדול וכמו ידע
 יהיה לה מקום להתפסט והאניה אשר תלך בו לא תהיה
 סכנתה כל כך ענומה להותה מרוקת מן הארץ אמסם
 כאשר יהיה ככהר נר ורוח ה' בשערה תזוכו כוססה בו אז
 בהכרס האניה העומדת שם שבה להשר להיות ככהר קבר
 וגדר מזה וגדר מזה משני עברותיו וכל זה משל לגדל
 הנקמה שיהיה קערת ה' גדולה עליהם ואמרי שזכר
 ענין בקמת האומות זכר גאות ישראל והוא אמרו וכל לבין
 גואל

משמיע ישועה

גואל ולשבי פצע ביעקב באם ה' כי הנה אמר וכו' לבין
 גואל שעלה הודים אב עמדו ביהדותם ועמד עמיהם בס
 ואמר ולשבי פצע על אוקם אב יבאו מכלל הדת עברו
 תורות הלכות ויטובו אל ה' משמעם כי הם באמת שבי
 פצע ביעקב ויטבו בגאולה ואמר שהכבואה הזאת שבה
 לכביא היא ברית חוק לישראל על גאולתם שלא ישוב אחר
 והו שאמר ואכי זאת בריתי אותם אמר ה' והברית הוא
 רואי אשר עלך ורבי אשר שמי כפך ורבי הכבואה
 הזאת רואי מפני זה כיון שהם כבדתי שלא ימוש מפיך ומפי
 זרעך וגו' מעתה ועד עולם ויש מפרשים שהברית הזו הוא
 הקורה שכתבה כבדתי והכתיבהם שלא תמוש מפייהם עד
 עולם ולהיות היעוד הזה בהקלט התחיל הכביא לכבד
 את ישראל ולומר להם קומי ארבי כי בא אורך שהו באמר
 על התשובה ועל הגאולה וכנגד השכינה ששוב לחול
 בתוכה אמר וכבוד ה' עלך זכה ואמר על כנות האומות
 כי הנה השך יבסה ארץ וערפל לאומים כבקמת האומות
 וסורבנן ראשונה ועלך ירסה ה' היא התשובה שבה אמרו
 ואז וכבודו ושכינתו עלך יראה ואז כל האומות הנשארות
 מאותה קמה ילמדו דרך תורתך כמו שאמר והלבו עמים
 רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ועל זה אמר
 והלבו גוים לאורך ולא לכד הגוים והעמים אבל גם
 המלכים ילכו לנגה וזרע שוי סביב עיניך וראי
 שכל האומות ההם יקבנו ויבאו לך ואז על
 ידיו בכך מרחק יבאו וכבודך על כד תאמנה
 שהוא מלסון כאשר ישא האומן את הונק ויהיה כל
 כך רבוי הכאים עד שאת תיראי ותפחד וירכה
 לכבך כראותך שיהפך עלך המון גוים ומיל גוים
 יבאו לך ולפי שכבוד הספרים כתוב ורמב בתי
 יהיה פירושו שאז תירא ותפחד כראותה המון גוים
 הבאים אבל יתקב לנגה כראותה שההמון ומיל
 הגוים הבאים הם כהפכים מרשעתם וזהם יבאו
 אליהם להכנע תחתיהם ועל זה עבמו אמר שפעת
 גמלים תכסך שהוא מעבין רבוי וכבדי מדין הם
 קטני הגמלים כלם משכא יבאו ויביאו מנחה לה'
 והו זהו ולכונה ישאו ותגלות ה' יבאו גם מארץ
 קדר יבאו באן ואילים למזבח השם והו כל באן
 קדר יקבנו לך אילי כביות ישראל כהם כדי שיעלו
 על רבון מזבתי וזוה האופן מהמנחות והדברים
 שיבאו האומות בית תפארתי אפאר ועל בני ישראל
 הבאים מהגלות במרובה לאדמת הקדש אמר מי אלה
 כעף תעופנה רומן למהירות ביאתם וכיובים אל
 ארבותיהם שיזמר יעופפו הוים כבוסם אל קניהן
 ומה שיעופו בנאתם משם מפני שמהירות לאוב אל
 גאולתם וארבותיהם המלוכות שבאורך ואמר זה המל
 לרכוב הקהלות העולות מן הגלות ויש לפדשו על
 עגרת השכטים שיזכרו אז ואמר כי לי איים יקוו
 לו כנגד האומות הבאות להתייער רונה לומר ששוכני
 האיים יקוו לית כחאמינם ביכלתו והשגתו ומהם אכיות

תרגיש יבאו כבאשונה להביא בכך מרחוק בדרך
 הם כי הם יהיו ראשונים בזה ואחריהם שאר האומות
 אבל אמרו כספם והכנס אתם אין ראוי אבל לפדשו
 על ישראל אחרי שכבר באמר ולא בכסף תגאלו כמו
 שפירשתי אבל הוא מוזר אל האיים ואכיות תרגיש אשר
 זכר שיבאו כספם והכנס אתם להקריב מנחה להשם
 והו אמרו לשם ה' אלהך ולקדוש ישראל כי פארך
 ואתם בני נכד שיבאו להתייער המה יבנו קומות יושלם
 ואף המלכים והגדולים שבהם ישרתו באותו בכין
 כי תחת שהיו אבותיהם כבאשונה מתרבים אותו יהיו
 זרעם הבונים והו שאמר ובנו בני נכד מומותך ומלכים
 ישרתוך כי בקפני הכייתך וברכובי רחמתיך וזכר שתייהם
 ביאת הגוים לירושלים כל כך מתחדת עד שהיו שגרי
 ירושלים תמיד פתוחות יומם ולילה לא יסגרו כדי להביא
 אליך מיל גוים ומלכים יבאו כהגוים רונה לומר שיבאו מארץ
 רמוקה כהגוים בדרך על ידי התיירים ההוגים אותם לפי
 שלא ידעו הדרך פי' הנה הגוי והממלכה אשר לא יעבדו
 ולא יבאו לירושלים להשתעבד לדת האלהים יאבדו במכות
 השם והגוים ההם אשר לא יבאו מרוב ירדו וכמו שבמי
 שלמה ספרם מלך נור שלם העמים הקידים לכבן בית
 ה' כן לעתיד לבא האומות כלם כבוד הלכנון מכבד
 עניהם שהם כבדו פדור ופאזר ידו אליך יבאו כדי
 לכבות מהם בית עולמים והו אמרו לפאר מקום
 מקדשי ומקום רגלי אבכד וקרא את בית המקדש
 מקום רגליו לפי שהוא מכוון כנגד כסף הכבוד שהוא
 השמים והארץ הרום רגליו לא מפאת כללותה כי אם
 בבחינת בית המקדש שהוא שם שהוא הרום רגלי השם
 ויעד שנגא אותם הגוים לירושלים לא יבאו כגאה וגאון
 ודרך רע אבל ילכו אליה שואו רונה לומר בשפלות
 והכנעה אותם שכראשונה היו בני מעבך ומפני מה
 שהרעו אליך בזמן הגלות ישמחו על כפות רגלך כל
 מאבך כדי להשתכן אליך ויקראו לירושלים עיר ה' ולבין
 יקראו קדוש ישראל לפי שלא יכבדו ולא ישמחו לך מפאת
 גבורתך כי מפאת אלהות והקדושה אשר בך וזה גם
 כן מורה כהכרתם שלא כתיימה הכבואה הזאת בבית שבי
 כי לא באו שם הכבליים ולא השתחוו להם המבאנים
 שהמריבוס כי ככר היו כמבנים להקלט אלא שבאמר על
 אכזי הגלות הוא שאויביהם קיימים ויבאו אליהם בזמן
 הגאולה שמו וישתחוו להם תחת מה שהרעו כנגדם ואמר
 תחת היותך וגו' שכימקום שהיית בזמן הגלות עובדה ושכואה
 ואין עובר עליך שמתין בזמן הגאולה גאון עולם משום דור
 ודור וכמו שאמר המשורר יפה כוף משום כל הארץ ובמקום
 שהיו האומות בזמן הגלות כוזות ושוללות ככסי ערתי ישראל
 יהיה אז כהפך שתיקיי מלכ גוים וסוד מלכים רונה לומר לא
 לכד מהאומות אבל גם ממלכיהם כמו שזכרנו ויתן
 ותשבענו ככסי עממיהם ובנות מלכין תתפסקון באופן
 שזכיר שהוא דבר אלהי והו וידעת כי אבי ה' מושיעך
 וגואלך אכיר יעקב ויהיה כ"כ מה שתביק ותקמ מככסי
 האומות

אומות

האומות עד שמת הנהשת שהם לקחו מיך בזמן מורכבך
 ובגלות אביא זהב שאתן בלבם להביא אלך מרכובם כל כך
 מהזהב כמו הנחשת שלקחו מיך הם ואבותם
 ונחשת ונחשת הכרזל אביא כסף ונחשת העמים
 נחשת ונחשת האבנים כרזל כי הנה במורכבות
 ירושלם לא לבד שללו הזהב והכסף כי אם
 גם הנחשת וגם הכרזל שאינו זהב כנחשת
 והעמים שאינם שוים בכרזל וגם האבנים שללו
 משם והביאו לפי שאו ולרומא והנם עודם שמה
 האמנם הם לקחוהו וכזו אותו מיך בעת נכ
 ומלממה והעבוד ואמה תקהו מהם בשלוח
 וכדקה לפי שהם יביאו אותו מעמנם והוא אמרו
 ושמי פקודתך שלום ונוגשך נדקה כי אמר
 פקודתך על זמן הנורבן שישבו עתה לשלום ואמר
 כנגשך על זמן הגלות שישבו לנדקה לפי שלא
 ישמע עוד מימם בארנך שוד ושכר בגבולך אבל
 בהכך שתקראי תשועה בתומותך ולכן בכל שערך
 תתני תהלה לאלהך וזהו ושערך תהלה ולפי
 שבמחלת הפרעה המטל הגלות למשך והישועה לאור
 לכן אמר לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם
 וגומר רונה לומר שלא יהיה אורם ותשועתם מפאת
 הוראות המערכות השמימיות אבל יהיה מפאת ההשגחה
 הפרטית מה' והוא אמרו והיה לך ה' לאור עולם
 ואלהיך לתפארתך ולכן לא יבא עוד שמשך ויכרך לא
 יאסף רונה לומר שלא תבטל עוד מלכותך וכמו
 שתרגמו יוכתן לא תבטל עוד מלכותך ויקרך לא יעדי
 כלומר שהדברים הממייבים מפאת ההודאות השמימיות
 יש להם זמן מוגבל בהגיעו יפסקו ויהדלו אמנם
 הדברים המושגחים יהיו כפי רצון המשיגים יתעלה
 מבלי הפסק והוא אמרו לא יבא עוד שמשך ויקרך לא
 יאסף כי ה' יהיה לך לאור עולם ושלמו ימי אבך
 האמנם ההשגחה האלהית ינטרך אליה זכות המקבלים
 כי לא תחול על הרשעים ומפני כן אמר ועמך
 כלם נדיקים לעולם ירשו אך רונה לומר שיכרך אותם
 האל כמאמר הכביא ונרפסם ככרוף את הכסף והכשאים
 בהם יהיו כלם נדיקים כמו שאמר והה הכשאר בבין
 והנותר בירושלם קדם יאמר לו ולכן לעולם ירשו אך
 וישכחו לעד עליה באופן שהכל יכירו שהם זרע בך ה' נכר
 משעו מעשה ד'ו להפאיר ואף על פי שהם עתה בגלות
 מתי מספר הנה אחרי הגאולה יתכבו באופן שהשטט
 הקטן מהם יהיה אלף פעמים ממה שהוא עתה והנעיר
 לגד ענום הוא כפל רעבן בימות שונות ואמנם מתי יהיה
 כל זה הנה הוא בעתה רונה לומר בגבול הממייב
 מהגאולה שנהגיעו יעשה הדברים ההם במהירות מופלג
 ובמסוון רב וזהו אבי ה' בעתה אמינה כי לפי שתאריך
 הגלות אמר הכביא שלא יתאשו כי בהגיע השעה הקדוש
 ברוך הוא ימהר ימשה מעשהו והל' בפנק הלק דכאו
 זכו אחרונה לא זכו בעתה גלו בזה שש לגאולה שני

זמנים האחד הוא אפסרי על ידי תשובה חזרת הדור
 והאחד הוא ממייב בהגיע העת הגזור לכפיו יתעלה וכמו
 שבארתי במאמר ישועות משמן ולפי שהכביא ראה
 יעוד הגאולה והבטחה בביאור מופלג ובהאמנה רבה
 וחזק ענום לכן אמר הוא מעמנו על זה רוח ה' עלי
 יען משח ה' אותי רונה לומר שרום ה' דבר בו וזהו
 למעלה עליונה בכבואה בבטורת השועה ועביה ימר
 מכל הכביאים לפי שמשח ה' אותו בפרט לכשר ענוים
 שהם ישראל למבוס לכשכרי לב רונה לומר למבוס ממחם
 מנרות הגלות עד שהם כשכרי לב כי עם היות שהלב
 אינו מקבל פרוק מבור ולא שבידה הנה המטל נכוח
 הגלות לשבירת הלב שאין לה תרופה בדך טבע כי אם
 בדך נם אלהי וכמאמר המאמר הרופא לשכרי לב
 וביאר מהו שבירת הלב ואמר שהוא הגלות ולכן תהיה
 תרופתו לקרא לרוב לשבויים שהם ישראל ולאסורים בכור
 עוני וגלות יקרא פקח קוח רונה לומר פתיחת המאמר
 כי הגלות והשעבוד הוא לקיחה ולכן פתיחת המאמר
 יקרא פקח קוח ועוד זכר שמכחו לקרא סת' רצון לה' ויום
 כקם וגו' רונה לומר שהודיע על ידו שהיה לגלות עת מוגבל
 שרצה השם לגאול עמו בו ולבקר נקמתו מהאומות ולבסם כל
 האבלים ולא לבד לנחמם בדברים אבל בפועל והוא אמרו
 לבסם לאבלי כיון לתת להם פאר בגאולה תחת אפר שהיה
 להם בגלות שמן שאון ישועתם תחת אבל שהיה להם בגלותם
 מעשה תהלה במעלתם תחת רוח כהה שהיה להם
 בשעבודם שהם כלם כפל ענין במלות שונות עד שיפני
 עונם מעלתם יקרא להם אילי הנדק כפי נדקתם משע
 ה' להתפאר כפי דבקתם בו יתעלה עוד זכר שמטחו
 השם להודיע ולכשר שבגאולתם יבנו מרבות עולם שוממות
 ראשונים רונה לומר שאותם הארבות שהיו שוממות מדורות
 ראשונים הם יקוממו אותם וימדשו עני מורב רונה
 לומר הערים שהיו מרבות והיו שוממות מדור דור והדבור
 הזה הוא כלו גם כפל ענין במלות שונות וזכר שגם כן
 משח השם אותו לכשר הכנעת האומות אליהם עד שיעמוד
 זרים ורעו באנם וככרים יהיו עובדי שדויהם וכרמיהם
 כדי שבני ישראל לא יתעסקו בדבר מהפבודות האלה רק
 לעבוד את השם הנכבד בתורחם ותפלתם ועל זה אמר
 ואתם כהני ה' תקראו רונה לומר אבל אהם לא תהיו רועי
 צאן ולא עובדי אדמה כי אם עובדי גבוה ככהי ה' ומשערי
 אל עליון יקרא לכם ולהיותכם פנויים לעבוד עבודתו ית'
 מל גוים תאכלו ובכבודם תתימרו רונה לומר תתחממו
 ואמרו ותחת בשתכם משכה וכלימה ירונו חלקם פירושו
 במקום שהייתם בגלות לבשת ומרחה ולכלימה יהיה לכם
 משכה כבוד ושמש ורנה כך פירשוהו המפרשים ויחר
 נכון לפרש תחת בשתכם בגלות משכה מהבושת וכלימה
 רונה לומר כפלים מיונה עד שירונו חלקם רונה לומר
 שהאומות היו מרכיבים חלקם ושמים בכלימת ישראל
 לכן מטיי זה בארנם של האומות משכה ירשו ישראל ושמת
 עולם תהיה להם גם אכשר לפרש שהאומות בעמנם ירשו
 בזמן

בזמן הזה מצא מהבשר והכלימה שרשו ישראל בגלות
 ולכני ישראל יהיה הקדש כי שמחת עולם תהיה להם והנה
 יהיה זה לפי שאבי יי אהב משפט ומודד מדה כנגד מדה
 וסוכא גזל בעולה רונה לומר גם בעולה הנקדשת על גבי
 המזבח כמו שהזכרנו באומרו והבאתם גזול וכל טבן שאהיה
 אהב את המשפט בין בני אדם ולכן ונתתי פעולתם באמת
 וברית עולם אכרות להם כלומר שימדוד להם טכר פעולתם
 כפי המשפט האמתי ויכרות להם ברית עולם והוא שיהיה
 נודע בגוים זרעם ונאנא הם שהיו בגלות בתוך העמים
 הנה עתה אחרי גאולתם כל כוונתם יכירום כי הם זרע
 בך יי והמפרשים פירשו ונודע בגוים זרעם ונאנא יהיה
 בתוך העמים על בני ישראל אשר הגאולה כשילכו בארצות
 הגוים לטויל אז לסקודה שהיו נודעים וככרים שהם זרע
 בך יי ואפשר אולי לפרש סוכא גזל בעולה מלשון מעלה רונה
 לומר שהקדוש ברוך הוא אהב משפט וסוכא הגזל שעושה
 אותו אומם מהאומות מתוך מעלתה אל הככבים תחתיה
 הנה התבארה הכבודא הזאת והכרו בה גם כן העיקרים
 שזכרו בכבודאית האחרות אם נקמת ה' על האומות לגויה
 ואם קנן האבנים מתורה וממערכ וגם לשני פסע וגם
 הככבת האומות תת ישראל וקבלת תורתו והבאתם מבקתם
 לבית יי וידוע שהדברים האלה כלם ביה האופן שזכרם
 הנביא לא נקיימו בבית שני ולכן עלינו להאמין שהן עתידו
 להתקיים בבית משיחו מהרה יגלה :

הנבואה

היג תחלתה בפרשת שוש אשים ואמר
 הפסוקים אשר בפרשת ער מקדי יי
 אזכיר ועבין הכבודא הזאת שאמרי הנביא על הגאולה
 העתידה אם נבקמת האומות ואם מתאועת ישראל בפרשת
 קומי אזכי וביאר אמרי זה היאך משאו הקדו ברוך הוא רונה
 לומר שימדו מבין ארץ הנביאי לבשר כל זה לכני הגאולה וזכר
 דכתי ירושלם והאומה והוראתה על אותה הנבטמה והיעוד
 והוא אמרו שוש אשים ביי תגל כפשי באלהי והמאמר הזה
 דומה למה שאמר בכבודא השבית אשר פירשתי בזה המאמר
 אורך יי כי אכפת ביי טוב אפק ותחמוכי שבזמן הגאולה
 תורה על רעת הגלות ועל טובות התשובה ולכן אמר כאן
 שוש אשים ביי שהוא שם ממדת הרחמים רומז אל
 התשובה והגאולה תגל כפשי באלהי שהוא מדת הדין רומז
 אל הגלות ולכן אמר שוש אשים כפשל מלת השאון ולפי
 שבגאולה ישאו הגוף והכפש לפי טיקנו טובות גשמיות
 ורוחניות אבל בגלות לא היו כי אם טובות נפשיות בתורה
 ובמאנות בלבד לכן אמר על הגלות תגל כפשי באלהי שאותה
 גילה יומרה אל הכפש בלבד וביאר שמחת הגאולה באמרו
 כי הלביטני בגדי ישע מעיל נדקה יעטני רונה לומר הנה
 הקדוש ברוך הוא עשה לישראל כמו שעשה המלך לכדון
 האוהב אותו טכדי לכבדו לבישהו מבגדיו כן הש' שבאמר
 בו וילבש נדקה כשריין וכזבע יצועה כראשו ילביש לישראל
 אות הבגדים והוא אמרו בגדי ישע מעיל נדקה כי עם היות
 שהישע והנדקה היו בערכו את כשריין וכזבע בהלשון
 בגוים הם הנה בערך ישראל לא היו אלא כמו בגדי הכהן

הגדול בעת עבודתו ולכן אמר בגדי ישע מעיל נדקה
 ועל המעיל אמר יעטני שהאדם לובש בגדיו ומתעטף עליהם
 במעיל והנה המעיל עטיו למתן ולכלה והם דמויי
 מתחלפים והמפרשים פירשו כמתן ס' לבש בגדי פאר כמ
 גדול וכללה אשר תעדה כליה שהם תכשיטים ויותר ככון
 לפרש שלפי שאמר שוש אשים בה כי הלביטני בגדי ישע אמר
 כנג' המלביש שהוא השם יתברך כמתן יכה פאר שהוא בערך
 האומה מתן והיא כלתו כמו שבא במעילי שר השירים
 וכדכרי זה הנביא עבמו כמו שיבאר ומשם מתן על פלה
 ישע עליך אלהיך וכאלו אמר כמו המתן שמכין את הפאר
 ועל ישראל אמר וככלה תעדה כליה ואמרי שאמר זה בביאור
 שאון הגאולה וזכר השאון שהי מהגלות באמרו כי כארץ
 תוביא נמטה וכגנה זרועיה תנמיס וגו' רונה לומר שהיה ישראל
 בגלות ובגאולתו כמו הארץ שתוביא נמטה וכן זרועיה
 תנמיס שהנה ימיס אותם אחרי ההפסק שיפסק הזרע
 ראשונה ואחר כך ימס כן היו ישראל בגלות שראשונה הגיעו
 לתכלית ההפסק והאבדון ואז יי אלהים ימיס נדקה ותחלה
 נגד כל הגוים וכמו שגרנו רבים יתק ימים וטובים ממנו
 יבאו מגרנו אחר גרנו רבים יתק ימים וטובים ממנו
 כן יהיה עבין העם וכמו שכתובת הרעים והנמסים יש
 להם עת חמן מוגבל כן ה' אלהים ימיס נדקה ותחלה
 נגד כל הגוים בומה המוגבל והסתכל אמרו כי כארץ
 תוביא נמטה וכגנה זרועיה תנמיס אמר תוביא נמטה
 מעצמה מבלי זרועה וזרועיה תנמיס הם הנודעים כי על
 כן קראש זרועיה ובה גלה הנביא שהיו לגאולה שני זמנים
 זמן האפשות וזמן הקיוב אשר ככר הודעתך וכנגד זמן
 הקיוב שהוא בעתה אמר כי כארץ תוביא נמטה ל' שהארץ
 תוביא הנמט מעצמה מבלי זרועה שהוא משל לגאולה
 שתהיה בעתה מבלי זרועת התשובה והמעשים הטובים וזכות
 הדור ועל זמן האפשות אמר וכגנה זרועיה תנמיס
 ישראל זרעו התשובה והמעשים הטובים והשם יתעלה
 ימיס מהם בגאולה וזכר הנביא שהקב"ה יבא להושיעם אם
 מפאת הארץ הנכסמת שהיא בדי אויביה והקב"ה יכנה לגלה
 ובמ"ם והארץ אוכזר ואם מפאת העם עמו ובמלתו הושב
 בקרב האויבים ולעבין הארץ אמר למען כיון לא אשש
 ולמען ירושלם לא אשקוט כי כיון רומז לבית המקדש
 וירושלם לכללות העיר יאמר לא תתקדש דעתי כעבור כיון
 וירושלם עד יבא כגנה נדקה וזרועיה כלפי ד' כענר וכנגד
 האומה אמר וראו גוים נדקך וכל מלכים ככורך וקורא לך
 שם חדש כפי גאולתך לא כפי גלותך והיית בעטרת תפארת
 בך ה' ובאר עבון השם באמר ולא יאמר לך עוד שופה
 ולא יאמר לא יאמר עוד שמוה כי לך יקרא חפשי בה והוא
 השם שהשם יתעלה יקוב ויפרש וכן לארץ יקרא בעולה
 רונה לומר שבעלה ואלהיה קדוש אלה כי כמו שבעל
 במוזר את הכתולה שהוא זוג כזה כן ארץ ישראל תתופה
 באוב ככה לתובה וכמשום מתן על כלם בימי חופתה
 ישע עליך אלהיך ומה הוכחה שהמתן שזכר בתחלת
 הנבואה כמתן יכה פאר הוא משל להשם יתעלה ואמנם
 אמרו

אמר על שומותי יושלם הסקתי שומים פירושו אכל
 על שומותי יושלם כחוקר במעמד קודם המורכב
 הסקתי שומים אכל הכנאים הקוראים אותם שלא יכחו
 ולא יאכו כדרך שומי הסומה והעבין שזכו בשופה ולכן
 אמר כל היום וכל הלילה תמיד לא יאכו רובה לומר היום
 הזמרים כל היום וכל הלילה היו קוראים בקול גדול מבלי
 הספק והיו מוכרים את ה' בקריאתם ולא היו מוכים
 אותם והיו אל דמי לבם כלומר שלא היה בציאים דומה
 מלנעוק לבם שמשו וכוון שהם קראו לבם ואחם לא
 שמעם אלהים ראוי עתה שאתם תקראו אל ה' ותנעקו
 לפניו והוא אמרו ואל תפנו דמי לו רובה לומר לא תשקו
 שלא תספקו מלנעוק אלו יתעלה עד שיכונן ויש את
 ירושלם תהלה כדרך אל תפנו שיהיה תפלתם לאוי כי
 כבר נסעה ה' בימינו ושרוע עזו אם אתן את דגן עוד
 מאכל לאויך רובה לומר שלא ימלא עוד באזנים עליכם
 אכל יגאלכם מביהים באופן שעל ארמת הקדם תאכלו
 את תבואתן ובמכרות קדשו תאכלו מעשר שני ונטעו כבני
 כמי קדם והעבין שלא תשובו לגבות עוד ולכן אתם
 גדולי ישראל בני איו וחכמי עבדו עבדו כסערים ועשו דרך
 העם והקירו מקרבכם העובות המושעים הטו מסס והיו
 סגורו סגורו המסלה סקלו מאבן ועם יזכר מעשיכם מיד
 תרימו גם על העמים וזה לפי שה' השמיע אל קנה הארץ
 עבין מלכותו ואחמם אתם אמרו למה ביון הנה ישעך בן
 ענה סכרו אתו לתת לעמו ועבדו ופשוטו לפניו עד
 שהעמים ההם יקראו למה עבדתי עם הקדש באלה ה' ולעיר
 ירושלם יקראו למה עבדתי עבדתי לפני שמועב השכינה
 למוכה כסוד אלוה עלי אהלה והורשע הכביא סקודם זה
 יהיה מורכב ארום בהכרח והוא כמו שזכרתי למעלה מלכות
 הכנאים ועל זה אמר מי זה בא מלדום אלאו היה הכביא
 שואל מי זה אשר בא מלדום כלומר ששבו מחוככה והוא
 מיוון בגדים רובה לומר ארום מלדום הרג שעה בכמה
 שהיא רומי ראש מלכות ארום והאקון הזה הוא הדור
 בלבוש שהם בגדי קס ומשעין הם הדורים ויפס כמה
 שעה והוא כועה רובה לומר בעק כרוסו ומומר אבי
 מדבר כדקה רב להושע כלומר אבי אומר ומדבר במשפט
 וכדקה שאהיה רב להושע את ישראל וזכר אלו הכביא
 שאלו מדוע ארום ללבושך וכדרך כדוק בנת והנה לא אמר
 מדוע ארום לבושך כי אם ללבושך כלומר מה הארום
 הארום הזה ואך כדק ללבושך עד שנגדך הם דומים
 לבגדי הדוק בנת וזהם יתעלה השיבו פונה
 דרכתי לבדי רובה לומר כן דרכתי שהיית כדוק בנת כי
 פונה שהוא הגת דרכתי אבי לבדי ומעמים אין איש אתי
 שאין זכות ישראל לעזור בה אדרכס באפי וגו' ומפני זה
 הזה דמם על בגדי וכל מלכותי אגאלתי ונכנס הוא כמו
 כסם והדס הוא הכס ונאלתי הוא כמו הגאלתי כהא
 ולפי שאמר כל זה בדרך המשל באר הנמשל בו אם
 באורם הלבוש באמרו כי יום קס כלבי וזאת גאולי כהא
 ואמנם קה שאמרתי ומעמים אין איש אתי באר שעינין תא

התכוון שלא היה מישראל זכות לא מעשים שוים עושים
 לתועלתו וכלסון בני אדם אמר ואשתו כ' אין סומך עד
 שמפני זה ב' עשיתי הושיעה לי ורועי ⁴
 סקדום כדוק הוא כושה ³ אפי' שמשו עשה ורועו
 והסמה שהיתה לו על האומות היא סמכותו להקס מהם
 ולכן אמר ואכנס עמים באפי רובה לומר אכנס אותם
 באפי ובפמתי ואוריד לארץ כנחם רובה לומר כחם ויקפס
 וים לי לפנים שהתמדת מלכות רומי ונכסותיה ויפיהב
 וישפילסו לארץ כי לפי שרומי מתמדת כשעלתה שים רבות
 אמר עליה לטון כמות ולהיות העוד הזה ענוס מאל סקך
 אלו הכביא פכש סקדי ¹¹ אוכיר וגו' הנה התבאסה
 הכבואה הזאת ועבייה מקימים עם סאר הכבואה שעברו
 אם בספור עבין השוטים וגדלה ודקות השכינה והנבואה
 בעם ואם בהכחה שלא יכחו עוד לגבות וביעוד מורכב
 בני ארום ורומי כבתי בניו והדכרי פא' מכוור מעבי' שלא
 כתיבתי בניו כפי וזהם עתיד להקיי בהכר בגאול העתיד
הנבואה
 ה' יד תחלתה כה אמר ¹¹ באר ימלא
 הירוס באשכול עד כה אמר ¹¹ השמים
 כפי ועבין הכבואה לסודיע סוף על פי ששאל לא יאבן
 אל ¹¹ כראוי בגלותם שעל כל פנים יגאלם בבא עת פקודתם
 לא בכמות זכותם בארם הם שם כי היו בהם רשעים אלא
 בעבור הדקים ובכמות מה שהיו אמרי הגאולה שהיו
 כלם דקים וטובים והכדקים שבהם בגלות זכו בגאולה
 וישמרו כה ואויבי ¹¹ יכלו בזמן העלול ומכלי המשא
 ולכן עשה מאלו באר ימלא התנו באשכול וגם שם כו
 מרכיבים וגו' ולכן יאמר האדם למכרו אל תשאוהו כי
 ברכה בו רובה לומר שבו מומר מוכן להיות מוכרם שאמר
 עליו ברכת השם ויהיה ברכה ושמה פקרב הארץ ולא
 ימוש למרכיבים וגו' שיש בו מכלי תועלת כן אעשה למען
 עבדי לללתי השמית הכל רובה לומר סוף על פי שיש בהם
 רבים בלתי ראויים לגאולה לא אשמית הכל אבל אכנס אל
 הדקים שבהם עתה ויתר בעתיד והוא אמרו והוכפתי
 מיעקב וזע ומיסודה ירש הרי ירשתי בסימי ועבדי יאכנסו
 שמה רובה לומר שיוביא מעקב וזע כככה שהוא כנגד
 עשרת השבעים ומיסודה ירש הרי הוא כנגד מלכות
 יהודה ואלו ואלו כלם יהיו כמי ויכנסו את הארץ ויהיו
 עבדי וישכנו בה ואמר הרי על כלל ארץ ישראל גם יכנו
 להר ביון ולהר הבית ואל זה הדרך מהפי' כנה זכות
 כתרומתו באמרו ואמרתי ללא לפסלותי כדיל לך יתעלמתי
 מימה וזכר עוד סוף על פי שארץ ישראל כשגלו ישאל מוכר
 כעקלה כשעתי ובשכאותי הנה כוון ה הוא הספון שהו עתה
 מקום יבם יכנס עד שיהיה גמו כאן כלומר לכמות שמה כאן
 מפני רוב העש והדסאים שמשו שמה וכן עקב עבד עם
 כל שפירותו עתה והיה או מקום דשן ורענן עד שיהיה לקבן
 סקר כלומר לכבוך ולרעות שמה סקר וזה סלו יסיה לעמי
 אשר דרשוני רובה לומר כעבוד עמי אשר דרשוני וכו' אמר
 פושעי ישראל לא יעבדו את הגאולה אבל יכאם השם יתעל'
 במדבר העמים נאם ירפס וימותו כמעמיתם וצליהם אמר

משמיע ישועה

מעל גופו אמר שגם כבודם בקלן ימירו והוא אמרן
 והנחתם את שמכם לשבועה לבמירי כל סהדיקים במירי
 השם כאשר יקללו את אויביהם יאמרו ימיתך השם אלהים
 כמו שהמית לפלוגי אמנם סהדיקים כמו ש'כלו מהרשעים
 בהלאות הגופיות כשיכלו וישתו מבואות הארץ הקדושה כן
 יגדל כבודם ואמנם בקרב כל הגוים ועל זה אמר ולעבדיו
 יקרא שם אמר כל הפכי משם הרשעים ששאר לשבועה
 והוא על דרך כך יבדך ישראל לאמר ימיתך אלהים כאשר
 וכמנשה וכמוטה כאשר יתן ה' אותך לאלה ולשבועה לפי
 שבזמן הגאולה יודע ויזכר סהדיקי מהרשע הטוב מן הרע
 האמת מן השקר לפי שחלף הארץ דעה את ה' ולכן אמר
 אשר המתבדך בארץ יבדך בלתי זמן כי לפי שאמר
 למעלה והנחתם שמכם לשבועה ולעבדיו יקרא שם אמר
 באר שבזמן הגאולה לא יאמרו לרשע כדק אתה ולא יהיה
 אדם מבדך את רעהו בקול גדול בשוא ודבר כוב אבל יהיה
 בהקף שהמתבדך בארץ מתהלל מפי אמר לא יהיה הללו
 ובכרתו כי אם בהיותו עובד אלהי אמן שהוא אלהי האמת
 וכן הנשבע בארץ יבדך בלתי האמת ולכן לא יבדא
 כפיהם לשון תרמית כי נשחמו הנרות הראשונות שבהיותם
 בגלות היה הרשע מבחיר את סהדיקי שהיו ממניפים בני
 אדם זה לזה מה שאז לא יהיה בן אדם אמרו כי הנבי
 בורא שמים חדשים וארץ חדשה יש מפרשים אותו כשעונו
 שיבדא הש' שמים אמרים וארץ אחרת והוא דרך דרש אין
 ראוי לקבלו כשפט הכתוב ורש' פי שמים חדשים שהיו
 שרי ישראל עליונים ושרי האומות תחתונים ואפשר שהיה
 בכותו שיפקוד ה' על כבא המרום במרום ועל מלכי הארמה
 על הארמה ולכן יתבטלו ההוראות השמימיות המשפיעות
 על האומות ומרבו האומות בארץ ותתחדש ההשגחה עליונה
 המיוחדת להשגחת ישראל מאת ה' מן השמים ותתחדש
 אחריה ארץ ישראל וזה ענין שמים חדשים וארץ חדשה
 ואם כיון לפירוש הזה יפה פירש והראש' פירש שמים
 חדשים על הרקיע שאז האור שיחדש הקדוש ברוך הוא אור
 טוב בארץ ישראל שהיו בני אדם בריאים וטובים וישו
 אים רבות וגם יסוף בכח הארץ רונה לומר ארץ ישראל
 כאלו היא חדשה והרד' פירש שהיא משל כי מרוב הטובה
 שיהיה בעולם יראה כאלו יהיה עולם חדש שמים
 חדשים וארץ חדשה וכמו שאמר ולא תזכרנה הראשונות
 ודעתי הוא מה שכבר הודעתך למעלה ובארתי ענינו
 במעין היב מיעיבי השועה שבזמן שקדמה ליביאת מצרים
 מחברת שבי המאורות שבתו ובדק במזל ודגים שכברו
 באולת העם ושפע הנבואה הנלמה ומעלה וירושלם הארצות
 והיה זה פ'ג שנה קודם ליביאת מצרים ביום הולדת הארץ
 כן רנה הקב"ה להקדים לגאולה העתידה אותה ומסכת
 עבמה אשר כמוה לא נהייתה מאותה ראשונה שבעש
 מיביאת מצרים עד עתה וכמו שהמסכת קטנות גם
 גדולות שקדמו אליה הורו על ישראל גלות ונרות עבמות
 כן המסכת הזאת שהיתה בשנת רכ"ד לאלף השני הורתה
 על ישראל אורה ושמה ושון ויקר והיההרות כבואה
 ומירו

באן ואתם פוזבי ה' השכמים את הר קדש רונה לומר שאיני
 חוששין למורכב ירושלם העורכים לגד שולמן ופירוש גד הוא
 ישרון מלאן גדוד יגודט ומי הוא מלאן מנין וממך הוא
 כרך ין ש' המסך מסכה יכה יאמר ואתם עוזב
 ה' שאינכם בועקים ולא מתפללין לין השכמים את הר קדש
 שהוא הרב ואינכם מתאבלים עליו וכל השמלותכם הוא
 לאכול ולשתות בקבוצים ומכרות אכל בקר ושמוט זאן
 ומקור ממך יין שאתם עורכים לגד שהוא סברתכם
 וקבוצכם שלמן לאכול לשבעה ולמכסה עתיק וממלאים
 למני כלומר למנין הסברה והקוראים ממך יין הרבה
 הנה מפני זה אמנה אתכם למרב וכלכם לטבח מכרעו
 שאמרי שמתם הנלמתכם כלה בדרכים הגשמיים לאכול
 ולשתות ראוי שמרב תאוכלו ותכאן לטבח ככאן ואמרו
 ומימי ידוע שהוא דרך צמות ולשון נוטל על הלשון כמו דן
 ידן עמו ועקרון תעקר שלפי שאמר בפסעם הממלאים
 למני ממך אמר גם כן בעבטם לשון מנין ומימי אתכם
 מלבד זה כיון הנביא להודיע בו פרטיות השגחתו יתעלה
 ש'מנין ובמדה ובמקל ובמסורה ימנה את הרשעים למרב
 ואת סהדיקים לגאולה כי כן אמר למעלה וירשעה במירי
 ועבדי יאכנו בה על סהדיקים ואמר ואתם עוזבי ה' על
 הרשעים שהיה רשעתם כל כך שעם היות שהתרה בהם
 הקב"ה על ידי עבדיו הנביאים הם לא ענו והיה זה בהיות
 אבותיהם בארץ ועל זה אמר יען קראתי ולא עניתם דברתי
 ולא שמעתם וגם אמרי שהלכו בגלות הוסיפו הם וזרעם
 למא ועל זה אמר עוד ותעשו הרע כעיי וכאש' לא ספדתי
 בקריתם זהו הנראה אלי בפירוש הכתובים האלה אבל
 המפרשים פירשו העורכים לגד שולמן שהיו עובדים למזל
 ממולות השמים וכן הממלאים למני הוא שם כובב או
 שאמרו על שבעה כוכבי לכת שהם מנויים ואמרו שהפסוקים
 האלה באמרו כנגד רשעי ישראל שהיו בירושלם בעת המורכב
 עובדי עבודה זרה וכבר כתב הרד"ק הספקות אשר יפל
 על זה הפירוש עד שבעבור זה נעתק לפרשו על השכר
 והעונש הנפשי כמו שדרשוהו מל' ומה שכבתי אני
 הוא הנכון בלא ספק ע"ד הפשוט שהפרשה כלה על עולי
 הגולה באמרה שיבדעם השם ככרוף כסף באופן סהדיקים
 יזכו בגאולה והרשעים לא יאכלו בטובה ועליהם אמר גם
 כן לכן בה אמר ה' אלהיו הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו
 הנה עבדי ישמו וגו' והכתוב הזה מוכיח שמה שפירשתי אני
 על העורכים לגד שלמן והממלאים למני המסך הוא האמת
 שפע'גנותם בהיות כל ענינם אכול ושתה ולכן היה משפטם
 שבמקום אותו מאכל ירעבו ובמקום אותו ממך ומשקה
 יכאן ועבדי ה' שכללו נרות הגלות ברעב ובכמא הם
 יאכלו וישמו ולפי שבמערות אחרי המאכל והמשתה ישמחו
 ויגלו וירוכו מטוב לב לכן אמר הנה עבדי ישמחו ואתם
 תכוסו והנה אמר ירוכו מטוב לב ואתם תנעקו מכאב לב
 וזומר והנה אמר ישמחו כנגד עבדי ישמו לפי שהיון שמה
 לכב אנוש ואמר ירוכו מטוב לב כנגד המאכל על דרך ולהם
 לכב אנוש יסעד ולפי שהאדם יקר כוח יסום על כבודו יוסר

בזמן קללתם וגם לא ילדו בניהם לכהלה כמו שהיו
 כימי שבתם על הארץ אבל המה יבנו בתים וישבו בהם
 ונטעו כרמים ויאכלו את פריהם לא יבנו ואמר יבן לא
 יטעו ואמר יאכל כמו שהיה בקללות ובתן טעם לבני
 היעדרים האלה אשר זכר אם למה שאמר לא יהיה משם עוד
 ימים וזמן אשר לא ימלא את ימיו אשר עליו כי כימי העץ
 ימי עמי יזקין בארץ ארצו שנים רבות ואם ליעוד השני
 שאמר ובנו בתים ונטעו כרמים וגומר אשר עליו ומעשי
 ידיהם יכלו במימי לא ייגעו לריק ולא ילדו לכהלה רונה
 לומר שם יכלו מעשי יריהם ולא יכלו אותו אמרים וכוונת
 האופן לא ייגעו לריק וגם לא ימותו בניהם כערים קטנים
 וזהו ולא ילדו לכהלה לפי שהם ובאניהם יהיו זרע כרובי
 י" ואם היה שבגלות כאשר סבות בענין לך מעבור תפלה
 הנה בזמן הגאולה לא יהיה כן אבל ערס יקראו ואבי אענש
 ואם תאמר איך אפשר שאם הם לא קראו יענה אותם הנה
 לתתיר הספק הזה אמר עוד הם מרברים ואבי אענש
 רונה לומר עוד הם מרברי' זה עם זה לאמר נקרא אל אלו
 ובתנן לו מיד אבי אענש כונתם שהיו לקראו ולכן ערס
 יקראו ואבי אענש וכדי לחזק הכתובים הודיעם מה
 יהיה משפט ארבע המלכויות שמא' עליהם באמרו ואבי
 וטלה ירעה באחד וגו' וזכר ראשונה הוא שוא מעבין
 הדוב שיהא דמיאל במל פרס וכן דרשו ר"ל
 בבבאשית רבה בנימן ואבי יעקב על מלכותו פרס ולפי
 שהיה עטוריו מתוקה לישאל זכרו תפלה וטלה אמר
 כנגד יון כי כן ראה אותו דמיאל בפיר העמים וכבר ירעת
 שהזורה עשה דבר אחד זה כשבים וזה עוים ומה טוב
 אמרו ואבי וטלה ירעו באחד כי לפי שיון המריבה את פרס
 והיה תמיד אצתם גדולה זה לזה אמר שבנין ההוא ירעו
 יחדו והיה שלום ביניהם ועל מלכות בכל אענש מלכות
 ישמעאל אמר ואריה כבקר יאכל תבן כי כן ראה דמיאל את
 בכל בבורת אריה ואמר כבקר יאכל תבן לפי שישאל במשלו
 לבקר כמ"ט ואשרים עגלה מלומדה יאמר שהם ישתעבו
 לישאל באמונותיהם אם לא היה ישאל אוכל המטה שהיא
 הגרעין והאריה יאכל התבן והוא שאמר שהאריה כבקר היה
 לפי שעליו בן דוד יבוא כמ"ט בספרי ר' אליעזר אבל עכ"ל
 אותו אריה יאכל תבן ועל מלכות אדרום אמר וכנס עפר למש
 וכבר ירעת שמאל הוא שרן של עזו וכמו שזכרו חז"ל
 שהיה שמאל רוכב על הכנס שהסית לפיה כי הוא היה לישאל
 כנס בפעו' ולכן יאמר שזה לא יוכה בעובה כאשר האומות
 אבל יהיה עפר למנו לפי שיעזר יסכן קלה ועם זה אלף ואלו
 לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי הוא אהר דברתי אליכם
 שהיה נקמת השם יומר באומת אדרום מבשר האומות ולא
 תזכה אותה אומה המקוללת אל מה שזכו האומות האחרות
 לכן אמר עליו בל"ט וכנס עפר למנו הנה העבד הכבוא' הוא
 וכפי מה שפרשתי עבדים מוכרים שלא תקפו מה בבית
 סי' ושאל עתה להקדים ליינות המש"ס

והכוח והעלה וירושא ארצות ועל הממלכות היא אמר
 כאן כי הכני כורא שנים מדעים לא שיעדו השמים
 הראשונים אבל שתקדש תמונתם באותו ממלכת ומש
 תמך ארץ מדע רונה לומר שתקדש ארץ ישראל במעלתה
 וקבוץ בניה לתוכה בשמחה ועל הממלכות הראשונות שהיו
 מורדות הגלות והכרות על האומה אשר ולא תזכר הראשונות
 ולא תעלה על לב או שחמרו על הכרות עמם שלא תזכרה
 מפני העולה וההגלה שתקדש השמים והארץ הקדשה
 פרי עד אשר לפקדון על השמים והארץ והארץ הקדשה
 אשר זכר שם יאמרו ויגילו והעבין שורו שמה ושאון
 בהוראתם על מה שיכרא השם מהתשועה ונאמר שאמר
 כנגד עברי' " אהר זכר למעלה שישאו ויגילו עדי עד
 כי לא יבאו עוד לגלות ולא יתחדש עליהם עוד יגון ואכזה
 ולכן אמר שישאו ויגילו עדי עד בעבור מה שאבי כורא וביאר
 הכריאה באמרו כי הכני כורא את ירושלים גילה ועמה
 משאם ואמר שהיה הגילה והשאון אם בכמית השם יתעלה
 להשדך בעמיהם וכבואו ביניהם ועל זה אמר וגלתי בירושלם
 ושאון בעמיהם ואם בכמית העם כעמנו שלא יבאו עוד
 לחורבן ולא יתכלו עוד כנה והוא ולא ישמע בה עוד קול
 בבי וקול זעקה עד ארץ הכני והזעקה שנושים בני אדם
 על המתים לא תהיה ביניהם לפי שלא ימות מהם אחד בקוטר
 שנים כי אם עד זקנה ושיבה ולכן לא יבנו למת ולא
 יבדו לו וזהו לא יהיה משם עוד עול ימים רונה לומר
 עולל בימים וגם לא יהיה זמן אשר לא ימלא את ימיו כי
 גם כזקנתו מספר ימיו ימלא עד שהעבר כן מאה שנים
 ימות וגו' ואמנם איך יהיה זה חשבו המפרשים שאמן
 הגאולה ישוכו בני אדם להיות שנים ארוכים כימים
 הראשונים בתחלת כריאת העולם ושלכן אמר שם ימות
 אדם כן מאה שנה יאמרו עליו כנגד מה וכן האוטף כשיקולל
 מהשם יהיה כמותו כן מאה שנה ולא יאשוב שם כאשר
 זה על זמן קצון הגלות שלא יתארכו הים
 כל כך ולא בא הכתוב להודיע כי אם שהעבר שמייתו
 היום כן עשר או עשרים שנה מפני שזכרנו ימיו לא ימות
 בזמן הזה כי אם כן מאה שנה לפי שיללא את ימיו כמו
 שאמר לא יהיה משם עוד עול ימים כאשר אשר לא ימלא
 את ימיו וכן האוטף בעתו של כנס כי זהו הסוף הזכר
 באן שמענו בתקלה אדם ובשמי"ב זענו למיתה הנה
 הוא כן מאה שנה תבואה המות היא קללת אדם הראשון
 ולא הגיד הכתוב אם כן שמו האכס' כימי כן ומתוולל אלף
 אם כנסת אלה השקוקים על זמן תחית המתים שהיה
 קרובה לקצון גלות כי אז בלי ספק יתארכו
 ימי הקמים בתחיה לפי שאף על פי שאכלו וישאו הנה
 יהיה כפי השכל וכדרך ההנה עונה ושקדוש כרוך הוא
 יחדם בס מובאות קיים וכל'י משנה כי כמו שהיה
 בביתם דוגמת כריאת אדם הראשון עבר מן האדמה ק'
 ימיו אז כמי וועלה אמר כי העבר כן מאה שנה ימות
 והאוטף כן מאה שנה יקולל ואמר גם כן כי כימי ען ימי עמי
 וזכר עוד שלא יגעו לריק כשאלתם ונכסיהם עוד כמו שהיה

הנבואה

הס"ו תהלתה כה אמר יי' השמים כסא'
 עד סוף הקשר ואללא מהמכמים
 ה ב ב 2 8 אהר

משמיע ישועה

אשר פירשו הכנזאה הואת שאמרו אבא הכבי להוכיח בה
 אש בני דורו על דברי הזכמים בהיות מעשים רעים כד היה
 מקיים למה שאמר בתהלת הקסר למה לי רוב זכמים
 כי הנה כל הכנזאות האלה טובה הכבי כסוף ספרו היו על
 הגאולה העתידה ולמה טוב למה שאינו מעביה שכבר
 דבר עליה בתהלת ספרו אבל אמרת כונת הכנזאה ועביה
 כלם הם על דבר הגאולה העתידה כאותם הכנזאות כלן
 אשר קדמו וקאורה עם שלמעלה הוא כי לפי שיעד טובות
 רבות בגאולה העתידה השם אולי יסבב מושב שהיה רבון
 הקדוש כרוך הוא לגאול את ישראל לנרבו כדי שיכנו לו בית
 המקדש ויהיה ידועים כי עבדיו לבוא שמה ולהסיר מלבם
 המחשבה הנפסדת האת אמר שהוא יתעלה אינו נריך
 לדירה ומקום אשר יבוא לפי שאינו יתעלה בעל שער
 כהשגת כל מקומם והיו אמרו השמים כסאי אשר אינו
 יושב עליו כמלך היושב על כסא מלכותו אין ספק
 שהכסא נבדל ממנו אבל הוא כלי מכליו מורה על גדולתו
 כי השמים בתנועתם מוריס על גדולת ממניאם ויכולת
 מניעם הראשון יתעלה והאריך הדוש רגלי רונה לומר
 שרפף והוא יושב קטן שמהג המלכים לאום עליו
 רגליהם כשהם יושבים על כסא מלכותם ורמו בה
 שהשמים משפיעים בעולם התחתון ועם ימלאו סבותיו
 שהמשיל בשם רגלים ואמר שאין בעולם כלו כי אם
 השמים שהוא המקיף והאריך שהיא המרכה והשמים הם
 בערכו כמו כסא והאריך היא כשרפף הדוש רגלו אינה
 בית אשר יבאו לו לשקף בו ולא לבד הבית אבל גם
 ידועים או במקום אשר אין יוער מקום שינום בו כיון
 שה הוא כלו ממה שארץ אשר היא כלה הדוש רגלו ואין
 יקוף השכרפף אשר תחת הרגלים את האדון היושב על
 הכסא המקיף בכל וכבר אמר על זה שלמה המלך עליו
 שלום הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי הבית
 מה אשר בניתי עוד אמר ואת כל אלה ידי עשתה רונה
 לומר כל סגן שגם אותם השמים הם כסאי והאריך שהיא
 הדוש רגלי כל אלה ידי עשתה אותם והם ככראים אשר
 שאדם המוחלט ואם כי קודם כביאתה לא הייתי נריך
 אליהם אף כי לבית המקדש ולירושלם ולפי שאמר בהם
 ידי עשתה באר שדבר בה כלשון בני אדם אבל כפי האמת
 לא נעשו ביד כי אם בתאמנם השם כמו שאמר בדברי "רונה לומר
 שיהיו כלם ככאונם ובתאמנם לא ביד והיונא מזה פלו
 שאי אפשר לומר שמה הגאולה לנרכי כדי לנכות לי בית
 אבל היא כאמת כדי לרמז על ישראל בגלות והיו שאמר
 ואל זה אביע אל עני וכנה רוח ומרד על דברי שהוא ישראל
 שבכרות הגלות הוא עני וכנה רוח ועם כל זה הוא מרד
 על דבר השם שהיא התורה כדי לשמרה ואלא לעבור עליה
 וגם כי אעשה זה כדי להקם מתועבות הגוים בכל
 פעוליהם שכל אשר מהם הוא טומא השור לגבנו ומכה
 את בעליו כדי לגולו ממנו וכן ווכס הזה רונה לומר
 שומא הזה ואוכלו בגבנו אותו מן העדר ועורף הכלב

שאמר המלך כדי שלא ימך לאינו נגדו וכן מעלה מבנה
 דם סויר רונה לומר שמעלים אלו לאלו מבנה מדם הסויר
 כאלו היה דבר משוכח והיה פגול מנד היותו דם ומנד סויר
 וגם מוכר לבונה בבית תפלותיהם כהיות מוכר און
 ומתפלל תפלת שוא ואין ספק שכלו על בני אדם כאמר
 שהם בבתי תפלותיהם מקטרים לבונה לא רח אשר
 ומכיר הוא מלשון אוכרתה וכרתו ותפלתו מהיה און אף
 ודבר כוב ואפשר לפרש שספר בגוים בני גבויות האחד
 ואכריותם על ישראל ועל זה אמר שומא השור מכה איש
 ומלכות יוסף נקרא שור כמו שאמר בכור שורו הדך לו
 ולכן עשה רכעם העגלים ולפי שהיה אמרו שומא השור
 מאמר המשלי לכן בארו באמרו מכה איש שהוא הנמשל
 בענין שומא השור וכן ווכס הזה הוא כאמר על זה שורה
 ישראל שהיו מרכים מלליהם ואשרי שוכר הגבות הוא
 וכר הגבות השני והוא מעומאם ומעשיהם הרעים והיו
 אמרו עורף כלב שהרנטו בו שערף הכלב לאכלו ומעלת
 מכה דם סויר כמו שפירשתי והוא על דרך אובלי שר
 הסויר השקן והעכבר ולפי שיכולו האומות לומר שאין
 עליהם שפא על מה שהרעו לישראל לפי שהקדוש כרוך הוא
 הביאם בגלות וגם במאכליהם לא היו כוהרים ולא נוה אותם
 עליה לכן השיבם השם גם המה נמרו בדרכיהם ובסקוניהם
 נפסס מפנה רונה לומר מה שהרעו לא עשו אותו כמנזתי
 ומאמרי אבל המה בכמיתם עשו אותו גם כי אני קנפתי
 מעט והרבה עזרו לרעה ועל זה אמר גם המה כמרו
 בדרכיהם שפמני במיתם הרעה עשוהו וכנגד הגנאי השני
 מגלוליהם אמר ובסקוניהם נפסס מפנה אבל כמו שהם
 נמרו בדרכים הרעים הם גם אני אכתי בתעלוליהם והוא
 רמו לבקמת ולמרב אשר יביא עליהם והוא שומא אכרות
 מעללי יה רונה לומר אכתי בעל לו שפעשה בהם ומגורותם
 אכתי להם שהוא חרבו והרעב שהם יראים מהם ואמר
 שאין ראוי להם להחנכל באמנם שלא נוה להם הקב"ה תורה
 ולא אשר להם המאכלות האסורות לפי שכונו ש'אמרו מל
 על "מיסי בא וזרס משעני למו וגו' שאר על כל האומות
 שיקבלו את התורה ולא רבו לקבלה ולכן וכר שער ופארן
 לפי שכל האומות היום כגלגות באדום ושמעאל והעבן שהם
 עשו את "כאנו את קדוש ישראל כוורו אמור ואפילו שבע
 מכות כתי כם שננטו לא קיימו אותם ועל זה אמר יען
 קראתי ואין עונה וגם אין לרם להחנכל ימה שעשו כנגד
 ישרא באמנם שמי" ייתה זאת להעבשם לפי שהם לא שמעו
 דבר "אשר דבר על ישראל והוא או' דכתי ולא שמעו אבל
 בכמיתם הרעה כמ"ש עשו הרע בעיני כלומר להכעיסני
 ולמרות עיני כבודי ובדברים ובסקוניהם אשר לא חספתי
 כמרו המה ואמנם אמרו אמרי זה שמעו דבר "הסרדים
 אל דברו וגו' תקשה על המפרשים לייסנו על פאטו כי
 יש בו דברים כלשון מיד ודברים כלשון רבים דברים לכס
 ודברים לבסתר ומה שכראה אלי אמת כי פירכו הוא
 שאומר השם אל הנדיקים מעמו הסרדים על דברו ומרמז
 לשומא הלא ראייתם מה שאמרו אחכש כתי עשו ובר
 שמעאל

שמעאל כי הם אחיכם לפי שהיה שמעאל את ליכנס ואם
 עמו ליעקב ועם היונים אחיכם הם אזכריכם מדרכים ואמר
 אזכריכם על הישמעאלים ומדרכים על בני אדום ומה
 שאמרו למען שמי הוא יכבד ה' ר"ל שמיד יאמרו שיתקדש
 ויתגדל ויתכבד זה האל כי הם כפייהם מולקם תמיד כבוד
 גדול לפניו ואי' מהללים אותו והוא על דרך העם הזה כפיו
 ובשפתו כדרכו ולבו ריחק ממנו ולכן אמר יתעלה כחלעיו
 עליהם הלא ראייתם מה שהם אומרים תמיד למען שמי כלומר
 על דבר שמי יכבד ה' ויתגדל שמו ועוד אומרים כבודם
 ובראה בשמחתכם ר"ל שהנבואות והנחמות שכתבו הכבאים
 כלם לא יתקיימו בכם כי אם הם ובעליהם כאמ' ודד' ה'
 יאוכון וכלו ביון כרכ' ושמחת עולם על ראשם ויתר היעוד'
 וזהו ובראה בשמחתכם שהם אומרים אנחנו הם הברואים
 בשמחה שדרכו הכבאים שאתם הייתם מקוים אותה ואמרי
 שוכר מאמר האיסוס השוכאים ההם הדיב על דבריהם והם
 יב או ר"ל שלא יהיה כמו שאמרו כי לא ראו בשמחתכם
 אבל יבאו בשת לפי שהם כתובה לפני לא אשה מה שעשו
 שחורבן ירושלים ובשפת היכל ה' וכלו קול שאון מעיר
 וקול מהיכל נועקים אלי מן הארצות ולכן קול ה' ורכבו
 הוא להיות משלם גמול לאויביו גם יכוין בקול ה' משלם
 גמול לאויביו שחלבו את הקמה שיעשה השם באומות על מה
 שהמריבו את ירושלים וסרפו את בית קדשו עוד ימרימם
 על מה שדברו כובי' בלשונם ולכן זכר שלשה קולות שעליהם
 הקב"ה משלם גמול לאויביו האחד קול שאון מעיר מהרוב
 ירושלים והשני קול מהיכל משרפת היכל ה' והשלישי קול
 ה' שר"ל קול דברי העמים אשר דברו על ה' כמו שאמר
 בדבאל מה היות בארץ מן קל מליא כרכבא די קרבא
 ממללא מותהוית עד די קטילת מותא והובר גמה ויהיבת
 לקרית אשא שאלר בזה שמפני קול הדרכים שהמיה
 הרביעית מדרכת כפנות האלהיות יהיה מורכבה באיגוס
 אומרו אחיכם בערם תחיל ילדה ואלר הפסוקים הנמשכים
 פירשו המפרשים על ירושלים העיר שוכר כלו היא האם
 שלדה הכנים עולי הגולה ולפי שפיראוס תבא ישועות ה'
 לכן עשה משלו ביולדה באמרו בערם תחיל ילדה ר"ל שבאת
 ללדה פתאומית קודם הכירים שהם כרת גוג ומגוג וכנגד
 עולי הגולה אמר והחליעה זכר לפי שכללת הזכר תגדל
 השמחה בבית ולפי שאמרי הגלות הישועה ערם יתקבצו כל
 ישראל בארצם תהיה להם עיר ומגור כמו חבלי ילדה כמו
 שאמר זכריה וכלדה וכלדה העיר וכסון הכתם ואמר תחבלי
 האלה וינה ה' וכלתם בגוים ההם לכן אמר בערם יבא חבל
 לה והחליעה זכר כי אמר ההמלטה יבאו לה החבליים ולהיות
 קצוץ הגליות פליאה גדולה אמר מי שמע כזאת מי ראה
 כאלה והוא היוחל ארץ ביום אחד אם יולד גוי פעם אחת
 באלו ילדה ביון את כניה כלם בבת אחת והבטיח הכביא
 שנגלו מאותם חבלי משי והוא אמרו האבי אשכנז ולא
 אוליך כלומר שמה אתחיל כדבר ולא אוכל לגמרו אם אביא
 האשה על המסגר ולא אוליך אותה ר"ל אם אביא ביון על
 המסגר בגלגלית גוג ומגוג ולא אוליך אותה בשמחה

המושלטת מאותה ברה אם אבי המוליד ארכות הגוים
 ומכלים אותם ועברתי מלעשות כן לישראל וזה כלו בתמייה
 הוא והו דרכם בפירוש הכתובים האלה ואינו ככון אבלי כפי
 פשוטם אבל אמרו שהעיר הכביא בהם לחסיית המתים
 אשר תהיה בארצו זמן ולכן אמר בערם תחיל ילדה ר"ל
 בערם תחיל העיר הכוברת ירושלים תלך כלומר שמבלי
 מכל ש תלך והעבין שימו המתים לא כהיה מודרגת אמרי
 הכנות טבעיות שהם במדרגת הכירים הקודמי ללדה אמנם
 התמייה לא תהיה כן אלא שעל כל הפליאה יתהוו גופות
 האכאים פתאום ויקומו בנביאם ובקומתם ועל זה אמר
 בערם יבא חבל לה והחליעה זכר לא שיכלו החבליים ההם
 אמר הלדה אלא שהיה הלדה מבלי חבליים כלל ולכן הייתה
 השמחה עמומה מי שמע כזאת ומי ראה כאלה וביאר מי
 שמע כזאת באמרו היוחל ארץ ביום אחד שעל הארץ היולדת
 אותם הובאים מקברייהם אמר בלשון נקבה מי שמע
 כזאת וביאר אמרו מי ראה כאלה בלשון רבים באמרו
 אם יולד גוי פעם אחת והוא רמו לרבו הכוללים הקמים
 בתמייה יחד ואמרו כי מלה גם ילדה ביון את כניה סרסוה
 כאלו אמר כי גם מלה וילדה ביון את כניה כמו שאמר
 האומות והעבין שיקומו בתמייה כל בני ישראל הכריקים
 שהם הנקראים בכיה באמת וסנה פירש זה בביון לפי שבה
 היו הדרכים מתימסים אל תשועות ולפי שהיתה ענת
 תמיית המתים קשה על השכל לביירה לכן הוגדק השם
 יתעלה לעשות עליה שיענה באמרו האבי אשכנז ולא אוליך
 והנה אשכנז אינו מלשון משבר כי אם מלשון שבר על שבר
 יאמר האבי אשכנז את ישראל בגלות שמתו בו וכשחזרו את
 מורת קבלו כרות כפוח ושבר עגום ולא אוליך ולא אחיה
 אותם בעתהתשועה והגאולה באמת מן הראוי הוא שיזכר
 בה ולא אבי המוליד אדם הראשון מעפרי האדמה וכל
 בריות בראשית מלא דבר אך אלהיה עבור וכלתי יבול
 להמיות את המתים והוא אמרו אם אבי המוליד ועברתי
 יאמר אלהיך וכן תרגם ונתן הפסוק הזה כפי מלותיו עם
 היות שביון בפירוש לקצוץ גליות שתרנס אנא אלהא
 ברית עלמא מבראשית אמר ה' בדיית יתכון לבי עממיה
 אף אבא עתיד לאכפשא גלוותך אמר אלהיך הנה פירש
 אשכנז מעבן שבר ומורכב הגלות ופירוש אבי הוא המוליד
 על בריות העולם כמו שפירשתי אבל אין טעם שעל הקמים
 בתמייה אמרו הכביא ולכן ביאר הסנה למה ימיה מתי
 יאראל באמרו שמהו את ירושלים גילו בה כל אוהביה שיטו
 אתה מאוס כל המתאבלים עליה רונה לומר ראוי הוא
 שכל אוהבי ירושלים ומסיריה שמתו בגלות מתאבלים עליה
 ישמחו וישמחו עמה בגאולתה כדי שכלו ששבעו מהכרות
 ממורכבה וגלותה כן ייקנו וישבעו משיד תנחומיה שהיא
 מלשון וולד מלכים תעק' וזה בדרכים הגשמיים וגם כן
 למען ימוטו ויתענגו מזיו כבודיה שהיא כמו זיו כבודה
 בשמחת השכיפה לחובה והנבואה המקורה ואלר הדרכים
 הדוכאים לפי שככה אמר ה' להיות נועה אל ירושלים
 האלוס וכבוד הגוים ככה וכנגל שואף שיבא במרוסה
 כן

כן יבא שלום וכבודם פתאום יחד ואותם הקמים בתמייה
 והעולים בגולה כלם יוכו ויבכו ממנו והוא חמור על כד
 חבשאו ועל כרכים תצבעו שהוא כלו חבל כחצר יבא
 האומן את הונק וישעו וואמר כבוד גוים להגיד שיזכו
 לכבוד הגוים ועצמם שלא יעשו בהם וכאז אמר אלו
 תחממו שנתחממה הם במחלה רבה כן אכזי אבמחמם וזה
 אין ראוי שיהיה כי אם במקום הנער וזה אמרו וכירושלם
 תבוסמו וכנגד אותם הקמים בתמייה אמר וראיתם וזה
 לכבם ועצמותיכם כדשא תפתימה רונה לומר שראו התשוב'
 בעיניהם הגשמיים והעמון היבשות יפרחו כדשא ובאמנעו'
 זה תודע יד ה' את עבדיו שרעו הכל כי יש אלהים
 בישראל ומלכד זה הנה השם יקם נקמתו מן האומות
 וזו אמרו וזעם את אויביו כי באש ה' יבא ובסופה
 מרכבותיו שהם גזרותיו היוצרות מן השמים להשיב במה
 אפו וגערותו בלהבי אש רונה לומר להשיב אפו שהיה על ישראל
 על האומות במחלתו עליהם והוא מלאן פן יראה ה' ורע
 בעיניו והשיב מעליו אפו וכמו שאמר אם שבותי ברק חרבי
 אשיב קקס לכרי וה' רכר יוסף קמתי פירש להשיב מלשון שהיה
 באלו אמר להכעיר במה אפו ולפי שאמר כי באש ה' יבא
 וגערותו בלהבי אש כי אש הבהא שלא באמר האש הוא בדרכ
 העשלי כי אם על פי פשוטו לפי שאמר תהיה נקמת
 האומות יתחברו שני הדברים יחד מרב אש באמו כייהם
 ואש וגפרית ורזח ולעפות מלאת ה' מן השמים וכמו שאמר
 יחקאל מרב באש ה' אלהים מרב אש באמו וכשפתי אמו
 בדבר וכדס וגשם שוטף ואכזי אלגביש אש וגפרית אמטיר
 עליו ועל זה אמר כאן כי באש ה' כשפט רונה לומר אם
 וגפרית מלמעלה ובחרבו את כל כשר שהיא מרב האומות אש
 גרעה ובה האופן ירכו מלי ה' ואמנם מה היו האומות
 אשר תהיה הנקמה בהם ביאר באמרו המתקדשים
 והמטהרים אל הגבות כי הנה אמר מתקדשים ומטהרים
 על השמעאלים שהם מראים ענמם קדושים ומטהרים ברוב
 רמינתם ולכן לא אמר הקדושים והטהורים כי אם
 המתקדשים והמטהרים שאין המתקדש הוא הקדוש ואין
 המטהר הוא הטוהר אבל המתקדש והמטהר הוא
 המראה עמו כן ואינו קדוש ולא טוהר באמת על דרך ש
 מתעשר ואין כל מתרנא והון כב וכן השמעאלים הם
 מתקדשים ומטהרים במחכותיהם והם מקללם וטמאים
 במעשיהם ולכן אמר אל הגבות אמר אחד בתוך לפי
 שהם עושים תמיד כתי תפלותיהם בתוך הגבות והגבות
 והעדרים סוכין אותם וכאלו כתי תפלתם כל אחד
 מהם הוא אחרי גבה אשת כעובה לפי שהגבים יסוכבוהו
 ועל הגבים אמר אוכלי בצר החור השקן והעכבר לפי
 שאוכלים כל כשר הטמא והטהור יחדיו ועל שבהם רונה
 לומר השמעאלים וכנכרים אמר יחדו יסופו ויתמו מן בלהות
 וראיתי כשרשים שעשה רבי יוסף אבן כספי אש קרז
 שרשות כסף טכסג בשוכס אחד שכבר תאמר על
 הזולתיות וממנו והנה איל אמר כאמו בספק כי וילא והנה
 אל היא גורה אשת בענמה ואמרו אמר כאמו בספק

בקרבו היא גורה אשת כלומר ואמר כן כאמו בספק
 בקרבו ולהראות כן שמו געיה במלת אמר וכן אמר
 אחד בתוך כלומר אמר התקדשם והטהרם הם מעשים
 עם הזונה שימינו בקרה אשת בתוך מעמדם היא קרי
 וכתיב כתיב אחד וקרי אשת להגיד שהשמעאלים פעם
 ימינו קדם ופעם קדשה וזכר הנביא עוד איך היה זה
 שיספו ויתמו כלם אם כל אחד בארנו בדבר ובמגפה או
 באש וגפרית כמהפכת סדום ועמורה או כפי זה אופן אמר
 באמרו ואכזי מעשיה ומחשבותיהם באה כלומר אכזי ידעתי
 מעשיהם ומחשבותיהם ולכן הגדה מלפני באה לקבץ
 את כל הגוים והלאמות והקבץ בארו יחקאל שהיה
 כלו על ירושלם כי הנה יעלו שמה הגברים במחלה
 ויחריבו את ארץ מברם מכמת מרב והרב וארצן גדול ואז
 יאספו עליהם השמעאלים כל בני מוצא ונפון ותהיה
 מלממה כייהם קרוב לירושלם והיתה להם עת נדה
 אשר כמוה לא נהיה כי תהיה מרב אש באמו רבה מאד
 כמו שארתי במעין אחד עשר ממעשי הסיועה ועל זה
 באמר כאן ואכזי מעשיהם ומחשבותיהם באה לקבץ את כל
 הגוים והלאמות לפי שהכל יהיה בגורת עינין לפת
 נקמת ה' באויביו ועל אותה בקמה אמר וכאו וראו את
 כבודי כי היא תהיה כבוד ה' באמת כמו שאמר יחקאל
 עליה והתגלתי והתקדתי וכודעתי לעיני גוים רבים
 וידעו כי אבי ה' ופי שבענת ה' ימלטו מאותה מלחמה
 פלטים עם מומים רבים כמו שאמר וכדיה וזאת תהיה
 המגפה אשר יעוף ה' את כל העמים אשר נבאו על
 ירושלם המק בשרו והוא עומד על רגליו ועינין תחקה
 בחוריהן ולאונו תמק כפיהם לכן אמר כאן ושמתי בהם אית
 שהם אותם המומים והנבגים ושלמתי מהם פלטים רונה
 לומר שיסבב השם שילטון במלממה וילכו אל הגוים
 שזכר תרשים פול ולוד ואל מושבי קצת שפיטו המעדרים
 שהם הטורקים ואל בני תוכל אשר באנגלא עירא ואל
 יון שהיא ארץ הונס וגם כל ארץ אשליא וככלל
 לכל האיים החמוקים אשר לא שמעו את שמעיו ולא ראו
 את כבודי ויגידו הפלטים ההם את כבודי שהיא
 המלממה ובקמתה בגוים ההם ואזו גויי הארצות כישעו זה
 הפלא הגדול שעשה השם יביאו את כל אחיהם והם בני
 ישראל שבארו בארצות הגוים ולא עלו עדן לירושלם יבאו
 אותם הגוים ממה לה' ככבוד גדול בסוסים ובכרכובים
 שהם העבלות המכוסות והאל בהם כמו שש עבלות נב
 וכפרכים וככרכבות שהם הגמלים הקלים שלרוב מרכבם
 יראה כאלו הם מקדשים מלאן ודוד מוכרר יומתן מרגם
 אותו מלאן שכן כלומר שיביאו אותם בשירים ומשכבות
 על הרקדס ירושלם כמו שהיו מביאים בני ישראל את
 המטה והבכורים בכלי שזור בת ה' ובשמה ובשירים
 בתוף ובכבוד ואמר שמואלים בני ישראל שיבאו
 מהארצות החמוקות שהן מעורבים בגוים ובשקמים
 בתוכם גם מהם קח ליתם סבכים ולוים זה ממונם
 שהן משפחת סבכים ולוים ולא ימנעו אש כמבדן
 לעגרים

לעבדים ונעצו גוים על כל האונס ואיננו אף יודע זה אין
 ספק שיהיה ברוח הקדש כמו שאמר הכהן מלאכי וישב מנצח
 ומעורר כסף ונהר את בני לוי וזקק אותם כזהב וככסף והיו
 ליי' מגיבי מכה כבדקה וערכה ליי' מנחת יהודה וירושלם
 כימי עולם וכשנים קדמוניות והוא המורה שלא יעבדו
 בכהונה ובלויה כי אם אותם שהיו ממספתים ומכית אבותם
 בשנים הקדמוניות והיי' יוסף קמתי פי' וגם מהם אקח לכהנים
 לגוים ר"ל לברכס להיות להם מועבי עבס ואיבוי מים כי כן
 אמר אכריה ולא יהיה כנעני עוד בבית יי' בבאות ר"ל שלא
 יהיו עוד שמה הנכעונו מועבי עבים ושאר מים כי מעדולי
 הגוים יהיו עובדים את הכהנים ואת הלויים ולפי שלא
 יאמרו ומה יועיל כל זה אם כבוד ללכת אלו כגלות אחר
 אף יתקיימו הנבואות האלה אם ילכו האומות אותנו בגלות
 לכן כדי להסיר הספקות האלה בסוף נבואותיו למק עוד
 נבטות האומה והתמדה באמרו כי כאשר השמים החדשים
 והארץ החדשה אף אני עושה וגומר ופירשו שלא יסבו
 שההקדמה הפילוסופית האומרת כל הוה נפסד תבדק גם
 בדכיים הנשניים כמו שהיו בודקת בדברים הטבעיים
 בהוייתם והשקלים כי הדברים אשר יהיו כפי הדין האלהי
 כבד יהיו מחודשים ולא יבאו לידי הפסד כמו שזכר הרב
 המורה בענין העולם בפסוק כ"ז חלק שני וכן יהיה ענין
 ישראל אשהיו מחדש ממנו ית לא יפסד עוד וזהו אמרו
 כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה שמתחדשו בכר את
 העולם וזהו אף אני עושה כלומר אף אני עשיתי אותם
 ואמר עושה כלשון יהוה לפי שהש' הוא גם כן סבה אומרת
 לעולם ותמיד עושה ופועל בו ואמר אע"פ שהם מחודשים
 הם עם כל זה עומדים לפני וקיימים ובלתי נפסדים להיות
 בריאתם בדרך נס כן יעמוד זרעם ושומם רובה לומר
 שרע ישראל יהיה קיים עדי עד וגם לא יומר ולא יתמלך
 לעם אחר ולדת אחרת בכללו אבל תמיד יהיה זרעם קיים
 ושם קיים וזהו כן יעמוד זרעם ושומם ואמרם אותם
 מבני ישראל אף יקומו בתמייה לזוט עם ירושלם ועל
 מענינם שהיו נדיקים וישרים בלבוש מבלי חסד ועל
 זה אמר והיה מדי מדס במדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל
 בשר להשתחוות לפני אחר יי' כי לא אחר כל בשר על כל
 שאומות כי אם על נדיקי ישראל שיטבו על הארץ והוא על
 דרך ויבדק כל בשר שש קדשו לעולם ועד והכוונה בראון
 שיתמידו בזה מפני חסידותם ודבקותם בו ית והם יבאו
 וראו בפני האנשי הפושעים שהם אשר יקומו בתמייה לקבל
 ענשים לפני כל בשר כי יראו אותם הנדיקים שתולעת
 הפושעים ההם לא תמות ואשם לא תכבה כי הם יהיו
 בעונם מתמיד בעמק יהושפט והיו דיראון ומיאוס גדול
 לכל בשר הרואה אותם מסכים למה שאמר בדניאל וכבים
 מישי אדמת עפר יקנו אלה למי עולם ואלה למשפוח
 לדראון עולם ויזקן תרגם כי תולעתם לא תמות אפי
 בשמקוהן לא ימותו ואשתהון לא תספי והון כשיעור מדין
 בגיהנםם עד דיימרון עליהון נדיקיא מסת מויבא עשה
 העונם הזה כפשי לנשמות בניהנם ותרגם דיראון כמו

שני מלות די ראון מלשון ראייה ואם נפרס יבא כל
 בשר על כל הקמים בתמייה הן מבני ישראל הן משאר
 האומות אף ראוי לפרש מדי מדס במדשו ומדי שבת בשבתו
 שכל ארץ ושבת יבאו כל בני עולם לירושלם כי זה בלתי
 אפשר אבל ענין הכתוב שבשני זמנים מהשנה יבאו
 כל בשר בירושלם להשתחוות למלך יי' בבאות האחד הוא
 במדס השביעי ועל זה אמר מדי מדס במדשו שהוא המדס
 שבו כבדו העולם ובמדס ואמר מדי מדס במדשו להגיד
 שכל אומות מדס השביעי יסיה זמן הרגל שלהם וכאלו אמר
 בכל שנה באותו מדס בכל ימי אומות המדס הרשום והעת
 הקבי הוא מפסת עד עברת תאמר בו וספרתם לכם
 ממחרת השבת וגומר שבע שבתות תמימות תהייה ועל זה
 הרגל אמר ומדי שבת בשבתו רובה לומר באותו זמן שמתה
 בשם שבעות ושבתות ואמר מדי שבת בשבתו להגיד שכל
 אותם שבע שבתות יהיה הרגל שלהם וכפי מה שפירשתי
 למעלה בפסוק כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה על
 המחברת הענומה משפתי ונדק שנעשת בשנת רכ"ז
 ומורה על הגאולה העתידה אפסר גם כן לפרש מה שאמר
 כאן כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה שקרא
 השמים חדשים בבחינת אותה מחברת וקרא ארץ ישראל
 מדס מפני שתתחדש כבשר נעורה ואמר הכביל שלא
 ימטבו שבעבור זמן המחברת הענומה הזאת תתחדשנה
 מחברות אחרות שזו רעה והזק לישראל ויתקיימו עליהם
 כמו שתקיימו הקדמוניות לכן אמר שלא יהיה כן אבל
 כשמו שהשמים ההם שבתחדשו באותו מחברת אם
 בכללותם מתנועעים מאתו יתעלה כי הוא המביע הראשון
 לכללותם וכן הארץ המתחדשת עיני יי' בה זהו
 המבטא עליה ועל זה אמר עומדים לפני כלומר הם
 מתנועעים ומובטים ממנו ומתקיימים בדברי כן בה
 האופן יעמוד ויתקיים זרעם ושומם ולא ישאנו בספק
 מחברות אחרות כי אפי אהיה מקיים אתכם במאמרי ורובי
 המוחלט והשגתי הפרטית כמו שאני מקיים ומביע
 השמים וארץ ישראל שלא עבר זר בהנהגתם ומפני
 שזימד הנהגתם כלה להשגתי ולא למערכות עליונות
 שמימות כמו שהיה מעשה בראשית מחדש להשגתי לכן
 מדי מדס במדשו רובה לומר באי זה מדוס שהיה
 מהעליונים אם מהלכנה במדוסה ואם משאר הככבים לא
 יתנו בני אדם לב אליהם לפי שידעו שהשגתי למעלה מהם
 ולכן יבא כל בשר להשתחוות לפני לא שיבאו לירושלם
 אלא שיתעורר ויתנועע מעצמו להשתחוות לפני יתעלה
 אף בידו הכל כאומר ביד הווצר וכן יעשו מדי שבת
 בשבתו של זכרון בריאת העולם כל בשר כאשר הוה
 שיצמוטו לפני יתעלה יוצר הכל גם כי יבאם לשלמות
 האמונה הזאת לפי שזאו וראו האנשים הקמים בתמייה
 שהיו בהם הפושעים כי באמונתם שפניהם תמיד בוערים
 באש שלא יכנה והם דיראון וסרחון יהיו לכל בשר
 ומפני זה כל בשר ישחמו לפני יי' ונכון לפרש כפי זה
 הדרך והיו דראון כדכתי המתרגם שיעז די ראון
 ולמד

לעבדים ונעצו גוים על כל האונס ואיננו אף יודע זה אין
 ספק שיהיה ברוח הקדש כמו שאמר הכהן מלאכי וישב מנצח
 ומעורר כסף ונהר את בני לוי וזקק אותם כזהב וככסף והיו
 ליי' מגיבי מכה כבדקה וערכה ליי' מנחת יהודה וירושלם
 כימי עולם וכשנים קדמוניות והוא המורה שלא יעבדו
 בכהונה ובלויה כי אם אותם שהיו ממספתים ומכית אבותם
 בשנים הקדמוניות והיי' יוסף קמתי פי' וגם מהם אקח לכהנים
 לגוים ר"ל לברכס להיות להם מועבי עבס ואיבוי מים כי כן
 אמר אכריה ולא יהיה כנעני עוד בבית יי' בבאות ר"ל שלא
 יהיו עוד שמה הנכעונו מועבי עבים ושאר מים כי מעדולי
 הגוים יהיו עובדים את הכהנים ואת הלויים ולפי שלא
 יאמרו ומה יועיל כל זה אם כבוד ללכת אלו כגלות אחר
 אף יתקיימו הנבואות האלה אם ילכו האומות אותנו בגלות
 לכן כדי להסיר הספקות האלה בסוף נבואותיו למק עוד
 נבטות האומה והתמדה באמרו כי כאשר השמים החדשים
 והארץ החדשה אף אני עושה וגומר ופירשו שלא יסבו
 שההקדמה הפילוסופית האומרת כל הוה נפסד תבדק גם
 בדכיים הנשניים כמו שהיו בודקת בדברים הטבעיים
 בהוייתם והשקלים כי הדברים אשר יהיו כפי הדין האלהי
 כבד יהיו מחודשים ולא יבאו לידי הפסד כמו שזכר הרב
 המורה בענין העולם בפסוק כ"ז חלק שני וכן יהיה ענין
 ישראל אשהיו מחדש ממנו ית לא יפסד עוד וזהו אמרו
 כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה שמתחדשו בכר את
 העולם וזהו אף אני עושה כלומר אף אני עשיתי אותם
 ואמר עושה כלשון יהוה לפי שהש' הוא גם כן סבה אומרת
 לעולם ותמיד עושה ופועל בו ואמר אע"פ שהם מחודשים
 הם עם כל זה עומדים לפני וקיימים ובלתי נפסדים להיות
 בריאתם בדרך נס כן יעמוד זרעם ושומם רובה לומר
 שרע ישראל יהיה קיים עדי עד וגם לא יומר ולא יתמלך
 לעם אחר ולדת אחרת בכללו אבל תמיד יהיה זרעם קיים
 ושם קיים וזהו כן יעמוד זרעם ושומם ואמרם אותם
 מבני ישראל אף יקומו בתמייה לזוט עם ירושלם ועל
 מענינם שהיו נדיקים וישרים בלבוש מבלי חסד ועל
 זה אמר והיה מדי מדס במדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל
 בשר להשתחוות לפני אחר יי' כי לא אחר כל בשר על כל
 שאומות כי אם על נדיקי ישראל שיטבו על הארץ והוא על
 דרך ויבדק כל בשר שש קדשו לעולם ועד והכוונה בראון
 שיתמידו בזה מפני חסידותם ודבקותם בו ית והם יבאו
 וראו בפני האנשי הפושעים שהם אשר יקומו בתמייה לקבל
 ענשים לפני כל בשר כי יראו אותם הנדיקים שתולעת
 הפושעים ההם לא תמות ואשם לא תכבה כי הם יהיו
 בעונם מתמיד בעמק יהושפט והיו דיראון ומיאוס גדול
 לכל בשר הרואה אותם מסכים למה שאמר בדניאל וכבים
 מישי אדמת עפר יקנו אלה למי עולם ואלה למשפוח
 לדראון עולם ויזקן תרגם כי תולעתם לא תמות אפי
 בשמקוהן לא ימותו ואשתהון לא תספי והון כשיעור מדין
 בגיהנםם עד דיימרון עליהון נדיקיא מסת מויבא עשה
 העונם הזה כפשי לנשמות בניהנם ותרגם דיראון כמו

למוד לכל כשר הנה תבארה הנבואה הוא ועביה
מוכחים שלא תקיימה בבית שבי ולא באום זין אחד וזהו
עמדה להקיים כביאת משהו מהרה גלה :

הרי בארתי

לך שמה עשרה נבואות גדולות שכתב
ישעיהו הנביא על הנבואה העתידה
ואין ספק אצלי שלא נמצא בכל הנביאים מי שביא כל כך
בנבואות עליה ולכן החבימה ההפגמה האלהית מעת באת הנבי
הזה מבטן לקראו ישעיה מלשון ישעיה ה'לפי סגור הדבשה על ה
היעודים והנבואות יותר מולתו וכמ"ס הוא עבמו על זה מש
ה' איתלכסר עמוס שלחי למכור למשפרי לב לקרא לסבויים
דכור ולאסורי' ספק קוח לקראו שנת רצון ליי' ויס נקס ללאינו
ואפשר ג"כ שמספר הנבואות היותר עצומות וגדולות שכתב
בישע אלהים נרמז ג"כ בשמו ישעיה ר"ל שמש עשרה שעולים
למשפר זה מהנבואות שהראו בישע אלהים ומפני זה ראיתי
להוציא מכל נבואותיו אלו בדרך כלל העיקרים היותר ענמי'
שזכר בענן התאעיה שהם נבאים יותר הכתובים בה כדי
שהיו יסוד מוסד לנבואות שאר הנביאים שאזכור אחרי זה
ואסכים לכריהם עם הנבואות האלה בעיקריהם :

הכלל

הוא מכל חמש עשרה הנבואות האלה הוא
שכתב ה' אל עולם דבר האיש ארומ
האין מודע המלוכה ומן הפרתמים ישעיהו בן אמוץ
שהיה אחיו של אחיה מלך יהודה והודיע לכל באי
עמך עירו ארבעה עשר עיקרים ענמיים הכתובים
שימנאו בהכרח בזמן הנבואה העתידה והנבי זוכר אותם
פה אחד לאחד ואזכיר מכל אחד מהם שאי אפשר שיפורשו
בדרך הנכריים ועם ישראל איתוכם גם כן כ"ל עם האומרים
שכל הנבואות אפשר שיפורשו על בית שבי ואזכיר מובטח
עגולה שהעיקרים האלה כלם ולא אחד מהם לא היו ולא
נבראו ולא תקיימו בזמן בית שבי :

העיקר

הראשון הוא הנקמה אשר יעשה הקדוש ברוך
הוא באומות בזמן ההוא אם כמרמז בעצמם
אלו עם אלו ארומ וישמעאל מכת מרוב והרג ואכזר עמוס
מאד לא היה כמוהו מימי עולם ואם כדבר ומגפה אז
וגפרתי ורוח זלעפות מכות ה' מן השמים ושיה זה בהקבץ
עמי יסרו על אדמת קדש וכמו שכתבו בנבואה הג' והד'
והה' והו' והט' והט' והי' והי' והט' והט' והכמי הנכדים
לא יכלו להכחיש העיקר הזה אבל פעמים יאמרו שהוא ליום
הדין וכריהם אמת כי הנקמה היא דין ומשפט אלהי הוא
לדין עמים ופעמים יאמרו שהם המלחמות והרעות אשר
יעשה האנטיקריסטו ואבי ככר הודעתך בספר מעיני
הישועה שהאנטיקריסטו אשר אמרו הוא משיח בן יוסף טארו
מקוים שיבא בתפלת הנבואה אבל יש בזה להם טעות גדולה
והיא שהנבואות כלם מוכיחות שזהו הנקמה הואת קודמת
אל שלמות הנבואה דבקה וקמוכה אליה והם יעשו גאולתם
הכפשיית קודמת אל הנקמה יותר מאלף ות"ק טעה והוא שקר
מבואר כי הנה כפרטה השטית שפיטשתי כאמר הני כמעט
רצע עד יעבר ועם כי הנה ה' יוצא ממקומו וגומ' ביום
שהוא כרם אמר עמו לה זכפרתת היא אמר והלכו

אליך שמוס כני מעבד והשתחו על כפות תלך כל
מאכרך וכל דה יורה שהקמה ימוכך האומות מהיה קודם
הנבואה אבל סמוך ודבק אליה כקבלתם אל האמנם בני
ישראל אשר השתדלו לפרש הנבואות כלם בבית שבי לא
ידעתי מה יעשו בעיקר הזה כי כידוע שלא נתקבצו האומות
בארץ ישראל כי אם בשעת שהכריחו ונכרו היתה הנקמה לא
בהם גם אי אפשר לפרש זה בעמך הכפשי כי אין בה מרוב איש
באין ולא דבר ומגפה ולא מהפכת אם ואמר אלגיש
כמהפכת קדום ועמורה עלכן יסכר פי דוברי שקר שהעיקר
הוא אפשר שיפורש קיומו כי אם לעתיד לבא :

העיקר

השני שהיה נקמת ארומ וכפרה יותר גדולה
מנקמת שאר האומות וגלה יזכו הנכשים
מהם למה שיזכו עליהם שאר האומות יתקבלת האונסה
ועבודת אל עליון שתבאנך כמו שכתב בנבואה הפ'
והשש והשביעית והשלושה עשר זככר כמסמטו מרשי
הנכרים כפרשת קרבו גויים למהות וכפרת' מי היה שא מלדום
לסלקם מעליהם עד שבאו לכלל הדין ולומר שאמנן
היהודים היינו בני ארומ כפי רוע מעשנו וענוותינו
ואעלינו כאמרו אותם הנבואות וקבלוניהם ומהם אמרו ס'
מאיר ה' מיסד תתלמוד לפי שרכיבו הקדוש ספרד החסבו'
קבל ממנו ורכי מאיר היה גב ארומי ושכן אמרו המחזיקי'
במורתו כבו הנביאים בשם ארומ ובאלה ההכלים אשר
להנכל מעודי הנבואות המבואות על ארומ ולא שנו לב
סמוך אליהם בזה נחמת בני ישראל וגאולתם והוא מה
שיזכיר שאינם מהם ולא מהמוכס' אך אמנם הטוב
לראות כמה שלא פירשו דבר מנבואות ארומ על בני שער
הוא ארומ הקרוב לארץ ישראל כי הודו ולא כוואו שאי אפשר
שיפורשו עליהם הנבואות ולא היתה כפרה מאתך ארומ
הנה העיר שתקראת ראשונה כי בפרט ממואב היא לא
מארומ אבל כפרה זאת שזכר ישעיהו עם ארומ בנבואות
האלה היא רומי בל ספק כי להיותה רפתי בגוים עיר
בבורה נקראת בן הלא תראה שהכחי עמנו אמר כי עיר
בבורה לשמה תהיה ואין ספק שעל רומי באמר ואין
הכלל בין בבורה לבכרה וכן קראה קריה כגמשה שהעבין
כלו אשר וכל זה מורה בבית זור שאין מקום לדברי
הנכרים גם כי נרמז בכפרה ומן סורכמה כמו שפיטשתי בספ'
קרבו גויים ורכי הדשם אינם מהמקום הזה אמנם
האומרים שהנבואות כלם אפשר לפרשם על זמן בית שבי גם
כאן יסכר פי דוברי שקר כי נקמת ארומ לא נעשה בזמן
בית שבי וכי ארומ הקרובים לארץ ישראל בשלום היו ועמהם
וכלו אליהם לעזרם כנגד הנכריים :

העיקר

השלישי הוא תשובת ישראל וגאולתם וקבוץ
גלותיהם כמו שכתב בנבואה הפ' והג'
והה' והט' והט' והי' והי' והט' והט' והכמי הנכדים
והט' והכמי הנכדים כדי לכרוס מזה אמרו שישאל
ויעקב ויהודה ועם ה' הנכרים לטוב בנבואות כאמרו
עליהם כי הם ליושר אמונתם וספרתם נקראו שאל והיהוים
ה' שם בעמך דתם קראו יאדה והם נעשו עם ה' מפאת
תורתם

יורחם וגם בעשו בני יעקב לפי שדבקו באלוה כמוה
 וכן יכסוהו יושלם וכוון על בית מפלס ועל השלמותו
 הכתוב באמונות והכנרים האלה אין בהם ממש כי הם
 בכבואה אמר יוסף י' שנית ידו לקנות את שאר עמו וגו'
 ואסף נדמי ישראל ונסבות יהודה יקבן ואי אפשר לפרש
 זה על הכנרים כי הם לא יבאו ממנרים לשאר על הם שנית
 ולא היו הם נדמים ונסבות בגלות לשיקראו נדמי ישראל
 ונסבות יהודה וירמיהו אמר אבי אקבן נדמי מכל
 הארצות אשר הדמיתם ואמר כי הכני מושיעך מהחוק ואת
 זרעך מאקבן שנים וכאלה רבים בדברי הכנאים והנה
 הפרעות אזה על הסובות זהו יפסדו ואחלל שרי קדש ואחזה
 למרס יעקב וישראל לגדופים עליו היהודים ופירשו הפסוק
 הנסקר ש' ועתה שמע יעקב עברי וישראל נכרתי בו אל
 תירא וגו' על הגוים נעמם וחק בפסוק אקד שכוכר הגלות
 והגאולה יפסדו הגלות עליו והגאולה על עמם ועל מי
 האמר הנה יאנכי מרבין כפוך אבך כי אם על העניה
 סועבה לא נוחמה שבחמלת הפסוק ואך יפרשו שמו את
 יושלם וגילו בה כל אהביה ישו אתה משו כל המאכלים
 עליה וכן וגלמי בירושלם ושתי בעמי ולא ישמע בה קול
 בני וקול נעקה האם אפשר שיפודש העוב והנמחה כי אם
 על מי שיפודש עליו הפע והגלות ומה אוסיף עוד לדבר
 ביוסף וסבבותיהם שמבואר הוא כפי השכל הישר שאין להם
 יסוד בכבוד אמנם שיפודש כל נבואות הגאולה שלא על
 בית שני אי אפשר בס' כן לפי שלא נתקבנו אף נדמי ישראל
 ונסבות יהודה כי לא עלו לבית שני כי אם קצת מגולי בבל
 אבל שאר היהודים היושבים בארץ מנרים ופעמון ומואב
 ובין ובנרפת וספרד ידוע הוא שלא עלו בבית שני ואך
 בתקיימו אם כן יקבע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ
 אשור והכרמס בארץ מנרי' ואו' אל תירא כי אתך אני ממוחם
 אביא זרעך וממערכ אקבך ושאר הכתובים רבו מספור

העיקר

הרביעי שמון הגאולה העתידה יאנו
 עשרת השנים שהגלה סמריים בארץ
 אשור וכמו שרא בפ' הג' והששית והתשיעי' ט' על דרכים
 ירעו ובכל שנים מרעיתם הנה אלה מרחוק יבאו והנה אלה
 מכסוף וגו' שכתוף היה גלותם והכנרים יפסדו זה על אותם
 האומות שמאריך המזרח באו לקבל דתם והכתובים נעקו
 מוצה שנים מדכרים כי אם מאותם שהלכו בפסיה ושאו
 מזרע ישלם וכמ' בכבואה השנית יוסף ה' שנית ידו לקנות
 את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממנרים ומפתרום וגו'
 ואמר וסרה קבאח אפרים וזכרי יהודה יכרתו אפרים לא
 יקבא את יהודה ויהודה לא יבזר את אפרים האם כאמר שהיו
 ההודים והאשורים שקבלו דת ישוע עם ה' ששאר מאשור ואם
 היו נדמי ישראל ואם יתוארו בשם אפרים שהיא מלכות ישראל
 המקבא במלכות יהודה זהרי לא אמר הכתוב כי אם לקנות
 את שאר עמו אשר ישאר מאשור ולא דבר על עם אשור
 ואמר ובאו האובדים בארץ אשור שהם הגולים שמה ובגברים
 אשר ממוחם אביא זרעך שעל זרע ישראל כאמר לא על
 שאר העמים הנכרים וגם זו ראי' עמקת שלל באמרו

הכבואות ההם כי אם על חזרת עשרת השנים והוא
 מבואר בעצמו שלא חזרו בבית שני :

העיקר

הפמ' שתייה הגאולה העתידה דומה
 לגאולת מנרים בכמיות רבות האת
 שיאנו מהגלות כלל ולא יתיר מהם איש בכל הגלות כמו
 שלא בשאר במנרים וכמ' ואתם תלוקטו לאחד אחד כפי
 ישראל והשבת שהאומות המפוזרות בהם חזבו יחזרו
 כמו שזכר פרעה וכל מנרים השלשית שתייה גאולתם
 על ידי בניא גדול בכבואה ובמופתים כמו שהיה משה
 רבינו בגאולת מנרים ה' שמרים הם יקרב את הים
 מפניהם כיום עלותם מארץ מנרים וכמו שרא בכבואה
 השנית והעשרית והכנרים פירשו כל זה על הגאולה הכפישת
 מעבין אמונת הכפש ושהיתה על ידי משמם עם
 חזרבו האויבים שהם לדעתם בני ישראל אבל הכתובים
 מבארים שקרות זה כי הנה באותה הכבואה אמר יוסף ה'
 שנית ידו לרמוז שתייה הגאולה העתידה דוגמת גאולת
 מנרים בנפשות והואלתם מגלות למרות כמ' ואסף
 נדמי ישראל ונסבות יהודה יקבן אמנם בהתחדש דתם היה
 בהפק שאו גלו ישראל ויהודה וכמפורז בין העמים גם עבין
 קריעת הים לא נמצא להם דבר יהיה כעבירו ובכבואה
 העשרית שאמר עברי עברי לבטי עזו אמר הלא את היא
 המחרב' ים מי תהום רבה השמה מעמקי ים דרך לעבור
 גאולים וסמך ליה ופדויה' ישוכן והוא המורה שיהיה זה
 בשבט ה' את שבת עמו לא בזמן שגלו וגם זו ראי' שלא
 כאמרו הכבואות ההמה על בית שני כיון שלא נתקיים זה
 בהם ולא נדמיה פקודת בית שני לגאולת מנרים באחת
 מהכמיות אשר זכרתי אבל בהפק שבגאולת מנרים נתחדשה
 הכבוא וכתבו לוחות יד אש מן השמים ונענה הכת' באורים
 ותומים וכל זה חסר בבית שני :

העיקר

השני שיש עת מובבל לפירו'ית לגאולת עמו
 ושלא ימנעוה בבא עתה אף שיהיו בהם
 רשעים ופושעים אבל הרשעים שבהם יכלו בזמן סבלי
 משיח נקבון הגלויות והנדיקים יבאו אל הארץ ויחזו
 בשוכותיה המבאר זה בכבואה ה' והו' באמרו כי יום
 כקם לה' וגו' ובאמרו לא יעברו עמיא והי' באמרו אני
 ה' בעתה אחי' שנה והי' באמרו ואתם עוזבי ה' השכחים
 את הר קדש וגו' ומי' אתכם למרב וגו' ואמר הנה עבדי
 יאכלו ואתם תרעבו וגו' גם ביאר בכבואת י' וי' שלא
 תהיה הגאולה בזכות ישראל כמ' וירא כי אין אים וישתומם
 כ' אין מפני ותוהו לו זרעו ובומר ואמר ואביס ואין עוזר
 ואשתומם ואין סומך ותושע לי זרועי כי הנה עם היות
 לגאולה זמן האפשרות כפי ישראל ותשובתו ירד
 הכביא לסוף הדבר וראה שלא תהיה גאולתם בזכותם כי
 אם בהגיע התשועה וגם כן יתמו רשעים מן הארץ
 ואי אפשר שיפסדו הכנרים הנכרות ההם שבאו בכבואת י'
 על רעות האכטקריטטו ומלמותיו כדרכם כי הם אמרו
 מנר אמר שבאותו זמן הנדיקים יסבלו יותר רעות מהרשעי'
 לפי שזה יהיה מרוק עונותיהם גם אי אפשר לפרשו על

משמיע ישועה

מישראל מעת שבבנה בית שני ולא היה אס כן הסתלקותה
לאותה סבה שאמרו אלה שהיו בהתקדש פנים ולכן גם
בביאתם לא מכאן מוזן וגם זו ראה אין תשובה עליה שאי
אפשר לפרש הכבואות ההמה על ענין בית שני כיון שלא
היתה שמה לא נבואה ולא רוח הקדש ולכן לא נקראת גאולה
כי אס תקירה :

העיקר

הט' שבגאולה העתירה ישובו גם פושעי
ישראל אשר יבאו מכלל הדת והתערכו
בגוים אס מפאת האונס או באופנים אחרים מפני מרבית
או פתוים ונתמדתו ממעשיהם וטבו אל' הכל לבבם ובכל
נפשם במדרי מסמיטם שהמה כאן ה' ומעדרו יבאו ואלו ישובו
וכמו שאמר בפרשה השמינית ועתה בה אשר ה' כוראך יעקב
ויוכרך ישראל אל תרא כי גאלתיך קראתי בשמך לי אתה כי
תעבור כמים אתך אפי' וגו' כמו שפירשתי שם ובנבואה היב
כאמרו וכל לביון גואל ולשבי פשע בעקב כאס ה' שעליהם
כאמר כמו שבארתי שם וגם משה ארזוכו המבשר הטוב הב'
ביאר העיקר הזה בנבואה השלישית אשר בארתי מדבריו
והעיקר הזה אין ספק שלא נתקיים בבית שני ואין דרך
לכארו על הגאולה הרומנית כדברי הכנרים :

העיקר

העשירי הוא שבגאולה העתידה ימלוך מלך
מבית דוד ויקרא בשמו ומהם עליו רוח ה'
וישם בארץ משפט ולתורתו אלים יתלו כמו שבא בנבואה
השני ובנבואה השמחה בפר' קן עבדי אמתך כו וכמה וכמה
כתמכטו גם בעיקר הזה חכמי הכנרים להוכיח שישוע אלהי
היה מורע בית דוד ועשה מאט'כ באוואנגיליו ספור
משפחתו מאברהם עד דוד וממנו מאב לבן עד יוסף איש
מרים ונתקשו סכמייהם בדבר הזה באמרם שאמרי שמרים
היתה בתולה ולא שבת יוסף עמה וישוע לא היה בנו אך איש
סיבו שהיה ישוע מורע דוד לפי שבעל אמו היה אלוהים
משפחה עד שמפני זה נדקקו לומר שהכאס בישראל לא היו
בזואות כי אס לבני שבטם כמו שבוה משה בענין כנות
בלפסד ויתייב מזה שבהיות יוסף איש מרים מורע דוד
שתהיה אשתו מרים גם כן ממנו ולכן היה בנה כן דוד
והטענה הזאת אין לה על מה שתמך לפי שמה שבוה משה
לא היה כי אס בבת יורשת נמלה ככנות בלפסד כדי שלא
תסוב נמלה משבת לשבת והוא מבוחר בכתוב ומי הגיד להם
שהיתה מרים בת יורשת נמלה לשיפול בה הדין ההוא ועוד
כי אף שתהיה יורשת נמלה אפשר שתכאס לאחד משבת יהוד'
ולא תהיה מורע דוד כי כמה אוכלוסין וכמה משפחות
היו בשבת יהודה כל שכן שהדין ההוא לא כהב אלא באותו
דור מפני תלוות הארץ שהיתה עתידה להיות כמו שקבלו
האל כדאיתא בסוף מסכת תעבות הלא תרא' שאמרי מלמדת
פלגא בבטנה נתנו ישראל כנות הם לכני כנימן ודוד שהיה
משבת יהודה לקח את מיכל בת שאול שהיה משבת בנימן
והושפט שהיה מבני יהוד' כשא בת שאול שהיה משבת אפרים
וכאלה רבים היו בנימן בית ראשון כ"ס בבית שני שלקטו נשים
ככריות מכריות ואדומיות והורקבוס המלך כשא בת תלמי
מלך מכרים ואנטיפטר אביו של הורדוס כשא אשה אדומית
ואס

אנשי בית ראשון ועבטם על העז שהיתה ביניהם למ
שכבא גורתם לא כנולו הכדקים ועבטו הרשעים אבל
זה ובוה אכלה הרב והיה כדדיק כרשע כלס הלכו בגלות
גם אי אפשר לפרשו על גולי בבל ולא על אנשי מורכב בית
שני כי לא נעשה ביניהם אותו הכדל בין דדיק לרשע אבל
הגולים לככל והעולים משם ואשר גלו במורכב בית שני כלס
הלכו דדיק עם רשע אבל הענין הוא כמו שפירשתי שבכא
עת הגאולה לא תמבע מפני הפושעים אבל הם יתמו בכרות
קבוך הגלות וטלטולס וכדקים ייראו ארץ וישכנו לעד עליה
וכמ"ס פתחו שערים ויבא גוי דדיק שומר אמונים והתבאר
זה עוד בדברי יוסקאל הכביא :

העיקר

השביעי שלא תהיה הגאולה כי אס אשר
ועבור זמן רב מהגלות כמו שבא
בנבואה החמישית בפסוק מרוב ימים יסקדו ובנבואה ה'
באמרו יבש חזיר ככל ציץ כי רוח ה' נשבה בו שמורה על
ארץ הגלות ויוקף ברותיו מה שלא היה בבית שני גם
שבפרשת 'זכר שני הגלות באמרו ב'הנה קוראותיך ואמריה'
זכר פעם שבת גלות מכרים וגלות אסור וגלות המל הזה
באמרו מכרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואסור באפס
עשקו ועתה מה לי פה וגומ' כמו שפירשתי ועל שלשום זכר
הגאולה והוא ממה שוכים שלא נתקיימו עד כה וגם התכאי
זה בנבואה התשיעית באמרו ותאמר ביון עובדי ה' וה' שכחני
וזו ראה הכרמית שלא נתקיימו הכבואות האלה בבית שני
פי הם לא היו בגלות ככל כי אס חמש' שנה עד שוכס לארץ
עד שהיו בהם אנשים שאלו הבית הראשון וכמו באמר מגי
הכביא מי בכס הכשאר אשר ראה הבית הזה בכבודו הראשון
ומה איתם רואים אותו עתה הלא כמוהו כאין בעיניכם וכן
באמר בפסד עזרא ורבים מההכרים והלויים וכלאי האבות
הזקנים אשר כאו הבית הראשון בידו זה הבית בעיניהם
בזכים בקול גדול ורבים בתרועה ושמה להרים קול ואר'
יאמר אס כן על זה ומרוב ימים יסקדו ותאמר ביון עובדי ה'
וה' שכחני כי רוב ימים והעושה והשכחה איכה כי אס מומן
ארץ והכנרים פירשו כבואות ותאמר ביון על גלות ככל והק'
רואה מה שיתייב אליהם ג"כ מן הכטול :

העיקר

השמיני שבזמן הגאולה תשוב השכינה
למול ביניהם כאשר היתה בהיותם על
הר קני ויותר בשלמות וישוב הרוח הנבואי להדבק במוכני'
מהם וגם בכללות עם ישראל תתרכה ההכמה והידיעה לאין
שיעור עד שלא ילמדו איש את רעהו כי תמלא הארץ דעה
את ה' וכמו שבא בנבואה השני והשלשה והעשרה והיב וככר
התמכטו חכמי הכנרים לתת טעם וסבה אס היה הסם עמה'
כדבריה' למה לא היו בהם נביאים ולא מכאן מוזן מה' כמונו
היושבים בגלות ובחרון אף השם שנסתלקה ממנו בעושינו
ובמאמר המסורר אותו יבאו לא ראו אין עוד כביא והס בו
על זה שבנבואה לא מלה בכביאים כי אס להודיע הגשמת ה'
וביאח המשיח ואשרי שנעשה כל זה לא הוכרכו עוד לנבוא'
ולכן לא בא רוח הקדש ביניהם אבל זה אין ענין לו כי גם
קודם בואו קרוב לרשע מאות שנה נסתלקה ככר הנבואה

העקר

ואם כזה היו פרוצים כ"ס לישא אזה אנשי שבט זה משבט
 אחר אף שבכית שבי לא נעשת הלוקח הארץ שלא כמלקה
 לשבטים וזהו שאלו יבאו למכשול שמקבץ כלה משבט
 לשבט מבואר הוא שגם בת יודעת כלה לא מתחייב להכבא
 לאיש משבטה ומלבד כל זה אם היא ענמה היתה מורע דוד
 למה לא בא הימם אליה ובא אל הכעל שלא היה אבי הכענר
 היולד הלא שמאט"ב ספר הדברים כהיותם ולכן יחס יוסף
 אל המשפחה ולא מרים והמסכיל בין ואמנם בבית שבי
 לא היה מלך מבית דוד כי אם פעם מבני המשפחה ופעם
 מבית הורודס ומהו יראה הראיות מבואר שאלו שיפורסו
 הכבואות ההם על זמן בית שבי

העיקר

האחד עשר שאחרי אותה גאולה שיעדו
 הכבאים בכבואותיהם לא ישונו הגאולה
 ממנה ולא זרעם לגלות אחר כל ימי הארץ לפי שימול
 השם את ערלת לבבו ואל ישונו לבקלה ולמטא אבל יהיו
 לעולם נדיקים ולכן לעולם יישאו ארץ וכמו שאל בכבואה
 הה' והעשירית וה"א וה"ב וה"ג וה"ד והנכרים כבר
 יקבלו העיקר הזה אבל יפסדוהו על הגאולה הרומית
 שאחרי שבו בה לא יקמו עוד ממנה ותשובת זה מבוארת
 מעניני הכבואות ההם ויעודיהם שאי אפשר שיפורסו כי אם
 על הגאולה הגשמית אשר יקבלו בני יהודה ובני ישראל
 ביבאתם מן הגלות אשר הם בו וכמו שהיא מבואר בעלה
 מענינים וגם זו ראייה מוכרחת שאי אפשר לפתח אותם
 הכבואות על זמן בית שבי כיון שאז כפסל יכנס הרע ומלאה
 הארץ חמם ושיפוט דמים וכבו ביניהם הפכוזים והמינים
 והאסיקורוס' וכ"ס אחרי אותה עקיד' גלו בגלו הארץ הזה

העיקר

האומות הנשארות אמות הש" ויכירו
 וישמעברו לאלהיהם וידעו תורתו וכמו שהתבאר בכבואה
 הא' והג' והד' והה' והו"ב ואי אפשר שיפורסו הנכרים זה על
 ענמם כדבריהם שאמרו שהם האומות שאמר הגאולה
 הנפשית שאלם אלהיהם קבלו דתו בכל העולם בי הנה
 מארכות העמים וגויי הארצו הם המעט מכל העמים הלא
 תראה שהא"י היא בכמות הארץ וכבו העמים יותר
 פשטי הישוב כלו היא מבני שמעאל הן אמת שקבתם בארץ
 אנכרים ובכל וארץ ישראל קבלו דת יאע מפני אונם
 קוסטנטינו קיסר אבל עוד מעט עזובה אמנם חלק
 האפריקא היא גם כן כלה מהישמעאלים וגם בחלק
 האיטורופיה שהוא החלק היותר קטן משלש חלקי הישוב
 שלא ארץ יון כלה שהיא החלק החמישי היותר גדול
 מהאיטורופיה היא היום ביד הפרנקוס שהם בדת הישמעאלים
 סנה א"כ הנכרים הם המעט מכל העמים ואין יתקיימו
 בהם הכבואות שמייעדים זה בביאור על רוב העולם כ"ס
 שהם לא קבלו אמות הש" ולא תורתו אבל הם סותרים
 ומכריזים איה ואמנם בבית שבי אי אפשר ג"כ לפתח העיקר
 הזה לפי שאז לא נתפשטה אמות הקב"ה בעולם אבל כהפך
 שאלו דברים פריצים נדוקים ומינים כמו שזכרתי וגם
 בתפסדה ביניהם אמות שוש הנכרי' שהענינה את כל העול'

השנית כל כשר את דרכו ומלאה הארץ חמם
 ה"ד שבאותו זמן מהגאולה או קרוב אליה
 ימיו המתים וכמו שהתבאר בכבואה הה'
 והו' והט"ו וכבר זכרתי שהיה הפליאה העצומה האחד
 לכי תכליות האחד כולל לכל באי עולם והוא כדי שבכסת
 ובאמצעות המתים שיקומו בתמייה אנשים ימדים והיותר
 רשומים שבכל מחוז ומחוז סכמיהם קדושים וכביאיהם
 יבאו האומות להאמין באלהות הש" ולעבדו סכס אחד בי
 הקמים יפסקו ויגידו מעשה יי' כי כורא הוא ואמשה אמת
 ותורתו אמת והתכלית השבי הוא מיוחד לבני ישראל כדי
 שאותם שמתו בגלות הטובים וישרים בלבבותם יזכו בתשועת
 יי' וגאולתו וכמ"ס על ירושלם שיזו אתה משוש כל המתאבלים
 עליה ולכן תהיה התמיה לבני ישראל כוללת לכל יראי יי'
 ומושבי שמו והעיקר הזה אין מי שיכחש שלא כתקיים עד
 הנה לא מהנכרים ולא מבני עמנו אבל יאמרו שלא יתקייב
 שמה התמיה סמוכה לגאולה ודברי הכבואות הכוזבות
 יכחשו דעתם זה לפי שהמה יעידו בביאור שמהיה התמיה
 באותו זמן עמנו או קרוב אליו מאד

אלה הם

יד עיקרי הכבואות האלה והוכחתי
 מענינים שכפי הסברא הישרה והדעת
 האמתית בפשט הכתובים א"א שיפורסו כלם ולא אחד מהם
 לא כפי דרך הנכרים בגאולתם הרומית ולא בדעת היהודים
 המשוכשים ומפסטיס הכבואות כלם על בית שבי ושהוא
 מחו"ב שיפורסו על הגאולה העתידה מהרה תגלה וכבר
 יוכל שיעשו לומר על העיקרים האלה היתה עלי יד יי'
המבשר טוב הרביעי ירמיהו הכביא ע"ה
 והכבואו' אש' ראיתי בו כשי הסכל
 הישר היותר מוכרחת לשיפורסו לעת' לבא הם אלו שאזכור
הנבואה האחד תמלה שובו בבית שוכבים כאם
 יי' בי אנכי בעלתי בכס וגו' עד כי
 פה אמר יי' לאיש יהודה ועבין הכבואה כך הוא שלפי שזכר
 הכביא למעלה שאמ' השם אליו הלך וקראת את הדברי' האלה
 בפונה ואמרת שובה משוכבי ישראל כאם יי' לא אפיל פני בכם
 בי חסד אני יי' לא אטור לעולם שזכרתי על עשתי
 9 2 ב 8 האנשים

השפטים אשר בלמלחמה ומהם נהר גזון וערי מדי לבן דבר
על גאולתם העתידה ואמר טובן כמים טובים ומוכרים כי
אנכי בעלתי אתכם והוא אבלי מלשון בעל ר"ל אבי הייתי
בועלך עושר בים הראסופים וגם בארצות ארץ אתכם
בהיותכם בתכלית הדלות והמיעוט אחד מעיר וב' ממספחה
והבאתי אתכם כיון והוא בגאולה העתידה ובתמי לבס רועי'
כלני ר"ל לא כירבעם ולא כאחאב ואשר המלכים פושעי
ישראל אבלי היו רועים מוצעי בית דוד אשר באמר עליו
בקם ה' לו איש כלבבו ויזוהו ה' לגיד על עמו ועל זה באמר
כאן רועים כלבי ואמר ורעו אתכם דעה והשכל להגיד
שלא ילמדו את העם לעבוד ע"ז כמו שהיו עושין מלכי
ישראל אבל ילמדו אותם דעה והשכל טוב והמפרשים פירשו
זה על פתנסן ישראלי שהיה עם מלך הממון כמ"ס בבבואת
עירא והקמונו עליו שבע' רועים ושייבס נסיבי אדם ואמנם
אמר עוד והוא כי תרכו ופרייתם בארץ בימים ההמה כאשר
ה' לא יאמרו עוד ארון ברית ה' וגומר הוא פסוק וז' מאד
באמרו שלא יזכרו עוד ארון ברית ה' גם כי אין
ענין לזה אמרו כי תרכו ופרייתם אמרי שכבר אמר אחד
מעירי ונטיס ממספחה וגם יראה הכתוב מכוכל מאד באמרו
לא יאמרו עוד ארון ברית ה' ואמר אמת ולא יעלה על
לב שלישית ולא יזכרו בו רביעית ולא יפקודו חמישית ולא
יעשה עוד ומהו ענין העשה הזאת מ' יתן ואלע והמפרש'
פירשו אע"פ שזכרו ופרייתם בארץ לא יקראו בכס הגוים
כדי שיכאו להלחם בכס ותנערכו לנצח עמהם למלחמה
וארון האלהים עמכם כי הנה בימים ההם לא תהיה לכם
מלחמה ולכן לא תנערכו להוציא הארון כי בעת ההיא
יקראו וירושל' כסא ה' ונקוו אליה כל הגוים לשם ה' ולעבדו
לא להלחם ולא ילכו עוד אמרי שירכו לבס הרע שאר הגוים
להלחם בישראל והבך רואה שכל אלה היו דברים סיבוכים
כי כתיב לא נזכר המלחמה ולכן לא כתיב לי הפירוש הזה
עם היות שנטה אליו ונתן אבל הנראה לי בו הוא שאין
הכונה שבזמן הגאולה לא ישוב ארון ברית ה' אל מקומו
אבל הרצון שבזמן בית המקדש הראשון לפי שהיו בני ישראל
כמשכים אשר עובדיה שהיתה כל קדושתם בשבועתם תלויה
בבית המקדש ובארון אלהים אשר הם וכמ"ס שלמה בתפלתו
את אשר יטא איש לרעהו ונשא בו אלה להאלותו ובא אלה
לכני מוזכר בבית הזה ואתה תשמע השמים ושמעת וגומר
ולכן אמר כאן שיקק אותם אחד מעירי ונטיס ממספחה
ויביא אותם לירושלם בזמן הגאולה ושיקן להם רועים שידעו
אותם בדעת ובהשכל ולא במאזה גוברת ואלא די שהיו
ייראים את השם טובים ושיים בלכותם בהיותם מעטים
ועולים מהגולה אבל גם אמרי שירכו ויפירו בארץ יעד שלא
ישכחו חסדי ה' אשר עשה עמם כי מאמר ארוכנו משה כי
עוליד בני' ובני' כמים וכוונתו בארץ והשחת' אבל הם לא יהיו
כן בימים ההמה שלא יאמרו עוד ארון ברית ה' והוא חוזר ל'
הרועים אשר זכר שלא יאיימו את הבעלי דין באמנם גורן
לכס מהארון אשר הם ברית ה' ולא יעלה על לב מהבעל
דין עבמו לאמר כירא כל את ארון ברית האלים ולא כמעט

ולא יזכרו בו לעמן השבועה והאלה ולא יפקודו רוצה לומר
שלא תהיה פקידתם לירושלם מפני ארון ברית האלים אשר
שם כמו שהיו עושים עולי הרגל ולא יעשה עוד ר"ל לא יעש'
שם זה עוד או שלא יעשה בביתם עוד מעשה מנונה ינטרך
החוטף לבקם מפילה עליו לפני ארון האלים לפי שכל זה לא
יהיה לו מקום בימים ההם בסבת רוב הקדושה והסגידות
שהיו בבני ישראל עד שלירושל' בלה יקראו כסא ה' כמו הנבל
העליון שיעשהו הקב"ה מבלי אמצעי כי תה' הקדוש והדקוק'
כל כך בירושלם כמו בשמי השמים כסא ה' ומפני זה לא
יאמרו עוד ארון ברית ה' לפי שהקדוש לא תהיה לבד במקו'
הארון כי אם בירושלם בלה ולכן יתקבצו אליה כל הגוים
בשמעם קדושת ירושלם ובני ישראל אשר זכר כי עליהם היו
הדברי' לא ילכו עוד אמרי שירכו לבס הרע ולכן לא ינטרכו
לבקש ממיל' מטאם בפני הארון ולא ללכת להשבע שמה על
כל דבר פשע כמו שזכר ולפי שאמר ולקחתי אתכם אחד
מעירי ונטיס ממספחה באר הנביא שלא אמר זה להגיד שיעלו
מתי מספר לירושלם בזמן הגאולה ושארו מהם רבים בגלות
כמו שהיה בעליות בית שני כי הנה בימים ההם לא יהיה כן
אבל ילכו בית יהודה על בית ישראל רוצה לומר שכלם יבואו
בגאולה יקרו ואמ' מארץ כנען לפי שהוא רמו לעשרת השבטי'
שהגלו שמה ולא ואלו בית יהודה ובית ישראל יבאו על הארץ
אשר הנחלת את אבותיהם שהיא ארץ ישראל ואמנם אמרו
ילכו בית יהודה על בית ישראל פירשו המפרשים שה' כמו עם
בית ישראל ע"ד ויבאו האנשים על הנשם והכוכן בענין שהו'
כששטן שילוך בית יהוד' על בית ישראל ולא ה' עוד לשתי
ממלכות ואמנם אמרו עוד ואנכי אמרתי אך אשיך בכבים
לא כתיב אבל פירוש המפרשים בו וכרא' לי לפירושו בהיותם
בגלו אמרים עבדי' לפרעה שאמר אז הקב"ה כלני ארץ אשיך
בכבים רוצה לומר אתם עבדים למצרים ואך אעלה אתכם
במעלה כל כך עליונה עד שתהיו כמים לה' אלהיכם ואך
אתן לך ארץ חמדה ארץ ישראל ששבי היא לכל הארצות ואומר
אבי תקראי לי רוצה לומר אבל אמרתי האנשים אלה כיון
שהנבאיתם מעבדות להיותם בני ובתתי להם ארץ חמדה הם
כלי ספק יהיו לי כמים נאמיך יקראו אבי כיון שאני שמי
כבני' ומאמרי לא ישובו עבדו הארץ אשר נתתי להם אבל לא
היה כן כי כמו שבגד' אשה מרע' שהו' בעלה כן בגדת' כי בית
ישראל ואמר מרעה במ"ס והיה לו לומר ברעה להגיד שבגדה
ממנו והלכה לאיש אחר אך אמנם עבד' אשר הוסיפו להטף
שומע אבי נעקת תשובתו ועזא קול על שפיים נשמע בני
תחובי' בני ישראל כי העוון את דרכם שחטו את א' אלהיהם
ר"ל העוון את דרכ' במה שבין אדם לחברו שחטו את ה' כמה
שבין אדם למקום והיה קולס ונעקתם באמוביהם שאמרי'
כנגד השם אותן המאמר שאמר אליהם טובו כמים טובים
כאן יאמרו הלא אמרת טובו כמים טובים ארסא משובותי' כי
ועתה הנה עשיתו כמזבחך כי הנה אתאנו לך לפי שאתה ה'
לשיתו וידענו באמת כי אכן לסקר מנבעות המון הרים לפי
שהיו עובדי' ע"פ על ההרי ועל הגבעו' ואין בה מועי' כי בה'
אלהינו תאזע ישראל וא זה באמר והבשע שהוא העז' שהו'
עושים

עושים כמו שאמר ויכירו לבשת שהיא הכעל לפי שהיא בשת
 למתעסקים בו אכלה את יגיע אבותינו באדם ובקרב
 בניהם ובנותיהם ואמרו אחינו מעשים הרעי' כידו ולכן
 באכנה בבשתנו ר"ל אכחנו אכבנו' בבשתנו ותכחנו כלימתנו
 כיון שה' מטאנו אכחנו ואבותינו ולא שמענו בקולו וכאלו
 הש' משיבם על תשובתם זאת אם תשוב ישראל באם ה' אלי
 תשוב ר"ל אם תעשה תשובתך בזה האופן מהשלמות לשוב אל
 הנה אז תשוב לארצך ותשוב למעלת ומלכותך אבל כתי' שאם
 תסיר שקוביך ומכני שתהיה קיים בתשובתך ולא תשוב לכסלה
 ולטמא והוא אמרו ולא תנווד כלומר לא תשתלק מתשובתך
 גם רמו באמרו אם תשוב ישראל באם ה' אלי תשוב שלא ישימו
 אמצעיים בתפלתם כי הוא מרכי העז' וכאלו אמר לא
 התפללו למיכאל ולא לגבריאל ש' ינו בעדכם לפני אכל אלי
 תשוב ולא לאמר ועוד כדיון שתבטע פי ה' באמת במשפט
 בנדק' לא כמו שאדם נשבע עתה לשקר וכמ"ס ואם פי ה'
 אמרו אכן לשק' שבעו וכאשר יהיה זה אז תהיה מעלת ישראל
 וסמו כעולם כ"כ שיתברכו בו גוים וכו' יתהללו ודבר הנביא
 בכתיבתם הלא כנגד ישראל פעם לכח פעם לנחמד כדרך
 הכוזבות והנה אמרו באמת במשפט ובנדקה כתב ה"ר
 יוסף קמחי באמת שתבטע על מה שתדע שהוא אמת
 במשפט כשתחטיב לשבע מנד המשפט והדיון ובנדקה שאם
 תכיר שהמשפט אינו בנדקה לא תקבל השבועה ויתר כיון
 לפרש שעבן השבועה הוא הקיום שיקיים יכולת הש' בגאולת
 מנרים שהיה אמת לפי שקיים הקב"ה מה שהבטיח לאברהם
 בין הבתרים ואמר במשפט על פקידת בבל שהיה במשפט
 אחרי שרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואמרו על
 הגאולה העתידה אמר ובנדקה לפי שהיה בנדקה ה' כמ"ס
 ישעיה וסבי' בנדקה ואמר וילבש נדקה כשרין וכאלו יודה
 להש' על שלשת הגאולות ועל האמונה העתידה שתהיה
 בנדקה אמר והתברכו בו גוים וכו' יתהללו לפי שאז ילכו
 עמים רבים אחרי כני' ישראל לאמר נלכה עמכם כי שמענו
 אלהים עמכם הנה התבארנו נבואה האת עיקרים ד' הא'
 שתהיה הגאולה העתידה אחרי שיתדלדלו ישראל ויתמעטו
 בגלות מפני ארצו עד שיהיו אחד מעיר ושנים ממשפט והוא
 העיקר השביעי מעוקבי נבואות ישעיהו השני שיגיעו אחרי
 גאולתם למעלה עליונה מהקפידות והקדושה ולא ילכו עוד
 אחרי שזכות לבס הרע והוא העיקר השני מעוקבי נבואות
 ישעיהו הג' שיקבלו האומות אמונת ישראל כמ"ס וקווי אליה
 כל הגוים לשם ה' והוא העיקר הרביעי מעוקבי נבואות ישעיהו
 הד' גאולת ישראל ויהודה ותשועתם מגלותם והם העיקרים
 הב' והד' מעוקבי נבואות ישעיהו ואתה רואה א"ל לפרש
 דבר מזה לא כדרך הנכרים ולא על בית שני כמו שהוכחתי
 שאותם העיקרי' מנבואות ישעיהו ואין נזכר בהשנו' הדרכה'
הנבואה הס' תפלתה הוי כועים מאבדים ומפס'ו
 את כן מענית וגומל' לנבאים נשפט
 לכן בקרבי ועבן הכנאות האת הוא שהיה מתעסק כנגד
 מלכיו ישראל והודה הרעים שהיו מאבדים את ישראל במעשים'
 היופפתים ועבודתם הרוג' כמו הרועים הקעים ש' אבדו'

ומפס'ים הנאן במקום שהם מופתים לשמרו ולהבילו ולפי
 שמלכיו ישראל ויהודה הרעים בפעמים סבבו חורבן ירושלים
 וגלות בני יהודה וכני ישראל מעל אדמתם לכן אמר כנגדם
 אתם הפיכותם את באני ותדימום ולא פקדתם אותם ר"ל
 לא השגתם עליהם לכמותם במעגל' דק ולכן הגי' פוקד
 עליכם את רוע מעללכם כאם י' והוא רמו למלכ' ישראל
 ומלכ' יהודה שמתו מיתות מסוכות מכת מרד והרג וארצך
 הן כידו עבדיהם והן כידו אויביהם והודיעם שעוד יביא זיון
 שיקבץ את שארית באבו מכל הארצות אשר הדיסם שם בגלות
 וישבם על אדמתם כבראשונה והוא אמרו והשיבתי אהן
 על כויהם ולפי זה יהיה אחרי שבאורך הגלות יתמעטו
 וישאר מעט מהרבה וכמ"ס שנים שלשה גרגרים בראש אמיר
 לכן אמר ופרו ורבו כי הנה עם היוסם בזמן הגאולה מתי
 מעט ישימם השם כככבי השמים לרוב ולפי שמים רבים היו
 לישראל בגלות אין מלך ואין שר לכן אמר שעוד ישיב מלכיהם
 וזופתיהם כבראשונה והיו והקיימות עליהם רועים ורעום
 והודיע' עוד שלא יראו ויפסוד מלכת עוד בגלות אחרי ועל
 זה אמר ולא יראו עוד ולא יסתו ולא יפקדו כאם י' ר"ל שלא
 יפקד מהם איש אחרי שבתם על הארץ ופריים ורביים עליה
 וזה לא מפאת מלכות ולא בגלות ולפי שיעד בזה על שני
 דברים בכלל על גאולת העם ועל חזרת המלכים למלכותם
 לכן הביא אחרי זה שתי פרש' אמת על כל יעוד ויעוד מהם
 כי הנה על עבן המלך אמר הנה ימים באים כאם י'
 והקיימות לדוד כמו בדיק והוא ע"ד מה שאמר ישעיהו ויבא
 מטף מגוץ ישי ונכר מששון יפרה והוא מלך המשיח אשר
 קוינו לו וקראו במל לפי שיבא כנצח הסדה והודיעו שהוא
 ימלוך בישראל כמו שאמר וימלך מלך וכמ"ס ישעיהו עליו ומה
 עליו רוח י' רוח חכמה ובינה כן אמר ירמיה כאלו והסכל
 וכמ"ס ישעיה עליו ושפט בנדק לים והוכיח במיטור לעבוי
 ארץ כן אמר כאן ירמיהו ועשה משפט ובדקה בארץ וכמ"ס
 ישעיה ביום ההוא יוסף י' שנית ידו לקבו' את שר עמו וגו'
 ואסף נדמי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ כן אמר ירמיהו כאן
 בימיו תושע יהודה ומלכות ישראל ישכון לבטח שהן שתי המלכות
 מלכות יהודה ומלכות ישראל ועוד הוסיף ירמיהו לבאר כאן
 שמו באמרו וזה שמו אשר יקראו י' בנדקו כי לפי שהיה
 מלך המשיח דבק ב"י אלהיו יקראו שמו עליו י' בנדקו כמו
 שקרא משה רבינו את המזבח י' כפי ויעקב קרא למזבח
 אל אלהי ישראל וימקאל קרא לרואלם י' שמה הכל כפי
 ענינו כלומר י' מנדיק אותנו בימיו של זה וכן תרגמו ויבן
 ויש מדרש' שלא יהיה שמו כי אם בנדקו בלבד ויאמר הכתוב
 וזה שמו אשר יקראו י' כי הוא ית' יקרא לו בנדקו ויתר
 כיון לומר שלפי שקרא למעלה למלך המשיח כמו בדיק
 ופתן הספה בו לפי שהוא יהיה מלך משכיל ויעשה משפט
 ונדקה בארץ לכן אמר שיי' בנדקו י' יקרא לו זה השם
 הנזכר למעלה שהוא כמו בדיק ואחרי שבה יעד בעבן
 המלך הוסי' לדבר ביעוד השני שהוא בגאולת העם ואמר
 לכן הנה ימים באים כאם י' ולא יאמרו עוד כי י' אשר
 העלה את בני ישראל מארץ מצרים ר"ל שהיה הגאולה העתידה
 ל"כ

יהוד' ואמרו כי כה אמ' יקול מרדה שמענו ספר ואין שלום
 ושאז הפסקו ימים על גלות ישראל ומורכב ירושלם אבל הוא
 רמז למלחמה העמידה להיות בין ארזים וישמעאל על אדמת
 הקדש שבה תהיה נקמת " על האם וממכה תבא גאולה ישראל
 כמו שכבר הודעתך פעמים ועליה אמר קול מרדה שמענו
 ספר ואין שלום והו' בבא האינו' לו על שו' כי אז יהיה הפסד
 ביניהם עבוס מאד עד שבדרך המלחמה אמר שאלו בא וראו אם
 יולד זכר כ"ל שאלו לאכשי המלחמה ההם הזכרים אם הם על
 המשבר ללדת כמו הנקבה האם אפשר שהזכר' המה זלדים
 כנקבות והיו אם יולד זכר מדוע ראיתי כל גבר בהיותו זכר
 ידיו על מלבו כיולדה הנקבה ובהפכו כל פנים לרקון מרוב
 הפסד אבל הענין הוא כי גדול היום ההוא מאין כמוהו כי
 לא היה ולא יהיה בעולם כיום ההוא מרובו המללים ועבוס
 המלחמה והפלת הנקמה ולפי ששאלו היושבים בירושלם
 יהיו בעת ההיא כברה גדול מן העמים ההם לכ"ל ועת כנה
 היא ליעקב וממנה יושע כ"ל שממנה תבא יועתו לפי שבוים
 ההוא באם "לאשבו' עליו מעל בוארך וכנוי עלו שב למה שאמ'
 כל גבר ידיו על מלבו כאלו אמר שזין היום ההוא והלאה לא
 יהיה עוד על גבר מהאומות ההם על ישראל ו הודה והו'
 אשבו' עליו מעל בוארך ומסורתך אכתב כונה לומר היסורים
 והשעבודים אשר ישמו האינו' כך אכתב אותם ולא יעבדו בו
 עוד זרים וכנוי בו סודר א העול שזכר כונה לומר שאומו'
 הזרות לא יעבדו אותם באותו עול שעבדו עד עתה
 אבל יעבדו את יי' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם
 וביאר בזה שני דברי האמר שלא יסו' עוד למטא לאהיהם
 ככנאותיהם והשני שלא ימרו עוד במלכות בית דוד כמו
 שעשו במלכות דכבעס ועל זה באמר את יי' אלהיהם ואת
 דוד מלכם אשר אקים להם שהוא רמז למשיח בן דוד שבאין
 הגאולה ביניהם ימח ולפי שהגאולה היא היא עמידה
 להיות אמר זמן ארוך לכ"ל ואתה אל תירא עבדי יעקב באם
 יי' ואל תת' ישראל כי הנני מושיעך מרמק ואין פירושו מארץ
 רמקוה כמו שכתבו המפרשים אבל כ"ל מוזן רמק ובמיוו
 מרמקוה יי' נראה לי ובאלו הודיעם שלא תהיה הגאולה לאותם
 עבדים שגלו כי אם לזרעם והו' ואת זרעך מארץ שבים
 האמנם אשרי שיגלו לא ימרו עוד במלחמות ולא בברות
 אמרו ולא ילכו עוד בגלו' אשר ועל זוש יעקב וקטן ושאכן
 ואין ממרד ונתן הסבה למה לא יהיו לו ממרדי' כי' כי ארץ
 אבי כאם יי' להושיעך כי אעשה כלה ככל הגוי' אשר כמעברך
 שם רובה לומ' שם יזכו לשועה וזאת הגוי' אשר כמעברך
 בהם יבאו ליד' בליה באותה מלחמה שזכר' וישראל לא יבא
 לכלייה אבל בלבד יסר אותם הט' כפי משפט מעשיהם
 אבל בקה לא אכתב שהוא מעבין כרית' והמשך הכניא דברי
 עוד ביסודיהם מנגלות באו' כי כה אמר יי' אנוש לשבך נקלה
 מכחך כ"ל השבר והגלות אך הוא גדול ואנוש ומכתב היא
 נחלה כלומר עבומה עד שמהרופאים אין דן דיך למוזר
 כ"ל אין אדם מהם שיכרה מכחך שדון וישפטו סיסיה למכתב
 מוזר וכפואה ולכן רפואות תעלה אין לך כלומר שהרופאים
 אינם עושים לך כבר רפואה ככל לפי סמתי' אים מבריאונך

כ"כ גדולה בעיניה יותר מגאולת מנצרים מפא' ונפלאותיה
 וגם להיות גלות מנצרים כלו בארץ אשת והגלות היה מסוזר
 ומסוזר בארבע פנות העולם שכן בימים ההם לא ישבע
 הכבוע סי' ה' אשר העלה את ישראל ממנצרים לפי שהיה
 אכלס קבוץ הגלויות עליה יותר עבומה מאד ולכן יתלו בה
 השבועה מפני שהיה זה הכס היוצר גדול והיוצר נפלא
 ביניהם והתבונן אמרו ממנצרים אשר העלה לפי שהו' כלס
 מקובטים בארץ אשת אמנם בקבוץ הגלויות אמר אשר העלה
 ואשר הביא לרמו' על רבו' הפאות אשר יקבעם ויביאם
 מהם ואמר את דרע ישראל מארץ כפונה על עשנת השבטים
 שהגלם סמרי' שמה ועל שאר הגולים ממזרח וממערב
 אמר ומכל הארצו אשר הלקחים הם הכה התכארו ככבואה
 הזאת ה' יעקבים הא' שישב הפ' את שבות עמו ויקבץ את
 כדמו כמ' ואכי יקבץ את שארית נאמי מכל הארצות אשר
 הדמי אותם שם והו' העיקר הג' מעיקרי כבואות ישעיהו
 והכ' שהיה גאולתם וקבוצם אשרי היותם מתמעטים באורך
 הגלות כמ' את שארית נאמי ואמר ופרו וכבו והו' העיקר
 הו' מעיקרי כבואות ישעיהו והג' שעצרת השבטים אשר הגלה
 סמרי' ארץ אשר כפונה ישובו לאדמת הקדש והו' העיקר
 הד' מעיקרי כבואות ישעיהו והה' סימלך עליהם בגאולה
 העתידה מלך מבית דוד והו' העיקר הו' מעיקרי כבואות
 ישעיהו והו' שלא ישובו עוד לגלות אשר וכמ' ולא יראו
 עוד ולא יתנו ולא יפחדו כאם יי' והו' העיקר היא מעיקרי
 כבואות ישעיהו ואתה רואה שא"ל לפי דבר מזה לא כדרך
 הנצרים ולא על בית שני כמו שהוכחתי באותם העיקרים
 מנכאות ישעיהו

הנבואה הג' תמלחה הדבר אשר היה אל ירמיהו וגו'
 כתב לך את כל הדברים אשר דברתי אליך א
 ספ' וגו' עד כה אמר יי' מבא קן במדבר ופרין הכנזאה
 שאמרי שיער הכניא על מורכב ירושלם ע"כ מלך בכל כזה
 הקב"ה לכניא שיכניס הכנזאה הזאת כדי שתהיה נקמה לישראל
 ויראו שכתו שכתו יסורעכו' כן תקיים הנקמה הגדולה
 הזאת באמרי' היום ולכ"ל לכניא כתב לך את כל הדברי'
 אשר דברתי לך אל ספר כונה לומר שכתבם בספר לפי שהם
 עת דים להיות לזמן ארוך וינטרך שיעמדו ימים רבים ואמרו
 א הפסד הוא כמו בספר ובמיוו' ואל הארון נתן את העדות
 שהוא כמו ובארון ואמרו את כל הדברים אשר דברתי אליך
 הם אשר זכר אמרי' זה ואלה הדברים אשר דבר יי' א ישראל ואל
 יהודה וגומר ולפי שכבר באמרה לו הכנזאה הזאת לכן כונה
 א כתב לך את כל הדברים אשר דברתי אליך על חפץ כדי
 שידעו שהנה ימים באים שאשיב שבות ישראל ויהוד' והשבות'
 אל הארץ אשר נתתי לאבותם והמאמר הוא מורה שלא באמר
 על פקידת ככל כי הכה משם לא שבו אלא יהודה ובנימן אבל
 הוא יעוד לעמיד לבא שישובו ישראל שהם עצרת השבטים
 שגלו לאזור מגלו' אומרון ויהוד' שגלה במורכב ירושל' והכניא
 לקיים מצות השם כעז מה שמע והו' אמרו ואלה הדברים
 אשר דבר יי' אל ישראל ואל יהודה כ"ל שכבואתו ואת היא
 מתגאולה העתידה לבא על שני המלכו' ישראל ומלכות

וגם כל מאהרץ שחוק זהם האויבים ההולכים לבקר
החולה בחלו הנה הם אומרים לא ידעונו לפי ששבוך כמת
וכבר התיאשו כלם כ"ל הרופאים והאוחזים ממך לפי שמדת
אויב הכייתך מוסר אכזרי כ"ל בדן דנו חליך למיתה לפי
שהכיתך מכה ענומה כמו האויב אכזרי אבל זה היה על
רוח עונך שצננו טעמך ולכן מה שנעק על שבך באמך
שאנו מכאובך כיון שעל רוב עונך נכמותם ושעמנו
טעמך באיכותם לכן עשינו אלה העונות לך ובאו הדברים
האלה מהמהרה והרופאים והאוחזי דרך משל לתוקף בריותיהם
נגלות ודבר אותם בלשון נקבה כנגד נבטת ישראל ואמר מה
צועק בלשון זכר כנגד העם והכל באות בלשון ואמר עוד
שאפי' שהיו עושהים על רוב עונם הנה עם כל כל אוכליך
יאכלו וכל בריך כלם כשבי ילכו וגומ' לפי שרעה תבא אליהם
על מה שהרעו נגדך ואמנם לך אעלה ארובה ומכותיך
ארפףך רונה לומר שאפי' שאין דן דין למוזר וכלם היו
אומרי שאין יצועתה לך עוד באהים הנה לא יהיה כן כי אני
אעלה ארובה לך בדרך הגמתי וממכותיך זהם נרות הגלות
ארפףך ואמרו כי נדמה קראו לך כיון היה דורש אין לך מלת
כי משמעת במקום אפי' כמו ילך כא ה' בקרבנו כי עם
קשה עורף הוא אמר וממכותיך ארפףך אף על פי שקראו
נדמה וכבר לא היה לך דורש ולא מבקש וכמ"ס כל מאהרץ
שחוק אמר לא ידעונו וממנו שאנו ענין גאולתם במשל
הרפוא ל'חולה המתיאש מרפואתו לכן ביאר הכמשל בו באמרו
מה אמר ה' הנני שב את שבות אהלי יעקב שהיו רמו אל
עריהם ומשכבותיו ארמם שהיו רמו למדנות הגדולו אלהם
ונכנתה עיר על תלה שהיו רואים כי לדתה גבוהה אבל
אין ישראל אמר בה על תלה וארמון על משפטו יש שבעה
בית המקדש על מכונן ויבא מהם רונה לומר מאהלי יעקב
ומשכבותיו קול תודה וקול משחקים כ"ל שדור לא על גאולת
ועל פדות נפשם ועם היותם בזמן הגאולה שבי' אלהם נרגבי'
בראש אמר הנה יתרכו מאד והוא אומר והרבותים ולא
ימעטו ועם היותם בגלות בקלון ונעז ומנוקה רבה הנה אז
יצו לכבוד מבלי נעז והיו והכרתים ולא יעצרו והיו בניו
קקדם שבי' עליהם ובני ישראל פרו וישכרו ויקנו ויעמנו במאד
מאד ועדתו לפני תכון רונה לומר שיהיה עדת ה' יראה
ומטובה שמו ויפורס א"כ והיו בניו קקדם על רבויים ויעדתו
לפני כיון על נדקתם ואמר ופקדתי על כל לוחסיו להגיד
שהאומות שלטנו אותם ככלל ופקוד עליהם השאתם באויה
המלחמה אשר זכר ולפי שבטת בני היו משועבדים פעם
לפרס ופעם ליון ופעם לרומיים והיו מהם תמיד נכדים
ומולטים בארץ ישראל וגם המלכים שלטנו אז בבית שבי לא
היו ראויים ל'חלוק לכ"א והיה ארדיו ממנו ומושלו מקדכו
יבא ולא יהיה כהבודרום ורענו שבתרסקו מ"י כוזרו אומר
זהו והקרבתינו ונגש אלי ואמנם אמרו עוד כי מי זה ערב
את לבו לבגש אלי לא כפלו המפחדים בהכנת אמתו ופירכאו
הוא שארדם כדי להתקרב לכוראית ולהדבק בו לא יספיק
רצונו וכוננו אם לא ילוח אליו העור האלהי כמ"ס ושכתי
כפי עליך ועל זה אמר המאורר אשרי תבחר ותקרב כי האיש

אשר יבחר יי' ויקרבהו אליו הוא הנקרב לא וולת זה כי
הס' יחזיק בו להקריבו אליו ואז הוא יעבר כח לבגש אליו
וזהו שהונק לבאר ולזה אמר כאן והקרבתינו ונגש אלי ואמר
למדכי לעשות רכונך כי אתה אלהי רומך עובד תנחני וגו' כ"ס'
עליו לבאר למה אמר והקרבתינו באמרו כי מי הוא זה ערב
לבו לבגש אלי אני לא אקריבהו ולא אשאל יד עזרי
והשפתי בו וכו' שיעד בענין המלך כן אמר בענין העם
והייסם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים כלומר שימול לבכם
העבד באופן שהמה כלם יקרבו אליו לשרתו והוא ישגיח בהם
כאב את בן יצנה והונךך אמר זה לבאר מתי תהיה מלחמת
האומות זו ומתי תהיה תאוועת ישראל האם תהיה אחת מהם
בזמן אחד והאמת בזמן אחד או יהיו קרובת וממכות זו
לזו ועל זה אמר הנה סערת יי' אמה יבאה וגו' על ראש כשפי'
ימול והוא קמת האומות אויבי ישראל אשר זכר וסיפיה
באמרת הימים כי אז תתכוננו בה כלומר שבאמרת הגלות
תהיה ובאותו זמן עמנו תהיה תאוועת ישראל והוא אמרו בעת
היא כי כמ"ס יי' אהיה לאלהים לכל משפחת ישראל והמה יהיו
לי לעם הנה התבארה בכבואה הזאת ז' עקרים הא' יעוד
הגאולה העתידה כמ"ס הנבי שב שבות אהי יעקב ומשכבותיו
ארמם והוא העיקר הג' מעיקרי כבואו' שיעיהו והב' שבגאולה
העתידה ישובו עשרת השבטים שגלו אשורה כמ"ס ושכתי את
שבות עמי ישראל ויהודה ואמר ואלה הדברים אשר דבר יי' ל'
ישראל והוד' והוא העיקר הד' מעיקרי כבואו' שיעיהו וב' קמת
האומות אשר הרעו לישראל שפיה קודם הגאולה ושמן אליה
כמ"ס כי אעשה כלה וגו' ואמ' כל אוכלי' יאכלו וגו' והיה העיקר
הא' מעיקרי כבואות שיעיהו והד' שבגאולה העתידה ימלך
מלך מבית דוד כמ"ס ועברו את האלהים ואת דוד מלכם
אשר אקים להם ואמר והיה ארדיו ממנו ומושלו מקדכו יבא
וזהו העיקר הו' מעיקרי כבואו' שיעיהו והה' שיהיה הגאולה
העתידת אמרי עבוד זמן רב מהגלו' כמ"ס ואתה לא תירא עבדי
יעקב ואל תמת ישראל כי הנני מושיעך מרמוק ואמר אבוש
לשבתך וגו' והוא העיקר הז' מעיקרי כבואות שיעיהו והשס'
שאמרי הגאולה העתידה לא יבאו עוד על ישראל מלחמות
ולא גלות ולא נרות אחרות וכמ"ס ולא יעברו בו עוד זרים
ואמר ושב יעקב ושקט ושאכן ואין מסרד והוא העיקר הא'
מעיקרי כבואות שיעיהו והי' שתשוב השכינה והנבואה למול
על ישראל כמ"ס ואנכי אהיה לכם לאלהים וזהו העיקר הס'
מעיקרי כבואות שיעיהו ואתה רואה שא"ס שיפורס דבר מזה
לא בדרך הנבטים ולא על זמן בית שבי כמו שהוכתה באותם
העיקרים כבואות שיעיהו באה העב :

הנבואה הד' תמלתי כה אמר ה' מנא מן במדבר
עד הדבר אשר היה אל ימיהו מאת ה'
בשנה העשירית לבדקיהו והנבואה הזאת סמוכה ומקשרת
עם הנבואה אחרת למעלה ויעודיה כיעודי' ההם והסמל
היעב כנבואה הזאת כי היא נחלקת לג' חלקים הראשון הוא
מתמלתי עד נקבה תקווב נבד והחלק הזה ידבר מקבוץ
עשרת השבטים והחלק הב' הוא מן כה אמר ה' נבואת אלהי
ישראל עוד ואמר את הדבר הזה בארץ יהודה וגו' עד ושכתי
ערכת

ערה לי והחלק הזה ידבר מקטן מלכות יהודה וכני
 ירושלם והחלק הג' מן הכהנים באים באים י' וזעתי את
 בית ישראל ואת בית יהודה עד סוף הכנאיה והחלק הזה ידבר
 מהמקורות שתי הממלכות יחד יהודה ואפר' ורש' פי' פסוק
 מנא מן במדבר שהם דברי האל ומקומו י' נאל' לי שהם דברי
 הנביא ומאמר וההבנת עולם אהבתך שהם דברי השם ופירוש
 מקומו בכות האבות ואמר המפרשים פירשו הכתובים האלה
 ואמרו שיש בהם בלב' מאמר השם ומאמר ישראל כי אמרו מנא
 מן במדבר' הם דברי השם ומקומו י' נראה לי הוא תשוב' שכל
 כאלו הם מתרעמי' שמומן רמק' נראה לי הם ועתה הפתירו
 פכו מזה וזהו שהם וההבנת עולם אהבתך וגו' ופירש
 מנא מן במדבר שמהם מן בעיניו כשהזכירו ממנאים שהיו
 שרדי' מרב' שהמנאי' היו מתנכלים להמיתם והלך להרגיע
 הוא ענין האל והולך לפניהם במדבר וזהו דרך ית' מעט
 הספקות אבל הוקשה אנלי' למה אמר מנא מן במדבר והיה
 לו לומר במנאי' ומה שאמר יוכתן טפק נרכבו במדבר אבו
 מעבדן הפ' גס אמרו עם שרדי' מרב על ינאי' מנאי' הוא דבר
 אין ענין לו כי הם לא הרגום במרב וכדי לברוח מהמסקות
 כל' לפרש במדבר מלשון ומדברך כאזה שהוא באמר על
 הדבור והתפלה יאמר הש' מנא מן במדברו ותפלתו ישראל
 שה' מדברו ומאמרו לפני' ית' עם שרדי' מרב הלך להרגיעו
 כל' העם הגולה הזה אות' שכשאו מקרב האומות אתה אלהינו
 הלך להרגיעו פלו' לך להרגיעו ולהני' לו מגלותו כי הלו' הוא
 מקור' וישמש בלשון כווי' כמו וזכור את יום השבת רגום אות
 ויבאר מי הוא אשר מנא מן בדבורו זה ואמר ישראל ויהיה
 א"כ הכתוב מקורם כאלו אמר מנא מן ישראל במדברו ודברו
 שאמר עם שרדי' מרב הלך להרגיעו כיון שמקומו ה' נראה
 לי מאז שהייתי במנאים נראה עלי' לגאול אותי כן אתה הלך
 להרגיעו ואמר שמהם מן בדבור הזה לפי שהקב"ה מתאוה
 לתפלתן של בדיקי' וכלו ערבה לי' תפלת יהודה וירושלם ועל
 זה ישיבה השם כן דברת שמקומו נראה לך ועוד אודיעך
 שאהבת עולם אהבתך וע"כ משתך חסד לחוביך מגלות
 מנאים ולתת לך את התורה ואת ארץ ממדה כחלת נבי' ואמר
 החסד' אשר עשה עמכם שכלל כלם באומרו על כן משתך
 חסד ומה טוב אמרו ואהבת עולם אהבתך שגלה בזה שכלי'
 העולם השפל הוא כלו בעבור המין האנושי כדי שיכיר את
 אלהיו ויעבדהו ומתמין כלו לא הגיע לתכלית הזה כי אם עם
 ישראל הנה א"כ שאהבה שאהב הקב"ה את כל העול' הוא תלוי
 בישראל וע"ז מקומו בתפלת אהבת עולם אהבתו שהאהבה
 לו עם העולם נחנה עלינו ולכן אמר כאן ואהבת עולם
 אהבתך על כן משתך חסד להיווך תכלי' המין כלו ואעפ"י
 שצוהך בגלות זה טעם רבות עוד אבך וככנת בתולת
 ישראל לפי שאומה במורכבה וגלותה ככנין ההרס שייפוצו
 אבך ועבדי' ובשבי' ויתקבנו האמנם אמר עוד אבך
 וככנת להגיד שכנינה יהיה ממנו' וישראל ג"כ ולכן אמר
 עוד ואבך ברמזי' ומלתי וככנת את מעמך שמתקן שבימי'
 ישראלונים כעלת לאלהים אמרים עתה תשוב' להיות בתולת
 ישראל שבעלתך עוהך ולא אבך ולכן אמר גם כן עוד

תעדי תופיך זהו משל לאלמות המדות והאמונות ומקום
 שהיית בגלות כאכזה ולכן דוח הנה בזמן גאולתך תנאי
 במחול משקים וכמוקם שהכותיים נתיישבו בהרי שומרון
 ואכלו פרי כרמך עוד יבא זמן שאת תעבי כרמים בהרי
 שומרון והנוטעים שיעשו אותם יחלוטם בשנה הרביעית
 ונטעו הוא עבר במקום עתיד ולפי שדרך בני אדם לטעת
 הכרמים בהרים כי הוא מקום לעשות יין יותר מאוכף
 ובשומרון מפחד האויבים ימים רבים היו יבאום לנאת
 לכרמים לכן להבטיחם על השלום אמר להם כך ואין להפלא
 מאשר דבר ראונה בלשון נכח לכמה היקדה באמרו עוד
 קטעי כרמים ומיד באותו פסוק דבר בלשון רבים זכרים
 לכסמרים באמרו נטעו כרמים ומללו כי זה דרך לשון
 הנביאים פעם ידברו כנגד כנסת ישראל בלשון מקבה יסדה
 ופעם כנגד אנשיה בלשון רבים זכרים והכל פאות כפי הלשון
 והענין ואפשר לפי' נטעו כרמים ואללו על הכותיים שבהרי
 שומרון נטעו כרמים ואללו אותם בתועבותם ולפי זה הפ'
 יהיה הפסוק כלו מתוקן בלי דומק ואמנם אמרו כי יש יום
 קראו נכרים בהר אפרים קומו ובעלה פון וגו' פירשו
 המפרשים נכרים על הנזפים שהיו עומדי' מפחד האויב בהיות
 ישראל בארץ ועתה יעלו שם לקרא ליושבי' הפס' לעלות לבין
 להודות לה' על תשובתם ואיכני' מונא בפרוזה היה לא טעם
 ולא ריח לפי' שלא נזכר בכתוב הזה מלמדת ישראל שהיו
 הנכרים נזפים את הארץ ולא באמת' שיקראו לכסמרים לעלות
 לבין והם באמת כלם דברי רוח אבלי' לפי' דרכם נראה
 לפרש שלפי שירבעם בלשון המלכות היה ימנע את בני
 ישראל מלעלות לירושלם כמו שאמר ויאמר אליהם רב
 לכם מעלות ירושלם והיה משיש נזפים ומונעים בדרכים
 למנעם מלעלות שמה לכן יעד הנביא כאן שבזמן השואעה
 לא היה כן כי יבא זמן שיעמוד נכרים וזופים ושומרי
 הדרכים בהר אפרים לא למנעם מלמדת לירושלם כימי קדם
 כי אם בהפך לאמר קומו ובעלה פון אל' אל' אלהינו ולכן אמר
 בהר אפרים אבל כל זה איננו שזה לי לפי' שאהבה תראה
 שירמיהו עמו בתחלת ספרו זה בזכרון מורכבות ירושלם אמר
 הזכירו לגוים הנה השמיעו על ירושלם נכרים באים מארץ
 מרחק ויבאו על ערי יהודה קולם וגו' וידוע שלא
 אמר נכרים על הנזפים כי הוא אמר נכרים באים מארץ
 המרחק והמפרשים פירשו שהם אוכלות' כבודך כאשר
 ובאלו קראם כבודך נכרם וזימן תרגם שם נכרים כמו
 בזכרים בבית וכלם לא הגיעו לאמתת הכונה אשר היא
 באמת אנלי' שהנכרים הם הרומיים בני' אדום וזהו הנביא
 ירמיהו כשיעד שם על מורכבן ראשון נבא גם כן על מורכבן
 בית שני ועליו אמר השמיעו על ירושלם נכרים באים מארץ
 המרחק הם הרומיים שבו עם אספסי' וטו' וטו' ולכן
 אמר מארץ המרחק שבו מן המערב כי בכל לא תקרא ארץ
 מרחק על ירושלם וכן אמר משה בתוכחותיו יס' י' עליך
 גוי' מרחק מקנה הארץ שפירשוהו המפרשים כלם על
 הרומיים הנקראים היום אב' נכרים ועליה אמר שם ירמיהו
 ויתגן על ערי יהודה קולם לפי' שאספסי' וטו' וטו' ראשון

בבוא עמי יהודה ובאחרונה כבשו את ירושלים ואחר זה אמר
בנגד ירושלים כאומרי שרי היו עליה מסביב כי אחי מרתה
ולפי סכא שם על מורכב ראשון ועל מורכב שני לכן אמר
מיד לרכב ומעלך עשו אלה לך ורמו במלת אלה לשני
המורכבות ולפי שהאחרון הכביד אחר כלבו ואשר דמה לכו
לכן אמר עליו זאת רעהך כי מר כי נבע עד לך ועליו אמר
עוד מצי מצי אוחליה וגומר וקתם הדברים באמרו שבר
על שבר נקרא ומהו שבר על שבר כי אם מורכב ירושלים
השני שאל על המורכב הראשון וזאת לך ראיה בדורה שקרא
בנבים הרומיים בני אלוס ואזכר למה קראם כן הוא לפי
שזכר שבר הוא גם כן מערב מורכב וכבר הביאו הרד"ק
בשש"ו והביא ממנו וכמו ישראל להשיב כעיר נטורה
וכנזרת לב שהם כלם עבין מורכב ומפני שהו הרומיים
כובשי ממלכות מדיני ארצות לכן קראם נכרים מורכב
למה שזכר עליו הכראה שפנה הנביא ברוח הקדש שיאמרו
בישוע הנכרי ויקראו מפני זה בנבים ועליהם אמר כאן
בי ים יוס קראו נכרים בהר אפרים ב' לפי שער את האומה
בבכינה ושליתה ביאר מתי יהיה זה ואמר ב' ים יוס וזמן עתיד
להיות שאלו יקראו הנכרים בהר אפרים כשיאמרו אלו לאלו
קומו ובעלה כיון לכבוש ירושלים ואכן ישראל ואמרו עוד אל
י' אלהינו הם דברי הנביא וזכור למעלה כי ים יוס
אל י' אלהינו קראו נכרים בהר אפרים קומו ובעלה כיון
ואמר בהר אפרים אם לפי שהיו דבליו כנגד מלכות ישראל
ולכן המשיך הכבואה כנגד ארצם בימוד ואם באולי
שכא שראשונה יעלו בהר אפרים ומשם יאמרו קומו ובעלה
כיון ואמר שאלו כאר יהיה זה ר"ל שיעלו הנכרים באי בארץ
המים ישמחו וגילו בני ישראל כי קרוב יאועת לבא ולב"א י'
שירובו לעקב שמה ויבהלו על ראש אותם הגוים וישמיע
בהולס ויאמרו הושע י' את עמך את שארית ישראל לפי
שמאותה הקריאה והעלייה שיעשו הנכרים על כיון תמך
המלחמה והבקמה ומשם תבא תאועת ישראל ולפי שאלו תהיה
צרה לעקב וממנה ישע בתפלתו לכן בזה שירובו ויתפללו
ויאמרו הושע י' את עמך את שארית ישראל ואז יאיעם השם
וכמ"ס דביאל ובעת ההיא ימלט עמך ולכן יעדס שמיד אחרי
זה יביא את עשרת השבטים מארץ נפונה אשר הובילו שמה
ויקבץ שאר השבטים מירכתי ארץ ואמר בס עור פסח ההה
וילדת להגיד שהיו עולי הגולה רלים וכפלים ושכלם אפי'
היותם חלש מהם יאוכו שמה ואמר בבכי יבאו להגיד שהיו
נרות זמן קבון גלויות וקבלי משיח כל כך עד שיבואו כובים
ובועקים מהרעות סבכלו ובתמוכוס"א האהים שיבילם מיד
שוקיהם ויוליכום אל ארץ טובה ורשבה ארץ כחלי מים כי
בהיות הארץ רוח מהמים לא ימסר כל טוב בה ואפסר לפנה
כחלי מים על התורה לומר שימול לבכס הערל ויבהס על
כחלי מ' התורה והאמונות הטובות ובלדך ישר במדותיהם
באופן שלא יכאלו עוד במתאדם כי יהיה הקב"ה לישראל כאב
את כן יכ' ללמדו להועיל ואפרי שהו רמו למלכו ישראל תהיה
יאהבתו אוחן ככן בכור וזכר אפרים לפי שבכל זה לא דבר
דבר ממלכות יהודה בי אם ממלכות ישראל האמנם למה

קראו בכור אפסר לומר שהיה מפני ברכת יעקב ליוסף
שכל הבכורה מראובן וכתנה לו ואפרים היה ראש לבית
יוסף ואולי שמפני גולה אפרים ראשונה לכן זכר הנביא
כאן נחמתו ראשונה וקראו בכור רונה לומר קודם וראשון
בגלות ולפי שלאורך גלות השבטים שהם היום יותר מאלפים
שנה יאזר זכרון עבנם וגלותם מבין הגוים שכניהם הרעים
לכן באה פרשה אחרת שיכריזו ויפרסמו עבנם ועליהם אמר
הנביא כמכריז שמעו דבר י' גוים והגידו באיים ממרחק
ואמרו מזרה ישראל יקבצו ואמרו כרועה עדרו ר"ל אתם
הגוים אעפ"י שראיתם בני ישראל מתארכים בגלותם אל בא
תמצבו שיד סתמיים היה בהם כגולה אותם ולא ג"כ אתם
במכסם אלפים מהשנים האלה אין הדבר כן אלא שהקב"ה
הוא היה מזרה ישראל בגלותו והוא ית ענמו יקבצו כי הוא
יאביב וימכס ימקן וידיו תרפנה והביא להם ראיה על זה
משמירתם בגלות כי אך אפס שימידו בגלות כ"כ מהשנים
ולא יכלו וגם לא יעקבו ולא יומרו לעם אשר אם לא שגדלו
הרועה שמבילים ולה אמר ושמרו כרועה עדרו כי כמו
שהרועה פעם יסור הנאן בשדה ופעם יקבצו כן ה"ס פעם
פזרם ופעם יקבצם והוא אמרו כי פדה י' את יעקב שהוא
כנו לעצרת השבטים שגלו אסורה וגאלו מיד חוק ממנו
שהם האומות המזיקים בהם בארצות גלותם ומפני שבהיות
פלכו ישראל בארץ היו מכועי מלעלו לירושל כד' שלא להכניע
למלכי יהודה לכן אמר שבגולה העתידה לא יהיו כן כי
לא יזכרו עוד את זמניהם לעגלים כימי קדם אבל יביאו
ויזכרו למרום כיון שהוא כמו שזכרם ויכתו עור בית מקדשא
לאתבכי בכיון וביאר עוד שזמן ההו לא ישיגו הרעב ומסר
כל כמו זכר עמו שהיה להם בעת רעתם וגם אפי נתתי
קיון שיכס ככל עריכס ומסר להם וגומר ואמר וגם אכרי
מבעתי מכס את הגשם וגומר ועל זה אמר ובהו אל טוב י'
שהוא לעלות לרגל כמרוה שלם פעמים בשנה ויהיה זה על
דגן ועל תירוס וגומ' ר"ל מרוב כל ובשובע הכרבות ולכן
אמר והיה כפסח כגן רוח ובה לא יאספו לדאבה עוד בגיון
ואכמה אבל בהקך שאותשמה בתולה במחול רונה לומר כל
בתולה ובתולה ילכו במחול וכן הבחורים והוקרים לפי
שאפסוך את אכלם לשאון וכמתים ושמתים מיגונם ואמנם
הכהנים שבמורכבן בית י' חדרו וכעדרו ממתנותיהם בזמן
ההוא תהיה כפסח רוח ומתענגת בדגן ואופע רב לפי
שתחזור עבודת בית המקדש למקומה וישבעו דגן הקרבנות
שיביאו מכל התקומות והארצות כמו שאמר אלי ככיות
יבדתוך ואמר קול ברמה נשמע בדך הגשם על ערשת
השבטים שראשם אפרים לכן זכר באלו רחל אמו של יוסף
אב אפרים ומנהה היא בופה דרך משל על בניה ואל
להשמיע קולה בכה תבכה ברמה רונה לומר בגבעה רמה
ואמנם אמרו מבכה על בניה בלשון רבים ומור ואמר בלשון
יחד כי איננו פירשו המפרשים שאיננו ירמו לעם אפרים
ויותר כיון אכלי לפנה סתמל ילדה שני בנים יוסף ובנימן
והם נחלקו בשתי מלכות כי יוסף בשני בני אפרים ומנשה
היה במלכות ישראל ובנימן היה במלכות יהודה ולפי
10 I 88 י

משפיע ישועה

אני יוסף גל עם השכנים להלל ומכור כהר גוזן ועירי
מדי ולא שבו עוד לבית שבי ולא ידענו מהם דבר אם הם
ואיפה הם אימנם שבת כבימן גלה בגל' עם שבת יהודה ושבו
לבית שבי וגלו במורכבן שבי וידענו גלותם שבתם וקיימתם
לבן במלך הזה זכר כאלו רמל מבכה על בניה כלומר
שהלכו בגלות האמנם גדול אכפתה ודאגתה הוא על
גאט יוסף ומלכות ישראל כי איכנו ולא שב לבית שבי ולא
ידעה ימנו דבר ולכן אמר מבכה על בניה על גלותם
ואמרבנט האמנם מאנה להנחם על בניה ולקחת תנחומי
הכבודות ומכבי שאיכנו רונה לומר יוסף בנה הגדול ולכן
ישביה השם על כל אשר מבניה באמרו מעני קולך מבכי
ועיניך מדמעה כי יש שבר לפעולתך והפעולה היא הנהי
הבכי שזכר ושבו מארץ אויב כאמ' על בני כבימן שזכו לבית
שבי יצגות נכבד בארץ האויב הגדול ועוד ישבו הם פעם
אחרת בגאולה העתידה ועל זה אמר ויש תקוה לאחריקך
בגאולה האחרונה העתידה שאז גם כן בני כבימן ישובו
ועליה אמר גם כן ושבו כמים לגבולם ואחרי שהבינה מעיני
בבימן בנה הקטן השיבה כנגד בית יוסף באמרו שמוע
שמעתי אפרים מתבודד רונה לומר ראה ראיתי השכנים
מלכות ישראל אשר גלו אצורה שהם מתבודדים כאים
שמוקנן בובה וזוהו ואומר יקרמתי ואוסר כלומר ככר
הקרנות מעלי דרכי העז ואזר הפשעים שהיו בי ואני
הוכן לקבל יסורין ולמוד חרש וכאלו מתקן לפני שאיכר
אותו הוא יקבל מוסר ולמוד כעגל לא לומר כי אין בו
כבר קנין רעוע ומשחת שימנע הלמוד ולכן היה מתפלל
אשיבני ואשובה כי אתה יי' אלהי והייתה תשובתו כל כך עד
שהיה אומ' אכרי שוכי נמתי כלו' אכרי ששתי מדרכי הרע'
נמתי ונתמרסתי מהם ואמרי הודעי שקבלתי ידעיה אמתית
מירוע מעשי שקפתי על ירך כמתמרס וכושתי וגם ככלמתי
כי נשאתי חרפת נעורי רוב' לומר בושע על בושע קבלתי בזה
לפי שהאדם כאש' הטא במעשיו יאמרו כל רואיו הלא הרשע
הזה מימי עלומיו התחיל להרשיע ובעבור עונותי עתה יזכרו
לי חטאת נעורי ופסעי ויתמרסו אם כן שתי הכוונות והכלימות
מהזמן הזה ומומן הנעורים ועל זה אמר בשתי וגם ככלמתי
כי נשאתי חרפת נעורי רונה לומר כי מפני מעשי לא נשאתי
חרפת נעורי שזכרו לי עונות נעורי ג'כ ולהיות תשובתו כל
כך שלמה במרעה והודאה ישבהו השם הבן יקיר לי אכרי' אם
ילד שעשועים רונה לומר לא תשא עוד חרפת המעשים
שעשית בהיותך גדול ולא גם כן חרפת נעוריך ממה שעשית
בילדות כי אתה אכרי שהגעת לגבול אנשים הייתי בן יקר
שהוא השם הנאמ' על הבן הגדולה הנכבד ובהיותך ילד קטן
היית לפני ילד שעשועים והוא מה שאזכור מדי דבריך כל לא
מן הטאיים כי לא יעלו עוד על לב ומפני שעשה אפרים
תשובה באית ואכרי דברתי על לבו דברים טובים דברים
בטומים על כן המו מעי לו על גלותו ובמדעת ויקרא רעה
פי' מדי דברי בו על מתן תורה שדבר אלהים לישראל וגם
בכון הוא בפשט הכתוב יאמר כי מאז שרברתי בישראל ללמדם
תורה ומצוות ודברתי על נבואיהם נקשרה אהבתי גם ולכן

בזכרי זה רמס ארמננו כאש יי' והנחמים הוא כשזבי את
שבותי וקבני את דרמו ולכן אמר כנגד מלכות ישראל הנכבד
הנבי לך כיונים ר'ל כשתלך בגלות עשה כדרכים סימנים
וכיומי' כמו גלי האכרי' או אכן מבסת כדי שזרע לשוכ כדרך
אשר הלכת בו בעת גאולתך ואמנם אמרו שמי לך תמרורים
פירשו המפשיים כמו כיונים כי הוא לשון גובה ויותר ככון
לפרשו כפשוטו כי לפי שאלה היו הולכים בגלות הלוכו בכבי
כדי ותמרורי' לכ' אע"פ שזשמי לך תמרורי' כשתלכי בגלות
עם כל זה שיתי לבך למסלה כדי לזכור אותה לפי שבאותו
דרך שהלכת תשובי בתולת ישראל ותשובי אל עירך אלה אשר
היו לך בראשונה וקרוכו לה תרגם יובקן שמי לך תמרורים
התפללתי ממרות כפסך ולפי שצדקת השכנים בארץ
גלותם שלא שבו עוד לכן אמר כנגד אותו מלכות ישראל
עד מתי תתמקין הכת השוכבה כי תתמקין הוא מלאון
תנועה כמו חמק עבר כלומר עד מתי תתמיד הליכתך
ומכועתך שלא תשבי ותנחמי כי ברא יי' קדשה בארץ שעם
היות שער עתה היית כנקבה הכבעלת לאיש המושל עליה
וכך כעלוק אדונים וזלתי ומטלו כך ארובך הנה עתה לא
יהיה כן כי את עם היותך עד כה כנקבה שחש כמה
תסוככי הנגר המושל עליך ואת תמאלי בו ולפי שנספת
ישראל וכדי לנקום נקמתו יבאו האומות אלו על אלו למלחמה
לכן אמר נקבה תסוכב גבר כי היא תהיה סנה לפגועו ויבאו
למלחמה ובמדעת פירשו נקבה על ישראל וגבר על הקב"ה
והענין ש' ישראל ישוב ויסוב מהדרך הרע ויבקש את יי' אלהיו
שהוא הגבור המזלמל ומדרש אגדה אשר נקבה תסוכב גבר
הנקבה תסוכב להיו' גבר רונה לומר שעם היותה בגלו' כמה
תשום כנקבה תסוכב להיות גבר אמן לבו כנכורי' והתכוון
שבראשונה כקדש בתולת ישראל ועתה קדשה נקבה לפי
שישראל להיותם מיוזמים להנהגות הש' ולא לש' וזוהו
בשמים לכן כנו אותם הנביאים בשם בתולה שאי' לא ידעה
גם היו ראויים להיות מתוארים בשם בתולה לפי שבסוד
אלוה על אהלם לא היו מושבעדים לשום אומה ולשון וגבר'
דרשו ר'ל טעמו כבתולה שנאמר ויש עשו דדי בתולתך ולקו
כבתולה סכ' כמים כביון ענו בתולות בערי יהודה ומתנחם
כבתולה סכ' כי ברא יי' קדשה בארץ נקבה תסוכב גבר רבי
הובא בשם ר'אמי זה מלך המשיח שב' אבי היום ילדתך וכבר
הביאו המאמר הזה פריני עמונו בוכוניהם להוכיח ממנו
תענועי אמונת הנכרים בענין הבתולה ואבי ככר הש בותי
על השם בעיון השלישי פרק שלישי ממאמר ישועות משיח אשר
עשיתי והכלל כלו הוא מה שיכרתי שישראל נקראו בשם
בתולה משתי הנסיבות אשר זכרתי ולכן אמרו טעמו כבתולה
שנבעלו לאלהים אחרים בהיותם אומה בתולה ערובה בכל
ואמורה לאלהים וכמו שהזכירנו מפתק וזה עשו דדי
בתולתן שנאמר על ע' שהיו עובדים גם כיונו לומר טעמו
כבתולה שבהיותם חפשים וכלתי מושעבדים לשום אדם כי
אם ליי' לבדו מרוב הטובה שעשו בו והלכו למגדים ולאזכור
לעזרה וכן כענשם לקו כבתולה שהכניסו האויבים פלג
בהיכל השם ומללו העבודות הקדושות שהן היו הנשים
הבתולות

הכחול
והעני
כפשוט
אלה
תסוכב
אמנם
מלך ה
אלה
הדשה
מלך
מכס
אמי
למלך
השלי
ודכר
תזכר
באמ
כה
ועת
שכור
כדק
כדק
הש
שלי
יהו
עדי
כק
מס
וכנ
מל
וכי
הל
כי
הש
ול
יהו
הק
וי
אל
כי
ה
ש
ה
מ
ו

הכמות שענו בנין ועני יהודה גם כי באו גוים במלכות
 והעבירו את ישראל וכאם בנין עכו כמות בנין יהודה
 בפסוק וכן מתבאר כמות שזכו ויבא את ה'
 אליהם והוא יבאם מן האומות והוה פחדה שנקבה
 תסוכך גבר שהנקבה שהיתה נכבדת לאומות תמשול בהם
 אמנם כדכתיב לא דרש תסוכך גבר על האומות כי אם על
 מלך המשיח ואין הפלא שאזה תלך בן שיהיה אחרי כן משיח
 אליה יעקב כמו שלדה יוכבד את משה אבל שברא ה'
 הדעה בלך שהנקבה שהיא האומה במולדתה יבא ממנה
 מלך המשיח לא במדרגת ילד קטן כי אם במדרגת גבר
 חכם בענין לפי שהגלותו מיד יתאלץ גבורותיו ואמר רבי
 אמי שעל זה אמר דוד אבי היום ילדתיך ר"ל טכאזר במשח
 למלך ומשיח ה' יהיה כאלו נולד באותו היום הנה בזה
 השלש הכבד ליעד על מורת עשרת השבטים וענין קול רם
 ודברי השם ילדיה וישובת השבטים ומאמרי השם על
 פזותם בניו הדרכים מואה כנלה שהיא כלו דבור הלבי
 באמר על גד השל ואמרי כן נבא על מלכות יהודה באמרו
 כה אמר ה' נבאות אליה ישראל כלומר אותו שיעד על ישראל
 ועתיד לבא אמר זה על בני יהודה ועל ערבו בשיבו את
 שבותם והוא שיאמרו אליהם כל רואיהם יבכך ה' כזה
 בדק הר הקדש כי יקראו את ארץ יהודה כזה בדק לרוב
 בדקה ויקראו את ירושלים הר הקדש לפי שתשוב שמה
 השכינה ותמשול הנבואה באנשי לא כמו שהיה בבית שני
 שלא היה ירושלים לא כזה בדק ולא הר הקדש וישבו זה
 יהודה ר"ל שלא ילכו עוד בגלות אבל ישכנו בה לנצח וכל
 ערבו יחדו אכרים ר"ל שכל ערבו יהיו אכרים הרבה כאן
 בקר לרוב וכשעו העדרים ממקום למקום ולא יפחדו
 מפחד ארץ ולפי שגם יהודה היו בגלות כפי עיפה כרעב
 ובכחא ומוסר כל לכ"א כי הרותי נפש עיפה וכל כפי דאבה
 מלאת זה ברוב האובות הארץ יהיו בומן הגאולה העתידה
 וביא הכבד שהנבואה הארץ אשר זכר עד כה באה ליו בחלו'
 שילל ועל זה אמר על זאת הקינותי ר"ל שעל זאת הקיץ מסתמו
 כי התפעל כל כך ואמר לבו ויגל כבודו ככסוד' נבואתו זאת
 שהקיץ עליה ואמנם אמרו עוד ואראה ושמי ערבה לי פירשן
 המפרשים אותו מלשון עבר וכבר ראיתי הנבואה אשר קדמה
 ולכן שמי ערבה לי ויותר כיון אנלי לפירוש על הנבואה אשר
 יזכר אחרי זה כי על הראשונה אשר קדמה אמר על זאת
 הקינותי ולפי שזכר לטן וראה עוד הנבואה השנית לכן אמר
 ואראה ושמי ערבה לי ומה שראה בתוך שנתו הערבה הוא
 אמרו מיד הנה ימים באים כאשר ה' וזרעתי את בני ישראל ואת
 בית יהודה וזרע ארץ וזרע כהמה והוה המלך הנ' מהנבואה
 הכוללת הוא שראה על הזמנות ישראל ויהודה כי מאמר
 שגבא על כל אחד מהם כעצמו נבא על שניהם יחד ואמר
 שיהיה ענינם כורע שגברעין אחד יבאו כמה גרעונים ושהי'
 הנכבה לא לכה בעמכם כי אם גם בהמתם שלא תהיה
 משל ועקרה בארץ והוא ע"ר כיון פרי בטן ופרי אדמתך
 ופרי בהמתך כי כמו שראו עליהם הקלות וזרעות בהפלב'
 תקשאר' השא כן כומן הגאולה יבאו עליהם האובות והשנעו'

בהפלגה וע"ז והיא כאשר שקדתי עליהם לכתוב ולכתוב תו'
 כן אשקוד עליהם לכתוב ולכתוב ואמנם אומרו בימים ההם
 לא יאמרו עוד אבות יאכלו בוסר ושני כנים תקהיה כי אם
 איש בעובו ימותו וגומר חסכו המפרשים שזמן התשובה לא
 יעבאו הנכים בעון אביהם כמו שהיה קודם לכן ותמתי
 מדכיהם שנה פוקד עון אבות על כנים לא כאמר אלף
 על חטא ע"ז כהנכים אומרים מעשה אבותיהם כידיהם שאז
 יתקברו עונת האבות עם עונות הבנים ויהיה העונש גדול
 ואין ידק זה לימות המשיח אבל פירוש השתוב הוא שעתה
 בגלות היו אומרים אבותינו חטאו ואינם ואנחנו עונותיהם
 סלכנו לפי שבחטא הע"ז טעברו אנשי בית ראשון נחמ"פ
 גלות וכניהם אשר ילדו נחמכו בו ולכן היו ממל"ס משל
 כמו שזכר יחזקאל אבות אכלו בוסר ושני בנים תקהיה
 אמנם בזמן הגאולה לא יהיה כן כי מלאה הארץ דעה ארץ
 א' וימול את לבכם הערל באופן שבמקום שאבותיהם הלכו
 בגלות הם יזכו בתשובת האל לכן לא יאמרו עוד שהם סובלים
 עונות אבותיהם כיון שכבר יבאו מהגלות שבעה בעבור
 אבותיהם אבל יאמרו שאיש בעובו ימות כלומר אבותיהם
 במתותם ממו והמה שהיו אוכלי בוסר הע"ז קהו שיהיה
 וכניהם לא היו כן כי זכו לגאולה וא"כ על העונות הראשונים
 דבר הנביא לא על העתידים להיותם וכאז דברי הנביאים
 פעמים העתיד במקום עבר ופעמים העבר במקום עתיד
 ולפי שהמאמר נהא שאמר לא יוכן על העתיד שיבאו ישראל
 לתשוב ככראשונה לכן סמך אליו אמרו הנה ימים באים
 כאשר וזכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה
 וביאר שלא תהיה הכרית חדשה תורה ארצת שיתן אליהם אז
 כי הנה תורת משה מורשה לא תשתנה ולא שתחלף בזמן
 מן הזמנים אבל יהיה ענין הכרית שיתן להם נבואה לקי'
 התורה הארית ושלא לעבור על מצוה מן העונות ככראשונה
 והוא שאמר לא ככרית אשר כרתי את אבותם כיום החוקי'
 בהם ר"ל בשלקחתי אותם לשוברים מארץ מצרים אשר המה
 הפרו את כריתיה והו עוכבי' על מצותי ומפני זה אנכי בעלתי
 בהם והמפרשים פירשו בעלתי כאן כפלתי שהוא כמו קפצו
 בהם וז"ל שהוא כפשוטו שהמה הפרו את בריתי עם היות
 שאנכי בעלתי בהם לקחת אותם לו לעם כי זאת הכרית אשר
 אכרות ר"ל אלא זאת הכרית אשר אכרות אתם אשר הייתה
 ההם מגאולתם וקבוצם שארץ תורתי בקרבם ועל לבם
 אכתבה ר"ל שאותה תורה שכבר בתתי להם על ידי משה
 כסוי שהו מפדים אותה עתה אכתובה בקרבם ועל לבם
 אכתובה כי לא תהיה כפיהם מצות אנשים מלומדה ולכ"ה
 חוק מומה כי הנה על לבם תהיה התורה כתובה בענין
 ברול כמפורן שמיר והענין שיראו בעיניהם כ"כ מהנפלאות
 שתפעל יכנס קרע ויכסעו לעבוד את השם ועל זה אמר
 והייתי להם לאלהים והמה יהיו לי לעם ר"ל שלא יבאו עוד
 להסתור פנים בהשתלקות הגאולה אבל תמיד יהיה להם
 השם הנכבד לאלהים מאביהם הם וסוכן בתוכם והמה יהיו לו
 לעם יודע ככונן ואמר את מצותיו ואמנם אמרו ולא למד
 עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי בלש

משמיע ישועה

ידעו אותי למקטנם ועד גדולם הוא זה מאד שיבאו בני אדם לדיעת הדברים האלהיים בלי למוד ושישתוו בדיעה ובהכחיה הקטנים עם הגדולים ומה שראוי שיאמר בו הוא שהדברים הטבעיים אינם נכונים ללמוד כי הטבע יפעל אותם מבלי למידה והקטנים המתחילים בלמוד החכמה ידעו אותם כמו הגדולים והמוזקקים בדיעה אבל הדברים האלאכותיים והקטים מכח הטבעות וההקשים ינטרכו אלו ללמוד ולכ"א שיהיה בזמן הגאולה יראת השם וההכנעות לפניו כל כך תקועה בלבבות בני אדם כלם עד שלא ינטרכו ללמוד אותה איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' לפי שכלם ידעו הידיעה הזאת ליראה את השם הכבוד מקטנם ועד גדולם כמו שידעו כלם המושכלות הראשונות שאין השכל מספק בהם דבר ואמר שלא יעשו זה מפחד העונשים כי הוא ימעלה יסלח לעונם ולא יזכור עוד חטאת אבל יהיה זה לפי ששחקע יראת השם והכרת אלהותו בלבבות בני אדם כלם מפני הנפלאות אשר יראו בעיניהם ולא יספק בה לא קטן ולא גדול ויבלימדו אמרו בעולם הזה ישראל לומדים תורה מכשג ודם לפיכך משכמים אותה שגשג שגשג ודם עובר כך תלמודו עובר שכאמר התעורר עיניך בו ואיננו אבל לעתיד לבא אין ישראל לומדים חלה מפי הקב"ה שכאמר וכל בניך למודי ה' רבו בזה שעתה היה למוד התורה דבר מלאכותי ועל ידי בשר ודם ולכן לא יעמוד ימים רבים כי הפעולה יתחם אל הפועל אותה אבל בזמן הגאולה יהיה למידת התורה על דרך כס והיו אמרם מפי הקדוש ברוך הוא ולכן תקיים ותעמוד כפי הפועל אותו ואמנם אמרו עוד כה אמר ה' כותן שמש לאור יומם וגומ' רוגע הים חשבו המפרשים שהוא כאמר על חוץ ההצטפה וקיומה ויקשה להם למה הביא ענין השמש עם רוגע הים ואמרו שזכר ענין הים להגיד שהוא אשר בטל מק הים כקריעת ים סוף בעבור ישראל ויותר נראה לפרש שכוונתו היא להודיע ששם כל תכופות הנרות ורכוים לא יחישו מהגאולה כי הנה יקרה להם כמו שקר' למאור הגדול ולמאור הקטן וכמו שקרה לים כי כמו שהשמש המאיר על הארץ כל לה ימשך אורו אלכלו ונהיה במשך אפלה ואח"כ יבא השמש על הארץ ויאיר לדרים עליה וכן הירח והכוכבים יאירו בלילה וכיום יסתרו וככה ענין הים שפעמים הולך ופוער ואמר כך ברנות השם קם סערה לרממה ככה יהיה ענין ישראל שאמרי משך הגלות ואפלות הנרות יראו אור גדול וכבוד יי' עליהם יוצא ואמרי רעש ים הגלות משכריו וגליו ונרותיו הש"י יסים העקוב למיזור וסקט ושאכן ואין מחיר ועל זה אמר כה אמר ה' כותן שמש לאור יומם הקת ירח וכוכבים לאור לילה וכן רוגע הים ומשקטו כאשר יהמו גליו כי רוגע הוא מלשון מרגוע שהכ' מאתו כן יהיה ענין ישראל בגלותם שורעם לא ישתו מהות גוי ולא יכלו ולא יספרו באום נד ואעפ"י שזמנא בהם תנועת ההעתק מלמעלה למטה ממעלה אל שפלות וכן תנועת השבו משוב לרע הנה עם כל זה לא תמנא בהם תנועת ההפסד והכליון אם היה שזאמר תנועה כי הנה כמו שלא יספד

השמש והירח והכוכבים בזמן שבתם אבל יבא אחרי ארבעת השך אור וכן לא ימושו מק הים כי תמיד יבא המרגוע אחרי ההמיה כן זרע ישראל לא ישנו מהיום גוי כי אחרי הגלות יבאו לגאולה ויהיה גוי אחד בארץ למעלתם ואמנם אמרו אחרי זה כה אמר ה' אם ימדו שמים מלמעלה ויאקרו מוסדיו ארץ מלמטה גם אזי אמנם ככל זרע ישראל וגומ' יראה שאין בוכך בו ושהוא כפל דברים וכן קטבוהו המפרשי' לכפל ענין כמלות שונות גם יראה שאין ענין המשל מתוקן כראוי כי אין ידמה מדת השמים ומקורת מוסדי הארץ לענין המיאוס ככל זרע ישראל גם אמרו השמים מלמעלה ואמרו ארץ למטה הוא ביאור כלת הכתפי הלא דענו כי השמים הם למעלה והארץ היא למטה ולכן הנראה אלי בזה הוא שהיה ההמשל והדמיון כי כמו שאי אפשר שימדוד האדם גובה השמים ולא עובי הארץ שהם שתי הקבוצות לכד המעלה שהוא המקיף ולכד המטה הוא הארץ ככה לא יקום ולא יתקיים ספרו עונותיהם על ידגל באופן שמשכיהם יבא לדי מואוס לפניו ימעלה ולכן אמר אם ימדו שמים מלמעלה ויאקרו מוסדי ארץ למטה אם יתכן להיות זה לבאום אדם גם אזי אמנם ככל זרע ישראל על כל אשר עשו ר"ל על כל העונות שעשו כי אמרד ואספור אותם וימדק מזה כי אם לא יתכן ולא יקום ולא יהיה אדם שימדד השמים מלמעלה ומוסדי ארץ למטה גם אזי לא אמנם ככל זרע ישראל בעשותי מספר ומדה ככל אשר עשו כי לפי שהיו סוגי העונות שנים והם מה שבין אדם למקום ומה שבין אדם למכור לכן עשה המשל ממדת השמים מלמעלה כנגד מה שבין אדם למקום ולמקורת מוסדי הארץ למטה כנגד מה שבין אדם למכור להיות האדם השפל ששפלים בערך הגלגל הסובב וכ"ש בערכו ית והנה אמר בשמים מלמעלה ובארץ למטה לפי שהתבאר בחכמה שכלית מה שהגיע אליו הקיפה האבוצית הוא עד קערורית הגלגל השמימי אבל לא עד קערורית הגלגל התשיעי שאי אפשר שהגיע עדיו הקיפה והעיון ועל קערורית הגלגל התשיעי אמר אם ימדו שמים מלמעלה שהוא יותר עליון ממנה ואמנם מוסדי ארץ למטה אמר על הנקודה אשר מבנה באמצעות כדור הארץ שאינה הנקודה המרכז האמתי לא כדור הארץ בכללה ועל זה אמר תולה ארץ על בלימה לפי שהנקודה ההיא בלתי מתמלקת ואין לה אורך ורוחב ועומק ולכן קראה בלי מה ולפי שהגעת כל זה כימעת במק המין האנושי לכן המשל עליו המיאוס כזרע יעקב והמאמרים האלה כלם כחם כח הקש תכא' מתדבק אם ימושו הקים האלה מלפני גם זרע ישראל יבנות וכן אם ימדו שמים מלמעלה ויאקרו מוסדי ארץ מלמטה גם אזי אמנם וכשמה סתירת הקודם ויולד סתירת הנמשך כונה לומר אבל לא ימושו הקים האלה אם כן גם זרע ישראל לא יבנות וכן אבל לא ימדו שמים מלמעלה וגם לא יקרו מוסדי ארץ למטה אם כן גם אזי לא אמנם ואמנם אמרו אחרי זה הנה ימים באים כאשר ה' וכנכתה העיר לה' ממגדל הנבאל וגו' הוא יעוד על ירושלם שהיה ישובה כפול ומכופל

ממה

מזה שהיה כי תבנה העיר לה' ר"ל מפני קדושת השם
 אשר יהיה בה יבאו עמים רבים להתישב בירושלם וכן גבול
 הרחבה ממגדל הכנאל שהיא בקנה האחד עד שער הפכה
 שהיא הקנה האחד וכן אמר זכריה כבבואתו עד שער
 הפכים וכן ירחב גבולה מן קו המדה נגדו על גבעת גרב
 ונסב געתה והם שירות למקומות מרעה כאן שהם אכל
 ירושלם כי יתרחש השבוע עד הס וכן וכל עמק הפגרים
 שהיא המישור הקרוב לירושלם ואולי הוא עמק יהושפט
 ושלכן בקרא עמק הפגרים וכו' פירש העמק הפגרים
 העמק שפלטו בו פגרי סכמריב וכן הדגן הוא מקום שהיו
 טופכין שם הדגן מחוץ לעיר או יהיה פירוש הדגן כר נרחב
 דגן ואמן שהיה שם והקדמות הם הקדמות הסמוכות לעיר
 שאז יהיו בכלל העיר תוך הקומה שתמשך ותלך עד כאל
 קדקון וזכה עוד שער הבית יתרחב גם כן וימשך עד
 שער הקוסם שהוא השער שהיה יונא בו הילך עם פרטיו
 והיה שם דרך ישר למרכות הסוסים ולפי שאותו מרחב
 יכנס בהר הבית לכן אמר בו מרחב קדם לה' זה יכנס
 מחד מרחב להיות קדם לה' בהר הבית והבית הוא לא
 יהיה בבית ראשון וכסיתו בני שנתרבו כי גדול יהיה כבוד
 הבית האחרון ולא יפחד ולא יהרס עוד לעולם וכאלו הגיד
 הכנביא שבוטחיהם על ישראל לא ימדו ולא יספרו לפניו
 ית כמו שלא ימדו השמים לרום והאדן לעומק אבל עד
 ירושלם יבא קוה כמדה וימדו רחבה שהיה יותר ממה
 שהיה בניו שלמה במלך מלך וכמו שיבאר הכנביא ימקאל
 בספרו הנה התבאר בכבואה הזאת משה עיקרים :
 הראשון חזרת השבטים אשר הגלה סכמריב אצורה
 בזמן הגולה העתידה שהיו בקראים מלכות ישראל וכאשר
 אפרים והוא העיקר הרביעי מעיקרי כבואות ישעיהו
 השני שהנכרים והם בני אדום יעלו קודם הגולה לארץ
 ישראל וסם תהיה נקמת השם מהם כמ"ס כי יש יום קדשו
 בונרים בהר אפרים קומו ונעלה בון והוא העיקר השני
 מעיקרי כבואות ישעיהו השלישי שתשוב דבקות השכינה
 והכבואה בירושלם כמ"ס יברכה ה' כוה נדק הר הקדש
 והוא העיקר השמיני מעיקרי כבואות ישעיהו הרביעי שלא
 ישבו עוד בבלות וימול השם את לבכם העכל ותמלא הארץ
 דעה את ה' והם העיקרים השמיני והאחד עשר מעיקרי
 כבואות ישעיהו ועוד הוסיף הכנביא ליעד בכבואה הזאת
 התקפות ירושלם וישונה שלא זכרה ישעיהו ואתה רואה
 שאי אפשר שיפגש דבר מזה בדרך הנכרים כי הנה
 הכנאלים ביאר הכנביא שהם מלכות אפרים ומבני רמל
 ואין יפגש זה על האומות הנכריות ובאר שהם הכנאלים
 הם אשר הלכו בשמי ובגולה וכמ"ס מזה ישראל יקבנבו
 ולכן אי אפשר שיפגש על האומות שיכנסו בדת ישוע
 הכנען שלא הלכו בגלות מעולם גם אמרו ולא ימדו עוד
 אום את רעהו ואום את אמו ולאמר דעו את ה' כי כלם ידעו
 אותי למקטב ועד גדולם מבואר הוא שלא תקיים עד הנה
 באום זמן מן הזמנים וכל שכן היעוד האחרון מהרחבת
 ירושלם בפי מה שהתבאר כאן מבואר נגלה הוא שאי אפשר

שיפורש על ירושלם שלמעלה בענין הנפשי אשר שיבאר
 הכנביא ממגדל הכנאל ובמל קדקון ושאר הסימנים אשר נתן
 בדבר ומבטאות האל בעצמם אי אפשר שתפורש הכבואה
 הגדולה הזאת על זמן בית שני :
הנבואה
 המשמיעת תמלתה ועתה לכן כה אמר
 ה' אלהי ישראל לעיר הזאת וגומר
 עד כי כה אמר ה' כאשר הבאתי אל העם הזה את כל
 הרעה הגדולה הזאת וענין הכבואה הזאת הוא שנתפרשה
 שלמעלה יעד על מורכבן ירושלם כמ"ס הכנביא נתן את העיר
 הזאת ביד הכשדים וביד נבוכד כאמר מלך בבל ולכדה
 ובאו הכשדים הכלממים על העיר הזאת והבית את העיר
 הזאת באש ואמר כי על אפי ועל סמתי היתה לי העיר הזאת
 וגו' והנה בני יהודה האמינו אמונה אומן בדברי הכבואה
 והיו אומרים שכבר נתנה ירושלם ל'כ' ולרעו ר"ל עד עול'
 ושהיתה מתנה מומלטת אלו ולכן אמר ית אין הדבר כמו
 שהצבתם שנתנה ירושלם במתנה מומלטת ל'כ' כי הנה עם
 היות שאמרתי שעל אפי ועל סמתי היתה לי העיר הזאת לא
 אמרתי שהיה כן לעולם אבל בהקף שאמרתי למן היום אשר
 בנו אותה ועד היום הזה שהיא הגבלת זמן אבל לא יהיה כן
 לעתיד גם כי הרעה היא אשר באה על ירושלם היתה על
 כל רעת בני ישראל ובני יהודה אשר עשו להכעסני ולא
 יתטיב מזה שתממד רעתה לכנע נכמס כי כבר יבא זמן
 אשר אקפץ את עמי ואשיבה אל המקום הזה ירושלם וישבו
 עלי' לבטח ולא אסתיר פני מהם אבל יהיו לי לעם לפי שהם
 ייטבו מעשהם ולא כאשר אתם עושים עתה והיו קשור
 הפרצאות ולכן אמר ועתה לכן כה אמר ה' אלהי ישראל אל
 העיר הזאת אשר אתם אומרים נתנה ביד מלך בבל ר"ל שבב'
 היתה מאתי כעונה מאלו במתנה מומלטת לפי שאי עליכם
 במכר ואני השלכתי נכס הרעה והדבר וכאלו מן השמים
 כלמנו עמכם לעזמתו ושכן יהיה תמיד אין הרב כמו שהצבתם
 כי הכנביא מקבנם ר"ל את יושבי יהודה וירושלם שזכר למעלה
 מכל הארכות אשר הדתים שם באפי ובסמתי ובקפץ גדול
 או אמר מקבנם על ישראל כלו שעליו היו הדברים כה אמר
 ה' אלהי ישראל והוא יותר נכון ולכן זכר באפי ובסמתי ובקפץ
 גדול שאמר באפי על גלות עשדת השבטים שהיה הראשון
 ובסמתי על מוכבן ירושלם ע"ז נבוכד כאמר ובקפץ גדול אמר
 על הגלות הזה כי הו' הגדול לאסבו ועל כלם אמר והש בושים
 אל המקום הזה ר"ל לירושלם כי לא נתתי אותו מתנה
 לנבוכד כאמר כמו שאמרו ואמרו זה אמר והושבתים לבטח
 להגיד שאמרי טובם בגולה העתידה לא יבאו עוד בגלות
 אמר כי ישבו על האדן תמיד אבל יהיה זה לפי שהם יהיו לי
 לעם רובה לומר לעם קדוש ואני אהיה להם לאלהים לפי
 שלא יהיה עושהם אל כשה ולא ישבו למטא עוד שנים וזו
 לבות החדש מתמלטים זה מזה ביבניהם ותאוותיהם הנה
 בענין יבאמס אוז והסכנעם לפני יהיה להם לב א' ודרך א'
 לראש מלפכו אלא שיעשה לעביהם כ"כ מהדברי הכנאלים
 עד שמה יתפעלו בכבואה התפעלות מופלא וב"ס בראות'
 הפל את העבומה משמיעת המים וכוה האופן יתן להם לב
 אמר

בשביע ישועה

אמר ודקך אמר ליראה אותם כל הימים ויהיה זה לטוב להם
ולבביתם אמריהם לפי שבהיותם טובים וישרים כלבונם
אכזבת להם ברית עולם אשר לא אשוב מאמריהם כלומר
שלא אשתיר עמי ההם ולא אשוב מלהטיבם כי יהיו ב' הדברים
בכח' הטבת הטי' ונדקקת ישרא ועל זה אמר ובכתי להם ברית
עולם אשר לא אשוב מאמריהם להטיב אותם והם ג' יהיו
ראויים אליו לפי שיראתי תהי' כלבם לכלתי סור מעלי ואמר
עוד ושאתי עליהם להטיב אותם להגיד שהרעה אשר הגיד
שתפא על ירוסלם היה באטו ובקמתו לפי שלא יתפון במות
המת כי אם באטו מדרכיו ומהי אמנם בהיטיבו אותם ישמח
י' במעשיו וזהו ושאתי עליהם להטיב אותם וכן אמר משה
ע"ה כי ישוב ה' לטוב עלך לטוב כאשר שג על אבותיך וכן
אמר ונטעתיים בארץ הזאת באמת בכל לבי ובכל כפתי כ"ל
שבאשר הפעמים שבאו לארץ כל כעשו כל שורסו בה לפי
שגלו ממנה' אמנם לעתיד לבא תהיה ישיבתם עליה כטיעה
קיימת באמת כאשר עם לבבי ומכתי לפי שלא יסמו עוד ממכ'
ולא ילכו בגלות אמר הנה התבארזו בכבואה הזאת ד' עיקרים
האחד קבוץ הגלויות וגאולתם העתידה והוא העיקר הד'
משקרי כבואות ישעיהו ה' שישבו עשרת השנטיים בגאולה
העתידה על אדמת ישראל והוא העיקר הד' מעיקרי כבואות
ישעיהו ה' שמשכו דכקות השכינה עם ישראל כימי קדם
כמ"ג ואכי אהיה להם לאלהים והוא העיקר ה' מעיקרי
כבואות ישעיהו וה' שלא ישובו ללכת עוד בגלות אמר וימול
הסם את לבבם ואת יראתו יתן כלבבם כל הימי' והוא העיקר
ה"א מעיקרי כבואות ישעיהו וכבר התבאר בהם שהעיקרים
האלה אי אפשר שיפוטרו לא בגאולה הרשמית בדברי הבכרי'
ולא על פקידת בית שבי-

הנבואה

השנית תמלתה ויהי דבר ה' אל ירמיהו
שכתי והוא עורדנו עבור במצור המטרה
וגו' עד הדבר אשר היה אל ירמיהו מאת י" אל נבוכד נאכר
מלך בבל וראוי לעיין בכבואה הזאת למה אמ' בה שכי' והרד' ק'
כתב שכי' ר"ל על זה הענין ולא ידעתי בוונתו כי הוא פירש
הפרכה שלמעלה כי בה אמר ה' כאשר הבאתי אל העם הזה
את כל הרעה הגדולה הזאת וגומ' על פקידת בית שבי והוא
מפרש הכבואה הזאת אשר יזכור לעתיד לבא ואך יקראה אם
כן שכי' ויאמר שהיתה על זה הענין כעצמו שזכר למעלה
ממה ואם באמת שקראה שכי' לפי שזכר למעלה הדבר אשר
היה אל ירמיהו מאת ה' כשנה העשירית וגו' וירמיהו הכביא
היה כלוא במצור המטרה ושזאת הכבואה אשר אני עתה
בביאור היתה השכי' אשר באתהו במצור המטרה יקשה על כו
שהיא כבואה של ש' ת לא שכי' כי שם באמר ויאמר ירמיהו היה
דבר י" אלי לאמר הנה נמאל וגומ' והיא הכבואה הראשונה
שבאתהו במצור המטרה זעליה התפלל וכאתהו עליה כבואה
שכי' ויהי דבר י" אל ירמיהו לאמר הנה אנכי י" אלהי כל
בשר הממכי יפלא כל דבר ולפי זה תהיה הכבואה הזאת
אשר אני בביאוריה עתה שלישי' ולא שכי' וגם שזיהיה שכי'
הנה אשרי שאמר והוא עורדנו עבור במצור המטרה לא היה
פךך לומר שכי' גם כי כבואות רבות אפרזת באו לו בהיותו

עבור שמה והם רוב הנבואות שזכור אמר זה כי הוא שבי
עבור במצור המטרה עד שכלדה ירוסלם ולא אמ' שם שלישי'
ולא רביעי' ולא מספר אמר ולכן נראה לי כפי סגנון
הכרסיות שאמר שזכר הכביא ענין הגאולה העתידה בכבואה
שכרסית למעלה מזאת הביא אמריה פרכה קטנה הודיע בה
ענין בית שבי והוא אמרו כי בה אמר ה' כאשר הבאתי אל
העם הזה את כל הרעה הגדולה הזאת רנה לומר אשר זכרה
למעלה כן אנכי הביא עליהם את כל הטובה אשר אני זוכר
עליהם והוא כמה שאמר הנבי מקבנם מכל הארבות וגומ' :
האמנם קודם זה זכר שתבא פקידת בית שבי וקנה השדה
בארץ הזאת וגו' שדות כנסף יקנו וגו' אבל ביאר ואמר שלא
יהיה זה כי אם בארץ בנימן ובשכניבות ירוסלם וכערי יהודה
וכערי ההר וכערי השפלה וכערי הנגב שהיה כל זה משפט
יהודה ובנימן ובה גלה כלא ישובו לבית שבי כי אם יהודה
ובנימן ועליהם אמר כי אשיב את שבותם באם ה' אבל שישבו
שאר השכט' שהגלה שנתים ואמר שגלה הקב"ה לבני גאולת
בית שבי שישבו בה יהוד' ובכח הכביא לו כבוא' שכי' להודיעו
הגאולה העתיד' שישבו בה לא יהודה כלכד כ"א מלכות ישראל
ג' ולפי שהיתה הכבואה הזאת על הגאולה השנית העתידה
לכן אמר בה והי דבר ה' אל ירמיהו שכי' ר"ל על הגאולה
השנית בערך אל גאולת בבל שזכר למעלה היא למעלה
והודיע שהיה ענין עבור במצור המטרה לירמו כי היה ענינו
רמו לענין האומה שהיא היה עבור ואסור במצור המטרה
ימים רבים ושמה באתהו כבואות שתי הגאולות הפרטי' מכלל
הכוללת מקבוץ הגלויות כן ישראל היו עבדים ואסורים
בגלותם זמן רב והיו כמטרה למבי אויביהם ועליהם תבא
הגאולה הפרטית ותבא הכוללת העתידה להיות ועל גאולת
בבל הראשונה אמר בה אמר ה' עושה ר"ל שלא יעשה אותה
ככא אלא הקב"ה שהעיר את דתו ועל הגאולה השנית
העתידה אמר ה' יזכר אותה להכינה מלשון יזכר אור כי היא
תהיה אור ה' ותשעתו ולפי שהיא כריכה אל הכנות גדולות
אמר להכינה ואפשר שזמו בהכנה ענין המחברת הענומה
אשר זכרתי ועליה אמר קרא אלי ואעקב ואגידה לך כנורות
וגדולות ולא שמעתם כי לפי שהקב"ה אמר לירמיהו שלא
יתפלל על בני דורו כמ"ג ואתה אל תתפלל בעד העם הזה
ואל תשא בעדם רנה ותפלה לכן מתן לו עתה רשות שעל
הגאולה העתידה ודרכו של משיח יקרא אליו והוא את יענהו
בסורות ובקמות שהם גדולות ובסורות כלומר חוקות ולפי
שלא אמר זה על בית שבי שכבר הודיעו עיניו לכן אמר לא
ידעתם ועל זה אמר כי בה אמר ה' אלהי ישראל על בתי
העיר הזאת ירוסלם ועל בתי מלכי יהודה הנתובים אל
הקוללות ואל המרכ פירשו המפרשים ג'ל בקוללות ובמרכ
ואמרו באים להלחם את הכשרים ולמלא את פגרי האדם
אשר הבתי פירשו שחזר לזשבי הבתים אשר זכר כי לפי
שאנשי ירוסלם באו להלחם את הכשרים ולא פתחו להם לפי'
התמוזקו הכשר' והכו הבתים בקוללות ובמרכ וישבי הבתים
ג'כ גרמו למלאות את הבתי מפגרי האדם ויזכר נכון לפרש
שכות המלח' שם אמר ה' זכר גור על בתי העיר הזאת זעל

וישועה היה הוא אשר נזכר למעלה בנבוא' השני' אם לא שש
 אמר על מלך המשיח כמו דק וכן אמר כמו דק' והענין
 אשר שיהיה מורע דוד ויהיה בעצמו ותוכו כמו דקה גם
 יבא מביית דוד ומכאן יושלם אשר תאר וכנה בשם דקה
 וכן יעשה משפט וכדקה בארץ ולפי שהיא יהיה מביית יהודה
 ומורע דוד לכן אמר בימים ההם מושע יהודה וישראל
 ישכון לבטח שהוא ימלא עליו ימים ואמר זה אשר יקרא לה'
 דקו אשר לבטח על ירושלים וסוף על דרך מה אשר
 ימלא וסוף העיר מיום ה' שמה אלפי סדק וכן בה מאת
 ה' לכן תקרא היא ה' דקו והנכון אולי לפירושו כמו
 שפירשתי למעלה והוא אלפי שנים אנומים לדוד כמו דקה
 אשר דקה כלשון קפה כנגד ירושלים כמו אשר דקה
 משפט וכדקה בארץ וכאלו אמר כמו ירושלים שהיא דקה
 אשר הביא זה אשר יקרא לה' כ"ל זה השם זכר בירושלים
 שקראה בשם דקה ה' שהוא דקו יהיה קורא אותה כ'
 הזמנה אשר שלא יהיה בגולה העתידה חלק מלכות כמו
 שהיה ממי קדם בין ישראל ויהודה כי משיח בן דוד ימלא
 על בית ישראל כמו שילמד על בית יהודה והוא אמרו כי
 כה אמר י"ל יכרת לדוד איש י"ש על כסף בית ישרא' ואת'
 חרע שהיו בישראל שתי השתלשלות אחד מהלכות שהיו
 כלם במשכים מורע דוד והשני מהכהנים שהיו כלם במשכים
 מורע אהרן והנה בחלק המלכות כשאלך יכעס שלא
 היה מורע דוד רצה להפסיק שתי השתלשלות יחד ולכן
 כמו שהוא מלך שלא היה מורע דוד כן עשה כהנים מקנה
 העם כל הישר בעיניו מבלי משפחה ידועה ולא מורע אדם
 מומר ולכן יעד במקום הזה שישיבו שתי השתלשלות
 לאעורר האזן אש המלכות שלא יכרת לדוד בן יוסף על
 כסף ישראל ואם לכהונה אשר ולכהנים הלויים לא יכרת איש
 מלשני מעלה עולה וגו' וכד' לחוק הישועה היה באתרו מוס
 ככאף אמת קדשה כה אמר י"ל אש חסדו את בניתי מוס
 ואת בניתי ה' ל' אש יהיה אפס שופר ותבטל הכהונה
 העצמית היסודית מהוה והל' וקראו ביה ליה דוד רב
 ק' ויעומו גם כתיב חופ' את דוד עבדי מהוה לו בן מולך
 על כסף בענין המלכות וזוהר ג"כ את הלויים הכהנים
 משני שיעתק הכהונה מהם למשכנ' אמת והנה אמר אש
 חסדו בכחו לישראל חסדי שם בחלק המלכות חסדו את
 ברת דוד כזעזקת המלכות מורעו ואהרן כזעזקת הכהונה
 מבניו ולכן אמר השם כנגד ישראל כמו ארץ יכרת כסם
 להסר מקיץ שנים וארץ כוס ובלילה בן לז מכלו להסר
 ביש לו חסדה כמות את כתיב דוד במלכות וכתיב הכהנים
 הלוים כהונה ואע"פ שאת מעש' אותם אבי ארבה ואשרה
 אותם והוא אמרו אשר לז עגב כהן האשים ולא ימלא מול
 הים כ"ל כמו שלא יק' צבא הארץ ולא ימלא מול הים לכבוים
 כן ארבה את דוד דוד עבדי ואת הלויים משכתי ולפי שם
 ישראל היו עושים דמוי אחד והוא שיהיו מצטרף מלכות
 דוד והשופר' ששבע לו השם וגם כתיב אהרן כהונה עולם
 כן כזכר ישראל בכללו מהיות עם ה' וכמו שדרכו מול'
 על אין לנו חלק ברוד ולא נמלה בן ישי איש לאהרן ישראל
 שפאד

מתי מלכו יהודה שהיו בתוכם ופער על דרך משל שהוא
 אמר אל יסוללת ואל תהרס שהיו באים להלחם על ירושלים
 עם הכהן שסאף עליה ואמר אליהם ליללם כ"ל אותם
 הכתים מפני האדם אשר הכה השם בארץ ובמחצתו לפי
 שהחזיר פניו מהצד היות על כל רעתם אשר עשו ועם
 היות שהוא ית' העבוס בעונם הזה כפי טענת זכר שהוא
 עבמו וישיעם ויבאלם ואמר הכני מעלה לה ארובה ומרפא
 כ"ל לעיר ירושלים זכר וכנגד בני יהודה אמר ורפאיתם
 וגלית' להם עתרת שלום ואמת כ"ל רוב שלום ואמת כי כל
 עזרת מלאך רבו אבל לא יהיה כפקיד' ככל שלא שבו כי אז
 קמת ממלכות יהודה כי הנה בגולה העתידה והסבות את
 סבות יהודה וגם את סבות ישראל שם עזרת הכהנים ואם
 ענה במוכרן כתיבנו גלות על ריעתם הנה בזמן היות
 אהרם מכל עונם אשר הטאו לי וספאית לכל עונות ה' אשר
 הטאו לי ואשר פסעו בי כי וכד' בזה הוא ועין ופער
 לכלול כל מיני העונות ואם בעת מורכבו היתה ירושלים
 לכדה בתולותיה כונת ויהי מר לה הנה אז לא יהיה כן אבל
 תהיה לשם שזן לתהלה ולמפארת לכל בני הארץ אשר ישעו
 את כל הטובה אשר אבי עושה אותם כ"ל לכני ישראל ולבני
 יהודה אשר זכר וגם הם עבמו הגאלי' לא ישובו עוד
 למטא אבל יפחדו ויבגזו על כל הטובה והשלום אשר אבי
 עושה לה רוצה לומר לירושלים כי יפחדו ממטא באופן שלא
 יאכזרו הטובה והשלום אשר נתן השם להם וכמו שאמר הושע
 ופחדו אל ה' ואל עובי בארצות הימים כי הפחד על הטובה
 הוא שלא תבא לירי אבדון עוד ואם עתה ירושלים במוכרה
 בכה תכסה וד' מעשה על למה הנה בזמן הוא קול שזין וקול
 שמה קול שזין וקול כלה שיעשו כשחכמם מופות חכום
 וכפד' ישמע קול ההוד'ה ש'אזרו כלם הודו את ה' ככאף
 כי טוב כ"ל שקבן ככאף ישראל ולכן יפא' תורה ביה ה' ל' שני
 שאיכ' את סבות הארץ ככראשון ויעד עוד על כדעת כ"ל
 ובקדם באמרו כה אמר ה' ככאף עוד יהיה במקום הזה
 שהוא עתה חרב מאין אדם ואזין כהנה וגם כן יהיה בכל
 ערי כוה רועים מרכיבים נאן עד שזמלא כל הארץ מהם
 וערי ההר שהם התקומות הגבוהים וערי השפלה ויחזרו
 כל כך עד שלא יוכל בעל הארץ ליכנס בארץ ויכנה
 מוכה אשר למנותם ועל זה אמר עוד תעבוכמה הכאן ע"י
 מוכה ואפס' לומר שדמו בזה גם כן על ענין האזהרה עכ"ל
 שתכנה ותכנה בקרב הארץ כי הם כמשלי נאן כמו שאמר
 עדת י"ל ככאן ואיכ' ככ' וכאן מדעיתו והאלך הוא במדרגת
 הרועה ולפי שמדריך הרועה הטוב לימות נאבו מפני שישתו
 לכן את עוד תעבוכמה הכאן על ידי מוכה כ"ל כהיות ככאן
 מלכי ישראל ומלכי יהודה היו רועים ומפוזרי' הכאן ומאכרם
 אותם אבל עוד יבא זמן שתעבוכמה הכאן ע"י מוכה שירעה
 אותם מלך דקיק שחוס עליהם וישאדם ככת עיניו ולכן
 סוף לזה יעוד המלך באמרו הנה ימים באים ככ' ה'
 והקיימותי את הדבר כ"ל שבימים ההם שיקים השם את הדבר
 הטוב אשר דבר אל בית ישראל ועל בית יהודה כ"ל להשיב
 את שבותם הנה אז בעת ההיא יבנים לדוד כמו דקה

משמיע ישועה

שכאז פקדו מעלהם מלכות בית דוד כן פקדו מעלהם
על מלכות שמים לכן כל לבניו בחקים הוא נבואה אמת
להם כ על זה ב'ו' הלא ראית מה העם הזה דברו לאמר שני
המשפחות אשר בקרב ה' בהם וימאסם כל משפחת דוד
במלכו' ומשפחת יהוה נבחרו' אשר בחר השם בהם בתהלה
מאז אורם עתה מה ות מהם מלכם ולא נבחרו ועוד נבחר
אביר לך שאת עמי יבאנון מה ות עוד גוי לבניהם והו' עוד
לשתי המשפחות אשר זכר שבחשם עליהם מאסם גם הם
הו' מלכיהם את עמו ולא הו' מוכיחים ולא מנהיגים איהם
ברוך טובה כששם כי פסקה המלכות והכוונה ושיגאל
ילכו בגלות ולא יהיו עוד גוי וימלכה לפניהם כל לפני
אותם המשפחות מהמלכ' והנבחרים ואין הדבר כמו שאמרו
כי כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה וגו' רובה לומר
אם לא יהיה וימאסך בריתי יומם ולילה מתנועת הגבל כלו
קרות שמי וארץ לא שמי' במעשה בראשית אם יהיה זה אפשר
יהיה אפשר שאמאם זרע יעקב שהו' שבט לוי לענין הכוונה
ודוד עבדי לענין המלכות והוא אמרו מקפת מורעו מושלים
אל זרע אברהם ישחק ויעקב וכן זה המאמר הוא כה הקט
תנאי מתדבק שבשם סתירת הקודם ויוליד סתירת הנמשך
כאלו אמר אבל כרתי יומם לילה תהיה וקרות שמים וארץ
שמי' שהו' סותר הקודם ויוליד שזרע יעקב ודוד לא
אמאם שהו' ג' כן סותר הנמשך וביאר ית' ארץ ומתי יהיה
יה באמרו כי אשיב את שבותם וכמתים כל אמת שבגלות
לא יהיה להם מלך ולא כהן אבל אשיב את שבותם בגאולה
העתידה ואז ימלוך על הם מלך מבית דוד ולא יכרת
לכהנים הלויים איש מעלה עולה ומקטיר מנחה ועושה זבח
כל הימים כמו שזכר למעלה והנה בנבואה הכוללת הזאת
תכלול נבואות רבות שאנו לרמיהו כלן בענין הזה כמו שאמ'
כי כה אמר ה' אל שמי העיר וגו' כה אמר ה' עוד
ישמע במקום הזה וגו' כה אמר ה' נבואות עוד יהיה במקום
הזה המרב וגו' הנה ימים באים כלם ה' והקיימות לה וגו'
כי כה אמר ה' לא יכרת לדוד וגו' ויהי דבר ה' אל רמיהו
אם תפרו את בריתי וגו' ויהי דבר ה' אל רמיהו הלא ראית
וגו' כה אמר ה' אם לא בריתי וגו' שבא כל אחד מלא בפכ'
בפני עממה והכונן שבאמר שבאותם הנבואות שאמר כי כה
אמר ה' כה אמר ה' הנה ימים באים לא היה בהם הפסק
זמן כי כלם באמרו בנבוא' אמת מדובקת עם היותם פרחות
כל אמת בפני עממה כי נכתבו כן להורות חלוף המאמרי'
ולכן באמר בהם כה אמר ה' או כי כה אמר ה' והנה ימים
באים אבל אומר ויהי דבר ה' אל רמיהו שבאו כאן ב' פעמים
וז' אמר זו כל הפסקה הנבוא' הראשונה ואחרי הפסקה
באה אליו הנבואה האחרת ולכן באמר בתהלה ויהי דבר ה'
אל רמיהו לפי שהוא דבור בפני עממו האמנם בסמכו אל
הראשונה להיות הענין הראשונה אשר עם הנבוא' הקודמת
ולכן כשנשאלה הנבואה הראשונה שהתמלה ויהי דבר ה' אל
רמיהו שנית ונפסק הדבור מהנבוא' כדי להרגיע גופו
ובחזיתו ביקינה באה מיד אחריה אליו נבואה אחרת ויהי
דבר ה' אל רמיהו אם תפרו את בריתי וגו' ונפסקה גם
הו'

זאת ובהא אמריה נבואה אמת והיא דבר ה' אל רמיהו
לאמר הלא ראית וגו' הנה אם כן באו הנבואות מדובקות
וז' אמר זו להיותן כלן ממין אחד על הגאולה העתידה
ועבדיה ולכן כללתי גם אני אותם כלם בנבואה השנית
הזאת הנה התבארו בנבואה הזאת ד' עיקרים הא' שהק' בה
יעלה ארובה ומרפא לגלות ישראל ויהודה ויבאים ויחלם
ממכו באמרו הנני מעלה לה ארובה ומרפא ורפאים וגו'
ואת' כי אשיב את שבותם וכמתים והוא העיקר הג' מעיקרי
נבואות ישעיהו והב' שבגאולה העתידה לא לבד ישובו כמו
יהודה ובנימן כמו שבאו לבית דוד כי ג' יבאו בית ישראל והם
עשרת השבטים שלא שבו עוד כה כמ' והשבות את שבות
יהודה ואת שבות ישראל ובנימין בכרשוכה והוא העיקר הד'
מעיקרי נבואות ישעיהו והג' שבגאולה העתידה ימלוך עליה
מלך מבית דוד כמו שאמר בעת היותו אנוניס לדוד ביום
נדקה והוא העיקר הו' מעיקרי נבואות ישעיהו והד' שלא
ישובו בגלות אחר וכמ' לא יכרת לדוד איש יושב על כסא
בית ישראל ולכהנים הלויים וגו' כל הימים ואמר אם תפרו
את בריתי היום וגו' גם בריתי תופר וגו' והוא העיקר הו'
מעיקרי נבואות ישעיהו וזאת כוונה שהעיקרים האלה ה'א'
סיפורם על הגאולה הזוהרת בדרך הנבאים ולא על זמן
בית שמי כמו שהוכחתי כבר העם בעיקרי נבואות ישעיהו :

הנבואה הו' היא לרמיהו ג' בגלות קצות באומר
שזו ושמי בת ארום וגו' תם עורך
בת ביון וגו' פקד עורך בת ארום וגו' והמאמרים האלה
אל' לפתחם על זמן בית שמי כי אז לא עבר על בת ארום
בום התרעלה ולא בתקיים על בת ביון תם עורך וכל סקן לא
יוסף להגלותך והנה המתרגם ביאר אמת הנבואה הזאת
באמרו מדי וכד' קוסטנטין דמתכניא בארע ארמיאיה
בסג'אות אוכלוסין דמן עמא דארום אף על גך עתיד למיתי
פורענותא ויבדון יתך פסקאי ותעבר על גך כסא תתרו
ותתרוקיתם וכבר כן יתלם עוייתך כששתא דביון ותתפרקן
על ידי מלכא משיחא ואליהו כהנא כבא ולא יוסף ה' למיתב
להגלותך ובהוא זמאן אסער חוקן רומי כשעל דמתכניא
באיעליא ומליא אוכלוסין מבני ארום ויתון פסקאי ויעיקון
עלך ויבדון יתך כיום שתפרסם קדם ה' על אוכותך
ובנבואת עובדיה אבאכר כמה מההכרת יא בריאה הזאת
כפי מה שתרגמה השלם הזה ונבואה הזאת התבארו העיקר
הב' והג' והא' מעיקרי נבואות ישעיהו :

דרי לך מדברי רמיהו ש' נבואות גדולות שבא
לעתיד לבא וכללו בהם ז' עיקרים
מ'ג עיקרי נבואות ישעיהו הא' נקמת האומות לעתיד לבא
מתרעס ומשלתם על אשר הרעו לישראל והוא העיקר האחד
מעיקרי נבואות ישעיהו והב' תאוות ישראל וגאולתם מהגלו'
אשר כפסו בו והוא העיקר הג' מעיקרי נבואות ישעיהו והג'
בגאולה העתידה ישובו י' השבטים שהגלה פנחסים אשורה
'בא זרעם על ארמ' הקדש והוא העק' הד' מעיקרי נבואות
ישעיהו והרביעי שתהיה הגאולה אחרי עבוד זמן כב'
מהגלות ואחרי נרות רעות ורכות שסכלו בו והוא העיקר
הו'

והמליך בירושלם את דקיהו והנה יחזיק וכל שני וכל העם אשר הלכו אתו באותה גולה לפי שאלו ששאר דקיהו ואל יושבי ירושלם בשלום והעיר לא מענה ביד הכשרים ושהם בעבור שהאמינו לדברי הכהני לבאת אל כבוד לאבר ולהכבד אליו הלכו בגולה ממחטו מאד מאשר שמעו לדברי ירמיהו וינאו אל כבוד לאבר וכדי להמסר ולדבר על לבם באה הכבואה למוקאל שהיה שם עמיהם כמ"ש ואני בתוך הגולה על נהר ככר בשנה השמינית לגלות המלך יויכין והודיעו שעוד מעט יבא בר ואויב כשערי ירושלם וכמו שבארתי על מראת יחזקאל הראשונה בספר מעיני השועה ולכן במראה השנית שראה יחזקאל בשנה הששית ראה באלו באותו רוח אהי ויבא אותו ירושלם אל שער בית ה' הקדמוני הפונה קדימה ושהיו שם מאבשי ירושלם ואמר לו את אלה האנשי המושבים און וספר לו מגמותם שהם אומרים שירושלם היתה הסיר והמה הכבד לרמוז שיתמידו בעיר ולא יסאו ממנה ואמ' בתשוב' זה שדבריה' כן יהיה אבל לא כמשמעתם וזהו לכן כה אמר ה' סלל' כס אשר שמתם בטובה המה הבאר והיא הסיר וגו' והונאתי אתכם ממונה ונתתי אתכם ביד זרים וגומר ולפי שהשמום הכביא ואמר אלה ה' אלהים כלה אתה עושה את אשרית ישראל הונכך הקב"ה להודיעו כוע דבריהם על אלהים שהלכו בגולה שמפני זה היה ראוי שגם המה ילכו בגלות ועל זה באתהו הכבואה הזאת בן אדם אחך אחך אבשי גאולתך וגומר ופי' הזה כך הוא אבל בן אדם הלא ידעת מאיך אחך וביאר מה הם האחים שזכר שני פעמים ואמר שאמר אחך האחד על אבשי גאולתו והם בני הגולה שהיו הלך עמיהם ואחך השני אמר על בית ישראל כלה והם עשרת השבטים אשר הגלה סנאריב ומפני רבויים אמר עליה' וכל בית ישראל כלו וספר מגמות אבשי ירושלם שאמרו עליהם כ"ל על עשרת השבטים אשר גלו ראשונה ועל גלות יחזיקין גם כן שמה סקרה להם מהגלות היה ברשעתם כי רחוק מעל ה' ולכן כתרקו מארצו וזהם לא יהיו בן ועל זה אמר אשר אמרו להם יושבי ירושלם כ"ל שאמרו עליהם כלם שרחקו מעל ה' והלכו בגלות אמנם להם בתנה הארץ למורסה וכבר גלה לו הקב"ה שגם המה ינאו מתוכה וילכו בגלות אמנם עתה השיבו לענין הגולים אשר אמרו עליהם רחוק מעל ה' והוא אמרו לכן כה אמר ה' אלהים כי הרחקתם בגוים ואמר זה כנגד עשרת השבטים שהלכו למרחוק וכי הפינותים בארצות ואמר זה כנגד גלות יחזיקין הנה עם כל זה הם בגלותם אהיה להם למקדש מעט שאעפ"י שלא יהיה להם שם בית המקדש גדול יהיו להם בתי כנסיות שיועזו להתפלל בהם ותמצא בהם מעט קדושה בארצות אשר באו שמה האמנם אן ואלו הם אשר ככר גלו ואם העתידין לגלות כלם יגאלו בארצות הימים ועל זה אמר לכן אמור כה אמר ה' כנגד אותם יושבי ירושלם מאותו הגלות אשר ככר זכרת שלכו בו ביד זרים אקבץ אתכם מן העמים ואספתי אתכם מן הארצות ונתתי לכם את אדמת ישראל ואז יבאו ג"כ שמה אותם עשרת השבטים שגלו וכל הגולים עם יחזיקין וזרעם ועליהם אמר בלשון נסתר ובאו שמה כ"ל שבגאולה העתידה

II L N N

ה' מעיקרי כבואות ישעיהו והם' שתשוב השכינה והכבואה והקדושה בקרב ישראל כמי קדם כבוד את על אהלה ויזכו להפלת החכמה והתרכות הידיעה ביניהם והיא העיקר הם' מעיקרי כבואות ישעיהו והוא שבזמן הגאולה' מלך מלך מבית דוד על ישראל ועל יהודה יחד כמו שמלך עליהם דוד והוא העיקר הי' מעיקרי כבואות ישעיהו והוא שאמרי הגאולה העתיד' ימול השם את לבכם וכלם מקטקט' ועד גדולם יראו מלפניו באופן שלא יזכו עוד לחטא לו ולא יחייבו עוד ללכ' בגלו' אשר והוא העיקר היא מעיקרי כבואות ישעיהו ואמנם אם כבא ירמיהו ביחוד על נקמת אדום לעתיד כמו שירא' מפר' ואקם את הכוס מיד ה' ואקם את כל הגוים וגומר שזכר ביניהם בפרט את אדום וגם אחרי כן כשבבא על כל הגוים כבואה וכבואה על כל גוי וגוי אמר לאדום כה אמר ה' כבואות האין עוד חכמה בתימן ופירשו המפרשים אותה פת' לעת' לבא וכן לרשעהו בפ' ד' וימא שנאמר על מפלת אדום העתידה שהיא העיקר השני מעיקרי כבואות ישעיהו הנה אכתי מקו' עליו בהגיע לכבואת עובדיה ב' כי לפי שהיא היה הראשון והכבויים שנבאו על מפלת אדום בפיר' ובלשון כבואתו כבא ירמיהו ג"כ מוכרזן אדום באותה פרה שזכרתי לאדום כה אמר ה' וגו' לכן היה מהראוי שבאותו מקו' מכבואת עובד' אכתי הענין הזה כי יש עליו ספק הרב' כמו שיתבאר ואמנם שאר העיקרים שזכר ישעיהו כ"ל שתרמה הגאולה העתידה לגאולה' מנרים ושיש עת מוגבל מחייב לגאולה לפי שיהיה מכלי זכות הדור ושפוטעי ישראל שינאו מכלל הדת באורם ושבו אל השם יזכו לגאולה ושבזמן הגאולה העתידה יקבלו אותם העולם וגויהם אמו' הא' ויכעו לתורתו וג"כ שיהיה שלום ככל הארץ ולא ינאו גוי אל גוי מרב ולא ילמדו עוד מלחמה וגם כן אמונת תחית המתים אשר יסו ויקומו מקבריהם הנה בשפה העיקרים האלה שזכר ג"כ ישעיהו לא כבא ירמיהו לפי שלא באו אליו מאת האלהים אבל מצאנו בדבריו וכבואותיו שתי עתידות שלא זכר ישעיהו הא' שזכר שם המלך המשיח אם יהיה שמו ה' בדקנו או נמסר בדיק כפי כל אחד מהפירוסים והב' התרחבות ירושלם והר הבית כמו שהתבאר בכבואה הד' ואלו דברי אלהים קיים :

המבשר טוב

הה' הוא יחזקאל הכביא ע"ה והכבואות אשר ראיתי בדבריו יותר מוכרחות לשיפורשו לעתיד לבא הם אלו אשר אזכור :

הנבואה

ואדבר אל הגולה את כל דברי ה' אשר הראו וענין הפרשה כך הוא הנה יכניהו מלך יהודה מפני מה שמעו מכבואות ירמיהו שהי' מבכא על יהויקים שעה עולו לעבוד את כבוכ' כאמר מלך בבל וימיה והאדמה לא תשם הנה כאשר עלה כבוכד באמר על ירושלם כתחלת מלכות יחזיקין ינאו ג' הוא ואמו ועבדיו וסריו וסר סיו ויקם אותם מלך ככל וינאו משש את כל אנצרות בית ה' ואנצרות בית המלך ויקנן את כל כלי הזהב אשר עשה שלמה בהיכל ה' והגלה את כל ירושלם ואת כל השרי' ואת כל גבורי המל' והמסג' והמקנר ויוליכם בבלה

משמיע ישועה

והאזינו ששלה הקב"ה לעשות להם כדי להאלימם ולהרביכם
 במעגלי דקד ואמרי כן ספר להם שמתן להם התורה והספיק
 ברכיכם במדב' ארבעים שנה ומה שמשאו עוד במדב' ובואם
 אל הארץ אמרי אזרחות רבות ומה שמשאו בהיותם עליה עד
 שחמשייכו הגלות ושמתני זה כשבע יתעלה אם ידרש להם
 בהתחכסם אליו ולפי שהיו ישראל אומרים בלבבותם אם נלך
 בגולה כדי שנמלט מהקללו שיעד הפס כנא מכלל דתו וזהיה
 כגוים כמשפחות הארבות אשר נלך שמה לעבוד אלהים וזה
 כוכה בהנלפת העמים ההם ולא נהיה עם " ויבאו מרעיו
 ולא ישפוך עלינו מרון אפו על זה אמר ית והעול על רומכס
 היה לא תהיה וביאר מהו העולה על רוחם ואמר שהוא אשר
 היו אומרים נהיה כגוים כמשפחות הארבות לשרת עין וארץ
 כמו שהם עובדים ועל זה אמר ית מי אבי כאם " להים שלא
 יהיה ולא יקום כדרכיכם אלא שבי חזקה ובזווע נטויה
 ובחומה שפוכה אמלך עליכם ואמר שלא לזכות האלה אם
 ביד חזקה כנגד הויין האזון שהיו בו הגוים בארבותם
 עובדיה לככבים ולכל כנא השמים ואמר בזווע נטויה
 כנגד הזמן שכל ארציו שהככרים לקחו להם אמונת ישוע
 הככרי ואמר ובחומה שפוכה על זמן אמונת הישמעלים וכלו
 אמר שאף שיבאו מן הדת בכל הזמנים האלה אמלך עליהם
 ואף על פי שהם יתעברו בגוי ויתחטבו בהם אוניאם מתוכם
 ואכדילם מהם ועל זה אמר והואנתי אתכם מן העמים וקבנתי
 אתכם מן הארבות אשר כפונותם בס ר"ל ככל אחד מאלו
 הזמנים שרמו באו ביד חזקה ובזווע נטויה ובחומה שפוכה
 ולא כלבר על הסמאיים הלא בפשטתם אמר והואנתי אתכם
 כי קבון הגלות יהיה כולל לכלם לכל אשר יקרא בשם
 יעקב וכסם ישראל יכנה והודיע אותם שהרשעים שבהם לא
 ימשכו טיוב לבאולה כמו הנדריקים ואז וביאוי אתכם אל
 מדבר העמים וכשפטתי אתכם שם פנים אל פנים כאשר
 כשפטתי את אבותיכם במדבר ארץ מצרים ואמנם מהו
 המדבר הזה ולמה קראו מדבר העמי לא שערבו בו המפדשי'
 שיעור אמתי שמשבו שיהיה מדבר שמש במקום שאין שם אדם
 ולא עובר ושם כדי שלא יבאו הגוים ברעמתם ויטמא לבבם
 וזהו הוא אמרו פנים אל פנים ר"ל ביני וביניכם יחד כלי
 אמנעי אבל אמנת העבין הזה הזמן והבסיין בעובותינו שרבו
 הורה אותנו והוא שהקב"ה יוביא את ישראל ויקבנם מן הארבו'
 אשר כפונו בס אם היהודים האמתיי' ואם אותם שיבאו מכלל
 הדת האמנם לא יבאו דרך ירשה מבלי עכוב אל אדמת ישראל
 אבל יתהלכו מגוי לגוי וממולכה אל עם אחר בארץ נכריה
 ובגוי לא ישמעו לשונם ולא הטלטול הגדול הזה המתמיד
 ימים רבים קרא כלי ספק מדבר העמים כי הוא היה אליהם
 כמדבר אשר בו נחם שרף ועקרב ונמאון האמנם לא יהיה
 מדבר שמש כמו אותו מדבר שהלכו ישראל בצאתם ממצרים
 כי אותו מדבר היה מדבר שמש זה יהיה מדבר העמים
 המתמלפים אשר יעברו בהם ובו יתכדו ויתלכבו ויכדפו
 כשעים כי במדבר ההוא יתמו וסם ימותו האכמים הפושעים
 והוא המשפט אשר יעשה השם בהם ולפי שלא היו הרעות
 והכרות אשר יתבלו בעברם במדבר ההוא לא מפאת המקרה
 ולא

גם כן יבאו אותם גלו ראשונה כמו אותם שגלו באחרונה
 ולפי שבזמן ההוא תהיה כל ארץ ישראל מלאה גלולי' ומתועבות
 הגוי' אשר עשו בה לכן אמר והסירו את כל סקוניה ואת כל
 תועבותיה ממנה שהבאים בקבון הגליות יתהרו אותם מהם
 ועם היות בימים הראשונים איבה ושנאה בין בני יהודה
 ובין בני ישראל הלוק מלכות וחלוק לבבות וגם בני
 יהודה עבמו אותם ששאריו בירושל' עם דקד הוא היו מטיחין
 דברים כנגד אותם שהלכו בגלות יהוכין לכן אמר ופתי
 להם לב אחד ואמר זה כנגד עשרת השבטים וגלות יהוכין
 וכן אמר כנגד יושבי ירושלם ורוח חדשה אתן בקרבכם ולפי
 שעשרת השבטים בהיותם בארץ עזבו את " כאנו את קדוש
 ישראל כוונו אחור לכן אמר כאן כנגדו והסירתי לב הארץ
 מבשרם ופתי להם לב כשד למען במקוטי ילכו ואת משפטי
 ישמרו ועשו אותם והיו לי לעם ואבי אהיה להם לאלהים
 ואמנם אמרו אמרי זה ואל לב סקוניהם ותועבותיהם לכם
 הולך וגו' כדאף לי סחור למעלה ליושבי ירושלם שזכר כי
 מפני ספער גבותם שהיו אומרים על אחיהם הגולים רקחו
 מעל " לנו היא נחמה הארץ למורה והשיבם הש" שאלו ואלו
 כלם ישובו והיו לו לעם חזר לדבר מערכם שהיו אומרי על
 אחיהם רקחו מעל " והם ענמום הוסיפו להטות מהם ועל
 זה אמר ואל לב סקוניהם ותועבותיהם לכם הולך כי הם לא
 עזבו דרכם הרעה ולכן לא ישובו שנים רבות בירושלם כי
 דרכם כראש כתיי שהוא העובש העתיד ללא עליהם כפי
 מעשיהם ולכן זכר מיד הכביא ששאלו הכרובים את ככפיהם
 והאופנים לעומתם וראה כאלו כבוד " נעלה מתוך העיר
 שהוא רמו להסתלקו השכינה מיירושלם לתתה ביד אויב וזהו
 כפסקה המראה הכבדית והוא ספר אל בני הגולה שהיו עמו
 את כל דברי " אשר הראהו ר"ל שיושבי ירושלם מהרה יסמו
 ממנה וכי כבר ראה את כבוד " מעל מתוך העיר שהוא היה
 סבת גלותם וגליות עשרת השבטים וגלות יהוכין וגם גלות
 יושבי ירושלם כלם באחרית הימים ישובו לארץ ישראל וימול
 השם את לבבם הערל והיו לו לעם באמת ובמשפט ובכדקה
 הנה התכדו כבנאה האת שלה עיקרים האחד תצועת
 ישראל וגאולתם העתידה והוא העיקר הג' מעיקרי כבואות
 ישעיהו והב' שיובו עשרת השבטי' אשר הגלה סנחריב אצורה
 והוא העיקר הד' מעיקרי כבואו' ישעיהו והג' שימול השם את
 לבבם ורוח חדשה יתן בקרבכם באופן שלא ימטאו עוד ולא
 ילכו בגלות אחר והוא מעיקר היא העיקר כבואות ישעיהו
 וכבר בארתי באותם העיקרי' מכבואות ישעיהו שא"ל שיפוטשו
 לא על הגולה כרומית כדברי הנכדים ולא על זמן בית שני
הנבואה הכ' תחלתה והעולה על רומכס היה לא תהיה
 וגו' עד לא כדרכיכם הרעי' וכעלילותיכם
 הנספדות בית ישראל כאם " אלהים והנבואה הזאת עצומה
 מאד ראוי לתת לב עליה כי רובה ככר קרבו בגלות המר
 והנמהר הזה אשר אכמנו בו וראו שדעו שהנבואה הזאת
 תחלתה למעלה בספר' והי' דבר " אלי לאמר בן אדם דבר
 אל זקני ישראל וגו' הלקרום אותי אתם באים וגו' כי שם ספר
 עבין ישראל מעת שהיו בגלות מנר' ומה שמשאו שם והסתראו'

ולא תפחת המערכות השמימיות כי אם בהצגת פטריות
 ממנו ית לכן אמר ונשפטתי אתכם עם פנים אל פנים שהיא
 עם כאשר על הצגתו הפטריות כמו שאמר פנים בפנים דבר
 ה' עמכם וכוה גלה שתיים הגאולה העתידה מתדמה
 לגאולת מנצ'ים ר"ל שמו שבאתם ממנצ'ים הלכו במדבר
 ארבעים שנה בגוים בהצגת פטריות נסיית כן יהיה בגאול'
 העתידה והוא אמרו כאשר נשפטתי את אבותיכם במדבר
 ארץ מצרי' כן אשפט אתכם וכמו שבמדבר מנצ'ים נכנסו תחת
 ההצגה הלאה ובברית השם שברית אתם כן אמר על הגאולה
 העתידה הזאת והעברתי אתכם תחת השפט והוא שפט
 השבטו וגם רמו כוה שיקוד בשפט פשעים ובנגעים עונם
 וכנגד אות' שהיו מתעוררים בגוי' וזכו ל' השם אמר והכאתי
 אתכם במקורת הברית והוא שיקבלו ברית מילה ככל אחיה'
 בני ישראל ולא יהיו עוד ערלי' לב וערלי' בשר כאשר היו בין
 הגוים וגם רמו כוה לכללות האומה שמתוך נביותיהם דבקו
 בלאהם ויתחבטו לפניהם והוא גם כן מסודות הברית אשר זכר
 וכמו שבגאול' מנצ'ים מתו במדבר כדרך המורדים והפושעי'
 שלא האמינו בחלשים כן לעתיד לבא בקבוץ גלות אמר
 וברותי מכם המורדים והפושעים כי מארץ מגוריהם אוביא
 אותם אל אדמת ישראל לא יבאו ר"ל שיובאו ויקפו אותם מן
 הארצות אשר נפשו עם שהם ארץ מגוריהם שהיו גרים שם
 בגלות ויבדילו את המורדים והפושעים מהם לבלותם באותו
 מדבר העמים שהוא בטלואולס באופן שלא יזכו לבא לארץ
 ישראל ולגאות תפועת ה' וכוה יכירו הצגתו ומשפטו והוא
 אמרו וידעתם כי אני ה' ודברתי אבי אל לבי דבר גדול דבר
 אליהו הנביא היה באמרו ששפט הקב"ה את ישראל במדבר
 העמים כאשר נשפט אתם במדבר ארץ מנצ'ים כי הנה רמו
 עוד כוה הדמיו' כי כמו שישל כשיבאו ממנצ'ים הלכו במדבר
 ארבעים שנה ואמריהם התמילו בירושל' הארץ כן ילכו בני
 ישראל בגאולה העתידה ארבעים שנה במדבר העמים ותהיה
 התחלת משפט רכ"ל שאז נעשה המעברת הענומי' משבתאי'
 ודק כמו שזכרתי כי מאז התמילו הנצרות בישראל ובכל
 היוצאים מורעם מאותה שנתעברו בגוים אם בארץ אבוי'א
 ופרובינצי'א ופי'מונט ולומברדי'א וכל מלכות ספרד
 ובארצ'י'א ונבלי'א ורוסי'א ובארצות הקיסקר אשר יש
 מאינו ופורטוג'א וגם במלכות אפוליס ופיוורנסי'א ובארצות
 מיוקדות מארצות ויניצי'א עשו גרושים נעוד ידם כטויה על
 האטוסים אשר מוצע ישראל הם להוציאם מארצם ואמין
 בה' שימיר זה עד תכלום ארבע' שנה אשר אותה המעברת
 שתהיה השלמתם בברית ה'א'שים ורס"ד לזכירת העולם שהיא
 מקץ הראשון אש' מבאתי אבי בדברי דני'ל כמו שזכרתי בספ'
 מעני הישועה כי עם ה' ות שאל' עשו הקן מהמגלה שנמצא'
 ברומי בשנת רכ"א לאלף החמישי הוא אין חלוק ולא סתירה
 בדבר כי אשפר שתהיה תחלת' בשנת רס"ד או רכ"ג ותכלית
 בשנת רכ"א ובשכ' אל דברו הנביא שאמרי שזכר עונם
 המורדי' והפושעים שיכחו בגרוש ולא יבאו בתפועת ה' כמו
 הנדיקים אשר כנגד בני ישראל א"כ אישוא אתם בית ישראל
 א"ש גלו'ו לכו עבודו וזן זה מננה אשית שישאן כן חלילה

אכל הוא דרך גבאי ע"ל שמה שמור כילדוק דש' ושמי
 בת אדום ר"ל עשו כטוב בעיניכם לעבוד הגלולים שהיה
 אחרי זה אם איכנסו שומעים אלי יודעו תדעו זאת עם קדשי'
 לא תשללו עוד במתנותיכם ובגלוליתם כי הנה לא אביא
 אתכם ל ארצו ולא אבחר במתנותיכם כדי להדסיק בגלוליתם
 מעלי ותהיה לפי זה וא' ואת עם קדשי' כוספת כמו וישא
 אברהם את עיניו ויאמר ה' אל הושיע יאמר שאל לא ישמעו
 אליו לשוב בתשובה לא יגיעו לאדמת ישראל כדי שלא ימלט
 שמו עם במתנותיהם ובגלוליהם אמנם הנדיקים לא יהיו כן
 כי יזכו לבא שמה במתנותיה' והוא אמרו כי בהר קדשי' בהר
 ישראל שהוא ירושלים הנבונה מכל הארצות שם יעבדו כל
 בית ישראל כלו בארץ ר"ל כל אשר בשם ישראל יבנה עם
 ארצם ושם אדרגוש את תרומותיכם וגומר וסוד לומר כדפי'
 כיסוף ארצ' ארצם בהוביאי אתכם מן העמים וקבצתי אתכם
 וגו' לתת תפעה למה יבנה אותם כדפי' כיסוף בזמן שיבאו
 מהגלות ויקבצו מן הארצות ולא קודם לזה ואמר שהוא מפני
 שיתקדש שמו לעיני הגוים באמצעותם וא"ש הלא תדעו למה
 אמרתי שכרתי כיסוף ארצה אתכם בהוביאי אתכם מן העמי'
 לפי שאז אקדש ככם לעיני הגוים כי שבאמצעות הקסים
 והשפלות אשר אעשה בזמן הגאולה יתקדש שמי לעיני הגוי'
 וגם אתם עמכם תדעו כי אני ה' כי תגיעו לשלמות הידעי'
 האלהית בהוביאי אתכם אל אדמת ישראל שהיא הארץ אשר
 כשאתי את ידי לתת אותה לאבותי כ'אשק'ימי' הבטחתי ובאשר
 עזברתי עם זה את דרככם ואת כל מעלליכם אשר נטמאת'ם בם
 ונשפית'ם מכם וכוה'א ונקיטותם בכפי'ם שהוא מענין קטטה
 כי האד' המתקדשת על הדבר אשר עשה הוא לוחם ומתקוות
 עם עממו הנה אז תדעו באמ' כי אני ה' מכון וקדוש בעשותי
 אתכם תפועה והגאולה למען שמי לא כדרככם הרעים
 וכעלילותיכם הנשחתות בית ישראל ואמ' זה ג"כ כנגד הנדיקי'
 הזוכים לתפועה לפי שהמה או אבותיהם כבר מאזו להשם
 בגלות וקודם המורכן הנה התבארו בכבוזיה האחת ארבעה
 עיקרים האחד שכני ישראל אשר בגלות מראש פרעות אויב
 יבאו מכלל הדת והתעברו בגוים אף על פי שעבדו עבודה
 זרה לא יבאו מהשגת הש' ומסדר הנהגתו ולא יוכל אחד
 מאלו ועם מרעיתו להיות מעם אחד לא ימליטו ולא
 ימיר אורו הזמן טוב כדע' אז רע בטוב כי הנה עכ"פ ישוב
 אל העדר אשר ממנו לוקח הוא או זרעו ועל ו אמר אדוננו
 מזה והפך יי' אתכם בעמים ונשאתם מתי מספר בגוים
 אשר יבנה יי' אתכם שמה ועבדתם שם אלהים אחרים מעשה
 ידי אדם עין ואכן אשר לא יראו ולא ישמעו ולא יאכלו ולא
 ידיון ובקשטם משם את ה' אלהיך וגומ' שגלה כוה
 שיתמעטו עם ישראל בגלות בנשיעת הגוים שיכלו אותם
 והוא אמרו בגוים אשר יבנה יי' אתכם שמה וגם יתמעטו
 לפי שבסבת הנצרות והשמדות יבאו רבים לבאת מכלל הדת
 ולעבוד אלהים אחרים לא להאמין בהם כנפשו כי אם מפני
 חרבות ומכת סכס והרג ואכזרן כדעתם שהם עין ואכן אשר
 לא יראו ולא ישמעו ולא יאכלו ולא ידיון מפני שלא
 תהיה העבודה ההיא כי אם להמלט מן המות ועליהם אמר

ובקשתם משם ר"ל מתוך אומה עבודה שצונו ופני האופם
 תבטחו את " אכל לא יהיה זה במעשה המכות מפני הפחד
 כי אם בכל לבבך ובכל כשרך וכן כבא עליו ישעיהו כמו
 שפירשתי על קראתי בסיך לי אלה כי תעבור בימים אתך
 אכי וגו' וע' עכמו אמר ימיה במגלת קינות בשם האומה
 אכי הגבר ראה עמי בשבט עברתו שהוא כמו אשר עברו על
 ישראל כמורכב בית ראשון ואמר אותי כהג ויולך משך ולא אור
 על בית שכי ועכ' אע"פ שהלך אותי מארצו וגרש אותי מעל
 פניו לא עזבני מכל וכל ולא סלק ממני השגחתו בהחלט כי
 אך ב' ישוב יהפוך ירו כל היום לפי שהתרת הפנים שיעד
 הקב"ה בעונתו אינו בהסתלקות ההשגחה כמולט לעובד
 למקרי הזמן ולהוראות המערכות השמימיות אם טוב אם רע
 אבל הוא לכד שלא יטיב אותם כי ע"ז תהיה הקמת פנים
 ולא ינעם מזה שישיג בהם להעביט וכמ"ס והסתרת פני
 מהם והיה לאכול ומאווה כרות ורעו' וג"כ לשמר' מן הכליה
 וכיון שזכרתי בתום האחרון ממעבי' השועה הנה א"כ בכל
 מקום שגלו ישראל שכינה עמהם להשיג עליהם כפי מעשהם
 ולשמרם ואף שיבאו מכלל הדת אשר ישובו ובקשו את "
 אלהיהם ואת דוד מלכם וזהו העיקר הע"ו מעיקרי כבואות
 ישעיהו והעיקר הב' הוא שגאלנו " כבאות והוא יקבץ
 כפנות ישראל וכמ"ס והונאתי אתכם מן העמי' וקצתתי אתכם
 מן הארצות והוא העיקר הג' מעיקרי כבואות ישעיהו והג'
 שיקבץ הגליות ויטעולם ימותו המורדים והפושעים המזויקים'
 ברשעתם ולא שבו ל השם והוא העיקר השג' מעיקרי כבואות
 ישעיהו והד' שתדמה הגאולה השעירה לגאולת מצרים
 וכמ"ס כאשר כשפתי את אבותיכם במדבר כן אשפט אתכם
 וזהו העיקר ה' מעיקרי כבואות ישעיהו ואתה רואה שהעיקרים
 האלה אי אפשר שפורטו לא על הגאולה הרומית כדרך
 הנכרי ולא על זמן בית שני שאם כד מהדרין כמו שהתבאר
 בעיקרי כבואות ישעיהו

הנבואה

הג' תמלתי ויהי כשתי עשרה שנה
 במשנה עשר למדש וגו' כן אדם כהה
 על המון מצרי' עד והושכך בתוך ערלים את חללי מרב פרעה
 וכל המורה כאם " אלהים והנבואה הזאת אשר נבא יחזקאל
 על חורבן מצרים אי אפשר לפרשה בשאר הנבואות אשר נבא
 על מצרים שהתריבה כבוכד נאמר מלך ככל לפי שאותו
 שורבן כבר נבא עליו יחזקאל בפרשיות אשר קדמו לזאת
 ולא היה נזק עוד בנבואה הזאת כ"ש שנבוא' הזאת מצאנו
 שנכלל אשור ועילם משך ותוכל ואדום ובס"כ נפון ואמר
 שתהיה מפתים יחד וזה לא היה במפתל מצרים כי לא
 בשתתפה בו אומה אחרת ולכן לא מצאו המפרשים דרך
 לפרשה כי אם על עונש גיהנם שילך עם מצרים ואשור ואשר
 האומות אשר זכר והוא באמת פירוש תפל מבלי מלת
 ומה לו לכבא לזכור פה עונשי גיהנם כדכריהם ז"ל ולמה זה
 שנבא על האומות כעשו ענים לגיהנם כדכריהם ז"ל ולמה זה
 יזכור יחזקאל לענשי גיהנם האומות האלה בלבד ולא השאר
 ולמה לקבצם קרא ערלים ולקבצם לא קרא כן ואיך לא זכר
 בגלגל ככל שהוא ראש המצריים ולמה יהיה המון מצרים

כבואה

בבואה אקרת באמת עשר' שנה כראשון באחד למדע וכמשכו
 הדברי' על אותו מורכב שיעשה כ"כ במכרי' עד פ"ו יהי בשני
 עשרה שנה בשני עשר מדע באחד למדע שאז באתהו הכבוד'
 לכאור לו עבן המורכב האחרון אשר יבא על מכרי' בזמן קבון
 הגלויות והוא אחרון בן אדם שאי קנה על פרעה מלך מצרים
 שאותה הפך' כלה על המורכב האחרון ידבר והוא או' כי כה
 אמר יי' אלהים מרוב מלך ככל תבואך במרכות גבורים אפיל
 שמוך עריבי גוי' ר"ל עם היות שחבר מלך ככל תבואך עתה
 הנה באחרית הימים לא לבד מרוב אחד כמרוב מלך ככל תבא
 עלך אבל במרכות גבורי' רבי' אפיל המוכר והם עריבי הגוים
 ומלכיהם שיטדרו את גאון מכרי' ויסימירו כל המונה ועל רוב
 חללי מצרים שיהרגו אמר ממטל והאבדתי את כל בהמתה
 מעל מים רבים וגו' כי לפי שהיה כל טוב מצרים תלוי ביאור
 המטל כאלו יסרב ויבש והדגה אשר ביאור מהו והוא או' או
 השקיע מימיה' כי למיעוטם לא יאשרו כי אם בקרקע היאור
 ובהרות' בשמן אולך כי מפני שלא תעבו' כו' רגל אדם ופרסו'
 בהמה יהיו המים כלולים כשמן וביאר הכמשל ביאור ובדגים
 באו' כתי' את ארץ מצרים שמה ומשמה שהיא המשל ביאור
 וכן בהכותי את כל יושבי בה' שהוא המשל באכבוד הבהמה
 וכבר פירשו מ"ל הכבואה האת לעתיד לבא כמו שאמרן
 בס' מלך אין בן דוד בא עד שיבוקש דג קטן לחול' ולא ימנא
 סכ' או אשקיע מימיה' וכמו שבארתי במאמ' יאעו' משיחו' כ"כ
 עיון ראשון ומתם דבריו באו' קנה היא וקוננה כמות הגוים
 תשכנה אותה על מצרים ועל כל המונה וגו' ואשרי שכבא
 על המורכב העתיד הזה שיבא על מצרים באה' לו כבוא' אבית
 ד' ימים אחר' הראשונה בן אדם כהה על המון מצרים וגו'
 להודיעו מה שמך על אותו מורכב מכרי' ואמתת עני' הוא
 מה שבארתי לך במעין היא ממעיני ה' ופועה והוא שקודם
 הגאולה העתידה יתעוררו הנצרים בני אדם אשר בארכות
 המערכ ללכת לכבוא ארץ ישראל וכל ארץ הנגב וילכדו ארץ
 מצרים ראשונה ואת כל ארץ ישראל ובכל שהוא כלו היום
 ממלכות מצרים ויסריבו את מצרים ויהרגו המון רב ויעבוס
 בקרבה וכשישמעו אשר האומות מארכות המורכב והנפון
 אכוריו הנצרים אשר עשו במצרי' ובארץ ישראל ואשר הארכות
 יפסדו וירעדו מפניהם שן יתפסדו גם על ארכותם ויעזו
 להם ככה ויקבאו על זה גם על היות הנצרים לוקחים להם
 ירושלם מקום הקדושה ושער השמים גם כפי אמונתם שגם
 על זה יקבאו קבאה עבומה וע' שאמר בס' זכרתי למעלה
 והיתה חלמה כבוס בפול חללי' במצרים וגו' כוז ופוט ולוד
 וכל הערב ובני ארץ הברית אתם במרוב יפלו שארץ הברית
 היא ארץ ישראל ופרט אותה לפי שעליה לכבשה תהיה עלי' ת
 הנצרים שמה ומפני זה יתקבכו העמים ממורכב ומפסון
 ויבאו על הנצרים ויערכו אתם מלממה קרוב לירושל' ויהרגו
 אלו לאלו מכה רבה והיתה להם עת כרה גדולה כי יתמו
 משא' מן הארץ ויהיה הקמת יי' עליהם והאזורים ההם
 היום בני ישמעאל שהסריבו בית ראשון והגלו עשרת
 השבטים והנצרים בני אדם שהסריבו בית שני בהיותם
 מתקוממים אלו עם אלו למש' ל על אדמת הקדש יבאו לקבל

עליה עונש מה שעשו ביחיה וכבר העיר על כל זה דביאל
 איש חמדות בסוף כבואותיו כשזכר מלממת מלך הנפון
 ומלך הנגב שאמר גם וישלח ידו בארכות וארץ מצרים לא
 תהיה לפליטה ומשל במכמרי' הזהב והכסף וכל חמדות
 מצרים וגו' וזה כלו הוא ממה שיעשו הנצרים בארץ מצרים
 ושמועות יבהלוהו ממורכב ומפסון הם שמועות אכז' המורכב
 ואכז' הנפון הבאים על הנצרים שלכן לא זכר מערב וכמו
 שפירשתי גם ועל זה באמת כבא יחזקאל במקום הזה באמר
 על מצרים ועל חללי' ממי בעמת רדה והשכבה את ערלי'ם
 רונה לומר את מצרים היית מתפארת מכל האומות ועתה
 תרדי ותשכבי' ארץ במלממתך את ערלי'ם שהם הנצרים
 אבל לא תשא' שיעשו לך כמו שעשה נבוכד נאצר שבות וגולה
 כי הם יוכר מכת מרוב וזהו אמרו בתוך חללי' מרוב יפלו
 מרוב כתנה משכו אותה ואת כל המוכיה שעל מצרים ועל
 חללי' אשר זה ולפי שיתקבכו המוני' אומות המורכב ובבורי'
 לעזור את מצרים ולקבוס את נקמתו מיד הנצרים הערלי'ם
 לכן אמר בדרך המשל ידברו לו אילי גבורים מתוך שאול
 את עוזריו ירדו שכבו הערלי'ם חללי' מרוב כלומר שכן
 הקבר יהיו אילי גבורים שהם חללי' מצרים קוראים לו
 רונה לומר בעדו שכבר מצרים יקראו את עוזריו של מצרים
 שיבאו לקבוס נקמתו ומה כמשכה הקבמה שגם כן ירדו
 שכבו חללי' מרוב הערלי' רונה לומר מקריבי מצרים וזהו כלל
 הכבואה ר"ל שהערלי'ם יסריבו למצרים ויבאו עוזר הם
 ויסריבו את הערלי'ם ויסריבו גם העוזרים ההם ואמר ידברו
 על החללי' בדרך המשל כאלו הם ידברו את עוזרי מצרים
 חללי' מרוב וכיבאר הנביא מי הם האומות אשר יבאו שמה
 לאותה מלממה ושיפלו מה גם כן כי יפול עוזר וכפול עוזר
 וזהו אמר מיד שם אזור וכל קהלה סביבותיו קבדותיו כלם
 חללי' והנה לא קרא לאזור ערלי'ם לפי שהם היום
 ישמעאלי'ם כלם כמוליס אבל אמר ששם לאותה מלממה
 יבא מלך אזור וכל המונב ואמר סביבותיו קבדותיו שחור
 למצרים לפי שהם יבאו לקבוס נקמתו מאת הנצרים שהרגו
 את המונב ולפי שגם בני אזור יפלו במלממה רבים מאד
 לכן אמר סביבותיו קבדותיו ר"ל סביב מצרים יהיו קבדות
 אזור לא באותו מקום שהיו קבדות המצרים אבל שיתקבכו
 אליהם בהריגה והוא אמרו אשר כתבו קבדותיו ביכתי' בור
 והי קהלה סביבות קבורתה כלם חללי' נופלים במרוב וכת
 הסבה למה יפלו האזורים שם במרוב ואמר אשר כתבו חתית
 בארץ מים ר"ל שהאזורים עשו שבר על שבר בארץ ישראל
 בגלות השבטים שהיא ארץ מים ועל זה יבאו לקבל עבש
 שמה עוד אמר שם עילם וכל המונה סביבות קבורתה כלם
 חללי' וגו' ר"ל גם אכז' עילם שהוא מדי' וכל המונה יבאו
 לאותה מלממה כשמשם את שמע מצרים וילחמו בנצרים
 ויפלו שם גם הם חללי' במרוב אשר ילחמו עם הערלי'ם וירדו
 או ואל' ארץ חתיות ר"ל עילם והערלי'ם לפי שהערלי'ם ההם
 כתבו חתיתם בארץ מים ולכן יבאו גם הם כלממת את יודי'
 בור ולפי שעילם שהוא מדי' לא המריבו ארץ ישראל עם היות
 שמשלו

משמיע ישועה

שמאלו בהם הנה נעבדו בתוך המללים מפני שהם זכרים ג"כ
בתנו חתיתם בארץ חיים בהיותם מואלי בארץ פעם במעב
בין הנתיב ופעם באופנים אחרים ועל עול בתוך מללים
מתוך משכב לה ככל המוס' שדומה לעולם ואמ' שהיו סביבותיו
קברותיה כלם ערלים מללי מרב ר"ל שהיו סביבות עולם
חללים רבים מהערלים הנכד' הלוזמי' בהם ואותם הערלים
היו קבר לעולם לפי שהיו לו על לו מואלם על פני השדה
הנה הקבר ככל זה היא לפי שאכזי עולם הכוכר כתנו חתיתם
בארץ חיים בהיותם מואלים בארץ ישראל והסתכל שבאשור
אמר אשר כתנו חתיתם בארץ חיים לפי שהם הגלו את השבטי'
והרשיעו לעשותם הם בעבדם בארץ ישראל וכן את על הערלי'
אשר כתנו חתיתם בארץ חיים כי גם הם הקריבו בית שבי
והגלו את ישראל מעל אדמתם אבל בעולם לפי שהם לא הרעו
לישראל בכבוד מדעת אבל שיעו למוסרם וכוו לעבד כבין
המית לכ"א מהם כי נתן חתיתם בארץ חיים ולא אמר כתנו
באלו הם לא כתנו בעבדם האמתה אבל כתנו בשם ועב'ו
נעבדו כפי השאם וישאו כלימתם את יודרי בור עוד אמר
שם משך טובל וכל המונה סביבותיו קברותיה כלם ערלים
ממללי מרב כי כתנו חתיתם בארץ חיים ואם היו משך ותוכל
מארכות הכסון מבני יפת כדברי הזפרשים הנה הם בלי
שק גויי גוג ומגוג כמ' אחריו זה כן אדם שים פניך אל גוג
ארץ המגוג ואל ראש משך ותוכל שגם הם יבואו אל המלמה
הואת כמו שיבאר בפרשת גוג ויהיה לפי זה פי' הנה שגם
משך ותוכל יבואו לאותה מלמה והיו שבינו אל מכרים וגם
היו קברותיו של עולם הערלים המואלמים עליו ועל'א בלם
ערלים מללי מרב כי המללים הם הנכרים ולפי שכני עולם
מתו בתוכם לכ"א שהיו הערלים המללים קבר לעולם וכל
זה לפי שמך ותוכל כתנו חתיתם בארץ חיים כי הם באו
עם כבוד לכבר במורכן בית ה' ולמה יהיה מעבדם שומות
מללים אבל יוסף כן גוריון כתב שמבני יפת הם בנרפת על
בהר שייאל ומהם בארץ ברטאני' על בהר לרא וכו' תוכל
הם בפיטא וכו' תירם הם האינגליש' וכו' אשכנז הם כני
אלמני' והסתים הם הרומיים החובים בקעת קפסאני' על
בהר תיכריאו וכו' תרשים ישבו בטושקאנה ויהי גבולם עד
בהר תיכריאו וכו' יון ארנם ידועה וכן בני תוגרמה שהם י'
כמו שזכר וכל זה ממה שזרה שבני יפת כתשבו במלך
האיאורופה ומשך ותוכל הם היום ממלל הנכרים והסבימו
בה כל המספרים בקפרי דברי הימים אשר לרומיים שהם
אמרו שבני כח חלקו ביניהם את הארץ שאלו במקמת' שהיתה
עתידה להתישב ושנפל חלקו של שם בארץ האשייה וחקן
של הם באפריקה ושית לקח לו האיאורופה ואתמלקה
לכניו ותוכל יש את ארץ ספרד וברפת ומהם עכרו הם
לאינגלאטי' וכו' ומהם זה הרשום בכתב אחת משך ותוכל הם
היום הנכרים ויהי ענין הכתב הזה שאמרי שזכר ענין אשור
ועולם אשר באו לעודת מכרים זכר אומות הנכרים שהיו
באותה מלמה וראשונה זכר משך ותוכל שנשלו שם מללים
כמו שאר האומות ועליהם אמר כלם ערלים ממללי מרב
ר"ל שהיו ממלל אותם מללי מרב לפי שכתנו חתיתם בארץ

חיים והוא מורכן בית שבי ואמנם אמרו עוד ולא שכחו
את גבורים כופלים מערלים וגו' ר"ל לפרשם כפי זאת הכונה
שגם אלה משך ותוכל בה ותם כופלים מללים לא יהיו כקברי'
בכבוד כמו שהיו כקברי' גבורים רבי' שכבר מתו מן הערלי'
וכתבו בכבוד בכלי מלמחמם ומרבותם תחת ראשיהם כי
כן יקברו הנכרים את הגבורים והפרשים לכבוד ולתפארת
לא יוכו לדבר מזה אחת מהאומות האלה אבל תהי עבותם
על עבדותם ויקבלו שכר מה שעשו והוא שגם הם לא כתנו
קבורה בכבוד לכני ישראל במלמחותם והוא אמרו כי חתית
גבורים בארץ חיים רונה לומר כי מחתה רבה עשו הם גם
כן לגבורי ישראל ויהודה בארץ חיים ולכן יסלו כפגם מובם
ויעשו מדה כג' מדה והיו אמרו ותהי עבותם על עבדות'
כי חתית גבורים בארץ חיים וזהו בתוך ערלים משכר
ותשכב את מללי מרב רונה לומר לכן כאב עשית יעשה לך
שאתה בתוך ערלים ועם המונם תשכר כמו שכבר יבאר
בתוך ותשכב את מללי מרב רונה לומר שלא תקבל קבורה
בכבוד אלא שתשכב עם מללים רבים ועד היות שהבני'
אמר אשר כך בענין גוג ארץ לגוג מקום שם קבר גיא
העובדים הנה יהיה ענין קבורתם שיעשו חפירה גדולה
וישליכו שמה פגרי המללים לטהר את הארץ כקטן כגדול
כנקלה ככבד ומהם שזכר הכניא יחזאל ככאן יתבאר
ביאור שלם אמתת מה שכבר פירשתי בענין גוג ומגוג כמעשי'
הישועה מענין א' כי לא תהיה ביאתו להלחם ב' ישראל כלבד
אבל בעבם וראשונה להלחם עם בני אדום האלים בארץ
הנגב ובארץ הנבי וכו' איתבאר ולכן זכר כאן מורכן מבני'
שהוא תמלת המלמה וזכר האומות אשר יבאו לקום בקמת
מכרים ולבער את בני אדום מן הארץ הנכמת אשר ועולם
משך ותוכל כי אלה כלם יבאו כנגד אדום להלחם בו ולכן
זכר מורכבם יחד ואמרי זה זכר מורכן אדום שהם
מהערלים שזכר ועליו אמ' שמה אדום מלפיה וכל כשייה
אשר כתנו בכבודתם את מללי מרב רונה לומר שבני אדום
יעשו גבורות רבות ומתוך גבורתם יהיו כלם מללי מרב
והמה בכלל הערלים הפחותים ישכחו את מללי מרב עוד
אמר שמה כס' כפון והמספרים פירשוהו על מלכי ככל
וס' דובי אמרו שהם מכידון ואני אשאב שנס' כפון וכל
כידוב' הם משפחות ההודי' אשר מארץ הודו שהם ממלל
הנכרים ולא יוכלו בשם אדום אשר יומם לרומי ולכל הגוים
אשר תחת הכהנתה ודעה והם הנקראים היום ממלכות
הפריששו גואן ואיכס ככנעים לאפסיו' אבל הם מדת ישוע
הנכרי ג"כ ואפסי הדת יבא בעזרת בני אדום לכבוד את א'א
וכל ארץ הנגב ולפי שהם עם כווי וספוי וזין לב לכן אמר
עליהם אשר יכדו את מללים בחתיתם מגבורתם בואים ר"ל
שיבואו מן מולדת גבורתם וישכחו ערלים עם שאר מללי מרב
והתבונן שלא אמ' כאלו שכתנו חתיתם בארץ חיים כמ' שזכר
האומות כלם אולי שלא היו הם במלמחות ארץ ישראל אמנם
אדום לא בא' בו אשר כתנו חתיתם לפי שבענין המלמה הוא לא
תהיה רק על ביאת אדום לכבוד את ארץ ישראל והיה א"כ
הדבר מבוחר בעבשו אבל שאר האומות שלא באו על' וס'
הנכרי

הוצרך לזכור בהם שבת נפילתם שהיא עונותיהם הראשונים
 ואולי שלא ג"כ לא זכרו כנסיי בסוף ולכן אמר על מפלת
 אדום ונסיי בסוף אותם יראה פרעה ונחם על כל המונה
 חללי מרב פרעה וכל חילו ר"ל ששחט פרעה כי הוא נקם
 עם היות שהוא עמו פרעה וכל חילו יהיה מהחללים ובסוף
 הכבואה אמר כי נתתי את חתיי בארץ חיים והושב בתוך
 ערלים את חללי מרב פרעה וכל היוזבו ופירשו שהנה
 נחמנו במלחמה הזאת שתי סבות אחת אלהית ואחת
 אנושית והלשית היא נקמת השם על עמו וארצו ועליו אמר
 כי נתתי את חתיי בארץ חיים ר"ל לנקום נקמת ממחריביה
 הראשונים והאחרונים והסנה האנושית היתה מפני שהושב
 בתוך ערלים את חללי מרב פרעה וכל המוכו ומפני אותה
 ההרגה והאכזריות העמוס שעשו הערלים הנכזרים בפרעה
 והמון מנשים התעוררו שאר האומות לנקום נקמתן ונחמייב'
 כלה וכמדתה על כלל הגם התבארה הפרעה הזאת בשלמותה
 הרחק מאד כההק מודח מוער מדרכי הופעה והאמת עד
 לעצמו ואין להפלה מאשר באו בה הדברים פעם לימד פעם
 לרבי פעם לכבו פעם לנכס' ול האומות פעם בלשון זכר פעם
 בלשון נקבה כי כן דרך הכסאים ונדע ותשכל שכל זה ג"כ
 כבא ישעיהו בפר' קרבו גויים לשמוע שהיא הכבואה השביעית
 שפירשתי ממנו אם לא שם ביאר כללות המלחמה בקוצר
 ומפלת אדום אשר תהיה בה באר באריות ויחוקל ביאר
 כאן המפלה הכוללת באריות וחורבן אדום בקוצר כי מה
 שלא באר בזה באר בזה וכבר זכרתי במעניי השועה מה
 שיראה מדברי הכבואות שגם במלחמה הזאת יבאו בני ישראל
 אותם המקובצים בישראל ועל אדמת הקדש ומאשר יבאו
 מארצות המזרח ועשו להם ראש אהרן הוא משיח בן יוסף
 וימות באותה מלחמה ובני ישראל על זה ובעת ההיא ימלט עמך
 וראה גם כן אף אף יהיה הדבר הזה מקובל אל מחמיו
 הקדושים שאמרו בפסוקי רבי אליעזר שלח מלחמות של
 מהומה עתידים בני ישראל לעשות בארצות הימים עם
 בני אדום שבא"י מפני מרבות נדרו אחת בים שב' מפני מרב
 כטוה ואחת בשרה שב' מפני קשת דרכוה ואחת בכרך גדול
 שברומי שהוא כבדה משתיהן שב' ומפני כובד מלחמה ומשם
 בן דוד יבמה ויראה באבדן של אלו ושל אלו ומשם יבא לארץ
 ישראל שב' מי זה בא מאדום והתבונן אם ידעת בינה כי הנה
 שתי המלחמות שאמרו אחת בים ואחת בשרה הם אשר יהיו
 בארץ ישראל מהנכזרים אשר ילכו שמה והישמעאלים שיבאו
 עליהם כי כל שאר העולם היום נקראים ישמעאלים וכן
 באמר לדכאל ובעת ההיא יתבג עמו מלך הגב וישעיר
 עליו מלך הנפון ברכב ובפסלים ובאניות רבות לפי שהכנרי'
 ילכו מהם שמה מהם דרך אניות בלב ים ומהם ילכו ברכב
 ובפסלים דרך יבשה ולכן אמר ג"כ שם והטה אהלו בין ימים
 להר בני קדם כי יהו אכזריותם על הים והמה כלמים בארץ
 וכראה שהישמעאלים ג"כ יבאו עליהם בשני דרכי' בים וביבשה
 ולכן יהיו שתי המלחמות שמה אחת בים ואחת בשרה ומפני

מפלת אדום שיהיה עמו' עברו כח הישמעאל' לבא על רומי
 כמו שהרומיים הלכו על ירושלים ואז תהיה המלחמה גדולה
 בכרך גדול שברומי וממה שאמרו ומשם בן דוד יבמה ויבא
 לבא יראה שיהיה משיח בן דוד מהיהודים אשר בגלות אדום
 וכמו שדרשו מי זה בא מאדום והנה התבאר בכבוא' הזאת עקר
 הסקמה שיעשה השם בארצות הימי' על כיו' ואויביו בני אדום
 ובני ישמעאל והוא העיקר הראשון מעיקרי נבואות ישעיהו
 וידעת עם זה קצור פרשיות רבות מנבואות יחזקאל באופן לא
 שעברו המפרשים כמו שתראה מעינים אם תשים אליהם לב
 והעיקר הזה אם תשאל לנכרי' מהם יאמרו שהוא עתיד להיו'
 כפשוטו בימי האנטוקריסטו וגם אני אוד' להם כי הוא המשיח
 אשר יבא ויכבד דת ישו וימריב את המאמינים בו ומהם
 יפסדוהו אל עונשי גיהנם וכבר הודעתך מה שיחמייב להם
 מהספק והטעול ואמנם בבית שבי' מבוואר בגלה הוא שלא
 כתקיי' אבל הוא עתיד להתקיי' בזמן ביאת משיח' מהר' בגלה
הנבואה הד' תחלתה כי כה אמר ה' אלהים הנביא אני
 ודרשתי את נאבי ובקרתים וגו' עד בן אדם
 בית ישראל יושבים על אדמתם וערין הפרעה שהכביא זכר
 למעלה בשבת שנים עשרה לגלות יהויכין בא אליו הפליט
 מירושלים לאמר הוכחה העיר רונה לומר סלכדה וכשרפה
 ועליו בא אליו הכבואה על פושעי ישראל אשר סבבו מוכבן
 ירושלים וג"כ על מלכי יהודה שסבבו גלות ישראל באמרו בן
 אדם הנכא על רועי ישראל וגו' יהיו רועי ישראל וספר מרשעת'
 ורוע ההגתם ואלכן ישתלק מהם המלכות כמ"ס והשבת'
 מרעות נאן ולא ירעו עוד הרועי' אותם והגלתי נאבי מפ' הם
 ולא תהיון להם לאכלה שהוא כמו לכל מלכי יהודה הרשעים
 שתינו ולא ימלך מהם איש לא בהיות העם בגלות ככל וגם
 לא בשבוע אל בית שבי' אבל הודיעם שעוד יבא זמן שיגאלו
 השבטם כלם וישבו אל אדמתם וימלך עליה' מלך מבית דוד
 וזהו אומר הנביא ודרשתי את נאבי ר"ל בהיותם בגלות
 ובקרתים כסקרת רועה עדרו ביום היותו בתוך נאבו והם
 כפרשיות ר"ל בהיותן משוזרות כד' פנות הארץ כן אבקד את
 נאבי והגלתי אותם מכל המקומות אשר נפנוו עם ביום עק
 וערפל שהוא משל' ליום המוכבן שגברפה ירושל' ותעל עשנה
 כענן וערפל כלל ארצו והוא צינים מן העמים וקבצתם מן הארצות
 הנבואות אל אדמתם ואז ארעה אותם אל הרי ישראל ר"ל
 בהרי ישראל באפיקים ובכל מושבי הארץ ובכלל אמר במרעה
 טוב ארעה אותם שהוא כמו לכל ארץ ישראל כלה בני היא
 לכל הארצות וכברט בהרי' מרום ישראל שהוא כמו ליירושלים
 יהיה כו' וה' ומלבד טוב המרעה הגב' הרועה יהיה יותר
 טוב ממנו והוא אמרו אני ארעה נאבי ואני ארכיבם ואמר
 את האובדת אבקש כנגד ראובן וגד' ומני שבט' מכסה גלו
 מעבר הירדן כרא' זונה ובאלו כאלו מתוך הקהל ואמר זאת
 הכדשת אשיב כנגד ארנה וזבולון וארנה נפתלי' שכלו אחרי
 בן יאמר ולשבת ארכוש כנגד גלות שומרון שהיה שבר
 על שבר גדול ואמר זאת החולה אחזק כנגד גלות יהודה
 וכימן גלו לכלל ובאמרוהו אמר זאת השמכה זאת
 הקדקת

בשביע ישועה

החוקה אמר שהוא כנגד הגלות הזה שרשעים השמים
והחוקים בו יסודם ועל כלם אמר ארעבה במשפט שרעה
אותה במשפט עוונותיהם ועל זה אמר כנגדם ואחנה באבי
בה אמר ה' אלהים הנני אופט בין זה לזה לאליהם ולעמודים
ר"ל שדרכך בהם ההגמה הפרטית לשפוט את הרשע ואת
הכדיק כל אחד כפי מעשיו ואמר כנגד רועי ישראל שדבר
בהם כראשונה המעט מכם המרעה הטוב תרעו כלומר
שתכחו במלכותי בארץ ישראל ויתר מרעית' תרמקו כרגליכם
ומסקע מים תשתו וגו' ובאבי מרמם רגליכם תרעוה וגו'
כלומר שיהיו ככנענים תחת רגליכם אלא שאתם סבכתם
מורכבם לכן בה אמר ה' הנני אבי וספסתי בין זה כריאה
ובין זה כזה כלומר שבזמן הגאולה העתידה בקדון הגלויות
ישפוט בין כדיוק לרשע כ"ס למעלה וברותי מכם המורדים
והפושעים בי ויען שהמלכים כבד ובכתף הדפו את הנאון
ובקריה' ינצחו עד שיפוטם והוא משל לעבד' סבכתו מורכב
ישראל וגלות' לכן אבי אנשיע לנאבי באופן שלא תהיה עוד
לבו ולגלות וגם כביהם עמם אשפוט בין זה לזה שאבכר
הכדיק מן הרשע כמו טכוכר ובזמן ההוא תשוב הממלכה
לביית דוד והוא אמרו והקיימתי עליהם רועה אחד ורעה
אתהן ויבאר מי יהיה הרועה הזה באמרו את עבדי דוד שהוא
ירעה אותם ולפי שכתלוק המלכות ערקו ישראל מעליהם
מלכות דוד ומלכות שמים יחד לכן אמר שישובו להם שביהם
כאמר ועל זה אמר ואבי ה' אהיה להם לאלהים ועבדי דוד
כאז בתוכם והבטחם שלא ישובו עוד לגלות ולא למלחמות
וברות האויבים והוא אמרו וכיתי להם ברית שלום והשכתי
מיה רעה מן הארץ וישבו במדבר לנצח וישבו ביערים ר"ל
שאפילו במדבר וביער שם מכוים סוית רעות שם ישבו
לנצח וישבו מבלי הזק ועוד הבטחם שעם היות שארץ
ישראל בתקללה בתבואותיה אחרי גולה עמה ממנה הנה
בימים ההם לא יהיה כן כי יתן הקב"ה בהם ובכל סביבותם
ברכה ויריד גשם כעתו כדי שיהיו גשמי ברכה והיו מנד
הפועל ואמר' מנד המתפעל יתן ען השדה את פקיו והארץ
תתן יבולה ולא יהיה כימים הראשונים שאמר בהם וישמן
יסורון ויבעט וישוט לוה עשהו כי אז יראו כלם שממני באות
הכללותים ששכתי את מועות עולם והנלתי מיד העובדי'
בהם שהם האומות ולא יהיו עוד כן לגוים כי לא יוכלו לבא
עוד בארצם וס' השדה לא תאכלם שהוא רמו לאויבים
אכל ישבו לנצח ואין מקריר ותהיה שיבתם על הארץ
תמידית כדבר בעוה וכנמי ועל זה אמר והקיימתי להם
משע לשם ולא יהיו עוד אסופי רעב בארץ והו' מלשון אסוף
אם פס כלומ' שלא יכלו עוד ברעב כמו שכלו כשבא כבוכד
באבר על ירושלם וכשבא טיטוס עליה גם כן ולכן לא ישאו
עוד כלימת הגוים שלא יבאו עוד להעז' בהם ולגלו' בימותם
בסבת הרעב גם שיזכו אל דבוק השכינה והנבואה והוא
אמרו וידעו כי אבי ה' אהיה אתם והמה עמי בית ישראל ר"ל
שיכירו וידעו זה האומן כראותם הכללות' וטובם עד שתהיה
מעלתכם בזמן הגאולה על מעלתכם בגלות בענין הידיעה
והדבוק האלהי במעלת האדם על הנ"מ הכלתי מדבר ועליו

אמר ואחנה באבי נאון מרעית' אדם אתם אבי אלהיכם כל'
שגלות יהיו כנאון לטובת ויכל וכרמל לפני גזויה כאלמה
אבל בזמן הגאולה יהיו כתפאר' אדם ובספרי אמרו אם נאון
למה אדם ואם אדם למה נאון א"ר יוסמן נאון לעובדי' ואדם
למתן יכר ר"ל שאין ספירה בכתוב מאש' קראש נאון וקראש
אדם כי הם בכמות טובות שאם ישל' מיבין הקב"ה מעלה
עליהם כאלו הם נאון פתאים וכלתי בעלי' שכל ולכן לא היו
ראויים לעונם וכמו שאמר שם מה נאון מסבר את האילנות
ואף ע"פ כן אין בעליה מקפירי' עליה אף הקב"ה כן לכמו
שבענין העונות' ישבו כאלו הם נאון או ילדים שאין בהם
דעת ואינם בני עונשין אמנם אם עשו מנזת יתן להם שכר
כאו הם אדם בעל שכל וזהו אמרו ואחנה באבי נאון מרעית'
אדם אתם ואמרי שכבא כל זה על ישראל כבא מיד על הר
שעיר הלא הם ה' הרביעית אשר הנלחמו ובגלותו אטחו היום
הזה ולכן סימן מפלת שעיר לגאולה ישראל ולפי שצאת בני
אדום לישראל היתה מלדה והבטן ומהריון מלדת עשו ויעקב
אבותיהם לכן אמר עליו יען היות לך איבת עולם ר"ל עם
בני ישראל עד שמגרת ומסרת את בני ישראל על ידי מרב
רוכה לומר שהגרת אותם כיום אידם ומורכבם והוא מלשון
יגרוהו על ידי מרב ולכן אמר' בעת אידם בעת עון קץ שהוא
רמו למורכב בית בני שמפני ששאלו אדום כקרא אידם ועת
עון קץ כי הוא היה קץ גלות' ועונם עונם ולכן יעד לאדום
שכחו סבכר דם הרכה לישראל כאלו הוא דבר נמשך מטבעו
כי אדום הוא מבורח דם כן לרם אעשך ודם ירדך שיבא
עליהם המרב ויתרבה בהם דם החללים ובתמי את הר שעיר
לשמה לפי שהכרית ממנו עובר ושב וארכה בו החללים
והשמון כמו שזכור וכבר תרגם יוסמן שם שעיר הוא
הכרך הגדול שבאדום' רומי הרשעה ואינם אמרו יען אמר
את שני הגוים ואת שני הארצות' תהיי' ויראנוה וה' שם היה
רוכה לומר ש' ישראל יהודה' שהם שני הגוים ושתי הממלכות
וארצותיהם יירשו אותם בני אדום והם הרומיים ולא זכרת
ש' שם היה כלומר בית מקדשו אשר המרבת ומפני זה
ועצתי באשך ובקבאשך אשר עשית כלומר כמו שאתה עשית
באשך ובקבאשך על ישראל כן אעשה גם אני בך ובאשר
אשפטך אהיה ידוע ויהיה ככר אלהותי בקרבך כי תכיר
ותאמין שאבי ה' שמעתי כל באבותיך אש' אמרת על הרי ישראל
לאמר שממה יהיו ומהם כתבו לך לאכלה ומלכד זה טעמית
לומר בטנות אלהותי אשר לא כדת בענין ההגמה ויתר
הדברים שעליהם אמר והעתפתם עלי' דבריכם אבי שמעתי
והנה במורכבך תשמח כל הארץ כשמחשך למלת בית
ישראל רוכה לגודל באכס ומכסת ולפי' סאו עם מורכב
אדום תהיה נמנת ישראל לכן סימן אליו ואחנה בן אדם
הנבא אל הרי ישראל וגו' יען אמר האויב עליכם האם שאמר
זה על אדום שהיה שמה בירשו את ארץ ישראל ולפי' שלא
לכד אדום וכה בארץ ישראל כי גם החוקי' בהם הישמעלים
וכל ד' אליהם גבר בה לכן אמר עוד הנבא ואחנה בה אמר
ה' אלהים יען ובישן שמת וסאוף אתכם מסכיב להיותכם
מורשה

מורסה לשארית הגוים שהיתה ארץ ישראל דבר מיוחד לכל
הגוים לשאוף ולכלוע אותה להיות להם למורסה ומעלו
על שפת לשון ודבת עם כלומ' שכל לשוני הגוים היו מדברי'
על ישראל ועל ארנם ומובי' דבה עליהם לכן אמ' ה' להי'
ישראל אם לא באש קבא'י דברתי על שארית הגו' ועל ארנם
ואמ' שארית הגוים על משפחות שמעאלים שנקבנו באותה
אמונה של כביאם וארנם על בני רומי אשר בתמו' את ארנו
להם למורסה שפעמים היו הרומיים מושלים בארץ ישראל
ופעמים הישמעאלים ומפני שכלימת הגוים נשאלת בהיות
ארנכסם להם למורס' לכן אותם הגוים וארנם המה כלימתם
ישאו ויאמס' הרי ישראל שמעת הגלות היתה מקולל' ומתקלל'
בתבואותי' הנה בעת גאולתי ענפכסם תתנו ופכייכסם יתשאו
בימי' הראשונים לפי שהיה לעמי ישראל כי הנה באשר גלו מן
הארץ בתקללו' התבואות שהיו עכוובי' מהגבחה להיות בעבור'
ולכן פשוטם על ארמת הקדש ויטבו התבואות לברכתם ביון
שהם לעמו וישראל כי הנה אעפ' שהם עתה מעשט' בגלות
ולא יטערו לתבואות רבות הנה או יטבו מאלד והוא אמרו
והרביתי עליכסם ארנם כל בית ישראל וגו' ויטבו בזה לעשרת
השבעים ועליהם אמר ויטבו הערס והמרכבות תבכנה ועל
בני יהודה אמר והרביתי עליכ' אר' ובהמה ודבן ופנו והושפתי
אתכ' בקדמותי' ויחר מהזון קדמון והוא אמרו והטובתי
מראשית פסג' ובעגד הר' אר' והולכתי ועל כס' ארם את עמי
ישראל ויפסוך ואל תישאו שמה תבאן ועוד לגלות כי תהיו להם
כחלה ולא תומיק הארץ עוד לשבטם ובה' שפך' להם כבואת
כה אמר ה' ען אומרים לבס' אובלת ארם אתם בלאמרה לפי
דעתי על הגלות הזה בן בני ארנם שזבואים דבה על בני
ישראל שהרביים את ילדיהם כדי לאכול מדמם בגן העסם
וזהו הפנה למורסבות והרבות עבומות באומותינו ינקום
השם נקמתנו על כן הטעם הנביא שלא יהיה לנו הכלימה
הואת עוד וחרו אמרו ען אומרים לבס' אובלת ארם את
ומשכלת גוי' היתה ר' ל' שאת הורגת ילדי הגוים אשר את
זוכמת בתוכס ועליהם אמר גוי' בכנוי לכן ככאתך מתת
יד ארנו לא תאכל עוד אר' ש' אמרו עלך כן וגוי' כלומ'
הגוים אשר ארנם בקרבם לא תשכלי עוד וביאר ענין אמרו
לא תשכלי עוד שהיא שלא אשמיע עליך עוד כל מת הגוים
וחרפת עמים שאומרים עליך זה והמפתסום שיהיהו לומר
שאין ישראל היתה משכלת את ישראל מקרבה הנה התבאר
בכבואה ה' את עיקרים' ה' נקמת ארנם העתידה
להיות בארמת הימים והוא אשר קראו הר שעיכה יורה
על היות רומי' בל' שפך ממה שאמר אתשמי הגו' ואת שמי
הארנבות לי תשיכה וכסוה שהוא באמ' על כבוד הרומי' את
כל ארץ ישראל כמסכן בית שמי כי ארנם הסמוך לארץ ישראל
לא ינס' ארץ ישראל ויחודס בזמן אשר וזהו העיקר הב'
מעיקרי כבואות ישעיהו והכ' משועת ישראל וגאולת' כמון שאמ'
והנבואתים מן העמים וקבכטס מן הארנבות והביאותים אל
ארמתם והוא העיקר הג' מעיקרי כבואו' ישעיהו והג' שישבו
עשרת השבעים וכמ' והרביתי עליכסם ארם כל בית ישראל
כלה והוא העיקר הר' מעיקרי כבואות ישעיהו והר' שגם

באשר האומות מלכד ארנם יהיה נקמת ה' וכמ' אם לא
באש קבא'י דברתי עלי שארית הגו' ועל ארנם והוא העיקר
הא' מעיקרי כבואות ישעיהו וה' שכוון הגאולה העתידה
ימלך עליהם מלך מבית דוד וכמ' והקיימתי עליהם
דועה אחד ורעה אתה' את דוד עבדי הוא ירעה אות' והוא
העיקר העשירי מעיקרי כבואות ישעיהו וה' שתדבק בהם
השכינה והכבואה בימי קד' וכמ' ואני אהיה לה' לאלהים
והוא העיקר הח' מעיקרי כבואו' ישעיהו וה' שלא יא' עוד
לגלו' אשר וכמ' ולא יהיו עוד כן בגו' והוא העיקר ה' לא
מעיקרי כבואו' ישעיהו ואת' הוא שאי אפשר שיפוטו העיקר'
הש' לא כדכך הנב' ולא על זמן בית שמי כמו שהכתיב בה
הנבואה ה' תחלתה ויהי דבר ה' לי לאמר כן ארם
בית ישראל וישכסם על ארמתם וגו' עוד היתה
עלי יד ה' וענין הכבואה הזאת היא כי לפי שזכר למעלה
קסוך הגלות וגאולת ישראל ראה הש' שיוכל האומר לומר
אם היה כסוך להושיבם על ארמתם להם הוכחת אות' משם
לכן הודיעו שהם כבאמונה היו יושבי' על ארמתם ואם יא'ו
ממה היה בספת שטא' זהם וכוון עס זה להודיע לישראל
שכשום זמן מהזמנים שיוכנסו וגלותם לא נתן להם ספר
כריתות מהל' כי לא אלתן ישראל מאלהיו אבל היה
ענינם שבהיות ישע' על ארמת' שהיתה ארמת הקדש מהם
שטאו אותה בדרבס ובעלילות כבוד פס ציהם עד שתחייבו
גלות אבל לא היתה הכוונה שהלית כהגלס בין הגו' לבלות
תמותו פסג' ולא יטבו עוד להיות לו לעם כי היה דרבס
שטומלות הנה שבעה מרמיקה מעלו כל ימי כדתי וחרו
ומקברה אליו אשרי טהמה כן היתה כנס' ישראל שמהלה
לא' ומתקדשת בקדושה משנה ובכבודת החרו והוא ית'
בעלה ככאשר טטאו לפניו הרמיק אותם מפני טומאתם
והגלס לארנבות אבל תמיד היה בכובתו להקדים אחרי
שפחה מעטותיהם והוא אמרו בית ישראל ושב' על ארמתם
ויטאו אותה בדרבס ובעלילות אבל עם כל זה כטימאז
הגדה היתה דרכ' לפני וביאר ענין הנמשל באמרו ואסוך
שמת עליהם על הדש אשר שפכו על הארץ ובגלותם
טומאתם כי זכר הדס להשלים משל הכנה ומפני טומאתם
הם כות' אות' בגו' ויטבו בארנבות והכל היה כמשפט כדרכ'
ובעלילותם אבל עם כל זה אחרי שטאו בגוים כמשך מעבבם
חלו שם קדש והוא באמור הגוים אהם עם ה' אה ומארכנו
ישאו כלומ' שלא יוכל להגין על עמו ומכלתי יכולת ה' לגל'
וזהו שישם כי הם היו עמו ומכלתו ובה' הזון אמר ויטלו
את שם קדש' לא שהם יטללוהו בענם כי אם שבספת גלותם
וכדתייהם בהיותם עם ה' יהיה מוטל' שמו בגוים ולכן אמר
ואמול על שם קדש' אשר טללוהו בית ישראל בגו' אשר טאו
שמה כי מפני שטאו שמהימסך הטלול בין הגוים ואמר לא
למעבכס אכי עושה בית ישראל כלומר שלא תהיה גאולתם
בזכות הדור כי אש' לשם קדשו אשר טולל בגוים ולכן אמר
בהכרח אקדש שמי ששם היותו גדול הוא עתה מוטל' בגו'
ויהיה זה באופן שהגו' עמ' יכירו וידעו אלוהי באמנות
ה' ואלות אשר אנפס כעייכ' לעיניהם וזהו וידעו הגוים

בשמיני יסועה

כי אבי ה' וגו' בקדש ככס לעיניו והנה היה זה כשאקח
אתכם מן הגוים ואתקבץ אתכם מן הארצות ואביא אתכם אל
ארמתיכם ולפי שעה משלו בענין הכנה אחר ודקתי עליכם
מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם כי כמו שהכנה כדי
להתקרב לבעלה תעכל במים מים להטהר מהטומאה
כן ישראל יסרו מעליהם עונותיהם בענין שיאזרו טהורים
ופיגוסים מהם והנה יקם זה הקב"ה לעצמו באמרו ודקתי
עליכם לפי שהטובה לא תשלם כי אם עם העור
האלהי וכמ"ס השיבנו ה' אליך וכשנה וכדי שלא תשובו
למטע עוד אתן לכם לב מדם ורוח מדסה אתן בקרבכם והו'
רמו ל' יוסר התאוות וממלאת השכל ועל בטול יצר הרע
אמ' והסי'רותי את לב האבן מבשכ' ובתתי לכם לב בשר וי'ת
לב מדם ורוח מדסה לב דמיל ורוח דמיל ותרגם לב האבן
ללב בשר ורוח תקיף באבן ולב בשר לב דמיל לקדמי
למעבר רעוטי וככרתי זכרתי פעמים מהו הכרטה כי עוד
הנה שאינו בטול הבמירה והאפשרו' ויהיו כפי אדם מוכיח'
במעשה הם אלא שיעשה הקב"ה לעיניו כל כך מהאמות
והמופתים עד שיפגרו ל' ה' ול' טובו ולא תהיה בהם כעויה
אל התאוות הגשמיות כי אם אל השלמות כמו שהיה באדם
הראשון כשזכר קוד' קטלו ואמ' אמרו אסרי כן ואת רוחי
אתן בקרבכם הוא רמו אל הנבואה שתמול במוכנים אליה
בזמן ההוא וגם ככללות' יבא השפע העליון באופן שית'שבו
בכל מעשיהם ועל זה אמר ועשיתי את אשר במקי תלכו
ומשפתי תשמרו ועשיתם ואפסר עוד אנלי לפרש ורוח מדסה
אתן בקרבכם על תמיית המותם שאותם הקמים יהיה להם
לב מדם ולא לב האבן ובאמצעותם ישלמו כפי אדם כלס
וזהו אמרו ועשיתי את אשר במקי תלכו וגו' ועל אלו אמר
וישבתם בארץ אשר נתתי לזבותיכם ותדבק ככס השכיבה
העליונה והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים וביאר
שם היעודי' ההם אם מה שאמ' והייתם לי לעם כאן והושעת'
אתכם מכל טומאותיכם כי כאשר יתלקחו מהטומאות
ומהשפטים יהיו עם אלהים וכן ביאר מה שאמר ואנכי אהיה
לכם לאלהים באמרו וקראתי אל הדגן וגו' ר"ל שכל
התבואות יהיו נמשכות ומבורכות ממנו י"ת באופן שלא יתן
עליהם רעב וכן יתרכה פני העץ ותבוכה השדה כדי שלא
יקחו עוד חרפת רעב בגוים ואז תוכרו את מעשיהם הרע'
שהם הפשעים הגדולים כע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים
ומעלליכם אשר לא טובים והם שאר העבירות שאינם כל כך
חמורים ולא תהיה אותה זכירה כדי לשוב לעשו' אבל בהפך
שתלמנו ותתקוטטו עם עממכם על אות' העובות והתועבות
אשר עשיתם ועל זה אמר ובקויותם בפניכם שהוא מלשון
קטנה כמו שפירשתי למעלה וכאשר תזכרו דרכיכם
ומעלליכם אז תכירו ומדעו שלא למענכם אני עושה את
הנאולה ואת התשועה כי אם למען שמו כמו שזכר למעלה
ובזמן ההוא שאטהר אתכם מכל עונותיכם והושפתי את הערי'
ר"ל ערי ישראל המרבות והאך הריא שהיה בשמה בזמן
הגלות תעברו ותזרע במקום שהיה שמה לעיני כל עובר
וזכר א' אמרו האך הלו ונתת ואמרו שוור לעיני כל עובר

שאמר למעלה שבהיות האך שמה העוברי' כה היו אמרים
האך הלו שעתה היא בשמה ושמה היה כגן עדן ר"ל
בשבת ישראל עליה והערים שעתה הם בשמות ומהרקות
בזמן ההוא כבוכות שבו ר"ל חוקות וכבודות היו בשמים
ולזהו זה מקובל בניה' כאשר עתה אותם שכיבו' זה' שלא
האך כבודכמה ויראו בניה' ישובה במעט זמן ידעו כי יד
ה' עשה זאת ועל זה אמ' וידעו הגוי' אשר יאזרו שכיבותיכם
כי אני ה' בכיתי הההרסו' לטעתי הכשמה אני ה' רכרתי ועשיתי
ר"ל דכרתי על הכביאים כל זה ועשיתי כמו שהבטתי ואם
תאמרו איך אפשר זה בהיות שמתעטו ישראל בגלות ולא
כשאלו כי אם מעט אחד מעיר ואנים ממספחה הנה להשיב
לזה אמר כה אמר ה' אלתיס עוד זאת אדרש לבית ישראל עוד
איהיה כדש להם כזאת הכרטה שזכור והיא להרבות אותם
כנאן אדם ר"ל שארבה אותם אדם כמו הנאן שהיא בעצמו
מתרבה מאד ולא יהיה רבויים ספת בעטם וגאותם כמו
שהיה מקדם כי הם יהיו כנאן קדשים הקרבים על היחבם
בקדושתם וכן ירושלים במועדה שהיו ישראל מביאי' ביכושל'
במועדים שלם פעם ס בשנה כאן הרבה פעולות לרגל כן
תהיינה הערים המרבות שארץ ישראל מלאות כאן מרעיתו
של הקדוש ברוך הוא שהם אדם אכל עם היות שהיו כנאן
בערך אל הרועה אותם הנה הם בעמם יהיו בעלי שכל
ומכמה רבה והוא אמרו וידעו כי אני ה' שאר שלמות הדיע'
ומעלתה הנה התבררו בכבואה הזאת ה' עיקרים הא' תשועת
ישראל וגאולתם כמ"ס ולקתי אתכם מן הגוים וקבצתי
אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל ארמתיכם והוא העיקר
הג' מעיקרי כבואת ישעיהו והכל שתהיה תשועתם כפי
גודתו י"ת מכל זכות הדור כמ"ס לא למענכם אני עושה בית
ישראל כי אם לשם קדשי והג' ששכח השכיבה והכבואה בקרב'
כמו שאמר ואת רוחי אתן בקרבכם וגו' ואנכי אהיה לכם
לאלהים והוא העיקר ה"מ מעיקרי כבואות ישעיהו והד'
שימול ה"מ לבבם הערל באופן שלא ישובו עוד לגלות אמר
כמ"ס ובתתי לכם לב מדם ורוח מדסה אתן בקרבכם
והסי'רותי לב האבן מבשכ' וגו' והוא העיקר ה"א מעיקרי
כבואות ישעיהו והה' שאמות העולם יקבלו אמונת השם
כמו שאמר וידעו הגוים כי אני ה' וגו' והוא העיקר ה"ב
מעיקרי כבואות ישעיהו ואזה רואה שהעיקרים ה"ה א"א
לפרשם כפי הסברא השנה לא על הנאולה העתידה כדרך
הכברים ולא על זמן בית שבי כמו שהוכחתי בעיקרי כבואות
ישעיהו ושם עתידים להתקיים בבית משחנו
הנבואה הו' תמלתי היתה עלי יד ה' וגו' עד קט
לך ען אמר ולפי שהנבואה הזאת היא
בעיני גדולת הערך ראיתי להעיר עליה ספקות כפי פשו
הכתובים הראשונה אם המיתם שהיה יחוקל היו דרך
משל או היה הדבר בפשוטו של כחוב וכבר
ידעת שעל זה חלקו בפרק חלק והיתה דעת רבי ליעזר
שמיים שהיה יחוקל עמדו על דגליהם ואמרו סרה ורבי
לעזר בנו של רבי יוסי הגלילי ורבי יהושע ומכמים אמרים
הסכימו עמן אמנם רבי יהודה אמר באמת משל היה והנה
הרב

הרצ המורה ושאר נכמים שגאו אחריו כלם פירשו הנבואה הזאת דרך משל על קבוץ הגליות אבל למאן דאמר שהיה העבין כפשוטו יקשה אמרו בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה הנה אומרים יבשו עצמותינו אבדה תקותינו בגורנו לנו שמורה באמת היות המראה משל ואמנם למאן דאמר שעבין העצמות ה ה משל לאבשי הגלות כל בית ישראל אמרו כשבא למאן הנמשל העצמות האלה כל בית ישראל המה הנה אומרים יבשו עצמותינו וגו' לכן הכבא וגו' הכבי פותח את קברותיכם וגו' וידעתם כי אבי ה' בפתחי את קברותיכם ונתתי רוחי בכם ומייתם שחזק אם כן לעבין הנמשל והיה ראוי לכד שאמר הכבי מעלה אתכם מבין הגוים והנמתי אתכם על אדמכם כי זהו הנמשל ומה לו עוד בקברים וכדום ונתתיכם כל עטן שנמשל לא כוכר קברים כי בבקעה היו עצמות ומה כוכר אם כן לומר כנמשל הנה אבי פותח את קברותיכם ונשי' שהנביא על שאלת השם התמימה העצמות האלה השיבו יי' אלהים אתה ידעת והנה לא ימלט הדבר מהלוקה אם שמשב הנביא שהיתה שאלת השם התמימה כפי המנהג שהיתה השאלה אם יוכל הקב"ה ביכלתו ימיו או אם שמשב שהיתה השאלה אם ישיבנהו לא הבלי בעל תכלית למי' על דרך כס והיה ראוי א"כ ששיבנהו ידעתי כי כל תוכל ולא יבצר ממך מזמה ואם שלו על העתיד להיות היה ראוי ששיבנהו כן ימיו כי הנביא לא יספק בעקר תמיית הממים ולמה א"כ לא השיבו באחד מהפכי האלה ואמר לו ה' אלהים אתה ידעת הלל ידענו כי אל דעות ה' גם כי אמר אתה ידעת כלשון עבר והיה לו לומר אתה ידע או אתה ידע ושלישי במה שבא יעוד הרוח כפול ומכופל שאמ' הנה אנכי בותן בכס רוח ומייתם ואמר עוד וקרמתי עליכם עוד ונתתי בכס רוח ומייתם ומה כוכר לבא א"כ יעוד הרוח שבי פעמים והרד"ק פי שהראשון הוא עיקר והשני כוכר ביאר בשני א"כ יביא הרוח באמנו שיביא הגידים והבשר והעור ובאשרוכה יבא אותו הרוח אשר זכר וכל זה איננו שוא לי כי הנה כפי דרכו היה די במאמר השני' הראשון אין כוכר בו וכביע' אם ה ה יעוד הלוי על הדברים כלם בשוה ר"ל על הגידים ועל הבשר על העור ועל הרוח תקיים ויבא לפועל בעבין הגידים והבשר והעור כמו שאמר ויהי קול בהכבאי והנה רעש וגו' וראיתי והנה עליה גידים ובשר עלה ויקרם עליה עור מלמעלה אין לא בא הרוח ב"כ מכא אותו יעוד והוכרך לבכואה שנית עליו כמו שאמ' ורוח אין בהם ויאמר אלי הנבא אל הרוח האם קבר' ד השם מהבי' הרוח מכא מנותו הראשון' כמו שהביא שאר הדברי' וגם מה עבין אמרו הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת ה הרוח שהו הכפל דבר' ומותר מבוא' ומייתם באמרו מד' רוחות בואי הרוח ויורה שהיה הרוח הזה אויר מהרוחות הנושבו' הבאים מכל הפאות וכן משבו הרד"ק שכתב. ול זהו רוח קיים לפיכך אמר מד' רוחות כלומר מאיזה דבר שהיה כי הוא מהאויר ומה שאמר ונתתי רוחי בכס הוא רוח השכל לכך אמר רוחי ע"כ והתימה ממנו כי גם הרוח הסומי לא יתהווה מן האויר כמו שמשב כי הוא כולד מהדק שכליות כמו שכתבו הרופאים כ"ט שהרוח הנאמר באין יכלול

גם כן רוח השכלי דאי לא תימא הכי יתמי' שהיה היעוד שילדו כן המות שדה ואף עכ"ל אמר בו רוחי הנה אמר וידעתם כי אבי ה' ולא תפול ידיעה כי אם ברוח השכלי ושלמה אמר והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה וידוע שעל הרוח השכלי ידבר עם היות שלא אמר בו רוחי ולכן יקשה אמרו על הרוח השכלי שיבא מד' רוחות כאלו הוא אויר פשוט וגם יקשה אמרו בואי הרוח ופמי בהרוגים האלה טורה שנפש אחת תמול בכלם כדעת אבן רש"ד והוא כפי' מבוארת בבבל תורה והיה ראוי לומר בואו הרוחות כי אם לכל אדם כפש מ' והדת כבדלת מזולתו ורש"י כתב שאמר מד' רוחות בואי הרוח שכל מקום שהלכו נשמותם לשוט לארבע רוחות משם יתקבצו ויבאו וגם זה רחוק הוא כי אם היה שהגופות כלם היו בבקעה באותה העצמות מה להם לכשמות לשוט כד' רוחות העולם ולא היה להם כי אם ללכת למקומם אם למקום השכר ואם למקום העונש לא לשוט בארבע רוחות עולם באמרו והעלתי אתכם מקברותיכם עמי שאתה תניא שזכר כאן שלשה דברים הא' הנה אבי פותח את קברותיכם ובוה לא אמר עמי והב' והעליתי אתכם מקברותיכם ובוה בלבד אמר עמי והג' והבאתי אתכם אל אדמת ישראל ובוה גם כן לא אמר עמי ואי אפשר לחשוב שהיה זה במקרה כי הנה הנביא חזר לזכור שלשם כפסוק השני ושמר אותו דרך ענינו שלא אמר מלת עמי ביעוד הראשון ולא באחרון כי אם באמצעי' ש' וידעתם כי אבי ה' בפתחי את קברותיכם ובעליות אתכם מקברותיכם עמי וגו' והנמתי אתכם על אדמתכם וגו' וראוי אם כן לשאול למה לא אמר בכלם עמי כי אם בלבד בהעלאת מהקברים ופי' הנבואה הזאת והתק' ספיקותיה כך הוא אבלי אין בדיכו להכריע אם מתי יחזאל היו משל או היה הדבר כפשוטו כי מי ישלם ידו בין גאו' עולם להכריע במה שחלקו בו אכל לבד אודיעך שגם שנודה שהיה הדבר כפשוטו וסקמו ומו' אותם הממים בין שהיו מבני אפריים שמהרו את הקץ ללאת ממנרים ומהרגו בגת זבין שהיו אנשים שכפרו בתמיית המיתית או שמתו בבקעת דורא אם היה שמו עמה ועמדו על רגליהם הודיע הקב"ה לנביא ספק יהיו כל בית ישראל שמתו בגלות שעוד יקומו מקבריהם ויבאו על אדמת ישראל בי מה שקרה לאלה יקרה להם גם כן וזה עבין אמרו כפי זה הדעת העצמות האלה כל בית ישראל המה וגו' ואם כאמר שהיה הדבר משל שהוא היותר מתייב על הלכ לא יתעלה על לנך שהיה הנמשל קבוץ הגליות וסקרא לארצות הגלות קברים באמרו הכבי פותח את קברותיכם ושעל ידיעה שתתחדש בזמן הגאולה אמר ונתתי רוחי בכס ומייתם כמו שפירש הרד"ק כי הנה ליעוד קבוץ הגליות לא היה הנביא צריך למשל וכמה פעמים נבא על הם באין משל ולא במידות אבל הייתה המראה הזאת משל לעבין תמיית הממים הכוללת שתייה סמוכה לזמן הגאולה ולכן היה המשל הזה מתמיית העצמות היבשות שראה הנביא באותה בקעה שהיה הנמשל בה תמייה אשר תהיה באחרית הימים ולכן אמר כביאו הנמשל הכבי פותח את קברותי' והעליתי אתכם מקברותיכם

לכ ב ג ג ג ג וגו'

משביע ישועה

וגו' ונתתי רוחי בכס ומייתם והנבואה הזאת היא תכלית הנפלאות והעצומה שבהם האומנם הודיע הנביא כפרסה שאמריה שקודם אותה תמייה שהיא התכלית האחרון יקדם אליה קבוצ הגליות וכפרסת קף לך עץ אחד וגו' ונס' אחרי אותה פרסה הביא נבואת גוג להודיע שקודם אותו קבוצ הגליות והנאולה העתידה תהיה מלמדת האומיות וכמות הש' מהם הנך רואה בעיניך ענין שלש נבואות הלא שפאו זו אחת זו בטרוס והלדנה הראשונה מהתמייה שהיא התכלית והשנייה מקבוצ גליות וגאולת ישראל שקדם אליה והשלישית בנקמת האויבים שקדם לבאולה וכמו שאכתוב בענינם וכיון שקבוצ הגליות בא בנבואה בפני עצמה יתמיים שהנבואה הזאת אשר קדמה לבואת הקבוצ תהיה מעבין אחרי זולתו והוא התמייה כמו שזכרתי והותירה בזה השאלה הראשונה אשר העירתי ואמר שידעו ענין הנבואה בכללותה כנא לפי הכתובים וזכר הנביא שהיה עליו יד' וזכר פיר' הרב המורה בפרק מה שלק טני שיד' ה' היא אחת ממדרגות הנבואה אשר יגיעו לנבואים כי לפי שנים האדם בגס הוא בשר בלתי הגון וראוי לקבל השפע האלעי והנבואה ימשלו הנבואים כאלו הקדוש בכרך הוא המזיק כש בידיו או שמיך את ידיו עליו ובאלו רמז להודעת השפע האלעי על הנביא ואם היתה הנבואה כששועה יהיה ענין זה שהאל יתעלה לקחה בנבית ראשו וינחמה בתוך הבקעה שהיתה מלאה עצמות אדם וכדי שיראה כמותם ואיכותם העבירה עליהם כפי טיבם ורש' כעב שפני שהיה ימאיל כהן כדי שלא יעמו בעצמות האדם העבירה סביבותם וזכר שהיו רכות מאלד בכמותם והיו יבשות מאלד באכותם וכמו כרתי שכלה שהיו הותים שקומו בתמייה רבו מופלג ורמו ביבשות זה יהיה לזמן ארוך לקן הימין ואמר שאלו יתעלה התמייה העצומה האלה ואין פירשו אם ימו בדרכ עכע ולא אם יוכל יתעלה למינות בדרכ כם אבל שאלו אם היו הם ראויים לכות התמייה כפי מעשיהם אם לא ולכן היתה תשובת יי' אלהים אתה ידעת בונה לומר אתה ידעת וראית את מעשיהם אם הם ראויים לשעשה עמהם הנם הנפלא ההוא כדי לקבל שכר אז כדי לקבל עונש ועל זה אמר יי' אלהים רובה לומר הכחוס כדיבו אתה ידעת את מעשיהם ותרע מה לעשות להם גם אשכר לפרש מלת ידעת מלשון רחמים כמו וידע אלהים ואמר יי' אלהים אתה תמיד רחמת והיית מעה כלפי מסד בדוכות הראשונים ולכן גם עתה סלח בא לעון העם הזה כי זה כלו ככלל ע' אמרו אתה ידעת והותרה בזה השאלה הסבית והנה היתה השאלה הזאת לפי שבנבואה שלמעלה אמר יתעלה לא ליעבבם אפי עונה בית ישראל לכן שאל את הנביא אם היו ראויים לתמייה כדי שישבהו כמו שהשב יי' אלהים אתה ידעת אם כפי הפירוש הראשון שידע מעשיהם מי הוא הראוי לתמייה ומי הוא שאנו ראוי אליה ואם כפי פירוש השני לבקש עליהם רחמים ואז אמר לו יתעלה שיכבד העצמות היבשות שמעו דבר יי' כל אף על פי שאם עצמות יבשות ואין בכס הכסה ולא לזות עד שהמיות נמנע אכלבם

ורמו בזה שלא היו מפאת עצמם ראויים לתמייה עם כל זה הסו אונכס ושמעו הדבור האלעי ותכינו מעשה יי' כי נכחא הוא אשר הוא עשה עמך והוא מה שזכר מיד הנה אני מביא בכס רוח ומייתם והרצון בזה הדום שביא בתוכס שמה רוח ואויר נושך יקדם לתמייתם והוא הרעש שזכור אשר זה שזאמר ויהי קול בהנביא והנה רעש ותקרכו העצמות ענם אל עצמו כי הנה על הרעש ההוא שיחדש בתוכס כדי שיקרכו העצמות ענם אל עצמו אמר בראשונה הנה אני מביא בכס רוח ומייתם לפי שהנבועות העצמות ענם אל עצמו היה הכרחי להרכבת הגופו כדי שיכנו לקבל התמייה ועל זה כאמר באמת הנה אני מביא בכס רוח ומייתם ואחרי אותו רעש שקריב העצמות אשר שיתן עליהם גידים ויעלה בשר ורקס שער והתכונן שבענין הרעש אמר לאון הכאה הנה אני מביא בכס רוח לפי שהוא הדום הנושכ שביא מחוץ אבל בגידים ובכשר וכעור לא אמר מביא כי אם נותן ומעל' שס דברים יעשם השס בדרכ כם ולא יבאו מחוץ ובסוף אמר ומתי בכס רוח ומייתם וידעתם כי אני יי' רובה לומר שיתן בהם נפש כוללת הכמות כלם שהוא הדום החיובי הכולל לדעת ראש הפירוסופים לשאר הדומות שבו וכללן חוץ וטעמי וכפי והתמלת כלם מן הלב ועל הדום הכולל הכמות ההם אמר ומתי בכס רוח ומייתם לפי שהמיות כולל לכלם אמנם כנגד כח השכלי אמר וידעתם כי אני ה' כי הוא היודע והמחשיל ובה הדרך לא יהיה יתור כלל בפסוקים כי היה הדום שזכר ראשונה כאמר על הרעש ולכן אמר בו לאון הכאה הנה אני מביא בכס רוח שהוא האויב הבא מחוץ והדום שזכר בפסוק השני כאמר על הכפס שהיא אחת בנושא רבת הכמות וזה לא אמר בה לאון הכאה כי אם לאון נתיבה והותרה בזה השאלה השלישית ואמר ונבואתי כאשר נוייתי להגיד שהיה הדבר הזה בעיני הנביא נמנע כפי הטבע אבל עם כל זה נבא עליו לקיים מנחת הא שבוה להכבד האונכס מיד אשר נבואתו ראה דבר מופלא שכתדש הרעש ותקרכו העצמות והוא אמרו ויהי קול בהנביא והנה רעש ותקרכו העצמות ענם אל עצמו רובה לומר שמיד שכבא בא הדום שיעדו כאשמה שהוא הרעש וכו בתקרכו עצמות האים הפרעו אחד לאחד והוא שמו בהנמה הראויה לגוף האדם כאלו תאמר הראש למעלה ואמר העצמות במכנס הנכון וספר שהגידים והספר והעור כעשו מאלהים וזהו שאמר והנה עליהם גידים וכשר עלה ויקדם עליהם שער אבל הנפש לא חלה בהם וזהו ודום אין בהם היה זה לפי ששם היות שהנביא מנר דקקותו כסס יתעלה פעל במחור העולם ויעשה אותות ומופתים כדי לריו העובדי על ו הנה אין יכולת בידו להביא נפש אנושית ולכרא אדם כי זה יוסם אל הבורא לבדו יתעלה כמו שאמר כי רוח מלפני יעופו ונסמות אני עשיתי רובה לומר בורות הפעלי מים הכלתי מדברים שום בידוד וקראו רוח ככר ישוע אותם השכל השועל שהוא כלי לרכובי והוא לפני וזהו כי רוח מלפני יעטוף אבל הנשמות אני עשיתי אותם ולכן כדי להודיע זה אל הנביא היה שלא בשעשה הנפש על אותם

המתים

המתים מכה כבודו הראשונה ולכן אמר לו הנבא אל
הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח כלומר הלא כתיב לך
באות מיוזם להנבא על הרוח בשמי ולא תמנע מזה להיותך
בן אדם חתני ולהיות השפעת הנפש הפעל ידו ולא מפעל
אמר וזהו אמרו הנבא אל הרוח וכו' עליו שיבא ואף על
פי שאמר בן אדם הנבא ואמרת אל הרוח בשמי כה אמר יי'
אלהים מארבע רמות בואי הרוח והוצפה בזה
השאלה הרביעית ואמנם מהו ענין הארבע רמות האלה
אשר צוה אבי שאף ארבע רמות העולם כמו שצוהו הצרפתי
אבל כיון בזה שזרחה והנפש שתיה נשפעת על
אותם המתים לא תבא בהדרגת זמנית כמו שתחול בעבור
בשילוח במעשה אמו סוכר הפילוסוף בספר בעלי שייס
הראשונה תחול בו כפי ההוכחה ואמר זמן ירוע תחול
בו הבורה החיובית ואמנם השכלית תבא אליו באחרונה
ואמר הגדול והלמוד כי עיר פרא אדם וילך אבל בתחילת
המתים לא היה בן אדם שתחול בהם הרוח כולל הכמות
כלל יחד באופן שבאותו עת יהיה זן ומי וכעל שאר הכמות
טבעיות והכליות כלם וכמו שאמר באדם הראשון שבקומתו
כברא בפניו כברא בדעתו כברא כלומר שלא כברא ילק
וכתגדל אפרי בן אדם בקומת אדם גדול כברא וגם לא
כולד מטוקף ומלוכלך כעבור היובא ממעי אמו גבולד
מלוכלך מלפוח וזוהמות הבטן אבל כנבויכו כברא רופה
לומר בפינו כמו שאמר וייף בגדלן שהיופי בא אחר הגדול
וגם לא כולד עיר פרא ובתלמוד וידע מחין למודו כי הוא
בדעתו שהוא שכלו וגלמותו כברא בן יהיה ענין המתים
בתחייסם שתחול בהם כפי אמת כנבוא רבת הכמות בשלמות
כלם ומפני שהו הכמות שלשה חוים וטבעי וכפשי והבס
השכלי שהיו רביעי והחיות הוא כאמר על כלם לפי שמתו
סוכר הפילוסוף במה שאמר החיות גם בן כאמר על ההשכלה
וכן סתבו סוכר החבורה בספר מ"ב סלק א' בשתוף פי הנה
מפני זה אמר מארבע רמות בואי הרוח רונה לומר שיבא
על הים הרוח שהוא הנפש כלול מד' הרמות החיובי שכלם
והטבעי שבכבוד והנפש שבמות והבס השכלי ואמר ופתי
בהרונים האלה לפי שישאל בגלות הם כלם הרונים מטעמי
הבס כי גם אותם שלא ימותו על יד האויבים ימותו מדאגת
הגלות ולכן קראם הרונים ומה שאמר בזה רוח בלשון פרטי
הוא בערך המין כלו ואפשר לומר שכל כל אדם ואמר ההם
אמרו ב"ל מד' רמות בואי הרוח על כל אדם מההרונים
האלה וכן אמר שלמה ומי יודע רוח בני האדם העולה היא
למעלה והרוח תשוב אל האלהים אף בתה טעם היות
שאמרו על הרוח השכל הנה זכרו בלשון יחיד בערך הזין
או בערך כל אדם ואדם וכבר באר הנב' שהיה הדומ הגופני
בכמות אחד בכל האנשים אבל בשמות השכליות הן רבות
כפי מספר האנשים וכמו שאמר על הפחות הגופניות כי
רוח מלפני יעטוף בלשון יחיד אמנם על הכמות השכליות
אמר בלשון רבים וכמות אבי עשיתי והוצרפה בזה השאלה
השמישית ואמר והנבואתי כאשר נוכי להגיד שהיה הנבוא
בוז וככלם ילא ומרד מהנבואת על הכס השכלי שהוא תחת

כסא הכבוד אבל געשה בזה מה שצוהו השם בהנבואו עליו
ושבתקיימה נבואתו כי מיד באה בהם הרוח ויעמדו על
רגליהם רונה לומר שאותו רוח היה אנוש ולכן שמש נכחי
הקומה והודיעו השם יתעלה שהיה הרבר הזה אם כפי מה
שקרא מתמים המתים ההם או כפי מה שהראהו נבואתו
להיותו מאל לתחיה הכוללת העתידה להיות וזה שאמר
העצמות האלה כל בית ישראל המה שאומרים יבאו עמנו ויבאו
אנדה תקומנו נגזרנו לכו רונה לומר שימותו בגלות ולא
יראו בתשועת יי' לא יהיה בן כי הכס אפי עמיד לפתוח את
קברותיהם רונה לומר שימה אות' אפרי היותם קבורים
שנים רבות ויוביאם מקבריהם ואפרי תחייסם יביאם אל
ארץ ישראל וזה שאמר גם בן וכתתי בכס רוח וסייחם ולפי
שהתחיה תהיה לכדיקים ולרשעים אלה למי עולם ואלה
למרפות לדיראון עולם לכן לא אמר בפתיחת הקברים מלת
עמי כי יפתחו לטובים ולרשעים ולא אמר גם בן לענין
ביאתם לזרן מלת עמי כי כלם טובים ורעים יבאו שמה
למשפט אבל אמר בלבד עמי כענין העלייה כמו שאמר
והעליית' אתכם מקברותים עמי לפי שרמו בעלייה המעלה
והשלמת העליון והכסר שיקבו הגדיקי' באותה הקמיה וזהם
בלבד אמר עמי והוצרפה בזה השאלה הששית ועם היות
שגם בן יקומו בתחיה ממתים אף האומות כמו שהוכחתי
במאמר בדק עולמים אשר עשיתי הנה לא הראה הקב"ה את
הכבוד במראת היות כי אם תחייט עם ישראל אף מתו בגלות
שיקומו בתחיה ויבאו ל רושלים ויגילו בתשועת יי' כמו שאמר
ישעיה שמתו את ירושל' ויגלו בה כל אוהביה שיטו אתה מאז
כל המחללים עליה לפי שבבואותיו אה היו כלם על הגולה
גם כי אחר האומות אף על פי שחיו לא יוכו לשבס החיים
וכמו אמר המאמר על בן לא יקומו רשעי' במשפט רונה לומר
שלא יהיה להם קומה ומעל בתחיה וכדן הוא ולכן לא אמר
חם יחם ואמנם עיקרי התחיה ושריה לא ראיתי להביאם
במקום הזה הלא הם כבוכים באותו המאמר בדק עולמים
אף עשיתי ואלף ערקים כתנתי מהם כנמלת אבות במשפט
הילודים למות והמתים להמות וגם בהקדמת פירוש ספר
ישעיה הכס התבאר בכבואה היות עיקר תחיית המתים והוא
העיקר קוד משיקרי' נבואות ישעיהו ואין מי שיכחש שהעיקר
הזה לא תפקים עד כה לא מהנבאים ולא מבני ישראל ואמנם
שמהיה התחיה סמוכה וקרובה לקבון הגלות כבר התבאר
משירת האזינו ומבואות ישעיהו כמו שפירשתי

רנבואה

השביעית תמלה ויהי דבר יי' אלי לאמר
ואתה בן אדם קם לך ען אדם וגו' עד
סוף הפרשה בהיות משכני סחוס לעולם עוד הכבורה
הזאת הלא אם קטן הוא בעיניך ראש יעודי ישראל הוא
ועניו כמו שוכרתי שאמרי שבכבואה הקודמת ביאר ענין
תחיית המתים העתידה בה להודיע בכבואה הזאת שקודם
התחיה יהיה קבון הגליות ויתאחדו מלכיות יהודה וישראל
ולפי שאדם ען הגדה לקחו משל העמים שבו לכביא קם
לך ען אדם ובתוכו עליו ליהודה ולבני ישראל הכריז רונה
לומר שיכתוב על הען ההוא שהוא ען יהודה וכימן וכבי
לן

עליו את עץ יהודה רונה לומר עם עץ יהודה ועשיתי לך א'
 והיו אחד ביד שכלם יתאחדו וידבקו תחת ממלכת משיח בן
 יוסף וזו הקב"ה לכביא שאמרי שיאמר זה לישראל השאלים
 אותו לא סר העבים מנגד עיניהם אבל יתמידם שמה עד
 שידבר אליהם היעוד השני והוא מהשלמת קבוץ המלכות
 והמלכת בית דוד עליהם כלם ועל זה בא הדבור השני באו'
 ודבר אליהם כה אמר יי' אלהים הנה אני לוקח את בני ישראל
 מבין הגוים אשר הלכו סג' וגו' והבאתי אותם על אדמתם
 וזה כולל למלכות יהודה ומלכות ישראל ששתלם קבוץ ואמרי
 היוקם בארץ אמר ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ בהרי ישראל
 ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיו עוד לשני גוים ולא
 ימנו עוד לשתי ממלכות עוד וכיון כזה שלא יהיו עוד כשאר
 הלוק מלכות מלכות יהודה ומלכות ישראל ולא תהיה
 ביניהם איבה וטנאה כאשר היה בהיותם על אדמתם ולפי
 שהלוק המלכות לא בא כי אם מרשעת המלכ' גם שאלתם
 ואיבתם באה מרשעת העם לכן אמר שלא יהיו עוד לשני
 גוים רונה לומר שובאים ולחמיתם זה כזה ולא ימנו עוד
 לשתי ממלכות מפאת המלכ' לפי שלא יטמאו עוד רונה
 לומר את הארץ בגלותה ובשקויהם ובכל פשעים שהם
 היה סבה למלוק הגוים וסלוק המלכות ואמר והואשתי
 אותם מכל מושבותיהם אשר מטאו בהם להגיד ושמישם
 מחטוא עוד בך ובית א' אשר עבדו העגלים הם ובזוהי הו'
 ושישם מאותם המקומות אשר מטאו בהם ואפשר לפרש
 הכל מושבותיהם אשר מטאו בהם על ארצות הגלות שהיו
 מושבותיהם וארצות מגוריהם וקטאו בהם כמו שאמר
 אדוכנו משה עליו השלום ועבדתם הם אלהים אחרים ומכני
 שש בגואלו במתאיתיהם לכן אמר ושהיתי אותם שטור
 אותם מכל מטאו ופשע באופן שזכו לכל מה שאבדו כי כמו
 שהם נרקו מעליהם מלכות דוד ומלכות שמים כך ימרו
 ויטונו אליהם ימד ועל זה האמר והיו לי לעם ואבי אהיה
 להם לאלהים וזה כנגד מלכות שמים וכנגד מלכות דוד
 אמר ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד ירעה לכלם כי
 כמו שכל מלכי מנצרים בקראו זמן רב בשם פרעה ואמר כן
 בקראו כל אחד מהם בשם תלמי כן יקרא מלך המשיח וכל
 זרעו בשם דוד לעדות שהיה מזרעו וזש על כסאו ירא
 אלהים וסר מרע כמו שהיה דוד וכאשר יבקשו את יי'
 אלהיהם ואת דוד מלכם אז לא תבואם רעה לא נרות ולא
 מלחמות ולא גלות והיו וישבו על הארץ אשר נתתי ליעקב
 כי לפי שאברהם הוליד ישמעאל ובני קטורה ויבאק הוליד
 עזר לכן לא זכר במתנה אברהם ויבאק כי אם
 יעקב לפי שמתנה לו ולזרעו בלבד עד עולם והוא אמרו
 וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי
 כשא' להם לעולם שיעד על נחמיות האומה האומה בארץ ועל
 נחמיות דוד על ממלכתו והתכוון אמרו עד עולם כי להיות
 העולם עמיד לבלות ולהפסק כמו שזכרו מכינו זכרם
 לכרחה בקבלתם לכן אמר עד עולם שיתמידו ישראל
 בארצם ונחמיתם עד שתום העולם ויכלה החלד וגם לא
 יהיה להם קטעה ולא מלחמה עם שניהם מחבב כי

שפוט

לו אשר כלו אליהם ועל אלה שהיו ממלכות יהודה אמר
 ולבני ישראל חבדו וכמו שזכרו לרמוז לכימון שהוא היה
 השנט הנלוה ליהודה בכללותו מיום שחלוק המלכות
 איהם בעבור שגם כן נכנסו במלכות יהודה מנכי שמעון
 וגם קצת משאר השבטים לא נכללוהם כי אם אנשים מהם
 לכן בקרי עשה חבדו וזוהי גם כן טיקח עץ אחד ויכתוב
 עליו ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חבדו כי מנכי
 שחלוק המלכות מלך רבעם שהיה משנט אפרים לכן
 נתחם המלכות כלו לאפרים האמנם מנאו תואנה בדבר
 לפי שיעקב אביו נבכרתינו מתן הבכורה ליוסף
 וישם את אפרים לפני מנשה שמפני זה היה ראוי שקרא
 המלכות בשמו וזה באמר כאן ליוסף עץ אפרים כי עשה
 אב המלכות יוסף כי הוא הנכור ואפרים שומר בו השם על
 אמרו ולפי שהיו במלכות אפרים נאמר שבטי ישראל לכן
 אמר וכל בית ישראל חבדו והנה בעץ האחד היו כתובים
 ארבע תיבות שהם ליהודה ולבני ישראל חבדו ואמנם
 בעץ אפרים היו כתובים שבע תיבות שהם ליוסף עץ אפרים
 וכל בית ישראל חבדו והנה בעץ יהודה היה כתוב ולבני
 ישראל ובעץ אפרים היה כתוב וכל בית ישראל לפי שהיו רוב
 השבטים במלכות ישראל ומיעוטם במלכות יהודה וזוהי הקדוש
 בדרך הוא לכביא שיקרב אותם שני העבים אח' אל אחד רונה
 לומר זה לזה וכל כך היו מתדבקים עד שבידו היו כעץ אח'
 והוא אמרו והיו לאחריים בידך והרב רבי יוסף קמחי פירש
 וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד שהכביא יקרבה זה לזה
 ויחבדו יחד והשם יעלה בדלך גם יעשה שיתאחדו והיו
 לאחדים בהיותם בידו וזוהי שכאשר יאמרו בני עמו
 וישאלוהו על מה מורה המשל הוא שהיה עושה מהעבים
 והכתוב ההמה שיגיד אליהם עבין הנמשל והוא הנה אני לוקח
 את עץ יוסף אשר ביד אפרים שהוא הכולל אותו ואת שבטי
 ישראל חבדו האמנם ראוי לעיין למה זכר ראשונה כזה
 עץ יוסף כי הנה בתחלת הנבואה הזכיר ראשונה עץ יהודה
 ועוד למה אמר ונתתי אותם עליו והיה ראוי שיאמר ונתתי
 עליו את עץ יהודה לא מלת אותם ועוד שלישיית מה עבין
 אמרו אחרי זה כלו והיו העבים אשר תכתוב עליהם בידך
 לעיניהם כי הכתוב הזה היה ראוי להיות למעלה קודם
 וכאשר יאמרו אלך בני עמך לאמר הלא תגיד לנו מה אלה
 לך כי לא תפול השאלה והיא אלא אם היו העבים לעיניהם
 ועוד רביעית מה עבין אמרו ודבר אליהם כה אמר יי' אלהים
 הנה אני לוקח את בני ישראל וגו' כי עבין זה הוא מה שאמר
 למעלה דבר אליהם כה אמר יי' הנה אני לוקח את עץ יוסף
 וגו' ושניהם משל לעבים ולמה אם כן כפל מאמרו ולכן
 נראה לי שהיו הישרים נכבזים הזאת שנים האחד על משיח
 כן יוסף טיקום תחלה ללחום מלחמות יי' והוא יהיה מלך
 על בני ישראל ועל בני יהודה הכמנאים שמה ועל זה אמר
 הנה אני לוקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ושבטי ישראל
 חבדו ונתתי אותם רונה לומר על אפרים כי הוא יהיה
 הראש ושיתאחדו בו גם כן בני יהודה כי הוא ימלוך על
 כלם ולא יהיה בניהם הלוק כלל וזה אמר ונתתי אותם

ישפו להם שלום מכל הנדרין ועל זה אמר וכתיב להם ברית שלום ברית עולם שברית שלום הוא מה אופנים עולם הוא ממה שנתבע שיביא גשמיים בעתם ומתנה הארץ בולה ועך השדה יתן עריו כי זהו הכלל בברית עולם והנה אמרו וכתתים והרביתי אותם פירשו המפרשים וכתתים בארצי או בברכתי ולא כוונת זה בכתוב ויותר כוון לפתח וכתתים על ברית השלום והברית עולם שזכר יאמר שיתן אותם הבריות בינו וביניהם וירבה אותם וכל זה הוא בטוב הגשמי אמנם ברובי אמר וכתתים את מקדשי בתוכם והיה משכני עליהם כלומר שלא תמלק עוד מביניהם השכינה והכבוד והארץ הקדושות שנסתלקו ולא שבו בית שכי כי כלם ישונו בזמן גאולה וייתמידו ביניהם ועל זה אמר וכתתים את מקדשי בתוכי ואמר ששם זה יהיה מוראו עליהם באופן כפלא וזהו והיה משכני עליהם ובה האופן אהיה להם לאלהים והמה יהיו לי לעם ואפסר לפתח והיה משכני עליהם על האמתו ושמייתו העליון שתשכון עליהם על דרך והיו עיני וכלי שם כל הימים וספר שיהיה קדושתם כל כך שתפושט גם בכל הגוים שיבאו לקבל האמונה האלהית באמצעותם ועל זה אמר וירעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם הנה התבאר בכבודו הזאת שזה עיקרים הא' תאזע ישראל וגאולתם העתידה כמו שאמר הנה אני לוקח את בני ישראל מין הגוי אשר הלכו שם וקבעתי אותם ומבתי והכאתי אותם על אדמתם והוא העיקר השלישי מעיקרי כבודות ישעיהו והשני שישובו עשרת השבטים ולא כוונת בכל הכבודות העיקר הזה יותר מפורש מבה המקום כמו שאמר הנה אני לוקח את עך יוסף אשר ביד אפרים ושטו ישראל חבריו והוא העיקר הרביעי מעיקרי כבודות ישעיהו השלישי שיתלך מלך מבי דוד על ישראל ויהודי יקד וגם זה עיקר לא פתחו כבודו הארץ היטב יותר מיוקאל בכבודו הזאת כמו שאמר ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ חבתי ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יתנו עוד לשני ממלכות וגומר ועברי דוד מלך עליהם והוא העיקר העשירי מעיקרי כבודות ישעיהו הרביעי שתשוב השכינה והכבוד והארץ הקדושות להיות ביניהם כרמי קדם כמו שאמר וכתתים את מקדשי בתוכם לעולם והיה משכני עליהם והוא העיקר השמיני מעיקרי כבודות ישעיהו השמיני שימול השם לבבם הערל באופן שלא ישונו עוד לגלות כמו שאמר ולא יטמאו עוד בגלותם וגומר ושבו עליה המה וכביהם וכבי כביהם עד עולם וכתיב להם ברית שלום וגומר והוא העיקר האחד עשר מעיקרי כבודות ישעיהו הששית שיקבלו האומות אמונת השם יתעלה ויכירו וירעו אלהותו כמו שאמר וירעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל והוא העיקר השנים עשר מעיקרי כבודות ישעיהו וכבר הוכחתי בכיבוד העיקרים ההם שאי אפשר שיפורשו לא כלרך הנגרים על הגאולה הרוחנית ולא בזמן בית שני ויתקיים מזה שהם עתידים להתקיים בבית

הנבואה

משיחיה מהרה יגלה
התחלתה והי דבר ה' לי לאמר בן אדם
שם ספך אל גוג וגומר ויתר הפסוקים

שכפרותיה עד בעשרים ומאה שנה לגלותנו כפי דעת המפרשים ענין הנבואה הזאת שאנשי סוף הכפון מבני יפת בארצות הימים אשר קבוץ הגליות והתישבות בני ישראל על ארצות יתעוררו מארצם לבא על ישראל להלחם כס ושיהיה זה לכרוף וללכך הרשעים שבהם ושתעל' אמת השם בהם על בואם להחריב את ירושלים ושא' יהיה רעש גדול בארצות ישראל כמו שיקרה פעמים רבות שנגעו ותרעעו הארץ תהיה חרב איש באחו וישלח אש בהם ומתוך כך יתגדל ויתקדש שמו ואין אמתת הדבר כמו שחשבו כי למה יתעורר אז הגוי הגדול הזה לבא על ארץ ישראל לשאת מירכתי כפון מה שלא תעשה אומה אחרת לא מכריס ולא בבל ואשור ושאר העמים שהיו יותר קרובים ואין יהיה חרב גוג איש ברעהו אש אין אומה אחרת לומת עמו ולמה הקב"ה יכרך לעשות לו כן לכרוף וללכך פושעי ישראל מהם והלא כבר נכרסו ככרוף כסוף ככרוף הגליות כמו שכתבו עליו הכתובים מבלי שיטערו לו הנה הצטר בארצוה אש לא היו לו יתעלה בו תכלית אחר הכרתי אבל תוקה ענין כך הוא מגוב הוא כמו שכתב רש"י שם המלך ומגוב שם האומ' ואף שאמר שהיו מבני יפת שתישבו בארץ הכפון אין ספק שמהם יבאו אוכלוסין מהם להתישב בארץ המערב כמו שכתב יוסף בן גוריון וזהו מה שאמר כאן כשיא ראש משך ותובל לפי האותם שתי האומות יבאו משם והודיע הכביא מי הוא מגוב אשר לא ידענו עש משך ותובל אשר ידענו לפי שיבאו משם כי הנה בראשונה יראה שתישבו בארץ הכפון ואחרי כן אש שלא יכלה הארץ לשאת אותם אז למכות אחרות יבאו משם משך ותובל והלכו להם לגד המערב כי בן עשו אומות אחרות בארצותם לגוייהם שנעתיקו מפה אל פה ואולי שגל זה כקרא העם הסוף משך לפי שמתוך יבא מארצו לרשת משכנות לא לו במערב ותובל שהוא מלשון הולכה והוכחה והראיה על זה שאמר זכר כאן גוג וכיאר האומות שבו עמו אמר עקם כוש ופוט אתם גומר וכל אנשיה בית תוגרמה ירכתי כפון אבל לא זכר שבאו עמו משך ותובל לפי שכבר בזמן ההוא לא היה מהם ולא מהמונס יהיה מה שיהיה ענין הנבואה הזאת הוא כענין הנבואה השלישית ששיחשתי למעלה שכאשר ילכו הנגרים על ארצות ישראל ויטריבו את מכריס ויתקבצו אומות המזרח לבא עליהם יהיה גוג זה מכללם אשר יבא על זה גם כן מירכתי כפון ואם אמת היה הדבר שמשך ותובל הם האומות ארץ המגוב כדעת המפרשים כאמר אש כן שבאותה פתח מסורכן האומות ככלל ענין גוג מגוב כמו שאמר שם משך ותובל שהכל אחד ושכר שמה מפלתו בתוך שאר האומות בקוצר ועתה ספר הכביא אותה פטרט בכבודא בפני עבמה ואם הענין כדברי יוסף בן גוריון שמשך ותובל הם מכלל הנגרים כאמר אש כן שלהיות מפלת גוג גדולה עד מאד לא זכר אותה שם עם שאר האומות וזכר אותה בפני עבמה עתה בארובה אבל מכל מקום לא תהיה ביאת גוג ומגוב על ארצות ישראל כי אש להלחם בכנני' שיעלו עליה ליהרס והמה יבאו גם כן ללקחה להם ואין ספק אכלי האומה הזאת היתה מתחלתה עומת

הכון וזמן לך והיה להם לשמור לפי שמונים רבים שלא
 בלשמת תפקד בארצות הנכס ולא תמסור סגן עליך
 האין אהר אהר בה סוף אלסכנדרוס מוקדון מלך יון
 לא יכול לכבוש ונסגרת בה לא היה עשה כן כי לא
 היה זה מלחמת אל אלא שבאמית הנכס שהיו רמו
 לטוף הגלות תבא אל ארץ משובכת מרוב מקובכת מעמים
 רבים כלומר תבא מארץ בדרך מרחקים ותבא אל
 ארץ ישראל שהיא מאובכת מרוב העמים הנכסים עליה
 תמיד לכבושה אלו לאו ומאזר אחר מקובכת מעמים
 רבים יתבאר לך אמת מה שזכרתי שיהיה ביאצגוג מגוב
 שהם בספת שזוקבנו עמים רבים שהם הנכרים על הרי
 ישראל שהיו לנכרת תמיד פעם משלו בה הדומים ופעם
 היושעאלים וכני ארזים אחרים והיושעאלים אחר כן
 לכדור מידם ועתה היא מעמים הוכחה כלומר שהנכרים
 לכדור מירי הושעאלים שהיושעאלים בה ורצו עליה
 לנשט אותם הנכרים כלם אותו זמן שיתמיד בה ומפני
 זה יתעלה אהר גוב וזגוב כמו הוזה שזכר פתאום ולכבו
 המוקד תהיה כענן לבנות הארץ ולפי שהנכרים אחר
 בזכס את הארץ יבאו לבטא ימים אחרים עליה לכן
 אחר על גוב מגוב והיה ביום ההוא יעלו דרכים על לבנך
 וזשכת תחשבה רעה והיא שזכר בלבנך אהר בא
 ללחום על עיר מכרזובית מקדש מלך ולא עם עם גוף
 מלומד מלחמה כנכרים אלא ששעלה על ארץ ערי פחות
 שאין לה סומה והם כנכסות מאלהיהן שזכר על אנשים
 שקטים יושבי לבטא באין סומה וכרם דלתים ולא יהיה
 לך עורח אחר כי אם לשלול שלל ולכבו בו להשיך ידך על
 מרבות נטפות רובה לומר להשיך ידך על הערים
 המרבות שבארץ ישראל שהם עתה נוסבות מהנכרים
 להחריבם עוד וכן להחריב עם מאוסף מגוים וגם זה
 מורה על אמת מה שפרשתי שלא נקרא ישראל עם
 מאוסף מגוים אבל אמרו על הנכרים שזכרו את הארץ
 וכוף עם מאוסף מגוים מתחלפים שזכרתי לכא שמה ואמר
 שכבושה עשו בה מקבה וקבן מאזר גולו והיו יושבים על
 טור הארץ וזכרו ימשוב גוב ומגוב שבהרף עין יקרימם
 וישלול כל אשר להם והכרחה שאזור ועלים שבאו לאותה
 מלחמה היה כפי אמרתם וכפי פעל המעלה כוונתם
 רכובה רובה לומר לנקום נקמת מכרים אמהם אשר יעשו
 בה הנכרים ולהביל את הארץ הקדושה מירי העבלים אבל
 גוב ומגוב לא תהיה כוונתו כי אם לשלול שלל ולכבו בו ולכן
 אחר כאלו שזכר ודקן סומרי תרשים וכל כפריה יאמרו לו
 הלשול שלל אמה בא הלכנו בה הקהלת קהלך וגומר כי הנה
 יאמרו זה הסודים כאלו הם באו שמה לקבות מגוב ומגוב
 השלל והבה אשר יקם מהנכרים להיות מסבכו שישלול
 ויכבו את הנכרים זאת כל הארץ ולא יהיה כן כי ישלו
 מללים מהם כדומן על פני האדמה והשתכל כועם
 דכרי הכביא שהגיד שאלה בני כפון הגלו את הסכטים
 מארץ ישראל ושכחו דמם כמים ולכן יהיה מהשפט
 האלהי שמקום הרשע אשר עשו שמה יקבלו המשפט
 והעונש

בדודיה מטלת אמה רבה על כל שכניה ואולי שלכן נקרא
 מגוב מלשון והנבעות תמוגבה הזמן כמו זמן ותמוגבו
 ביד עובס כרכיב תמוגבה כי מפני שזגוב כל יוספי הארץ
 נוספה נקראת האומה היתה מגוב ומלכה לך לו השם נגזר
 ממנו וקראוהו גוב ואחר השם הנכס לך גוב כאלו רצף חסך
 ותוכל לל אפי אסכס סזת לפי זמן אחר גוב והתזון אמרו
 כשיא ראש ולא אחר כשיא חסך ותוכל לפי חסך ותוכל כשר
 יבאו מהם ובעתקן לעמים אחרים והם עתה מכלל הנכרים
 ולכן אין גוב עתה כשיא לים אבל היה כשיא בתהלה לראש
 חסך ותוכל בהתחלת קודם שיבאו מארץ היתה וזכר
 וסוכבתך ופתיח חיים בלשון ר"ל שיער לכבו ולכבו לבא
 במל גדול על הנכרים שיפלו על ארץ ישראל וזכרו עליהם
 הנכרים היו החיים להמסך זלזולת את גוב ומגוב שהם
 וכמוהו כדכרי דבורה לברך לך ומשבת בהר תבור וגומר
 ומשתי ארץ אל כל קיסון את סיסרא וגומר כי בזה אותו
 שיעלה בהר תבור לפי שבעל יתו ואת יתעורר סיסרא וכל
 המוני להשיכו מהמקום המוק ההוא וכן יהיה עבין גוב שיא
 על ארץ ישראל מפני הנכרים אשר כבושה וישבו עליה וזכר
 ממעלתם של מגוב כאלו סוסים ופרשים לכבוש מכלל
 כלם קהל רב כנה ומגן תופשי מרבות כלם כלומר שהיו
 רבים כפומתם וכנכרים כמלבושה וככל מלחמתם שהם
 לא יבאו למלחמה ככני כושים שאין בהם מרד ולא מות
 אבל גוב מגוב עם היותו קהל רב יהיו לכבוש מכלול לכלם
 יהיו כנה ומגן תופשי מרבות כלם וזכר שאר האומות שיבאו
 עמו כנכריתו באמרו שלם כוס ופוט אתם ואמר בהם כלם
 מגן וכובע להגיד ששם היות הכושים באים למלחמתם
 שמיד בידים רמיות מכלי כלי מלחמה הנה אז בספת
 בואם עם גוב מגוב כלם יאזו בידיהם מגן וכובע
 בראשם והוא אמרו אתם כלם מגן וכובע רובה לומר
 שזהו אתם יאזו כן וכן גומר וכל אנשי רובה לומר
 עתה גומר וכל מילותיה וכן בית תוגרמה שהם עשר
 משפחות כמו שזכר יוסף בן גוריון אותם הדרכים בירכתי
 כפון יבאו עם גוב ואמר זה לפי שמשפחות תוגרמה
 יש מהם שאינם בירכתי כפון והם העורקים שהם שכי
 ארץ יון ומושלים בה היום אגם הם מכלל תוגרמה
 כמו שזכר יוסף בן גוריון וכדי להוכיח אותם מכלל הכאים
 עם גוב אחר בית תוגרמה ירכתי כפון וזכרו אחר
 השם אליו הכון והכן לך אמה וכל קהלך וגומר רובה
 לומר אל תקל בעיניך המלחמה הזאת אבל הישיב והכן
 לך בשמירה רבה וכן כל קהלך הנקהלים עליך והיית
 להם למשמר ואמר זה לפי שעל ראש הככא מוטל לסדר
 את מלחמתו באופן שימור אנשיו ולא ישלו לפכו להרע
 ולכן אמר כנגד גוב ומגוב שסדר מלחמתו בדרך שימור
 קהלותיו וכן הסבה כנודך ההכנה והשמירה הזאת בעמיו
 וקהלותיו באמרו ממים רבים תפקד וגומר רובה לומר
 אלו היית מלומד מלחמה לא היית כדך לכונקן זה אבל
 אמה לא קרבת למלחמה זה ימים ואכשיך בלתי מלומדים
 בה ולכן תהיה כפילתם קרובה לכא ומפני זה אמרתי

והעונש ועל זה אמר לכן הנבא בן אדם ואמרת לגוב
 כה אמר ה' אלהים הלא ביום ההוא כשבת עמי ישראל
 לבטח תדע ופירושם אבל הלא בזמן ההוא בימי
 סנחריב כשבת עמי ישראל לבטח בעבר הירדן
 ובארצה זבולון וארצה נפתלי ובשומרון ובכותיה תדע רוצה
 לומר זכור תזכור מה עשית בימים ההם והוא שבת אז
 ממקומך מירכתי בפון אמה ועמים רבים אהך וגומר ועלית
 על עמי ישראל כענן לכסות הארץ וכל זה הוא ספור מה
 שהיה בזמן סנחריב השבטים והיה הכלית המאמר באחרית
 הימי' תהיה והביאותך על ארצי למען דעת הגוים אותי כ'ל
 כמו שבא בימים הראשונים להכריב את שבטי ישראל כן תהיה
 באחרית הימים שאביא אותך אל ארצי למען שדעו הגוים
 אותי בהעבירי אותך על מעשך ולכן אמר מיד כה אמר ה'
 האמה הוא אשר דברתי בימים קדמונים וגו' כ'ל הלא ידעת
 שאת' הוא אשר דברתי בימים הקדמונים ביד עבדי הכבאי'
 שהיו מבא'ים עלך בימים ההם ויעדתי להביא אותך עליהם
 כ'ל להבי' אותך פה להחריבך בעבורם והוא מה שאמר עליהם
 שפירשו בעבורם ולמקום נקמתם ואמר בימים ההם שנים
 כאלו אמר זה שנים רבות ולפי שבמלחמה הזאת אשר תהיה
 להם עם הכנענים תהיה הרגיה גדולה וענומה בכלם וכל א'ף
 ובני ישראל היושבים עליה היו בנדה גדולה כמ'שועת נדה
 היא ליעקב וממנה יצא כ'ל ביום בא גוב על אדמת ישראל
 תעלה ממת' באפי וזכר שיה' יעש גדול ואין הרעש כפשוטו
 כמו שמשכו המפרס' אבל הוא דמיון ומשל להפלת ההרגה
 אשר תהיה ביניהם ועל המלכים והשרים אשר יפלו מללים
 שמה ולכ'ל רעשו מפני דגי הים ועוף השמי' וגו' שהוא כל
 משל לגדול ההרגה והנקמה ואמר ונהרסו ההרים ונפלו
 המדברות וכל חומה לארץ תפול כנגד המלכים והשרים אשר
 יפלו שמה והו'מה שברך באומרו וקראתי עליו לכל הרי מרב
 שהו' הרב הוא הרעש אשר זכר ואמר מרב אים באחי תהיה
 לרמוז לאדום וישמעאל שהם אחים כפי אבותיהם הראשונים'
 הגה התבאר ענין הרעש שזכר הכבאי וכן הוא מה שאמר
 בבבואת זכריה ונבקע הר הזיתים שהענין בו שהיה' צה' מלחמ'
 כל כך חזקה שמה בין שתי הכמות אדום וישמעאל כאלו
 נבקע הר הזיתים אשר הם ילחמו לאותם הפאות שזכר
 שהם בבחינת הלוחמים עליהם עד שמפחד המלחמה ההיא
 ינוסו כלם כאלו רעשו הארץ והוא אמרו ונסתם גיא הרי
 וגו' כאשר נסתם מפני הרעש בימי עזריהו וזכר הכבאי כאן
 שמלבד מרב המלחמה עוד ישפעם השם יתעלה שמה בדבר
 רוצה לומר במגפה שתפול ביניהם וימותו מעצמם וגם
 בגשם שוטף ואבני אלג'ים אשר ונפמית ורוח זלעפות שימטיר
 עליהם מן השמים באופן שיסיו במהפכת סדום ועמומה
 ומתוך כך אמר והתגדלתי והתקדשתי וכודעתי לעיני גוים
 רבים כי בהקמו מאויבי ויתגדל ויתקדש שמו ומפני
 שה עוד הוא באמר בדרכ' משל הרעש לכן בא הדבור השבי
 ואתה בן אדם הנבא על גוב וגו' רוצה לומר שלא היה היעו'
 הזה בעבו' פתם וכוח ופוט ואשר האומות אשר באו בהכרתו
 בי הם לא היו כמותן השבטים ולא עלה ה' יתיה הזעם אלא

מפני שמתחברו לגוב פתח ה' עליהם פתח והוא אמרו ואתה
 בן אדם הנבא על גוב וגומר כי עליו היתה הגזירה ועליו אמר
 וסנחריב וסנחריב כי הנה וסנחריב הוא מלשון וילך שוב
 בדרכ' לבו שהוא מעבין ודון גאה וגאון ודרכ' רע אהבם
 וסנחריב פירש רש' מלשון הסתה כמו לא ישיא אויב בו
 והרב רבי יוסף קמחי פירשו מלשון שטה והענין אז
 וגפנית שהם שטה וכלל הדבר ששל גוב היתה
 הגזירה להעלותו מירכתי בפון ולהביאו על הרי ישראל
 וגהוד' יע' שלא יועילוהו כלי מלחמתו אמר והבתי קשתך מיד
 שמאלך ומצידך מיד ימינך אפיל וביאר ענין הרעש שזכר
 שיהיה על אדמת ישראל באמרו על הרי ישראל תפול אמה
 וכל אפסוף ועמים אשר אהך כלומר לפי שהיו אתו ובעזרתו
 מתחברים עמו לכן ידונו גם כן באותו עונש ותהיה הרגיהם
 כל כך שהיו לאכלה לעיט כסור כל כנף ומית השדה שיבאו
 לאכול מהם וכאלו ביאר שלא יהיה ענין הרעש שתפתח
 האדמה את פיה ותבלע אותם כאשר עשתה לקרנ' ולעדתו
 ותכס עליהם הארץ כי המה לא יהיו כן כי מללים יפלו לעיני
 כל אדם ועל זה חזר לומר על פני השדה תפול רוצה
 לומר מגולה וכן אמר שהאש אשר יפול מן השמים יהי' בעבו'
 מגוב והוא ושלחתי אש במגוב וגו' ושמתוך אותה נקמה יודע
 שם קדשו אים בקרב הגוים ואם בתוך עמו ישראל ולא
 יתחלל עוד השם הנכבד בקרב העמים באמרם כמו שאמר
 למעלה עם ה' אלה ומארכו יצאו ומבלתי יכלתו כמרבה
 ארצם כיון שראו נקמתו ומשפטיו ולכן ידעו הגוים כי ה'
 הוא קדוש ישראל ולפי שהיתה הכבואה הזאת שבא ליחזקאל
 לזמן רחוק מאד לאורך הגלות לכן אמר הכבאי הגה באלו
 ונהייה הוא היום אשר דברתי כי הראהו לו בכבואתו כאלו
 הדבר כבר יצא לפועל וזכר שיהיה רבוי האומות כל כך
 במלחמה ההיא וכמות כלי מלחמתם כל כך עווס ומופלג
 עד שיבאו יושבי ערי ישראל מער הם אל השדה אשר תהיה
 שמה המלחמה לקחת חבית ומנים להדליק בהם את האש
 במקום עבים והוא אמרו ובערו והזיקו כנשק ומגן ונהם
 בקס' ובמנים ובערו בהם אש שבע שנים באופן שלא יערכו
 למעווב עבם מן השד' לפי שבאותם כלי נשק יבערו אש ועם
 זה שללו את שולליהם שהם כל האומות ההמה ששללו את
 ישראל וכזו אותם בהרכבם ובגלותם כזו עתה אותם
 וזה יתעשרו עושר רב ומפני שירכו מללי ה' במלחמה
 ההיא ויטמאו את הארץ ויעפשו את ארצה לכן יעד יתעלה
 שיחן לגוב שם קבר בישראל רוצה לומר שיחן להם שם
 מקום קבר ואין ענינו שיקברו בל אחד ואחד מהם ולפי
 כבודו כי אם שיעשו חפירה אחת וישליכום שמה כפגז מופס
 ויכסום בעפר כדי לטהר את הארץ ולפי שהיה המלחמה
 הזאת בין ימים להר בני קדם כמו שזכר בספר דביאל לכן
 אמר שיהיה קבורתם בגיא העוברים קדמת הים רוצה לומר
 בגיא העוברים בו ההולכים לים המזרחי אשר בארץ ישראל
 והיתה הקבורה הזאת לא לכבודם כי אם לפי שהוסמת היא
 את העוברים רוצה לומר כי מפני דלאון המללים הרבים
 ובאשם היו העוברים שמה מוסמים וסוגרים אפיהם מהכוח

משמית ישועה

הדע ולכן נתנו לקבוצה ויקברום בית ישראל לא לבודים
אלא למען טהר את הארץ ולרבות המללים ותמיד ענין
קבורתם שבעה מדשים שיתעסקו בקבורה הזאת כל עם
הארץ והיה להם זה רונה לומר בתוך האומות לתהלה
ולשם ולתפארת ולזכרון והוא אמרו והיה להם לשם יום
הכבדי כאלו ה' וזכר שיהיה השתדלותם על הקבורה היא
כל כך עד שאנשי תמיד רונה לומר שאנשים יבדילו להיות
תמיד עובדים בארץ למקור על המללים באי זה מקום הם
כדי שיקברו ויטהרו את הארץ ויהיה זה אמרי שבעה
המדשים שכל עם הארץ יקברו המללים על פני השדה
אמריהם יבדילו אנשים עובדים בארץ תמיד רונה לומר זמן
הרכה למקור אם יש איה מלל שפיל באיזה מקום והם יהיו
עובדים בארץ וכראותם עבס אדם יבאו אליו ביום וימין עד
שיבאו המקברים שיבאו אמרי וישאוהו להקבר אל גיא
המון גוג כי מפני שפילו שמה ונקברו שמה יקרא גיא המון
גוג וגם שם עיר המונה רונה לומר כמו שהגיא הוא יקרא
גיא המון גוג כן העיר המונה לגיא תקרא המונה על שם
גוג שנהרגו מתוך אליה ונה האופן מהקבורה יטהרו את
הארץ וגם יעשה השם אופן שבי לטהרה והוא שישרוק לכל
עוף השמים ולכל חיות הארץ לכה לאכלם ועל זה אמר
ואתה בן אדם וגומר אמור לנפשו כל כנף ולכל חית הארץ
הקבכו ובאו על זבחי אשר אני וזבח זבח גדול על הני ישראל
ואכלתם בשר ושתיתם דם שהוא דבור המשלי כאלו השם
הקדוש קראויו חיות העורפות והעופות הדורסים לאכול
לשבעה ולמכסה עתיק מהם וכאלו אמר להם שיתן להם
מאכל מסובח לפי שבשר גבורים יאכלו ודם נשאי הארץ
ישתו שהם כאלים כרים ועתודים פרים מריאי בשן כ"ל
כאלים וכברים וכעתודים וכפרים וכמריאי בשן כי הווין
מקרים במינים ומאכלו מלב לשבעה ושתיתם דם עד שיהיה
לכם לשכרון כי יהיה לכם המאכל והמשתה רב כיד המלך
בזבחו אשר זבח לכם ועוד תשבעו על שלמן השם אשר נתן
לכם לאכלה מקום ורכב מהגבורים ומכל איש מלמ' שפילו
שם שזכר ראשון הלוחמים ואמרי כן קוסיהם ורכביהם עוד
אמר ואל תחשבו שברוב עם הדת מלך וטהרית כל האומות
השם מלכי מרב יתמעט כבודי הנה לא יהיה כן אבל בהפך
שאי אחר את כבודי בגוים וראו כל הגוים את משפטי אשר
עשיתי ובימתי וישתלמו בידיעה האלהית בעצם וראשונה
בית ישראל והו וידעו בית ישראל כי אני ה' אלהיהם
מן היום ההוא והלאה רונה לומר שכן היום ההוא והלאה
יבדעו לעבודתו ולא יעשו עוד באמונותיהם ולא לכה ישראל
אבל גם הגוים ידעו כי פגועם גלו בית ישראל על אשר מפלו
כי וסלא היה להם יכולת להמריבם כי אם לפי שהסתרתי
פני מהם ונתתים ביד גריהם ולכן נפלו במרד כלם
ושבעו מאתם ופשעיהם עשיתי להם כל מה שצדתי לא כמו
שהיו אמרים להם עם ה' אלה ומארכו יבאו מכלי יכלתו
ואמרי שזכר הכביא מפלתי האומות האלה אמר בשם האל ית
עתה איך את שבות יעקב ורמתי כל בית ישראל כ"ל עתה
שבעתה הנקמה בגוים המבקשים אותי עת לעשות להשיב

את שבות יעקב ולרמס את כל בית ישראל כיון שכבר קראתי
לשם קדש בקמת הגוים וישראל מכאן והלאה יבאו את
כלמתם כ"ל ישכחו אותם שהיו מלשון נשיתי טובה וכן
ישכחו את כל מעל אשר מפלו כי והנה ישכחו כל זה שבנתם
על אדמתם לבטח ואין מאריד ואם היטה גאולתם ברכון
הגוים מבילתי נקמה מהם לא ישכחו כלמתם אבל בשבתי אות'
מן העמים ונקבתי אותם מארבות אויביהם ונקדשתי בסם
לעמי הגוי' כ"ל באותה המלחמה והנקמה אשר זכר אי ידעו
כי אני ה' אלהיהם ואני הגדלתי אותם בין הגוים מפני
חטאתיהם ושכתי ובכסתי על אדמתם ולא אותיר עוד מהם
שם בגולה ורמז בזה לענין בית שני שעלו מעט וכשארנו הרב
בגלות אבל לעתיד לבא לא אותיר עוד מהם שם אפילו אח'
והכתי' שלא ישובו ללכת בגלות שבי והוא אמרו ולא אסתיר
עוד פני מהם אשר שפתי את רוחי על בית ישראל והוא רמז
לכבואה ולרמז הקדש ששוב להיות בתוכם ככראשונה הנה
התבאר הכבואה הזאת ואין לאומר שאמר מדוע יעלה מרון
אף השם בעלות גוג על אדמת ישראל יותר מעל אזור ועולם
העול' שמה באותה מלחמה כי הנה שאר האומות יעבשו גם
כן באותו העונם שיענש גוג וכלם יפלו מללי כדומין על
פני האדמה ולכן לא באמר שישלם מרון אפו על גוג בלבד
כי אם שיעלה חמתו ביום ההוא על כל אויביו אשר הריבו
את ארצו וכשתעבדו בכבדו ולכן ירימום ויתנס לטבח והנה
ישעיהו כמו שזכרתי למעלה כבא על סורבן אדום שיהיה
במלחמה ההיא ויסקאל כבא בכבואה השלישית שפירשתי
ממנו בכללות המלחמה ובעבור שהיה גוג וכל קהלו רוב
העמים הבאים שמה באר מפלתם בכבואה בפני עבמה
והתבארו אתם כן בכבואה הזאת ארבעה עיקרים הא' קמת
האומות אשר הכעו לישראל שיהיה גוג מגוב מכללם והוא
העיקר הראשון מעיקרי כבואות ישעיהו והשנית תשועת
ישראל וגאולתה כמו שאמר עתה אשיב את שבות יעקב
ורמתי כל בית ישראל שהם עשרת השבטים ואמר ולא אותיר
מהם שם שהו המבאר והמוכיח בלי ספק שלא נתקיימה
בבית שני והוא העיקר השלישי מעיקרי כבואות ישעיהו והג'
שלא ישובו ישראל עוד לגלות כמו שאמר ולא אסתיר עוד פני
מהם והוא העיקר הא' מעיקרי כבואות ישעיהו והרביעי
שיקבלו האומות אמונת השם יתעלה כמו שאמר ונתתי את
כבודי בגוי' וגו' וידעו בגוים וגו' והוא העיקר הח' מעיקרי
כבואות ישעיהו ומפרש הכתובים פירשו ענין גוג מגוב על
האנטיקריטו ופירשו תשועת ישראל על עבמת וכבר זכרתי
הבטולים שיחסינו אליהם ואמנם בזמן בית שני מבואר
בגלה הוא ש' אשפר שפירש דבר מה והוא עדות בכורה
שיקיים לעתיד לבא:

הנבואה

התשיעית תהלה ובהפילכם את הארץ
בנחלה עד כה אמר ה' אלהים
כי יתן הנשיא מתנה וגומר ואם באתי לפרש הנבואה הזאת
על פשוטה כפי ארכה וקושי מור עניניה יתארך המאמר
מאד ויבא מהענין המכוין ולכן ראיתי לרשום בבאן בדרך
כלל הענינים שזכר הכביא הנה שמהם נעשה ראה על
הגאולה

הנה נכוח היתה עיר גדולה מהלך שלש ימים וגם היא
מכרים עיר גדולה מאד מהמדה הזאת גם אין לתמוה
אם הר הכית והמקדש היה מיל אחד וחצי והמסקר טעה
במה ששם כל גבולי ארץ ישראל תוך העיר ירושלים ואין
יחיסו הנכרים התרחבות ירושלים והגדלתה בזמן הגאולה
והנה ירמיהו אמר בפי' הנה ימים באים כאשר ה' וכבדתה העיר
מוגדל מכאל עד שער הפיכה וגו' וכל העמק הפגרים וגו'
עד כהל קדרון עד פנת שער הסוס' מורה קדש לה' האם
יפגשו מגדל מכאל וכאל קדרון ועמק הפגרים ואשר השמות
שזכרו שמה כלם על השכר הנפש' הנה כל זה לא יוכלו
השכל והמגם מה שטען מדברי רש"י בירושלם שלמעלה
משערי קרא אין פירושו ששטח הכנין לא יורה על מוכר
האמתי מהכנין העתיד להיות אלא שעם היות הדברים
כפשוטן עוד ירמוז לבית המקדש שלמעלה וכל רש"י שם
אף על גב דירושלם דלעתיד לבא כתיב קרא דרשקן כמי
במקום שכינה שמה משמע מדבריו שאינו מוביא הכתוב
משטו אלא שירדשו כדרך רמו לעינים גדולים וזהו
כיוון רבי אבא במאמרו והוא דומה למאמרם ז"ל כל מה
שאינו לבנות סימן לכנים שלא יחיסו הפשט כפי הכתוב
אבל יאמרו שכלבד הפשט י"ט בו עוד סימן למה שיקרה
לכנים ולכן תמצא שכתב רש"י בפי' לפרש יוקאל כפופו
פי' הכתובים האלה כפשטם וכתב ז"ל שמה עשר אלפים
קמים הם ושם אמות לכל קנה הנה התבאר מזה כלו
התרחבות ירושלים ובית המקדש במכנו הגשמי וזה ממה
שיזכר שלא נתקיים היעוד הזה בזמן בית שני וזהו ענין
להתקיים היעוד הב' הוא מהתרומה שקצר שימנו כל עם
הארץ אל כשיא ישראל תרומה מן המטעם ששית הארץ
וכן מהשעורים והמשמן יתנו בת מן הכור ומן הבאן שהיא
ומאיתם הנאון ובאר שהיה זה למנחה ולעולה ולשלמים
ושימנו אותה לכשיא ושלם הכשיא יהיה מוטל לתת העולות
והמנחות והכנסים כמגיס ובמקדשים ובמנחות בכל מועדי
" ותמתי מהרד"ק שכתב ז"ל זהו לעתיד לבא ר"ל
שירימו לשכר הבית למנחת המנחה ע"ב והנה הכתוב מורה
שאין הדבר כן אם ממה שאמר כל עם הארץ יהיו א התרומ'
הזאת לכשיא בישראל מורה שאינו יתנו אותו וכדקח המכס
לפרש לכשיא בישראל בעבור הכשיא שעשו זאת התרומה
למנחת המנחה והכשיא לא יבטל לעשותו בעד עבמו כי
ישראל יעשו בעבורו ועוד שהכתוב אומר בפי' ועל הכשיא
יהיה העולות והמנחה והכסף כמגיס ובמקדשים ובמנחות בכל
מועדי בית ישראל הוא יעשה את המנחה ואת המנחה ואת
העולה ואת השלמי' לכפר בעד בית ישראל וזה מורה הביאור
שלא היתה התרומה הזאת פעם אחת בלבד למנחת המנחה
אבל שהיתה מדי שנה בזה שיתן כל אחד מישראל לכשיא
שהוא המלך זה המגיס והתרומ' מן הבאן ומן המטע' והשעור'
והמשמן והכשיא יהיה מוטל עליו לתת הכסף לעולות
לקרבנות והקמח והשמן הכסף למנחות כמגיס ובמועדים
ובמנחות אבל לא התמידים לפי שעל כל פנים והו קמים
הוא כבוד ומחבת השכל והוא אמרו הוא יעשה את המנחה

הגאולה העתידה והם חמשה יעודים הראשון הוא מה
שזכר מהמנחת בית המקדש וגם ירושלים והגדלתה
כמו שאמר ובהפילכם את הארץ בנחלה תרמו תרומה לה'
קדש מן הארץ וגו' שערין זה הוא שבו יעלה שאלך ישראל
ירמו תרומה למקום המקדש ולמושב הכהנים ולמושב
הלוים ואמר שהיה מזה אל הקדש חמש מאות קנים אל
חמש מאות מרובע סביב וממשיים אמה מגרש לו סביב וכבר
ביאר הכביא למעלה בספור כנין הר הכית שהמדה ההיא היא
מקנה המדה שהיה ארכו שש אמות וכבר התאמנו מפריגי
עמנו שיבאו מכלל הדת לכאז שהכנין היה והחלוקה הזאת
שראה יוקאל ראוי שזוכן בדרך כותבי ושהיא משל לשלמות
כפשט שקבו בירושלם שלמעלה והוכיחו שאינה כפשוט' באמר'
שהם היתה כפשוטה הנה כפי הארץ והרוחב מהמדות ההמה
תהיה ירושלים יותר גדולה מחסי הישוב כלו והמקדש יותר
גדול מכל ארץ ישראל אבל שזיה הכל משל על השכר הרוחני
והביאור ראיה ממה שאמרו רבותינו וכנס לכרבה במהדרין
פרק חלק ובמסכת סנה פרק גולג ועכבה אמר רבי אבא
תמי סבי פתסי הו דרא קמי קודשא בריך הוא שאמר סבי
סמכה עשר אלף וכתב רש"י בפירושו בירושלם שלמעלה
משערי קרא בסוף יוקאל וזה כלו טעות מבואר לפי
שידבר הכביא יוקאל מבואר בגלה שהיה המקדש והר
הבית כלו מרובע ושהיה לו ת"ק קנים שהם שלש אלפים
אמות שהם מיל אחד וחצי מיל והעיר ירושלים כלה כן
המקדש וההר ותרומת הכהנים שהם ק"ב אלף אמה באורך
ושש אלף אמה ברוחב ותרומת הלוים כבדה במדה היא
ואחות העיר אשר בנד תרומת הלוים שהם לכנים עשר שבעי
ישראל שלשים אף אמה רוחב באורך ק"ב אלף כמנא כשנכרך
אלק תרומת הכהנים אשר בתוכו הר הכית והמקדש עם
אלק תרומת הלוים ועם חלק אחות העיר שיעלה הכל
מאה וממשיים אלף אמה ברוחב ומאה וממשיים אלף אמה
באורך וכמנא כל העיר ירושלים ומגרשה מאה וממשיים
אלף אמה מרובע סביב שהם שבעים וחמשה מילין באורך
ושבעים וחמשה מילין ברוחב וזה הנראה באמת מכוונת
הכביא גם כי הכתוב מבאר שאחות העיר שהיתה לכנים
עשר שבעי ישראל לא היתה רק שלשים אלף אמה רוחב על
שלשים אמה אורך ומאלה היו אלף וחמש מאות אמות לכל
דום למגרש העיר ומה שיאמר מהאורך לכד מורה ולכד
מערכ שהיא ששים אלף אמה לכד מורה וששים אלף אמה
לכד מערב יתנו לעובדי העיר וכמנא מהרובע הזאת שהיתה
ששית אלפים קנים רוחב ועשרים וחמשה אלף קנים אורך
ש שוב ירושלים שהיה בתוכה לכנים עשר שבעי ישראל לא
היה רק ארבעת אלפים וחמש מאות קנים ברוחב וארבעת
אפים וחמש מאות קנים באורך והוא אמרו סביב שמת עשר
אלף כי סביב ארבע סמוותיה מארבע רוחותיה יעלה למנחה
עשר אלף קנים ויהיה א"כ אורך ישוב ירושלים כ"ז אלף אמות
ודמכה כ"ו אלף אמות שהם י"ב מילין וחצי באורך וי"ג
מילין וחצי ברוחב שהיא מהלך ארס בינוי כשליש היום ואין
לשמות' אם בזמן הגאולה שהיה ירושלים במדה הזאת כי

שמיע ישועה

ואת המנחה ואת העולה ואת השלמים ולכן כתיב ואת המנחה
הוא לאות הדברים הכתובים אליהם ואמנם היו עם
וכיון שאמר העולות והמנחה והנסך וראוי שתדע שהתורה
הוא אינה התורה ששייכה תורה לתת לכהנים כי התורה
שייכה תורה אינה רק מתרומת גופן וזבואת יקב ולא היו
מרימים מהאין אבל התורה הוא היתה מיוחדת למלך
כדי שרנסו וכדי שהיו יתן כל הברך למטות ולמנחה
ולעולה ולשלמים ומאשר אמר לכתב על בית ישראל
'זכה שלא אמר זה על השלמים הפרטיים אשר יעשה כל
אחד מבני ישראל שלמי תודה בעולותו לרגל והיעוד הזה
יבואר בגלה מעבדו שלא יעשה ולא מקיים בבית שני
גם כפי דרך הנדרים אי אפשר לפרשו על התורה שהם
נותנים לכהנים כי אינה בזה האופן שזכר כאן אבל
הוא כלו לעת' לבא היעוד הג' במה זכר במנחת המזבח
שאמר בה אמר ה' אלהים בראשון כאשר למדש תקם פר כן
בקר תמים ומטות את המקדש והמדת הראשון הוא
למשל כיון כמו שאמרה תורה ראשון הוא לבס' למדש השנה
וכן מפורש ענין בראשון בארבעה עשר יום למדש יהיה
לכס הפסח וגו' יג' הכתוב שבו הראשון למדש כיון ימכנו
את המזבח בקרבנות ואי אפשר לומר שנתקיים זה בבית
שני כי הנה נספר עזרא כתוב מיום אחד למדש השביעי
החלו להעלות עולות לה' וגו' וזו כתוב שהיה במג הסבות
אם כן לא הקריבו המלואים בביתן ואין לומר שיאמר שהיה
הקרבן הזה קרבן המדש הכתוב בתורה כי הנה הכתוב ספר
שה הפר יהיה מטות כמו שאמר ולקח הכהן מדש המטות
וזהו אל מוונות הבית ואל ארבע פנות העזרה לזכות
זה לא היה בקרבן המדש כי הפר היה עולה ולא
היו מוין מדמו אל מוונות הבית כלל גם על המזבח
לא היו מוין אל ארבע הפנות רק שני המזכות שהם
ארבע ולכן יחסיב בהכרח שהיה זה לעתיד לבא שיעשו
מנחת המזבח ביום הראשון למדש כיון בזה האופן אשר
בארו פה היעוד השביעי בענין הקרבנות שזכר כאן
יוקאל עשה בהם שמויים מהמזות אשר באו בתורת משה
ראשונה במה שאמר במג הפסח ועשה הכזיף ביום ההוא
בעדו וכעד כל עם הארץ פר מטות והנה בתורת משה לא
זכר בכל ימי הפסח פר למטות כי אם שער שאמר ושעיר
מטות אחד לכפר עליכם ואם אמר שיעשה זה ביום ארבעה
עשר שהוא ערב הפסח יהיה מדוש מוהלט שלא זכר כן
בתורה ושבית במה שאמר ושבעת ימי המג יעשה עולה לה'
שבעת ערים ושבעת אילים וגם בזה שנוי רב כי עולת
הפסח לא היתה כפי התורה כי אם פרים כפי בקר צאים ואיל
אחד ושבעה כבשים ויוקאל הוסיף בפרים והוסיף באילים
ולא זכר הכבשים ולישית באמרו ומנחה איפה לפר ואיפה
לאיל השטוף מנחת הפר למנחת האיל איפה לכל אחד מהם
והנה בתורה כתוב שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל
ורביעית באמרו ושמן היון לאיפה והתורה פסקת שלם לך
לאיל האחד שהיה מנחתו שלם שני עשרונים דבריכה

שלישית היון שמן ולמנחת כן הספר שזיהם שלם ג' עשרונים
הכרך שני היון שמן ואף ח' יוקאל כיון מדת היון לאיפה
והנה המדה לפר ולא י' ומחשית באמרו בשביעי במנחה
עבר יום למדש במג יעשה כאלה שבעת הימים כמטות
בעולה ובמנחה ובשמן וזו ג' כ' שני גדול כי הנה בשבעת
ימי המג לא היו הפרים שזים לא הולכים ומתמעטים ולא היו
האילים שבעה כי אם שנים בלבד גם היו עם ככל יום י' ד'
כבשים לעולה שלא זכר יוקאל כאן ובמנחה שנה מה
שזכרתי בסלת ובשמן גם כי לא זכר יין כלל הקרבנות האלה
כמו שזכרה התורה ושנית באמרו והעולה אשר יקריב הכזיף
לוי' כיון השבת שנה כבשים תמימים ואיל תמים ולכבשים
מנחה מתת ידו וזו מהשנוי רב אם במה שאמר שנה כבשם
ובתורת משה כתוב וזוים השבת שני כבשים ואם במה שזכר
איל ולא זכר בשבת איל כלל בתורת משה ואם מה שזכר
מנחת הכבשים מתת ידו מה שזיה בתורת משה דבר
מוגבל ומחוייב וגם במדת המנחה והשמן שבה כמו שזכרתי
למעלה ושביעית באמרו וכיום המדש פר כן בקר תמימים
ושנת הכבש' ואיל תמימים יהיו ואיפה לפר ואיפה לאיל תעשה'
מנחה ולכבשים כאשר תשג ידו ושמן היון לאיפה וזוה ג' כ'
שני רב אם ממה שזכר בעולת המדש פר כן בקר ובתורת
משה כתוב פרים כפי בקר צאים ואם מה שעשה הכבש' שנה
ובתורת משה כבשים כפי שנה שבעה ובענין המנחה והשמן
שמה ג' כ' כמו שזכרתי ושיעית באמרו וכבש כן כמנו תמים
תעשה עולה ליום לוי' בבקר בבקר תעשה אותו ומנחה תעשה
עליו בבקר בבקר שנית האיפה ושמן שלישיית היון וזוה ג' כ'
מהשנוי שזכר תמיד של אחד ולא זכר תמיד של כן הערבנים
וגם במנחה שנה שהתורה אמרה ועשית האיפה קולת
למנחה כלולה בשמן כמית רביעית היון ויוקאל הוסיף בסלת
ובשמן עוד תשוב תראה שלא זכר יוקאל כלל חמג השכונות
ולא מיום תרועה ויום הכפור' וגם לא תמח' מג שבעת ומי
יתן ידעתי ולמה לא זכר ג' כ' סדר עבודתם כשנוי או מבלי
שנוי כמו שעש' כשאר מופדי' ה' וכבר תקראו קול על הסוויים
האלה במס' מנחות פ' התכלת עד סוף' וזמן פדשה זו עתיד
אליהו לדרשה כלומר שאין אנו יודעים לדרוש אותה לפי
מנחת התורה הן נכסיות ואף יעשה יוקאל מדברי משה
אדוננו מפי הגבורה והלא אסרון הכזיפים אמר זכרו תורת
משה עברי אשר צוית אותו במורכב על כל ישראל חקים
ומשפטים והנה רב אשי השב על זה מלואים הקריבו בימי
עזרא כדרך שהקריבו בימי משה ולא יעלה על דעתך שיון
רב אשי ואזר החכמים שהסכימו עמו שזכרה זו של יוקאל
כתקיימה בבית שני כי הנה נספר עזרא כתוב ויקם ישוע כן
'הונדק ואמון הנהכו' וזכרובל כן שלמי ואמון ויבנו את מזבח
אלהי ישראל להעלות עליו עולות כמנו בתורת משה אים האל'
והוא מה שזכרתי שכתב בתורת משה היו מעלין עולותיהם לא
כפי תורת יוקאל כי תורתו וזכרתי זאת כלם מודי' אלעזר
לכא באמר' אבל כוול לומר שהיה דעת רב אשי ור' יוסי שאמ'
גם הוא כן שבימי עזר' עשו מלואי' כדרך שעשה משה במדבר
אבל לא במספר הימים ההם כי הנה משה עשה למלואים

שבעת ימים וכיום השמיני התחילו הכנאים להקריב
 קרבנם אמנם בימי עזרא התחילו המלוואים כיום אחד למדע
 השביעי והתמידו בהם עד סוף שבעת ימי הסכות שהיו
 כ"א יום ויטבירו רב אחי שלעתי לבא יקריבו ג"כ מלוואי ועל
 ימי המלוואים נבא יחזקאל לא על הקרבנות המסודרים כפי
 התורה כי בתורה לא היה שבו חלילה ומס אמנם בימי
 המלוואים העזרים אשר יעשו כבא הכנאי מה שיעשה בהם
 ממכה ומטאת ועולה וגלה בזה אם כן הכנאי שנראו
 באחד למדע שהוא יום ראש חדש ניון יתחילו לעתיד לבא
 ימי המלוואי ובוה השם שבאותו יום יקריבו פר בן בקר מט' א'
 ושכן יעשו בשבעת למדע שיקריבו פר שני למטאת לכפר על
 אים אונה ופתי אם מתוך השמחה ככנס באוג במקום שלא
 היה לו ראות להכנס שם וכבא חג הפסח בתוך אותם ימי
 המלוואים אשר שיהיה להם חג הפסח שבעת ימים מכות יאכל
 כי הנה לא טעה דבר במקו הפסח והמנות אבל אמר שבערב
 הפסח שהוא בארבעת עשר יום למדע יעשה הכנאי בערו
 וכעד כל עם הארץ פר מטאת ולפי שכל שבעת ימי חג
 הפסח היו מכלל ימי המלוואים לכן אמר ושבעת ימי החג
 יעשה עולה שבעת פרים וגומר כי זה הוא כלו מקרבנות
 המלוואים באותם הימים מלבד מוסף הפסח הכתוב בתורה
 וגלה עוד הכנאי בזה שאותם ימי המלוואים לעתיד לבא יהיו
 מיום הראוון למדע כיון שאז נשלחו ימי המלוואים של משה
 כמו שזכרה תורה עד סוף שבעת ימי חג הסכות שבו נשלחו
 ימי המלוואים בבית שני כי הנה משה עשה המלוואים ז' ימים
 ושלשה כשכנה הבית עשה ימי המלוואים הכפל ממה שעשה
 משה ש' שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום וכבית
 שני עשו כפלם ממה שעשה משה שהם עששים ואחד
 יום ומפני שהבית העתיד הגדיל מעלתו וקדושתו מהמזבח
 שעשה משה והבית שבה שלמה ומבית שני הכנה מאד לכן
 בזה ית' שלעתיד לבא יהיו המלוואים מן הזמן אשר עשאו
 משה עד הזמן אשר עשאו בבית שני שהוא מר"ח כיון עד
 כ"א בתשרי מהסכה אשר אזכור אחריה ובוה הכנאי כאן
 מה שיעשו לעתיד לבא באות ימי המלוואים אם בכל יום ובוה
 שיעשו ככס כן שנתו בבקר עם המנחה שזכר והיה זה מלבד
 תמיד של שחר ותמיד של בין הערבי שבוה משה ואם בשבתות
 אשר היו באותם ימי המלוואים ובוים המדע כי הנה כל זה
 הוא כמו מה שזכר משבעת ימי חג הפסח ושבעת ימי חג
 הסכות כ"ל קרבנות ימי המלוואים ההם שהיו אלה כלם מלבד
 הקרבנות האמורות בתורה ולפי שבוה לא דבר הכנאי כלל
 מהקרבנות שבאו בתורת משה לכן בדבר המסכים ממנו עם
 מה שכתורה לא כאמר ככתוב בתורת משה מפני שהיה דבר
 זולתי אליה באותם ימי המלוואים בלבד כי היתה הכנאה
 הזאת להוראת עשה לאותם ימי המלוואים ואחרי השלמתם לא
 נעשו עוד כי כן תמצא שזכר בספר עזרא שמיום א' למדע
 השביעי הקלו להעלות עולות וככללו בימים ההם מהמלוואים
 חג הסכות ולא כזכר שם דבר משמיני חג ענרת אבל אחרי
 שזכר ייעשו את חג הסכות וגו' אמר אחרי כן עולת התמיד
 ולקדשים ולכל מועדי י"ג' לפי שהעולות הראשונות היו

מהמלוואים ואחרי כן הקריבו כפי מנות התורה כלל ועל כן
 הוציא חג הסכות ולא כללו עם שאר מועדי י"י כמו שכלל
 שמיני חג ענרת לפי שער סוף ז' ימי חג הסכות היו מלוואים'
 ולא תחזוב שכלל שמה שמיני חג ענרת עם חג הסכות כי
 אותה תראה אחרי כתוב שעשו כל הקהל השנים מן השני
 סכות ואם כאמר ייעשו את החג שבעת ימים ובוים השמיני
 ענרת כמשפט כן הענין בדברי יחזקאל שזכר ימי המלוואים
 ומה שיעשה בהם כלל ואין סתירה על זה ממה שאמר כאן
 במנחת עולת היום בבקר בבקר מנחה ל"י מקות עולם
 תמיד כי לא אמר מקות עולם על אותה מנחה שזכר אלא
 להזהיר שלא יחשבו שבעבור העולה והמנחה הזאת אשר
 יקריבו בבקר בבקר בימי המלוואים יתדלו מהקריב התמידן
 שזכרו בתורת משה על כן אמר על אותם שבוה משה חת
 עולם תמיד יעשו את הככב כ"ל תמיד תורת משה שהם
 מקות עולם תמיד יעשו אותם עם הככב ועם המנחה ועם
 השמן אשר זכרתי שיקריבו בבקר בבקר שזה הוא יעלו תמיד
 לעול הכל יום בבקר ובבקר מאותם ימי המלוואי ואמנם למה
 לא זכר מנחה מדשה שיקריבו בחג השבועות ויום תרועה
 ויום הכפורי אלא יהיו באותם ימי המלוואים כמו שזכר אותם
 בחג הפסח ובחג הסכות הנה הוא לפי שבחג הפסח רבה
 הקב"ה שיעשו קרבנות בעבור שמת הגאולה לפי שבמזבח
 נגאלו וכניסן עתידים להגאל בדברי ר' יהושע ובחג הסכות
 יום פנ ג"כ הקרבנות מפני שאותה מלמדת גוג ויגוג שיהיה
 בימים ההם אבל בחג השבועות ובוים תרועה ויום הכפורי
 לפי שלא נעשה בהם דבר מיוחד לא כמזכרנו בהם הקרבנות
 ובכלל אומר לך שיהיו ימי המלוואים מרזח קדש על כ"ל
 בתשרי לפי שבאותו זמן כלו תהיה הגאולה ומלמדת האומות
 ומפלת גוג ויגוג ומה תדע שדעות שני השלמים ר' אליעזר
 ורבי יהושע אלו ואלו דברי אלהים חיים כי רבי יהושע עבר
 בתחלת הגאולה שזהו כיון וכרי אליעזר שער בתלמייה
 שתייה בתשרי ה עוד הב' ממה שאמר הכנאי הדבר אשר
 יבא הנשיא ושעבר המצר השנימית הפונה קדים
 יהיה סגור שש ימי המעשה ובוים השבת יפתח ובוים המדע
 יפתח והנה פתיחת השערים האלה ופתיחתם וכן מה שאמר
 קודם לכן בספור הכנין על שער המקד המ כון הפונה קדים
 שאמר השער הזה סגור יהיה לא יפתח וגו' את הכנאי נשיא
 הוא שבו לאכול לחם לפני י' לא כזכר דבר ממנו בבית
 שני והכנאי עשה בכבואותיו אלה עיקר גדול מזה באמר
 ובא הכנאי דרך אולם השער וגו' והשער לא יסגר עד הערב
 ואין המלט מהיות זה מדוע גדול בזה עליו ית' לעתיד לבא
 ואי אפשר לפקדו לא בדבר רומני בדברי הנגרים וכ"ש על
 זמן בית שני שלא היה שם דבר מזה כלל וממדת היעודים
 האלה יעידון יגידון שהם כפשוטם ואין בהם תוך רומני
 ואלא בתקיימו בזמן בית שני אבל שהם עתידים להתקיים
 לעת' לבא וכבר ימנאו בכבואות האלה יעודים יותר מאלה
 שהם עתידים להתקיים ולא בתקיימו עד הנה וכשתפקד
 באו להיותם היותר מוכרמים ולבמדת הקבור ג"כ והעיקרים
 ה' לא כמנאו בדברי יעציהו ולכן לא כללנו בעיקר כבואות
 הכנאי

הנבואה

הי' תחלה כה אמר יי' אליהם זה גבול
 אשר תחמלו את הארץ לפני עשר שבתי
 ישראל וגו' עד סוף הפרק וגם נבואה האת כלו היעורם
 היעור הראשון שיכלו כל יב שטי ישראל בגולה היעוריה
 ויזכו להחמל על אדמת הקדש וכבר התבאר זה במקום הזה
 חכמת הביאור אם באמרו אשר תחמלו את הארץ לפני עשר
 שטי ישראל ואם כמה זוכר ארצם כל שטי ושכט כפי עמנו
 בפערה ואלה שמות השבטי' זוכר דן ראשונה ואשר וכפתי
 ומנשה ואפרים אשכנז וכוונן אשרו ויהודה אשרו ואשרי
 כן זכר בכימן ומעון אשרו וששכר אשרו וזבולון אשרו
 וגד באחרונה זה לך עדות כזורה שזכרו השבטים כלם בזמן
 הגאולה היעוריה אם לא נעדר ולא תקיים זה בבית שני
 כי לא שבו שמה השבטים האלה וגם אי אפשר לפרש שמועם
 על השכר הכוזבי אם לא בדרך היות והכלי' אין ראוי לשום
 להם לב היעור הב' בענין הפעלה והוא שלא תהיה כחלום
 כמו שהיה בימי יהושע לגובלותם והשבט שהיה
 רב באוכלוסין היה חלקו רב והשבט שהיה מועט באוכלוסין
 היה חלקו קטן כמ"ג לרב תרכו את בחלתו אבל לעתיד
 לבא רנה הקב"ה שלא יהיה כן אלא שכל השבטים יחלו
 חלקים שוים בין שהיה רב אוכלוסין או מעט ועל זה אמר
 כאן ובחלתם אותה איש באיניו כי זה על השבטים כאמר ר"ל
 שלא יחלו איש כפי פקודיו לא שיעשו בכל ארץ ישראל ממזרח
 למערב כרצועות שוות בארץ וכחכם כמקשר השבטים וכל
 אחד מהם יטול רצועה מהן כזוה זה לזה כי החלוקה אשר
 עשה יהושע כזה עליה משה לפי שעה ולא הייתה מכוה לדורו'
 ואמנם היה זה כן לפי שחלוק הארץ שעשו בימי יהושע לפי
 שהיה חלק ראשון פעשה איש לפי פקודיו ולרב הרבו בחלתו
 אמנם לעתיד לבא ראה הקב"ה שאין ראוי לעשות החלוקה
 כך לפי שהיו עשירים המתיים לחיות וישובו איש אל אמותו
 ואיש אל משפחתו ואם הייתה החלוקה כעשה לגובלות
 העולים מן הגלות אולי שיחבו לשבט מה גורל מועט לפי
 פקודיו וכאשר יסו מתיו ככלותיו יקומון לא תכל ארצם
 הארץ ומפני כן ראה יי' שיחמון להם כלומר לעולי הגולה
 חלקים שוים כחלום וכל שטי יעמוד לגורלו מהקמים
 שתייה ממנו אם מעט ואם הרבה באופן שלא יאיר עליון
 כלה לשבט האחד על האחד וגם זה היעור לא תקיים בבית
 שני כי לא בחלקה שמה הארץ לשבטים וענינו בהכרח חלק
 גמלי ולכן יוויי' שיתקיים לעתיד לבא והיעור הב' באשר
 והיה תפילו אותה לכם ולהגרים הגרים כחוככם
 אשר הגלילו בני' כחוככם והיו לכם בארצם כבני ישראל אחי'
 יסלו כחמלה בעון שטי ישראל והיה שבט אשר גר הגר אתו
 שם תחבו בחלתו וגו' ויחייב הנה בחלוקת הארץ שנעשת בימי
 יהושע לא בחלקה כי אם לשבטי ישראל והגרים הגרים
 אתם בותה תורה לאהוב אותם ולא להיבותם אבל לא שבו
 להם כעלה אבל כאן גלה הכבי' שלעזיר לבא יחלו הגרים
 בחלוקת הארץ כארצם כבני ישראל לא שיתן להם חלק כפי
 עמם שבט אחד אלא שתחלק הארץ לשבטים והשבטים
 יחלקו חלקם לבתי אבות וכללם ייהי' בגר בארצם והוא

אמרו והיה שבט אשר גר הגר אתו שם תחבו בחלות הארצם
 למה לא היה כן בימי משה וכוה השם עליו לעתיד לבא
 הוא שהערכ רב שעלו עם ישראל ממכרים לא גלוו אליהם
 בגלותם ולא סבלו בסבלותם אבל כשאזו הכללם וגאולתם
 התעוררו עמם וכמ"ס וגם ערכ רב עלה ארם כי בזמן
 העלייה גלוו אליהם לא קודם לכן וגם הם היו לזכר מכשול
 ולאכן מן לבני ישראל כמעשה העגל וכמ"ס הפעמים שטאו
 במדבר ולכן לא זכו להחמל עמם אמנם לעתיד לבא
 לא אמר הכבי' שתחמלו עם בני ישראל הגרים אשר יליו
 אליהם בזמן הגאולה כי כבר אמרו חז"ל שאין מקבלין גרים
 למוות המהם אבל כזה זה על הגרים שבהיות ישראל בגלות
 גרו עמם וקבלו ברית קדש וקבלו מצוות הגלות ולכן
 אמר כאן הגרים כחוככם אשר הולידו גרים כחוככם ר"ל שכבר
 כאמרו אדם וככל בית להם כן ולכן היה ראוי שמהטוב ההוא
 אשר ייטיב יי' לישראל יקמו חלקם וגם היעור היה לא תקיים
 בבית שני כי לא בחלקה הארץ לא לשבטים ולא לגרים
 והיעור הד' בענין ירושלים והוא שבהיות ישראל על אדמתם
 בשלה קשה בגורל יהוד' וקשה בגורל בכימן ואשר השבטים
 לא היה להם בה חלק וכללם אבל כן ביאר הנביא שחלוקת
 הארץ לא יעשו כשכר כמו שעשה יהושע יב חלק' ל"ב שטי
 ישראל אבל שיעשו מן הארץ כלה יב חלקים והיו חייב מהם
 ל"ב שבטים והחלק הג' היה תרומה ל"י ליושב ירושלים
 ולכהנים וללויים ולאשר הדברים אשר זכר והם החלק ההוא
 המיוחד לבנות כוה לוי' לקדש יי' וירומה מכל הארץ כי אלו
 השבטים כלם ירימו מכל חלקיהם אותה תרומה ל"י ולכן
 זכר גבול דן וגבול אשר דן וגבול כפתי וגבול מנשה וגבול
 אפרים וגבול ראובן וגבול יהודה ואשרו גבול התרומה
 ואשריה זכר גבול בכימן וגבול שומרון וגבול יששכר וגבול
 זבולון וגבול גד באופן שהיה חלק התרומה בין יהודה ובין
 בכימן ומפני שהיתה ירושלים כזה האופן מכל השבטים כשהו
 לכן זכר הכבי' בסוף הפרק שהיו שערי ירושלים על שמו
 שטי ישראל שנים עשר שערים שהם שלשה לפסון שער ראובן
 שער יהודה שער לוי ושלשה למזרח שער יוסף ושער בכימן
 ושער דן ושלשה לדרום שער שמעון ושער יששכר ושער
 זבולון ושלשה למערב שער גד ושער אשר ושער כפתי
 ואמנם יהיה זה בן ר"ל שהיה ירושלים מכל השבטים לעתיד
 לבא לפי שהיה לכל אחד מהם חלק שזה בקדושה ובקורבה
 אל האלהים הלא תראה מה שנאמר בימי רכבעם מהקרת
 העם מאשרי יי' ושדלון מעלות לירושלם לפי שהיתה
 לבני יהודה ובכימן ואם היה לכל השבטים חלק שזה לכל
 אחד מהם בעיר לא היו כמנעם מעללות שמה לכן רנה את
 שלעתיד לבא יהיה כל הקהל האחד בני האמהות כבני
 הגבירות ושהשבטים יהיו קטן וגדול שם הוא במדרגה שזה
 ושער אחד יהיה לכל אחד מהם לכבוד ולמפארת ולאזו
 יתקדם ומלקם בעיר השם וגם היעור הזה מבואר בגלה הוא
 שלא תקיים בבית שני כי לא היו שם כל השבטי' ולא בחלקה
 הארץ אליהם ולא היו שערים לשבטים כירושלם היעור הה'
 שכלל הכבי' בכאן שחמותו חלק יי' שיעשו בארץ תרומה ל"י

ויקחו

יקחו אמרו באמצע הכנעני העובד ממוצא למערכ כ"ה אלף
 קנים אויבן ובה אף קנים רוחב שהוא רוחב כל חלק וחלק
 מהם ובארץ המרוכזת היא יהיה הר הבית והמקדש ומושב
 והכהני' והלוויים ועיר ירושלים והמגדלים והלק עובדי העיר
 והכותר מהחלק והכנעני היא לנד מורס ולנד מערב עד
 סוף תמוס ארץ ישראל יהיה לכשיא שהוא מלך ישראל כמ"ט
 והכותר לכשיא מה ומה וכו' ועליו כאמר למעלה כי יתן
 הכשיא מתנה לאחד מבניו במלתו היא לכבו תהיה אחוזת
 היא בכמה לפי שהיתה הארץ היא כמלת הכשיא בפרכ
 ולכן יוכל לתת ממנה לכבו ככנעו הכל התנה הכתוב באו'
 לאים מבניו כ"ל יוכל לעשות מתנתו מבניו הזכרים
 ולא לבנות וזאת מה הוכרך לומר זה בכשיא כיון שכל
 אים ישראל שם בדיון הזה שהיה מלתו לכבו הנה הוא לפי
 שלא יתשוב קושט שנתן הקב"ה מתנה הזאת מן הארץ לכשיא
 כדי שיתפרנס בה לפי כבוד כשיאיתו ויתחייב מה שגם שיהיו
 בני רבים לכשיא לא יירש כמלתו זאת כי יאם בני הגדול היושב
 על כסאו יורש כשיאיתו כיון שאותה מתנה יהיה מיוחדת
 לכבוד הכשיאית וכן הוא הענין אצל מלפי אדו' וישמעאל כלם
 אמנם שאר אמי' יקחו מהמטלטלין אשר נשאר מאביה אבל
 לא ממלת הארצות שאם לא היה כן תשכר ותתחלק המלכות
 לחלקים דקים פתות אותה פתים ויתרבו החלוקים עד אין
 חכמית לכן ביאר כאן הכשיא במאמר השם שלא יהיה ענין
 המלך המשמש כשיא ישראל באותו אופן כ"ל שכל כמלתו יירש
 הבן הכבוד המולך אחריו ושלא יוכל הכשיא לתת ממנה לאח'
 משאר בניו לא יהיה כן אבל כי יתן הכשיא מתנה לאים מבניו
 אים זכר ולא קבנם כמלתו הא' כ"ל מתנתו קיימת כיון
 שנמלתו היא ולבניו תהיה כלומר כלם עתידים לירש כי
 אחוזתו היא בכמה אבל אם יתן הכשיא מתנה ממלתו לאים
 מעבדיו לא תהיה אותה מתנה קיימת כי אם עד שנת הדרור
 שהוא היוכל ואז תשוב הנמלה לכשיא כי הנה כמלתו לבניו
 תהיה לא לאים זכר ואמנם הסבה בזה היא לפי שהכשיא לא
 היה יורש בתוך שבעו כלום כאשר אנשי שבעו ואתה כמלה
 שבתן לו השם ממלך תרומת השבטים היה מפני מה שערס
 עבמו בכבוד הארץ ובחלוקה והיה זה לו כמלתו להורשה
 לבניו כמו שכל אים מישראל היה מוריש ג"כ כמלתו לבניו
 ואמנם לענין הכשיאית היה למלך התרומה שהיו לו כל
 עם הארץ מהשע' והשעור' והשמן והבצק שהיה דבר גדול
 מדי שנה בשנה כמו שזכר למעלה ומה שהיה מביא ממנה
 לעולה ולחמה ולשלמי' היה מעט והנשאר היה לו להתפרנס
 כפי כבודו עם שאר משפטי המלוכה אבל הנמלה אשר נתן
 הקב"ה למלך המשמש מפאת עבמו חלק עבודתו בקבון
 הגליות וכבוד הארץ היה מהראוי שירשנה בניו כלם וגם
 היעוד הזה מביאר הוא שלא נתקיים בבית ג' כי עם היות
 שהיה שם כשיא מביט דוד בקרב הסנהדרין לא היה לו חלק
 וכמלה בארץ לקומה מתרומת השבטים וגם הדברים האלה
 כלם אין להם ענין כבוד הרוחני אשר לקחו להם בני אדום
 לבוס שמה מאמת כבוד דבריהם וממדת היעודים האלה

ג"כ נעקו חזנה שהם כפשוטם ואמיתתם הוא הנראה בהם
 ולא נתקיימו בזמן בית שני אבל הם עתידים להקיים
 לעתיד לבא ורובם נוספים על עיקרי כבודות ישעיהו
הרי לך עמ' כבודות מדברי יחזקאל הכשיא שכלם
 עדות בכורה על גאולתנו העתידה ולא
 אחת מהם שכפי הסבוא הישרה והשכל הכשיא כפי התאנות
 וההרגלים כוכל לסרסה לא כדרך הכשרים על הגאולה
 הרוחני' כפי יעוד הן ותבאיהן ולא ג"כ שנתקיימה בזמן בית
 שני כדברי הסכלים הדוכרי' על "תועה ואין ספק שישקוף
 זכר כל מש שזכר בכיבוד גדול ומאמרים מפורשים עם
 היות שלא היה לו לשון למודים ויפני המליצה כמו שהיה
 לישיעיהו וגם לירמיהו וכבר בארתי בהם מה ששכימו עם
 כבודות ישעיהו ומה שאוסף הוא עליהן כי ביאר זה מה
 שלא ביאר זה עם היות שכלם נתנו מרועה אחד והעיקרים
 אשר הוסיף בהם הכשיא הזה הרמבת ביאור ושלמותו ויתר
 מכל שאר הכשיאים הם משה האחד נקמת שאומות כמו
 שבא בכבודת הג' ובכבודת הג' מגוג ומגוג שביאר האומות
 אשר תהיה בהמה הנקמה מה שלא עשה כשיא אחר באותו
 ביאור כמוהו והכ' מתשועת ישראל וקבון גליותיהם וכ"ה
 בסוף הכבודת הג' שבארתי ולא אותיר עוד מהם שם שאפי'
 אחד מבני ישראל לא יאמר בארצות הגוים וגם זה בשלילה
 מוחלטת לא אמרו כשיא אחר הג' שישבו עשרת השבטים
 ויהודה ובנימן גם כן בגאולה העתידה כמו שיבאר בכבודת
 האחרונה בזכרו את השבטים כלם אחד אחד בשמו אים לא
 נעדר וגם הפרטיות המופלג הזה לא עשאו כשיא אחר הג'
 שייחוף מלך מבית דוד על כל השבטים יחד כמ"ט ולא
 יהיו עוד לשני גוים ולא יתנו עוד לשתי מלכות עול וגו'
 ואמ' ועב' י דוד מלך עליהם רועה אחד יהיה לכלם הע' פכת
 תמימת המתי' שביאר בפר' ששית הנה אפי פותח את קברותיכ'
 עמי גו' ונתתי רוח' בכס' ומייתם והנחתי אתכם על אדמתכם
 הרי לך מבואר כגלה שבמדת העיקר' האה שהם הא' והג'
 והד' והי' מעיקר' כבודות ישעיהו הרבה יחזקאל הכשיא
 הכיבוד וההתודעות יותר מולתו מהכשיאים כלם ומלבד
 זה עוד כבא על בקמ' אדום שהוא העיקר' הב' ונתשוב הכבוד'
 והשכינה בישראל שהוא העיקר' הג' ושל' ישובו עוד לגלות
 וימול השם את כלם שהוא העיקר' הא' ושיקבלו האומות
 אמות השם שהוא העיקר' ה"כ אבל כבא בהם באותו אופן
 שבבאו שאר הכשיאי' ואמנם בהתקבנות ירושלים ובית המקדש
 שבנין המקודש העתיד ובתרומות הכשיא ובכבודת המזבח
 ביומי המלוואים ובחלוקת הארץ לחלקים שונים ובכמלת הגרים
 ובכמלת הכשיא והיות לכל שנט ושנט חלק כירושלים ושעריה
 הם דברים מאלוהים בכבודותיו שלא זכר אותם כן
 אחד משאר הכשיאים ולפי שהוא חזק לבות בני ישראל
 בכבודותיו נקרא מלכה מבטן יחזקאל כ"ל מספר חזק האל
 גבורתו בגאולה העתידה :

המבשר טוב השם הוא הכשיא הושע בן בנרי
 בכבודת הראשונה מספרו
 ראשיית תמלת דבר ה' בהושע וגו' עד שיענו דבר ה' בית
 ישראל

משמיע ישועה

ישראל וקודם שאמר הכבוד הזה ראיתי להעיר בעבירה
 ספקות הראשון מה ענין אמרו ולד זכוכים כי אם היו אלה
 המכרים בפרשה כמו שפירשו המפרשים שנעבוד שהיתה
 אמת וזכה היו הם בספק ממזרות הוא דבור מותר וכוזלת
 מקומו כי הנווה היה ראוי שיהיה לבד קם לך אשת זכוכים כי
 זכה חונה וגו' ואמר זה יאמר ותהר ותלך לו כי הנואה לא
 היתה כי אם על לקומו האשה וממנו במשכו הבכיים גם כי
 אחרי שלקח הבכיה אותה אשה הנה הבכיה אשר הולדה ממנו
 לא היו בכר בני זכוכים כי אף על פי שהיא היתה זוכה קודם
 שלקחה אם אחרי כשאיו לא זכתה תחתיו כשרים היו הבכיים
 ולא בני זכוכים והספק השני מסדר הכתובים וזכרם
 שאמר ראשונה והשנייה מילכות בית ישראל וזכר לומר עוד
 והיה ביו' ההוא ושכרתי את קשת ישראל והוא ענינו מה שאמר
 והשנייה מילכות בית ישראל וגם אמר שלשית על הבת קרא
 שמה לא רוחמה כי לא אוסיף עוד ארסם את בית ישראל
 ואם כבר יעד על השכרתי בשם הבן יורעל ועל שבר מלכותו
 לא היה נזקק לשם הבת לא רוחמה לזה הענין ענינו והג'
 מה ענין שם יורעאל המכר בדברי הבכיה הזה פעמים כי
 הנה אמרו ראשונה ופקדתי את דמי יורעאל על בית יהוא
 ימוכש ענינו שהוא שפיקוד הדמים אשר טק יהוא ביורעל
 מבית אסאב על ביתו במות זכריה שהיה מכרו והספק
 מלכות יהוא מישראל אבל אמרו ושכרתי את קשת ישראל בעמק
 יורעל אין ענין לו כי הוא באמר על מורכבן שומרון ע"י מלך
 אשור שהיה בימי פקח בן רמליהו וכימי הושע בן אה שלח היו
 כבר מבית יהוא ומה להם בעמק יורעאל ועוד אמרו אשר
 קד כי גדול יום יורעאל שהוא רמז ליום קבוץ הגלויות למה
 קראו יורעאל והיה שם הגאולה בשם המורכבן ענינו גם אמר
 אחרי בן והאזן תעבה את הדגן ואת המירו' ואת היצהר והם
 יענו את יורעאל וזה אי אפשר לפרשו לא על יום המורכבן
 ולא על יום השמיעה כי אם על ישראל והספק הד' אמרו
 ויגמול את לא רוחמה ומה ראיתה הכבודה לפרש גמלה את
 לא רוחמה והיה די באמרו ומה עוד ותלך בן הלא תראה
 שבכבודיה לידת יורעאל ובאשר בא לזכור לידת לא רוחמה
 לא אמר ותגמל את יורעאל אבל אמר בלבד ותהר עוד ותלך
 בת כי היה זה בבבד הנריץ לענין הספור והכבודה לא
 שחזר באשר גמלתו והספק הה' הוא מה שאמרו בספר
 דכורב על והיה מספר בני ישראל כחול הים אמרו שם
 דבי רב אמר יש פשוטות פשוטות זו לזו וכמוקות זו מזו
 כדמוק מוצת-מועבר כי אחס לא עמי והם מספר בני
 ישראל כחול-הים מה ענין זה לזה וכן התעוררו עליו
 בפרשה ומה שהשיבו עליו דרך דרש הוא וכוה ענינו יש
 להקשות כמה שאמר אמרו לאמיכם עמי שהוא כמה וסמך
 לו ריבו באימכם ריבו בזכרון פשעם ואזכר הגלות הגדול
 עליה והספק הששי הוא בא' וארשתך לי לעולם וארשתך
 לי בנדק ובמשפט וגו' וארשתך לי באמונה ולמה אמר
 שלשה פעמי' וארשתך והיה די באמר בולל לבלם והמפרשים
 אמרו שהם כנגד שלשה גלויות שגלו ישראל במצרים ובבבל
 ובגלות אשר אסגרו היום אבל וארשתך הוא תמיד לשון

עמיד ולכן אין ראוי שיפארש על גלות מצרים שכבר עבר
 וגם לא על גלות בבל לפי שבגולה העמידה היו הדברים כב'
 והספק השביעי בפרשת ויאמר ה' אלי עוד לך אהב אשה
 אהובת רע שבאה בתוך הנשמות ומי יתן ידעתי עבירה אם
 היא מעבין תוכמה או מעבין נשמה ומה נזקך באהבת האשה
 המגורשת אחרי שכבר זכר למעלה לקומת אשת זכוכים
 והענין בלא אס' ועוד כי מה נזקך היה כמה שהודיע ואכרה
 לי במשנה עשר כסף וחמר שעורים ולמך שעורים ולא זכר
 בזה הכמשל כלל ולא ידענו ענינו והנה שלקח אשת
 זכוכים לא זכר דבר מזה גם אמרו אשר זה כי ימים רבים
 ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר הוא ספור ענין הגלות ואינו
 מכלל הנשמות ולמה לא אמר ללא אלהי אמת או ללא תורה
 וזכר המלך והשר שאין ענין הכבודה בהם גם זכרו בכלל
 הדברים ההם מנבה ומרפים הוא זר מאלד כי בהיותם
 מואלת מצבה ומרפים היה מספר שבסם לא גלויות ועתה
 שמו פירוש הכבודה האמת על פשוטה הנה הכבודה האמת
 הלל פירטה על פי פשוטה שבו השם את הכביא שיקח
 אשת זכוכים כמו שזכר וזהו עשה כל זה בפעל לאמציאות
 אמנם הרב המורה בכבודה האמת וכדומות אלה פירש
 שהכל היה במראה הכבודה שגראה לו כאלו נהוה השם
 כן וכאלו עשה הדבר כמו מספר וכן תרגמו וזמן על דרך
 משל ואין לנו להכריע בכאן מהדעות האלו הה' או זה יבאר
 וכמשך הדברים כפי פשוטם וכפירוש ספר הושע בכארהו
 בגזרת האל וכאמר שהאל יתעלה בזה לכביא בכבודה האמת
 על שמים שמים וזכות האמת היא שזכר עליה בתחלת הכבודה
 קם לך אשת זכוכים והשנייה היא מה שאמר אחרי בן ויאמר
 ה' אלי עוד לך אהב אשה אהובת רע ומאכפת ואין ענין שני
 הכובות האלה אמר לא כדרכך המשל ולא כפי הכמשל כי
 הראשונה בזה לכביא ושיקמה לו לאשה בלקומון כמו שאמר
 קם לך אשת זכוכים והשנייה לא בזה שיפאנה ויקמה לאשה
 אלא שיאכנה וכן בענין הכמשל הראשונה היתה רומות
 למורכבן ישראל ועבשם על הטאתם בהיות' על אדמתם והשנייה
 רומות על שמירת הקב"ה את עמו בגלות והתרחקם מדרבי
 העבודה וזה שהיו להם ראשונה וכמו שיתבאר והנה הנווי
 הראשון היה בתחלת דבר ה' בהושע רובה לומר כשהתחיל
 להגב' שמיד אמר לו יתעלה הושע אדם בלא אשה שרני בלא
 כבוד ולכן קם לך אשה אבל אותה אשה תהיה אשת זכוכים
 רובה לומר שזכתה עם אנשים אחרים בלא קדושתן ובלא
 כבודם ושהיו לה מאהאנשים ההם לרי זכוכים כי זהו המורה
 על זכותה שלא חובל להבטיחו וכמו שאמר וזכה תמר כלתך
 וגם הנה לזכוכים כי הכריון והלידה הדיים כאמנים
 על הזנות והיה זה רמז אל ישראל שלקחה השם יתעלה לו
 לעם עם היות שקודם לכן בהיותם במצרים היו עובדים
 אלהים אחרים כמו שפירש ביחזקאל והעיד עם זה אל
 זנות ישראל והורה בהיותם על אדמתם כמו שאמר כי זכה
 חונה הארץ מאחרי ה' והיותן שם הספק הראשון וזכר
 שפעה הכביא באשר נהוה השם ולקח לו את גמר בת דבלתים
 מבני ישראל השם כי גומר הוא נגזרת בלתי וגמר שגמר
 ותכלה

ויבנה מלכות ישראל ולפי שהכניס אשר נולדו לבניא
 ממנה היו רמו למה שהיה בישראל ויהודה וכמ"ס ישעיה
 הכה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' לאותות ולמופסים בישראל
 לכן זכר שילדה לו בן ושקראה שמו יזעבאל להגיד שגודו
 מעט יפקוד ה' את דמי יזעבאל על בית יהוא ואין הכונה
 שיקוד השם על בית יהוא דמי יזעבאל כי הכה הנביא
 אמר ליהוא בדבר ה' בעת שהסגור בה אמר ה' אליה ישראל
 משתחית למלך על עם ה' אל ישראל והבית את בית אחאב
 אדוכך ונקמתי דמי עבדי הכבאים וגו' ומה החטא שחטא
 יהוא חס בן בדבר הזה כל שכן שאמר שגשג יהוא כל הכקמה
 ההיא לאמר ויאמר ה' אל יהוא ען אתה העיבות לעשות השם
 בעיני ככל אשר בלבי עשית לבית אחאב בני רבעים ישבו
 לך על כסף ישראל אבל פירוט הכתוב הוא באמת שמפי
 שבעמק יזעבאל כפקודו מטאח אחאב על ביתו ויבא זרוע ה'
 להקס בו לכן קרא כל נקמה ומשפט אלהי יזעבאל לפי
 שהוא זרוע האל שטה על עוכרי ע"ז להמריבם ובעבור
 שהוא גם הוא עשה הרע בעיני ה' ככל מטאח ירבעם לכן
 אמר כאן ופקדתי את דמי יזעבאל על בית יהוא רונה לומר
 שיקוד על בית יהוא כאותה פקידה שקד את דמי אחאב
 ביזעבאל וביאר מה היא הפקידה אשר יפקוד על בית יהוא
 באמרו והשכתי ממלכות בית ישראל רונה לומר שתשבות
 מבית יהוא מלכות בית ישראל אלא יהיה מהם עוד מלך על
 בית ישראל שהוא מלכות עשרת השבטים הכה אם כן לא
 אמר והשכתי ממלכות בית ישראל על מורכב שומרון כי אם
 על מורכב בית יהוא בלבד ששכתי ממנו ממלכות בית ישראל
 וספר עוד זימון לדי יזעבאל על מורכב ישראל כלו אם מלכו'
 בית ישראל ואם מלכות בית יהודה שכלם ככללו בשם ישראל
 לפי שאמר מות מלכי בית יהוא התחילו הגלויות זה אמר זה
 ראשונה כראובן וגד ומני שבט המנשי אשר בעבר הירדן
 ואשרי בן גלות ונולדו ונשתי ואשרי בן גלות שומרון ואשרי
 בן גלות בני יהודה ועל כל הגלויות שנמשכו אשרי כן אמר
 והיה ביום ההוא ובשרתי את קשת ישראל בעמק יזעבאל כל
 שבון ההוא שכל אשרי שתשבות המלכות מבית יהוא יסבר
 שהי' חוק ישראל ויהודה בכל גלויותיהם ואמר שהיה זה
 בעמק יזעבאל רונה לומר כי באותה מדה שפקדו מטאח
 אחאב ביזעבאל על עבודה זרה שגשג ושגס כן נפקדו באות'
 מדה מטאח יהוא כן יפקד עון בית ישראל ובית יהודה מפני
 עון הע"ז שהיה גם כן בידיהם כי יזעבאל זרוע ה' פלס
 ומחזר משפט בידו להעביט כלם על מטאחם באופן שזה
 כהות מטאחיהם שום הדי לך בזה רמו יזעבאל הכולל
 לבית יהוא ולישראל ויהודה והוא השליל כ"ג' ואפשר
 לפדש יזעבאל מלשון זריעה שזרע האל נקמו על אויביו
 לכן בקרא כן הנביא יזעבאל היה לאות שזרע האל נקמתו
 על בית יהוא כשיסיר ויבית מלכות בית ישראל ממנו ושגס
 כן יזעבאל ורועו נקמתו על ישראל אם בעצרת השבטים
 ואם ביהודה ובממך אשריהם ואשרי שגשג הכמו במורכב
 ראשון עשה רמו אמר לעצמן בית שני ועלו אמר ותהר עוד
 ותגד בת כי הכה ימס הבת למלכות ישראל למולשתה ולפי

שהיא הייתה כפי הרין והאמת כבששת למלכי יהודה וכן מה
 לעתיד לבא וכוהו האל שיקראה לא רוממה לרמוז שפקידת
 בית שני לא יזכו עשרת השבטים כמו שזכרו יהודה ובנימין
 והוא אמרו כי לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל והרחמים
 הם באובם על אדמתם ומלת כי כפא אשא להם אפסר
 לפדשו מלשון כפא כמו כי תפאן אל הארץ יאמר לא אוסיף
 עוד ארחם את ישראל כאשר כפא אשא אוחם בגלות ואם בית
 יהודה ארחם כלומר מלכות יהודה שבנימן ככלל עמו ארחם
 אוחם וזה כפאן מבלות ככל ויזכו על אדמתם בבית שני
 ולפי שעלו שמה ברשיון כרס מלך פרס שהעיר ה' את רמו
 לאלהם לכן אמר ולא אוסיעם בקצת וסחרכ ובמלחמה וגו'
 ויזקן תרגם כי כפא אשא להם מעבך שלימה כרס אם
 יזוכו משבך אשכנז להון וכדי שלא יהיה העיקר ססר מן
 הספר ראוי לפדש מלת כי מלשון אלא שהוא אסר משמושו
 באלו יאמר לא אוסיף עוד ארחם את בית ישראל אלא
 כפא אשא להם רונה לומר כאשפת להם על עונותיהם
 באשרית הימים והישר ככון בעיני שגשג אשא להם הוא
 מענין שבע"ע על דרך גס אפי כפא זי את יד להם במדבר להפין
 אוחם בגוים ולורות אות' בארנות יאמר שגלה אוחם ואלא
 ירחם עליהם להשיבם בפקידת ככל ושגשג יש ויטבע להם
 על זה ואחם את בית יהודה ארחם כלומר שאושיבם על
 אדמתם בפקידת בית שני ולפי שהיה הגלות והעדר הרמאים
 לבית ישראל גמול מעם הם הרעשם לכן אמר על לא רוממה
 בלבד ותגמול את לא רוממה שהיא כעצת טעם למה כתפ"בו
 בית ישראל גלות ואלא לרחם על הם ואמר שלא היה זה
 לאכזריות השם יתעלה כי אם לתת את בית ישראל אשר הוא
 לא רוממה תגמולה כפי מעשיהם וכבר ידעת שכתפ"בו
 הדברים באו כנבואות רמזים גדולים ואמר שאמר בקבור
 ורמזות גלות השבטים ופורכו יושלם רדאשון ופקידת
 בכלל בני יהודה ולא לבית ישראל זודיע עוד מורכב בית שני
 כמות הן השלשי אשר נולד לבניא וכוהו השם לקרא שמו לא
 עמי להודיע שבני יהוד' אשא בבית שני לז' יהיו עמו במעשיה'
 והוא יתעלה לא יהיה להם ר"ל שזה ואמנם כי תתקן
 שכינתו מביניהם וכבר קרא יעזר הו בתהלת ספרו כשמו
 על יהודה ורש"ל את בני יהודה כפרט עמי כמ"ס על מלכו'
 יכא ישראל לא ידע ועל מלכות יהודה אמר עמי לא תתקן
 ולכן אמר כאן על בני יהודה כי א' לא עמי ואנכי לא אהי'
 לכם רומזאל מורכב בית שני והוא זה המספר בני ישראל הוא
 ואחם מה שאמר סמוך לזה והיה מספר בני ישראל הוא
 לפי שהנביא היה עתיד לזכור את ישראל והתחיל תוכחתו
 מהגדת העת דות ביערו אוחם גלות מלכות ישראל ומלכות
 יהודה על מטאחיהם ופקידת בני יהודה מכלל וגלוחם אשרי
 כן בעבור עונותיהם ושגור באשרית הימים יזכו אל
 אלהיהם ויתקבצו על אדמתם אשרי הגלות הארוך והוכיח
 מכל זה שידעו כי רע ומר עובם את ה' אלהיהם כיון שזמק
 להם ממנו רעה הרבה ואיך עוכל להם שאפו מדרכיהם
 הרעים כדי שלא יבאן לגלות ולא יעזבו לאולה העת דה
 וזה קמיות התרשיות שאמר שזודיעם הגלויות העתידות

בשמי' ישיבה

לא זכר מיד ארזיהם הגולה העתידה שהיא תכלית
 הגלות כלם והנה אמרו והיה מספר בני ישראל ואמרו אשר
 לא ימד ולא יספר יראה שהם מאמרים סותרים כי המספר
 הוא הסיפור ומה שאינו מספר לא יכול תחת המספר אבל
 שירוס הכתוב בן הוא שהיה מספר בני ישראל כמספר מול
 הם שהיה יש למול עם כל רביון מספר כיון שאינו בלתי
 בעל תכלית אבל הוא מספר רחוק להמציא ולהספר מפני
 רביו וזה אמר והיה מספר בני ישראל כמול הם שהיה
 בעצמו יש לו מספר מוגבל אבל מפני רביו המול לא ימד ולא
 יספר כן יהיו בני ישראל שהיא האומה כלה מתרבים במינותם
 כל כך שהיו כמו הקול בענין המספר שהם בעצמם יהי להם
 מספר אבל לרבוים לא ימדו ולא יספרו והנה המשיל כמול
 הם לפי שהמול מקביל לחיות הם אשר עליו יתדבקו ויתאחדו
 סלקיו כאלו המלקים הקטנים והדקים ההם הם כלם גוף
 אחד מדובק בן האומה בית יהודה ובית ישראל בזמן ההוא
 כסבת הזורה והאמונת שהיה ביניהם שמהל למי יתאחדו
 והיו רבים מאד מנד ואחדו מנד ואמר שיעד זה על כמותם
 ורבוים יעד עוד על איכותם באמרו והיה במקום אשר
 יאמר להם לא עמי אתם וגו' רונה לומר שבזמן רשעתם
 יאמר להם הא לא עמי אתם עמי אתם עמי בזמן גאולתם יקראו
 והיו לפני בני אל סי וביאר מפי יהיה זה באמרו ובקבצו
 בני יהודה ובני ישראל ימדו שהם שתי המלכות שהיו עד הנה
 פלוקים בזמן ההוא יקבצו מהם מארכות גל ותיקם אשר
 כחמרו עם וישמו עליהם ראש אחד שוטב ומוטל ובאשר
 ישמעו באשר הארבות אשר הם בני ישראל פוירים כי יקבצו
 על ארמת הקדש מהם וישמו להם ראש יעלו כלם מארץ
 גדולה יום זרעאל רונה לומר היום והעת אשכנז קשטם
 בעמק זרעאל שהיא רמה לגלותם מארמתם גדול הוא וזמן
 ארוך מאד יהיה גלותם כי על אורך הגלות אמר כי גדול
 יום זרעאל והכונן אכלי בפירוש הכתוב הוא שרמו בו
 הנביא למוכרן האומות אשר יהיה במלחמה העבומה אשר
 יעשו על ארמת הקדש בזמן הגאולה כמו שבארתי בכנאות
 אשר הנביאים וקראו יום זרעאל כי הוא יום הבקמה והרוע
 ה' אזו יהיה באדרי ככם וזרע משפטו וקמתו על אויביו
 עגלה כה שאשר יתקבצו בני ארם וישמעאל עלו על אלו
 למלחמה יתקבצו גם כן בני יהודה ובני ישראל ימד ושמו
 להם ראש אחד שהו משם בן יוסף שימות באותה מלחמה
 ועלו מן הארץ אשר הם נה להלחם באויבים באותם מלחמה
 ומפני גדול הבקמה אשר תהיה באומות שמה אמר כי גדול
 יום זרעאל דמיון סקידת דמי אשכנז וסקידת בית יהוא
 וסקידת טעאת בית ישראל ובית יהודה שכלם קרא כה
 שש כמו שפירשתי ולפי שכימים הקדמונים כסבת ישראל
 על ארמתו היתה טעה ואינה עבומה בין בני ישראל ובני
 יהודה והו מעבס ומתקשים אלו לאלו לכן אמר שאז לא
 יהיה בן והו אמרו לאתכם עמי כי הוא מאמר מכוון
 כנגד בני ישראל שאמרו לאתכם בני יהודה שהם עם
 ה' כי לא יקרא להם עוד לא עמי וכנגד בני יהודה

אמר ולאחותיהם רוממה כלום ד' אמרו בני יהודה כנגד בית
 ישראל שהאל יתעלה רחם עליהם ולא רחוק מעל גבולו כי
 מפני שהמשיל מלכות ישראל כבת הנביא שקראה לא רוממה
 והמשיל מלכות יהודה כבת הנביא שקראה לא עמי לכן באו
 הדברים על סגנון אותו המשיל וזכרן תגסם נביאית אמרו
 לאתכונן עמי טובו לאוריית ועל כנשכונן אהם ואשרי
 להקדים הנביא כל יעודי הצטידות הלא ועשה משל מהאומ'
 לאת וזוים ומכית ישראל ללא רוממה ובני יהודה ללא עמי
 המשיל תוכמתו כנגד האומה שהו היה התכלית המכוון
 בכל מה שהקדים אלו באמרו ריבו באמכם ריבו והותר עם
 מה שפירשתי מקסור הפרשות הספק זה' אמר הערותי
 והכוונה בתוכמה היא כלא אמר כנגד הבת והנכים שוכר
 אין לכם להתרעם מהי על גלותכם ונרותי' כיון שפירש על
 עונות האומה בכללה אבל ריבו באמכם ריבו שהיא רמו
 משל לאומה בכללה כי היא היתה סבת כל רעתה ועם
 הוה שאין בכלל אלא מה שבפרט ולא הוה באומה כי אם בית
 ישראל ובית יהודה אשר המשיל בכרים הנה זכר ענין האם
 וזאת הכנים כפי דרך המשיל ופיו והענין כלו שובחם אלו
 לאלו אמנם אמרו כי הוא לא אשתי ואכתי לא אישה כראש
 לפרט מלת כי משלן דלמא שהו מארבע שמושו כמו שזכרו
 קול ויאמר כמתמה ובי שמה היא לא אשתי ואכתי לא אישה
 באמת אינו כן כי היא מקודשת לי ואשתי לכל דבר היא וכיון
 שזה בן חסד ואוכיה מפנה רונה לומר קשט הפכים במי
 כנעונים שעתה כדברי הויות ואכופיה מבין שדיה והם
 הכשמים והריות שזשמים שמה ויוקל אמר שמה מעשו
 שדיהן כי זה לא יאות לאת הכשומה בעולת בעל כי אם
 לזונות והיה זה כלו משל באות בענין האומה שהיא כזאה
 מתקדשת לה' הנה מיוסדת להגנתו והוא אינה ומנהג
 ומצבים עליה כפרת וכיבוד מבין שאר האומות ואין עמו אל
 ככר בהגנתה ולכן היה מהגנות והרשע והפסע הגדול
 שזכרתי עבודתה ומעשה תפכה אל אליהם אמרים שהו
 הויות ואמר פן אפשיטנה ערומה וזבגתיה כיום הולדה
 להגיד שהטובות וההכללות אשר באו לישראל היו כלם להיות
 לא טעניות ולא מקריות כי הוא יעשה מנא אותם בארץ
 מנכים ובמדבר בלי מעלה וכלי שלמות והשגיע עליהם
 טובות הכנה והנריס את ארצו ובשלמו וכיון שזכו מאמרן
 היה מאורת הדן שפיר ממנה כל המתכות הטובות שזכו להם
 ולכן המשך הדברים באותו משל שזכר מהאזה בארו
 שפשיטנה ערומה ויקם ממנה הלבושים והתקשטו שזכו להם
 והו גם כן וזבגתיה כיום הולדה שהו ככל הענין במלות
 טובות ולפי שהיה זה דבור המשיל ביאר באמרו ומעשים
 כמדבר ואין פירושו אכלי לרמות אותם למדבר אבל שיש'
 אותה באומה מדכנה שהיתה כשהלכה כמדבר השמש כשם
 מרף ועקרב וכמאמן שבאת המנרים אשר יבאו משם ומכלי
 יבושד הארץ ומכלי מווכות שיה היה חבלי' השממון וההפסד
 אם לא רחמי שמים והספעתו וכמו שאמר בשרת האויבו
 ימבאו בארץ מרע ובתזו ילל ישימו יסוככמו יכונסו וגו'
 ועל זה באמת באמר כאן ושמעיה כמדבר ושדיה כארץ בית
 כלומר

בלומר כמו שהיה צמדד ובאותה ארץ ביה וכלמות שאפילו
 המים אשר נתן הטבע הם בכל מקום לא היו להם שמה
 כי אם על דרך נס וזהו והמיתיה במא האמנם הם כשהיו
 במדבר כנולו מרעתו בכתת ההשגחה האלהית אשר רמזה
 עליהם אבל עתה לא יהיה כן כי את כניה לא ארמם ורמו
 ג"כ בזה שלא יהיו כדור המדב' שתמו בו יוצאי מכרים וכניה'
 יראו את הארץ אבל לא אשר ילכו בגלות האחרון הזה בספת
 ארכו הם יממו ושם ימיתו וגם כניהם וכני כניהם דורות
 הרב והנה קרא אותם בני וכוני' לא שכולדו בני הכביא כונות
 בני עבין המשל כי אם שהיו בבית וזכרם אחרים אלהיהם או
 ששם היות שבעת לדתם נולדו בכסרות הנה אחרים כן וכתה
 אדם באופן שהובישה הורמם והוא רמו לאבות הקדושים
 שארל כמטאיתיהם הובישו פניהם ואמר כי אמרה אלכה
 אחרי מאהבי על המולות והכבד' שהיו עובדי' והיו מאמיקים
 שהם היו משפיעים עליהם הטובות והתכונות וכמו שאמר
 הנשים הארורות ומן אז אשר מלכו לקטר למלאכת השמים
 והסך לה נכסים מסרנו כל ובמכר ובכרעב ומנו והוא אמרו
 גותבי למתי ומימי נאמר וכדי שתכיר ותדע טובותיה אינם
 מהם לכן הנני אך את דרכך נסירים ר"ל שלא יעבור שפע
 הכסבים והטרים שהיו עובדים אותם עליהם וכלאו נסממו
 ובסגורו המערכות נסירים שהם הקובים והוא דבור המשלי'
 ע"ד גדר דרכי בגויה נתיבותי עוה ואו תדקף האזה הזונה
 האת את מאהביה ולא תשג אותם כלומר שתפלל לאותם
 האלהיות והכבדם ואני מעלה שהיו עובדים ולא יעלו לה
 כלל כמו האזה שרודפת אחרי מאהביה ואינה מאגת ומוכזה
 אותם ואו תכיר במסרונה וכרוע דרכיה ותאמר אלכה
 ואזכנה אל אישי הראשון שהוא משל להקב"ה שהוכחם בגלות
 מכרים ונתן להם את המורה כי טוב לי או מעתה ר"ל כי
 בזמן שהייתי עמו דבקה בעבודתו היה לי טוב והנלמה מעת'
 והקד' עי' אלכה אחרי מאהבי על אזור ומכרי' שהיה לישראל
 ברית עמם ומוטבים שהיו מבילים אותם מאוביהם והיו
 נותנים להם שומר ויטעבי' שנהיותם בבריתם יהיו לה מומה
 ויעבדו אדמתם וילכו מארך אל ארץ בשלום וכאלו הם יהיו
 יספקים כרכם וכוותבי' לממם ומימם וגו' ופי' הנני אך את
 דרכך נסירים שלא יוכלו לנאת מהעיר מפני מרב האויב ולא
 יועילו אזור ומכרים מאהביה וטעניהם אמר ורדפה את
 מאהבי' וגומר ואמנם אמרו והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה
 את הדגן וגו' ואמרו אסריו לכן אשוב ולקחתי דגבי וגו' ירא'
 אז כי הנה אחרי שכבר אמר ואמרה אלכה ואזכנה אל אישי
 הראשון כי טוב לי או מעתה כבר הודתה שאמתו ית' היו
 הטובות וכרתת התכונות ואך יאמר איך אסריו והיא לא
 ידעה גם יקשה איך אחרי אותה עזובה שאמרה אלה ואזכנה
 אל אישי הראשון גדל עבשה שאמר לכן אשוב ולקחתי דגבי
 וגו' ולכן נראה לי לפרש הפסוקים האלה באחד משני אופנים
 הראשון שהיא בתשובתה זאת לא נתמנה מלכת אחרי
 הבעלים והאלהים הזרים ולא אמרה ולאוב מהם ולעזבם
 אבל מפני שסיון פשעה עושה את ה' ועבדה את הבעלים
 בלבד הם דרך תשובתה ואת לאוב אל ה' ולעבדו כשפיק

עם הבעלים כי היה דעתה שמפני שבעשה את השם קראה
 הרעות האלה ושהיה ראוי לעבוד אותו בדרך סבה ראשונה
 את הבעלים ר"ל בדרך אמנעיים ולכן אמרה כי טוב לי או
 מעתה שבעשה החלוק בתמות ויתר כי מי שיאמר טוב זה
 מזה יודה שניהם טובים לא שהאחד הוא יותר טוב מאברו
 וכן היה דעת האומה הפושעת שהאלהים שהיו עובדים היו
 משפיעים עליהם הטובות אבל לא הייתה השפעתם כי כן טובה
 כמו השפעת ה' ושהיה יותר טוב לקנן כלם האלה ית'
 והבעלים כדי שכל אחד מהם ישפיע וכוה יתברו ברכותיה
 וכוה אמרה אלכה ואזכנה כי מלת אלכה מודת למה שאמר
 למעלה אלכה אחרי מאהבי' כאלו אמרה אנכי עכ"פ אלכה
 אחרי מאהבי' אבל עם זה ג"כ אזכנה אל אישי הראשון כי טוב
 יהיה לי או ר"ל כשאעבוד את כלם מעתה בעזבתי את השם
 ועבדתי את הבעלים בלבד ולכן אמ' ית' הנה הסכלה הוולל'
 הז' גם עתה תשכה טובותיה ג"כ היו מהם מפאת הבעלים
 וגם עתה בתשובתה החזיקה בסכלותה וכיון שהיא לא ידעה
 ולא הודת' כי אנכי נתתי לה בכל הומי' הראשון והאחרונים
 את הדגן והתירוש והצמר ואנכי הרבתי לה הכסף והזהב
 שצאו מהם הבעלים והפסילים לכן מפני זה אשוב ולקחתי
 דגבי נעתו ר"ל שאשלה בהם מארה בעת הקנין ובעת הבני'
 וכן בענין מרע' הבאן אמ' והנלתי נמרי ופשתי כי כמות הנאך
 והפסד התבואות לא יהיה להם במר ופשתים לא לחם לאכול
 ולא בגד ללבוש לכסות את ערותה ומלת והנלתי היא כמו
 והסירותי מלשון אשר הבייל לזים מאבינו זהו האופן הראשון
 מפינו' הפסוקים האלה וכוה האופן פירשתי במרכבת המאנה
 אשר לי פרשת אך אשוב עם אבותיך והאופן השני הוא
 שהנביא ובר באומה שני פשעים האחד שהיו עובדים אלהים
 אחרים ועל זה אמר כי אמרה אלכה אחרי מאהבי וגו' והשני
 שכחשו בה' ואמרו לא הוא והיו מימם' טובותיה והנלחותיהם
 בהנלט אל אלהיהם שהיו עובדים ועז' כותבי למתי ומימי
 נמרי ופשתי וגו' וזכר העונם אשר יקבלו על כל אחד ואחד
 מאה וכנגד אלה אחרי מאהבי' אמר לכן הנני אך את דרכך
 נסירים וגו' ורדפה את מאהביה וגו' וזכר שיגיע זה העונש
 אליה עד שתאמר אלכה ואזכנה אל אישי הראשון וגו' ואמר
 ששפר עבשם על הפשע הזה שפר העונם אשר יקבלו על
 הפשע השני ועליו אמר והיא לא ידע' כי אנכי נתתי לה וגו'
 לכן אשוב ר"ל מפני שהיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה את
 הנלמותיה וחסה אותם לאלוהות ולא עברה אותם בדרך
 אמנעיים כי תשנה שהם היו הכותבים לה טובותיה בהנלט
 לכן אשוב ולקחתי דגבי נעתו וגו' ואמר עוד ועתה אגלה את
 ככלותה לעיני מאהביה להגיד שהשגחה האלהית הייתה
 מגיבה בעד האומ' לשמור אותה מן החזיק' הטבעי' והמקרי'
 ומהרעות אשר יוכו עליהם המערכו' השמימי' אמנם כשיבאו
 להסדר פנים ממנו ית' היו מוכבים לקבל הרעות והחזיקים
 בהם כלם ועליו אמר באופן המשל ועתה אגלה את ככלותיה
 לעיני מאהביה שתהיה כאזה שתגלה ערותה כהיותם זבת
 דם לעיני מאהביה שבהכרח תבא לידי מיאוס בעיניה' ופעו'
 מהם כן יהיו הם כי יגלה ככלות מעשה' והיה מוכנת לקטול

כשמיני ישיעה

הכנות כן ומלבד זה עוד תקבל העובדים האלהים ולא יועילו לך ההוראות השמימיות כתיבתם טובות ועל אולם לא יכלה מירי והשבת כל משה ולא יגן עליהם וכות השכמות ומועדי ה' והוא או קנה מדעה ובתה וכל מועדה וזכר אך יבית משה ושמחה גם כימי השבתות והמועדים באמרו והשמות גבה ותאבת אכר אמה אמה המה לי ר"ל שהיו להם מתנה מאלוהות כמ"ש למעלה נותני למשי וגו' והתבונן שלמעלה אחר ולקחתי דגבי כעתו ות"כ"י כמועדו והכלתי כמרי וגומר שהיא אכור התבואות גובן ויקב ומדעה הנאן ועתה הגיד שג"כ יסיר מהם שאר הפירו' והו' והשמות גמנה ותאבתה כי מפני שיער והשבת כל משה מנה מדעה ושבתה וכל מועדה כיאר שיהיה שבתת המאום והשמה בהפקד הפירות שבהם תהיה שמחת המג' והמועדי' והשבתו' והיו כלו רמו לקבלת ארץ ישראל ארבי המוכרן גם בתבואות' ופירותיה שלא נאכרה כימי קדם מפני שהו מושפעות מהל מעלה למאכל עמו אמנם ארבי המוכרן לא היו כן אבל בארזו הפקדנים ליער לפי שהו עתידים לאכול אותם מית הגדה שהו רמו אל הזמות שמלו בארץ ועל' ואכלתם מית הגדה והודיע עוד שיהיה הגלות אכר ילכו בו ארובן ופאך מאד דומה ומתמש לכוב השנים אשה עבדו את הכעלי' ארץ ה' ועל זה אמר ופקדתי על' את ימי הכעלי' אכר תקטר להם וידוע ששרא עברו הכעלי' כימי השופטים וגם כימי מלכי ישראל כלם וכימי מלכי יהודה אותם שהכשיעו לפסא ועל הזמן ההוא באמר ופקדתי עליה את ימי הכעלים אכר תקטר להם אמנם בזמן בית כני הן אמת שלא הייתה בהם עבודת הכעלים אבל כעסו את ה' בהבליהם בכרית הרומיים וההכתם שממנו נמשך מה שמכך עליהם מהשעות והמורכב ועליו אמר ה' כי כן בדרכו כפי משלו ופעד בונה וחלייתה ותרך אכרי מהבניה ואותי שכתה כלם ה' שמו בטוב' וכן מה בכמה וגבורתם ועברוהו עגרות להם וזין אמר שמו אהבתם עם הרומיים וקראום לעזרתם והם היו להם למוקש ושכחו את השם שהיה מבינם האמתי ואמנם אומרו אמרי זה לכן הכה אכבי מפני' והולכתיה המדבר הוא הגדת מה שיה' בארצית הגלות וכמשבו הדברים כלם בלאון המשל מהאשה אכר התמיל בו והוא אמרו הנה אכבי מפניה והוא רמו שכתב הזומה מארבות הגלות אם מרובה ואם בקבת גירוש' שיעשו המלכי' בהם שגם זה הוא מעבן הפתוי ואמר והולכתיה המדבר מסכס למה שאמר יחוקאל והבאתי אתכם אל מדבר העמים וכשפתתי אתכם שם פנים אל פנים שש יתברכו ויתלכבו הדריקים והרשעים כמו שפישתי למעל' עליו ועל זה אמר כאן הודע הכב א והולכתיה המרב' שהיא מדבר העמים והעבין שינאו מארבותם ויתהלכו מגו א גוי וממלכה א עם אחר נעים וכדים בארץ ולפי שסבלו כטלעולם זה כרות רבות ורעות לכן אמר ודברתי על לכה ששמתם ויתן להם לב אחיך לסכול כל אותם התלאות ואת ועבד להון נסוק ותבוכו כמה דעבדתי לה במדברא ואמר וקחתי לה את כרמיה משם להגיד שמאזו טלטול שיעשו במרד' העמים משם יזכו לרשת את ארנם ולפי שאמר למעלה

והשמות נפדה ותאבת אחר סוף ובתתי את אתי כמתי' ש' שפיר לפרכותיהם כימי קדם והעמק שהיה עבוד ומהות כמ"ש למעלה והעמים ליעם שהו רמו לארץ כסללה שמו' ללכה מפני מרובה וגלות עמה יהיה לפקס תקוה ואמר בזה לשון משה להגיד שמש יכנסו לארץ ויהיה אחרית טוב מהשיתם והקאכ' ע' עמך עבוד על עמך יודעאל סי' לפי שספארו הקמות כן אמר שישוב לפקס תקוה ורש' שרש עמך עבוד על עמך הגלות שהו שם עבדים יתן להם שם פקס תקוה ותוספת לפי שמתוך הכרות שסבלו שם יאבדו אל השם ותהיה תשועתם וגאולתם כ"כ גדולה שהזומה הזאת תשורר ותומר לאלהי ישראל ותתן לו שבח והודאה רבה עליה והיו ועבדה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים כי ועבת' הוא מלאון שיר כמו ותען להם מרים וימי נעוריה הם ימי התשועות שהו ל' שאכל מאו'יהם בזמן דבורה וימר השופט' וכומן דוד ששהו לא סירות ותבמות ופפרטו כי' אית מדרים על הים וזכר שאמרו שובס מהגלות לא ישוב עוד למטא כי ימול השם את לבכם הערל ועל זה אמר וקיה ביום ההוא כלם ה' תקראי ישי וגו' ר"ל שבחון ההוא תאמר הזומה' שהיא אשת השם מתקדשת אליו והוא אישה ומנהיגה לא שר ולא ככב כי תהיה דנקה בו כדבקות האשה לאשה וכל כי תהיה מתרמקת מעבודת הכעלים שאף לא' לא תקרא בעלי כרי שלא ישמע שם הכעל על פיה והו' אמרו ולא תקרא לי עוד בעלי והסירות' את שמות הכעלים מפיה ומאשר אמר עוד ולא יזכרו עוד כשמים פ' רכ סעדיה גאון שהו היעודי' שגם השמר בערך ושרא והסירות' את שמות הכעלים מפיה והשבי בערך אומות העולם כלם שלא יעברו על עול וכמ"ש כי אז אהפוך אל עמים שפה כדורה לקרא כלם בשם ה' ולעברו שכם אחר ועל זה אמר כאן ולא יזכרו עוד בשמות ששמות הכעלים לא יזכרו עוד בשם משה ארם בעולם ויערם שלא ילכו עוד בגלות אחר ומרד לא תעבור בארנם משום אומה ולשון ועל זה אמר וכרתי להם ברית ביום ההו' עם מית הגדה וגומר שהו משל לאוי'יהם שלא ילמנו עוד בהם וגם המה כני' ושרא כינס לבין עממם לא תהיה עוד קטנה ומלמנה ביניהם והו' וקצת ומרד ומלמנה אשבור מן הארץ והשככתיים לבטח ואפשר לפרש וכרתי להם ברית עם מית הגדה כפשוטו ושהו יעד' וגם זכר עם ככם כמו שפירשתי שם ואמנם אמרו וארשתק לי והוא בהמשך המשל שהתמיל בו כאלו ה' עוב' את אשתו לפי שזכרה תקתי ואמרי ששנה אליו וקראתי אש' והסירה שמות הכעלים מפיה יעשה ל' הקסיה ארונן מרשים והוא משל ששופס שכיכות בתובם והשמתו והתבמות מדבק בהם ואמר שלשה פעמים וארשתק לרמו' אל שלשה הבתים שעברו האמרי הוא המשכן אכר יעשה משה שמרבה להודאת שעה עבד כואה אל המנוחה ול' הנפלה שיפכו בית עולמים והש' בית המקדש אשר יעשה שלמה והג' הבית אשה בכה וכוכלל והודדות ולפי שהמשכן שעשה משה לא הייתה דעתו שיממיר לעולמים לכי' שנתעלד לכא לא יהיה כן והו' וארשתק לי לעול' שיהיה הבית האחרון נכמי לעולמי' עד ובגוד' הבית אשה בכה שלמה שלא יהיה בו

נדק ומשפט ומסד וכו' כפי שיש עמו אמר וזכר
 ל' נדק ובמשפט ובמסד ובכחמי' ל' אהיה העיד להיות
 יחד בזמן נדק ומשפט בארץ וגו' ל' מסדים וכו' ג' דולים
 מבני ארץ אלו וכו' נדק בית שבי אמר וארץ נדק ל' בארץ
 וד' ע' הא' י' ידעת את י' ל' עבית שבי רבו הדרוקי'
 המירס ו' ואפי' קרוס וכו' ידעתה שם חמות האמת האמת
 ט' ל' היה בבית העיד ד' כי ימנא שם שלמות האמונה ויריעת
 השם הכבוד ולפי' אלו יאמר אומר שזו המערכה
 השמיית תמידי רעה ומורכן על יצאל לכן אמר והיה
 ביום ההו' אענה באם י' אענה את השמי' וכו' יענן את הזרן
 ל' שבזמן ההו' מדק בזה ההשגחה האלהית והוא את
 בכחו הכללי ב' ישרד המערכות וירכב אמים בעורתם
 וירדכס לטובתם והוא אמרו אענה את השמי' והם יענו את
 הארץ ל' בשמי' ברכה ובהשפעות טובות כי מפני אמר
 לאעלה בזמן הגלות והכעס ולקמתי דגמי וכו' עתה שבזמן
 התשועה יהיה בהפך השמיים יתנו טלם והארץ תתן יבולה
 ואמנם או' והם יענו את יצאל הוא להגיד שהרגו והתירו
 והלכה עד עתה בזמן המורכן הגלות לא היו עושים לאומות
 היושבות עליה אמנם בזמן התשועה יהיה ברכת השם בהם
 כדי יענו את יצאל שהו' יצאל ארצו היא בגלות או אעבש
 בעונש יצאל חרוע י' עליו בגלות כי כמו אפסורעבות קרא
 שם יצאל ארעל ל' שזו ארועים בגוים ונדומו בנקמת בית
 אשור אעבש בדם יצאל כן לענין השועה קורא אותם
 יצאל ל' שהיו כורע' בארצם ולפיכך אמר אמרו ויריעתה
 ל' בארץ וכו' נדק מלכות אשור וכו' את לא רוחמה
 שיאזבו על ארמס וכו' כפי יהודה אמר ואמרת ל' עמי
 עמי אתה והוא יאמר אלהי' שידבקו באלהיהם ויעבדוהו
 בלב-שם וכשם שפנה ועם מה שפירשתי קומר הספק השם
 ואמנם אמרו אמרו והו' יאמר ל' עוד לך אהב אשה אהבת
 רע כשנו המפרשים שאמר שהאשים הנביא דברי הנבחה
 ש' לדברי' התוכחה כנגד בני דורו כי כן דרך הנביאים
 לדבר בלבריהם טובה ונמה ואין כן דעת' אבל שם זאת
 הפרש' מכלל הנבחה ונביכה שאמר שיעד על גלותם ויגל
 גאולתם שהם את' קצוות הזמן שיעבור עליה' וכך מה שהיה
 ביניהם ל' בהיותם בגלות מלך הקדוש ברוך הוא עמהם אם
 י' ס' הנאמתו מהם כהלכות או איד' היה ענינו עמהם בתוך
 גלותם וגם כן מלכ' אם י' פנו אל ש' ארמים בגלות כמו
 שהו' עושים בהיותם בארץ ולכן וכך הנביא אצא לו הקב"ה
 על אה' מאל' ש' בשנות אמות יאהוב אשה לא שקח אותה
 לאשה כמו' אצל בראשונה אלא ש' אהוב לך חסד ואהבה
 לאשה שהיא אהובת רע ומנאפת ואין פירוש אהובת רע שהיא
 אשה א' מהרש"ל אלו' אלה שהיא כענין הקלטה התכלית
 עם פ' אדם במהיר ויש לה' רע שקרא שמו עליה לאסוף
 מרפתה וכו' אהובת רע ומנאפת כי זה המורה על גורל
 כ' אופיה היות לה רע ומנאפת כפרקוס והיה זה כלו מאל'
 ל' אענה שם היות יצאל עובדי' עבודה וזה ט' א'
 זוה ע' כל זה אהבנו מהם אמר שהלכו בגלות כי עם
 היות שגלו' שפניה' גלות' עמהם והו' אמרו ב' אהבתי י' את

בני יצאל רונם לומר אף על פי שגזירותם בארץ היו
 פונס אל אלהים אמרים ואהבי אשמי עבדים כלומר כחשבים
 אמרי הין כמו שאל' ישיעוהו היו משכמי בנקר סכר ידועו
 מארבי בנסף יין דלקס ואמרו אשמי עבדים הוא כמו יין
 עבדים הנה ביאר בזה שאף על פי שישאל בארץ פנו
 אל אלהים אמרים והיו כשכורים בעבודתם אליהם לא א'
 הקב"ה מלצהיב אולם גם אמרו היותם בגלות עוד ביאר
 ענינם בעבדם בגלותם והודיע ששם כל נמיתיהם שבו
 מספר לא שבו לכפרת אבותיהם ולמט' איהם כע' אהל
 כשדרו ממנה עם היות שהיה השכינה האלהית והנבואה
 מתחלת מהם ועד' ואכרה ל' במחשה אע' כסף וכו'
 וזומר איה ימים רבים תשבי ל' לא מוזי וגו' האמנם מהו עני'
 בפתה עשר כסף ומה רעה באו אמר שערים ולתך שעורים
 הוא באמת דבר בעלם מאד וית' ואכרה ל' במחשה עשר
 ופרק' יתכן כמ' כ' וס' ל' ל' כס' וכו' ועוד פירשו בו בזמן
 אברהם ימק' ויעקב ויב' אצו' ושאר שעורים ולתך שעורים
 הם גם כן ט' כי המזר ע' ארפות ולתך כפי' ס' קר' וכו'
 סערה ג' און פי' ט' כסף וט' ארפות שבמזר ולתך כפי'
 כנגד מה ואהבן ומרס ויב' כ' א' ש' כ' א' מ' ר' וכו'
 פי' ט' כסף כפי' המזכרם על הגאולה שהיה כפי' כ' כס'
 ושאר' ולתך הוא מספ' הימים מאצו' אלא ממג' עד שצ' א'
 מדבר כ' וקבלו א' התורה כי ס' קר' הוא ל' א' ולתך ט'
 ה' מ' יום והט' יום א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 שאר' שעורים שהו' מחבל הבהמות הוא לפ' שרוב העם
 שצ' ממג' עד שקבלו את התורה היו כשמו' כקום כספר
 אין הכין עובדי' כחמ' וכלכ' וכל עבודה בשדה ומשקלו
 התורה כקחו עיב' הם ושרתה עליה' רוח חכמה וכו' וכו'
 כתב א' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ'
 לנגד דמיו' קליס האומר ערך נפש על' אם מכן ש' א'
 ש' ומעלה ט' כסף ומר' שעורים ערך הזכר מכן עשרים
 עד כן א' כ' כסף והם דמי' פדיון ורע' חזק' שיעורים
 שם הוא כ' שקל ולתך שעורים דמי' פדיון ורע' לתך שעורים
 כ' שקלי' ערך מכן מל' ועד כן חמ' השקלי' ומכן ש' א'
 עד כן כ' כ' שקלי' חרי' כ' וי' כסף כפי' ענמו אלא
 חכרו עם ט' ופרגס ויהבת כסף שקלי' כשור לכשתהיו
 ואמרת דיהון מקרבן קדמי עומה אקנותא מעלת שועב'
 הנך רואה כע' כ' סוף דברי המפרשם כמסוק
 הזה ומה ש' ל' אמר מהם מן הגאולה והדוק ואין ש' א'
 ש' הכתוב כפ' א' וזהו כלו בדרך כמו' והמשל וגם א'
 לא אמר פי' מלשנו בדרך האל' והלכו בדרכים אונים
 הדרך האל' הוא שאר' הנביא ש' ש' סבלו הגלות ותלמותו
 עם כענין בשמות שבו' ביעורי' מ' כ' א' א' על גאולת
 ומאועתם הראשון היה דוד המלך כספר תהלים באותם
 המזמורים א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 אש' פירשתי וק' רמיהו וכו' י' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 והו' עמוס והו' עובדיה וכו' מ' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 וה' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 ממה א' כ' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 כ'

ל' ע

משמיע יטועה

זה המספר חמה עשר פעמים יעלו כלם אל אלים ומאחם
 ומתח והם השבים שעברו מן היום שהתחילו הגלות בישראל
 בימי יהוא בן כמשי בסוף מלכותו אש'ס ויהוא לא שמר לבטח
 בתורת יי' אלהי ישראל בכל לבבו לא שר מעל מסאת ירבעם
 אשר הקטף את ישראל ומיד באח בימים ההם המל יי' לקנות
 בישראל ויבס מואל בכל כבוד ישראל וגו' ודוע יהוא מן
 בסגת ג' אלפים וס' לבידה ומלוק כ'ס שנה וארבע אשים
 לשני מוזו התחילו הנרות האלו וכאשר תמנה משש אלפים
 ומאת' ומשש אשים שהיו המספר שזכרתי למעלה גיעו לשנת
 חמשת אלים ומאתים ומשע' ואחד ליבית העולם שאו יהיה
 קץ הימין ואחרית העולם ותשועת ישראל כי הוא הקץ אשר
 נמצא במגלה בגבו רוח' בכנס אשורית כמו שהעיד רב
 נחמקן בר תלפ'א כפי מה שזכר בפ' סלק וכאשר עבדה
 בשער הראשון מהמעין היב ממעמי היטועה ועו'א הכביא
 שקב עם האומה ר'ל אדא שתת'אך גלותה טו' פעמים
 אותו המספר ממסר השעורים שהם כ'ס קללות טכפ' כי תבא
 ומלך השעורים שהם מ'ט הקללות טכפ' במקו'י שהם כלם
 שנות ראינו רעה וגלות אלפים ור'ה אנה מההתחילו הגלות
 בימי יהוא עד אחרית היום כמו שזכר וקראם כסף להגיד
 שכל השבים ההם יל ישראל אל יי' בכוסף גדול ומאוס
 כמדת כאל תערוג על אפיקי מים והתחנן אעשה מספר
 חלוק חמר שעורים כפי ענמו ולתך שעורים כפי ענמו
 לפי שקללות במקו'י היו מ'ט כמספר השבים שהיו
 מהתמלת הגלות בימי יהוא כמו שזכר טו' פעמים שהם
 כלם תש'לה עד מצור ירושלם בבית בני וכן חמר שעורים
 שהיו רישו ל'ס קללות שפכ' כי תבא כשיכפל מוכנס טו'
 פעמים יהיו אלף וארבע מאות ואעשים כמספר השבים אשר
 היו מעת שס'ך טיטוס ומיל הרומי' על ירושלם עד הגלות
 העתידה שחבאו כמגלה כמו שזכרתי ומפני זה עשה בני
 מבינס כדל'ים וכאו הקללות בשתי הפסוקים ההם רומות
 לה כענמו והגיד הכביא עוד שאמותו מספר מהשבים רובם
 והוא כל ימי בית שני וגם כל ימי היות ישראל בגלות לא יהיה
 עוד ביניהם עץ והוא או' ואומר לה ימים רבים תשבי לי לא
 חזי ולא תהי לאש כמו שפירשתי והודי' שסוף הגלו' שוב
 בני ישראל ובקאו את יי' אלהים ואת דוד מלכ' ל'ל שיתמקו
 מכל אשר עשו אבותיהם המלכו' וסורס מאשרי יי' ולכן
 יבקשו את יי' אלהים ללכת אסריו ולדבקה בו ואת דוד מלכ'ם
 שחלוק עליה אים מורשו כי עם היות כדאשכח' כמח' כבוט'
 שימו להם ראש אשר שהו כמו שפירשתי משח בן אפרים
 להלם באויביהם כיום זרעאל הנה הוא ימות במלכות
 וישראל יבקאו את דוד מלכ'ם חסר מגוע יי' אז יבקר יי'
 בו שחלוק עליהם ועם היות שבימים הראשונים אבותיהם
 בהיות שכינת יי' בתוכם לא פחדו ולא יראו מפחדיה
 והסתלקותה אף על פי שהתנה בהם פעמים רבות אלכה
 ואשוכה אל מקומי הנה כחן הגאולה לא יהיו בן אכל יסמרו
 אל יי' ואל טובו רונה לומר שייראו ומסדו מאכדתו וישאו
 באופן שלא יסדו עוד מהם ובמקט סנהדרין פסק
 בהן גדול דרשו על עה שאמר ישראל בני רשעם בן
 טלמה

כמו שפירשתי ואפרט בעצת הא אלפים יסאו יסאל עיניהם
 בגלות ולא זכרתי בכללם כלעם לפי סלא היה חבני ישראל
 אלא בני יי' ישראל וס' דיו ומפני של יעודים וכבאות הם
 נכספה וגם כלתה כפשא לכן קראה חמה עשר כסף מלאון
 כוסף ותאזה ואמנם עמר שעורים ולתך שעורים אמרו על
 הקללות שזכר מהא אים אותם שזכר בבבית ערבות מואל
 שהיו כ'ס קללות ועליהם אמר חמר שעורים כלור קבוץ
 וככור גדול מהם כי חמר לאון קבוץ הוא כמו חמר מים
 רבים חמרים חמרים עד שאמרו המדקדקים שאפני זה
 כאמר חמר למס והלתך הוא חבי החמר המדות' וזמן בו
 אל הקללות שזכר בבבית מורכ שהם מ'ט ומפני שהיו קללות
 מאנה תורה ככלם מאלה קרא קבוטס חמר וקרא קללות
 במקו'י שהם מחייתם בשם לתך שהו חבי החמר והנה
 קרא אותם הקללות שעורים מפני שזוף השם כי שעורים
 הנחתו הראשונה הוא על הקער מלסון וסערו מרבו מאד
 וכשערה דרכו וקדמוים אחו עער וסביבו בשערה מאד
 וישעבר עליו מלך הנסון הנה א'כ אמר חמר שעורים על
 הקללות אשר כפר כי תבא ולתך שעורי' על הקללות אשר כפ'
 במקו'י שהם מחייתם שאלו ואלו היה נער ומורכן לישראל
 וכמו שבהם ובפירשיות שאלו עליהם יעד משה אדוננו על
 גלותם ונרותיהם כך יעד על גאולתם וישועתם והם עדות
 בזרה להם שהיו נרותיהם השגמו' וזהם מיר' ולכן יסבלו
 אותם בגלות וידיקו עליהם את הדין וכאשר ימנו עיניהם
 בקללו' שהם חמר שעורי' ולתך שעורי' ובכסמו' טכהם ושכממ'
 עשר כסף הכביאים יסבו ימים רבים בגלות מבלי זנות אשר
 העו' ואל ישראל אל יי' בכל נרותיהם ולרמוז על העבין הזה
 אשר הכביא ואכרה לי כטו' כסף וגו' כלומר קבכתי עמה
 כחמר כבאות הכביאי' ויעודי ספר תורת משה שימים רבים
 קשב לי בגלות סלא חונה חמר העו' ולא תהיה לאש אשר
 וגם אבי אלך ר'ל סלא חמר אותך באומה אחרת ולא אימד
 השגמתי בעם אשר ולפי אפי' ימים רבים באר ענינו באמרו
 כי ימים רבים יסבו בני ישראל ר'ל בגלות ארוך אין מלך ואין
 שר עליהם ועם היות שאין להם זכא ובית המקדש לזכות
 לאלהים הנה לא תהיה ביניהם מנחה לעץ ואין אסוד ומכפי'
 לבקט העתידות מהבעלים כמו שהיו עו' אבותיהם ואפשר
 לפחד ולא תהי לאש וגם אפי' אלך שגלות לא תהיה האומה
 עובדת לאלוה אשר אפי' אין הקב"ה ולא שכינתו ביניהם
 חזו וגם אפי' אלך כלומר וגם אפי' לא אהה אלך כי מלת לא
 תהי שזכר למעלה מושכת ענמה ואמר עמה והעבן סלק
 שכינתו מעליהם והוה שפירש כי ימים רבים יסבו בני ישראל
 אין מלך ר'ל שישבו שכי' רבות בגלו' ארוך ומלכ'ם שהו הקב"ה
 אינו עמהם ועכ' אין אר ר'ל שאינם עובדים לאחד מאפי'
 מעלה זכא אין זכא ולא מוכח ביניהם לאלהים ואין מנחה לעץ
 ואין אסוד לאל באוים ותומים מהאל את ואין ערפים מעץ
 והו הדך הראשון בפ' הכתובים הלא והדך השני בפירוש
 הוא אפנה תמכ' בפ' מקו'י מ'ט קללו' ובה כי תבא כ'ס
 שהם הכפל כמו שזכרתי ויעלו כלם לקמו' קללות כמספר
 שבות יעקב אבינו ושידות טהלים כדעת חיל וכאשר עבא

חלטה והיה אחרי כן אשפך את רוחי על כל בשר וגו' עד
 סוף הספר ובכבודו הזאת כחשיון כמנא שהכתיב בה
 הכתיב יב הכתובת ויעודים עתידים הראשון שעם היות
 שבאין בית שני לא מלה הנבואה כמס אדם וכל סגן
 בזמן הגלות שלא מכאן חיון מ"י שבה לעמיד לבא בארצת
 הימים מאוב הנבואה בעם ישראל יותר בשלמות ממה שהיתה
 בימים הראשונים ולא נערכו ל רכוי ההכנות אשר הנערכו
 אליהם הנביאים בזמן בית ראשון ועל זה אמר והיה אחרי
 כן אהיה לזמן הנבואה אשפך את רוחי על כל בשר ובכבוד
 כביכס ובכתיבם ואמר על כל בשר כנגד בני ישראל כמה
 שאמר יציהו יבא כל בשר להשקותו לפני ורוד אמר ויכרך
 כל בשר עם קדשו ואפסר אכלי לפרש כל בשר על כל חיון
 האנוש ועבין הכתוב שזכר הנביא שזמן השועה יספוך
 השם רוח סמיה וכיה על כל בשר גם מאמות העולם כדי
 שיהיו וידעו אלהיהם ויבאו לקבול תורתו אמנם לבני ישראל
 בפרט אמר ובכאן כביכס ובכתיבם שיקבל הנבואה הארית
 במוכנים מהם מה שלא יהא לשאר הגוים ולפי שהנבואה
 היא בשרי מינים מלוס נבואה ומראה נבואה ללא שהוקרים
 שבהם יזכו למלוס של נבואה והבמורים מהם למראה הנבואה
 שהיא בקראת חיון והיא משלה יותר גדולה ובה יש לוקם
 השלמות ולמורים המרובות לפי שהוקרים לרוב לחותם
 ולעזרת כמס המדמה מרוב הדברים אשר לאו וידעו גבר
 בהם הדמיון ולכן יבואם השפע כמלוס אמנם הבמורים שאינם
 כ"כ לחים וכמס המדמה אינו כל כך טהור ומלא מהדברים
 אשר לאו חיוניות יבאו שזם מדרגת המראה כמו שזכר הרב
 המורה ולא אמר הנביא הנה שכל הוקרים נבואה במלוס ולא
 שכל הבמורים חיוניות יבאו אלא קצתם ר"ל המוכנים להכבא
 ולכן לא בא הכתוב הזה באומה כוללת אבל אמר כללון קמתי
 וקריבם כמורים ואמ' שם העברים והשמות אל עבדוקם
 יהו' ומיד כעבוקו יספוך את רוחו ל"ל רוח דעת לא שכללון
 באכסי האומה והכ' הוא שזכרם על מעשה הנס והנפלאות
 בימים ההם שזם היות שבזמן הגלו' היו בשפת פנים ומפני
 כן לא זכו אל הנפלאות הגדולות המפורסמות שהיו נעשות
 בבית המקדש וכמ"ס המסוכר על זה אומותינו לא ראינו וגו'
 שזכר ג' מינים מההשגות שזם האומות והמופתים והנבואה
 והיריע' המקובל יעד הנביא כאן שזכרו שלשון בזמן הגלו' את
 לקדמותם ועל הידיעה הארית שהיתה ביניהם אמ' אשפוך את
 רוחי על כל בשר וגם על העבד' ועל השמות בימים ההמה
 אשפוך את רוחי ולעבין הנבואה אמר ובכאן כביכס ובכתיבם
 ולעבין הנפלאו' אמ' ובזתי מופתי בשמים ובארץ גם רמו כמה
 שפך הנסים לנבואה שזיהה ככואת הוקרים והבמורים אשר
 זכר ע"ד הפלג לא כדרך העבד והנה באר שיהיו מכלל
 המופתים דם ואם ותמכות עשן רובה לומר דם ההרגה
 העבומה שזיהה במלמאת האומות על אדמת הקדש כמו
 שזכרתי פעמים והאם ותמכות עשן הם מאת יי' מן השמים
 שימטר עליהם בה אש וגפרית וכום ולעפות כמו שזכר
 בפרש' גוג ומגוג ואמר לזון תמכות בעשן לפי שבעשן העול'
 למעלה בקו הישר יעשה עמוד כמו התמר שהוא עץ גבוה

וזה

סמיה רבי שזעון כן יוחי אומר כאלה דברים מאסו
 ישראל בימי הכנעס כמלכות בית דוד וכמלכות שאים
 וכבי' הקדש הוא דרתיב אין לנו חלק בדוד כמאמרו
 לאהליך ישראל אל תקרי לאהליך חלא לאהליך ראה ביתך
 דוד זה בית המקדש אמר רבי שזעון כן מנא א אין ישראל
 רואים סמיה יוציא וגאולה עד שיהיו ישראל לנפש שלזם
 הוא הוא דרתיב אמר יאוכן בני ישראל ובקשו את ה' זה הם
 זה מלכות שאים ואת דוד מלכס כמאמרו ופסדו אל ה' ואל
 טובו זה בית המקדש כמה דרז אמר הנה הטוב הזה
 והלכנו העינו בזה לדבר עליון מכללות תמים דעים
 והוא שתי דוד הוא דבר מוכן וסוף לבית שאים ומלכותו
 בקרב ישראל דרך מלכות האל בעמו הלא מראה שכתבין
 שלמה בנה את בית ה' ואת בית המלך יחד ופסוק יו' שלם
 באמר וישפך את בית ה' ואת בית המלך ובפסוקו השבטם
 מעליהם מלכות בית דוד מיד פסקו מלכות שאים ובבית
 שני לא היתה שם מלכות בית דוד לא היתה שם שכינה
 ובאמרו הימים גם כן יבקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכס
 הנה התבאר הנבואה הענומה הזאת שיהיה עיקרים הא'
 תוצעת האומה וגאולה כמו שאמר אמר יאוכן בני
 ישראל ואמר ובקבנו בני יהודה וגומר והוא העיקר השלישי
 מעיקרי ככואת יציהו והשני שזכרו עזרת השבטם
 מעלות וישבו על אדמתם וכמו שאמר ובקבנו בני יהודה
 ובני ישראל ישרו ואמר וקמתי את לא קומה הוא מלכות
 ישראל כמו שזכר והוא העיקר הרביעי מעיקרי ככואת
 שזיהו והשלישי בקמת האומות במלמאת כיום ה' הגדול
 והנורא שלמס בס וכמו שאמר כי גדול יום יזדעאל
 והוא העיקר הא' מעיקרי ככואת יציהו והרביעי שתיה
 הגאולה העתידה דוגמת יציאת מנרים שזכר והולכתיה
 שמדכרה וגו' וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ
 עברים והוא העיקר החמישי מעיקרי ככואת יציהו וה'
 שזכר השכינה כיהיה וכמו שאמר וארשתך לי באמונה
 ואמר ואמתי ללא עמי עמי אתה והוא יאמר אלהי וזה
 העיקר השמיני מעיקרי ככואת יציהו הו' שלא יאוכן עוד
 גלות וכמו שאמר וכתי לי להם כרית כיום ההוא וגומר
 והשכנתים לבטם והוא העיקר הא' מעיקרי ככואת יציהו
 הו' שיקבלו האומות אמות השם מעלה כמו שאמר והש' רותי
 את שזם הכעלים מפיה ולא יזכרו עוד בשם והוא העיקר
 הא' מעיקרי ככואת יציהו הו' שצאולה העתידה ימלך
 עליהם מלך מביט דוד כמו שאמר ובקשו את ה' אלהיהם
 ואת דוד מלכ' והוא העיקר העשירי מעיקרי ככואת יציהו
 וכבר הוכחתי בעיקרי ככואו' יציהו שזעיקרים המיועד ס'
 האלה אי אפשר לפגשם לא כדרך רומי על הפגש כדברי
 הנברים ולא על זמן בית שני כל סגן עם שאר הדברים
 שהנביא הוסיף ביאר ונלה ככואה הזאת מעבין הגלות ודבר
 הנאולה כמו שזכרתי שלא גלו אותם כל כך שאר הנביאים
 ואולי שלכן נקרא הוסיף מסמ' מה שזכר שכל מעבין הישוע'
המבשר טוב
 השביעי הוא יואל הנביא
 ככואתו האמרוה

בשביע ישועה

ואז בישבו ויגידו זה אמר השם יתברך למען והיה לכם
 ויפיר הכבד כבי אברהם בן עשרה את אברהם זה על קדמות
 המאורות שהיה באותו זמן לפני כל יום " הגדול והנכבד
 שהיו יום המלחמה והנבירה שהקיות והשימרים הם יום
 חופת וזאת על מלאכת עבודתו ורוב חקדמות השם יתברך
 הסך כ יעלם כיוון אורו והיחם כאלו היה קדמות אל
 ישי אדום כדם והכב המורה פירם כל זה דרך על הכנות
 והכמה אצח על העמים ושל זה אחר מופתים כדעים
 ובארן דם ואם ותחכות עשן השם יתברך למען והיה לכם
 וגו' ולדבריו ה ה ראו לומר בא יום ה' לא לפני כל ואפשר
 לכס על פי דרכי אמר יום ה' הגדול והנכבד של התעורר
 והגאולה ותמיית המעים ולפי טקמת האומות תקדם אליהם
 לכן אמר לפני כל יום " הגדול והנכבד ויותר ככון לומר
 שמעתי שהיה המלחמה בין אדום וישעאל כמו שזכרתי והיה
 השם מורה על בני אדום והיה על השמעלים לכן אמר
 רומי על קמתם השם יתברך למען והיה לכם והשל פי
 שאזתה המלחמה העבודה שהיה בין אדום וישעאל
 שיקם השם יתעלה מהם עם היות שהיה עת גרה ליעקב
 היה ומכה ישע ועל זה אמר והיה כל אשר יקרא בשם ה'
 ימלט ויבאר של זהיה ההנה לנקראים בשם ה' כי אם
 בהיותם על אדמת הקדם והוא אמרו כי בהר בין ובידאלם
 תהיה פליטה וגם לא בכל בני ישראל שיטבו שמה כי אם
 בגדידים אשר " קורא שהם הטובים והישרים כלבואם וכבר
 ב"ר ישעיה שהגדה היא תתמיד וזן מועט באמרו חכי
 כמעט רגע עד עבוד ועם ובאר גם כן שאז יכלו רכוס
 מישראל והקדושים ורתי האל ימלטו שאמר והיה כל הנאצר
 ככיון והנותר כירושלם קדום יאמר לו כל הכתוב למים
 כירושלם חסכים למה שאמר דביאל כספרו ענין אותה
 מלחמה ובעת ההיא ימלט עמך כל המנא כחוב כספר
 ולכן אמר הכביא כאן והיה כל אשר יקרא בשם " ימלט כי
 בהר בין ובידאלם תהיה פליטה וגו' וכבר דים אשר " קורא
 והרכיעי סבבין הגלות קודם הגלות התעוררה יהיה יום
 הדין שעתוד לרם " ולרין עמים ועל זה אמר כאן
 כי ההכ בימים ההם ובעת ההיא אשר איש את שבות יהודה
 וירושלם וקבכתי את כל הגוים והורדתיים אל עמך יהושפט
 וכספת עמים ס על עמי ונפלת ישראל וגו' ואזי ככר
 בארתי במאמר נדק עולמים מהו ענין יום הדין שזכרו אל
 וגם זכרתי ממנו ראש פדקם כספר מעמי הישועה על
 דיכא יתיב וספרין פתיחו וכלל דעתי הוא שום הדין הוא
 יום המשפט והנקה אשר ישעיה השם יתעלה באומו כשערי
 את כולם באחרית הימים לעלות על אדמת הקדש ומפני
 שאז ישעיה בהם נקמה עבודה גמול מעשה ידיום אשר עשו
 לישראל לכן קרא יום הדין ועליו אמר כאן שבעת היא
 שייב השם את שבות יהודה וירושלם וזכר יהודה וירושלם
 כלבד אף על פי שכל ישראל ישובו לפי שמשם בן דוד יהיה
 משבת יהודה ומבני ירושלם שהיה ראש הממלכה גם זכר
 ירושלם כי שם תהיה מלחמת האומות ואלו באותו זמן אקבן
 אף כל הגוים שאין כלבם שיבאו על ה' ישראל והורדשם

אל עמך יהושפט כי שם תהיה קבלתם והנקה והנה
 קבר זה העמק מן חפני מעד ס יהושפט אי זה מעשה
 ואם מפני שזמן שם יהושפט הוא כמו לחשט ה' וכמו
 שאל ובעת עמים שזמן תבנס וכמו למיזר מלוג דיכא
 כי שם ישבו אדם כחשט והרעים על אשר הרעי לישראל
 אשר פורו בגוים בגלותם ואת אינו חלקו וזאת כמו
 לאדום ישעיה הירושלים בארן הקדושים פעם זה וישעיה ז'
 ואל עמי דוד גורל כמו ועל עמי וכמהו וך את הפלשתי
 אל מבטו שהיה כמו על מבטו והענין שהו מלכיים גורל
 ביניהם על ישראל והיה שך זה היה שלי והו כוחיים
 יבד אשר מישראל כבאר וזנה את וילדה מנבות ירושלם היו
 מוכרים כיון וכתיבות הזה הכנה ואמר וגם מן זמם
 לי טור וידין באומר אדם טוב וכידון וכל גלילות פלשת סבני
 הרעים מה עשיתי לכם שבאתם לארצי והתמדתם עם
 האומות לשלול עלי ולבטו בו הגמול אדם מלאים עלי כונה
 לומר האם עשיתי עמכם רע אמת באדם לשלם לי גמול
 או אם אתם עבדכם אף על פי של קבלתם ממני רעה
 באדם להרע עם בני ועל זה אמר עוד ואם גומלים אתם
 עלי הנה בעבור זה קלמרה איש גמולכם כראשכם
 וכבר מהרעית אשר עשו בני יהודה ובני ירושלם כחונכי'
 אליהם באמרו אהב כספי וזכרתי לקחתם כי לי הכסף ולי
 הזהב אשר לישראל ואני כתיבו אליהם וכתי יהודה ובני
 ירושלם אשר לקחתם בגולה מכספת לפני הוים למען
 הקמיכם מעל גבולם דעו כי ואזו שבר עת פקודתם והבטו
 מערים מן המקום אשר מבצרתם אותם שמה כמו לארבות
 הגלות שיבאו משם וישבו על הארמם וגם התחם שבהם
 יקומו ויבאו על אדמת הקדש והשבותי אפי גמולכם בראשית
 והגמול הוא מה שאמר ומכתי את בטיכם ואת בניו ימים
 ביד בני יהודה והם ימכרו אותם לשבתי שהם בני שבט השם
 ראקים מכס והמשי ביבואו ענין המשפט זכר שיעשו
 הקדוה ברוך הוא את לב מלבי הגוים ולהתם אלם סאלר כדתי
 להקם מכלם ועל זה אמר קראו זאת בניום קדשו מלמאת
 העירו הגבורים וגו' והענין היה הוא עבדו מה שכתב ישעיהו
 וישקאל גם כן שיעלו הנכרים בני אדום לכבוש את ארץ
 ישראל ולמאול כירושלם ויתקבטו כל בני המורם והנשפן כלם
 עליהם לתלמחה ועל זה אמר קראו זאת בניום קדשו מלמאת
 כלומר על הנכרים העירו הגבורים שבוטמו ובנפון יעלה
 כל אנשי המלחמה על ירושלם ולפי שיעור השם את רוחם
 לעשות זה לכן אמר כמו את כס לחבבות והלשנים הם
 חופפים בהם בלמה וזמרות כס למחוס שהמזמרות
 הם שותפים בהם וזמרות הכס כלומר שאף עובדי
 האדמה יקחו להם כל מלמחה והחלש שבהם ואמר גבור
 אי ובה האופן יעשו רובה לומר יקבטו ויבאו כל הגוים
 מסביב ונקבטו שמה על ירושלם וכל זה למה לא להכלים
 כעליית כמו שהיה בשאר העמים אל כד שיתפתה גבוריהם
 ר"ל שזירדס ממעלתם כי כן תרגום ויבד ומת והשג' שם
 באופן זמן מהשועה וקמת האויבים קמה תמיית המעים
 ועל ועורו ויעלה הגושט עמך יהושפט כי שם אשכ לאטו

את כל הגוי מסביב ר"ל שיעורו ישי עשר ויקינו משנת מיתת
 ויעלו ויבאו אל עמק יזעבט אשר הם היה משפט הגוים כי
 הנה בזמן ההוא יבנה הקדו להות את המיתים מהם מבני
 ישראל כדי שראו במפלת אויביהם אשר רדפום ומהם משאר
 האומות כדי שיעשו עם אויבותיהם וגם הם יראו בארץ
 מולדתם ולפי שש ליה עת קבוב לפניו ית כמ"ש הלא הוא
 כיום עמדי תחום בארצותי לכן אמר שלחו מגל בי בטל
 קביר באו רדו כי מלאה גת השיקו היקבים כי רבה רעתם
 המשיג העבין הזה לתבואה שנשלה והגיע זמנה לקביר שיסלה
 אדם המגל לקבוצה כן יבא עת תשיית המיתים ואמרת
 הגלות ובקמת האומות כלם לכשולם ולכן יבאו לפועל בדברי
 הלא יעל אותם הקמים בקמייה אמר המוכים המוכי בעמק
 הסרון וגו' ואם לא תאבה כפסך לפרש הכתובים האלה
 על תשיית המיתים אמור מעתה שאמרו יעורו ויעלו הגוים
 אל עמק יזעבט על האומות שיעלו שמה למלחמה הוא כיון
 שזכרתי כי הגיע קץ הימים ואמרת זעם הגלות וממלכת
 האומות לבטלו ונתמלאה סאתם כי רבה רעתם ולכן ראוי
 לשלוח יד במגל לקבוצם כי הגיע זמנם לקבל ענשם
 והמפרשים פירשו שלחו מגל שהוא צווי לישראל שישלחו
 המורכב באומות ובקמו בהם כי כבר הגיע עת בשולם
 למלחמה וכנגד ישראל אמר ג"כ באו רדו כי מלאה גת ר"ל
 רדו בעמק המלחמה להבקים מהאויבים כי הוא כמו הגת
 שמלאה עבבים שראוי לדרוך אותם וכן השיקו היקבים שהם
 מלאים עד שיזוב היין מעל פניהם שהוא יסל לרוב הימים
 ועל האומות שיעלו שמה למלחמה אמר המוכים המוכים
 בעמק הסרון ר"ל שיעלו שמה מהאומות המוכי רבים באותו
 עמק המשפט שיקרא אמר כן עמק הסרון לפי שכלה
 ונכרעה תהיה בהם שמה ועל יום אותה המלחמה העצומה
 אמר כי קבוב יום ה' בעמק הסרון ואמנם אמרו עוד שמה
 ויכח קדרו וככבים אספו נגהם ו"י מניון ישאג וגו' אפשר
 לפרש שמה ויכח ככבים על מלכי האומות כדרך הכב
 המורה ועל המלכים והמלכות אמר וכעשו שמים וארץ
 ואפשר לפרשו כפשוטו יגיד שמערכות הגרמים השמימיים
 שהיו מורים על הנלחות האומות ועובותיהם יקדרו ויאספו
 נגהם והשפעתם ולא יגינו עליהם לפי שה' מניון ישאג
 ומירושלם יתן קולו וישרד כל שרי מעלה ומפניו ירעשו שמי'
 וארץ הכמות העליונים הפועלים והתחתונים המתפעלים
 וכוה האופן יהיה השם ממסה לעמו ומעוז לבני ישראל
 והשביעי שבזמן השפוע והבאולה היה תמלא הארץ דעה
 את יי' ותשוב הקדושה והסכינה לירושלם כימי קדם
 ובמעלה ותר גדולה ממה שהיתה מני שים אדם עלי ארץ
 ועל זה אמר כאן וידעתם כי אבי ה' אליהם לרמוז שלמות
 הידיעה והחכמה אשר תמצא בהם ואמר שוכן בבנוהר קדשי
 להגיד ששוכן השכינה והקדושה שיה ואמר והיתה ירושלם
 קדש להגיד שכן שבזמן בית ראשון היה בית אלהים קדש
 ולא יוכל אדם להכנס בהיכל כי אם הכהנים וכו"ש בקדש
 הקדש' שלא היה נכנס שם כי אם הכהן הגדול ביו הכפופים
 בן זכר שלעמיד תהיה ירושלם העיר בלה קדש שלא יכנס

שם עכל וממא ועל זה אמר והיתה ירושלם קדש וזרים לא
 יעברו בה ו"מ זרים לא יעברו בה שלא יעברו זרים עוד
 להלחם על ירושלם כמו שעשו עד היום והשמיני שבזמן
 הגאולה תתבדך ארץ ישראל כי עם היות שבזמן
 הגלות נתקללה הארץ היא כמו שאמר ותם לריק כמכס
 ולא תתן ארבעים יכולה וען השדה לא יתן פרוי הנה בזמן
 העמיד הרי ישראל ענפיהם יתנו ותבואותיהם יצמחו בהם
 בנכרה מופלגת ועל זה אמר הכביא כאן והיה ביום ההוא
 יטפו ההרים עסיס והגבעות תלככה חלב ר"ל שבזמן ההוא
 אמרי כלות הגוים מן הארץ תתבדך הארץ בתבואותיה
 ומרעה האין והבקר מבלי עמל ויגיעה כאלו ההרים מעצמם
 יטפו עסיס והגבעות מרוב הזולה וההגרה מהחלב הונא
 מהמרע שיהי בהם יהיו כלו תלככה חלב וכן כל אפיקי יהודה
 והם העמקים שהיו מקרים מים בזמן ההוא כלם ילכו מים
 כי ירבו בהם מעיינות ותהומות ונאות בבקעה ובהר שבהם
 יתרכו התבואות והתשיעי שעם היות שבזמן הקדמון היתה
 ירושלם נעדרת המים וכשהיתה במזכר לא היה
 מים לעם לשתות עד שמפני זה אמר רב שקה הלא על
 האבנים היושבים על הקומה לאכול את נאותם ולשתות את
 מימי רגליהם לכן בזמן הנבואה בדרך נס יתחדש מקור מים
 חיים בירושלם ועל זה אמר ומעין מבית ה' יבא והשקה את
 נחל השטם וכבר בא היעוד הזה בבבואות יחזקאל וזכריה
 גם כן יעד עליו והגאון רב סעדיה פירש שכל השטמים
 הוא הידן כי הידן הוא קרוב למקום הנקרא שטים לפיכך
 בקרא הידן נחל השטמים ואמנם מה צורך יהיה בנס הזה
 אפשר לומר מענינו שלפי שה' בירושלם הסרון המים עד
 שהיו להם ברכות מים שאובי' לכן בזמן התשועה כדי שיהי'
 ירושלם שלמה בכל הדברים ולא יחסר כל בה יתחדש בה
 מעיינות מים חיים ויהיה מקום מונאס מתחת בית ה' לפי
 שבבבות בית ה' יהיה הנס ההוא והיות מתחבב אנלי
 שהדבור הזה הוא במשל ילרצחו למה שנבא ישעיהו שבזמן
 הגאולה יהיה ככון הר בית ה' כראש ההרים ולכו שמה
 עמים רבים לקבל תורתו ויאמרו כי מבין תבא תורה ודבר
 ה' מירושלם והוא על דרך הוי כל נחל לכו למים ולפי
 שהשפע האלהי ולמוד האמונות והאמתיות יבא מירושלם
 ומבית ה' לכל העולם וכ"ל הכביא כאן ומעין מבית ה' יבא
 והשקה את נחל השטמים וזכריה אמר והיה ביום ההוא יבא
 מים חיים מירושלם חיים אל הים הקדמוני ומחיים אל הים
 האחרון וזה משל נפלא ומליצה נכונה מאד שמירושלם
 שהיתה ארץ ביה מבלי מים יבאו מים חיים שיאפכו על הימים
 הגדולים לרמוז שמירושלם שהיתה למס ארץ ערכה ושמה
 תבא תורה למוד ואמונה לכל באי עולם העשירי שמלכד
 המורכב הכללי שהיה בכל האומות הנה בפרט
 במצרים ובאלדוס שהיה השוממות והכליה הנמרצת ועל זה
 אמר כאן מצרים לשממה שהיה ואלדוס למדבר שמה
 והמפרשים אמרו שאמר מצרים על הישמעאלים ואלדוס על
 מלכות רומי וכלל הנכרים ששתי האומות האלה
 הן הגבולות וה' ימים רבים ותגברנה עד עת הגאולה ושתהיין

פיה היתה הרביעית שהיא דבאל והנה זכר הישמעאלים
 בשם מנרים לפי שאת ישמעאל היתה מנרים כמו שאמר
 וחקק לו אמו אהר מארן מנרים וכן אמו היתה הגר המנרית
 ולפיכך יחס האומה כלה למנרים ולפי דעתי שלא אמר
 מנרי כי אם על מנרי כפרט כמו שדכרתי אך בשם הנכונה
 השלישית כנאות מיוקאל אשר פירשתי שמשמעת האומות
 העתידה תהיה התמלחה על מנרים לפי שהנכרים בעלותם
 לכבוש את ארץ ישראל ימריבו את מנרים ויכו בה מכה רבה
 ועבומה לאין מספר וימריבו את ארנה ויקחו את ארץ ישראל
 וירושלם שהם היום ממלכות מנרים ועל זה יתעוררו כל בני
 המזרח והנפון לבל להלחם עם הנכרים לבקום נקמת מנרים
 ולהושיא הארץ הקדושה מהם ואז תהיה מפל' אלוהם גדולה
 מאד ועל זה אמר כאן מנרים לשממה תהיה ואדום למדבר
 שממה ואמר שהיה זה מנרי הממם אשר עשו בכני יהודה
 ששפכו דם נקי בארץ אש אלוהם כמורכב בית שני ואם מנרי
 לפי שאז היו המנריים כנכעיים לרומיים והתמכרו עמהם
 במכור ירושלים ומורכבו ולכן זכר בלכד מחסם בני יהודה
 ולא זכר מורכב עשרת השבטים מפני שלא נעשה מורכבם ע"י
 אלוהם ומנרים כמו שהיה מורכב יהודה וירושלם והמפרכים
 אמרו שעל גלותם היום באמר הפסוק הזה לפיכך לא זכר
 אלא יהודה כי עשרת השבטים שהגלה מלך אשור ולא שבו
 עד היום לא היו כרשות שתי האומות האלה אלוהם וישמעאל
 והאמר עשר הוא שהכעיה אומת ישראל לא תשוב לכשלה
 ולא תלך עוד בגלות אשר ועל זה אמר ויהודה
 לעול' תשב וירושלם לדור ודור כ"ל מנרי ואדום יהיו שממה
 ואל יתשבו עוד לעולם אבל יהודה לעול' תשב וירושלם לדור
 ודור ואין ספק שהכניא הוא כאה מורכב בית שני ע"י הרומיים
 והו' הארכ' אשר עלינו נכא ויקובן קיבתו ועלו הכאהו הקב"ה
 הגאולה העתידה ולכן עשה מאמרו עמיד ליהודה וירושלם
 לפי שעליהם היתה כנאותו גם כי יהודה וירושלם יהיה ראש
 החלכות ועל כן ככללו כל השבטים שמתו ולפי שנקראו
 על מורכב עיר קדשו וביתו יבקם מאויביו לכן אמר' מבין
 יאמר ומירושלם יין קולו כי על זה תהיה אגרתו קולו וכעסו
 ולכן היה סוף הדברים ויהודה לעולם תשב וירושלם לדור
 ודור לפי שהם היו אשר גלו במורכב ב'והם יהיו ראש המלכו'
 לעתיד לבא ואמנם אמרו עוד ונקתי דמם לא נקית וה' שוכן
 בבין פירשו המפרשים ונקיתי לאומות מכספם והבסם שלקחו
 להם לפי שגם ישראל יקחו מהם לעתיד אבל דמם של ישראל
 לא נקיתי אותם וכאלה לי לפסוקם שפא הכתוב לתת הספה
 לפה תהיה מנרים לשממה ואדום למדבר שממה וזכר בזה
 שתי סבות האחת מפאת שפכות הדמים אשר עשו בני ארד'
 ומנרים בכני יהודה וירושלם על ל' סגם בכסם כי הם לא
 הרעו לרומיים ולא למנרים לשממיהם להם כזה והספה
 הסכית מפאת שרפת בית המקדש אשר שרפו שהיה מעון
 לשבינה ועל זה אמר ונקיתי דמם לא נקיתי וי' שוכן בבין
 והוא לשון פימה כאומר ונקיתי דמם כ"ל האם נקתי אני
 את האומות מדם ישראל אשר שפכו על הארץ באמת לא נקיתי
 ולכן אפרע מהם והספה הגדית ש"י היה שוכן בבין והמה

המכשר טוב

המריבו בינו ושרפו מקום שבינו שבעבור זה גם כן ראוי
 שיפרע מהם הנה המכשרו ככנאות הארץ ו' עיקרים הראשון
 שבזמן הגאולה העתידה תשוב הכנאות והשבינה בקרב
 ישראל ותתקנה הידועה בכל הארץ כמ"ס והיה אחרי כן
 אספוק את רומי על כל כשר וכנאו בכיכס וכנאותים והוא
 העיקר הש' מעיקרי כנאות ישיעיהו והשני נקמת האומות
 שיעשה השם בזמן ההוא על אשר הרעו לישראל וכמו שאמר
 קראו ואז בגוים קדשו מלממה וגו' הנפת יי' גבוריך והוא
 העיקר הראשון מעיקרי כנאות ישיעיהו והשלישי כנאות אלוהם
 בפרט העתידה להיות וכמ"ס מנרים לשממה תהיה ואדום
 למדבר שממה והוא העיקר השני מעיקרי כנאות ישיעיהו
 והר' תשוב' ישראל וגאולת' וכמ"ס ובע' שהיה אשר אש' את שבו'
 יהודה וירושלם והוא העיקר הש' מעיקרי כנאות ישיעיהו והנה'
 ש"ס עת מוגבל מחו"ב לגאולה וכמ"ס כי בשל קנין כי מלאה
 גת והוא העיקר הששי מעיקרי כנאות ישיעיהו והו' שלא יוכן
 עוד לגלות כמ"ס וזרים לא יעבדו בה עוד ואמר ויהודה
 לעולם תשב וירושלם לדור ודור והוא העיקר ה"א מעיקרי
 כנאות ישיעיהו והו' שיקבלו האומות כלם השטים כמו שפירשתי
 ומעין מכות ה' יבא והשקה את כהל השטים כמו שפירשתי
 והוא העיקר ה"ב מעיקרי כנאות ישיעיהו וכבר הוכחתי
 בעיקרי כנאות ישיעיהו שיעידו שיעידים האלה אי אפשר שיפוצו
 לא כדרך הנכרים ולא על בית שני ושהם עתידים להצטיי'ם
 הציני הוא עמוס הכניא
 ככנאות האגרוכה מספרו
 תמלחה הלא בכני כושיים אתם לי בני ישראל וגו' עד סוף
 הפרק והפסוקים האלה מתקשו מאד המפרשים בפירושם
 לפי שיש לי בהם ספקות ראשון באמרו הלא את ישראל
 העלית ממנרים ופלאשיים מפתור וארם מקיר כי אם
 בל להודיע עשד עשה לישראל ככנאות אותם ממנרים אך
 יאמר שזה עשד עשה לפלאשיים וארם והיה ח"כ כזה ממש
 מה עשה לישראל ושני שהנה פלאשיים וכפתורים אמיס היו
 כמו אמר אשר יבאו משם פלאשיים ואת כפתורים ורמיהו
 אמר כי אודר ה' את פלאשיים שארית אי כפתור ואם
 פלאשיים וכפתורים הם דבר אחד אך יאמר הנה העלה את
 פלאשיים מפתור כאלו היו גולים שמה וכלי' באמרו וארם
 מקיר כי כאשר בארנה הכנאות הארץ עדיין לא גלו ארם כי
 ארם גלו בימי אמו שהגלה אותם מלך אשור אל קיר כמ"ס
 ויעל מלך אשור דמשק ויפספה ויגלה קירה וגם הכניא הוא
 עכמו ככא על גלותם באמרו וגלו עם ארם קירה וכן גלות
 פלאש' היה בימי נרקוה גם כן אמר זה ואך ח"כ אמר הלא
 את ישראל העלית מארן מנרים ופלאשיים מפתור וארם
 מקיר שהעליתו מור לכלם כאלו כבר עבדו כל ההעללות
 והגאולות האלה וכרעי באו' הנה עי' ה' בממלכה הספאה
 והספאית אותה וגו' ואם זה באמר על מלכות ארם כדברי
 הזפרים אך אמר ח"כ סמוך לזה אפס כי לא הסמיד אשמיד
 את בית יעק' והנה מלכות ארם מביית יעקב הוא וחס ארם
 כן מאמרים פותרים ומשי' באמרו והביעונו בכל הגוים
 את בית ישראל כאשר יבוע בככרה ולא יוכל נדור ארן שמו'

שלא ימות ולא יאבד מהם אחד ומיד קמו אליו אמר סוחר
 למה בחרב ימותו כל חטאי עמי ואם ימותו מכוואר הוא
 שיפלו נדרות רבים ארבה והנה המפרשים פירשו הכתובים
 האלה באופנים מתחלפים הלא הם כתובים בפירוש כשי
 ובפירוש הכד' ק' ואילו לא אגיד לך פה כי אם אשר ראיתי
 אני בפירוש והוא שהכתובים האלה הם הקדמה ליעודים
 שיזכור אחרי זה וענינה שהבי ישראל הם עבדי ה' מקצת
 כשפו וילדי ביתו ולכן אמר הלא ככבי כושיים אתם לי כבי
 ישראל כי כמו שהכושיים שהם השחורים מבני כוזב כן
 הם הם עבדים לאדונייהם עבדות עולם כן בני ישראל הם
 עבדי ה' עבדיו הם אשר הוביל מארץ מצרים שהיו הם עבדי
 לפירע והוא ית' החיץ בהם וקנה אות כידו החוק והן אומרו
 הלא ככבי כושיים אתם לי הלא את ישראל העליתי ממצרים
 ולפי שהי' לאומר שיאמ' הנה ג' כ' העלה הקב"ה ויעל' ככל דור
 ודור אומות ויבא להם מתחת אומות אחרות שהזיקו בהם ולא
 היו מפני זה לן לעבדי הנה מפני זה אמר ופלטתים מכפתו'
 ואדם מקיר ר' ל' אם תאמרו אף פלשתי' הוצאת אותם מכפתו'
 כי הנה הפלשתי' היו יושבי עזה והם היו העו' והכפתו' באו
 עליהם והשמידו וכמ"ס מורה ודעוים היושבים במצ' עד
 עזה כפתו' היושבי' מכפתו' השמידו ועזה מעבי פלשתי'
 היתה והוא המורה שהכפתורים היושבים מכפתו' השמידו
 את הפלשתיים ועל זה באמר כאן ופלשתיים מכפתו' ר' ל'
 שהכפתו' הגלוי' את הפלשתי' והשמידו קודם יביא את אנשים
 ואחרי כן העלה הקב"ה אותם וגם את כוש אשר עשה לישראל
 ואחרי שהביא מפניו ממה שהיה בזמן העבר הביא עוד מכל
 מהעמיד להיות והוא אמרו ואדם מקיר כלומר גם כן תעלה
 אדם מקיר סנחריב הגל' אותם מארצם לשם ולקח הימים
 כשקבעו מלכות אשור יבאו ויעלו משם א"כ זהו דרכו של
 עולם כן היה וכן היה שפעמים אומה אחת תבצר על אחרת
 ותמשלה זמן מה ואחרי כן תבא מתחת ידה מה שכתב
 הכד' ק' פלשתיים וכפתורים אפים היו אינו כן ומה שהביא
 לבאי' פסוק אשר יבאו משם פלשתי' זאת כפתורים אינו סותר
 לה כי אמת הוא שכלם כפתו' ממצ' כן הם כמ"ס ומכ"ס'
 יגר את לודים וגומר ואת פתרוס ואת כסלומים אשר יבאו
 משם פלשתיים ואת כפתורים אבל לא אמר שהיו הכפתורים
 אפים לפלשתיים אלא לפתרוס ולכסלומים ומהפפתו' וס'
 והכסלומי' יבאו הפלשתיים והקורבה היא לא תמנע המלשמה
 בכייה וגם אם יבאו אפים הלא את עזו ליעקב ולא נתמלא
 זה אלא מחוככו של זה ואמנם מה שאמר ירמיה כי עודד ה'
 את פלשתי' שאר' אי כפתו' אין פירושו שהיו הפלשתי' מכפתו'
 כמו שפסח חכס הזה לא ששם עודד את הפלשתי' אשארן
 וכמלעו והגלות סו' גולים באי כפתו' הנה א"כ פי' הכתוב
 מואר כפי מה שזכרתי שעה שה' עשה לבני ישראל להוכי'
 שהם לו עבדים וככנעיים ככושיים מפני שהעלה אותם מארץ
 מצרים ואם יאמרו שג"כ העלה את פלשתיים מכפתו' וכן
 יעלה את אדם מקיר הנה להס' על זה אמר הנה עיני ה'
 במלכה הקצו'ה וגומר ולא אמר זה על מלכות אפרים כי
 אם להגיד מעלת ישראל לפניו את באהבתו איתו מכל העמם

והוא שאין אומה כשחטאו לפניו את יכלה אותם כדעו אבל
 לישראל לא היה כן כי עם כל עונותיהם אע"פ שיבאו לדי
 עול' לא יבאו לדי כלי' לפי שה' הנבטי כחן לעמו מכחיותו
 וכמ"ס ח"י ה' לא שנית ואתם כבי יעק' לא כליתם והוא אומרו
 כאן הנה עיני ה' במלכה הטענה ר' ל' איזו ממלכה שתהיה
 כשחטאו כחטאים שחוטאים והשמדתי אותה מעל פני הארמה
 אמנם לישראל לא היה כן שאע"פ שחטאו לא השמיד אותם
 והוא אפס כי לא השמד השמיד את בני יעקב שלא אביא לדי
 כלייה כשום נד' ואפשר ג' כ' לפיכך על זה הדרך הלא ככבי
 כושיים מלאון תימה ר' ל' וכי אתם כבי יעק' ככבי כושי' אתם
 לפני שה' אדם יקנה עבד כושי' ויהיה לו עבד עולם מפני מה
 שנתן והוביל בעדו וכן אני בעבור שהובילתי אתכם ממצרים
 תהיו לי עבד' ככבי כושי' אינו כן כי ג' הובילתי את פלשתי'
 מכפתו' וג' אביא את אדם מקיר והוא המור' שאין מעלתו'
 על אחר האומות בלבד כשהובילתי אתכם מארץ מצרים אבל
 המעלה האמתית שלכם עליהם היא שהנה עין ה' במלכה
 הטענה והשמדתי אותה מעל פני הארמה ר' ל' שאמר תטעו
 אומה מהאומות יבא עליה השמד והכלייה אתכם לבני ישראל
 לא יהי' כן אע"פ שחטאו והוא אומרו אפס כי לא השמ' אשתי'
 את בית יעקב כאם ה' והביא ראיה על זה זמן קבוץ הגלויות
 שהיו ישראל מעולטלים עלסול מופלא ויתהלכו מגו' אל גו'
 וממלכ' ל' עם אשר והו' אומרו כי הנה אנכי מנו' והכיעותי
 בכל הגוים את בית ישראל כאשר יבוע בכברה ר' ל' כאשר יבוע
 הדגן בכברה שיק' אחד אל כל ברונת רב מבלי מנוחה כן
 יבועו ויכודו הם ועם כל זה לא יבאו לדי כלי' והוא לא יפול
 נדור ארץ והזפרטים פירשו בזה הנדור שהם הנדקים
 והסופל מהכברה הוא העפר הדומה לרשעים ולא יב' בעיני
 רש' כתב שאמר ולא יפול נדור ארץ על מוץ התנועה אבל
 לי כרא' לרשעו מהעב' שראו בו והוא נדור באמ' על הקבוץ
 וקצור הדברים מלאון וכד' הכסף בידך נדרות בשמלותם
 אשר לזה בקרא' התמכרו' מיל' על עיר אש' מכור וכאמ' ויכורו
 על העיר כלומר ויתמכרו הם כן אמר בבאן נדור על קבוץ
 ישראל וכללותו כי לפי שאמר אפס כי לא השמד השמיד את
 בית יעק' שלא יביא את העם לדי כלייה כמו שפירשתי ביאר
 ואמר הנה אנכי מנוה והכיעותי בכל הגוים את בית יב' ל'
 כאשר יבוע בכברה ר' ל' כאשר יבוע הדגן המתנועע בכברה
 והנה קבוץ המתנועע' לא יפסד ולא יכל' והוא ולא יפול נדור
 בארץ אבל הרשעי' כפס' ות' ימותו באותו עלסול והתנועעו'
 אישי בעונו ימו' והו' או' בחרב ימותו כל חטאי עמי של רשעת'
 היו מת' אש' מן הפורענו' ואומרים לא תגיש ותקדים בעדנו
 הרעה כלומר לא תקרב ותמהר בעדנו הרעה ולכן נעשה
 כתאות לבנו כי הרעה שתבא לא תהיה בעבור מעשנו כי אם
 בדרך המק' והודל' תגיש ותקדים בעדנו הרעה הנה א"כ
 לא יפול נדור ארץ אמר על כל בית ישראל שלא יכלו בכללות'
 ואיר' בחרב ימותו כל חטאי עמי על הרשעים שפס' בלבד
 והו' עכמו מה שכתב יזקאל על זמן קבוץ הגלויות וכדו'
 מכס המורדים והפושעי' כי כמו שפירשתי וביום ההוא כלות'
 באותו זמן שיתמו חטאים בהוקס נעים ונדים באותו עלסול

אקיים את סבת דוד הנפלת כי מפני שזכר זה הכביא עמו
 למעלה כפלה ולא הוסיף קום בתולת ישראל שפירושו שלא
 תקום עוד מעניה להמליך על עם מלך הגיד ענה שהם
 מעבדים לא יקומו כענין המלכות אבל השי' יקום סבת דוד
 הנפלת מימי ירבעם ומליך על כל עמו מלך מבית דוד
 ולפי שנפלת סבת ממלכות דוד היתה ממנה בבית ראשון
 במלכ' שהמליכו עליהם השבט' מעמם מירבעם עד הושע
 בן אלה וממנה בבית שני שלא מלך אדם מבית דוד כל אותו
 זמן מפני שהמליכו את השמונים ובית הורודוס לכן אמר
 וגדתי את פרכיהן כנגד בית ראשון ששם נפסק מלכות דוד
 והיה פרוץ בבית מלך אחר על קצת השבטים ועל בית שני
 אמר והריסותיו אקים כי מפני שבבית ראשון היה תמיד מלך
 מבית דוד על יהודה ובנימין קרא את מלכות אפרים פרוץ
 אבל בבית שני שלא מלך עוד מלך מזרע דוד כלל קראו
 הדיסה גמורה ולכן אמר עליו והריסותיו אקים ולפי שאמר
 סבת דוד כאלו היה מלכותו דבר בלתי קיים כש' לכן אמר
 ובבית שני עולם טיעה מלכותו בבין חוק ואמין ואמר
 למען יראו את שאר' אדום וכל הגו' אשר נקרא שני עליה'
 שיכשו המפרעים שהיא הפוך כאלו אמר למען יראו ישראל
 אשר נקרא שני עליה את שאר' אדום וכל הגו' ואספר לפדשו
 מבלי סגורם לפי שהגויים אשר התרבו את ארץ ה' והגלו את
 ישראל בתן להם הכח והיכולת וההבלמה מאת השי' להיותם
 שבעי אפיו ומהם הנדר ויחלט המאמר שנקרא שמו עליהם כי
 הוא הנותן להם כח לעשות חיל ולכן אמ' שסבת דוד ושאר'
 בית יעקב בזמן הגאולה יראו את שארית אדום ואת כל הגו'
 אשר נקרא שמו של הקב"ה עליהם להיותם כלי מפסו החסון
 אומרו א שאר' אדום כי מפני שיעדו הנביאים במפלת אדו'
 ביום נקמת ה' כמו שזכרתי פעמי' לכי' שאלך המשיח ועם ה'
 יראו את השארית אשר יאמר מאדו' מאותה מלחמה וכן אמר
 עובדיה וירשו הנגב את הר עשו ואין סוית לה ממה שאמר
 עובדיה ולא יהיה שריד לבית עשו לפי ששם יעד על האומה
 וכאן יעד ירוש' ארצה שמארץ אדום רומי שקרא בנרה תהיה
 סורבן עולם כמו שאמר ישעיה בפי' קרבו גוים לשמוע וסאר
 ארצו תהיה ירושה לבית ישראל ומלחמ' דמסתבב היא שירשת
 הנגב והר עשו הוא אדום הסמוך לארץ ישראל והסורבן יהיה
 בבני' וסאר הארצות אשר זכר שהיא רומי וכל סביבותי' כמו
 שפירשתי עוד יעד שבזמן ההוא יתברכו התבואו' בארץ ישראל
 שלא יוכלו בני אדם לקבור החטים ולדוש אותם ולא לבכור
 ולעשות היין בזמן קצר מדש או ימים אבל לכבוז יתעסקו
 בו מלאשית התבואה עד אחרית שנה ועז' הגוים ימים באים
 כאש ה' וכגש חורש בקוצר ודורך ענבים בזמן הזרע כ"ל
 שיתעסקו בקביר התבואה עד עת אחרית באופן שיגש החורש
 בקוצר וכן דורך ענבים יתמיד בו עד שיבא מושך הזרע
 לזרוע וכן אמרה תורה בברכותיה והשיב לכם דיש את בני
 ובביר שיב את זרע עוד ביאך שיתברכו התבואו' כמע' מהעם'
 והעמל ועז' והעווכו ההי' עמים וכל הגבעות תתמוגנה
 שהיא מפל מרוב עשות חלב שיוצ מן הכאן כאלו הגבעות
 מנוגות ומתמוסקות ועם היות שלא זכר כאן חלב כשמה

הכבוא הזאת על מה שפיר' יא והנפשות תלפנה חלב ואספר
 לפדשו והגבעות תתמוגנה שהיא ג"כ כענין העמים כרבו
 ה'ין כאלו מתמוסקות ונעשות כלן יין והכל משל על רוב
 הטובה שהיה לישראל בזמן הגאולה מבלי עמל וביעה ויעד'
 עוד שלא ישובו לגלות אחר ולא יעלה עוד הכורסת על ה' ועל
 זה אמר ובבית שני שבות עמי ישראל ובנו ערים בשמות ויסבו
 וגו' וכטעמים על אדמתם ולא יתשו עוד וגו' הנה התבאר
 בכבוא הזאת ה'עיקרים הראשונה נקמת האומות וסורבנס
 ובפדשו אדום כמ"ש למען יראו שאר' אדום וכל הגו' והם
 העיקרים אחד וב' מעיקרי' כבואות ישעיהו והב' תשועת ישראל
 ובאולתם ובמ"ש ובבית שני שבות עמי ישראל והוא העיקר
 הג' מעיקרי' כבואות ישעיהו והד' שילוך עליהם מלך מבית
 דוד כמ"ש ביום ההוא אקים את סבת דוד הנפלת והוא
 העיקר ה' מעיקרי' כבואו' ישעיהו והז' שלא ישובו עוד לגלו'
 כמ"ש וכטעמים על אדמתם ולא יתשו עוד והוא העיקר
 ה"א מעיקרי' כבואות ישעיהו וכבר הוכחתי בעיקרי' ישעיהו
 שא"ל לפדשו כפי השכל הישר לא על גאולה רומית כדברי
 הנכרס ולא על זמן בית שני :

המשער טוב

המשעיר הוא עובדים הנבוא'
 ומפני שבבואות הנביא היה כלם
 הוא על אדום ראוי לבאר במקום הזה אם הנבואות האלה
 שבכאו הנביאים על סורבן אדום אם כתיביו כלם בסורבן
 ראשון שבכבוד באמר אשרי שכבש את ארץ ישראל והארים
 ירושלם כבש את שאר מלכות הגוים אשר סביבותיו מבנים
 ועמון ומואב ואדום ושאר הגוים האם כאמרו הנבואות האלה
 על אותו הסורבן גם מנאס שבבית שני הורקבוס המלך מבני
 תאמנאי הלך על ארץ אדום ויך את דביה וזאת מרעה אשר
 לאדו' ויכבש את גאון אדו' וישחם למם עובד וקשר ויכבדלם
 בכבלי מילה וימל את כשר עבליהם ומהיום ההוא והלאה היו
 כמולים וסומרים את תורת יהודה וישראל עד שהמריב טיטוס
 את ירושלם וראוי א"כ שידע ג"כ אם על זה כבאו הנביאים
 הנבואות ההם על אדום עוד ראוי שנענין אם אף שזורה
 שהנבואו' ההם הם לעתיד לבא האם באמרו ועתיד' להתקיי'
 על אותה ארץ אדום שהיא סמוכה לארץ ישראל אשר כבש
 דוד והניב בה בני' ויארש כבש והמריב כבכוד באמר וסאר
 כבש הורקבוס המוכר או אם באמרו על רומי וסרבות הנב'
 הנקראים עתה אדום והמקרה הזאת היא בני' הנבדקית
 מאלד וכרת התועלת להבנת אמת הנבואות האלה ולא ראיתי
 למפדשים בה דבר ואפי' התעלמתי מהנבואות שכא' ישעיהו
 וסאר הנביאים על אדום מלקבוצ זה בהם ויעדתי לבאר
 במקום הזה ומה ששים אליהם כפי אותו אדער דע כי
 הנביאים שכתבאו על אדום הם תשעס' הא' בלעם הנבואות
 האחרונ' והיא אדום ירשה וגו' וסאר ישעיהו השל' ירמיהו
 בשני מקומות הרביעי' יחזקאל בשני מקומות החמישי' יואל
 השש' עמוס בשני מקומות השביעי' עובדיה בכל כבואות זאת
 השמי' כי מלאכי' והתשיעי' הוא דוד הקודם לכל אלה ואין לנו
 אם כן דרך לדע' אמת הדבר הזה כי אם במקרה כבואות
 הקן כלם וכפשוט בכל אמת ואמת עין על מי אמר' וכא' זה

וזמן תקיימה או תקיים והנה בלעם במה שאמר והיה אדום ירעה וגו' כבר בארתי בכבואה הראשונה מזה המאמר שכפי סגנון הכתובים אי אפשר שיפורש כי אם לעת' לכא לפי שעם היות סדוד המלך הדיב נביאים באדום הנה לא הי' אדו' ירעה לו ולא הר שער וזן ספק שהר שער וארץ אדו' אשר נכא סתיה ירעה לישראל היא הסמוכה אל ארנו אבל מה שהוסף עוד בלעם ברברו וירד מיעקב והאביר ארד מעיר אין ספק שלא אירכו כי אם על העיר רבת בגו' רומי המכונה לבת אדום ולכן אמר בתחלת כבואתו אראנו ולא עתה אזורנו ולא קרוב דרך ככב מיעקב וקם סבט מישראל ומחן פאתי מואב וקרקר כל בני שת זה לא נתקיים עד עתה וכמו שפירשתי שם הנה אם כן הכבואה הראשונה האת היא לעתיד לבא וכוללת ארץ אדום הסמוכה לירושלם ואת רומי המכונה אליו אמנם ישעיהו בפרשת קרבו גוים לשמוע אין ספק אנלי שלא נבא כי אם על האומה הנקראת היום אדום שהוא כלל הנכרים ועליו אמר כי דותה בשמים הרבי הנה על אדום תרד ועל עם חרמי למשפט ויורה על זה אומרו כי זכא לה' בבננה וטבח גדול בארץ אדום שהנה בננה הקדומה מארץ מואב היתה לא מארץ אדו' ועל כהן לא נבא ולא כאמר תמיד סמוך לאדום כי אם להורות על העיר רבתי עם רומי שהיא בננה היא עיר כבוב' היא קריה נגבה כמו שפירשתי גם יורה על זה אמרו שם קוריה ואין שם מלוכה יקראו זה באמר באמת על רומי שאן בה מלוכה ולא מלך כי אם שדים אפיפיר ואנמוכים הנה א"כ הכבואה היא עתידה להתקיי' ועל רומי וכלל הנכרים הנקראים בני אדום באמרה ואמרס ירמיהו בפרשת כוס יין התימה שאמר בכלל אותם האומות הנזכרות את אדו' ואת מואב ואת בני עמון נראה לי שכבר נתקיימה על ידי כבובד באנר כי כן באמר קודם זה הנביא שאלו ולקמתי את כל משפחות צפון כאם ה'ואל כבובד ראנר מלך בבל עבדי והביאותי על הארץ הזאת ועל יושביה ועל כל הגוים האלה סביב והמרממים ואמיתם לשמה ולטרקה ולחברות עולם ומיד הביא זכרון הגוים אשר ראה בכבואתו שותים את כוס יין התימה שהוא המוכיח שזוהי פרט' כבר נתקיימה על ידי כבובד באנר שעל ארץ אדום הסמוכה לארץ ישראל באמרה אבל אמרי כן זכר הנביא ירמיהו בפחות על גוים רבים וזכר ראשונה מנבי' זכא על מורכבה על ידי כבובד באנר כמו שאמר ונתתם ביד מבקשי כפסם וטוד כבובד ראנר מלך בבל וכיד עבדו ואמרי כן תשכון ביתי קדם וכן נבא על מואב ואמר בסופו ובאתי את שבות מואב וכן נבא על בני עמון ואמר ואמרי כן אשיב את שבות בני עמון ואמר כך הביא כבואה אחרת תחלה לאדום בה אמרה' ולא באמר באותה כבואה שישב את שבותו כמ"ס באר האומות גם תראה בפרשה הוא שזכר בננה באמרו כי בי פשעתי כאם ה'כי לשמה למרפה לחורב ולקללה תהיה בננה וכל עמיה חרין לחברות עולם ובננה היא רומי ואמר שתהיה לחברות עולם שלא תנכה עוד וכן אמר והיתה אדום לשמה כל עופר עליה יסוס וגו' כמהפכת סדום ועמורה

ושכניה אמר ה' לא יב שם אש ולא יגור בה אדם וידוע שאדום לא נחרבה כהחלט ולא נהפכה כמהפכת סדום ועמורה ושגם יש עליה יושבים הפך מה שאמר לא יב שם אש ולא יגור בה כן אדם וזה לא נתקיים בימי כבובד באנר ולא בימי הורקנוס בבית שני והוא המוכיח שהכבואה הזאת היא לעתיד ובאמרה על רומי וכלל הנכרים וכמו שאמר שם לכן שמעו ענת ה' אשר יען אל אדום ומחשבותיו אשר קשב אל יושבי תימן אם לא יקבוס בעירי הנאן ואמרו כל' בפ"ק דיומא כפי מה שקבלו בנייהם עתידה רומי שתפול ביד פרס וכמו שפירשתי במאמר ישועות משמו ומה דרע שלא אמר בעירי הנאן על ידאל כמו שכתב הדר"ק כי אם על הפרסיים כי כן תמצא בתחלת כבל שאמר לכן שמעו ענת ה' אשר יען אל בבל וגו' אם לא יקבוס בעירי הנאן וכמו ששם לא אמר בעירי הנאן כי אם על הפרסיים שהחריבו בבל כן ראוי שיפורש מה שאמר כאן באדום והענין הוא מה שוכרתי פעמים רבות שבזמן הגאולה יעלו הנכרים על ארץ ישראל לכבשה ושיבאו עליהם הפרסיים וכל משפחות כפונה ומזרחה ויפול אדום בידהם וכן אמר ירמיהו בסוף הפרש' האת הנה ככא יעלה וירא יפרוס כנפיו על בננה וזהו לכבובד אדום כיום ההוא כלב אשה מצרה שכל זה בלי ספק על אותה מלחמה עזומה ונקמה גדולה באמר ומפני שבאותה מלחמה יפלו גם כן מכל שאר האומות הבאות על אדום וגם מאותם שלא כתבו חתימתם בארץ החיים ולא הגלו את ישראל ולא נשתעבדו בהן לכן אמר הנביא בזאת הכבואה לאדום הנה אשר אין משפטם לשמות הכוס שתי ישנו ואתה הוא נקה תנקה לא תנקה כי שתי תשתה כי לא אמר זה על כוס יין התימה אשר זכר בפרשה האחרת כי אם על הכוס אשר ישנו כל העמים באותה מלחמה ועליו אמר ישעיהו הנה לקמתי מידך כוס התירעה את קבעת כוס חמתי וגו' ואמתי ביד מוגך וגו' ואין להפלא מאשר באה הכבואה הזאת שהיתה לעשות רחוקות בתוך שאר הכבואות שהיו לזמן קרוב כי כן דרך הנביאים בכבואותיהם שראוים לזמן קרוב ולזמן רחוק כאמר וסאר דכרי הפרשה הזאת שאמר ירמיהו הם כדברי עובדיה כמעט מהשנוי ובביאור דברי עובדיה יתפרשו המה גם כן וכן כבא ירמיה במבילת קבות על אדום באמרו שיש ושמי' בת אדום יושבת בארץ עון וגו' וכבר ביאר יונתן בן עוזיאל שנאמר זה על קוסטנטינא דמתבבא בארע ארמיניא וכן תרגם פקד עונך בת אדום על רומי כמו שפירשתי למעלה והאמת יורה דרכו שמה שתרגם הוא הכסוף שהיה מקובל בין הקדושים ההם שתנכה קוסטנטינא ושתתרגם על ידי הפרסיים שהם הנקראים היום מוקנוס ואמרי כן יתוס הגלות כמו שאמר שם עונך בת כיון לא יוסף להגלותך ושאו יהיה סוכן רומי ולכן תרגם בת אדום הראשון על קוסטנטינא ותרגם פקד עונך בת אדום על רומי וכל זה מורה חמת דעתו שנאמרה הכבואה' כל על העת' להיות בני אדו' הם אשר נתישבו בארץ רומי ומשם הלכו עם הקיס' קוסטנטינו ומתישבו ג"כ בקוסטנטינא אם לא היה הדב' הזה מקובל

משמיע ישועה

מקובל אצלנו מי הגיד לו שתכנה ציר שתקרא קוסטנטין
 ושתהי' בארץ ארמניא' ושהיו אוכלוסי' אדום בתוכה וס' עברו
 פקט'ים עליה ויפריכוה כי כשתמיד התרגום לה היה דבר
 מזה בעולם ואם היה שזנגס שמי וס'מי בת אדום על
 קוסטנטין מי הגיד לו שפקד עונק בת אדום שנה ארמיו
 לא באמר על קוסטנטין גם כן כי אם על רומי שהיתה
 בארמניא' ונתמלאת גם כן מאוכלוסי' אדום אז באו
 להתיישב בה המה ומלכיהם כמו שבארתי בפשט קרבו גוים
 לשמוע אלא שהיו הדברים כלם מקובלים אצלם ולכן
 הכני' אמר הם עונק בין שני המורכבות מקוסטנטין ורומי
 שכן יסיה שיתום זמן בגלות בין שני המורכבות הזלה וכבר
 בארתי בפסד מעיני הישועה שהיו לאמונת הנכנס שני
 בארמ' או אמור התמלית קוסטנטין ורומי ועל שזיהן
 כבא' בין ימי' וזה כלו ממה שזכרתי שהכנאה הזאת
 היא עתידה להתקיים ככל ארץ הנכרים שהם מאומת בני
 אדום ואמנם יוקאל כבא' גם כן בה אמר ה' ינן עשות
 אדום כנקום קקס לבית יהודה ויאשמו האום ונקמו
 בהם לכן בה אמר ה' אלהים ונעתי יד' על אדום והכרתי
 ממנה אדם ובהמה וגו' ונתי את נקמתי באדום ביד עמי
 ישראל ועשו באדום כאפי ונקמתי וידעו את נקמתי כאם
 ה' אלהים והכנאה הזאת ממויב שפסדה לעתיד לבא
 ועל רומי וכלל הנכרים כיון שאמר ינן עשות אדום כנקום
 קקס לבית יהודה שהאמר על מורכן בית שני שעשו
 ברומיים ולפי שהם היו בכרית עם בני יהודה וילמנו בהם
 כאויבים לכן אמר ה' ויאשמו האום וכנגד מה שעשו בהם בגלות
 מהשחרות והגזרות אמר עוד ונקמו בהם ואמר שכרית
 מאדום אדם ובהמה וידוע שהיה לא היה בימי כבודכראכר
 ולא בימי הורקנום ואמר גם כן שהיה נקמת אדום ביד עם
 ישראל ואין זה אלא מה שקבלו חלל שאמרו שנקמת היא
 בדם שאין עשו כובל אלא ביד בני כניה של רמל והעמון
 שבאותה המלחמה אחר ולמנו בהם מהשחרות כפונה יבאו
 בני ישראל ומי'ם בן יוסף כראשם ויעשו באדום כאף ובהמה
 ובקנף גדול כקמה עבומה גם כבא' יוקאל כנאה שבי' על
 אר שעי' ואמר עלך מכה אשים ואתה שמה עתה וגו'
 ינן היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל על יד' מרב
 בעת אידם וכבר בארתי הכנאה הזאת והוכחתי ממנה
 שהיא לעתיד לבא ושבאמרה על רומי המכריכה ואמנם
 יואל שאמר מבר'ם לשממה תהיה ואדום למדבר
 שממה כבר בארתי עכ'נו שהנכרים בעלתם לכנוס את
 ארץ ישראל יקריבו מורכן עבוס כמכרים וז'אלו עליהם
 גו' המורכן והנפון ורכבו מללי אדום וס'על זה אמר מבר'ם
 לשממה תהיה אדום למדבר שממה והמוכרם שהיא לעתיד
 ושבאמרה על רומי הוא אמרו ממחם בני יהודה אחר ששבו
 דם כפי בארמנם שהאמר על מורכן בית שני ואמנם עמום
 כבא' על אדום שתי כנאות הראשונה בה אמר ה' על
 שלשה פשעי אדום ועל ארבעה לא אש כנו וגו' וכראה לי
 שהשלשה פשעים הראה לאדום שעבר עליהם יתעלה וחד'
 קשה מכלם שעליו יענישוה הם הראשון כי יעקב שעשו

אמרו השב להרגו במרס וכמ"ס קדמו ימי אכל אבי וגו'
 והשני כימי משה כשעברו ישראל בגבול אדום ואלמו אלו
 דבני שלום ואמת בה אמר ארץ ישראל וגו' כעברה לא
 בארצך והיה לו נכמם עליהם כדבר שלא היה מיוק אלו
 והוא לא עשה כן אכל השב לא תעבור כי פן במרס אלא
 לקראתך וכן עשה שאמר ויבא אדום לקראתו בעם כבד
 והג' כמורכן בית ראשון כבא' כבודכראכר על ירושלים שכני
 אדום היו מרמזים פה כנגד ישראל וכמאמר המאמר וזכר
 ה' לכני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד
 בה ועל שלש אלה אמר על שלשה פשעי אדום אמנם
 על מורכן בית שני שעשו האדומיים אחר נשבו כרומי וככל
 ארץ ארמניא' ששפסדו דם בני יהודה כמים כניבות ירושלים
 עליו אמר ועל ארבעה לא אשכחו וביאר ארבעתם כי
 באמרו על דרשו במרס ארץ רמא אל היאשון ממה ששם
 עשו לעשות ליעקב ולכן אמר על דרשו במרס ולא אמר
 על הרגו במרס כי לא היה כו' מעשה כי אם מוכי' רעה ואמר
 ושת רמיו כנגד השני שהיה בימי משה שלא רמס אדום
 על ישראל לתמו לעבור בגבולו ואמר ויטרף לעד אפו על
 מורכן בית ראשון שאלו בני אדום כו' לאלול' שלל ולכוו כו'
 ואולי שלזה כיון באמרו ויטרף לעד אפו מלשון כבקר יאכל
 עד שאז שזמר על השלל ולכן אמר ויטרף לעד אפו
 שהטרף הוא לשלל ולכוו ועל מורכן הבית השני והגלות
 הארוך הוא שמו הרומיים בני אדום שהם כלל הנכרים
 ודרשו לישראל כמה רעות אמר ועברתו שמה כנח כי מפני
 אויב הגלות המושלח אמר כו' לאון כנח ואמר כעבדו ושלחתי
 אש כתימן וזכלה ארמנות כברה לכלל ארבות אדומיים
 כלם אם מתימן שהוא בארץ אדום הסמוכה לארץ ישראל
 ואם כברה שהיא רומי כיוו שפירשתי הנה הבאר מזה
 שהכנאה הזאת לא תקיי' עד הנה ושהיא עתידה להתקיים
 ושהיא בוללת ארץ אדום הסמוכה לירושלים ורומי וכל
 גל לותיה גם כנח עמום עמנו על אדום הבית באמרו ביום
 ההוא אקים את קצת דוד הכופל וגו' למען יכשו את שארית
 אדום ואמנם מלאכי כבא' גם כן על אדום בתמלת כנאותו
 באמרו הלא אם עשו ליעקב ואת עשו שארתי וגו' המה יבנו
 ואבי אהרונם ובהגיע שמה בעזרת הא' אפרס אותם הכתובים
 ואזכירם שבאמרו על מורכן רומי העתיד וכן אפרס כסוף
 המכשפים מה שבא' דוד על אדום שהיא ג'כ חסכים לוח
 ולכן כבא' עתה לבאר דכני עובדיה הכביא ואומר שחזלת
 זאת הכנאה יראו בתמלת המספדה שכל עובדיה
 על ארץ אדום הסמוכה לארץ ישראל ממה שאמר הכהן קטן
 כותף כגוים כו' אתה מאד כי אך אפסד לפניהם על רומי
 שהוא עבר כמקום עתיד כדכך המפרש'ם שאמר השפעת
 אדום יהיה קטן וכזו' כגוים אכל סגנון הפרש' ימאן ו'
 גם אמרו שוכני כנאו' סלע מרסם שבתי מורה שאמרו על
 הר עשו' שהם הרים גבוהים מה שאין כן רומי אכל פירוש
 הכנאה כפי השט הכתובים ק' הוא אכלי ואוריפק
 כנאותה מה שפירשו המכשפים כפס' הראשון והוא שובדים

ויקריב

ויצוה שיהיה ראוי בנבואתיהם חזק ארום בסגנון אמר
ועל כן אמר שמועה שמענו מאת יי' אלהים אשרים וולתו
שמעיה ואלו אותה ג' והפסוק מקורם באלו אמר סוף
עובדיה שמועה שמענו מאת יי' והיא זו כה אמר יי' אלהים
לארום כי בניו אולם ולמ' לארום היא במקום על כמו
אמרי לי אש הוא ואלו בני בניו אולם הוא משל להתפעלו
השמועה שיעלו כל הגוים למלחמה על ארץ ארום והפירוש
הזה בלתי מתיישב אולי לא מנד הלשון ולא מנד העבין אש
מנד הלשון אמר וכי בניו אולם ואם היה זה התחלת
כבואה איך יאמר וכי כמוסף על המאמר הראשון ואמנם
מנד העבין כי איך יתכן שכל מלכי האדמה יתעוררו
מבלי ספק לעלות להלחם בארץ ארום ומהו ענין המנד הזה
שאולם בניו ומי אולם לא שהעבין כלו הוא מה שהודעתך
פעמים שדומי וכל כלל הכנענים יתעוררו לעלות לכבוש את
ירושלם מפני ששם כל קדושת דתם וקבר יצוע אלהיהם
וכמו שהתעוררו כבר פעמים אחרות גם כן לכבוש לזאת
הקבה בענמה ומפני שהיום כל ארץ ישראל תחת מלכות
מנרים ולתמו הכנענים במנרים ראשונה ויבו את כל המוכה
מכה עבומה ומהו תכל השמועה בכל ארצות המזרח והכפון
גדוכם ישמעאלים והם אויבי הכנענים איך באו מארכותם
והקריבו את מנרים וכבשו את ארץ ירושלם וירושלם זה אגם
כן עיר קדושה לישמעאלים ועל זה יתעוררו גם הם ויאמרו
איש אל אחיו לכו ונלכה בשם האל על הכנענים הארורים
האל ונקח מהם נקמת מנרים וכסיר הארץ הקדושה מידיהם
פן יתפשטו הכנענים ויבאו להקריב אותנו גם כן וזאת היא
השמועה אשר ישמעו מאת יי' כי מידו הכל ועל זה ג' אמר
וכי בניו אולם כי כן אמר יצוה וכי בניו אולם התקבנו
ובאו עליה וקמו למלחמה ויזקאל אמר בספרו מלפת
מנרים על ידי הכנעני' ביום ההוא יבאו מלאכים מלפני בניו
להקדיף את כוש בעת והיתה מלחמה בהם בינם מבני' כי הנה
באה זה מאמר עובדיה כה אמר יי' לארום שאמר וגור זה
עליו והוא שיאמרו האומי' שמועה שמענו מאת יי' אלהים
וקוסמיהם ודוכשי דתם יאמרו איהם שיעבדו את יי' בעלותם
להלחם בכנענים וכי בניו אולם שאלת המלאכים אלו לאלו
לאמר קמו ונקומה על ה' למלחמה ואמר עליה כלשון נקבה
לנימוו לארץ ישראל כי שם תהיה המלחמה והתחיל הכביא
לדבר כנג' אומות ארום הרענה באמרו הנה בימים הקדומים
בהתחלת עבירך לא היית מולך בכל העולם כי קטן נחתיך
בניו כווי אשה מאד ואמר זה על רומי שנתחלת עניה היתה
למרע' לאן ואמרי כן כעשת עיר קטנ' והגיע עביר' בהמדלג'
כ"כ עד גבה לבה לאמר אבי ואספי עוד או שעל הר שער
אמר הנה קטן נחתיך בניו כווי כי כן היה עם ארום הסמוך
לארץ ישראל אמנם כאשר מלכו בארכות אש' ונתרבו מאד
ושמו להם ראש מלכותם כדומי או ודון לבט השיאם למשל
בכפה ועל זה אמר ודון לכך השיאך למשול על כל העולם
וכדרך המשל אמר טובי בגויי סלע מרום שבתו אומ' בלבו
מי יוריתי ארץ ר"ל דמית לשוכן בגויי סלע ויושב במרום
שאומ' בלבו מי יוריתי ארץ כי היה עבין ממלכתך במעל' דתם

וכאף כל כך שאמרת שאין מי שיורידך ארץ ולכן אמר האל
כנגדה אש עגבה כבשר עבול' לחלק העליון מהאוי' ולא די
כבשר אבל עבין ככבים תשים קנך שהם הננחיים שאין בהם
הפסד מהם אוידיך כאשר יי' עד שזול תמית וכן אמ' יצוה
מפלכתך השיא אומך וגו' והיה ארץ לטמה והעבין כלו א' ואמכ'
או' אש גבבים באו לך וגו' איך כפסשו עשו עד הגבול שלחך
פירשו אותם המפרשים לעמיד לבא במורכבן ארום ושהיה
עבר במקום עמיד ועביו שיתמהו הראים ממורכבן ארום
ויאמרו בגדו מה זה היה לך אש גבבים שודריך בלילה שהיי'
'פן ולא הרגשת בהם למענם ולקום כנגדם הלא יגבנו דים
ר"ל די יזבחון שאת וינימוו השא' וכן אש בונד' באו לך שודרי'
כבונד' הכרם אך היה שלא השאירו עוללו' אותה לא היית כן
כי איך כפסשו עשו וכבשו מפסוכו באופן שלא השאירו
השודרי' כלום אפי' מטמוני' מספני' וכדמית הוא כמו נכרת
על דרך כדמו עמי מכלי הדע' עד הגבול שלחך אגשי ברייתך
ואוכלי לחמך שהיית כועס בהם עזרו אויבך ואתה לא
הרגשת ופירשו לחיך ושימו מזור אוכלי לחמך מראים ענמם
כאלו ישימו מזור מחתיך ורשואה למחך ואין תבונה כך
להשכל מרמתם לפי אביים ההוא יאברו חכמים מארום
ותבונה מהר עשו וסונו גבוריך תימן וגו' ולי כראה לפרס
הכתובים האלה שבאו בלשון עבר כפסוטים על עבין רומי
שאין ספק שעם כל מעלתה כבר באו עליה נרות רבות ורעו'
מהעמים שנתחמו בה ולכדוה פעמים כאלו תיאמר הגדוה
והנרפתים וכך הערב כמו שזכר בספר דברי הימים אשר
להם שכל אחד מהעמים האלה באו להלחם ברומי ולכדו'
אותה ויביתו אש בקרבה אבל לא המריבוה בהלחם כי חתיך
בשארף בשופם וכבודה ולכן אמר על זה אש גבבים באו לך
אש שודרי' לילה כלומ' כבר פעמים אחרות באו עליך אויבים
פתאים כננחיים השודרים בלילה אבל אלה לא המריבוך
מורכבן החלטי' והוא אמרו הלא יגבנו דים אש בונד' באו
לך הלא ישאירו עוללות כלומר שלא עשו בליה בארום
אבל כשאם ממלכת רומי קתה עם כל הסורכבות ההם והוא
אמר איך כפסשו עשו כבשו מפסוכו ר"ל כמה י' לתמוה
אך נתגלו שודותך ומחשבותיך הנסתרות לאותם האויבים
ולכן אמר בדרך אלה איך כפסשו עשו כבשו מפסוכו איך
היה זה והיתה התשובה עד הגבול שלחך כל אגשי ברייתך
כלומר האנשים אשר היית בוטח בהם שהיו אגשי ברייתך וודעי'
סודותך הם הסגירוך ביד האויבים ועליו יאמר בדרך המשל
עד הגבול שלחך כי הנה השיאך וכלו לך אגשי אלמך
ואוכלי לחמך ישימו מזור מחתיך רובה לומר רשואה למחך
אין תבונה בו רובה לומר באומי מזור שלא היו מסתכלים
במה שהיו עושים בתקום ורשואתם ולכן לא היה תועלת
במה שעשו הנה כל זה ספר הנביא ממה שקרה לרומי פעמי'
רבות כדי לבושה ולגדפה בספור הסורכבות שבאו עליה
פעמים אחרים וגם כן להודיעה כי הנה במלחמה העתידה
לא יהיה דבר מזה והכלל הוי'א יודכרוו שכבר היו לרומי
מורכבות אחרות אבל לא היו מורכבן מוחלט כי תמיד כשארה
מעלתה אמנם בזמן העמיד לא יהיה כן והוא אמרו הלא
ביום

בשמיני יטועה

כיום הוא באס וי' והאבדתי וגומר ר"ל כי לפי שהמלמה
 תעשה אם בחכמה כמו שאמר בי בתפלות תעשה לך
 מלממה ואם בגבורה כמאמר רב שקה ענה וגבורה למלמה
 לכן כיום הוא המלמה העתידה זה אבדתי כסמי' מאלדוס
 ותבונה מהר עשו וזהו כנגד העצה ותפלות המלמה
 ומהו גבורה תימן כ"ל שאבדו גבורים גם כן וכל זה למה
 למען זכרת איש מהר עשו מקטל ר"ל שלא ישאר איש מכל בני
 אדום העולים למלמה שלא יבא ליד הרביה שלא תהיה
 המלמה הזאת כשאר המלמות שעברו על בני אדום שאף
 על פי שהו הורגין מהם תמיד ישארו עוללות אבל עתה לא
 יהיה כן לפי שזכרת כל איש מהר עשו מקטל רובה לומר
 מרוב הרביה שהרגו בהם וספר למה יתחייב בעונם מופלג
 אשר כזה באמרו מחמם אחיך יעקב רובה לומר בעבור
 מורכן ירושלם וגלות אשמה והמחם שעשית להם בגלותם
 חת ידך ע"כ תכסך בזה ותהיה כדיתך עולמית שלא
 ישארו ממך עוללות ולא קשוב עוד לממשלה כשאר הפעמים
 וזהו וככרת לעולם וביאר המחם הוא שעשה באמרו כיום
 עזרך מגדל וגומר והא"פע פירש כל פסוקי הפרשה הזאת
 על מורכן בית ראשון שהיו בני אדום מרעים לישראל ושמים
 במפלגם ואם אמת היה הדב' שעל זה באה הכבואה הנה אם
 כן אין אדום הנכבד כאן כי אם אותם הסמוכים לארץ ישראל
 ועליו תהיה הכמה שזכר הנביא כאן ובית עשו לקט והוא
 זה להאמרו גם לא יהיה עיני לאמרו וגלות המל הזה וגלות
 ירושלם אשר בספר שהכתוב הוא מברא שני גלויות וכמו
 שאפרש והר"ק פירש הנבוא' כלה על מורכן בית שני שעשו
 על ידי הכומים בני אדום ולא יוכל באמת לפר' עליו
 פיוס עמך מנגד כיום שבות זרים חילו וככרים באו שערינו
 ואמרו גם אתה כאחד מהם שהו המורה שהמחריבים
 לא היו אדום אבל שבני אדום באו לנאות בממלת ירושלם
 ואמרו בה ומפני זה אחשוב אבי שהכניא כבא על מורכן
 ראשון וגם כן על מורכן שני וגם כן על נרות ישראל בגלות
 אדום ועל זה אמר מחמם אחיך יעקב תכסך בזה וככרת
 לעולם כי אמר בזה שני דברים הא' תכסך בזה והב' וככרת
 לעולם וידוע שהמתייבש בלתי הנכרת והכרית בלתי הכושה
 אבל כמו בזה למורכן ראשון ולמורכן שני כי מפני שהרכן
 ראשון בעשה על ידי הכבליים והאדומיים לא היו המחריבים
 אבל שמתו בממלת ישראל והטעם דברים כנגדם לכן אמר
 שעל זה המורכן חספה בזה לעשו אבל על מורכן בית שני
 שעשו בני אדום הכומים בעצמם אמר וככרת לעולם שעל
 זה יתחייבו כל"ה ועוכב במקד ולכן ביאר בכתובים הנמשכים
 שניהם אם הראשון שעליו תכסה בזה לאדום אמר כיום
 עמך מנגד וגומר ר"ל באותו יום שאתה היית עומד מנגד
 כאשר שבו זרים חילו של ישראל וככרים באו שערינו והם
 הכבליים שלכדו את ירושלם והמריבו כמ"ש ועל ירושלם
 ידו גורל זה תה גזרת הבחוב בזה גם אתה כאחד מהם כלו'
 אף על פי שאתה לא היית המחריב את ירושל' כיון שהייתם
 בעת מורכבו ושמת בו הו' אתה תשעב כאחד מהמחריבים
 והם וגבר הטעויות אשר עשה בזה מהם ראשונה הראייה כמו
 כליטו

אמרו מ"ל ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו וזהו ואל
 תרא כיום אחיך כיום כסרו כלומר לא היה ראוי לך לראותו
 ועוד גבות אמר והוא שמחת במתלתו שזה יותר מנונה
 מהראייה ועל זה אמר ואל תמנה לבני יהודה כיום אכרס
 וגבות אמר יותר גדול ממנו לא לכד הראייה והשמה כי
 אם גם שהעמית דברים כנגדם כיום נרתם וחי ואל עגל
 פיך כיום כרה הנה כל זה כעדים כיום כמורכן ראשון ועליהם
 אמר תכסך בזה ע"ד מה שאמר שלמה אל תנא לריב מהר
 כן מה שעשה באמרייה בהכלים אוחך רעך שפרשו כי
 יריבון אכרס אל תנא מהר לראות את הריב ההוא כי אולי
 יהיה אחד מן המריבים רעך ואוהבך וכראותו שאתה רואה
 אותו במריבה ולא עזרתו כלים אוחך אחיך למה שהיית
 מנגד בעת ריבו ועל דרך זה אמר כאן תכסך בזה ואמנם
 כנגד מורכן שני אמר ואל תנא בשער עמי כיום אידם וגו'
 כלומר ופסע אמר עשית גדול מזה בזמן אשר הוא כשנא
 הכומים בני אדום בשערי ירושלם להמריבה ועל זה אמר אל
 תנא בשער עמי כיום אידם ר"ל לא היה ראוי לך שהיית מבני
 עשו אחיו של יעקב לעשות כמו שעשה כבודך כאשר והבלי'
 והוא לבא בשערי ירושלם להמריבה ולכן אמר בזה ואל תנא
 בשער עמי כאפות לזון שאמר למעלה וככרים באו שערינו
 שערכו שכבשו ולכדו את ירושלם ובאו בשעריה להמריבה
 ואמר כיום אידם ר"ל כיום עכשם שגור עליהם הקב"ה על
 עונותיהם וכמ"ס עליו יחזקאל מן עשות אדום במקום קטם
 לבית יהודה ויזא אמר מחמם בני יהודה אשר שפכו דם קיזא
 בארנש שהוא כלו רמז למורכן בית שני שעשו בני אדום
 והשתכל אמרו ואל תנא גם אתה ברעתו כיום אידו כי הגיד
 בזה דבר אמת והוא שכמו שכבר הודעתך התמל' בני אדום
 היה בהר שער הקמון לארץ ישראל ובאשר המליכו באטליא
 של יון מלכ' מבני אדום בזה אוכלוסים רבים מהם ונת שבו
 בארץ אטליא ותמלא הארץ אונם האמנם כאשרו בארץ אדום
 הראשונה עמים שכבש והכניע הורקנוס המלך בזמן בית
 שני ובשאר טעום על ירושל' באו מאותם האדומיים שבארץ
 אדום הראשונה שהיו תחת מלכי יהודה וככסו כירושלים
 לעזרה כמו שכבש יוסף כן גוריון ולפי שהם היו אויבים
 וסונאים מלדה ומבטן ומהריון אף על פי שפאו לעזרת מ'
 בגבורים מפחד בני יהודה כאשר ראו מפלת ירושלם ושגלתה
 יהודה מעובי ומרוב עבודה גם הם שלחו ידם לשלול ולבזו
 וכל זה גלה כאן הנביא כי על בני אדום הכומים אשר באו
 להלמס כירושלם אמר ואל תנא בשער עמי כיום אידם ועל
 שאר האדומיים שבאו מארץ אדום וככסו כירושל' אמר ואל
 תנא גם אתה ברעתו רובה לומר כמו
 שלא היה לבני אדום אשר באטליא לבא בשער עמי להמריבו
 ככה גם אתה אדום הקמון לארץ ישראל לא היה ראוי לך לבא
 לנאות ברעתו ולשלוח ידך במילו לשלול שלל כי יד הנביא
 כיד אלהיו הושה לזון דעתם של אותם הבאים לירושלם
 ומראים ענמם אהובים שהיה לכבס למרע וסוף משיהם
 גם כן להרע לישראל הנה בזה ביאר ענין מורכן בית שני
 ואמנם מה שאמר עוד ואל תעמוד על הפרק להכרית את
 כליטו

עליון הוא על זמן גלותו זה ביד ארום כי פרק כמו
 טכרו המפרשים הוא מעבן הדל ופניו מלפון ופרקיהן
 יפרק מפרק הרים ומספר פלעיש וכלו אמר ואחרי שבני
 יהודה הלכו בגלות וכדלכו מחרנם לא היה ראוי לך לעמוד
 על הפרק והגלות והסכר ההוא להכריח את פלעיש לל
 לצרוב ולהזמיד אותם שכלו בגלות שלא מתו ביזם המוכן
 גם זכר שהגולים מירושלם היו מוכרים בני כוזים ועל זה
 גם כן אמר ואל תפגור אדו כוזם כזה ואפס לפנים כי
 חסר על המה שכתובות החוק שלא יוכל האדם לנאת
 חסר וללכת אמה ואנה וכן את' ישעיה על גלו זה וסוברו
 על הפגור ועל כן אמר כן ואל תפגור שדודו ביום כזה
 כזה לומר שאותם גלו מירושלם לא היה לך לעשות עמהם
 חסר וכן המה להעמיד גם בפרק וכן לומר שכן
 אתה גם כן להרגי ביתך ובפרט לעשה הרובי מלכות
 ששגורו למות ועל הכל אמר כי קרוב יום ה' על כל הגוים
 שאני עשית עשה לך גמולך ישוב ככאך כזה לומר קרוב
 יום ה' להקם מכל הגוים את אשר הריבו את בית ראשון ואשר
 העבדו את ישראל בגלות וגם לך ארום כאשר עשית בבית
 בני ישעיה לך והמחב והקמ' גמולך ישוב ככאך ולי אפס
 לך לפנים זה על מה שעשו בני ארום במוכרן ראשון שאלו
 זממו והגדלו פיהם כי המה יתחייב שיהיה גמולם ועשה
 שאותו דרך בעצמו לזכות מרוב והגדו זכרון אלה שעל
 מוכרן בית בני אשר שדוד ירושל' כאש והגלו את עמה ופשו
 דמש כמים כאמר ואמנם אמרו כי כאשר שיתים על הל
 קדשי יתנו כל הגוים הוא לפי אש ואמר אדו' ומדוע תהיה
 כי הקמה הזאת יותר מאשר הגוים שהריבו גם כן ירושלם
 והגלו את עמה לכן אמר כנגד ארום אש על אותם שאלו
 ללמס על ירושלם ואם על זאת שאלו למורה כמו שפירשתי
 כי כאשר שיתים על הר קדשי קובעת כוקהתעלה יתנו כל
 הגוים שכיב ל' האומות האמנות שהריבו ג' את ישראל
 ואפס לפנים כי כאשר את הם אמרו הכריח על בני יהודה
 שוכר למעלה שכיב שהם יתנו על הר הקדש ירושלם
 בוס יין הממה זמכה דכה עד הנפש כן יתנו עמה כל הגוים
 שכיבו להלמס לא מעל לו כמו שפירשתי ושמו זלבו ויהיו כלים
 עד שלא יכירו מקומ' והו' והו' כלל הו' ואל תחשבו טלה ות
 המלמזה כל כך עכומה על הר קדשי יתנו עמה גם כן כל
 בני ישראל אשר יהו' בראך לא יהיה כן אבל כזה כיון תהיה
 פלשה והיה קדש ל' שלא יעבור בה ע' ד עכל ועמא ויראו
 בית יעקב שהם בני יהודה ובנימין וגם כן עשית השבטים
 את מוכשיהם ל' ארנותם והמפרשים פירושו את מוכשיהם
 נכשיהם ושללם והודיע הכריח עוד שאותם השבטים שיטבו
 מארך גלותם שהיו מביית יוסף ומה שהיו אלה להם להשעיר
 ולשרוף את בית עזא כי הם ילממו בהם ג' ואכלום באופן
 שלא יהיה עוד שרד לבית עזא וכן דרשו חז"ל שאין ועשו אל
 עשו כופל לא ביד בני כמים אל רחל ויראו הנגב את הר עזר
 ל' שכלכר כקמת ארום אשר תהיה באותה מלממה עוד דרשו
 אכשי הנגב והם יושבי דרומ' אל ארץ ישראל את הר עזא שהיו
 שמוך אהם מנד דרום וכן יתסו יושבי השפלה שכלכר ישראל

את ארץ פלשתים שהיא עמוכה להם ואפס לעבד שאלמ'
 ויראו הנגב מנד לבית יוסף שוכר למעלה שהם ילקו בבית
 עזא ואכלום והם ייראו את הנגב ל' את הר עזא שאלו מנד
 הנגב ואת השפלה שהיא ארץ פלשתים ומלכד זה שיטבו
 מהלם עוד ייראו את אשר היה להם מקודם וכו' וזה
 אפס' וזה שומרון ואמנם אמנו ובנימן את הגלעד ככאך
 לי לפרשו שכעבור שכי יוסף ידמיבו את גבולם ויראו את
 הר עזא ואת ארץ פלשתים יתק על שדה אפס' וזה שו' ויוון
 שהיו להם מקודם שפס' זה בנימן ייראו את הגלעד אפס'
 שקודם לכן היה לבני מנשה והמפרש' פירשו שבנימן שהיה
 גבולו בירדן ייראו מהם והלאה את המיזרח בארץ הגלעד שהיא
 מעבר לירדן כי ירעה גבולו כל מישור הגלעד הקמון
 לכחלקו מפני שמנשה שהיה לו ארץ הגלעד יתפסט
 גבולו מהם והלאה בארץ מואב ובני עמון ואמרו אמר' זה
 וגלות המל הוא לבני ישראל אשר כנענים עד כרפת וגו'
 חרב' בו יזמן וגלות עמא הרין דבני ישראל הקמון ית אפע
 כנעני' עד כרפת וגלות ירושל' לך באש כמי' יתקמו ית יתבי
 ארע דרומא עשה המל כמו המל שדודו אל העם ובפי דרבו
 היה ראוי להכתב ביד בן ה' וכן הל' מל ופירש הפסוק
 שלפי שאת למעלה ויראו את סבני הגלות ייראו את האר' אשר
 היתה לכנעני עד כרפת אשר הוא לפי זה כרפת אשר ל' דוד
 והרד' ק פירש כנענים על האשכנזים והם ארבות אלה אפס'
 וארץ אשכנז ופירש כרפת על המכות הקרא פככני' אלי
 ככאך ששט הכתוב חמוק מכל זה ובמלת המל היא מלפון
 התחל' כמו המל רש' את' ית פארך ולא יקשר בו יוד והענין
 כי לפי שאמר ויראו הנגב את הר עזא שבני ישראל ה' שפס'
 כנגב ייראו את הר עזא שיאר הכריח כאן מי ומי משבטי ישראל
 יהיו יושבי הנגב העת דים ל' את הר עזא ואמר שהם יהיו
 אותם שהלפון גבלו בית שבי וגם גבלו בית ראשון ל' ארום
 כי מפני גלו שמה וסבלו נכונתם וכשיתים לכן ייראו את
 הזמלת וכאשר אננם והו' אמרו וגלות המל היה ל' והגלות
 המתמל היה לבני ישראל שאלו אמרו שבעשה במוכרן שני
 אשר הלכו בו בני ישראל כמו שהלכו הכנעני' כאשר לקחו את
 אר'ם ויראו מהם מפני חרותם וכו' מלממה כי כן הלכו
 ישראל בגלות היה אהרון בכל ארץ יון ואטל אל עד כרפת
 שהיו פרכסי' וגם גלות ירושלם אשר כספרד מגלות בית
 ראשון אלו ואלו ייראו את ערי הנגב כי מפני שהיה גלות' קמ'
 עשו גור המס הזה ימלו בארץ עזא וירעה וגלה הכריח'
 אש כן ככאן שני גל' ראשון ואהרון ועל שיהם יעד קצוע'
 וידוע שההוד' אשר כספר' היו בחרן בית ראשון שהלכו ל' אש
 מלך כספרד א' ש' ר' ב רום והיטבם בב' קמות מהאפך התי'
 הח' כלו לא שם כרפת החממה כושל' והם קראום ל' אפס'
 מלאן לוח שם העיר ושם היה מושב האלמפי' ושם עמד המס'
 ככרית קבורתו והמחום השכי' היה בארץ עולי' עולה שהיה שמה
 ככאשום פיראולה והם קראוה עולי' עולה מפני ש'טולם וכמו
 שבכתי' בס ר' ל' לספרי' מל' מ' מה שראית בספרי' דבני
 היו'ם הקדומים שהיו למלכי' כספרד ועל זה אמר סוף
 וגלות ירושלם אשר כספרד שהיו שם קודם לכן ממוכרן

מכבואות ישעיהו כשפי השכל הישר והאמת א"א ספורו
 היעוררם הלא לא כדרך הנכבדים על הדברים הרומיים ולא
 על זמן בית שני כי ידוע במקרא שבית יוסף הוא מלכו עשרת
 השבטים ומתי היו על בית עשו לקם וככל גלו להם ולא שבו
 עוד מגלותם וכן גלות נרפת וגלות ספרד שבעה על ידי
 טיטוס מתי ירשו את ערי הנכבדות עליו מושעים בהר ביון
 לשטוט את הר עבו לא שהכל הוא לעתיד לבא כי כל גאולה
 שבאמה לא שלט עם משלת ארום כמו הם עונך בת ביון
 פקד עונך בת ארום ודומיהם הכל הוא לעתיד

המבשר טוב ה' הוא מוכה הנביא והנבואות היוצר
 מפורשו ומנוכחות אשר ראיתי בדבריו הם לו אשר אזכור
הנבואה הא' תפלתה והיה בארצית הימים יהיה הר
 בית י"כסון כבאש ההרים וגו' עד שמעו
 נא את אשר ה' אומר וכבר פירשתי בנבואה הראשונה מהמבשר
 ה' ישעיהו שהנבואה הזאת והיה בארצית הימים היא עבמה
 מה שהיא כבאש בארצית הימים בסוף הגלות וזמן הגאולה
 הר הבית אשר עם יבנה בית המקדש שער עמה בגלות היה
 לבהמות יער יהיה בזמן ההו' כסון וכאז לפי שיבאחו
 ויבכרוהו כל האומות ויהיה זה כשירגשו לו עמי גוים רבים
 ויאמרו זה לזה לכו ונעלה א' הר ה' בית אלהי יעקב ולא כהו'
 ככבי יבא אל כימים הקדמונים שהם יתעלה כהן להם את
 התורה והם לא היו אופר' אותה אבל אכסנו כמו שהיא יורנו
 מדרכיו כן נלכה בארצותינו כי מתינו תבא תורה לכל העמים
 ודבר י"היא כנאותו תבא מירושלם ואזות דבר ה' שפוט בין
 עמים רבים לפי שכלם יתהגלו על פי התורה והנביאים עד
 שמימי זה יחדלו המלחמות והמריבות מכל אומות העולם
 וכתמו מרבותיהם לעשות מהם אידם לעבודת האדמה
 ומינותיהם למוזרות לזמור את הגפנים ואשר העבים לפי
 אלה נטרכו עוד אלהים ולא ישארו אל גוי סדק ולא ילמדו
 עוד מלמדה וכל אחד יתקפק בשלו ולא יאמור את אשר
 לרעהו באופן שיסבו איש חמת נפשו ואיש חמת תאמתו ואין
 ממקריד ואמנם אמרו עוד כי כל העמים שעתה ילכו אש כסם
 ואכסנו כנך פירוש אנלי כי כל העמים שעתה ילכו אש כסם
 אלהיו ואכסנו גם כן כלבו הם ואכסנו בזמן ההו' כנך כסם
 "אלהינו ולא יהיה זה לבורך שעה שלא ישובו למטות אבל
 יתמיד לעולם ועד וזמן ההו' יתקבצו הגליות והוא אמרו
 ביום ההו' כאם י" אוספה הכולנה והגדשה אקבנה ואשר
 הרע י" כי אמר בולעה כנגד גלות עשרת השבטים והגדשה
 כנגד גלות בית ראשון ואמר ואשר הרעוטי כנגד גלות בית
 שני שהיה היתה הרעה הגדולה ולפי ששם ה' ות הגליו' אלשה
 הבה המלכות הגוים היו שנים מלכות ישראל ומלכות יהודה
 לכן אמר ושמי את הכולנה לשארית ששם עשרת השבטים
 והנהלשה ספירוש כדשה והיא מלכות יהודה אשימה לגוי
 עבוס ומלך י" עליהם כ"ל על כלם יחד בהר ביון ולא ילכו
 עוד בגלות אשר והוא אמרו מעתה ועד עול' ולפי שבהיותם
 על הארץ היו בישראל ב' מלכות לכן אמר שלא יהיה כן לעתיד
 לבא כי מלכות יהודה וירושלם תכלול כל השבטים יחד ועל
 זה אמר ואמה מגדל עדר עופל בת ביון שקרא את ירושל' אן

ראשון ואל תמה מאמרו עד נרפת כי לא נתפסו עוד
 היהודים בגלות הם כי אם עד נרפת לפי שאי יגלו אצ"ר לא
 אשר הם היו גם כן הנה הוא בספריהם חלק מנרפת וכן
 קראוה בספריהם א' נרפת ועם היות שעתה בעאומינו אין
 נרפת ולא בספרד אש חמת יעקב אשר כסם ישראל יכנה
 לא אש אל ויבוכ ויהיה יעוד הנביא שהיהודים אשר יבאו
 משם הם וזרעם יירשו את ערי הנגב והמסר שבון בה גם
 כן אל בני ישראל שיבאו מכלל הדת מחוקק הנרות והסמדות
 שנאלצו בנרפת ובספרד שם יאזכו ובקא את י" אלהים
 ואת דוד מלכם וגם בהם תתקיים הנבואה הזאת ואמנם
 אמרו ועליו מושעים בהר ביון לשפוט את הר עבו והיתה לה'
 המלוכה אמרו בבראשית רבה עד אשר אבא אל
 אדוכי שערך מורנו על כל המקרא ולא תבאנו שהלך יעקב
 אבל עשו להר שערך אלא לעתיד לבא יהיה שבאמר ועלו
 מושעים בהר ביון לשפוט את הר עבו אין הכסף שלם עד
 שיכרית זרעו של עשו שבא' האויב תמו מרבות לננה וערים
 נקשת אבד זכרם המה וכתיב בתריה וי' לעולם ישכ כונן
 למשפט כסאו ויזמן תרגם כל הר שערך הכתוב בנבואות
 כרכא רבא רעבו וכסון הוא ואמנם מ' הם המושעים האלה
 כתבו המפרשים שהם המשיח ומכריזו שבעים רעים ושמינה
 כסיכי אדם ולי נראה שהנביא בזה הפסוק האמרו כי אר
 אך תהיה נקמת ארום כי הנה ישראל לבדם לא יהיו יכולים
 עליו ולכן אמר שיעלו מושעים בהר ביון וקם אשר
 האומות אשר יבאו להלחם עם הנכבדים על ארמת הקדש
 ולפי שהם יושעו את הארץ מבני אדו' ויעשו בהם נקמה רב'
 לכן קראם מושעים עם היות ששם הם יכלו בה אבל בכחית
 בני ארום שירגשו אותם מן הארץ ויסמ' דום אמר שיעלו
 מושעים בהר ביון לשפוט את הר עבו ולכלותו מעל פני
 האדמה הלא תבא שקרא הנביא את אשר שפט אשו ואת כ"כ
 עבדו ואת כרס קרא משיחו לא בכחית ענמם כי אם כפי
 פעולותיה' אשר יעשו כגורמו העליונה להקס מארבו וזכה
 הדרך עבמו וכול לומ' שקרא את אה מושיע' ואמר שכאשר
 יהיה נכרת זרעו של עשו אז תהיה לה' המלוכה שכל בני
 עולם יודו למלכותו כמ' זכריה ויהיה' למלך על כל הארץ
 וגו' הנה התבארו בנבוא' הזאת ה' עיקר' הא' נקמת האומות'
 ועבשה על מה שהרעו לישראל וכמ' כי קרוב יום ה' על כל
 הגוים וגו' ישו כל הגוים תמיד ואתו ולעו והו' כלל היו
 והוא העיקר הראשון מעיקרי נבואות ישעיהו הב' נקמת
 ארום העתידה כלה ומרבה שחבא עליו כמ' למען יכרת
 איש מהר עשו מקעל ואמר ולא יהיה סדיד לבית עשו כי ה'
 דבר והוא העיקר הב' מעיקרי נבואות ישעיהו הג' תאועת
 גורל וגאולה' וכמ' וירשו בית יעקב את מוכשיהם ואשר
 הסתובס וזהו העיקר הג' מעיקרי נבואות ישעיהו הד'
 שישכן עשרת השבטים וכמ' והיה בית יעקב אש וזית
 יוסף להבה ואמר וירשו את שדה אפרים ואת שדה שומרון
 וזהו העיקר הד' מעיקרי נבואות ישעיהו הה' שחבוב השכינה
 בין ישראל כמ' וכבר ביון תהיה פלטה והיה קדש והוא העיק'
 ה' מעיקרי נבואות ישעיהו וכבר בארתי בעיקרים הכללים

את בת ציון מגדל כי הוא מגדל דוד ומפני שכל השבטים
 יהיה להם חלק כי יושלם כמו שבאר יקראל בסוף ספרו לכן
 קרא ירושלם וציון מגדל עדר ר"ל מגדל ישראל שהוא עדר
 און השם ומפני שירושלם וציון לא תכנס ולא תחבר עוד
 כל ימי הארץ לכן קראו עופל בת ציון ר"ל המזוק המושלג
 ואמר עריך שאתה הממשלה הראשונה ר"ל שתהיה ירושלם
 ראש ממשלת ישראל כמו שהיתה בימי דוד ושלמה וביאר מה
 ענין הממשלה באימרו ממשלת לבת ירושלם כלומר שתשוב
 המלכות לבית יהודה ונתהיה ראש ממלכתו ירושלם ואמרי
 שזה כן עתה למה תריעי רע רונה לומר עתה ירושלם למה
 תריעי תרוע' אכלות והוא מלאון את קול העם ברעה האלך
 אין ק' אם יוערך אבר ר"ל האם תשבת שהאל'ית מלךך
 ויוענך הסתיר סביו ממך בהחלט ואינו כך ואכזה השגמתו
 ציון שהזקיף מל' כולדה בגלותו סול' וגוסי בת ציון
 כולדה ר"ל ראון לך שתתמללי כולדה ותאנה כי גוסי
 ענין הונאה ר"ל תתמללי על יביאך מציון והוא אמרו
 מיד עתה תנאי מקרי' שכבת בסר' רונה לומר כי עתה תנאי
 מירושלם ושכבת בשרה בדרך השבוי' שמוציא' אות' מעריהם
 ומימיים אותם בשרה עד שאספו כלם להל' כם בשבי וזה
 כלובאמר על חורבן בית ראשון שהלכו לבבל ועל הפקדה
 שפקדו משם ושבו לירושלם אמר שם תכלי' שם גאלך ה'
 מכף אויבך ועל חורבן בית שני שאל' אמר עוד ועתה
 כאספו עליך גוסי רב' שהם מילות הרומי' שבאו עם ט'טוס
 האומרים תחפץ ותחזו ציון עיניו ר"ל תחפץ ציון וכבקי' ענה
 א'ינו ובקו'יך בהו לפי שעל זה הם עתיד' לתת את הרין בהקם
 מהם שה' בקמה ענומה לכ' והמה לא ידעו ענת ה' ולא
 הכינו ענתו כי הוא עתיד לקבנם כעמיר גורנה ר"ל כמו
 שזקבן האדם עמרי הגוון לדושם שם כן יקבן הש' את
 העמי' ההם על ירושלם בזמן קבוץ הגלות וישאל ירושו אותם
 שם ועז'א כנגד ישראל קומי ודושי בת ציון ר"ל קומי ודושי
 באויבך כי אע"פ שאת עיפה וינעה בגלות הכה אז קרנך
 אשים בכול ופרסותיך אש' כאש' והריקות עמי' רבים שתיים
 בעפר לדוש והתמרמתי לה' בנצם ר"ל שהעמים ההם יתרימו
 ה' ובענש ומלם יהיה לה' שהוא ארון כל הארץ ולפי זה הש'
 היה אומרו כי קבנם כעמי' גורנה עבר במקום עתיד יקבנם
 המפרשים פירשו ועתה כאספו עליך גוסי רבים לזמן קבוץ
 הגלו' בימי המשי' שאז יאספוגו רבים על ארץ ישראל באימרו
 תחפץ הארץ ותחזו ציון עיניו והמה לא ידעו מה שבו' ה' שה'
 העיר את כווס לבא על ירושלם וקבנם שמה כעמיר גורנה
 כדי לדושם ולהקם מהם וגם כפון הוא ואמנם אמרו עתה
 תתגודדי בת גדוד פירשו המפרשים על ישראל ר"ל עתה
 בזמן ההוא תתגודדי שיבאו עליך גדודים בארץ ישראל לפיכ'
 תקרא בת גדוד ושאל' תכור שם עלינו על גוג ומגוג שיכורו
 על ירושלם ומפני שיבא חמי העיר בגולה ויבאו הזופטים
 והגדולי' שביבאל וכו' אוקם על לפיהם דרך ציון לכן אמר
 בשבט יבו על הלמי את שובט ישראל ויוסר כ"ל לפרש תתגודדי
 מלאון לא תתגודדו ולא תשימו קדשה והם דברי הנביא
 כנגד האויב ואמר בת גדוד דרך בקות לטון כוסל על הלסון

אמר עתה תתגודדי ותקרחי בת גדוד ואמר זה על רומי
 אשר שלמה גדוד על ארץ ישראל וירושלם שכבו מפלת
 תתגודדי ותקרחי קדשה כראשה לרוב רעתה וכנגדה אמר ג"כ
 מכור שם עלינו ר"ל אותו הגדוד הכוזב וגם כהיות ישראל
 בגלות בשבט יבו על הלמי את שובט ישראל שהיו מבזים את
 גדוליהם ולכן עתה תתגודדי ותקרחי ממה שיבא עליך ולפי
 שב' על חורבן רומי ואמר קומי ודושי בת ציון דבר בעבון
 המלך המוש' אשר ימלוך אז עליה ויהיה שר נבאם וביאר שיה'
 מבית דוד והוא אמרו ואתה בית למם אפרת' שהיא עיר קטנה
 במקוץ ערי יהודה ואף על פי שאתה נעיר בשלי יהודה ממך לי
 יבא אש' מושל בישראל ומובאותי מימי עולם ר"ל שהיו
 מובאות משפחת אותו המושל מקדם מימי עולם לכן מורע
 דוד וחסר מגוע יש' שהוא מבית למם יהודה ואמר לכן יתנע
 עד עת יולדה ילדה להגיד שמפני ענת יי' אשר יען לקבץ
 את כל העמים כעמיר גורנה ולהקם מהם לכן אז יתן את
 ישראל בנה גדולה כמו היולדה בעת שגלד ומזל דרשו
 מכאן שאין בן גדוד כא' עד שתפשוט מלכות הרשע על כל
 העולם תשעה חדשים ולפי ששערת השבטים יבאו ראשונה
 נקם יתחילו להלחם באומות לכן אמר ויתר אמין שם יהודה
 וכתיבן ישובון על בני ישראל שהם עשרת השבטים ואז
 המושל הכוזב אשר יבא מבית למם יעמוד וירעה את כלם
 בשם יי' בגאון שם יי' אלהיו ר"ל בסכת הנקמה שיעשה השם
 באומות שהיא גאותו ואז יבאו בארץ כי עתה גדל המושל
 הכוזב עד אפסי ארץ ובמקום שבימים הקדומים בשבט
 ישראל על אדמתם פוזרים מהאזורים שהיו שובאיהם והיו
 תמיד כמורך לב פן יבאו בארנם לכבשה עתה בימות
 המשיח יהיה בסבתו שלום בכל הארץ והיו בני אשור ככבשם
 וכנענים תחת בני ישראל והוא אמרו והיה זה שלום אשור כי
 יבא בארננו שאמר מלת זה על מלך הייס' שהוא יהיה שני
 שלום בכל הארץ ואף כי יבאו בני אשור בארץ ישראל שלום
 יהיה ולא די שהיו בשלום עמהם אבל שהיו ג"כ כנענים
 תחת ישראל והיו והקמונו עליו שבעה רועים ושמה נסבי
 אדם שמת עלין סוזר לאשור אשר זכר שישימו ישראל בניבים
 בארנם שבעה רועים והם המנהיגים בדבר המשפט
 ושמה נסבי אדם שהם המורים והאזנים שהיו מושלים
 בארץ אשור מתחת ידי ישראל והרועים והבסיסים ההם ירעו
 את אשור במרד ואת ארץ כמרוד שהיא בכל כמו שכתו' ותבי
 ראשית ממלכתו בכל שפתיה ר"ל שירעו אותה במרבותיה
 שהיא מלאון והמה שתימות שפירשו מרבות וזכר אשור וכלל
 לפי שהם המריבו את ארץ ישראל ואמר שבוה האופן
 מההכנעה והכבוש יביל מלך המשיח הכוזב את ישראל
 האשור כי יבא בארננו וכי ידרוך בגבולנו שלא יעשה עוד
 מלמה ומכאן תתבונן שבאשרית הימים אשור יהיה בשלום
 עם ישראל ויבאו בארנם ויעברו בגבולם בשלום ולא אמר
 כזה בארד' להיותו ראש האויבים שכתו' מבי ארץ ואין שלום
 אמר ה' לרשעים והמה אמר אמר זה והיה שארית יעקב וגו'
 להגיד ששארית יעקב שיאמרו מנלותם יהיו בקרב עמים רבי'
 אשר יבאו על אדמ' הקדש שהם הנכרי' הכאים לכבשה ושאר
 העמים

העמים הבאים להלחם בהם כמו שצדקת יהיה אותו שארית
 יעקב בתוקף אותה כרה כטל מאת ה' וכרבו' שהם הנשמים
 הגסים והרכים יחדו עלי עשב שאותו הטל והמטר לא יבא
 בסבת אים כי אם מהם שהוא הנותן מטר על פני ארץ וסולת
 מים על פני חובות כן שארית יעקב בנותן ההוא בהותם
 באותה ברה בקרב העמים הרכים ההם לא יבא מפנים
 לעזרה ולא אזור לא יקוה לאים ולא יתל לבני אדם אבל יתל
 ישראל אל ה' כי עם ה' המסד והרבה עשו פדות וכו' ישימו
 בטחונם לא בכני אדם ולא יהיה לבד בטחונם להמלט ולהצב
 ולנצח מאותה ברה אבל יהיה ג'כ להלחם באויבים הם ולעשות
 בקמה בגוים תוכחות כל אומי' ואע"פ שישראל נבלות כחמטו
 היו מעט מהרבה בהם יהיה אותו שארית ישראל בגוים בקרב
 אותם עמים רבים הבאים למלחמה בארץ בהמנות יער
 וכפי' בעדרי נאן אע"פ שהי' אריות אחד כשהאות היע' או
 פטר א' בעדרי הנאן הנה יבבר האחד שהוא על רבו' אריות
 הבהמות ועל כל ערבי הנאן ועבר וטף' ואין מני' ולכ"א
 הכני' כנגד אותו שארית יעקב אשר זכר תמוס ידך על כרף
 כלומר א' תיבא וא' תפסד מהם תמוס ידך עליהם כי כל אויביך
 יכרתו הם מעצמ' והנה האריות הוא הגדול שם לו כח וגבור'
 על כל בהמות היער בקר ואיל וכני וממור ויעבור עליהם
 וירמס וימרוץ מהם ברטונו והכפי' הוא הקטן מילדי האריות
 ועם היות שאין לו כח לב' בחיות היער לטרוף הנה יש לו כח
 בעדרי הנאן להרגם כלם בבת אחת ואין מפל' קר' יתו' ישראל
 מקרב העמים הטובאים על ירושלים שגברו על קצתם בארץ
 בבהמות יער והם האזורים ואשר בני מוצר ועל קצתם ר'ל
 בני אדם יהיו כפי' בעדרי' נאן שיהפנו את כלם ואין מפל'
 ועכ"א כנגד שתי הקצות תמוס ידך על כרף שהיא הכת האר'
 וכל אויביך יכרתו שהיא הכת הב' ואולי ישלע שתי' אמה בגו'
 בקרב עמים רבים שאמ' גוים על בני אדם ועמים רבים על
 שאר העמים ש באו עליהם האמנם מחסי אמת' תמוס ידך על
 כרף אולי ימסנו ישראל שהיה הנסחן וההנל' גבורתם לכן
 סוף לזה והיה כיום הוא באש ה' והכרתי סוסך מקרבך
 ר'ל שלא יבטרו לסוסים ולמרכבות בואת המלחמה ואריות
 וגם לא לערי המצב' ומומות בבורו' והוא אומרו והכרתי ערי
 ארבע והכרתי כל מבדקי' לטי' שהשי' יל' להם באות המלחמה
 וארתי יהיה אלוס בכל הארץ עד שלא יבטרו לחיות ומבטרי'
 וכן אמ' פרו' חשב ירושל' ואמר שכן לא יבטרו למעט' כפי'
 ומעונכי' בענין מלחמות והיו והכרתי כפי' ש' מי דך ומעונכי'
 שהם הבורס' שעות למלחמה לא יתו לך וגם תפסל' המבט'
 ואלהו' וכל מיני העו' יבטלו מבניהם לפי שלא יזכרו עוד את
 זמניהם בלתי לה' לבדו ושאו' והכרתי פסלך ומבטריך בומר
 ונתשתי אשרך מקרבך ובהיותך מפליסוים ומרכבו' זכערי
 הפכו' מכלי כשי' ופסל' וכל מיני העו' והשמהתי עריך
 שפיגורו' אויביך וכמו שפירש ואמ' ועשיתי בארץ ובקמה כקם
 את הגוים וגו' ר'ל לפי שאני אעשה כקמ' בכל העוים אשר לא
 שמעו תובתי וממני תהיה הנקמ' בה' לא מוסוק ומרכבותך
 באופיך ומסולך הנה התפארו בכבואה הזאת ה' ועיקרים
 בא' שאומות העולם כלם יקבלו אמונת הסס' ויתעלה ותברכו

כמ"ש והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה א' ה' ה' והוא
 העיקר הא' מעיקרי כבואות ישיעו והב' שהיה אלוס בכל
 הארץ כמ"ש ולא יבאו גוים לא גוים מרכ ולא ילמדו עוד מלחמה
 והוא העיקר הי' מעיקרי כבואות ישיעו והג' והד' תשועת
 ישראל וגאולתם העתידה ויבטרו להם ויבטרו להם ויבטרו להם
 אופסה הנובעה והכרתי ארבעה וגו' והוא העיקר הו' והד'
 מעיקרי כבואות ישיעו והה' ששזכר המלכה לבית יוד
 ולרושלים וכמ"ש וכאת הממלכה הראשונה ממלכת לבת
 ירושלים ואמר ואתה בית למס אפרתה וגו' מקל לא יבא לחיו'
 מוטל בישראל והוא העיקר העשירי מעיקרי כבואות ישיעו
 והו' שיש עת מוגבל מחייב לגאולה וכמ"ש לכן יתנם עד ג'ז
 יולדה ילדה והוא העיקר הששי מעיקרי כבואות ישיעו והו'
 כקמת האומות וכמ"ש והדקות עמים רבים וההמתי' לה'
 בגעס ואומרו ועשיתי כחף ובחמה כקם את הגוים והוא
 העיקר הא' מעיקרי כבואות ישיעו והה' מקמת אדום כפרט
 כמ"ש עתה תתגדלי קת בגוד מבור שם עליו והוא העיקר
 הו' מעיקרי כבואות ישיעו וכבר הראית לדעת שהיעודים
 הא' א"א שיפירו לא כדרך הכנר' על גאולת הכפס הכוונת
 ולא על זמן בית שני כמו שפי' בעיקרי כבואות ישיעו:

הנבואה הכ' המלחמה א' תשמתי אויבתי לי עד סוף
 הקסר ועבידה שאמתי אזור הכפי' רעות
 ישראל וגנחום כפרתם לל' לי כי הייתי כאספי קץ אחר
 בקופה ואכז' שה' ארפה ארוביה לחלתי יעשו ימעני אלקי
 ר'ל אע"פ שאני גולה מארצי על עונותי עוד ארפה וארוביה
 באלתי יעשו ימעני וזוט עמי ועל זה אמר אל תשמתי
 אויבתי לי ואין תקם שלא אמר אויבתי בלאן כקמה ימיר' כי
 אם כנגד רומי הראשונה שנת ארץ גלות ישראל כרסותה כמה
 וכמה מן השבים ומסדה כי ארדה תקות ישראל והיא שמה
 לארזה וכנגדה אמר אל תשמתי אויבתי לי ואמרו כי כפלתי
 קמתי פירשו המפרשים אם כפלתי בגלות עוד אקום ויהי
 קמתי עבה במקום עתיד וכי אשכ כמסך הגלות ה' יהי
 חוף לי בישיעתי באגלתי משם ויתר ככון לפרס' כי כפלתי
 קמתי שניה מלאן עבר כלומר אל תשמתי אויבתי לי על
 הגלות שאני בו כי כבר כפלתי פעמים אחרות אם במבנים
 ואם בבבל וקמתי מארזה הפסילה וכן עתה אף על פי שאשכ
 כמסך ה' יהי חוף לי כמו שהיה בימים ההם ר'ל שלא הייתה
 כפילתי מקמתי כי אם בהגדה עובש עונותי עד זמן מוגבל
 לא עוד ולכן כמותו גאלנו והוא אמרו ועף ה' אשא כובה
 ליום כבלותי זה כי תפאתי לו ויתמידה עד אשר יריב ריבי
 רובם לומר שריב כי הריב והעובש שהייתי מי בת לסכול כפי
 קטאותי והוא ועשה משפטי רובה לומר המשפט הראוי
 להשקות בו וכאשר ישלם זה יובאנו לאור ארצה כבדקתו
 והמפרשים פירשו עד אשר יריב ריבי עם הגוים שחזרו
 ועשו משפטי שיקם כקמתי מהם ואז יובאנו לאור וארצה
 כבדקתו שיעשה לי עוד כדקה וגם ככון הוא ואמר כנגד
 כוונת האויבת אזור ותרא אויבתי ומכסה בוטה ר'ל כשזרס
 אורי ותפארתו תראה זה אויבתי ומכסה בוטה ממה שהיתה
 אומרת לי בגלות איה ה' אליך וגם עיני תראנה בה ר'ל
 ב'א' קה

באותה לוייתו ומה שתכחיה בה הוא צמח תקיה למרחם
 כעט מוכות ואמנם אמרו יום לבנות גדרך יום ההוא ירמק
 מקי רמוז למה שפירשתי שיעלו בני אדום כלל הנכרים
 לכבוש את ירושלים אשר היתה בימים הרשעים להם ולקמה
 השמיעאלים מירם והם יעלו שמה לבנות בה גדרים ולא
 יהיה כמחמתם בי היום ההוא ירמק מקי ר"ל המק שהיה
 בירדן לכבוש אותה ירמק מהם אותו המק והמחנה שהיה
 להם לכבוש ירושלים בעלותם עליה והוא אמרו עוד יום הוא
 ועדך יבא למי אשר ר"ל יום מודד וגדום לוי' הוא ועדך
 יבא כלומר האויב להשחית למי אשר כלומר לכן אשר
 יערי מזה כלום ואמל ערי מסור ועד כהר שהוא כהר פרת
 וים מים ר"ל מים הקדמוני עד הים האמרון והר ההר כלו'
 אנשי ההרים שבאו ג"ב עליהם והמפרשים פירשו ועדך יבא
 למי אשר על עשרת האבט' שיבאו מארץ אשר להלחם בא
 למי אשר על הר ההר שמת עם הארץ הוא א' מגבולי ארץ ישראל
 שתקבצו למלחמה כל היהודים שבכל ארץ ישראל מגבולי ועד
 גבולה ויש מפרשים ולמי מזה כמו מנרים ואז תהיה הארץ
 לשממה על יושביה ר"ל שארץ ישראל אשר בה תהיה המלחמה
 שרבו בה העמים לזון מספר תהיה מפלתם כל כך חזקה
 שתפאת הארץ לשממה על יושביה שהם האומות היושבות בה
 מפאת מלחמתם אלו באלו והיה זה כלו כפשת פרי מעלליהם
 אשר הרעו לישראל והתפלל הכבדו כנגד הש' רעה עמך
 בשבטך ר"ל אלהינו רעה ישראל בשבטך כי הם נאן כמלתך
 הוכא אותם מגלותם באופן שהיה שוכני לבדד כלו ש' שבון
 יגאל בחרנו לבדד ואנן עם אשר איתו וישנו כי יער שה' אלה
 לארץ ישראל שנתקללה בעיניו כמו בתוך הכדמל שהוא מקום
 טוב שדונו כרמים בן תשוב ארץ ישראל להיות טובה ורעננה
 ירעי בן וגלעד שהם הארצו אשר מעבר לירדן כימי עולם
 שהיו בס ראובן וגר ומי שבט המנשה והקב"ה מאיבו כימי
 בארץ מארץ מנרים ארצו בגלילות כלומר שמעתי תפלתך
 וכן אעשה למען שמו כי כמו שפירשתי עמה כאשר יבאו מארץ
 מנרים בן אעשה עמה כפלאות גדולות ואז יבאו גוים ויבאו
 מכל גבורתם ר"ל הגוים הנאספים על ירושלים יבאו אותם
 הנפלאות ויבשו מכל גבורתם שפגמו בה לבא על ירושלים
 ולכן ישימו יד לפה שלא יהיה להם מענה ואציהם תהפשה
 שהיו מבוהלים החוקים מהם ממה שישיעו מטוב ישראל
 והכלתתם ילכו עפר כמח כוונתי ארץ ר"ל שיקרה להם
 כמו שקרה לבחש כימי אדם שהוא היה טבה לכל רעתו
 ובתקלל עלו לאסוף את עפר הארץ בן האומות שהרעו לישראל
 ילכו עפר כמח וכוונתי ארץ שהם שאר הנאספים והטובעים
 ההולכים על כענם ואפס עוד אנלי לפרש זה על מפלתם
 במלחמה שיפלו ארצה מדוקרים מלל חרב ויפרכסו שם
 וילכו עפר כוונתי ארץ בהיותם כופלים על הארץ כמדב
 ולזה אמר עוד רגזו ממסגרותיהם ר"ל שהאומות ירגזו אז
 מספת המסגרת והגלות שיעשו לישראל ויכירו וידעו שכל זה
 להם שוכס לה בעבור ישראל ולכן אל י' אלהינו יפסדו ואמר
 ויבאו מיד כנגד ישראל ושמע הנביא לש' על זה באו מי אל

כמוך נוסף עון ועובר על פשע לשארית נחלתו ר"ל שלא היו
 ישרים זכאים ולא ראויים לבאת מהגלות מפאת עבדם כי
 עמוס עמו' היו אבל הש"י יא עושים ויעשו על פשעם להיות'
 שארית נחלתו והוא לא הקוין לעד אפו כי מסך מסך הוא
 לכן ישוב ירחמו כבוש עובדיהו ותשלך כמגלות ים ובאין
 הדברים ביעורים האלה פעם לבבך ופעם לבסתרך בן
 דרך הנבואות ואמר תקן אמת ליעקב ר"ל ואז יתאמת מה
 שאמר ל עקב וה' ודעך כעפר הארץ ופרכת ימה וקדמה
 כי הוא רמו על הגלות ואמר אמרו ונכרכו בך כל משתתות
 האדמה שהוא רמו לגולה ואמנם אמרו עוד מסך לאכרסם
 ולא זכר ימק הנה המקובלים נחמו בזה טעם כפי דרכם
 אבל ע"ד הפשט נראה לי שפעבור שהאזורים יבאו מאכרסם
 והם עתידים להיות בפלום עם ישראל כמו שהתבאר בנבואה
 הקודמת מזה הנביא עכמו לכ"א שימן אמת ליעקב בתאוות
 וגבול' זרעו ויעשה מסך עם אכרסם בשהאזורים בני קטורה
 אשר יבאו ממנו שב' וכי דן היו אזורים ולטושים ולאומים
 יקבלו תורת השם והיו בפלום עם ישראל והוא מסך לאכרסם
 ולכן לא זכר ימק לפי שגשו אשר יבא ממנו לא יקבל תורת
 השם ולא יהיה בפלום עם ישראל ולא יהיה סניד לבית עזר
 פעם הדברים באמרו אשר כשבעת לבבותינו כי מה שנתמיד
 לזומתנו הקב"ה נבצע עליו לבבותינו כלם מימי קדם הנה
 התבאר בנבואה הזאת ש' עיקרים האחד בקמת האומות
 העתידה להיות וכמ"ס והיתה הארץ לשממה על יושביה ואמר
 ראשונה עה אשר יריבו ימי ועשה משפט והוא העיקר הא' ו
 מעיקרי נבואו ישיעו ה' בקמת אדום כפרעו וכמ"ס ותכל
 אויבתי ותבסה כושה שהו העיקר הב' מעיקרי נבואו שיעשו
 הב' תאוית ישראל וגבולתם העתידה וכמ"ס כי אשם כמסך
 י' אור ל' ואמר ישוב ירחמו והוא העיקר הג' מעיקרי נבואות
 שג' ה' שישבו עשרת השבטים מסכותם וכמ"ס ועדך
 יבא למי אשר והוא העיקר הד' מעיקרי נבואו שיעשו ה' ה'
 ש' עת מונבל ממויב לגולה ויום נקם ידוע לנכר ואת
 וכמ"ס יום הוא ועדך יבא והוא העיקר השש מעיקרי נבואו
 ישעיהו קו' שתתמה הגאולה העתידה לגאולת מנרים כמ"ס
 כימי בארץ מארץ מנרים ארצו בגלילות והוא העיקר
 החמיש מעיקרי נבואות ישעיהו ה' שתשוב השכינה והנבואה
 ב' שהם כמ"ס רעה עמך כשבטך והוא העיקר ה' מעיקרי
 נבואות ישעיהו ה' שיקבלו אומות כבוד אענת הש' אותם
 ש' ה' מודע בני אכרסם כמ"ס מסך לאכרסם והוא העיקר
 ה"ז מעיקרי נבואות ישעיהו וכמד הוכחתי באותם עיקרי
 נבואות ישעיהו ש' אפס לפרש ש' כפי השכל הישר והקב"ה
 הנכונ לא על הגאולת הדומה' כדרכי הנכונ ולא על זמן בית ב'
 ה"ז הוא חבוקק הנביא

המבשר ט"ב

ראיתי לפנים כלה ואומר שזכרתי החול להתרעם על חורבן
 בית ראשון שהיה מעותר להיות על ידי כבוש' כנגד והכשרים
 ואמר עד אנה י' שועתי ויבאה שאין הלשון כופל היטב לפי
 שחומר עד אנה לא יבא כי אם על העתיד כמו עד אנה
 יאבדו ועד אנה לא יאמינו כי עד אנה י' תשכחי נכח עד
 אנה

משמיע יתעה

אכה תסתיב עד אכה אשית ענות עד אכה ירום ואיך אמר
 אם כן עד אכה ה' שועתי וזה לו לומר אשוע אבל הכתוב
 הוא מסורס כאלו אמר " כיון שאשועי ולא תשמע עוד
 כה עד אכה איעק אלך עוד חמס ולא תושע ואמרו עוד
 למה תראבי און אין פירושו אכזבם שפושם לי און כדכתי
 המפושם אבל היה מתרעם הכיף על הכזאיה שזכאיהו
 בהגדת הרעות העתידות לכא וזהו אמרו כנגד הסס למה
 תראבי און והעמל אשר אתה תביט שהוא כמו אל הגלות
 וזוד וממס לנגדי ר"ל הסוד והממס העתיד לכא לירושלם
 הנה הוא נראה לנגד עיני ככזאיתי באופן שהיה ככזאיתי
 ואשאי כלה לריב ומדון והן אמרו ויהי ריב ומדון ישא כי ישא
 הוא מלאון מאז וכזאיה כלא אמר והייתי אבי איש מתכבא ריב
 ומדון ואמרו על כן תפוג תוכה אינו מסוכב ממה שזכר
 למעלה כי אם ממה שזכור אמרי כן ר"ל ע"כ תפוג התורה
 מידי לומדיה ולא יבא לנגד משפט בין האנשי והסכה בו כי
 הוא לפי שהרעש מכת' את הנדיק ועל כן יבא משפט מעוקל
 ונכון לפרש שיש בכחוב שתי סכות לשני מסוכבים כי
 הראשון הוא מה שאמר למה תראבי און וגו' טראה ככזאיתי
 חורבן ירושלם וגלות ישראל ועליו אמר ע"כ תפוג תוכה ולא
 יבא לנגד משפט כי בגלות העם תתקל התורה שבתייהם
 אומנם כראותו עוד דבר שני והוא שזכרנוס יהיה ע"כ ככזב'
 כאשר הרעש הנה אז יתחברו שני דברים חורבן ישראל והכלת
 הרעש כמ"ס כי רשע מכתיר את הנדיק ועל כן יבא המשפט
 מעוקל כי על הראשון אמר לא יבא לנגד משפט שר"ל שהיו
 בני אדם המוסקים אם יש משגיח אם לא אומנם שהיו הרעש
 מכתיר את הנדיק ואמרו בני אדם לית דין ולית דין עוב "ו'
 את הארץ וביאר על מה היתה תלוכתו זאת באמרו כנגד
 ישראל ראו בגוים והכיתו והתמחו תמהו כי פועל פועל
 ניימכס לא יאמינו כי יקופר והוא מה שזכר מיד כי הכני
 מקיס את הכשרים שהיו גוימר וכמהר ומדרכו ללכת
 למחרי ארץ לרשת מאכבו' לא לו ואמר כי הכני מקיס שדבר
 הנביא בלשון הש"י שהוא נתן אל הכשרים הקומות והמעלה
 חסו כי הכני מקיס ופירש הנביא עבין הקומות והוא כאו'
 איוס וכורא הוא מעכאו אבל ממהו ר"ל מהש' משפטו ואיתו
 יבא כי איתו הוא מלשון נשיאות ורוממות ואפשר לפרש
 ממנו משפטו על גוי כשרים עבמו שהוא היה לוקח לעמם
 המעלה והמשפט כתי רכזו וזכר כערכו וקלו מכמרים
 סופיו סופו הכשרי יהו קלים כממרים ומדים מאזכי ערב
 שפאו לערוף ומלכד איכותם יהו ג"כ בכמותם רכיס מאד
 חסו ופאו שרשו ויבאו מרמוק כחזוה גדולה ומחירות בשלא
 נהו יעשו ככזר קס לאכול וביאר משל האכילה באומרו כלו
 לחמם יבא רונה לומר לשלול אלל ולכוון ש ישראל כיוה
 הוא כמשל האכילה שזכר ואמרו מגמת פניהם קדימה
 תזקשה על המפושם לפי שהכשרים ככזאיה ירושלם לפני
 מערב באים כי ככל היא מרמית לארץ ישראל ולכן פירשאו
 בדרכיס רמוקים לא ישרו בעיני והכראה לי הוא שזכר
 הכיף שהכשרים היתה מגמתם לשלול אלל ולכוון בו ולשוב
 מיד לארצם שהיא לנד קדימה עם השלל אשר ישללו ואמר

זה לפי שהגוים הצרים על עיר אמת כשזיהו הממס לכשת
 בה לא יסתיימו ולא יתבייבו אבל כאשר יהיה דעתם לשוב
 מיד לארצם לא יחמלו על הארץ ולכן אמר שהכשרים יהיה
 מגמת פניהם לשוב קדימה ולכן אמר את ירושלם לעינים שרפות
 באש והתבייבו וזכר מצאות ככזבד כאשר שלל היו מלכים
 כחשבים לפינו לכלום ולא היתה עיר מבצר שגב ממנו והוא
 אמרו במלכים יתקלם ורוכיס משקל לו וכן הוא לכל מבצר
 ישקף ולא יתשובו לכלול לפי שמיד ככזו על עיר מבצר היה
 ככזר עפר רב לעשות ממה גבוהה ובה האופן היה לוכד
 במהרה כל מבצר ועל זה אמר ויכזור עפר וילכדה וספר
 שבראותו הכלתתו או חלק ויעבור כזו יתח מהכאוי התנאס
 מאד וגם זו כמו לאלוהו ר"ל שהיה מוסס כח גבורת' וכחזבו
 לאלוהו ולא דעת ולא תבונה אמת' הוא מקדם י"א קדושי
 כי אמה קדוש ישראל מקדם ולכן לא נמות ולא מדון איתבו
 לכליה לפי שמה' י' למשפט שמה' ב' ר' להוכיח ישתדל כלומר
 להוכיח אותנו מפני ששט זכו לך אבל לא כתבו בידו להמיתנו
 ואע"פ שאמר שזכרנוס היה המשפט היה רעמבו עב"פ אחרעם
 כיון שאתה טהור עינים מראות כרע ר"ל שלא אל חקן רשע
 אמה לא יגורך רע והכט אל עמל לא תוכל לפי שהו דבר
 סותר לשלמותך למה תביט בגדים שהם הכשרים שזכר ואר'
 תמרים ותסכול שכלל רשע שהוא ככזבד כאשר און בכל
 את הנדיק ממנו שהו ישראל כי אע"פ שלא היו כל ישראל
 נדיקי' מ"מ יותר נדיקי' היו המה מהכשרי' אם היה שהסמרת
 סוף מעבימי בני אדם איכבה מוכל לעשות כבי ארס דבג'
 הים וכרמש אשר אין מושל בו שטוכ' כאשר בלה בחכה העלה
 כלומ' שכל העולם העלה בכחזו וגם לא לא' ו' כמו שמעלין
 הדגים בחכה אבל יגורוהו בשרמו ויאספחו כחמכתו ומרמו
 ומכמתו הם שמות לרשת ויגורוהו הוא כמו ויאספחו והעבין
 שלכוד ויכבוש עמים רכיס בבת אמת ולפי שגדת הדגים
 היא שמהה ככה לפודים אומם מפני זה אמר על כן ישמם
 ויגיל שזכוכ' כאשר להיותו מכלים במעשו וכזבס הכל כרכזו
 שחם לבו ויגל ככזו ויזכה לפרמו ויקטר למכמתו בשטבו
 שזיהיה הנלחתו משפת האתדלותו והוא אמרו כי בהמה שחן
 חלקו ומאכלו כריאי' ועבין זה כי לפי ששעה משלו מהדריגים
 והיה שהריג' יתן אמת ש אכלו השחן שזכרנו' ש' נדו' אכל' אכל'
 הדג וכ"ש השחן לרוב לחומו הוא ממלא' זכר שאין כן ככזבד
 כאשר כי בהמה שחן חלקו כממשלה ובמלכו' מבלי שמשך לו
 ממנו חוק שמאכלו כריאה וגם ימשך מזה שלחיותו מכלים
 בנידתו לא ישרל ממנה והוא אמרו עוד העל כן יריק קרמו
 ושמיד להרוב גו'ם לא יחמול ר"ל שמריק קרמו מהדגה שזכר
 ומשדל לנוד אמת כן ככזבד כאשר שמיד להרוב גוים לא
 יחמול וזכר הכיף אשרי תלוכתו זאת שהמירה וההכנה
 והתבודדות שהיה עושה מדי שזכאיהו הכזאיה עמד עליה
 ולא זו ממנה וזה אמרו על משמתי' אשמודה ואמ' ואתיכבה
 על מטר להגיד שהיתה משמנתו מאוסת' כעסן מכור ירושלם
 כדי שזכאיהו עליו ככזו' ועל זה אמר ואכפה לראו' מה דבר
 כי הש' באופן שרע מה אביב על תוכמתי לשואים ממני על
 מה עשה השס ככה לארץ האמת וספר שעבסו השס כחוב חמך
 וביאר

ובאר על הלמות למען ידון קורא בו ר"ל שיכתוב הנבואה
 שיאמר אליו אחר זה ממפלת כבוד כאשר ומורכב בכל ויהיה
 דבור מבוחר למען ידון קורא בו האמנם מה שאמר אחר זה
 כי עוד חזון למועד ויפס לקן ולא יכוב אם יתמהמה חכה
 לו כי בא יבא ולא יאמר פירשתי המצפ"ס ג"כ על פקידת
 בכל שהיה לשבעים שנה מספרות ירושלים אבל יקשה
 אליהם או כי עוד חזון אמרי מה שכבר אמ' כתוב חזון שחור'
 שהחיות נשים שלכן אמר כתוב חזון וגו' כי עוד חזון וגם
 יקשה אליהם אמרו על פקידת בכל אם יתמהמה חכה לו כי
 חכה גלות בכל ופקידתו במהרה יהיה ולא יתמהמה אף כי
 בפדק חלק אמרו תכיר' כן אומר מקרא זה נוקב ויזכר עד
 העת' כי עוד חזון למועד ויפס לקן ולא יכוב אם יתמהמה'
 חכה לו וגו' שדרכו הכזו' היה על הגאולה העתידה לא על
 פקידת בית שני ולכן נראה לי שלפי שהביא התרגום על
 מורכב בית ראשון הנה ה"ל בתאבתו הודיעו שני חזונות
 אחד מתיחס לגלות בית ראשון והאחר מתיחס לגלותו זה
 ולכן אמר על הראשון כתוב חזון ובאר על הלמות וגו' ועל
 הגלות השני אשר לא שאל עליו הכביא אחר כי עוד חזון
 למועד כאלו אמר אמרי אותו חזון ראשון מפקידת בית שני
 עוד יש חזון אחר לגאולה אחרת והוא למועד השמור ויפס
 לקן ר"ל הוא יגו' ויבאר אמרית הועם כי הנה החזון הראשון
 לא יגיד אמרית הועם כי אם החזון האחרון שהוא יהיה לעת
 הקץ ולא יכוב בכך עתו באום נד ולפי שהיה אמרי ימים
 רבים וזמן ארוך לכן אמר עליו אם יתמהמה חכה לו ולא
 יתיאש ואמ' אמרו עוד כי בא יבא ולא יאמר שיראה סופת
 למה שאמר אם יתמהמה אפסד לפרש כי אמר בא יבא על
 המועד שזכר ואמרי בואו לא יאמר מלך המשיח מלכא לגאול
 אתכם והנכון בעיני כי מפני שזכר החזון הראשון שהיה על
 גלות בכל וזכר אמרי החזון השני שגיד הקץ ואחרית הועם
 ואמר עליו אם יתמהמה חכה לו לכן הודיעו שזה החזון
 השני יתמהמה אמנם החזון הראשון בא יבא ולא יאמר חכה
 א"כ אמר אם יתמהמה חכה לו על החזון השני הסמוך לזה
 והודיע שלא יהיה כן החזון הראשון מכבוד נאמר כי הוא בא
 יבא ולא יאמר וכן הטעם בזה למה הקב"ה גלה סודו את
 עבדיו הנביאים דפקידת בכל שהיה לשבעים שנה והגדה
 אותם להודיעו כפי צרכי במקלות רכבות בית ישראל כמ"ל
 ובאר על הלמות למען ידון קורא בו באמרו שהיה זה מפני
 שבא יבא ולא יאמר אותו מועד אבל המועד השני לפי שהיה
 למן ארון מאד לא רבה ה"ל שיתגלה וזכו וקבו מפני ארבו
 כדי שלא יתיאשו בני הגלות ועל זה לא אמ' בחזון השני לכתבו
 ולא נאמר על הלמות למען ידון קורא בו כמ"ל על הראשון
 אבל בהפך שאמר בו אם יתמהמה חכה לו וכן אמר לרביאל
 ואתה רביאל סתום וסתו' הדברי' וכבר יורה על אמתת מה
 שזכרתי מהיות כאן שני חזונות האחד על פקיד' בכל והשני
 לעתיד לבא ממה שדקס' חל' בפד' חלק הפסוק השני כי עוד
 חזון למועד על קצון גלות ולא דרשו הפסוק הראשון כתוב
 חזון ובאר על הלמות לפי שהתבאר אלמס שהוא בלכר
 כאמר על פקידת בכל ואמרי שזכר לו שני החזונות דבר על

סבי' א' על הראשון שזוהו שיכתוב אותו בספר באר העיני
 ממפלת ככל אמר על כבוד' באר' הנה עוסלה לא ישרה כפשו
 בו ונדק' באמנותו ימיה ר"ל טפס כבוד באר עופלהכלו'
 גבה וכתמוזה במחשבתו ולכן לא לקשה לה דרך היושר
 והאמת מה שאין כן הדק' באומנותי ימיה וישרה כפשו' בו
 ולפי שהיה כבוד באר היה אותה יין הרבה סכור ומתענג
 בכל אות כפשו לכן אמר עליו ואף כי היין כוגד שקרהו יין
 מפני שכרותו וקראו כוג' מפני שלא היה עומד כדברו והיה
 מפני זה גבר יהי' כלום' מהי' כמעשו' ולא יזה כ'אומ' שלא
 יתי' כדבר ולא יתכוון מה יעש' מפני שהיה הורג בלי חמלה
 לכן אמר אשר הנמי' בשאלו כפשו והוא כמות ולא יטבע
 ר"ל שלא יטבע מהרוב אכזים ומכובס מלכות והמפסדים
 פירשו ולא יזה שלא יעמוד כונה מלכותו הוא וזרעו ימים
 רבים כי הנה לשבעים שנה תפסק מלכותו כנה אותו כיון
 הבוגד היסיר הכובס אסף ל' כל הגוים והעמים אשר אסף
 ל' כשיבא סכרו יאמרו במפלתו וכלם עליו משל יאזו ומליצה
 שמדויה הם בעטרו והמשל והסידה ה' ה' המרבה לא ל'
 כלומר אוי' לזה שהרבה ככסים מאשר לא לו וכי ה' סכור
 שלעולם יתמיד בממשלתו לא כן יהיה עד מתי יתרכ' ויבס
 ואמרו ומכבי' עליו עב טיט פירושו אמותו ממון אסף אינו
 כי אם כאלו הכבי' על גופו טיט עב והענין טפוסו ליקבר
 ומרבה ככסי' מרבה דאנה בארן גם שהיה עתיד לתת עליו
 את הדין הלא פתע יקומו נושכך כלומר מדי ופנס שקמו
 להשריב בכל ומלכות כבוד באר ועל התעוררותם לבא
 להל' עליו אמר ויקבו מועשך והיית למשפוט' למו והל'
 יוסף קמחי פי' הלא פתע יקומו נושכך על החולעי' שכהיותו
 כקבר יקומו ויקיבו כלו היו ימים לבא לאכול בשרו ולשתותו
 ומה שפירשתי הוא היותר ככון כי על כן אמר כביאור משלו
 כי איה גלות גוים רבי' ילך כל יתר עמים ר"ל איה גלות
 עמים רבים ג"כ יבאו עמים אחרים שילך ויותר ככון לפ'
 שבת שלך מגורת לרבר אתו בשל' והענין אחר וקן עליו
 באמרו היו כונע כנע לביתו כלית' גזול את העמים לאלות
 את ביתו ומסים במרוס קבו ככנותו מגדל' חק וגבוה להכיל
 מכף רע ר"ל מהאוב המבקש רעתו יענת בוצת לביך
 כלומר הנה כמה שקנו זה והכרת עמים רבים לכבות ביך
 יענת בוצת לביך כי תכסך בוצה במפתך ומלכד זה
 תש' תש' נפדך להצמח עליו כעולם השל לפי שאין מקור
 תועק וכפסים מען יעננה ר"ל שנה ביתו מגול ולכן האין
 תועק מהקיר והכותל שהיא כנה ש' ואומרת גזולה א"י
 והכפס מען שז' קרוי הכסים יעננה אף אבי גזולה ג"כ
 הנה בזה כלו הסי' לענין כבוד באר שזכר ביתו ומלכותו
 והוא חזון אשר בום הש' לכביא שיכתוב על הלמות למען
 ידון קורא בו ואמנם כנגד החזון השני מאדום אשר השריב
 ג"כ את ירושלים והגלה את עמו כגלותו זה אמר היו כונה
 עיר בדמים וכונן קריה בעולה שאמר זה על רומי ראש בני
 אדום הלא הנה האת' ככאות ויבגו עמים כדי אש ר"ל
 הנה האת' ככאות גור שיבגת העמים ההם תהיה סופה
 לאש ולכלי' ומעשה אותם האונות ייעשו כדי ריק כי תמלא
 סלך

הצדק לרעה כבוד ה' והגאון על עמו כי הם יבנו על ים
 וכבר יורה שהכבוד ה' הוא כבודו על הגולה העתידה מה
 שבאו דואים נכבדו וישיבו כבודו כי מלך הארץ דעה את
 ה' כמים לים מכבים וידוע שהלכות לנח כמות המים
 נאמר וכן נאמר ברמיהו לעתיד לנח כי כלם ידעו אומי
 למקטנם ועד גדולם וכאלו אמר הנביא כבוד אומי שוכר
 בקמת כבוד אל תתמה מה כי עוד יעשה השם גדולה מואת
 לעתיד לבא ומפני גזויו היו כנאמנות אהבה ואמוה אלום
 דעות עם ישראל כיון שנה כמו שזכרו מלך כפיק דעו
 ואמר כן קמו עליהם לכבדם ולהחרימם לכן אמר הנביא
 בן הוי חסדק רעהו שהוא רומי שהשקה את ישראל בוס
 התרעה והחריבן יספה מחקר ואף שכל שספה להם ממת
 הין ושמו ויבנו מהו למען הכיט על מעוררם לל למען
 הכיט ולראו בקלות כי כן היה ענין רומי עם מלכו יהודה
 ולכן מקטנם הוא כמו קטני לא תחת מרוב יוספמו ומתקד
 מלכו אף ומה ומעוררם הוא כמו ערותם מרפסו וקלוב
 ולכן אמר כנגד אדום שבעת קלון מכבוד לל כון שבעת
 לעשות קלון לכל העמים ולא לכבדם שנה גם אתה והערל
 לל שנה גם מכוס התרעה והמוכרן ולכן אמר והערל
 ילכו תרעה וקלון על כבוד לל שנקום שנקט
 להתכבד יהיה לך קלון ומלפי שהם לבנון יכסך לל
 שהם שעת לבנון שהיא ארץ ישראל כמ"ה הנה הטוב הזה
 והלבנון היא תכסך וכמ"ה עובדיה מקום ארץ יעקב תכסך
 בזה ומפני שהמשיל ארץ ישראל ללבנון המשיל יושבי הארץ
 שדרכם לבנון וכמ"ה ולבנון ארץ בער ומיזו ארץ ד' עול
 וממם הארץ הוא הריקת הבתים והערים ואור הבהמות הוא
 משל לפיכך דם השוכנים בה ועל זה אמר ואור בהמות
 יחיתו מדמי אדם וממם ארץ קדיה וכל יושבי בה ולפי שבני
 אדום עושים להם פסיל אלהים וכל קדוש ועמו לבן אמר
 כנגדם מה הועיל פסיל כי פסלו יצרו כלומר מה הועיל
 לאדום פסיליהם שסל אותם וזכרם שהוא האומן שעלם
 ומה הועילה ב"כ המסכה אסך בה הפסל שהוא מורה שקר
 לשובדו מה הועילה כי נעם וזכר יכנו עלו לעשות אלום
 שמים שאין בהם כח ולא דבוריהם מתפללים אלהם ואומרי
 לפסל הצדק הקב"ה עובי לאשן דומ' ואמ' כנגד בדרך תמייה
 הוא יורה לל ארץ עמאום שהוא יורה לך את הדרך אשר תלך
 בה והנה הוא תפוש והב' וכסף לל מנופה ממנו אבל כל
 נוסף אן בקרבו ואין א"כ יורה לך את אשר תעשה לכן דע
 כח וכאח כ לא עוב' את הארץ והוא כוחה ומשנה בכל זה
 ובי יקום לדין עמים כלם יראו מלפניו ולא יהיה פונה פה
 ומתנבף ועל זה אמר וי' בהיכל קראו שהוא השמים ועם
 כל זה הם מפני כל הארץ ע"ד מה שאמר המאמר "באמים
 הכין כסאו ומלכותו בכל משלה עד כאן היפה תשובת ה'
 לנביא בענין החוון שהי' שהוא על גלות אדום ומפני שהנביא
 בתמלת כבודו התמיל להתלונן על סורכן ראשון והודיעו
 את כבודותו גלות אחר לא היה וידע ממנו דבר לכן ראה
 להתפלל על זה והוא אומר תפלה למקוק הנביא על גזירות
 כי לפי ששעה בדרך סור אחר בה על גזירות מלשון שני

לדוד שהוא כלו זמר ואמר "שמעתי שמעך וראתי רובך לומר
 שמעתי שמעך אשר אמרת לי התגלוה' וזכרו וראתי כמעט
 שמועתו כי הנה על גלות ראשון אשר כבדו אנו מנערים
 ואתה כח לרום ק עליו גלות אחר ארץ וכמסך מאד ולכן אני
 מתפלל לנביא שיעלך בקרב כנס סיהו לל ישראל שהוא
 פעלך אשר הוא יספיקת באותו גלות הארץ לא תפסע עד
 סיונו ומעורר ולא תימל עד קבו אבל בקרב בני הגלו' תהיו
 בגלותו וגם בהיותו בגלות בקרב אותם שנות דואיו רעה
 תודע שבנו כמס תוכור לל שבנו הנהו והאף תוכור
 להם עליהם הנה א"כ התפלל על בני דברים ה' ישראל
 את ענין בוזן האפסדות שלא יקוה לארצית הועם ועת קר
 כי אם כמה שבין הן ולום שהוא בקרב בני ישראל ואלו את
 עמו והשם שבין אותם שנות הגלות ידועים כפעולותיו
 וכבולתו אותם מנחם שבנו רפס זכור כלומר תוכור
 להם עליהם וזכר על זה הכנס והבכורות שעה הקלה
 עמם כיום אשר נאלם ממבטים כדי להזכירם שכן יעשה
 עמהם בגלות הזה כפאת ממנו ועל זה אמר את מימיו יבא
 וקדוש מהר פאן סלה שהוא ספיק מתן תורה על דרך מה
 שאמר ארבונו משה ורם משער למו והוסיף מה שאמר כי
 תמן הוא שציר ואמר כשה שנים הודו וזלזלו מלפני הארץ
 להגיד שהיה תורה שאלת מאת יי' מן השמים ותנה לנביא
 אשר בארץ ואמר ובה כבוד שהיה על מראה סבור "שהיה
 כאם אוכלת כראש המדם אבל אמר קרבים מידו לו וזה
 חביון עוזו פירשו המפרשים הקרבים על קרון עור פני משה
 שהיה לו ארזו וזו מיד הש' וזה כספי בגלגל מה שהיה נאמר
 מעוזו י' ויתר ככון לפעם כי לפי שזכר למעלה כשה שמים
 הודו ובה כבוד שהיה על הארץ הנכבד שהוא כמעשה ספי וזכר
 שהזכרם הארזים זה דרכם שיקרה להם כמו שיקרה לשמש
 בלא וכל הזרם לראות לרוב והיו ובהיותו כן ענין השנת
 כבוד האל את שרבו אורו והיו ח"א שונם כסכל האנושי
 וז' קרבים מידו לו רובה לומ' הוואר והאור המובלג שיבוס
 בקרבו הם ללא מעניו ומידו לו ואותו האור המושלג יתחב
 עמו ויעלם מכני אדם וכן היה ענין הכבוד הנגלה בהר סיני
 שהיה באה אוכלת לעיני בני ישראל ולא היה אש כי לא היו
 משגי' אמתו מפני והיו אלה זכר מה שקרה להם במדבר
 באומר לפעני לך דבר וגו' שאמר על מתי מרבר והראש' ע
 פירשו על העמים כשנסכסו ישר' לארץ כמ"ה את אמת
 אשם לפעני והמות את כל העם וזכר אחרי זה כבוד הארץ
 ויכית הכנענים ממה ועל זה אמר עמר וימודד ארץ
 שכבשו וזלוקיה כמדה ומכל ראה ויתר גוים לל שהתחם
 ואלקם מן הארץ ויתפוננו הררי ענה שהוא משל למלכ' כנען
 שמו נבעות עולם שהם הערים הנצורות שכבס יהושע וכל
 זה למה לפי שהלכות עולם לו לל מהלכ' הועולם כלם הם
 להשב לעשות בהם כרצונו וזכר עוד מה שקרא להם בימי
 הזפתים שהמטאת ישראל משל' בהם כוון שהעמים וידך
 והוא אמרו תחת און של ישראל ראיתי אהלי כוון שבא' עלי
 אבל במלת הש' ע' בלעון יבנון ירעות ארץ מדין עוד
 זכר בקועת הירדן וקריעת ים סוף כאמרו הכהני' משה י'

אשר אכנהו אפק וזה אמר בגד הידן אם בים עכתיק
 שהוא ים סוף כחמת לא היה זה למדת אפק בכחיים ובים לא
 לפי שהכבת על סוסך ומרכבתיך יאועה להושיע עמך
 ועמיה מעור קתך כי כמו דמה פשוטתו לרובב הקום כן
 דמה אותה לזופם הקשת ועמיה ותעור הס מעיני הגלוי
 כלומר כנלה כגלמה קשתך וזהו זה מפני שנועת האבות
 שקיימת לכחיים וזהו אמרו שנועות מעות אומר סלה כ"ל
 השנועות ששבעת למת הארץ למטות ישראל אותו האומר
 והכרת עמל לבנת ולכן כהיות חכקע ארץ כ"ל שבקעת
 להם הארץ להשיא להם כהיות מים למות כמדכר וכמו
 שכתוב ויבא נחלים מלמע וידר כההרות מים ועל מלכי
 כענן שמונו והלו מפני הש' ארץ ראון ימלו הרים כ"ל
 שהיו הכשלות העשית עם ישראל כמדבר ועם מלכי האמורי
 וגם כן גזרם מים עכר כ"ל ישראל שבער בזכר בידן וכן
 קהום קולו כ"ל ששמש אותו פס מה רך ככל ארץ כענן
 ואמר כום ידכו כלא על הידן ג"כ שהים הערדים מלמעלה
 קמו כד אשר כאלו כלא התהום ידו לרוב וחכר ג"כ הכס
 שנועה ל הושע כנפעון בהלמנו עם המלכים ועל זה אמר
 שחם ירם ועמד וכולה כ"ל שערד השמש כחמי השמים וירם
 עמד זה כדו שלזכר מנין יהלכו יהושע ועמו באות הלחמה
 ולגה כקך מנין שהו רמו אל אכני הפדר שזלך הקסיה
 באתה מלממה על האויבים וכוה האופן כועם תעמד ארץ
 באף תהום גויים כ"ל בועיך ובאפק ככסת ארץ העממים
 ודע אותם ואמרו יכאת ליטע עמך וגו' קבת כמטו וגו'
 לרבת בים סוסך וגו' פירוש המפגשים לעמיד לבוא כ"ל
 כמו ששית תאועה ופוקקן כניאת מנרים כן תבא לעתיד
 לבא ליטע עמך ולהחייב האויבים והאחזבים האלה כלם
 עכר כחקום עתיד ולי כהלה לפדשם כפשוטם בלאן עכר
 ועכום שהוכיח עתה הכלל הכל ספורו זכר באמרו יכאת
 ליטע עמך ליטע את משקף כ"ל הנה התפאר אם כן מה
 שיכאת ליטע עמך ליטע את משקף כלו בנין שהו ישראל
 מחמת ראש מביית השע שהו פרעה ערות יסוד עד כואר סלה
 כלומר בלית יסודו מן הכאס ועד הבואר שהו יסוד הגוף
 וקבת כמטו ראש פרוו כ"ל כמטו פרעה והוא מאל למשפטו
 שדון מדי כנגד מדה כי הוא כוה כל הכן הילוד האורה
 השליכהו וכאזנה מדה כדון הוא וכל עמו בים וזהו קבת
 כמטו אשר הנה בהם את ישראל ראש פרוו כלומר ראש עריו
 וטירותיו שחם היו כודפים אחרי וסערו להפנימי שכלו כרום
 סערה כחמרת ארדוף אשח אחקל שלל והיה בזה עלינותם
 כמו לאכול עמי כמסור שהו ישראל כ"ל כמו שהו אוכלים
 אותם בהיותם במבנים כשפרים כביהם ולגודל גבורתו בים
 אשר דרכת בים סוסך מומר מים רבים ואמר הכטיה הנה כל
 התאועה והנאולה אשר עשית בימים ההם אתה כעמך עשית
 אותה כפדעה וככל עמו אבל עתה בנאולה העתידה שמתע
 ומרגו בעני לאותה שמועה וכעני רמו אל הלכ כמו המו מעי
 לו ולקול אותה שמועה כללו שפתי שהו הקשת השפתיים זו
 הזו מרוב הפחד ואפילו עמיה שהם האכרים הקשים שבגוף
 יקטל נאית השמועה ומחתי ובמקומי ארגו והשמועה היא

אשר אכנהו ליום נזה לעלות לעם יגודלו והאפרדים פירשו זה
 אשר היתי מוצב סבוכו בארצי אמרי זוכי מהגלו וזהו בהכ"כ
 מטותי ליום נזה לפי שיעלה שם עם יגודלו והוא גוג ומיג
 ויחר ככון בעיני אשר שחכני שחכר אים יעדו מפי הש' וכתי
 בקמתי בארום כיר עמי ישראל ועובדי אמ' וקיה בית יעקב אז
 ובית יוסף להנה ובית עשו לקם ודלקו בהם ואכלו ומיכה אמר
 קדתי ודושי בת כיון כי קרנך אש' ככול ופדסותך אש' כמא'
 והד קו' עמים רבים לכ"ל חכקום הכני' שכלשך שזע זה רעדה
 אמותו כי ארץ אשפר שזיהה מכות ישראלם קמת מכה גבורתם
 בהיות שזין לאל ידם וכשאלו מעט מהכנה ועו' אש' אשר אכנה
 ליום נזה לעלות לעם יגודלו כ"ל ארץ אשפר שזכום ישראל כיום
 הכנה העצום והיה מקמת האומות בעלותו להלשם עם עם
 יגודלו והם הכנרים הבאים לכבוש את הארץ ואשר האומות
 הבאים עליהם כי תאבה לא תפנה וגו' והמסקום הזה עם היות
 שהאפרדים פירסוהו על העמים שיבאו על ירושל עם גוג ומגוג
 כ"ל לפדשו על ישראל כי הוא הקר' בדברי הכני' תאבה וכן
 זית ובזן ובקר ועל ישראל אמר כי תאבה לא תפנה כלו' אין בה
 כח להוביא פרח ואין יכול בגמרים וגומר הכל משל על מועט
 ישראל ומולשתם ולכן כל כחמתי אכה כי אם בהש' שהו
 ילמס לישראל ומגו וזהו זכר בה' אעלוה אנה באלתי יעני
 כי אע"פ שישל מועטים האלהים יהיה מילס שהו מיל גדול
 ואש"פ שהם מלשם עם עיף ויגע הנה הוא ית' ימים רגל הקס
 כאילות ואם היו עם מפורד ומפורד בין העמים הנה הוא ית'
 ברום כמיו ומסרו על כמותו ידריכס באופן שכל גמיות
 שריות ומירות יהו למנחם האמתי שהו האלה ית' או אמר
 למנחם כנכותו שיסורו במקדש ה' על זה הנה הלויים ותי כי
 תאבה לא תפנה על מלכות ככל ואין יכול בגמרים אלא
 תמשול עוד ככל על ישראל שנקרא גפן כחש מעשה זית על
 מלכות מדי ופרס ושרמות לא עשה אוכל על מלכות יון גור
 מומלה נאן על מלכות רומ ואין בקר כרפתים אלא תהיה
 שרד א' מהאומ' מושל על ירושל' זה הד' ככון לע' אז תהיה
 גרות הכני' כוללת שתי המנוכות כ"ל שכלו האומות כלם
 אמנם ישראל לא יהיה כן כי יעלו בה שהו ילמס למעכש
 הנה התפארו בכבושה הזאת שזה עיקרים הא' שיש עת מוגבל
 קצוב לפכו ית' לבאול את עמו כמ' שכי עוד קאן למועד
 ויפח לקדול' יוכו והוא העיק' השש' מעיקרי ככואות ישעיהו
 וה' שפיה הגאולה אחרי עכור זמן רב מהגלות וכמ"ש אש'
 אש' יתמהמה מכה לו והוא העיקר הו' מעיקר ככואות ישעיהו
 וזהו הד' מקמת האומ' ובפרט קמת ארום וכמ"ש היו בוכה
 שיר כרמים וגו' ויגעו עמים כדו' אש' וגו' והם העיקרי' ראשון
 ושני מעיקרי ככואות שיעיהו וה' שתזכנה הדיע' ככל הארץ
 ותזכנה השכינה בקרב ישראל כמ"ש כי תמלא הארץ לדעת את
 כבוד והוא העיקר ה' מעיקרי ככואות ישעיהו והו' תאוצת
 ישראל וגאולתם כמ"ש ה' אלהים סילי וישע רגלי כאלות ועל
 כמות ילדיכתי והוא העיקר השלישי מעיקרי ככואות ישעיהו
 וכבר הוכחתי בעיקרי ככואות שיעיהו שהיעודים האלה אי
 אפשר לפרשם כדרך הכנרים על הגאולה הרומית ולא על
 זמן בית שני כפי סגנון הכתובים :

משמיע ישועה

האמר ענין זאת הכבוד מאמרו עוד אחת מעט היא וגו' ואבי
 ארע ש את השמים וגו' והכעשו את כל הגוים וגו' לי הכסף
 וגומר גדול יהיה כבוד הבית הזה וגו' פירשו אותם המפרשים
 על בית שבי ותפסו אותם מפרשי הכנבי' כאשר כי מה הכבוד
 והרעש אשר היה בבית שבי ומתי רעשו העמי' וכקבנו ואפי' שית
 חידתם ואין כתיקים בבית שבי לי הכסף ולי הזהב ואין
 אש' שפרס גדול יהיה כבוד הבית הזה האמרו על בית שבי
 ולכן פירשוהם הם על בית אמרתי ממימים המרומה ושל
 סוף בית שבי אמר עוד אחת מעט היא וכעשו שמים ואין כי
 בשתנו סדרי האמונה הראשונה ושל קבון העמים להכלת
 אמרתי אמ' והרעשתי את כל הגוים ושל בית משה ושלמה
 בכמות העמים ובשמות העבודה דבר קטן בענין דתם
 ואמרתם אמר על בית מורתי גדול יהיה כבוד הבית הזה
 האמרו מן הראשון אבל כבר יעמי'ו להם בדעתם ספקות
 ובטולים הא' בא' עוד אחת מעט היא שפירשוהם כי כמעט
 ומן יבא זה הרעש וידוע שמעת שבאמה כבואה זו עד לדת
 יסוע מדיעם שהיה בסוף בית שבי עברו קרוב לד' מאות שנה
 ואך יאמר עליו מעט היא וס' שהיה הרעש שזכר מגי הכביא
 באין הוא עמו מה שזכר אחרי כן בפסח' ויהי דבר ה' אפי'
 אל מגי בעצרים וארבעה לידם אמר אל ויובל פתח יוד'
 לאמר אבי מרעים את השמים זאת הארץ וגו' כי זה הוא באם
 ה' כבאות אקק' ויובל בן שלתי אל עבדי וגומר יערה אמותי
 הרעש הזוכר בדברי הכביא היה פעמים בימי ויובל היה לא
 אפי' כן בארבע מאות שנה והג' מאמרו ובמקום הזה ארץ
 שמים אמר י' כבאות ומי'ת במקום הזה אין ספק שהיא
 ידועה והנה מיום שנולד מדיעם לא היה שלום בישראל
 אבל היה מרע אים באמו קטנו ומלחמות עד כרת'ת אומרו
 והר' כי השלו אשר יעד עלו ומגו הוא השלו אשר יעדו הכביא'
 לימות המשיח ואין ענינו חלא שלא יהיה אחרי' מלחמה בכל
 הארץ לפי שישתפשו האומות כלם באמונת ה' וכאשר לא
 יהיו ביניהם אמונות שונות שהיא סנה ענינית במלכות לא
 ישאו גוי אל גוי מרע ולא ילמדו עוד מלחמה ואין יפדש
 זה על מדיעם אשרי' בואו בתפלו האמונות והדמות ויתרבו
 המלחמו' בכל הגו' הכה משפת הטענות שעשו סמי' הכנבים
 וראה שאן לפדש הכבואה הזאת על בית שבי ומכא הטענת
 אשר עשיתי על פי' הכנבים מבואר בגוף שז' שפירוש הפ'
 לפי דרכם מלכד ה'ת עיקרי דתם בעמק' כרבי' המניאות
 ומסוג הכמבע אשר לו טעע קיים שא' שישתנה ולא יתואר
 הש' כיכולו עליו ויבא לבו מזה כלו הפרעה הזאת באמרה
 לעמיד לבא ושלל בקיימה עד כה והיא עתידה להתקיים
 לימות המשיח האמנם אין יהיה זה הכה הוא כפי מה שזומר
 וקודם ב אור הפרעה ראוי אדעע בזה שבי דברי' האמר אין
 אמרו ח'ל טבת כבי לא מלה הכבוא' והלא ראבו טמי' כבא
 בל זה וכן אמר דספ' ער'א והתנבי' מגי כביא חכדיה בר
 גדוא כביא על יהודאי' די ביהוד' וכירושלם באום לא ישרא'
 עליהן והשבי' אס היה שהיה סלק סביבו מישראל ולא רנה
 להשבע עליה' כבואתו ולא אונים ותומים ורוב הקדש וארון
 וקרובים ואם מן השמים מפי' שלא היה גאולה שלימה ולא

בבין אלהי בקדושה הכביא' אלו איכ' למה בזה בבטן הבית
 הזבי בזה כי לא היה אלא מקדש מעט באמר מבתי כנסת ומ
 ארז בגלו' אבל תשובת זה מבוארת מוכון הענין והוא שהש'
 כנה לפקוד את עמו מנבית בכל' וישאבו לו כולם לתת לטם
 מקו' שישובו בשאוב' וישפלו אליו ומתוך תפלת' שובו להשרות
 שכינת השם בתוכם כי מפני שלא היה פקידתם גאולה שלימה
 הושרבו לאותו מנוע מהפקיד' ההיא כדי להכין לבם לשוב אל
 אלהים באופן שימכה השם לחנכם ויתן להם ולא היה אשר
 בגלות הגאולה והתשובה' השלמה וכבר ביאר זה ירמיה הכביא'
 ע'ה ב'אמרו מי כס אמר ה' כי לפי מלאת לכלל שבועים שנה
 אפקוד אתכם והקיימתי לכם את הטוב להשיב אתכם אל
 המק' ה' היה ואין ספק שאמר זה על פקידת' ככל אמנם אמרו
 אחרי כן כי אכבי ידעתי את המאשבו' אשר אכבי חושב עלי' כי
 כאס י' מהשבות שלום ולא לרעה לתת לכם אחרית ותקוה
 וקראתם לי וגו' ואשר הספוקי' שלאחריהם מבואר בלה הוא
 שלא באמרו על פקידת' בגל' אלא שזרוע' שלא היה פקידת'
 ככל מכוונת לעשות אבל היה' אלהים הכנה והודמות כדי
 שישובו אל אלהים ויתקן את פדמי'ם שלא שבו לבית שבי
 ואלה הם המאשבות אשר אמר שיהי' טוב עליהם לשלום ולא
 לרעה ושהיה לרעה להם אחרית ותקוה ומהו האמת ותקוה
 ב'א הגאולה השלמה שהיא אחרית הטוב ולכן אמר וקראתם
 אותי ואלקתם והתפללתם אל' וגו' ר'ל שאמרו אותה פקידת'
 שהיוס ב'ירושלם' מקום התפלה ואשר השמים יקראו אותו
 וישפלו אליו ויין זה יעוד אלא כוונ' והיא ישמע אליהם ויא'
 ישיב את שבותם ויקרן אותם מכל הגוים ומכל המקומות
 אשר דתו הם ולא אמ' על פקד' ככל סככ' כעצת' לא בגלו'
 עשרת השבט' ונבי' יהודה שנתפזרו בארז ארבות שמתוך
 אותה תפלה ובעקש שיעשו ב'ירושלם כש שובו מבבל כפקידת'
 ישוב הכי' את שבותם ויקבצם כלם על ארמות הקדש הכה
 התכבד בזה תבלי'ת פקידת' גלות ככל וכד' להשלים הכנסת
 לתפלתם ובעקשת רנה הב'ה שבו את הבית וכד' שישתלבו
 מתנבאים לא היו ישראל' בונס את הבית כ'ס כראותם שלא
 ישובו בו הכבואה והאכין ושא' הדברי' הקדושים ולכן היה
 כבואת הכביאים האלה מגי זכריה ומלאכי' עד תשלום הבטן
 ומשם ואך אין עוד כביא כדכבי' ז'ל וכן כונס רש' כפירוש
 למסכת ומה פ' ראשון הכבואה ספרה בבית ב' אשרי' שגומר
 כבן הבית ומה שכתבו מגי זכריה ומלאכי' היה קודם תשלום
 הבטן כי היה כבואתם וגם כבין הבית לאותו החבלי'ת אשר
 זכרתי אמנם אמר הכבן בני יהודה הוסיפו למשא ולא שבו אל
 אלהיה' ולא התפללו ליו ולכן לא ובו אל השפע הכבוא' ושא'
 הדברי' הקדושים ולא לקבון הגלויות האמנם מה היה ענין
 אמרו כאן את הדבר אשר סמתי אתכם כבואתם ממבד' ומה
 ענין אמרו עוד אחת מעט היא ואבי מרעים את השמים זאת
 הארץ ושא' הספוקים וכבר פירשתי שלא כהה דעתי כמה
 שכתבו שפרש' כפירושם כי הם פירשו עוד אחת מעט היא
 על ממשלת יון על ישרא' שימכא אחרי' ממשלת פרס ומדי' וגם
 היא פמעט וכן תפלה ופירשו הרעש על מלחמות המשיחיים
 ואחרים

ואשר י' פירושו על הרעש שהיה בפעל בימי הוורוד וכן פירשו גדולי י' היה כבו' הכי' הזה האמרון על בית צבי כמו שדרכו כב' וצמח' כפ' ק דבכ' כתי' חר' אשר גדול בכאי' ועד אשר גדול בככין והוא זה מאד לפי שהשני לא יקרא אמרון אבל תמיד יבאר שם אמרון על ראשון ואי קוראים אלו ולכן יראה הכתובים האלה שהשי' היה ראשון שיבנו את הכי' ואמרו את הדבר אשר כתי' אתכם וגו' אפסכ' לפיכך שמוז' למה אשר למעלה ועשו כי אמי אתכם ולכן ביאר מהו אשר יעשו ובית' את הדבר אשר כתי' אתכם בכחכם ממכרי' שהו' המוכר וכן ביאר מה אשר כי אמי אתכם אין הכוונ' שתחול השכיר' כיסיה ולא הכבו' ורוח הקדש כי אם רכונ' השם ומפני ש'כ' ו'יה' ועל זה אמ' וכו' עומד כתיב' מלאן רוח' אשר עליך ודבר אשר סמתי בפי' כ' על התורה כמו שפי' גם אפס' לפיכך שאמר רוחי על רוח הקד' וי' וישו' את הדב' אשר כתי' אתכם ככתיב' ממכרי' שהוא התור' וא' תשמרוהו כלאו' תהיה רוחי עומדת כמובכס' רוחו למודת השכיר' והכבו' וא' הדכרי' הקדושים שימרו כ' כיסיהם אשר יזכו בהמים מעשים ובשמירת התורה ומה ימסך אדם לא יעשו ושמרו התורה לא תעמוד רוחי כקרבכם אהבם אמרו אשר זה כי בה אמר י' עוד אמת מעט היא פירשו אנבי' באמת שלפי' ש'ז' למעלה שהיה הבית הזה כאין כע' בה' לכן אמר עשה כי בה אמר י' ככאזן עוד אמת מעט היא ר' הבית הזה השני אמת הוא שמעט יהיה בערך הבית הראשון שכמה שלמי' באשר אמנתם וזהו עוד אמת מעט היא כלומר מלבד הבית הראשון עוד תכנה ותכונן על ידי' בית' א' שתהיה מעט בערך א' הראשון ואמר אמת בלאון בקבה כי כן דרך הכבו' אם לתאר פעמים הדוכ' בלאון בקבה כפי' נחיה מהם כות' וכמ' על כן תעשו בעשי' מעשים ואשרת' זו תורעו כי תעשו הוא לזון בקבה וצורעו הוא לזון זכר ועוד אודיע אתכם נרעון שני' ש' היה בו והוא שלא יתמיד ולא יעמוד זמן רב גם כי הוא הנה' בא' אשרו מוכן וגלו' א' ארוך ומופלג ועל זה אמר ואני מעשים את המשים ואת הארץ שהרע' הוא משל לחורבן בית' ש' וגלו' בני' יהודה אבל רעו בא' וראו שאמרי אותו מוכן תהיה בקמת' כ' במחרי' ועל עבד' ו' ינחם ויכנה בית' שלי' חמרון לכלם ועל מוכן האומות הוא אשר והרעשתי את כל הגוים שהוא כמו א' מלמדת האומות ומורכב' בזמן קבון הגל' ועליו אשר וכו' ומדת כל הגוים שיבאו על אדמ' הקד' וגם יפקס מהם וזו בזמן שהוא אמלא את הבית הזה כבוד ר' ל' הן אמת בבית' השני אשר אתם תבנו אין כבוד ואין עשי' וז'ן שלום אבל בזמן שהוא אמלא את הבית הזה כבוד ממי' ש'כ' שמה השכיר' העליונה ומה שראיתם בככין שלמה מעשד הפסך וההכ' לעו' שיתח' ויתח' ימלא בבית העתיד עושר רב כסף וז'ב' באופן גדול יהיה כבוד הבית הזה האמרון והוא הבית השלישי העתיד לה' ות' הן הבית הראשון אשר עשה שלמה וגם ב' במקום הזה שהוא יבואם באותו זמן ויהיה שלום ולא ישמע עוד חמס' עוד ומכר בגבולו מה שלא היה בבית' ש' כי רבו שמה המלמדות בינם לכן עמדם ועם אויביהם מפני' שה' א' כי הוא ומלאתי את הבית הזה כבוד גדול וי' בגל' חמס' הבית

הזה האמרון כ'ן על הבית הג' לא על הבית השני כי הוא לא בתל' כבוד ואמ' ש' בכין הוורודם בכין י' לא לאמ' מפני' זה אמלא הבית ככו' לפי שהכבוד המלא הוא כבוד י' וכמ' על מעשה המסכן וכבוד' מלא את המסכן ובכין אלה באמר כי מלא כבוד' י' את בית' י' הנה א'כ' הכבוד שזכר הכבי' כאן על השכיר' כאמ' ואך אפס' י'כ' לפיכך על בית צבי ואין להקשו' ממה אשר הבית הזה כי הנה לא היתה הרמזה כי אם לבית העתי' שה' מדבר בו ומעיד עליו גם כי מקום הבית היה ויהיה אשר בכל הזמנים ולכן יאות לומר עליו בכל הזמנים הבית הזה וכאשר עבין זה תדע אמתה הכבו' האמרוהו שזכר מני' אחר אל וכו'כל' סמך יהודה לאמר אמי מעשים את המשים ואת הארץ שעבדתי באמת ה' להודיע אל זרו' כל שעבין בית' שני' לא יתמיד אבל יבא אמרו' גלות אשר ועו' אמי מעשים את המשים ואת הארץ והודיעו ג' ה' הגאולה העתידה וכקמת' השם מהאומות כמ' והפכתי כס' ממלכו' והשמרתי חוק' ממלכות הגוים והפכתי מרכב' ורכוביה וידרו' קוסים ורכוביהם איש כמרד' אמי' אהיה לו גם כן ממלכת' ד' המלכות ומורכבם והמלממה והקמתה העתיד' להעשו' ולכן זכר מרכבה ורכוביה וסוסי' כמו שזכר אותם וזכרי' וכמו שיבאר ואמ' איש כמרד' אחיו כי כן תהיה המלמ' העתידה כמו שזכרתי' לך פעמים ומפני' שמיש' בן דוד עת' להיו' מוכר' וכו'כל' לכן כד' לנחמו הודיעו שמועש יהיה מולך כישל' כעת הנה' וכו' אמ' לו הן אמת שלא תמלון אתה בבית' שני' ולא איש מודעך אבל כוונ' ההוא שהוא ז'ן קבון הגל' ות' הגאולה העתידה הן תמלון אתה על עמי ועל זה אמ' אפקד וכו'כל' הן אמרו' עבדי' ואמת' כחות' כי כך כדתי' כי לזאת השמים מוכרעו אשר שיקרהו ע'ר מה שאמר וידוע עבדי' כי א' להם לעול' ש' לך המשים הוא יהיה דוד ה' יהיה וכו'כל' לעומ' וכן מהם ואם לא תפנה הכבו' הזה הן הנה לא יתקו' העושים הנה על בית צבי לא מה שיב' ממלכות הגוים ולא מהסוף המרכבה וכו'כל' ולא מןקמת' השם באומי' איש כמרד' ולא כמלכות' וכו'כל' כי לא מלך בבית' שני' לא הוא ולא אדם מוכרען אבל אמרעו שיפני' הכבו' הזה הנה' וכו'כל' מוכרען' אמרי' שכ' את הבית' וז'ב' לכל' ויש' ש' ע'ר יום מוחו מפני' ש' שהו' וישעו לא ימלכו בבית' שני' והגלו' שהיה עת' ל' לבא עוד על עמי הנה' הסב' זה והרעשתי את כל הגו' והוא העיקר' האומות וכקמת' כתי' והרעשתי יבא וגזלת' וכ'ן בית' כמ' ש' גדול יהיה כבוד הכי' הזה האמרון מן הראשון והוא העיקר' הג' מעיקר' כבו'ות יעשהו הג' ש' ב' השכיר' ככתי' קדם כמ' ומלאתי את הבית הזה כבוד וכו' העיקר' הג' מעיקר' ככו'ות ש'עיהו כד' שלא ישובו עוד לגלו' כמ' ונמקו' הנה' אמן של' והוא העיקר' הג' מעיקר' ככו'ות ש'עיהו ונחתה' הכת' לדעת' ש'עיהו' הא' כפי' השל' ה'ר' והסב' הכבו'ות א' לפיכך לא כדרך הכספים על הגאולה הרוחנית ולא על זמן בית צבי

המבשר
שעם היות וקרי' מאמרו' הגב' אים' ובכ' אמרו'

משמיע יסועה

כל טעם עברה ומפני זה באתי לפני הכנראה האת באופן
אמר והוא טעמא ראה באת המראה ענין הד' מלכו' וראה
את ככל טעמו במהרה ונ' המלכות האמרת שהיו עתידים
עדין לעבו' כי הוא נבא בימי מלכו' פרס טעמי לריוש
הפרס' ולכ"א ראיתי הלילה והנה איה רוכב על סוס אדום
והוא עומד בין הדס' אשר במנולה ר"ל גרף כמלוח הלילה
ההיא תמונה לנגד עיניו איה רוכב על סוס אדום שהוא היה
רמו לכבודו אל' כי להיותו הורג נפש וכוננו כמלך ראה סוסו
אדום ולכבוד מלכותו ויקר תפאר ממלכותו אשר והוא עומד
בין הדס' שהם עניי רים הטוב כל' אשר גראה אמ' איתו כגון
אשר' אשר ואלהות וכל ראש בשמים סוכב' איתו והל' דרשו בין
הדס' על ישראל שרים מות' וכו' והענין גרא' איתו מושל עליה'
והיה נודת הכתוב היה אמרו אשר במנולה ר"ל סאותו איה
רוכב על הסוס האדון ראה איתו נטעו כמנולו' ו' ואמר זה
לחגיד טראה ממלכת הדך מלכותו ושכר נמכר' ואמר טראים
אשריו ג"כ בין הדס' כלות' באיתו ממלה ומלכות סוסים
אדומים והוא רמו למלך מדי ופרס ומפני שהיה נכוד
לאמר וכנו וכן כמו נמסרם להיוסם מרע' אחד מה טלא'
היו כן מלכו' מדי ופרס' שהיו גים דריוש וכורס ממלכ'ם
במשמיותם וכן מלכות' ו'ן אשרי מות אלסכנדרוס נמלקה
מלכותו לכ' מלכ'ם כנדרים זה יזוה וכן היו קיסרי רומי
לכן ראה את צבל כנדרים סים אשר וראה אשריו מדי ופרס
כנדרים סוסים אדומי' כלאן צב' ס' ואמרה מלכו' רומי ארזוק'
ר"ל סוסים רבים דרזוקים ואמרהם אשר על היונים לכניס
בלומר סוסים רבי' לכניס טלא' אשר אדומים דרזוקים ולכבו'
בקדמה ואמרו כפי' ומנס' כי הנה אדומים כמו שפירש' אמ'
על מדי ופרס' ודרזוקים אשר על אדומים ולכבו' על היונים
מפני טלא' מש' הכניא כאל' לקדמתם כי איה לפרס' כלכד
דאמנס מהו הכרעה כארזוק' לחשוב שהם הכרזים אשר יכו'
אשר זה בד' המרכבות באוכר טראה ד' מלככות יוצאות ענין
שני הדס' וההי' אשרי במש' שהוא רמו ג"כ לר' המלכות
ולהורות על ממלכתו ומעלתו ובכרעתם ראה אותם כשני
המראו' האלה כנדרים סוסים ומרכבות והנה ראה אותן יוצאות
מבין שני ההי' לרמוזו שהיה ענין הד' מלכו' בין הכי' הרשטוק
שכנה שלמה והבית הב' העת' ד' להיות כי בזמן שהיה בין שני
הסד'ם האלה הראשון והאחרון עברה ממלכת הד' מלכות
וקרא את השמים מקודש' הרם לפי' שהם כהר המור' והם
הר הכי' והכניא אשר ככון יהיה הר בית' י"כד' ההי' ומפני
שהשפת' ד' המלכות ואורכ' הינה ותייה כעון בית' י"אשר
הרמו ופרשו וקרא' הש' ויקרא על כיתו וירכ' לכנודו לכן קרא'
הר כמש' שהוא מלאן השמה כמו זוכר הדך המורה וזכר
שגאה במראה הראשון סוסים אדומים לרמוז על מלכו' ככל'
מסכ' למש' כאן רוכב על סוס אדום וראה כמרכבה השב'
סוסים אדומים לרמוז למלכות פרס ומדי אולי שהיה מנגה'
ללבוש אפור' איו טראה אותם כן לפי שהטעמו בימיסם עניי'
של ישראל כמו זוכרו ס' ולויתר ככון אצלי' באדום יש עני'
מרכבות א' מהם יותב אדום מהאמר והוא היות' כוסה ללובן
מהאש' ולכ"א כאן כפרש' הראש' טראה איה רוכב על סוס
אדום

אשרי הסולקות השביבה וארון כרית י" טהה ויקור הכנראה
מיוז ידאלס הנה הוא כיד להיו הטובה ראה מראות שהם
לא נכד על כרן בית שני כי אם גם כנראה העתידה וקבוץ
הבלות ובית עולמים ותמיית המתים ואחר הכליות
העתידות להיות וכחכו המפרשים כי מפני שהיה הכנראה
הולכת ומתמעטת היו דבריו סתומים ומתווסים מאל' ויין
דבריהם נכוכי' בעיני' כי הנה מלאכו עני זכריה ומלאכ' שהיו
בפרק אחד סכלס היו מדברי' בטפה ברור וכנענייה קדושה
וכלאון מטא' איה בעניי תוכחתם לעם ואס' ב' עודי' בית שני
נאס' כנראה העתידה וזה כלו ממה שזכה טלא' בא העומק
בדברי' וכריה למסרון מדלגת כנראה כי אם לעומק הזוג
וקושי' הדברים כעגמם עוד תשוב תראה כי כל המראות
והכנאות שהגיעו באותן פרק אס' למקאל' בתמלת כנאותו
גהיותו בתוך הגולה על נהר' ככר ואס' נכודכ' נאכר במלומ'
ואס' דכ' א' חכמה כנכנאותו ואס' ככלס' ראו ענין ממלכת ד'
עליות שככר וכרתי אבי כספ' מעיני' הישוע' שהד' מות והד'
אופנים טראה ימוקאל' היו ג"כ רומים ליהם וכן ראה איהם
נכודכ' נאכר כמלוס הנלס' ודכ"א כל מראותיו ראה מהם
וכן ראה זכריהו במקפת כנאותו וכל הכניאים הטא' שככר
הענין ארכעת המלכות בא בדבריה' עומק רב מפאת הדגש
בענינו ועם היות' שהכניא זכריה כנאות רבות על העתיד
הכני' מפרס' מהם פה היות' מבוארות ומוכרמות כפי' פאוסם
שהדגש לעתיד לכא הכנראה הראשונה תמלכת כיוס עשאים
ארכעה לעשתי' עשר מדש הוא חדש טעט טעט טעט
לדריוש וגו' עד ויראני את הישוע' הכהן הגדול וככר בתב
רש' שהכנראה הוית סתומה מאד וא' לעמוד עליה עד
יבא מורה דק והוא בדרכו והר' ק' כדרכו האמללו' לפיכך
פסקו' הכנראה הוית בדרכ'ם זרים והסגוס דקסי' גדילים
כפי' פסס' הכתובים וישום ולכן כדמתי' לי דרך אשר בפרס'
המראה הוית וכתי' מדכניהם כלס' ואזו' ראשונה שהכנראה
שוית טראה זכריה בין הדס'ים אפס' לפי' טראה בה ענין
טלשת המלכות הראשונים כלכד' ככל' ופרס' ויין וכי' האיה
רוכב על סוס אדום היה משל לכני' באכר ומה אשר ואשריו
סוסים אדומי' אמרו על כנו וכן כנו שמלכו מורעו ולכן זכר
ככלס' גוון א' אדום לסימן אביהם המרנח והוא זהס' כלס' היו
מלכות ככל' והדרזוקים זוכר אשריהם ענינו השאורים טראה
אס' כ' במראת המרכבות שהם רמו לפרס' ומדי' שאלכו אשרי'
ככל' והלכזים זוכר באפרונה הם משל ליוסם שהוא המלכות
הג' וכן זכר' אותם במראת המרכבות וטלא' כאה במראה
הראשונה הוית דבר מהמלכות הכני' בעבור שהיתה רמוק'
גם כי טלא' המה המלכות הראשונות עברו קודם מורכבן בית
שני כהיות כני' יהוד' על ארכס' אמר' אשרי' זה כשהראה הקני'ה
לכני' מורכבן בית' שני וגלותו אז הראה לו ארכעת הזלכות
כלס' במרא' הקרבות והמרכבו' כמו שכתב' אך אמנס' הוקס'
לי' כפי' היה אך זכור הכניא ענין הב' מלכות' ולא זכור
הד' שהוא הקסה מכלס' כי גם שהיתה ליתן רמוק לא קנדה
יד' י' מלגותו ואף שהמלכות הד' ככר הזמלה קודם מורכבן
בית' שני ולמה א' כ' ישעש' זכרה כהיותה עתידה וזכר מלכות

אכוס וזו הדון המועלט היותו בהיר וכו' א הטוב ספקי
בלאון ועו רופו ואמרו אמ' סרא' סוס' אדומי' וכן מין אחר
מהאורס יותר נוטה לשמרות וכנגדו אמ' במראת המרככות
ובמרכב' ס' סוס' סמור' והוא הנק' בלאון ועו פאווכלאסו
שבעדן הדום הראשון קראם סמורים ובמרכבה הנ' ראה
סס סוס' לבני' וכן אמ' כאן במראה הראשונה לרמוז למלכות
יון ובתו המפרשים אל' ידעו טעם למה ראה אות' כנורת
לבני' ובמראה הד' ראה סוס' כבוד' ס' אמונים וכנגדס אמר
כאן במרא' הראשונ' סרוקי' והיא מלה תורה על' סלוף בגווי'
כמו שקראו רז' כמ' מקומו לחכשט' האסה שהיא מעברת
על פניה דק' וקרא את הרומי' כן לפי שזה ענינם באמונת'
שמי' יפין חור' השם ומתקשטין בדבני' תורתו על כוב דתם
וסקר אמונתם קראס ג' כ' כרודים וביא' לו המלאך שארבעת
המרככות היו ד' רמות השמים לפי שהיה ממעלתם כרונן
אלה' ואמר גם כן יוצאת המשיב על' ארון כל הארץ לפי
שממעלתם בגדת עירין ובמאמר קדישין והנה לא זכר דבר
עוד מהסוסים האדומים הרומיים למלכות ככל לפי שבאון
המראה הזה ככר היה מלכות ככל כערב ועבר עביו אבל
אמר בסוסים השמורים שהיו יוצאים א ארץ כסין שהיא בכל
כלו להשפיע ואמר אלבני' כאו א אמריהם להגיד שהיוכס
יבאו אמרי הפרסיים ויישאו בהם ואמ' סברודי' כאו א ארץ
אשיון כפי המפרשים לפי דאומי היא צפונת ויולאו קיסר
בלקש כיונים והעביר המלוכה מהם והקזירה לכומי ומלאת
מלשמותיו יבא אל ארץ מגרים שהיא דרומית ולי כראה סל'
אמר אל ארץ התימן כי אם מפני שהרומיים הם בני אדם
והיתה התחלתם בארץ תימן שהיא בארץ עגי' וכמו שפירשתי
במכש' הג' פ' קרבו גוי' לשמוע אראה כבודך כאכר באלמו
ופת' לו דר' א ומלכו מלאת תיהו לכ"א משפט אמר ככרודים
שהם הנקרים ומשפט אמר באמונים שהם השמאלים ואמר
שהם יבאו ויקטו ללכת להתהלך בארץ להגיד שהתאמו
מעמדם לנקש ולכבו לאיוו פ' זה כלומר נתן להם רשות
להתהלך ולכבו ארצות והם פשטו באפדיקת' ובאו במלכות
ספרד וכשת וגם ביטי' לא לקחו על רומי' ולהכות על זה
כלו אמר ויאמר לנו והתהלכו בארץ זכר בהם ההלכה כמה
פעמים לרמוז על מה שהיה בהם וזכר הנביא אל' המלאך
הדובר בו כנעקה וקול גדול ראה היוצא' א ארץ צפון הניאו
את רומי' בארץ צפון כלומר את האזורים הפרסיים שיבאו א
בכל להשחיתם הניאו את רומי' וכעשי שהיה לי על ככל בארץ
כפון כאכר השקיעו אותה ואמ' לו זה להודיעו שכן תעשה כן
אחת מהמלכות שהיה מרש ומשפ'ת למספרה הנה
הזכארו עתי המלכות האלה בהסכמה רבה וכמוכר לדברי
הנבואה הזאת שהנה של הנביא א המלאך הדובר בו המשיע
עליו כבואתו מה אלה רז' על מה היו מורים הסוס' ההמה
והוא השיבו אני אראך מה מהם לא רמו לו שאמר זה יבאו
מראת ארבע קרבות וג' מראת ד' מרככות שס יתבאר לו
ענין הסוסים האלה שהיו רמו על ד' המלכות שימשלו בישראל
ויסודים בגוים וכל' א אר הקרבות אשר זכו את יהודה ישראל
ירושל' ואמנם אמרו אמרי זה ויען האיש השמ' בין ההדסים

ואמר אלה אשר שלם "להתהלך בארץ קשה מאד עביו לעו
שהלך הדובר בו היה כפי מה שזכרו הכתובים ואלת האיש
העומד בין ההדסים ואם היה שהנביא אל המלאך הדובר בו
אל מה המה אלה ארץ לא השיבו אותו המלאך והשיבו האיש
העומד בין ההדסים שלא של' לו דבר גם קשה אמרו אמרי
זה ויען מלאך העומד בין ההדסים כי מלאך " הוא ואלת
העומד בין ההדסים וממא אמר זה ויען מלאך " ויען
המלאך הדובר כי ולא קראו עוד בין ההדסים וככס
משב רז' לשעות האיש העומד בין ההדסים' מלאך כמו האיש
גבריאל וכן כתב הרד"ק בבאור' שהמלאך הדובר בזכריהו
היה האיש העומד בין ההדסים על הסוס ויורה של' הניע
כבוד מכמסם לכונת הנבואה אבל אמסת עבינה אבלי הוא
שהמלאך הדובר בזכריהו היה שכל ככל המשיע עליו
נבואתו נרשמת אלתו ית' והאיש אראה רוכב על סוסו בין
ההדסים היה רמו למלכות ככל כמו שאמרתי והוא למלאך
הדובר בו אל מה המה אלה ואמרו ויען האיש ארץ הכונה
שהיב על דברי זכריה כי לכן לא אמר ויאמר אלי כמו שא
בדברי המלאך הדובר בו אבל ויען האיש העומד בין ההדסים'
הוא מאמר הנביא ועל כבודך כאכר אמרו שהו העומד בין
ההדסים כי לפי שהיה אל למלאך הדובר בו מה המה אלה
והמלאך השיבו אני אראך אמר הנביא סב' אמר וענה בקול
גדול האיש העומד בין ההדסים' שהו כבודך כאכר מה שרז'
כסלמו אשר שלם מהכ"ס כי סס כאכר ענין הארבע מלכות
שהיו עתיד' למשול וזהו אמרו ויען האיש שה' מלשון ועבית
ואמרת' טענה בקול גדול ואמר אלה אשר שלם " להתהלך
בארץ רז' סכוא כאכר בספיר סלמו כפי אנוכ בספר דניאל
ענין המלכות שהם אשר שלם " להתהלך בארץ ולמשול בה
ואמנם או' עוד ויענו את מלאך " עומד בין ההדסים' עביו
שכרדך העב' וההמת קול ענו ואמרו א מלאך " כל א' וא'
העומד בין ההדסים' ל' הסוס אדום ואכר הסוס' אדומים
שזוקים לבנים כי כלם ראה הנביא בין ההדסים וכל א' וא'
מהם ה' עוב' ואות' אל " מלאך התהלכו בארץ רז' משלם
בארץ וככסנו והנה כל הארץ יוצאת וזקקת רז' כנענת
וככסנת אל בו מאין מערער וכשמוע זה מלאך " בעק אל
הסס ואמר עד מתי אתה לא תרמס את ירושלם רז' יצבו
ככבוד כל האומות האלה במשכנות לא להם אכר ככשו ולמה
לא תרמס את ירושלם ואת עבדי יהודה אכר ועמת זו טענת
סנה והיא לא תכלם כמלכות האלה והש' השיבו דברים
טובים דכס' כסומים והם מה שזכור אכר זה שאכר המלאך
קבל אותם מהש' זכר אותם לכביא וזהו דיקראם בקול גדול
והקריאם היא כה אמר " כבאות קבאתי לירושלם וגו' כלומר
מאריע אכר עזבו הגוים בה ולכן קנף גדול אקנוף על הגוים
השזכרם לפי שאנו קנפתי מעט והמה עזבו לרעה לרע
להם יותר מרו וכמ' א יעציהו קנפתי על עמי סלפתי את
סלפתי וגו' ולכ"א כאן שכת' לירושלם כרמסו ואמר זה על
פקיד' ככל ביתי יבנה בה והוא כמין בי' סמי וקו יט' על ירושל'
ואמר זה על כמין סומותיה אשר בנה כמיה אבל אמרו אמרי
זה עוד קרא לאמר כה אמר " כבאות עוד מפונכה ערי מעוב

אין

אין
דלה
רס
דוס
לילה
היה
סוסו
עמד
בין
בין
עליה
איש
זכר
זכרה
וסים
כוכר
שלא
לפני
מלקה
רומי
מפרס
דוק'
לכיס
לכבי'
אמ'
לכיס
כלכר
זכר
ענין
לכיות
כשתי
וכאז
לשחק
אין
לכיות
יהם
ומשבי
קרא'
זכר
זכר
השכ'
מכנה'
פניה
שתי
ללוק
ל סופ

משניות ישועה

אין ענינו כמו שיש המפרשים שהמנוחה וה' כרכו היסוד
מכונן טיבה וזו"ש ק"ל והם ואמרו ומה עור' כירושל' ג"כ
כאמ' על פקידות ב' אין הענין כן כ' לא אמ' תפוצה ב"א
על הגלות הלשון ובמנוחה יהודה והפוך ה' אמנם כענין
ומאמר שכתב אמר על בית שני ירושלים כענין א"ך
אמר שבת עליו ענינו ובמס' ה' עוד את כון וגומר כי מלת
עוד הכתוב ק' ענינים כענין א"ך מזה שיה' גלות אחר וזהו'
ממה אמרת מלבד פקידת בית שני ולכן ראוי לפרש מהכרח
ההקשרים שהם יעד ראשונה על פקידת ככל ובכין בית שני
אבל הודיע אמרין אחריו כן יאמרו לגלות אחר שזו' גלותו
זה ועליו אמ' עוד קרא לאמר בה אחר ה' ככחו' עוד תפוצה
עני' מוטב ל"ל אמר' שזכור על פקידת ירוש' כבית שני
עוד קרא החורבן כי א' אמ' והוא עוד תפוצה עני' מוטב
ק"ל סיפוקו יסעי עמי יהוד' מוטב והוא כמו לגלו' סיפוקו מן
האין ויסמו ממנה דהיו גופו' ובכדל' מכל טוב ואמר שעל
על החורבן יעד על הגולה העתידה סוף ובמס' ה' עוד את
פיו' וגו' כל' מלבד הכמה שהיה לה עתה מגלות ככל' עוד
עמם אותה בגולה העתידה וזכר הכתוב שכתבנו הדברים
האלה כשא' ענינו וזהו ד' קרבות וזהו' המלאך הקרבות אשר
זכר את יהודה ישאל וירושלם סמנו כד' קרבות על ד' מלכות
ולב"א טר' מלכות יהיו כלם עש' ככל' שכתב עפרה ובמס'
ישאל הגלות והוא האמנם סמנו שז' יבנו והשמות יושל'
כן ושתי הקב"ה במלכות ההם וימן להם גמול מעשה ידיה'
ועל' שהאחריו ד' אמר' שז' אומני' כמו מס' מוכנים לגרע
הקרבות ההם והם המלכות אשר סמנו שכלכות' פרס
היה מס' לגרע ולכרו' מלכות כול' כן תהיה יון מס' לגרע
שז' וכן תהיה רומי מס' לגרע ולהכרית את יון וישראל
באמית' הימים יהיה מס' הכס' להכריב את רומי והל'
סדרו ארבעת המרשים שהיו כלם מרבי' אר' בעת הגולה
להשטית את המלכות ואמרו מלך כיהו ארבעה מס' א"ר
שמעון הגדול מס' כן דוד ומס' כן יוסף ואילו ובין נדק
ולפי דרכה זה אשר לפרש הארבע קרבות על מלכות רומי
ז' מס' מלכות כלם מרבי' אלוס שמד' כהם הקיסרות
ז' מס' רומי מס' התמלו הקיסר' ראשונה ואחר' כעתק מושב
הקיסרות לקוטעניסיה כיומי הקיסר קוטעניטו ואחר' כן
עתק מס' מושב הקיסרו' לכרפת כיומי הקיסר קאלנו מאנו
שהיה ג"כ מלך כרפת ואמר כן כעתק מס' מושב הקיסרות
לאסכנו וז' עוד היום וז' קבלה ביד היהוד' האסכנים
שסגיות מושב הקיסרות שמה יבא מס' וזו' עלה הם אחר
שלמה שלשה מהם מטיבי' עבד וארבעה מטיבי' לכת ליש גבור
בבהמה ולא ישוב מפני כל' שזה אמר על רומי כי מס' היה
הגדולה והגבורה והתפארת והסג' וז' מתנים שאמרו
בנגד קוטעניטו שהיה כיון רומי לריות קוטעניטו
במחלתו וקבלו דתו והג' הוא אמרו או תיש' כי מפני שהם
הקיסרות יותר מלש' כרפת המשו' לו בתים וכנגד' אסכנו שהו'
יד' אמר ואלך אלקוטעניטו ועל כללות האומה אמר אם ככלת
שהתבא ועל אחריתו אמר כי מן סלב יוביא' ומאזה ומין' אף
יובא דם ומין' אמר' יובא ריב ואלו' טלוח כיון כלי' במה' ספ'
שארבע

שארבע הקרבות מלא הכתוב כאן על ד' רמות העול' ואמנם
אמר לא הקרבות אשר זכו לא לה' ד' שה' בענינם זכו אותם
כי אם שזו' יסאל מפורשים בארבעתם גם שהכתוב עליהם
עולם בגלות אמנם מה שפירשו ראשונה הוא הכונן וכבר
זכר עליו מה שאל הכתוב מה שפירשו ראשונה הוא הכונן וכבר
המלאך אלה הקרבות אשר ראית ראשונה אשר זכו את יהודה
בגלות באופן שהם מושל לא נשא ראשו לרוב הכנה ולכן
יבאו לה' כל' המרשים להסיר אותם הקרבו' לריות ולהלך
את קרבו' הגוי' ההם שבו נושא' קין על אפי' יהודה לריות'
ולפרש בארבות כלום' ששלו' באפי' שאל' ויבאו לה' הכתוב'
לשאלכם מן העולם ומלת לריות היא מלשון השלכה כמו'
וידו אפי' כי ואמר שזו' ש במלאת הקרבות ענין הגלות
ובמלאת המרשים ענין נקמת האומות הודיעו עוד כמות
וירושלם יזכרה כמור' אמרת סוף' אפי' ויבדו סבל מדה רל'
המכל שבגליון לריות בו ואמ' לו שהיה הולך למד את יושל'
לריות כמו נכסה ורמה ארבה הזמנם אמרו והנה המלאך
הדוכ' כי יושל' ויילך אפי' לקראתו יבא' אפי' ענין במלך
כ' בין שהיה המלאך הדוכ' בו הוא הא' שבי' סדרו סבל המדה
או שהיה וזו' אפי' כזה הכתוב להודיע שפרות מס' כובל'
מכונן אדם וזהמה כזוכה מה נודך היה בהרמות לכבול'
מלאך אשר יושל' ומלאך אשר לקראתו ויאמר האמר
למס' כון דבר' א' כעבר והנה לא באמ' ככה בשאר הדוכ' כי
שאמרו' לו' ואם אמרנו ששאלק עתה המלאך הדוכ' בו
מהשפיע עוד על הכתוב שש' ככחו' ולכן באמר שהיה יוב'
הנה הכתוב אומר אחריו זה ויש המלאך הדוכ' בו ועיקרי
וען המלאך הדוכ' בו ויאמר לו והוא המוכה גמס' אחר' זה
הזמד' כדבורו אלו ומה' ה' אם כן מה שאמר שהיה יובל'
ולכן כאל' א' שכתוב ראש' אפי' ויבדו סבל מדה שאל' לו' שה'
הולך למד את יושלם רל' כמותה כיון הזו' וביאר לו'
שהיה זה לריות כמה רכבה וכמה ארבה כלום' שהיה מודד'
אותה עתה לריות כמה יהיה ארבה וכמה לעתיד לבא ולא'
בא' לו' אם שהיה יושלמה העתידה כמדה זו או גדול' ממי'
וכמה יהיה יתרון גדלה' ולפי' שהכלים הנכדלים מקבלים
מדציה' זה מזה שלמלה ממנו לכן ראה הכתוב כאל' המלאך
שהיה דובר' לו' יבא ללכת והיה היבא' ללכת ללאל' מהמלאך
הדוכ' לו' שהו' סגנו' זה הענין ק"ל' נודך המדה ההיא
ומכל' שה' והוא המלאך סגנו' יבא לקראתו להשכלו' בנה'
ול' טוב במהרה והודיע למען שהוא זכרה שהיה המרשבות
ירושלם כל' כן עשרות טעם נלא' היה בה מומה כי אם
הש' שהיה לה מומה סביב וכבודו רל' שבכתו כמוכה ובה'
הודיעו שלא היה המדה אל' להודיע שהיה עתה יושל' רכב'
מועט בערך אל' מה שהיה כיון העתיד שהיה כפי רוב העם'
אשר יהיה בה וזהו אמרו והנה המלאך הדוכ' בו יובל' כלום'
שלא לאלו' מס' כיון הכתוב' והוא אשר יושל' לקראתו
הוא סגנו' רל' המלאך אשר עליו שזכר לקראתו להודיעו'
אמת הדבר ואינו המלאך העליון אשר אל' המלאך האזל'
ממנו כון דבר' אל' כעבר הלז' כלו' מוטב להשפיע לכתיב אמת'
דבר' הוא והוא שפרות וגו' כלומר שהיה יטובה כ' כ' מושל'
אל'

שלא יוכלו להתישב בתוך העי' כי בפרצות ומגנשי העיר שהם
 בערי הפרצות מאין קומה ולא תחזוק שבהיותם בפרצות מכלי
 קומה יהיו בסכנה מגנשי ואודרי לילה שיכאו עליה להיותם
 בעיר פרצה אין קומה וגם שיהיה להם קלון מתמיד וחספ'
 רכופה בהיותם אכזבים פרוצים וחסים בערי הפרצות שאין
 בהם הכבוד שיש לו וסבי הערים מוקפי קומה שאלה הם שני
 הסכנות האכזבים ופרוים ר"ל הסכנה והכזיון לכן שיבהל
 על שיהיה אמי ואמי אהיה לה חומת אש וגו' ר"ל שלא יגיע
 אדם בהם לרעה כמו שלא יגיע באש פן יכזה אותו ובהיות
 שבדרך האויבי יהיה חומת אש בהם בערך שגל לכבוד יהי'
 בתוכה ואמר כנגד כיוון היושבים בפרצות שבהיות שבת
 השם בקרבם יהיה להם כבוד רב אע"פ שהיו בפרצות הנה
 התבא' אזכר כאן ענין המלאך היוצא והמלאך היבא לקראתו
 להגיד שהנבואה משתלשלת מעלה לעלה עד הסבה הראשון'
 וידוע שא"ל שיתאמת ויתקיי היעוד הזה לא עם אמונת פני'
 תמיית המתי' שתהיה באותו זמן כי מהם יהיה רבוי היושבים
 בירושל' וכמו שבא ישיעיהו על זה עבדו עווד יאמרו באזנך
 בני שכולך נר לי המקום גאה לי ואשנה ואמרת בלבבך מי
 ילד לי את זה כמו שפירשתי באות' נבוא' ולהיות היעוד הזה
 כולל האמונה האמת והנכד הנביא להגיד שהמלאך הדובר
 בו קבלו מרבו וה"ה לרבו מרבו עד הקב"ה ואפשר לפי'
 וארא ויכה איש ויכירו מכל מדה שראה הנביא עליוית האומות
 על ירושלים לכבד' כאלו היה האיש מבקש למווד את ירושלים
 לארצ' ולתקפה לחלקה אל המלכים זרהוים העולים עליה
 ואולי היה זה שדו של עשו ושל אדום ולכן יבא המלאך
 הדובר בנביא לרעת מהמלא' אשר ה' סבתו מה יהיה אשרי
 לה או שהמלאך הדובר בו והמלאך אשר שם יעשו יבאו
 לקראתו ר"ל כנגד היעוד והו' ע"ד מה שנ' בדריש' שאמ'
 לו המלאך גבריאל הודעת למה באתי אלך ועתה אשוב להלחם
 עם שר פרס ויבא ונהנה שר יון בא ואמר ונהנה מיכל
 אח' השמים הראשונים בא לעורכי הנה אש כן שני המלאכים
 שזכר הנביא כאן יובאי' שניהם היו לקראת הא' שבידו הכל
 המדה כלו' להלחם עמו וכדי שהנבי' לא יתיאש ולא שתומם
 מהמראה אשר אמר מהמלאכים אל האמר רון רבר' א בעבר
 הלו לאמר פרצות תשב ירושל' כלום שלא ירא ולא יפחד מזה
 כי לא תקום ענת הגוים ולא תהיה אבל בהפך שפרצות תשב
 ירושלים וגו' ואכי אהיה לה חומת אש סביב וכמו יאמר שאמ'
 זה על הגוי' השוללי' כי הנבי מתיק את ידי עליהם והיו שלל
 לעבדיהם והיו היותר ככון בנבואה הזאת ומה תדע אזכריה
 ודריש' עליה סגנון א' מן הנבואו' ואמנם אר' הו' הו' ונסו
 מארך נסון וגו' הו' ביון המלטי' יושבת בת ככל חשבו המפרשים'
 ש' כנגד עולי' ככל ולפי סגנון הנבוא' הזאת כבד עלו מבבל
 כל אשר עלו לבית שני פירשאוהו על הנשאר' כבכל שלא עלו
 בראשונה ואין פשט הכתובים סובל הפ' הזה כי למה יאמר
 על הנשארים כבכל נסו מארך נסון האם מפני מורכן ככל
 הלא בזמן הנבואה הזאת כבר עברה מרבנה שנים הרבה גם
 אמרו כי בד' רוסות השמים פרשתי אתכם יראה שאין ענין
 לו עם הנשארים כבכל ומה שאמרו המפרשים' ולא הגיע ומגש

עדן לכאת מגלותם אין זה ככתוב גם אמרו הו' הו' המלטי'
 אם אמרו על הנשארי' כבכל ממה מלטו והנה זוכככל רבני'
 מהעולים שבו לככל להמלט מגלות בית שני סוף דבר אש
 באמרו הכתוב' הלא על הנשארי' כבכל שימחרו לעלות לבית
 שני אין ספק שלא תקיימו כי הם לא עלו עוד כ"ל אמרו
 אשר זה כי כה אמר' כבאות אשר כבוד שלמי' א הגוי' השוללי'
 אתכם וגו' כי הנבי מתיק את ידי עליהם וגו' ואמר הפסוק'
 רכי ושמתי וכלו גוים רכים אי אפשר לפרש כי אם על
 הגאולה העתידה וכן פירשו אותם המפרשים ונחמו את כן
 דכריהם לשעורין אבל אמתת הענין הוא שהכתובי' הלאה
 כלם על הגאולה העתידה כאמרו ועל עשרת השבטים שגלו
 לארץ נסון אמר כאלו קורא אותם הו' הו' ונסו מארך נסון
 רוב' לומ' בואו מאשם ולפי שהם נסוקי' מאד אמ' כי בארבע
 רוסות השמים פירשתי אתכם רובה לומ' שתהיה גלות ישראל
 כרוחק רב אלו מאלו כמו שירמקו ארבע רוסות השמים והוא
 ע"ד כרוחק מורח ממערב וכנגד מלכות יהודה שגלה
 לככל ראשונה בין אותם שנשארו שמה שלא עלו לבית שני
 ובין אותם שעלו לירושל' וגלו אשרי כן על כלם אמר כקורא
 אותם הו' ביון המלטי' יושבת בת ככל ר"ל אותו גלות ירושל'
 שגלה לככל בראשון' לא שיהיה עתה יושב שמה כי א' היושבת
 בראשונה כבכל ועל הגאולה העתידה הכוללת לכלם כבא
 באמרו מיד כי כה אמר ה' כבאות אשר כבוד שלמי' רובה
 כי כה אמר אלי' הכאות אשרי שאמר לי ולכבו' אהיה בתוכה
 כמו שזכר למעלה שלמי' להכבא על הגוים השוללים אתכם
 ומה שאמר אלי' הוא כי הנבוגע כבס כבוגע בנכת עיניו ר"ל
 שלא לבד ישוב לבס אבל גם יקום בקמתכם מכל הנבוגע
 ככ' בלא נגעו בכת עיניו ויכיף ידו על אות הגוי' השוללי' וגו'
 באופן שהם יהיו שלל לישראל שהיו עבדיהם בגלות וכאשר
 תקייים הנבואה הזאת תדעו כי ה' כבאות שלמי' ומאחר שהם
 דכרי' ואפשר לפרש את' כבוד שלמי' על המלאך אשר
 שלח אליו להודיעו קומת האש והכבוד שזכר למעלה ויהיה
 הכתוב מסוכם יאמר אשר הכבוד שלמי' לומר הקב"ה ביד
 המלאך כה אמ' ה' אל הגוים השוללי' אתכם ולא יהיה שלמי'
 סמוך אל הגוים כי אם סמוך אל הכבוד ומאמר כה אמר
 ה' הוא סמוך אל הגוים השוללים ולכן אמר הנביא לבת
 כיון שהיא ירושל' רכי ושמתי בת כיון כמבשר גאולתם אשמע
 ואמ' כי הנבי בא ושכתי בתוך להגיד שתמורר השלי' בתו'
 ירושלים כימי קדם ולא תשתלק עידי מש' ועל זה אמ' ושכנתי
 בתוך ואמר עוד ששם היות שלו גוים רכים א' ה' בזמן
 ההוא והיו לו לעם ר"ל שיקבלו אמונתו כאמ' נבוכ' אהפוך
 אל עמים שפה ברורה לקרא כלם כשם ה' ולעבדיו כשם אשר
 הנה עם כל זה לא תשכון השכנה בתוכי אם בקרב ישרא'
 והו' ושכנתי בתוכם וידעת כי ה' כבאות שלמי' חליך ר"ל
 חליך היה עיקר היעוד לא לאומות העולם ואמנם אמרו
 ובכל ה' את יהודה חלקו על אדמת הקדש כפי המפרשים
 חקב"ה הוא הנחשט שהיה חלק ה' כמו שאמר כי חלק
 ה' עמו יעקב מכל כחלתו וימל אותו הקב"ה שתהיה כחלתו על
 אדמת הקדש וקביאם לזה לפי שאם היה יהודה הוא הנחשט
 ויהקב"ה

הנבואה הב' תחלה ויהי בשנת ארבע לדריוס וגו'
 עד רעה את כלן ההרניה והכה ראיתי את
 המפרשים מקברים מאד בפי הנבואה הזאת כפי פשוטיה
 וידלגו מפרשה לפר' ומפסוק בסנוי עכין מבלי קשור
 כי הנה פירשו וישלח בית א' שראבר ורגס מלך ואכסיו נבוא'
 אמור אל כל עם הארץ ואל הכהנים וגו' על בית שבי ופירשו
 ויהי דבר ה' א' זכריה וגו' משפט אמת שפוטו על בית דאסון
 כי בן הוא האמת ופירשו פתשה קראתי לבין קבאה גדולה
 ואזר הפרשיות שלאמניה על הגאולה העתידה ופירשו כה
 אמר ה' נבואות תמוקבה דייכס כי כה אמר ה' נבואות כאשר
 זממתי על בית שבי וכן פירשו ויהי דבר ה' נבואות וגו' וזכר
 הרביעי על בית שבי ואזר הנבואות שבאו סמוכות לו פירשו
 ארזים לעמי' ללא ולא כתבו עז' וקשור נבואות' הלא בהיות'
 מיעודים מתמלפי' עוד תשוב תראה בפסוקי' עמ' ספקות
 רבות הא' אמרו ויהי בשנת ארבע לדריו' המלך היה דב' ה'
 זכריה וגו' ולא פירש מה דב' לו כי הנה הדבור שבא אמר זה
 אמו' א' כל עם הארץ ואל הכהנים בא עליו דבור כפי עמנו
 שב' ויהי דבר ה' נבואות אלי' לאמר והיה הדבור הראשון אל' כ'
 ללא נודך השבי כמה שבא בכמו' הוא מלת לאמר שבי פעמי'
 למות את פני ה' לאמר א הכהני' וגו' לאמר האבכה במדש
 המשי' ואזר מהם יראה שאין בו נודך הג' באמרו וישלח
 בית א' שראבר ורגס מלך וגו' וכפי המפרשים זכר הכמו' לא
 שעות השלמים ולא זכר מי שלחם ואם היו השלמים בני
 הגולה דכרי המפרשים שאלו את אלה היה לו לזכרו וגם
 יקשה למה אמ' וישלח בשלשון ימיד וכן האבכה במדש המשי'
 והיה לו לומר וישלחו בככס הד' מה היה כונת השאלה
 הזאת האבכה במדש המשי' ואם שב השם את שמות' למה
 יבכו ואם היו השואלי' עדין נבלות ולא שבו אל ארמית' שלא
 למה לא יבכו ולמה ישאו על זה לכהני' ולכב' א' אשר ב' רוסל'
 כי הנה לא היה ענינם שיה עם היושבים בבבל' ולכן אמר'
 שלא יבכו בירושלם היה ראוי שיבכו בבבל' ואם שלחו לשאל'
 לירושלם להיות שם הכני'ם הלא בבבל היו שם כממים ויותר
 מן העולי' לירושלם הלא למה של האבכה במדש המשי' ולא
 שאלו האם יבואו בו ומה שאמ' הכזר כאשר עשיתי הוא מאמ'
 כללי' אפשר שיפוטם על הכבי' או על שאר הדברי' והה' ראוי
 לומר האבכה ואכוס בממשי' והו' למה שאלו על המדש המשי'
 ולא על השביעי והעשירי והרביעי' ומה ראוי שלא שאלו על
 על כל הכוונ' כי אם על הממשי' בלבד והו' אם השואלי' היו
 בני הגלות אשר בבבל' אך באה תשובת השם אמר' א' כל עם
 הארץ ואל הכהנים והנה הם לא שאלו דבר והיה ראוי לומר
 אמור אל שראבר ורגס מלך ואכסיו והס' באמרו כי' פתח
 וספור במשי' ובשביעי' כי אם היה שהם לא שאלו דבר מן
 הכוס כי אם מהכבו' ולא שאלו מהכוס השביעי' כי אם מהה'
 מה ראה ית' השלום על מה שלא שאלו מהכוס והמהשביעי' ואם
 ראה להשיב על שאר הכוונ' למה לא השיב על ארבעת' כמו
 שאמר אשר זה נו' הרביעי' ובוס השביעי' ובוס העשירי' והס'
 מה ענין התשובה הכו' במתוכי' אבי' וכי' תאכלו וכי' תסתו הלא
 אתם האוכלים ואתם השותים שיה דבר מבורך פעמנו הוא
 ואינו

והקב' הממיל' אותו היה ראוי שיאמר והממיל' ה' ואין נודך
 כי נמל הוא כמו והממיל' כמו וסב' לה' את שכוך הוא
 כמו והשיב וגם בענין הנמלת מנינו אלה שמות השכטים אשר
 ימלו לבס' את הארץ שהוא כמו ימלו בו כן נמל ה' את יהודה
 הו' כמו והממיל' יאמר שבבי' שבי בני יהודה המזיקו בכל ארץ
 ישראל וכירושלם גם כן לפי שלא מזרו השכטים לממל' את
 חלקם וגם לא כתבו מן הארץ תרומה לה' ואף בבית ראשון
 הממיל' יהוצע את יהודה חלקו קודם מדידת הארץ ומלוקתה
 בעבור כלב בן יפונה שהיה משבטו ומפני' זה לקח לו שכט
 יהודה יותר מהראוי לו עד שמפני' זה אמר לשמעון עלה אתי
 בגורלי' והי' גמנו' כן השכטי' על חלק' ונמלת' כמו שרא' בספ'
 יהוס' מבוות בני' יוסף ומפני' זה אמר כן שבאול' העתידה
 לא' יהיה כן אבל שימל' ה' את יהודה חלקו על ארמית הקדש
 ר'ל' שיעשה מן הארץ יב' חלקים שיש ל'כ שכטים כמו שזכר
 יחוקק' והו' נמל' חלקו ככל אמ' מאשר השכטי' לא עוד ועוד
 הודיע שבזמן ההו' יבחר הקב' בירושל' כ'ל' שהי' תרומה לה'
 וכל הארץ כמו שבא עליו יחוקק' לא שחוקקו בה' יהודה
 ובזמן כלל' כמו שהיה במלוקת הארץ בימי יהוש' ועזרא ובמס'
 עוד בירושלם ואמ' מלת עוד להגיד' שלא לבד יעשו יב' חלקי'
 בא' כי הנה יחלקוה ל'ג חלקים והחלק הג' יהיה לתרומה
 ה' ובו תהיה ירושלם ואמ' שבזמן ההוא לא יעקו א' מהשכטי'
 מלוקת הארץ לא מפאת חזקה מהיוון הראשון ולא מהיו' לזה
 רוב אוכלוסין מזה אבל כל א' יקבל חלקו בסבר פנים יפות
 וז' הם כל כזר מפני' ה' כי יעור וגו' והוא משל כאיש אשר
 יעור משכטו ע'ד מה שאמ' זיקן כישן ה' וגו' ולרין משפטיו
 ומה ריות והשגמתו יחוקק' כל כזר ולא יבחרהו אשר מדותיו
 ואפשר לומר שהם כל כזר מפני' ה' הוא סוף הנבואה שזכרה
 מהאזינו' נבואו' על ירושלם ויהיה קרא כל כזר מפני' כללות'
 שלא יחשבו שיהיה בפעם ההוא כימי' הראשונים' שהו' עולי' על
 ירושל' וכובשו' אותה כי אז היה כישן ה' אבל עתה הוא כעור
 פסקת מעון קדשו שהוא בית המקדש לנקוס נקמתו ולכן
 ישכר מינו מרס ומרבו תאכל כזר הנה תבארו נבואה
 הזאת ו' עיקרי' הא' תשיעת' ישרא' וגאולת' העתידה וכמ' ונב'
 ה' עוד את ציון וגו' ואמ' פר' ו' ימשש ירושלם והיא העיקר הג'
 מעיקרי' נבואו' שיעיהו הכ' נקמת האזינו' העתיד' להיו' וכמ' ש'
 ב' השני' מכין את ידי עליהם והיו שלל לעבדיהם והוא
 העיקר הא' מעיקר נבואות שיעיהו הג' שישוכו עשדת השכטי'
 משכטים וכמ' ש' היו וטוסו מארץ צפון והוא העיקר הד'
 מעיקרי' נבואות שיעיהו הד' שישוכו השכטיה והנבואה ב' ישראל
 כימי' קדם כמו שאמ' רבי' ושמי' בת ציון כי הנני בא ואכנית
 בתוך והוא העיקר הס' מעיקרי' נבואות שיעיהו הה' שיקבלו
 האזנות אמות הש' ולאחותו וכמ' ש' וכלו גוים רבים אל' ה'
 ב' יום קהוא והו' לי לעם והוא העיקר היב' מעיקרי' נבואות
 שיעיהו הו' שלא יבאו עוד בגלו' אשר ולא ימשלו בהם אויביה'
 עוד וכמ' ש' ואני' אהי' לה כאש ה' אמות אש סביב והוא העיקר
 קי"א מעיקרי' נבואות שיעיהו ככר הוכחתי בעיקרי' נבואות
 שיעיהו שא' שיפוטרו היעודים הלא לא כדרך הנגדים על
 העבדים הפשטים ולא על זמן בית שבי

ואינו תאוצה לענין השאלה גם שלא אמר בענין הנזכר כמו
 טאמ' בענין האכיל' כי כמו שאמר וכי תאכלו וכי תשתו הלא
 אתם האוכלים ואתם השותים כן היה ראוי שיאמר כי תנומו
 אתם הנמים כי הידיעה בהפכים אחת גם כי השיב לענין
 הנזכר בלבד ולא לענין הנבי והעשירי באמרו הלא את
 הדברים אשר קרא " וגו' והנה בפסוק הזה אין גזרה
 ולא מאמר פוקק ומה שפירש המפרשים מי גרם לכם הנזכר
 אלא עונותיכם לא נזכר בכתוב ומה אוסיף עוד בפסקות
 והם מבוזרים בכתובים ולכן נראה לי לפרש הפרשיות
 האלה באופן מתמלק מלכתי המפרשים ואקדים לזה שתי
 הקדמות הכרחיות בהכנסת הראשונה בדיעת מה ראוי בני
 הגולה אשר בבבל שלא עלו לבנין בית שני והנה טעמו כל
 אדם ישאר לשבת בארצו ובמקלו ולא יבא לבנות גר בארץ כנעיה כל
 שכן בהיות בנייהם יראי' ומושב שמו ומדוע טרו מאמריו
 וכמה הפלגו המכמים הראשונים באמרום הדר במ' ל' דומה
 כמו שאין לו אלוה ושהמת בא' מואלן לו על כל עונותיו
 וכבר שאל זה מלך הכוזר אל המלך והשיבו הובטחנו מלך
 כוזר אבל אמרת הענין הוא שאכזב הגולה יעשו שבבית שני
 לא היה ארון כפרת וכדומים ולא תתמיד הכבוא' וכוזר הקדש
 ולא יהו שאר הדברים הקדושי' ושהיה בית שני עתיד להמיר
 ולכן לא רצו לעלות שמה ולא בחרו באותה פקידה אף כי
 בראות' כי דביל' כפיא קדוש הלא עלה שמה ומרדכי וזכובל
 השדדים אשר קראו ש' טעמו שמה חזרו משם והלך מרדכי
 לאופן כמו שהלך דביל' וזכובל הלך לבבל ולא לבד גולי בבל
 עמו כי גם היהודי' אשר היו בארצו מוכרים ובעמון ומואב
 ובארצו היומים ובשאר ארצות וגם אשר היו בספרד ונקבות
 המצריב לא רצו לעלות לבית שני אולי שמתפרסמו אצלם
 כבזאות דביל' וידעו מהגלות העתיד וגם מתמדת הדברים
 הקדושים שאמרו מבית המקדש ומכני כן לא רצו לעלות וכן
 היו עולי בבל עם היותם יותר קדושים לרושלים ההקדמה
 השני' היא מה שכתבתי למעלה לראות תכלית רצה
 הקב"ה בפקידת בבל אשרי שלא היתה הגאולה שלמה וכבר
 בארתי שהיה זה כדי שיהיה לישאל בהיותם על אדמתם
 וזו ה' בתוכם כהנים ולוים כעבודתם הנטה והזדמנות רב
 להתפלל לאלהיהם ולמלות פניו להשיב נפשות יהודה ונרמי
 ישראל ולהחזיר שכינתו בתוכם וכבואתו עליהם כבוד אלוה
 עלי' אהלם לפי שמה וחס בחינה לארץ לא היו מוכנים לדבר
 מה לכן פקד השם אותם להפיל' על אדמתם ואם היו שבים
 אליו יתעלה כראוי וכמו שזכרנו אותם הנביאים אין ספק
 שהיה השם שם את שבותם ועם זה הגולים עמם בארצות
 גלותם יתעוררו לאוב בתשובה ויתקבלו לבת אל ארץ ה'
 ואל בית אלהי יעקב וזוה האופן תהיה ופסוק פקידתם
 גאולה שלמה מכל כדל' וזכר הוכחתי שם מרדכי ירמיהו
 שאות היתה הכונה הלאה כפקידתם להפיל עליהם התאוה
 שלמ' אם היו שבים ל' ואמרי ידעת זה אומר כפי' הכבואה
 שהודיע הכתי' בכאן שבעת הרביעי' למלכות דריו' היה דבר
 ה' אל זכריה וכו' על מה באה אליו הדבור ואמר שלמי
 מבבל לשאל על דברי הנזמנות ונעקקים ואז באה הנבואה

לכתיב על זה הנה א"כ המאמר הראשון היה דבר ה' ל זכריה
 הוא כלל וביאר אמרו כוסא הדבור ואז חזר להודיע הדבור
 מה היה ואמר שני ישראל אשר בבבל היה בעיניהם פועל
 בטל ענין בית שני לחזקת שהקדושה והשכינה לא תמאז שמה
 ושלא יהיה ענין הבית ההוא כי אם כענין בית הכנסת שהיה
 להם בבבל שכל אחד מהם היה מקדש מעט ובית תפלה
 לאלהים ולכן עלה בית הכנסת שבבבל שלומין לבית ה' אשר
 בירושלם ועל אותו בית הכנסת שבבבל באמר וישלם בית אל
 שאמר וגם מלך כי בית אל שהוא בית תפלתם שבבבל אשר
 בו נתקבצו חכמי הארץ שלח לירושלם את שראר ורגם
 מלך שהיו יהודים נכבדים נקראים בשמות כבליים על דרך
 שדרך מלך ועבד נגזר ואולי היה רגם עושה מלאכת המלך
 יהיה רגם בלשון כסדים מורה על אומנות מה בבית המלך
 מעט כבודי אמר רגם מלך ולכן אמר ואמרו כי היו לו
 אבשים רבים ולא אמר בן בשראר והנה הלכו לירושלם
 למלות את פני ה' ואין הכונה להתפלל שמה אלא למלות את
 פני ה' שישפיע דברו בכהנים ובנביאים ואמר אליהם מה
 שישבו אותם על שלשם זה כורך אמרו ב' פעמים מלת לאמר
 שהראשון הוא למלות את פני ה' לאמר לכהנים ר"ל שיאמר
 השם לכהנים אשר בבית ה' ולנביאים מה שיאמרו וישבו להם
 והיה לפי זה לאמר השם אמרם מהכהנים והנביאים שיאמרו
 לאותם השלושים דבר על שלשם שהיא האכבה כמדת החמשי
 הנזכר באשר עשיתי והיתה כונת השאלה שאף שחשב שיכתב
 בום הרביעי שנעשה לפי שכתבתי בו העיר זכור העשירי
 שנעשה ביום ששך מלך בבל על ירושלם וגם בום השביעי
 שנעשה ביום הרביעי גדליה בן אחיקם ודלת העם אשר היה
 עמו גלה מירושלם אלה השלשה כיון שזכו לרושלים יהיה
 מן הראוי שיתקבלו הנה ישאר הספק על המדע החמשי שבו
 נלכדה העיר וכסף בית ה' וגלתה יהודה מעומי ומרוב
 עבודה ולא שבו מגלותם האם יהיה ראוי שבין שלא שבה
 הגולה ורובה עדיין בין הגוים שיכבו כמדע החמשי בזמן
 שגלו עד אשר ישב השם את שבותם כי הנה פקידת בבל
 מאותם אשר עלו הלא היה כאן געויהם או אם יבועל הפני'
 הוא מאמר שהיה ירושלם כדל' והם מתחילין בכונה
 ומתעסקים בבנין הבית והנה אמרו שהיה זה הספק אצלם
 בענין הנבי' בלבד האכבה אם לא אבל בענין הנזכר שלא היו
 שואלים דבר לפי שהם יזכרו ויבדלו מכל מאלם ומשתה פניו
 טעמו מן הגולה ועד הנה לפי שהנזכר והבזרות מהמאכל
 היה ראוי שלא יתלבו ממנו עד אשר ישב השם את שבו' עמו
 מארבע כנסות הארץ וימיר שכינתו לביתו כירמי קדש ועל
 זה אמר האכבה כמדע החמשי בענין הנבי' בלבד אמרם
 בשאר הדברים הזכר באשר עשיתי והנה הוא מקור ואין
 פירושו אם אמרו כמו שזכרנו האפרשים אלא שהיה שואל על
 הנבי' ולא על כוונת המאכל ואולי שלכן אמר האכבה כמדע
 החמשי לפי שהנבי' מיוחד לאותו מדע ולפי שלא זאלו דבר
 בענין הנזמנות ובעקבת לבן אמרו על כל הנזמנות הזכר באשר
 עשיתי וכאלו אמר אתם היושבים בירושלם אולי שלא תבכו
 כמדע החמשי מפני שזוה לכם אכרתכם כזד מה אכל

משמיע ישועה

אבי יושנת בכל האבנה במודע הוא והותרו בה שנת
 שאלות הראשונות ואין ספק שהשאלה הזאת הינה ממליצה
 ידי עושי מלאכת יי' בכנין ביתו לפי שהיו ממעטים בכבוד
 הפקידה ובקדושת הכי' להשתלקות השכינה מביניהם ולמיע'
 העולים מהגלות ולכן באה תשובת השם אמור אל כל
 עם הארץ ואל הכהנים כלומר אל תמוס להאיב דברי שלום
 ואמת אל הבאים מבבל כי אחרי שלא רצו לעלות לירושלם
 ואפקדמה ובנין בית יי' לאפס ותמו נחשבו להם מה להם
 לאזול מכהני הבית ובניאיו דבר יעשו כטוב בעיניהם בארצות'
 לגוייהם אבל אל כל עם הארץ ואל הכהנים אשר בירושלם
 אמור אליהם כרי שלא יסתפקו בזה שהשואלים האלה עשו
 בשאלתם אם כמה שעשו הכל מההספד והכני' אל הנזם
 ואם ג' כמה שהכדילו בין הנזם החמשי לשאר הנזמות ואין
 הדבר כן כי הנזם וההספד שניהם כאחד נזום הקיים ואם
 יבוטל ההספד יתבטל הנזם ג' בהכרח ועל זה אמר כי
 במתם וספוד גם הודיעם שהחיוב אשר להם בהספד במת'
 מפני הרג עדת יי' וגלותם מארצם הוא עבמו ש' ג' נזום
 השביעי שנהרג בו גדליה בן אחיקם וכל דלת העם שבארו
 בארץ נהרגו וגלו ממנה ואתי הרעות האלה ממין אחד היו
 ולא נתחלפו כי אם בשמות ויתר ואם כן איך איפה שכתת
 הכבלים שעשו הכל מהנזם אל הככ' וההספד ומההספד
 החמש לשביעי כי הנה עם היות שינרק מאמרם נזום
 הרביעי ונזום קצתו כיון שלא היה בהם הריגה ולא גלות
 כי אם סתמך מלך בבל על ירושלם ושנבקעה העיר ועזה
 היתה ירושלם בידי נעליה הנה במדע השביעי שהיתה הריגה
 וגלות אם כן ואם מעט אין ספק שדינו כדיון החמשי בענין
 קיום שניהם או כטול שניהם אבל לענין שאלתם ובקשתם
 האיב הנזם נמתוי אבי וענין זה המאמר הוא אבלי באחד
 מצדי אופנים הראשון שאמר ית' הנה אבי לא נויית אתכם
 לנזם ולספוד אותם הנזמות וזהו הנזם נמתוי אבי ר' האם
 במתם מפני מנותי ובדברי באמת לא נויית על זה וכיון
 שאתם מעצמכם במתם גם עתה אתם תהיו האוכלים והשותים
 ולא תשלו זה ממני והפה שאסר הוא הפה שהזיר אבל אמתי
 הענין הוא שאתם לא במתם נמתוי כי הם בעבור הדברים
 אשר קרא ה' ביד הכני' י' ירושל' וגו' ומפני רשעתכם' במתם
 וספוד על מת שקרה אתכם והאופן הכי' מהפירו' הוא שאמר
 להם שאין גאולתי ישרא' ותשובת' וזאת השכי' ביניהם תלויה
 בנזם ובהספד כי אם בתקון מעשהם וזכום אל השם בכל
 לבנם ובכל כפתם ומה איכפת ליה להקב"ה אם יאכלו או לא
 יאכלו והתבונן שהם שאלו של הכני' והסי' השיבם על הנזם
 הנזם נמתוי וכי תאכלו וכי תשאו והיה לו לומר ג' הספוד
 תספדו וכי יגילו ותשמחו לא שהדבר כמו שפירשתי שהם
 השכו שהנזם היה עיקר ולא היה ספק אולם אם ינומו אם
 לא אבל לבד יספקו אם יבכו ויספדו אם לא ולכן השיבם
 השם הנה הנזם אשר תעשו ממנו עיקר במשככם
 שהלא זה נזם אבמהו אין הדבר כן כי הנה השלמות
 אשר חסנתי בו הוא כמו אמר ירמיהו כי אם בואת יתהלל
 שתהלה השכל וידוע אותי כי אני ה' עושה חסד משפט

ובדקה בארץ כי באלה חסנתי רוצה לומר שילכו כדרכו
 ויעשו גם הם חסד משפט ובדקה בארץ אמנם הנזם או
 האכילה אינה מפועל ית' כי אין בו לא אכילה ולא שתייה
 ולא מקרי' ממקרי הגוף וגם הנזם שהוא שליית האכילה לא
 יסול בו לפי שאין מדרכה שתמנ' בו וזהו שאמר הנזם נמתוי
 אבי ואין פ' אם נמתם בעבורי כמו שפירשו החפשי' כי אין
 יאמר עץ נמתוי אבי אבל ענינו הנזם נמתוי אבי שתאמרו
 שאני גם כדרך בני אדם הנה עם היות הנזם העדר האכיל'
 לא יאמר כי באמת שאני גם וכן בענין האכיל' והשתייה הלא
 אדם האוכלים ואתם השותים ולא אבי ויבא מזה שלא בענין
 האכילה והשתייה ולא בענין הנזם יאמר שאתם הולכי' כדרכי
 אבל הדרכים שבהם חסנתי הלא הם הדברים אשר קרא יי'
 ביד הכני' הראשונים בהיות ירושלם יושנת ושלוה ועריה
 סביבותיה והרגב והשפל שהיה לשאר השבטים היה הכל יושב
 במעמדו אותם הדברי' הם הנזם אשר אבמהו כי הם דרכי
 ובאלה חסנתי לא כנזם והספד במתים ומפני שלא ביאר מה
 הם הדברים אשר קרא ב' ד הכני' לכן באה לו כבוא' שנית
 כה אמר ה' בבואת' לזמר משפט אמת שפוטו וספד וכמיתם
 וגו' ר' ל' כה אמר ה' בבואת אל הכני' הראשונים שיקראו
 ויאמרו בהיות ירושלם יושנת בישובה משפט אמת שפוטו וגו'
 ואמנה ויתום וגר ועבי אל תעזבו וגו' ואעפ"א שהתרו בהם
 על זה פעמים רבות המה מאזנו להקשיב אל הכני' ויתנו
 כתף קוררת לבלתי עשות את מביטם ואזניהם הככידו משמוע
 ולפי' שהלב הוא מקור הכחות כלם לכן אמר ולכם שמו שמיר
 משמוע את התורה כלומר שהלב היה משמרת לאזנים שלא
 ישמעו את התורה כי שמיר הוא תואר ללב מלאן שמירה כמו
 שפירשתי יאמר על האדם שבידו הפקידה והמפתשים פירשו
 ששמיר הוא אבן חוקה שלא יוכל הכהן לפסלה וזכר שמפני
 המדד הזה היה קבץ גדול מאת ה' ולא שמע בעקבות בעת
 כרתם אבל סעדם בגלות בין הגוים אשר לא ידעום ונאסר'
 ארכם שמה במקום שהיתה ארץ חמדה והיובא מזה שלמה
 יבכו בחדש החמשי' כי אין האדם כופה ממה שהוא עושה
 לעצמו והם היו סבת רעתם וגלותם למה ינומו ויבכו עליו
 והותרו בזה ארבעת השאלות הנשאלות ומפני שלא יאמרו
 שהיתה ראויה הכנייה על האכיל' שאין בה חקקה לכן באתה
 הכבוזה שנית לבוד יע להם שאם יע בו דרכיהם הכנה רבה
 בהיותם בירושלם יש לגאולת שאר גלותם וקבון נדמיהם
 וזורת השכינה ביניהם אם יטיבו מעלליהם באותו בית אשר
 הם בוים והוא אמרו קבאתי לכיון קבאה גדולה ר' קבאת
 הרעות שעשו הגוי' בתוכה ומהו גדולה לנקום נקמתה כל'
 אם לא יאמנו הדב' מדרבם הנה מנדי' לא יאמנו כי אבי קבאתי
 לכיון קבאה גדולה ומה שאומרים גולי' בכל שאין שכינה
 בירושלם ולכן אינם עולים שמה כה אמר ה' שחתי אל כיון
 ושכנתי בתוך ירושלם כלומר כיון שחשתי לכיון עמיד אבי
 ורונה ובוטח לשכון בתוך ירושלם ותקרא או ירושלם עיר
 האמת לפי שזכירה לא ידברו עולה ולא ימנא שפיהם לשון
 חרמית והר' קבאתי שהוא בית קדשו וקרא הר הקדש להיות'
 שם שכינתו ואם לא רצו לעלות מפני שכבבל הם מארזים

ימים וכמו שהל' שהיו זקנים בבבל מפני שהיו אוכלין
 פלגא ושומין מי פרת כה אמר יי' נבא את עוד י' זקנים
 וזקנות בשערי ירושלים ואם משענתו ידו מרוב ימים וגם
 בילדותם לא ימותו הנערים כי רחוקות העיר ימלאו לדים
 וילדות משחקים וכמ"ל כי הנער בן מאה שנה ימות ואמנם
 למה שאמרו בני בבל שזיה עם ישראל מפני שפרד בין
 העמים ושאלו לכבות עליה' מדי' שנה בשב' באמת דבר גדול
 דברי כה אמר יי' נבאות כ' יפלא בעיני שאר העם הוא שהם
 יושב בכל עמון קרון הגליל' בימים ההם אשר הט בו דרכים
 גם בעיני יפלא ר"ל סדרך פלא אעשה זה לא בחיל ולא בכח
 אכזבי ובי' יהוה העבין אשר יהיה עוד הפלא באמרו כה אמר
 יי' נבאות הנבי יאשיע את עמי מא'ן מוצר ואמר זה כנגד
 גלות עשרת השבועים ומאכן מבוא השמש שהוא כד המערב
 ואמר זה על גלות יהודה וירושלם גולה לאותה שנה בשני
 המורכבות ועל כולם לא ואו אמר והנחתי אותם ושכנו בתוך
 ירושלים ר"ל שיביא אותם לארץ ישראל ולא אמר שיסבבו כלם
 בתוך ירושלים כי בידוע שלא תביל אותם הארץ אבל כיון בזה
 שלעתיד לבא לא תהיה ירושלים לשבט יהודה ולשבט בנימן
 בלבד כמו שהיה בראשונה אבל שכל השבטים יהיה חלק להם
 בירושלים לפי שירמו כלם תרומה ליי' מכל הארץ ובתלק
 אותה תרומה תהיה ירושלים כמו שביאר יחזקאל בנבואתו
 האחרונה ועל זה אמר כאן ושכנו בתוך ירושלים וזכר שכוון
 שהיה ירושלים עיר האמת כן יהיו יושביה וראי' אלהים אב'י
 אמת ועל זה אמר והיו לי לעם ואכבי אהיה להם לאלהים ואמ'
 שם תבא עמון והכרתי לשיכון בכל העובות האלה והוא אם
 יטיבו מעלליהם באמת ובנדק' לפי שבעבור האמת והנדקה
 שיהיה ביניהם יזכו לכל זה ומפני שהגולים הנשארים בבבל
 היו מועטים בקדושת בית יי' ובמעלת הפקידה מפני מעוט
 העולים לירושלים כמו שהתבאר בהקדמה הראשונה והם
 נחם אותם באמרו אלה יטיבו מעלליהם וילכו בדרכי יי' וזכו
 לאורח השכינה ביריכה ולאורך הימים ולכבוד המלכות כן
 ותהיה הפקידה גאולה שלמה כי זה היה תכלית הפקידה כמו
 שבי' בהקדמה השנית לכן ארטי שהודיע אותם הטובות שיזכו
 גם באמת ובנדקה אמר אליהם תמוקם יריכם השומעם
 בימים האלה את הדברים האלה מפני הנביאים שהם היעודי'
 הטובים אשר זכר רונה לומ' שעתה יסקו יריהם בכנף הבית
 בדעמם הטובות הגשמיים והנפשיים העתידות לבא עליהם
 וקרון הגליות אשר יהיה שיה בהיטיבם את דרכיהם בהיות
 היעודים האלה מפי הנביאים שרוב השם דבר בשועולה לא
 כמא' בשפתם ולכן אין כדך לומר עתה שהיה רוב בית השם
 בניו שבידוע הוא שראוי להסלימו ולא יתדלן ממנו מפני דברי
 הנביאים מכלל אבל גם אם היה זה כיוס יוסד בית יי' נבאות
 שעדין לא היה נעשה דבר בכנף היה ראוי שהיכל להכנות
 ולעשותו מחדש בשמעם את היעודים האלה מפי הנביאים
 ואם תאמרו הלא היות בית יי' בני' לא כמו הטובות האלה
 ואין יבאו עתה בכנף הוא שאינו כמורה שהה להשיב ליה אמ'
 כי לפני הימים ההם שבר האדם לא כהיה ר"ל שלא היה
 ענינה מקרי כי אם השגחי וכמו שהיוקם רעים והנאי'ם

הם

דרכו
 אוס או
 שתייה
 הלא לא
 יתוכי
 כי איך
 תאמרו
 האכל'
 הלא
 בעמין
 בדרכי
 קרא יי'
 ועניה
 כל יושב
 דרכי
 אר מה
 א' אמת
 רשמים
 שיקראו
 טו וגו'
 וזכה
 ויתנו
 משמע
 וזו אמר
 שלא
 הנה כמו
 בירשו
 שמפני
 ס בעת
 נבא את'
 שלמה
 עושה
 כו עליו
 יאמרו
 באמתו
 הנה רכה
 דמיהם
 ית אשר
 קבאת
 הנה כלו'
 קבאת'
 שכינה
 אל כיון
 יד אבי
 ס עיר
 ס לצון
 ס להיו'
 אריכים
 מ'ס

משמיע ישועה

הם משמיעים מהר ק"ו על לא תעב' כרעך עד שער ועל כלם
אמר כי את כל אלה אשר שבחתי באם י"ו ומה שאני אפתי לא
תעשו ולא תאבדו אותו ואשרי שהיה אולם על מה שיעו
בקטון המד כי ראה להודיע' העובד וההוללות אשר יתקדשו
לפניו מה להשיב על דברי הכה' ומכל ועל זה באתו הכבוד
האמר' והודיע בה יעודי' הא' שיעבור שאלו אשרי בכל האדם
בשרם המשים' והש' כ"ה' ש"ד"ן סוף כוספד וכמוס הודיע'
עיה סכאש י"ט בו מעל' י"ט ה' א"ז שבו' ולא ינטרכו
עוד לדברי הנזמו' וכעק' כי זום הכניעי' וזום הממשי' וכו'
הכניעי' וכו' העשירי יהיו לבי' הודה לשון ולשמח' והכו כנגד
הקספ' ולמועדי' טובים שזהו כנג' היום שיכלו' וישו' כמו
שעושים במועדי' הטובי' אבל כמכנו שהאמת והשלו' יאכהו
שגבי אלו כוללים לכל האזהרות שזכר ואמר זה לבית יהודה
בלבד לפי שארבע הנזמות אינם זכרון לדבר מחורבן עשרת
השבטים כי אם להורבן יבואם ובית יהודה כאשר סיך מלך
בכל על יבואם וכאשר בקצעה העיר וכאשר כרעה יבואם
וגלה עונה וכאשר כרעה גדליה' כן אחיקם ודלת העם אשר
נשארו בירואם אמנם עשרת השבטי' אין ספק שיעשו נזמות
אחרים כאשר הם שם בימים אשר באו עליהם הנזרות והגלות
שהיו זולת אלה ולזה באמר כאן לבית יהודה והנה יוסף כן
גרונו מעיד שבו' הכוס יז' כזמו היה הרב רב בבי' י"על ידי
הימים והוא המורה שכתוב שני תמיד היו עושים הנזמות וכן
היה ראוי לפי שהיעוד הזה לא באו' לא לעתיד לבא אכטול
הגלות מעיקרו יתפטלו הנזמות וכדברי הכסארי' בכל זהו
היעוד הראשון שיעד אות לעת' לבא בהטבת דרכיה' והיעוד
השני הוא שיקבלו האומות אמונת הש' וכמו אעתה באו מבבל
לשאול את בית ה' כמה בימים ההם יבאו עמי' ויושבי ערים
רבות לדרוש להי' וביאר מה שיעשו העיר' שהיה מה דק' ארץ
לזה באו' והלכו וישבי' את אל' אמת לאמר כלכה הלוך לללות
את פני ה' ואמנם או' יעוד ולבקש את ה' כבכאוף אלכה גם אני
אזכר כפל הדברי' אבל תאמר העיר' האמת אל חכרתה לבקש
את ה' כבכאוף אלכה גם אני אחר בהסבמה אמת שלום ואמת
כי מפני קבול האמונה יתפשט השלו' ביניהם וימשך מזה
שאלם לא תלך לבקש את ה' כבכאוף כ"א אל אלהים אחרים לא
אלך עמך ולא יהיה שלום ואהבה בימינו ואשרי שנתן המשפט
בערים נתן ג"כ משפט בעמי' רבים וגו' ענומים והוא שם
למלכות ולמחנות הגדולות ששם היותם עמים רבים וגו'
ענומים לא בעיר אמת וסתים הנה יבאו כלם לירואם לבקש
דבר ה' ולא לבד תהיה אנלם הקדוש' כירואם אבל גם בימי'
ההמה כה' את ה' אשר' יחוקן עשרה אנשי' מכל לשוכות הנז'
בכנף איש יהודי' לאמר כלכה עמכם כי שמענו להי' עמכם
כ"ל שישימוהו עליהם לראש ולפטרונו מפיאת תורתו ואמנם
אך יהיה כל זה ככר וכרתי עביו פעמי' שיהיה זה באמצעות
תחיית המטי' אשר תהיה בכל מחנות הארצות והקמים
לתחייה יפסדו אמונת הש' וכן העמים כלם ילכו לבקש
דבר ה' כי זהו התכלית הכולל בתחייה' והיעוד הג' הוא מפני
שהיהודי' אשר כבבל לא היו משיבים לבלום אותם למיעוטם
לפי שלא היו ממלאים את כל הארץ יעדם והכתיבם ית שיהיה

הנזרותם כ"כ עד שיטנדך שתרחם אתך' ישראל' וגבולי'
יתר ממה שהיו וע"ז מ"ז דבר ה' בארץ חרדך ודמשק
מנומתו כלו' שזמנא הכבושה בארץ חרדך כמו בארץ ישראל
וכן בדמשק תהיה מנומתו וזכרנו אל הקס' לפי שחרדך
היא עיר דמשק היא וגם דמשק כלה תהיה מגבול יבוא'
לכ"ו ודמשק מנומתו ואמ"ל ששעדי יבואם' עתידים להיות
חגיגים עד דמשק וכן הוא אומר אך כנגדל הלבנון נופת
עני דמשק וגליות באות וזכות בתוכה' וכונתם כזה שתהיה
דמשק מגבולי' יבואם כי עם היות שבתם מ' ומ"ד מים עד
ים הנה לא תקרא העולם כלו ארץ ישראל ולא תהיה ישוב
לשבתם כלל הארץ הקדומה והקטני והקטני והקדמוני שלא
יראו עד הנה ובכללם אלו הארצות שזכרו כאן ואמר כי
ל"י עין ארם וכל שני ישראל ומשבותיהם ופניהם כלם לשם
הפכר ר"ל לקרא כלם שם יי' ולעברו הכס' אחר וגם סמך
תגבל בה כלו' שגם סמך תהיה עיר גדולה כמ"ס סמך רבה
והיא חן לגבולי' ארץ ישראל תכנס בגבולה אל יבואם והן
אמרו תגבל בה וכן נזר וידין י'ו' בתוך גבולי' ארץ ישראל
עם היות שזכר היא סמך מאד בעיני' ותכן נזר מבור לה'
כלו' שזכר נזר עליה אויב' והיא גם היא עתה מבור כנגד'
ותכנסו כסף כעפר זמרון שזו' החרב יקשה כעו' חסות
עם כל זה הנה השם יודיעם והנה פיס' חילה והמונה והיא
באש תאכל והמפסד שפיטו ותכן נזר מבור שזו' תמשב
לעזרוד כנגד ישראל ככנס אותם לעתיד לבא וכדי להמלט
מידו תכ' נזר מבור לה' שהוא מגדל חן מלאך עברי' מבור'
וכן י"ז וכתב נזר חוק' לה ג"כ נזר' ותאסף כסף כעפר
וזרון שהוא החרב כמ"ס בירקין חוק' לבדך הולחמה
אבל לא יועיל לה כלום לפי שזכה ה' יור טה' ולפי שזכר
כענת כים אשר והנה כים חילה והיא באש תאכל ועם היות
שזכר הסמוכה לארץ ישראל ככר כרעה זה ימים רבים והיה
חורבנה ב' פעמים הא' על' ככר נזר' והב' על' אלכסנדרו'
מוקדון וכס' אותה היס' הכה' היעו' והיה יתקי' בעיר' וכטייא
רבת' שהיא כענת מאבג' נזר ומעמה אזרי' פמכ' כ' נזר וכן
תראה שז' מלאך וגם סמך תגבל בה נזר וידין וזמנ' כענין
המבור והעושר לא דבר כי אם מבור בלבד ותכן נזר מבור
לה ותכנסו כסף כעפר וזרון כעו' חסות וזה באמת על
ויכטייא כאשר וזאת תראה כל התארים והענינים שזכרו
ישעיהו ו חוק' בבור כלם הם היום כו' כטייא לא שהיא היתה
הבקראת בימים ההם נזר אלא שבעשה ברמזות ככלמה
ומאשיהו ועמה כענת כבכרעה נזר כלא אונה וזכר שבעשה
אשקלון זה וכן עזה שיראו מפת' נזר ומורכבה תיראה
ותחילה מאד וכן עקרו' כי הובט מבעה' שהוא נזר שהיה
מכתי' לה להבטל עמה עתה יבואו נזר כשזריט' ה' ויאכר
המלך מעזה ואשקלון לא תשג' עוד ואו' ויש ממוז' באשדוד
כפי' ונתן באמר על ישראל לפי שזמור הוא מלסן זר והמ' מים
נוספות כמו שני המ' מים אשר במלת כהקמו' ומגורות וכאלו
אמ' ש' ישרא' שהיו עד עתה בגלו' כזרים וכככר' שבו באשדוד
לפי ש' כרת גזון פלשטי' וישראל' משלו וכארכס' וככר' כמנן
המדקדקים

הם משמיעים מהר ק"ו על לא תעב' כרעך עד שער ועל כלם
אמר כי את כל אלה אשר שבחתי באם י"ו ומה שאני אפתי לא
תעשו ולא תאבדו אותו ואשרי שהיה אולם על מה שיעו
בקטון המד כי ראה להודיע' העובד וההוללות אשר יתקדשו
לפניו מה להשיב על דברי הכה' ומכל ועל זה באתו הכבוד
האמר' והודיע בה יעודי' הא' שיעבור שאלו אשרי בכל האדם
בשרם המשים' והש' כ"ה' ש"ד"ן סוף כוספד וכמוס הודיע'
עיה סכאש י"ט בו מעל' י"ט ה' א"ז שבו' ולא ינטרכו
עוד לדברי הנזמו' וכעק' כי זום הכניעי' וזום הממשי' וכו'
הכניעי' וכו' העשירי יהיו לבי' הודה לשון ולשמח' והכו כנגד
הקספ' ולמועדי' טובים שזהו כנג' היום שיכלו' וישו' כמו
שעושים במועדי' הטובי' אבל כמכנו שהאמת והשלו' יאכהו
שגבי אלו כוללים לכל האזהרות שזכר ואמר זה לבית יהודה
בלבד לפי שארבע הנזמות אינם זכרון לדבר מחורבן עשרת
השבטים כי אם להורבן יבואם ובית יהודה כאשר סיך מלך
בכל על יבואם וכאשר בקצעה העיר וכאשר כרעה יבואם
וגלה עונה וכאשר כרעה גדליה' כן אחיקם ודלת העם אשר
נשארו בירואם אמנם עשרת השבטי' אין ספק שיעשו נזמות
אחרים כאשר הם שם בימים אשר באו עליהם הנזרות והגלות
שהיו זולת אלה ולזה באמר כאן לבית יהודה והנה יוסף כן
גרונו מעיד שבו' הכוס יז' כזמו היה הרב רב בבי' י"על ידי
הימים והוא המורה שכתוב שני תמיד היו עושים הנזמות וכן
היה ראוי לפי שהיעוד הזה לא באו' לא לעתיד לבא אכטול
הגלות מעיקרו יתפטלו הנזמות וכדברי הכסארי' בכל זהו
היעוד הראשון שיעד אות לעת' לבא בהטבת דרכיה' והיעוד
השני הוא שיקבלו האומות אמונת הש' וכמו אעתה באו מבבל
לשאול את בית ה' כמה בימים ההם יבאו עמי' ויושבי ערים
רבות לדרוש להי' וביאר מה שיעשו העיר' שהיה מה דק' ארץ
לזה באו' והלכו וישבי' את אל' אמת לאמר כלכה הלוך לללות
את פני ה' ואמנם או' יעוד ולבקש את ה' כבכאוף אלכה גם אני
אזכר כפל הדברי' אבל תאמר העיר' האמת אל חכרתה לבקש
את ה' כבכאוף אלכה גם אני אחר בהסבמה אמת שלום ואמת
כי מפני קבול האמונה יתפשט השלו' ביניהם וימשך מזה
שאלם לא תלך לבקש את ה' כבכאוף כ"א אל אלהים אחרים לא
אלך עמך ולא יהיה שלום ואהבה בימינו ואשרי שנתן המשפט
בערים נתן ג"כ משפט בעמי' רבים וגו' ענומים והוא שם
למלכות ולמחנות הגדולות ששם היותם עמים רבים וגו'
ענומים לא בעיר אמת וסתים הנה יבאו כלם לירואם לבקש
דבר ה' ולא לבד תהיה אנלם הקדוש' כירואם אבל גם בימי'
ההמה כה' את ה' אשר' יחוקן עשרה אנשי' מכל לשוכות הנז'
בכנף איש יהודי' לאמר כלכה עמכם כי שמענו להי' עמכם
כ"ל שישימוהו עליהם לראש ולפטרונו מפיאת תורתו ואמנם
אך יהיה כל זה ככר וכרתי עביו פעמי' שיהיה זה באמצעות
תחיית המטי' אשר תהיה בכל מחנות הארצות והקמים
לתחייה יפסדו אמונת הש' וכן העמים כלם ילכו לבקש
דבר ה' כי זהו התכלית הכולל בתחייה' והיעוד הג' הוא מפני
שהיהודי' אשר כבבל לא היו משיבים לבלום אותם למיעוטם
לפי שלא היו ממלאים את כל הארץ יעדם והכתיבם ית שיהיה

המדקדקים אלה מוזר היו מלאון זרות וכן וממזרים קרה
 כלו כקודם ומוסלף ואמר והסודות דמיו מסו לפי ספלאטי
 ה' מרמזים פה על יסאל מהדמים אד עשו בהם בימי
 מורכנס והו מיסאים הבלמותיהם לשקוני פס ליהם לכ"א
 והסודות דמיו מסו והוא דמי ישראל שהו מתפארים שפכו
 ושקוניו מבין שבו שהוא שקון אלהיהם אלא יעלה עוד על
 פיהם וכשאז גם הוא לאלהיו כשאז בני הנכר הבלוים אל ה'
 ויהיה כאלוף ביהודה ר"ל כדאם גדול ביהיה וכד' פיהם
 מנצת ולפך חכמה שלמדו תורה בישראל ועקרון תהיה
 כיכוס' שהוא ירושלם כי יאמרו אנשי עקרון באלהים כמו
 אנשי יבוס וכן ת"ו ואמרו ומכית לבית מנכה ת"ו ואשרי בבית
 מקדש' שכתו ותקוף דרע גבורתי כזכר לאש' סמור סמור
 וכפי ענינו יהיה ותכית מלאון מחכה ומכבה עם היותו בה"א
 הוא מלאון ככא כ"א' כי נמי ה"מ דאל"ף וה"א מתפלס' יאמ'
 שהיה השם מחכה לביתו שהוא ירושלם ותר טוב וקום מכבא
 גדול באופן שהיה ככול כטום מעובר ומסב שלא יעבו עליה'
 עוד כוגם שיכא להחרימם וכד' פ' בלשון אחר מכבה מלאון
 מכב כלומר האכה אבל ביתי להגין עליה מן המעמידים מכב
 ומשמית שלא יכבו עליה ואמר כי עתה ראיתי בעיני ר"ל כי
 עתה בזה הזמן ראיתי בעיני טלפולס וכדעה בגלו בין האומ'
 ואושיעם והוא מלאון וירא לה' את בני ישראל והראב"ע פ' כי
 הם דברי הנביא שאמ' עתה ראיתי כל זה בעיני ככנזותי אולי
 שלהיות הדבר לזמן ארוך ולעתים רחוקות ראה כדי כאלו
 הדבר לאמתו עשוי היעוד הרביעי הוא כפרש' גילי מאד בת
 כיון כי לפי שהשארים כבבל היו מגממים על פקידת בית
 שבי לפי שלא היה בהם מלך מבי דוד יעד' ה"א שכתב תשובת'
 ימלך עליהם המלך האמתי שהיה מולך עליה' בסוד אלה על
 אהלם והוא מודיע דוד ומסבי טיון היה עיר דוד וירושלם
 ראש ממלכתו לכן אמר גילי מאד בת כיון הרעי בת ירושלם
 ר"ל כי לא תהיה עוד שומרון נדחה וראש ממלכת ישראל כי
 ירושלם בלבד תהיה ראש ממלכה ולכן ראוי שתריע תרועת
 שאמה וגילה ואמ' הנה מלכך יבא לך ר"ל מלכך האמתי שהוא
 דוד וזכר מתארוי שהי' כדק' ונושע ר"ל כדק' במעשו ונושע
 במלכותו אבל לא תהיה תשובתו מכח מלכותה כי הוא יבא
 עני ורכב על חמור ועמי הוא כמו עבד ורכב על חמור
 אינו למסרובו אלא להורות שאלו' ואמת יהיה בימיו ולזה אמר
 מיד והכרתי רכב מאפרים וקום מירושלם כלום שכל יהיה
 השלום וההשקט בעולם עד שבאפרי' שהוא רמו ל' השבטים
 ובירושלם שהוא רמו למלכו יהודה לא יבטחו עוד בסוק ורכב
 כי אם בשם ה' ולפי שדרך השרים והקנבים לקחת דוגמא
 ממכהי מלכהים ולעשות כמישהם לכן אמר שבהיות מלך
 המשיח רוכב על חמור לא כגבורת הסוס ימפך לא יהיה עוד
 אדם בירושלם וארצות השבטים שדכה לרכוב על סוס ועז'
 אמר והכרתי רכב מאפרים וקום מירושלם וכתן הסכה בזה
 באמרו וכדעה קשת מלחמ' ודבר שלו הגוים ר"ל שלא תהיה
 מלחמה בעולם לפי שהוא ידבר שלום לגוים וכדבר שפתו
 ישפות שלום להם וכספר הזוהר פ' עני ורכב על חמור
 באופן אחר שעני הוא מלאון ועבית ואמרת ר"ל קורא לזה

וכועק אליו ורכב על חמור שמשול על האומות שהם עם
 הדומ לחמור וכדי שלא יחשוב קושב שיהיה אמרו עם ורכב
 על חמור דרך גרעון וסודותי רכב מאפרי' וקום מירושלם'
 היה דרך קללה לכ"א ומשלו מים עד ים ומכהר עד אפסי
 ארך ופי' הראב"ע מהים הדרומי הנקב' הים האדום עד הים
 הכסופי שהו' ים אוק' ינו' ומכהר עד אפסי ארך ומכהר היוכל
 מערך שהו' בקנה המורה עד אפסי ארך שהוא ראש המערב
 לפי שהו' משול בכל העול' ואמר שאמ' זה על מלך המשיח אמ'
 כנגד ישראל גם כרם כריתך שלחתי אסירך מכור ר"ל כמו
 שמלך המשיח יהיה נושע בגדקו גם את תמי' כושעת כרם
 כריתך שהו' דם המילה שהיוקו כמנו' שהי' שרל בגלו כמזוק
 גדול או דם הכרית אשר כרת ה' עמה' בס' כי שבעבור אותו
 קיום שלחתי אסירך מכור הגלו' ואמר אין מים בו על החור'
 ועל הכבוא' שנעלמה בגלו' וכמ' מלכה ואריה בג' אין תור'
 גם כביאיה לא מכאן חוון מה' וכבר חשבו אנשים מכבי עמנו
 שהכבואה הזאת כאמרה על זרובבל בבית שני וכבר הוכחתי
 אמי במאמר ישועות משמו כפי מאמר ר' הלל אומר אין להם
 מים לשרל שהפרטה הזאת אי אפשר לפרטה לא על זרובבל
 ולא על בית שני אם משאת הכבואו' שקודמות לזו אשר יבאו
 עמים רבי' וגוים עכומו' לבקש את ה' כבאות וגו' אשר יחזיקו
 עשרה אנשים וגו' משא דבר ה' בארך מדרך וגו' שהיודים
 ההמה לא נתקיימו בבית שני ואם מהפרטה הזאת עממה
 מאמרו והכרתי רכב מאפרים וקום מירושלם וכדעה קשת
 מלחמה ודבר שלום לגוים וידוע שבבית שני לא היה אפרים
 ולא היה שלום בארך כי אם מלחמה רפה וגם זרובבל ולא
 א' ממלכי בית שני לא משל מים עד ים ומכהר עד אפסי ארך
 והנה יתבאר זה עוד כפי דברי הכבוא' כמו שאזכור ואפשר
 לפר' ביעוד הזה כלו שבי להודיע מעלת האומ' ומעלת משיח
 בן דוד שימלך עליה' ושלכן אמר כנגד האומ' גילי מאד בת
 כיון וגו' והגילה תהיה ממה שזכר למעל' וחכית לביתי מנכה
 מעובר ומסב ולא יעבור עליהם עוד כוגם שגא' גילי מאד
 בת כיון הרעי בת ירושלם ולענין המלך אמר הנה מלכך יבא
 לך כדק' וגו' ר"ל שיקום המשיח בהיותו כדק' בשלמות כפס'
 וזכר באיזה מכב יהיה המלך והעם כשכתב תשובת' ומעלתו
 ואמ' כנגד המשיח עני ורכב על חמור ר"ל שקודם המלכותו
 יהיה עני ודל שלא יהיה לו אפי' סוס אחד לרכוב עליו כי אם
 חמור כאש רם ועמי וכוה עכמו זכר באומה שבהיות בתכל'
 השפלות תעלה במעלות ממשה' פתאום ועז' והכרתי רכב
 מאפרי' וקום מירושלם וזה מפני דלותם ושפלותן וכן וכדעה
 קשת מלחמה שלא יהיה בהם דורך קשת מנן אם יבאה זכותם
 בארבעים אף בישראל שהוא הפך מ"ש דוד בקיפת שאל ללמד
 את בני יהודה קשת כי שם אמר שלמדו כלם לירות בקשת
 להיות מלומדי מלחמה וכאף אמר וכדעה קשת מלחמה כלו'
 שלא יהיה בהם מי יזיק קשת בידו ואמרי שזכר שפלות המלך
 ושפלות העם זכר' משועתם ומעלתם ועל מלך המשיח אמר
 ודבר שלום לגוים ומשלו מים עד ים ר"ל שהוא ימשול בכל
 העולה עד שיטו להיות כשלום אים את רעהו וכן אמ' כענין
 האומה גם את כרם כריתך שלחתי אסירך מכור אין מים

משמע ישועה

ולא אמר זה כ"א על גלות מצרים כמו שדרשו אותו ז"ל יאמר
הלא ידעת שכלבד בזכות מכות המילה שהיה לכם במצרים
מלבד מנה אחרת שלחתי אסי ריחן מבור גלות מצרים עם
היות שאין מים בו כלומר לא תורה ולא מנהג שבו אומרים
הכחאי בשם מים כמ"א הו' כל כמא לכו למים וכיון שהרכב
כן שכוכות מנהג אמת יבאו אבותיכם ממצרים גם אתם אבתי
בית שבי טובו לכבדו ויול' טובו אינו נזו כי אם יעוד ובכרון
הוא מעביד מחוק וכן ת"י טובו למהו כדכין תקיפין יאמר
אע"פ שאדם עתה בלי סוס ורכב וכלי קשת ואבית ואדם
אשירי בגלות בתקות הגאול' הנה עוד תשובו לכבדו ולחזוק
התיקף וכמו שאז ביציאת מצרים שלחתי לכם את משה ואתי
אלכם על ידו תורה ומכות גם היום מגיד מסכ' אשכ' כן וזמ'
זה על מלך המשיח לא שיתן להם תורה כמו משה רבינו אלא
שהיה להם מגיד ומלמד המנהג הזור' אשכ' כמכ משה ואשר
לפרשו על משנה משה רבינו שהגיד התורה וכמכ משה התורה
ואמר אשכ' כן שישוב להיות ביניהם וכו' יעד אומם בתחית
המיתים ושישוב משה רבינו אליהם ואמנם בחוק העם ובכרון
עביהם אמר כי דרכתי לי יהודה קשת מלחתי אפרים ר"ל אם
היה שגלות כדכתיב מהם קשת המלחמה הנה עתה אדרוך
לי בני יהודה כלו' אשימם דורכי קשת וכן בני אפרים אמלח
אומם קשת מלחמה כי דרכתי ומלחתי הם עבד במקום עתיד
והעד המורה אמרו עוד ועודתי בניך ביון על בניך יון ולא
א"ל על מלחמת בני יון עם השמאונים כמו שכתבו המפרשים
אבל הוא יעוד לעתיד לבא שבמלחמת י"ו יום תקמתו יעוררו
בני יון להלחם על היונים שהם מכלל הנכרים אשר יעלו
שמה וישמם השם כמכר גבור לעשות בהם כקמ' וזכר כפרט
היונים להודיע שאז יבקמו מהם על אשר הדעו עמיהם יתר
משאר האומות ועל זה עבמו אמר וה' עליה יראה ויבא ככרך
מנו וה' אלהים שמועך יקע עז כלו יהיה במלחמת השם
בגוג ומגוג שהיא אות' המלחמה שזכר יחזקאל ומה טוב אמרו
והלך בסעברות תימן ר"ל ש' הקב"ה באותה מלחמה בסבת
סערת תימן שהם הרעות שעשו בני עשו אראש היה תימן
ל' ש' כחורכין בית שבי ובבלומם ואע"פ שיהו ישראל מפט'ם
והלש'ם ושפלים ביום המלחמה והיה ה' נבואות יגן עליהם שלא
יהרגו אויביה וגם שהם יאכלו ויכבשו אות' והו' ואלכו וכבשו
אבתי קלע שהוא רמז לעולם האויבים ושמו והמו כמו יון ר"ל
ושמו דמי האויבי' ויהמו עליהם כמו אם ישנו יון והו' מלשון
שזכרו ולא יון המו ולא שכר עד שימלאו מדם האויבי' כמזקק
שמוקבלים בו דם הקרבתו או כוונות מוצא שזקק' בהם הדם
לפי שיושע' אלהים ביום ההוא ככאן אשכ' כושע' מעמם
כי אם מהרועה אותם כן יעשו לעמו וכעד ארבו לפי שכל
ארץ ישראל תהיה כל ע' ועלתה כמו אבתי הכור שהם אבתי
שובות ומרגלות אשכ' מים יתקף בעטרה ולפי שהיה זה דבור
המשלי באר הממל' בו באמרו כי מה טובו ומה ישו ר"ל
שהיה פרי ארבע מה טובו ומה ישו כדון וכתיב שזעזע
ארץ ישראל ביום ההוא שגדל במודים ישים ויחולות יסות כי
למעלת פירות הארץ ושלמותה המשיגם לאבתי בול אבתי שהיו
דבק'ם בה' אלהים כ"כ עד שלא ישלגו ממנה דבר קטן א'ן

גדול שלא יתקיים ועל זה אמר שלבו מה' ומזר בעתן מלקוש
ר"ל אם תשאלו מה' מסר בעת הנוקד מיד הקב"ה עם מיוז'
ומזר גם יתן לכם ואע"פ ששפע המזר הנה הוא מהשמים
כוללת ואפשר שיתן מיוחד לאדם פרט כי אם בכלל הנה הש'
באותו זמן שגם לכל אדם כפרט עד שיתן לכל אדם מהם
השפע הראוי לו וזהו אמרו לאים עשב כסדה ר"ל לכל אדם
ואמר הראוי לשדהו ואמר אמרו אמרו זה כי סתמים דכרו
און לא אמרו על קוסמי יראל וביאוי שקד שלהם כמו שכתבו
המפרשים אבל אמרו על מלחמת האויבים שזכר למעלה כי
משכי סיוכים ושאר העמים ש עלו לכבוש ארץ ישראל יאמרו
על דברי התרפי' וקוסמיהם לכן אמר שעת' דעו כי התרפים
דכרו און והקוסמים מו שקד והשלמות הוא ידכרו שהיו
אומרים להם עלה כעלה כעשו כמו כאן ר"ל בלי כח לפני רודף
ועל כן אות' האומות כעשו כמו כאן ר"ל בלי כח לפני רודף
עד שהקוסמים ובעלי הערפים היו יודעים בפי המערכות
השמימיות משכי מעלה יעבו בקול ויאמרו להבנל מן הכוב
הכבול כפיהם כי אין רועה ר"ל אין להם רועה וזר בשמים
כי אינו משפיע עליהם כדכתיב קדם ועל זה אמר עוד על הכושי'
מרה אפי שהוא משל לשכי מעלה השמים ועל האומות והעבן
שישרד הקב"ה מערכותם כי וזהו התרון אף הנאמ' כאן בהם
ועל העתוד' שהם האומות המושפעות מהם אפקוד קואתם
משכים למה שהיו אומרים הקוסמים כי אין רועה העווד
השמי' הוא בקרון הגליות ויודת השבטים מארץ שבטים כי
משכי שהשכרים בכבל היו אומרים שלא היתה הפקידה דכר
כמשכ כיון שלא שבו השבטים ובפוטות יהודה לכן יערם הא'
בקבונם ומשועתם ועל זה אמר כי פקד ה' נבואות את עדכו
שהוא רמז למלכות ישראל ואת בית יהודה אקבן שהוא מלכו'
יהודה ויש אות' כסום הודו במלחמה ר"ל כמו הקום שיכ'א
כמו וגבורתו במלחמה שנא' עליו וישים ככא יבא לקדחת ככר
זמ' שלא יהו עתת ידי מלכי פרס ויון וכומי כמו שהיו בכית
שבי אבל כל השרי' וראשי העם יהיו מהם והו' ממנו פנה ממנו
יתד ששנה הוא ראשי העם כמ"א התכבו הנה על פנות העם
וממנו יתד הוא הפקיד וכן באמר ותקעת' יתד במקום בארץ
ואמר ממנו קשת מלחמה כנגד הלוחמים שלא ינטרכו לעור
מוקן אבל ידיהם יהיה רב להם וממנו יבא כל כונש ימדו ר"ל
שהם יהיו כונשים כשוכא הם וי"ת מיכה מלכה מיכה משיחה
מיכה תקוף קרכיא מיכה יתרכו כל פרנסויה כמדא והיו
גבורים בוסם ר"ל ש' שרא יהיו כגבורים בוסים כשוכא הם
כמו שרמקו הטיט מכות במלחמה ועם היות שאמ' על הגלות
והכרתי ככב מאפר' וקום מירושל' הנה הם ילמזו בלי סוסים
באמנעות העוד האלה וע' זא ובלחמו כי י" עמם והוכישו
דוכבי סוסים ויעד על קרון המלכות והשבטים באו וגברתי
את בית יהודה ואת בית ישראל אשוע' ר"ל שיתן להם גבורה
על אויביהם והשבטים כי רמתיים ר"ל ששיב אותם אל
ארמקם כמקד ובכמתים ויהיו גם ככדור ובטלים כאילו לא
זכמתם מעולם לפי שמרוב הטובה לא יזכרו כמותם שזכרו
כי אבי אלהים ואענם בכל קבאם אלי ולכן יהיו כגבור
אפרים באותה מלחמה ושמח לכם כמן יון שישמח לכם אכוב

ובכ הק'

ובניהם הקטנים שאין דרכם להלחם יראו במלחמת אויביהם
 ובנכונותם ולכן ישמח ויגל לכם ומפני שהיה פזר הגלות
 עבוס למרחק ארץ לבא אצדקה להם ואקבצם כי פדיתם
 ורבו כמו רבו במכרים שנתנו שם בדרך פלא כמ"ט וכני
 יגדל פרוו שרנו וגו' וכן ירבו בזמן ההוא וזמ' ואזרעם בעמי'
 להגיד שהיה שמעם וגבורתם כ"כ עד שפעמים הרמקום
 תגיע שמועתם באלו הסדושים שם ועל אותה שמועה אמר
 ואזרעם בעמים וכבר פיר' זה באמרו ובמרחק' יזכרנו ומי
 את בנייהם וזכו ל"ל שימו ויטובו אל הארץ הם ובניהם וזכר
 מהאננות אשר ישבו במדבר והאיבותים מארץ מכרים ומאזר
 אקבצם ואל ארץ גלעד שהיא מעבר לירדן ולבנון שהיא שם
 לכל ארץ ישראל אביהם ולא ימצא נהם ל"ל שלא יספוק להם
 כל ארץ יבא מפני רבוי' ואמנם אמרו ועבר בים נדה ככר
 נודע בדרכי הבבאים והמלכים כלם שהעולם הזה בקראים יס
 זועף וכמ"ט הכרדשי העולם יס זועף רב מכלול רחש ידים
 והמעט' והממלאו אשר בו הם גלי' הם העולו' פעם וכשפלו'
 פעם ולכ"א על נכות הזמן ההוא והפלי המשיח מלחמת
 האומות ובקמתם ועבר בים נדה ל"ל יעבור בעולם שהיא
 הדומה לים נדה רבה ומלחמות עזמות והכה בים גלים ל"ל
 הקב"ה שיטה הגלים שבים וממלכות העולם ומלכיהם והוכישו
 כל מכלות יאזר שהוא רמו למורכן האומות ואז יודג גזון
 אשר שהוא רמו למפלת גוג ומגוג שיפלו באותה מלחמה
 וזכנו מכרים יסור ולפי שהם ילמנו עמם הנכנס בני אדום
 ל"ל על אשר ומכרים שזכר וגברתם ב"י וכשמו יתהלכו
 ל"ל שיתן הא' גבורה לאדורים על הנכרים כדי להקדם מבני
 אדום והוא ופשוטו יתהלכו שהם יראו בהתעוררות הא' כדי
 להקדם מארבינו ולפי שהמלחמה והנקמה ההיא תהיה כלה
 בארץ ישראל לבא פתח לבנון ולתוך כי לבנון באמר על ארץ
 ישראל כמ"ט ההר הטוב הזה והלבנון ובעבור שזה אף וממ
 מאות טבה במשלו בה פעם אדום פעם ישמעאל והל' ית' יבוא'
 באחרית הימים עליה לתת בקמתם לכן אמר כנגד ארץ ישראל
 פתח דלתוך ל"ל כדי שיכנסו העמים האלה כלם בתוך כדי
 שמהכל אש בארץ שהם המלכים הגבוהים והרמים שיבאו
 בה וכן היל' כרום כי בשל ארז וגו' שעש' משל עמי היער שכבוא
 הרזו עליהם וכשפלו האחד יליל האחר לפי שגם הוא יכול
 אחריו והוא היל' כרום כי כפל ארז וכן אשר אדירים שדדו
 ילילי אובי הכסן כי ירד יער הבביר ל"ל כאש' ארזי אדירים
 שודדו וכפלו ילילו ג"כ אובי הכסן כי יפלו גם המה לפי שיע'
 הבביר ל"ל החוק שהוא מלשון עמים כבודות כלו ירד ולא
 יעמו' ען במקומו ומפני ירדת העבר ילילו הגזע' כי שודדה
 אדרתם לפי שהם היו חסים ומתלכטים כי ער ההו' ועביו היו
 אדרת הרועים וגם הכפ' כי גורי הארז' יעם כל חוק' וגבורת'
 יסאנו ויתנו קולם כי שודד גזון הירדן ששם היו מתעלסם
 וזה כלו רמו לאומות וארבותם לגוייהם שחרוב יקריבו כשפלו
 מלטיהם ורוביה מאין שקומה ואל' דכטו פתח לבנון דלתוך
 על מורכן בית שני ואמרו כי ארבע' טבה קודם מורכן הבית
 היו דלתות היכול כפתחות מא' הן עד שגער בהם רבן יוסף
 בן זבאי ואל' היכול היכל עד מתי איות מעשתנו ודע' שם אכן

סוסך להקרב ועלך בתכבא זכריה פתח לבנון דלתוך ותאכל
 אש בזרזוך והוא דרך חמר ואמנם פתח רעה ארז בן ההרבה
 שבאה אחרי זה ארץ ספק שבחמרה על מורכן בית שני ועניה
 שאחרי זכר לבני בית שני הטובות העתידות לבא עליהם
 בהיערכם את דרכיהם זכר אחריו העת' להיות והוא שהם לא
 עשו כן כי הרעו מחבותם ולכן לא כתקיימו בימיהם היעודים
 הטובים שהמה הנה התבארו הכבוא' הלא כלם ע"ע פשוטם
 בדרך כבון וכדיא אולם והתבארו בהם ט' עיקרי' הא' שתשוב
 השכנה והכבואה בישראל וכמ"ט שבת' אל כיון ואכתי בתוך
 ירושלים ובקראתה ירושלים עיר האמת והר' "בכחות הר הקדש
 והוא העיקר הא' מעיקרי' כבואות' ישעיהו והב' תשועת' ישראל
 וגאולת' כמ"ט הכני מושיע את עמי מארץ מזרח ומא' מכווא
 השמים והבא' עי אותם ושכנו בתוך ירושלים והיו ל' לעם ואר
 אהיה להם אלהים באמת ובדקה ואמ' אצדקה להם ואקבצם
 והוא העיקר הג' מעיקרי' כבואות' ישעיהו והב' ששובו עזרת
 השבטים משבים וכמ"ט והיה כאשר הייתם קללה בגוים בית
 יהודה ובית ישראל כן אושיע אתכם והייתם ברכה אל תיראו
 שבית ישראל הם עשרת השבטים ואמר עוד זאת בית יוסף
 אושיע והיו כגבור אכרי' ומאשור אקבצם והוא העיקר הד'
 מעיקרי' כבואו' ישעיהו והד' שקבלו האומות אמונת הא' כמ"ט
 ובאו עמ' ס רבים וגוים עבומי' לבקש את' "בכחות כירושלים
 וגו' והוא העיקר ה"ב מעיקרי' כבואו' ישעיהו והה' שלא יאכזר
 עוד לגלות כמ"ט ומרתי לביתי מבנה מעוב' ומשב ולא יעבו'
 עליה עוד כוגם והוא העיקר הא' מעיקרי' כבואו' ישעיהו והו'
 שבאולה העתידה ימלך עליהם מלך מבית דוד וכמ"ט גלי'
 מאד בת כיון הרעי' בת ירושלים הנה מלכך יבא לך והו' ה' גיק'
 העשירי מעיקרי' כבואות' ישעיהו והו' שיהיה שלום בכל הארץ
 ובכל הגוים וכמ"ט ודבר שלום לגוי' ומשלו מים עד ים והוא
 העיקר הא' מעיקרי' כבואות' ישעיהו והח' אמונת פתח חמית
 המתים כמ"ט גם היום מגיד משה אשיב לך והוא העיקר הי"ד
 מעיקרי' כבואות' ישעיהו והט' נקמת האומות במלחמת יי'
 העתידה וכמ"ט כי ועוררתי בכך כיון על בכך יון ושמתוך
 במרכ גבור וי' עליהם יבאה וינח ככרן כסו וגו' ואמר ועבר
 בים נדה וגו' והוא העיקר הא' מעיקרי' כבואות' ישעיהו וכבר
 הוכחתי באותם העיקרים מכבואו' ישעיהו שאי אפשר שיפוטנו
 היעודים האלה לא בדרך הנכרים על הגאולה הרחוקת ולא
 על זמן בית שני

הנבואה

הג' מסלמה מאד דבר יי' אל ישראל וגו' עד
 הנה יום בא ליי' וסולק שלך וענין הכבואה
 הוא כי אחרי שזכר כבואו' שבארתי למעלה הטוב וההזכות
 שיגיעו אליהם בבית שני בהיערכם את דרכיהם ומעלליה' שאז
 תהיה בפקידת' גאולה שלמ' ותשוע' תכליתית מושלמת ויבקום
 השם נקמתם מאויביה' וזכר אחר' 'כפרת' רעה את נאן ההרבה
 אך כמטאית' ורשעתם לא זכו לדבר מזה לא לבקש' האו' בים
 ולא לקבון הגלות ואשר הטובות שלא כתקיימו בזמן בית שני
 מפני רשעת הדור שודיע הקב"ה לבבאי' אחרי זה אם יתקיימו
 היעודים ההם עוד כשום זמן מהזמנים אחרי שלא יתקיימו
 בזמן בית שני ואמר שעל כל פנים לעתיד לבא יתקיימו בזמן

אוגבל וידוע לפי ית' כל הדברים הטובים אשר דבר על
עמו ועל כלתו וזהו אמרו מאד דבר ה' אל ישראל לפי שהוא
יעוד טוב לאדם שימקו' עכ"פ בהכרח והנה הקדים להודיע
שיעוד מאמר נאם ה' בזה שנים ויוסף ארץ ויוצר רוח אדם
בקרב לביד שהיו שתי סבות תכלית בגאולה ובתועה
העמידה האחת למעלת ארץ ישראל לפי שהיא מיוחדת להנהיג
הע' והשגחתו כי כמו שהגלגל העליון המקיף בכל הוא
מתנועע מהשי' והו' מביעו ומביעו מבלי אמצעי' ככה בעול'
השפל ארץ ישראל הנה מביעה ומביעה מבלי אמצעי' הוא
הקב"ה וכמאמר משה אדוננו תמיד עיני ה' אהרן בה מראשי'
הע' ועד אחרית שני' ומפני זה אמר ית' והאקף אזכור ובדברי'
ישעיהו הן על כפי' קפויך סומותיך ערדי תמיד ועל זה אמר
כאן בזה שנים ויוסף ארץ שהוא ית' יחד להנהיגו הארץ
הקדושה כמו שידר השמים שהוא הגלגל הכובע ומקיף בכל
וזו הסבה והתכלית הראשון בגאולה העמיד' ל' כפי' לרמז
על הארץ הקדושה והסבה התכלית' השני' היא מפני ישראל
שהוא יצר כפי' של הקב"ה עם מרעיתו ובאין ידו ועל זה אמר
ויוצר רוח אדם בקרבן שה' הכובד כאן הוא ישראל ויתואר
כן לרמזו שהוא בערך ארץ האומות כערך האדם אל שאר
מיני' וכמ"ל ואתנה באי' ובאין מרעית' אדם את' ודרשו
הז' אדם קרוי אדם ואין אומות העולם קרוי אדם ואמר
שזכר בכלל שתי' הסבות האלו מור' לדבר ככל אמת מהן בפרט
ועל ראשונה שמפאת הארץ אמר הנה אנכי שם את ירושלים
סוף רעל וגו' ואחר הפסוקים ועל השנית מפאת האומה אמר
ביום ההוא אש' את יפוי יהודה וגו' והושיע' היא את אהלי יהוד'
וגו' ואפשר לפרש בזה עוד שזכר סבה תכלית אל
התועה בלבד והית' להשלים את המין האנושי בכללות ולזה
אמר שהש' היה בזה שנים ויוסף ארץ והיה התכלית בכריאה
הנכבד' היא כל כפי' שהמין האנושי יצר באלהותו ויעבדהו
ועל זה אמר ויוצר רוח אדם בקרבן ומפני שהעמים כלם
דתיים סבות כוזבות ואת דתי' המלך ה' בכחות אינם עושים
ותו' האמת בעדרת בניה לכן יברא הש' חדש בארץ להביא
מלמה בין העמים ולהכותם מכה רבה על מעשיהם
ואמונותיהם ואמרו' יהיה זה פירשו במה שאמר הנה אנכי
שם את ירושלים סוף רעל לכל העמים ל' כוס התרעלה
שכל השומע אותן ימות בן כל הזבואים על ירושלים יסופו
ירכלו ואמרו וגם על יהודה פירשו המפרשים שגם כן יהיה
על יהודה סוף רעל לפי שהיו ג"כ הם באים עם העמי' במנו'
על ירושלים ולכן קבלו סם נרות רעות באופן שהיה ירושל'
ארץ מעמסה שכל עומסי' שרוט ישרטו ל' שהיה כמו
הארץ הגדולה שהיא למעשה גדול ולמצי' כבד למימי' אותה
מן הארץ לתתה על כתיס ומעשה הארץ היא ביד' שרעות
כן יאספו על ירושלים כל גויי הארץ וכלם יהיו נספים בה
לפי שכיום הוא יכה השם כל קום בתמהון ורובו בשגעון
וזהו כנגד האומות ועל בית יהודה אפתח את עיני' מהמכה
שאביא על העמים שעה היותם ביניה' המה בני יהודה יבטלו
מהמכה אשר אנוף את כל העמים ואת קוסיהם בעורון ועם
הנת' שאמר להיע לה שיה את הסוקים בתמהון הנה זכר

כאן שכם בעורון לא להיות שתי מכות התמהון והעורון
כדברי הר"ק אלה שהאמת כמסת מהאמת כי מתמהון
הלב ימשך בעורון העינים לפי שהלכו הוא התמלת הכחות
והאומות כלם והנותר ככון בעיני' שלא אמר וגם על יהודה
יה כי במוצו על ירושלים לומר שהיו בני יהודה עם העמים
הכאים לכבד נבא על ירושלים אבל פירשו שגם על יהודה
יהיה המכור והמנוק שהיותו על ירושלים כי להיות בני יהוד'
בקבצים בארץ ישראל תבא עליהם כנה וזקנה בסבת העמים
הכאים ללחום על ירושלים ולכן אמר שאר העמים הכאפים
על ירושלים יכה השם בשגעון וקוסו בתמהון והענין שלא
יעשו פעל מסודר לא הם ולא סופיהם אלא על בית יהוד'
היושבים במכור ובמנוק יפתח הש' את עיני' לשמור' ולהבלי'
ומפני אלופי יהודה והם השמים והסגני' שבאומה היושבי'
בכל הארץ ישמו עיניהם ביושבי ירושלים שיבאו הם ללחם
ראשון באזניהם כיון שמתמי' התכלית' לבא ללחם בירושל'
לכן אמר ואמרו אלופי יהודה בלבם אמנה לי יושבי ירושלים
בה' כבאות אלהיהם ל' אלופי יהודה והם גדולי ישראל
אשר בכל הארץ יאמרו בלבם שיושבי ירושלים יהיו להם אמני'
ומזון שיבאו ללחם באויבי' והנה שמו בתמוני' שובי ירושלים
אם להיותם היושבים ראשונה במלכות ואם מפני זכותם
שלה יותם יושבים בירושלים תדבק ההשגחה בהם יתגר ועל זה
אמר אמנה לי יושבי ירושלים בה' כבאות אלה' כלומר מפני
שהוא קרוב אליהם יתגר והכש' חס השם שביום ההוא ישם את
אלופי יהודה ככור אש בעבים כלומר שבעת שאלה הקב"ה
בפסוקים תמהון ושגעון ישם אותם אלופי יהודה המפורשים
בכל הארץ ככור אש שהו' הגמלת מלאון תכור וכי' יאשיבער
אותה גמלת בעיני' וכלפני אש כשיבער לעמיר כן בני יהודה
יאכלו וישרפו על ימין ועל שמאל את כל העמים באופן ששם
ירוש' יעור תפתיה שלא יכבאו העמי' ולא ימריבו כימשת'
אל תב עור תחת כמו שסבה מקדם והענין כלו שפני
יהודה ואלופי' ימשכו שיושבי ירושלים יהיו לה' ממסה והגלה
ולא יהיה כן כי הם שני העמים לחמו ראשונה בעמי' ויאכלו
בהם על ימין ועל שמאל כמו שתכל הגמלת בעבים באופן
שהם יצאו על ירושלים והיא לא תגין עליהם וזהו אמרו
והושיע' היא את אהלי יהודה בראשונה ל' קודם תאזע ירושל'
למען לא תגדל תפארת בית דוד ותפארת ירושל' על יהודה
כי מפני היות בית דוד מבכרים בירושלים אם היו הם כושעי'
בתמלה היו מתפארים על בני יהודה שאמרון באמרם שכל
ידם ונבורם היו כושעים אמנם בהיות התועה הראשונה
על אנשי יהודה אשר ממון לא תגדל תפארת יושבי ירושלים
עליהם ואמנם למה זכר כל זה כפני יהודה ולא זכר
מישראל דבר בהיות תמלת המשא על ישראל הנה היא
אנלי' לאחת משתי סבות או' לפי' יחד האמר מפני שהעמי'
יבאו לכבוש את ירושלים ולכן יתפססו בערי יהודה ועממה
תהיה המלחמה בענם וראשונה והשנית לפי שבקבון הגלות
תשוב המלכות לשבת יהודה ולמשפח' בית דוד ולכן המלכות
כלו מי' השבטים ית' לבית יהודה ומפני זה קרא כלו
יהודה ואלופי יהודה ולהיות ירושלים ראש המלכו' זכר ירושל'
וכפ

יחזק
יבוא
סמו
ויקי
סבה
כ"ל
הוא
יודי
ישאו
אדם
על
יוסף
באוף
מטו
שהיה
שלוו
אמני'
דוד
כמלת
אבק
יוסף
הבני'
וינבט
המשי'
שיין
כבר
הוא
ביום
אשר
והמכה
ימירו
יותר
שאר
האנשי'
אמא
אשה
בכל
בית
ולכן
וכן
זכרון
שגלה
ושמעי'
השכטים
ולכן
המחשבו
לפי שא
אפשר
לל

וזה תוכל המלכו' כלה והוא אמרו ביום ההוא יגן יי' וישי
 ירושלים כי מפני שהם המלמה מהאומות עתידה להיות
 סוף לירושלים לכן יעד שגן יי' בעד יושבי וואמנם אמרו
 והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדור פירשו המפרשי' שהכל
 שבהם יהיה כדור שהיה גבור מיל ואם מלמה ובית דוד
 ר"ל מלך המשיח עד שמועו כל בית דוד שזמר על אמו הנה
 הוא יהיה בלתי וכן פירשו והפירו' אלי את אשר דקרו שאם
 ידמן שדקרו אחד מהם במלמה אף שיהיה הדיוט שבהם
 שאז עליו עיניהם למרום ויספרו עליו הכנה כמו שיספור
 אדם על בנו יסדו שאין לו עוד ושאר הפסוקים כלם פירשו
 על זה דרך דומה טוב לפירו' כפי דרך חז"ל על משיח בן
 יוסף שהוא יהיה ראש וגר הנבא בעם ה' כראשונה וימות
 באומה המלמה העומה ויבא הכניא שלא תהיה מיתתו על
 סוף כי הנה אומה הנכשל בהם ביום ההוא ויהי האלמו' כדור
 שהיה אף ירא את ה' במכותיו חסן מאד ומפני שזכר בזה
 שלמות משיח בן יוסף וזכר מיד שלמות משיח בן דוד שימלך
 אחריהם יהיה יותר ויותר ממשיח בן יוסף ועל זה אמר ובית
 דוד כאלהים כמלך ה' לפניהם ר"ל שיהא ויבא לפני יראל
 כמלאך האלהים לשמור אותם ואמנם אמרו והיה כיום ההוא
 אבקש להזמיר את כל הגוים ענינו שפאר ימות משיח בן
 יוסף במלמה יבנה אף השם וקבצתו להשמיד את כל הגוים
 הנבאים על ירושלים כי מפני הרגיעת השלם שהוא יבנה עולם
 ויעבטו יעד הכניא שיספור השם על בית דוד שהוא המלך
 המשיח בן דוד ועל יושבי ירושלים כיום מן ותמכוס כלומר
 שיתן כלבם להטלל ולהתחנן לפניו וישאו עיניהם למרום
 בברכה על אותו משיח שדקרו האויבי' יאמרו לפני ית'
 חוס אפיו משיח ה' כלכד בשמיותו אשר אמרו כגלו כחיה
 שגוים והוא אמרו והביטו אלי את אשר דקרו כלומר על אותו
 אשר דקרו הוי"ב ויספרו עליו ומספר מר כמספר על היסוד
 ובהמר על הבכור ר"ל כמו המספר שעושה האדם על בנו
 יסוד שמת וכמו המרידו שקח אל על מות בנו ככורו שהוא
 יותר בלתי אכלו ועם היות שהיה המשיח הוא מסבט אפריס
 שהיה משבט יוסף הנה גדל המספר בירושלים כמספר
 הדרימון שהיה מספר גדול ידוע אכלם ויזכר הדגם במספר
 אחזכר בר עמרי דקטל יתיה הדרימון בר עברימון וכמספר
 יאשיהו בר אמון דקטלה פדעה מריא בבקעת מגידו וגם
 בכל ארץ ישראל יספרו עליו משפחות משפחות וזכר ראשונה
 בית דוד להודיע שלא הייתה ביניהם קבאה כי אם אהב' עבומה
 ולכן בית דוד ויושבי ירושלים יגדלו המספר על משיח בן יוסף
 וכן זכר משפחת נתן ומשפחת השמעוני כי ראה הכניא בכנאותו
 זכרון המשפחה הגדול שהיו בזמן ההוא וגם זה שאלמו' כנאותו
 שראה הפירו' הזה ואפ' שכוון לאשר טע' בו והוא יתן מערכי'
 ושמעי הוא השמעוני אולי ראה אז הכניא שאנשי אותם שלשת
 הסבטים ר"ל יהודה ושמעון וזלוי ואשר הם יהיו בעמי יהודה
 ולכן זכר אותם בפירו' ועל הארץ השבעים בכלל אמר כל
 המשפחות הנאמרות וגו' ואמר שיספרו האנשים בעמי עבמם
 לפי שאן מספר האנשי' כמספ' הגש' שהם בעמם המקובלי'
 אפוא לפניהם יהיה כל המספר הזה על כנת המזבח ומזבח

הבאי' על הארץ כי יבכו בני ישראל ויספרו על נתיבם שגלו
 האויבים בכבש את הארץ ויהיה ענין הפרשה שהיו אנשי
 אותו דור דקיקים וטובים עד שהכבש והקוטף שבהם יהיה
 כדור ולפי שהם ימותו במלמה לכן יתפללו בית דוד ויושבי
 ירושלים ויתמכרו לאלהים שינילם ויבכו ויספרו על מתיבתם
 כי המספר ההוא ג"כ יהיה מכלל התמכוסים ואמנם אמרו
 ביום ההוא יהיה מקור כפתח לבית דוד ויושבי ירושלים
 ולכנה פירשוהו המפרשי' כמשמעו וכן הוא דעת חז"ל שרומן
 לזה שיבאו מים חיים מירושל' ויהיה מקורו כפי' דוד ובארמון
 מלך המשיח ואז לא יבטרו לבנות חוץ מהעיר להטלל למי
 קטאת שברי' מים חיים או לכנה זכה שברכה מים חיים
 לפי שלא יתיה כמו שהיה בימים הראשונים שלא היה מים חיים
 בחוץ לירושלים ויותר כיוון ומתיבת מה שפרגס יוכתן בעדכא
 ההיא היא אולפן או ית' גל' כמבוען דמין לבית דוד שהיה
 ענין המים כמו לתורה ולאמוכות השלמות שיבא מבית דוד
 ומירושלים וכמ"ס כי מכון תנא תורה וזכר ה' מירושלים
 וכפי זה נראה לי לפרש לקטאת ולכנה שיהיה הלמד' שמשא'
 בלאון תמורה וכבר זכרו המדקדקים השמוש הזה ללמד'
 והביאו מזה ויהי להם הלכה לאכן והפיר' היה להם לחמר
 באלו אמר שבמקום שהיה ירושלים לקטאת ולכנה כדבר
 העמא בעולם כמ"ס טעא טעא ירושלים על כן לכנה היתה
 ירושלים לכנה בניהם תהיה בזמן תשועתה מקור חיים
 חיים כפתח לטהר את העולם כלו בתורתה ולאמוכותיה לפי
 שכיום ההוא אמר השם שיכרית את שמות העבדים מן הארץ
 ולא אמר זה על ישראל כי אם על האומות לכן שהאלילים כרות
 יכרתון ויעלזו אל הכר' ללמד תורה ולאמוכות כדקיות וזוה
 האופן שהיה ירושלים מקור כפתח שכל משיח דעתו ראת ה'
 לכל בני עולם ואמנם או וגם את הכניאים ואת רות העומא'
 אעביר מן הארץ ושאר הפסוקים שאמר בעמי הכניאים
 המפרשי' פירשו אותם שיעביר הקב"ה מן הארץ כניאי' השקר
 שהיו במקד' ראשון ואת רות הטומאה שהיא זכר הכע' ופירש'
 ביום ההוא יבאו הכניאים עליהם ג"כ וגלמנן בהם פירשו
 לאמנן יבאם שהו' כניאי' כי אמר לא כניאי' אף עובר אדם'
 או רועה מקנה ושאר אמרו כי אדם הקניי' מעבדי' שהקניי'
 הוא מלאון מקנה ושאלת מה המכות שהן בין ידך ענינו
 מוכה שאיך ואמך הכין מפני שהיה מתכבד והוא משיב
 אינו כן אכל הוכתי בית מאהבי שהם המלמד' אופי לעבוד'
 האדם ולפי שלא הייתי חפצק כראוי קבצני פגעוני ופירשו
 מרכ עזרי על רועי ועל גבר עשיתי אם על עשו' שהסקירו
 חכ"ה על נאכני בגלות והוא דעת רב' ואם על כל מלך ממלכי'
 הגוים שהוא רועה את עמו לרע' הראש' והפירוש הזה
 כלו יא' חסן מדעת מאד אם הנטואה הוה היא לעמיד לבא
 לפי שאמר שבערה ירושלים ובסתלקה מוכה השכינה לא
 התפארה אותה מהאומות שהיו בה כניאים ועל מה א"כ אמר
 יבואו הכניאים ולא יבואו עוד אדרת' שער ואך ככא זכריה
 בזמן ההוא בישול הכניאים שאינם בעולם אפ' אם קודם
 הגולה ומה לנו עם כניאי' מקדש ראשון שכבר ספו חמו מן
 בלתי' זה כשה' ג"כ כי איך יכסאו כניאי' השקר המפוסקט

יג ב ג ד ה ו ז ח ט י יב יג יד טו טז יז יח יט

משמיע ישועה

וגלוי לעין כל ואיך יאמר מי שהוא כביא מסורסם שהו' עובד
 אדמה ורועי באן ופי' הקב"ה הוא זר מאד גם אחר הוכתי בית
 מאהבי קצה מאד כי למה לא אחר אשר הבונו מאהבי וזכות
 רועי וגבר עמיתו לא על עשן ולא על חלק אחר ומפני זה
 בראה לי שלא אמרתי כי אם על כמות הדורש' שבאומת אדום
 שהם אומרים שחול עליהם בעת עבודתם רוח הקדש וכבר
 ידעת הנביא הוא מגזרת ריב שפטים גם בני שמעאל כמאמ'ם
 היום אכתיס מתקדשים ומטהרים מתבודדי' ואומרים שמדבר
 הסי' עמהם ועמיתם בעצמם פנע ומכורה ומה עכ"ל לסגף
 גופם להוריד השפע על אן ולא אחרי אירי אכתי' את שמות
 העבדי' מן הארץ אחר וגם את הנביאים וגם את רוח העומאה
 איבני' מן הארץ שקרא כב' אים כמות הדורשים האומר 'האל'
 עליה רוח הקדש בעת דרשות וגם על השמעלים המתכבאים
 ויתגודרו כמשפטם על כלם אמ' שלעתיד לבא כמו שיתבטלו
 העבדי' מן העולם כך יתבטלו כל הפגולים הלא מבין האומות
 עד שכאש' יבא אים מהם וידרוש כדרכו אביו ואמו הקדושים
 איו' יאמרו לא תחיה ודקרוהו באמרם שקר דכתיב בשם "ר"ל
 כל מה שהיית דורש מהאמונו והרעות האלויות הם שקר וכזב
 והענין שיהיה האמת האלו' כ"כ כלב כבי' אדם שלא יחמלו על
 בניהם כשידברו בשם אלהים אמרים והם יוקיפו הם וימיתם
 על זה באמרם שקר דכתיב בשם "וכנגד קדו' השמעלים
 ופירושה אמר יבוסו הנביאים אים ממינו' בהכבא איתו ולא
 ילכשו עוד אדרת' שער כי ענינם כלו הוא שהם מתבודדים
 ויודעים העתידות כנביאים אמנם כוונן הוא לא ילכשו עוד
 אדרת' שער בסגוף גופם למען כחש שכל' תתפרסם אמת
 אמונת' הסי' שהם יבוסו מדבריהם ומעשהם ולכן כל אדם וא'
 מהם יאמר לא כביא אכתי' כלום להכחיש את גופם ולקטנו כי
 תכלית המאנועים הלא כלו שיהיו כפוש' ורזים להורות שענו
 בכום כפסם ומתלסם א מיקס תשוב אדם הקבני מעבורי אים
 עובר אדמ' אכתי' והנכון בעי' שהוא יוכל להכחיש שהיה כביא
 כי איך יכחיש הדבר שהיה מסורסם וגלוי לכל אכל' יאמר איני
 רוצה להיות עוד כביא שאז' ודבר כזב הוא אכל' איהו עובד
 אדמ' ואי' למה סי' כביא עד כה הנה הוא לפי אדל' הקבני
 ולקדתי הקבין הנה מעבורי ואני מתחרט ממנו וכאשר ישאוהו
 ויאמרו איו' מה המכות הלא בין ידך שהן מודות שאתה מכה
 עמך כדרך הפרושים המתגודדי' הוא ישיב אשר הוכתי בית
 מאהבי ורמז בזה לבתי האלילים שהם עובד' שם הסי' המקבל
 ה סוכין הם וקרא אותם האלוהות מאהבי כי כן קרא אותם
 הושע אלכתי' אחרי מאהבי וזה כלו כאל' מפרסם גבונו ומגלה
 מרפתו בקהל לחיותו מתחרט ממנו ואמנם או' מרע עורי על
 רועי ועל גבר עמיתי יש לי לפדשו באשר מנ' פני' הסי' כפי
 דרך המפרשים שפירשו כי אדם הקבני מעבורי מגזרת מקנה
 שכל' אמאותם הנב' אים והפרושי' יעשה עמנו רועה ולכ"ל
 בגדרו מרע עורי על רועי ר"ל עמו הרועה הזה שבראשו היה
 אומר שהוא היה גבר עמיתי קרוב אל' ודבק בי ועתה קורא
 עמנו רועה מרע יהיה עליו באופן שתפסוניה הנאן שהוא היה
 רועה כוונן קדושו וכבואתו ופירושו והפסוק און' והשיבותי
 ידי על הנוערי' שאינו' ש פורשו כפי זה הדרך על כוונתי אדו'
 למלמטה

שדורשים להם אמונתם וכזביהם והם עצמם נקראים אכלם
 בעיניהם להורות על עבותותם ושפלותם כי מפני שלא חסאו
 והתעללו את הרבי' בלימודם ודרכותיהם אמ' השם ישיב ידי
 ומכותיו עליה' והאופן הב' הוא שאם רועי על כביא השמעל'
 שאומר' שאלמו השם בעולם לרעות את בני האדם כלם שהם
 באנו והאמר גבר עמיתי על ישיע הנכרי שפני מחשבת בני
 אדום הוא היה בן האל ענט מעמנו ולכן קראו גבר עמיתי
 כפי דכתיבם וכנה את אומת אדום בשם משחם שאמרנו בו
 שהיה גבר עמיתו של הב' וכן כנה את אומת שמעאל בשם
 כביאם הרועה אותם ולפי שפלת בני שמעאל לא תהיה
 במלמטה העתידה כ"כ עבודה כמפלת בני אדום לפי
 שמה שמעאלים ימלטו רבים כיון שאמר ולאמתי מהם פליטים
 אל הגוים אבל מבני אדום אחר עובדיה ולא יהיה שרד לבית
 עשו כי "דבר לכן אחר כנגד אומת שמעאל הק' את הרועה
 ותפסוניה הנאן וכנגד בני אדום שהמעטו את ישראל אחר
 והשיבותי ידי על הנועריים ר"ל הממעטם את עמי ועל אל'
 ואלו אמר והיה בכל הארץ באש "פי' שכי' בה יכרתו ויגועו
 כלומר שכלל האומות אשר בכל הארץ שני שלישים מהם
 יכרתו ויגועו במלמטה ובדבר והשליש ר"ל החלק השלישי
 מהם יותר בה ויראה שרוב הכתבים והגוים יהיו מבני אדו'
 ורוב הנשאר' מבני שמעאל כפי מה שזכר דכתיב אשר הנביאי'
 וזכר שאותו החלק השלישי הנשאר יבכהו ויכרסו השם
 בנרות ועבדים להסיר מקדשם האמונו' הכוזבו' שהיו מאמרים
 כמו שזכרנו את הכסף וכופים את הזהב להסיר ממנו כל
 סיג וכל מלודו ואמרי אותו בירוף ובשיבה לקבלו על עצמם
 האמונה האמתית ועליו הוא יקרא בשמי וגו' ר"ל שקראו כלם
 בשם ה' והוא יתעל' יענה אותם בבככות שמים מעל ובכרכות
 תהום רזכות שפת עז שהקב"ה יסבסם לעמו להיותם מעשי
 ידיו וקוראים בשמו והגוי הואו שהקב"ה הוא אלו' ולא
 יעבוד אלוה אחר והאופן הג' מהפירו' הוא שאמר רועי וגבר
 עמיתי על מתי' בן יוסף ולפי שהיה במלמחת האומות כמו
 שאזכר למעלה לכן יסבן השם ברק מכבו על האומות לבקום
 כקמתו ועל זה אמ' מרע עורי על רועי ועל גבר עמיתי כאו'
 קורא השם את המרע ואת הנקמ' שתעורר על האויבי' כפספת
 משיש בן יוסף שהרגו שהיה רועה כאן השם והיה כפי בדתו
 ואלמוותו גבר עמיתו וכיון שהאומות הרגו את הרועה תבא
 מרע ה' ותכה את הרועה ר"ל כל רועה ורועה מהאומות
 ומלכיהם כי על הרגת רועה ישראל ירגו כל רועה
 מאויביהם ותפסוניה הנאן כי כמות הרועים כל העם אשר
 מתתיהם לא תהיה להם יקומה ואמרו והשיבותי ידי על
 הנועריים באל להגיד שיד השם ומכמו תבא כעשן וראשוני' על
 האינערים והמזיקים מי כפי מה שעשו לישראל כן תבא
 עליהם כנה וזכותם מפני שהמלמטה הסי' תהיה על אדמת
 הקדש שיעלו שמה הנכריים לכססה ויעלו שמה גם כן שפי
 שמעאל ללקחה להם ולהקדים את הנכריים ממנה ויהיו שמה
 גם כן עדת בני ישראל לרעה שהם שלש כמות מהמונות
 אדום ושמעאל וישראל שמהם ככללים כל גווי הארצות לכן
 אמר והיה בכל הארץ ר"ל בכל ארץ ישראל ששם יתקבנו

לאממה פי שמיס רובה לומר שתי האומות יכרתו ויגונו
ואמר יכרתו על בני ישראל שזכרת ממעלתם שהיה להם
על הארץ והיה ועל בני אדום אמר יגונו שיכלו וימחו כלם
במלחמה ובמגפה והג' יותר במשלה אומות ישראל שלישית
בדרך אל השמים האחרות הם יותר באתר ויכרתו וכבר
דרשו קול' במלמדנו והשלישית יותר בה על ישראל ואמרו
שקראו שלישית אם כבדתי את אבותיהם אכרתם יספק
ועקב ואם להוקם בגאליה הגאולה שלישית ועל ישראל
ענמו אמר והכתי את השלשית באם שהיה רמז לגלו' שהיה
עמיד לבא עליהם ואפשר לפרשו על הכרזת והרעו הענומות
אשר יהיו בזמן קבוץ הגלויות שהם סכלי משם שעליהם
אמר יסוקל וכרותי מכס המורדי והפושעי' ביניהם וכרפתים
ככרופ את הכסף ובמקמים ככסוף את הזהב עד שישל טוב
אל אלהיו וירכשו והיו אמרו הוא יקרא בשמי ואבי אעב' אותו
אמרת עמי הוא והוא יאמר אלהי הנה תבארו בכבוד האל'
ה' עיקרים הא' בקמת האומות העתידה להיות וכמ"ס הנה
אנכי שם את ירושלים סף רעל לכל העמים וגו' ביום ההוא
באם י' אכה כל סוף כשמהון ורוכבו בשגועון והו' העק' הא'
מעיקרי כבואות ישעיהו והכ' משועת ישראל וגאולת כמ"ס
והושיע י' את אלהי יהודה כראשונה והוא העיק' הג' מעיקרי
גבואות ישעיהו והג' שחשוב השכינה והכבואה לרושלים כמ"ס
ביום ההוא יהיה מקור כפתח לבית דוד ואמ' הוא יקרא בשמי
ואבי אעבה וגו' והוא העיקר הא' מעיקרי כבואות ישעיהו והד'
שימלך עליהם מלך מבית דוד כמ"ס ובית דוד כלה' כמלאך
י' לפניהם והוא העיקר הי' מעיקרי כבואות ישעיהו והממתי
שיקבלו האומות כלם אמונת הש' כמ"ס אכרית את שמות
הענבי מן הארץ ולא יזכרו עוד וגו' וגם את הכבוי' וגו' והוא
העיקר ה"ב מעיקרי כבואות ישעיהו וכבר הוכחתי בעיקרים
ההם מכבואות ישעיהו שהיעוד הש' לא יפרשם לא על בית
שני ולא בדרך הנכרים על הכרבים הנזכרים הכבואה הד'
מלאת הנה יום בא לוי' וגו' עד סוף הפרק והאפשרים
אמרו שהכבוא' הזאת היא על מלחמת גוג ומגוג ככבוא' יסוקל
שכבא על זה ג' ואבי ככר הודעתך שכן הוא הא' שזיתין
כאחת אבל אין ענין גוג ומגוג ש בא להלחם על ישראל כמו
שחשוב מפרשינו אבל ענינה מה שזכרתי פעמי' רבות שהקב"ה
יעיר את לב בני אדום לעלות על ירושלים לכסס' ושישתעוררו
גוג ומגוג האוכבי' כירכתי בפון וגם שאר האומות אשר במזר'
לבא עליהם להקרימם ולהדיחם מן הארץ וענ' תהיה ביניהם
המלחמה הענומה ולפי שמים המלחמה הזאת יקראו כפלאו'
הקב"ה וילקם בגוים ההם במרד וכדב' ומן השמים ובאופני'
רכיבם מתחלפים לכ"א הנש' יום בא לה' כי אותו יום המלחמה
יהיה יום ה' הגדול והמור' ואז' ומולק שלך בקרקך אין פיראז
שחלקו הגוים שלל ירושלים כקברה כמו שפרשו המפרשים
אבל הוא יעוד טוב לישראל שהשלל שאללו אותם אומות העולם
במורכבות ירושלים ובגלות ג' יבא יום לה' ואז' יזכו לקמת
מאתם אותו שלל שאללו מהם ולחלקו ביניהם ולכ"א וחולק
שלך בקרקך שבקרבם יתחלק שלל האויבי' וכספי'ם שישאל
יזכו בו וביאלך אף יהיה הדבר הזה באו' ואספתי את כל הגוים

א ירושלים למלחמה שלא אמר זה על גוג ומגוג בלבד כי אש
ג"כ על בני אדום ועל האשורים ובני ישראל ובכלל שתי כחות
המלחמה ומשני שזכר הכבוי' למעלה בכלל ענין אותה מלחמה
ולא זכר אש בה תלכד ירושלים או אף יהיה עב' בה באותם
מלחמה לכן באה לו הכבואה הזאת לבאר באותה מלחמה י'
ערכים שלא כתבארו עד הנה הא' מ"ס וכלכדה העיר שהיא
ירושל' וכספו הבתי' הוא מלשון י' כתי' למשקה יעקב מלשון
בזה ושלל ושיבא מני העיר בגולה ל' שגלו מני העם אשר
בירושלים בשבויים ויוכיאים האויבים מהעיר א' אלהים אבל
יתר העם לא יכרת מן העיר ולא ילך באותה שבי' והנה
הזאת תהיה לכרך וללכך את ישראל וכפי מה שזכרו הכבואות
בני אדום שיעלו ראשון לכבוש ירושלים הם אשר ילכדו העיר
ואספו הבתי' ויסבכו את הנשים וישבו מני העיר וכפי הכרחה
הנה ישאר בעיר יתר העם לא להתמוקם על אויביהם אלא
שיבאו עליהם בני המזרח ובני הצפון ולכן יקדלו בני אדום
מלשבות עוד ויבאו להלחם עם אויביהם או אהא' יעיר את
רוחם להסתפק עם מני הגול' באופן שיתר העם ישארו כעני'
ובהיות בני אדום בהמלחמה הזאת יבא ה' ואלחם בהם כיום
הלחמו ביום קרב והוא מלחמת י' סוף שאמר שם מהה' ה'
ילחם לכם וגומר כן בעת ההיא ילחם השם להם באויביהם
וההודעה הכ' היא לפי שיקרא לירושל' ולמיון קבאה גדול' לכן
תהיה המלחמה' והקמה על פני ירושל' ואז' ועיניו רגלו' ביום
ההוא על הר הזיתים וגו' ורגלו' כבר פי' הרב המורה שהוא
סבותו כלו' שיתראו הם בגבורותיו וכווראותיו וכן תרגמו יועץ
ויגבלי' בגבורותיה לפי שהיה שמה סוף המלחמה והקמה
ולכ"א וכקבע הר הזיתים מחניו מזרחה וימה גיא גדולה מאד
ל' שיכבד הר מחניו לכר מזרח ומניו לכר מערב שהוא ימה
ויהיה גיא גדולה מאד וכן ימש' ויסור מני ההר כפונה ומניו
נגבה והמאמ' הוא אש הוא כפי שאסו וכן ישעיהו אותו הקב"ה
בדרך כס' יהיה פלא גדול שיעתק ההרים אשר העכס באופני'
אבל היותר כסון בעניו הוא שהכור הזה כלו הוא המצוי
והמאכל בו שפתי' שיהיה המלחמה כי להר הזיתים שהיו ל' ל' ל'
אשר בני אדום ומזר' אשר בני ישמעאל הלוחמים או באו ועל
התחלקם מערבה מול מערבה אשר ש' סקע הר הזיתים כלות'
שהיו בכר אשר ממנו הכרבים וכבר אמר הישמעאלים וכבר
ידעת שירושלים הרים סביב לה ובה ות המלחמה בגיא יהיו
כת האויבי' כבר מזר' אשר והכת האמרת המנגדת כבר מזר'
אשר וזהו הזכרון בבקיעת הר הזיתים ושמוש' מני ההר לא
שכר יעקב ממקומו כי לא יהיה בוכך ולא תועלת כנס ההוא
אם היה כפי פשוטי הכתובים לא אם באמר שהאומות כרוב
המוכיבים במלחמה ימושו ההרים לכורך המלחמה לעשותם
מיאזר וכמו ש' תבאר עוד אחרי זה וכעבור שתהיה המלחמה
בגיא אשר וכספת גיא ירי כי יגיע גיא הרים אל אבל ל' ל'
שיכוסו כראות' מכת המרד וההרג והאכרן מהגיא אשר תהיה
בו המלחמה וההריגה אל ההרים אשר סביב לה והנה קראש
הרי לפי שהם סביבות ירושלים שהיא עיר ה' והם ג' הרדיאל'
וביאר למה יכוסו מהג' אל ההרים באו' כי יגיע גיא הרים א'
אבל והוא לרעת' מקרא מקורם כלא יאמר כי יגיע הגיא אל
ההרים

ההרס שלחיות הגוי קרוב להרים יוסף אליהם להצב הם
 לבבם ויהיה אל במקדש ושם כמו אל כגול וכי הכל
 הוא ענין האבלות והקירבה ואמר שיכנסו כמכוסה ובמקוון
 כמו שנסו מפני רעש הארץ שהיה בימי עזיהו שרעשה הארץ
 זיכרו מן תבלעם האדמה וכנוי ונסתם חודר ל' שחל שיכנסו
 מספר האויבים ומפני כבוד מלמיה ובהיותם באותה כרה
 ובוקה יפתח יי' להם את אוזניו הטוב להבילם והוא
 אמרו ובא ה' אלהי וכל קדושים עמך רובה לומר
 שיבא השם וכל קדישי עליוכין בעזרת ירושלם כי כנוי
 עמך חודר לירושלם אמר וכן או לישראל כי יכן אמר ומולק
 שלך בקרקעך ואמרו כל קדושי הוא כמו וכל קדושים ויחסר
 וא"ו התוספת כמו ראובן שמעון לוי והכוב' בלה שמשמ' לחמו
 באויבי' והכרי' העלובים לא יליבו ולא יפעו על אומותיהם
 ויעמדו בגדם ומרון חף יי' שהכרו במשמיהם ויוכחן תרגם
 וכל קדושים עמך כמו עמו סוחר לשי' והעבין אסד ולפי שהיו'
 ההוא יהיה יום כרה ותוספת לאומות ובקמה גדולה
 לישראל ומתוך תוקף כח המלמיה לא ירגשו בשמפת
 הקמה עד סופה לכל' ממשל זה והיה יום ההוא לא יהיה
 אור יקרות וקפאון כל' שלא יהיה אור היום ההוא כהיר הוא
 בשקפים שהוא אור יקרות כמו וירם יקד הולך ולא אור קפאון
 בקפה ועב כדמות השך והנמשל בזה שכוון שבוים המעונן
 לא נברל האור מן השך כן ביום המלמיה ההיא מפני הכנה
 לא ירגשו בשמפת הנקמה מספר האויבי' וכבר ביאר זה באו'
 עוד והיה יום אסד הוא ידוע ליי' לא יום ולא לילה כלו' שניזם
 "הוא יהיה כעני כל אדם כ"כ מהבקה והתמהון שלא
 יהיה אצלם יום גמור ולא לילה גמורה לפי שמשכו הכואות
 בארובות מרוב הכנה והכוכן בעי' שהיעוד הזה הוא כפשוטו
 שהיה היום ההוא כ"כ מעונן שלא יהיה בו אור יקרות והיה
 לא יום ולילה לפי שדרשאו אלוה ממעל בגשם שוטף אז
 גפיתו ורזם ולעפות ומפני כן יהיה היום אפל ומעונן ועליו
 יתפע עליו כהרה וההודעה הג' היא או' והיה לעת ערב יהיה
 אור כל' שלעת הערב והשך והוא משל לתוקף הכנה או'
 יהיה אור ההבלה האלהית שיבא יי' וכלשם בגוים והעבין כלו'
 שבהיותם בתכלית הכנה עליהם זרם יי' בגאולתו והעם
 ההולכים בהשך השביה ההיא יראו אור גדול ואמנם אף
 יהיה זה השכל זרם עליו שבו אדם ילכו העיר ירושלם
 וכסו הבתי' והנשים ששכבה ויבא מני העיר בגולה וכשיבא
 בני יקמאל עליהם ומנימום יתנוס לטכס ימלעו בני ישראל
 מידיהם זילמו בשוהיה וישארו בני מורין והוא אור יי' אצד
 ירם עליהם גם אצד לפתחו על פי פשוטו שלעת הערב
 ביום ההו' תמדת אור כהיר והוא בהשך הטבעי שלעת הערב
 תמיל השכה ואז יהיה הדבר בהשך כדרך כס' בהשלים
 הקב"ה מלמיתו זרם על הארץ שמש דקה ומכפת בככסיה
 וההודעה הג' היא או' והיה ביום ההו' מים סיים מירושלם
 וגו' והיעוד הזה כבר בא בכואות יוא' ש' ומעין מבית יי' יבא
 וג' בדברי יוסקל והנה מים מפכים וכאמר שם והיה לבמל
 גדול ובדברי הכביא הזה וכי' ענמו ביום ההוא יהיה מקור
 צפת לבית דוד זלונש ירושל' והיעוד הזה כלו' אס יפור כפי'

האומר יהיה ענינו שמון אמרין תבא תורה ודבר יי' מירושלם
 כן כד' אה יברא יי' שנקבד ירושלם שלא היו מים מים מעולם
 הנה בזמן הגאולה יבאו מים סיים מירושלם כדרך כס' ומעין
 מבית יי' כל' כי שם יהיה מקור ועין המים ההם והיו המים
 המתוקים כמו המים העליונים שכלם יבאו מירושלם ולכל' אל
 חכים אל הים הקדמוני ההוא הים המזרחי ומניי אל הים
 האמרון ההוא ים המערבי והיו מימי' בארבים עד שבקץ
 ובחורף יהיה כי עס היות שמי הקץ הם מים יי' ויבשו ומי
 החורף הם קרים וקפאים ומפני שמי הסכות האלה יחסרו
 הנכרות הנה המים הובאים מירושלם לא יחסרו ולא יעדרו
 באחד מהזמנים ההם ואם יפוצה היעוד הזה על דרך האפל
 יהיה ענינו שיבא מירושלם למוד האומות הזרות והאמנה
 להשת כל בני עולם וסם המלאים למים ולכל' אל כל
 הים הקדמוני ואל הים האמרון וידוע שכל המלאים הולכים
 אל הים אבל זה ירמוז שמציון תבא תורה לכל האומות המזרח
 ומערב וההודעה הזו שקבלו האומות כלם אומות יי' הו'
 ואלהותו כי כראות הגו' הבאים על ירושל' מעשה יי' כי כודא
 הוא אשר יעשה עמו ומסוריו יכירו וידעו כי הוא המולך
 על כל הארץ כל' שלא תפוסה מלכותו בלבד על ישראל כי
 ג"כ על כל הארץ ועל כל גוים ולפי שזעמים בלב יחזקו
 לעבדו שסם אסד לכן יהיה יי' אס' בענין העבודה שלא יעבדו
 בלתי ליי' לבדו והיה שמו אסד שסם אלהים אמרים לא יזכרו
 ולא ישמע על פיהם והראשית כסם שמו אסד רזי' לשם
 המפורסם שהוא שמו המיוחד שלא ישתק בו אסד וההודעה
 הו' הוא אף יעוד יסוב כל הארץ בערבה וזו' והיעוד הזה אס'
 ג"כ שיפוצה על פי פשוטו שגם היות ירושלם הרים סביב לה
 הנה אז תהיה כל הארץ מיסור בערבה ומימו ההרים אולי
 שהאומות כפי רכוס ישימו ההרים למיזור לפי שיתרכו לו
 לעבין המלמיה כדי שתבא כמי' או' שיהיה הדבר כדרך כס'
 שיעשה השם לכבוד ירושלם וכאשר ההרים אצד סביבותיה
 יהיו כמקום וכמס' יראה גבהות ירושלם על כל הארץ וכמס'
 ישעיהו יהיה הר בית יי' כסון כראש ההר' וכאז יגבעות זל' א'
 כאן יקוב כל הארץ בערב' רובה לומר' שימור להיות כל הארץ
 וההרים אצד סביב ירושלם בערבה שהיא ארץ מיסור ומבול
 לרמון כי משם יל המיזור לבר דרום ונגב ירושלם ובה
 האופן תחם ותשכ תפתיה עיר ירושלם ותהיה גבוהה על כל
 הארץ ועס היות שתשכ תפתיה וכמקום' הנה תתרכב ותאקד
 מאד ועי' לשער בנימן עד מקום שער הראשון עד שער
 הפני' ומתגדל מנכאל עד יקבי המלך שהיקבים ההם היו מן
 לירושלם וכבר זכר ירמיהו הנביא התרפפות ירושלם זה זרם
 וכבר שער הסנה ויגדל מנכאל ואצד לומר עוד שהיעוד הזה
 הוא ג"כ כדרך משל שההרים אצד סביב לירושלם היו שכמות
 הרעים בכל ומכרים אשור וכו' עמון ומנאב ואזר המלכות
 אמנם לעתיד לבא ישמו סוף מן הארץ ובמסו ההרים הרעים
 ההם וראמה ירושלם וישעה תפתיה כלו' שתהיה בשלום ולא
 תפחד מהם ועל זה אמר יסבו בה ומרס לא יהיה עוד וישכה
 ירושלם לבטח כל' שלא תבא עוד למורכן וגלות ככראשונה
 זאול' שלה. כיון ד' ע"ש באמרו ירושלם הרים סביב לה יי'

סביב

פסיכ לעמו ר"ל ששם היות לירושלם הרים סביב לה שהם
 האויב' הנכרם אותה הנה היא הוא יהיה סביב לעמו להגבילו
 מירדס והזדעקתו' באו' וזאת תהיה המגפה אשר יגוף' ו'
 וגו' ר"ל שכל הגוים אשר יבאו לכבש על ירושלם שהם הנכרי'
 בני אדום וגם מיתר העמים הבאים להלחם בהם תהיה בהם
 מגפת השם כאופן כפלא והו' המק' כשרו והו' עימך על רגליו
 ר"ל שיפלו אנביהם ויקפסו כרזין כמרך צוכים על מטוס
 בהיותם הולכים על רגליהם שלא יוכלו לראות ולא לדבר
 ולאכול מתוך מולי וכן ימקו עיניהם כמוריהם ולא יראו מתוך
 בפי' ומלבד זה תהיה מהומת י"רבה בהם שלא יכיר האדם
 את אוהבו מאויבו ולכן כאשר ימזיק אדם בית רעהו לעורו
 ולקטרו ימסכהו כלאו' אויבו ויאלץ ידו להכותו והו' אמרו
 ועלתה ידו על יד רעהו וכבר נבא ישעיהו על המכות האלה
 אשר יבאו על דרך הפלא בגו' ההם באמרו ושמתי בהם ארז
 ושלמתי מהם פלטים ואין ספק שאמרו' האל אשר יסיה בהם
 ולכל בני ישראל יהיה אויב יב' או כל האומות לשיכרו וירעו כי
 יד' עשקה זאת ואז' ידבר טבעו ולא מקרי ולכן יאמרו
 אבוקה מפני' אכאל' כי י' בלחם להם יומפני זה יבאו לקבל
 אמונת אלהותו' את והזדעקתו' המ' באמרו וגם יהודה תלחם
 בירושלם ואין פירושו שכי יהודה יבאו עם הגוים להלח' על
 ירושלם כמו שפירשו המפרשים אבל ענינו שגם בני יהודה
 היושבים בירושלם ילחמו עם הנכרי' כי בראותם בני ישעיהו
 מוכים והורגים כבני אדום' יבאו הם ג"כ מירושלם וילחמו בהם
 או שתהיה ב"ת בירושלם' כמו עם כלאו' אמר וגם יהוד' וירושלם
 תלח' ואמרו ואסוף מיל כל הגו' סביב עמכו ויקרן ויקרן
 לירושלם ע"י בני יהודה אכר מיל כל הגו' ה'אומות' לאו' זהב
 וכסף ובגדים לבוב מאד והו' מה שזכר למעלה ותי'ק' שלך
 בקרבך כי ימרימו האומות לו לאו' וישלל' כללם כי רב הו'
 לשרא' הנשאר בקרבך הארץ ומפני שזכר' שישללו ויבאו מיל כל
 הגוים ופרטו בזה זהב וכסף ובגדים הונדך לית סנה למה
 לא ישללו ג"כ הסוס הפרד הגמל והחמור וכל בהמה אשר
 יהיה במחנות ההמה ולכן אייר שתהיה בהמות ג"כ המגפה
 אשר תהיה באויבים ולכן לא יקמום בשלל וכבדו ומהו תרע
 למה לא סוף הפסוק הו' מגפת הסוס והשתמות למגפת
 העמים ש' כר למעלה ההו' לפי שזכר' כאן לשבדילו מעבין
 השלל הבהו והזדעקתו' הו' באו' והו' כל הכותר מכל הגוים
 וגו' ר"ל שאותם הגוים אשר יאמרו מהלח' זה הו' ישובו אל
 השם בכל לבב' כי מתוך הפלאו' אשר יבאו יכירו וירעו שהו'
 מלך על כל הארץ ולכן יעלו מדי שנה בשנה לירושלם מקום
 המשפט והפלאו' שראו' להשתמות לית'ק' ו' בבאות כמה סבות
 לפי שבאותו זמן תהי' אות' מלחמ' והעם אשר לא יעלה לירושלם'
 מכל משפחות' הארץ להשתמות למלך' ו' בבאות יהיה עבש
 שלא עליהם יהיה הגשם כלומר שלא יד' מטר בארצם והיה
 מיוחד אליהם העוש' הו' לפי שבמג' נדונים על המים גם
 שהמטר הוא אות על השבט' העל' וכ' והנה כאן הו' שכינת
 הש' בענינו הו' הגשמי' בא' בהשגחתו על ארצו ולא עשה כן
 לכל גו' שהו' גשמיים כפי הסדור הטבעי' וכמ"ס רמז לזה
 הקוץ מטר על פני ארץ ואולם מים על פני חובות שעל פני

ארץ שהיא ארץ ישראל הו' הקב"ה כפי השגחתו בנות מטר
 אומנם על פני חובות שהם שאר העמים היה אולם להם מטר
 ע"י אשעיהו ולכן אמר בהם ואולם מים לא בנות אומנם בנות
 הגאולה שהיו כלם עם י' בקבלת' אמונתו יהו' גשמיים ע"י
 השגחה' הפרטית ולכן תלה עבין הגשם שלהם בעולתם לאו'
 בירושלם להשתמות ולבוא ל' בבאות ולפי שהמכריים אינם
 בריכי' למטר לפי שכל לוק עולה ומשקה את ארצם לכ"א ואם
 מתשפות מכרי' לא תעלה ולא באה ולא עליה תהיה המגפה
 וגו' ופירשו כפי המפרשים שאם משפחת מכריים לא תעלה
 ולא באה ולא עליהם כלומר לא עליהם יהיה הגשם אכר
 לפי שאם הם רגילים ש'רד עליהם מטר במכריים הנה אז תהיה
 עליהם המגפה אשר יגוף השם את כל הגוים ר"ל אשר נבאו'
 על ירושלם כמ"ס למעלה המק' כשרו' והנה תהיה המגפה
 הזאת למכרי' בעבור אשר לא יעלו לחוב את מג הסכות ופירשו
 זאת תהיה משאת מכרי' ומשאת כל הגו' היא שלא ירד עליהם
 המטר כמו שזכר' והיה פי' משאת עובש כל' עובש השפלות
 וכן כי לא שלם עון האמורי עד הנה ולפי דעת' יוסף בכתי'
 עיקר הפי' הזה ולכן כ"ל שיהי' ככון לפי שמשפטי' שהקב"ה ילחם
 באומות האויבים באותו זמן בשני אופנים הא' במגפה אשר
 יגוף אותם והב' ביה שימטר עליהם מן השמים אש וגפרית
 ורוח זעפופת כמו שא' ביוזקאל על זה וכשפטי' אתו כדבר
 וברם וגשם שופק לכן גזרה שכתו' שכל הגוים אשר לא יעלו
 להשתמות לפני בירושלם מדי' שנה בשנה בנות מהש' שהיתה
 בו המלחמה הו' את מג הסכות יעבשו בש' ההכות הקו'
 ר"ל מהמגפה לזכרון המגפה שהיתה ביום המלחמה ולהעדרם
 הגשם לזכרון הגשם המזיק שירד עליהם בה ולכ"א אשר
 לא יעלה משאת משפחות הארץ שלא עליהם יהיה הגשם ואמרו
 ולא על הם באה מושפך על העבין הראשון מהמגפה שזכר'
 ליעלה כלאו' אמר ומלבד המגפה עוד לא יהיה עליהם הגשם
 אומנם אם משפחת מכריים לא תעלה ולא באה עם היות שלא
 יוספו הם להעדר הגשם האל לא תפא' המכה האחרת יראו'
 המגפ' לכא' עליהם והיה א"כ אמרו ולא עליהם תהיה המגפה
 כאשר בתמיהה כאלו אמר וכ' הלא תהיה עליהם המגפה
 אשר יגוף' את כל הגוים שלא יעלו לחוב את מג הסכות כל
 באות תהיה עליהם לפי שזאת תהיה משאת מכרי' ומשאת כל
 הגוים אשר לא יעלו לחוב את מג הסכות ר"ל המגפה שת' ה'
 משאת כוללת' ומשאת לכל האומות מ'כד העדר הגשם
 ו' הזדעקתו' יהי' א' באו' ביום ההו' יהיה כל מכלו' הם ס' קד'
 ל' ופירשו אנלי' שתהי' הקדושה והכבדת' האומות כל כך
 לפני השם שלא לזכר האכזים בפניהם יקר'ו כשם ה' אקל'
 גם על מבלות' הסוס שהם הקשקשים שגול' כבוארי' האושים
 בעולתם לירושלם לחוב את מג הסכות קדש ל' להגיד
 שהם מהחוגגים העולים בית' י' כי יהיה זה בעיניהם לכבוד
 ולתפארת' ושהיו כ"כ העולים שמה עד שהיו הסכות בבית
 י' רבים מאד כמזוקי' לפני המזבח אזרקים בהם את הדם
 כי להיות לאומי' רבים באים לחוב את מג הסכות' וכמו הובט'
 והסירות בבית המקדש ולפי שלא יספיקו להם הסירות שבבית
 המקדש תהיה כל ירושלם למקדש ולכן כל מיר בירושלם

וכי יהודה

משמיע יצועה

וכל אלה וסבה ראשונה צעול אצל אינו משגיח ואינו עושה
 חסד משפט ונדקק באיך ולכן לא אמרו איה האלה אלה איה
 לאי המשפט לפי שעבין המשפט וההשגחה היו ממשיים
 לא מביאות סבה ראשונה ולכן היו אומרים איה לאי המשפט
 כי מלת איה באמר על מה שזכרו כמו ויבוע אדם וזו ואמר
 אמרו הכי שולם מלאך ופנה דרך לפני וגו' הוא משוואת הש"י
 על דבריהם כלומר אם תקראו משפט המשפט בעולם הזה
 הנה יגיע זמן שכל ולא תמסכו בו וזוהו הודיעם ששלט
 מלאכו לבער את הרשעים והוא ופנה דרך לפני שיעשה באופן
 שיכירו וידעו כל יושבי עמל שהיו דרך ה' ופתחו יבא מלי
 היכלו הארון אשר אתם מקבלי כל הארון אשר את מקבלי
 לאי המשפט פתחו כאלה תמסכו יבא והעבין שגניע השגחה
 ומשפטו ומלאך הכבית שהוא הבוקס בקם כבית ומעש את
 הרשעים העוברי על כתי התור אשר אתם מקבלי ומקבלי
 משפטו הנה כה את ה' כבאות ואמ' הנה כה שהיא עבר במקו'
 עמיד וכל אמר הנה יבא ויגיע זמן כוונתו והו' בקבוץ הגל ו'
 ש תמו סמא' מן הארץ וכל עולה קפנה פיה אכל מן מכלכל
 את יום כוונתו ר"ל מן יסכול את יום כוונתו ומי העוה כה' ארומ
 שאז יכנו הכרות והוא יבא מן הארץ את הקבצים מן הכסף
 כן יכלו הרשעים מן הטובים ויכלו הרשעים אשרו הטובים
 והישרים בלתיים וכן הוא יהיה כבורית המכבד את הנגד
 שיעביר ממנו כל בשר וכל טומא' כך הוא יעבר את הרשעה
 מן הארץ ואמרן וישב מן הארץ ומתוך כסף יבא יבא יבא
 את הארומות ישב כשופט לנגד ולעזר את הכסף שהוא מלא
 לישראל וגם כפרע לבני לוי שסם כהני ה' יעזר ויזקק אותם
 ומפשיהם כוהן וככסף המזקק באופן שמש ואלך יהיו
 מגישי מנחה לה' בנדקק כלומר באופן ראוי ונדקק כמו
 שהיו כהני הדור ההוא שסם היו אשמי כפעל העבודת כמ"ס
 למעלה ועתה איכס המנוה הוא הכהני ואמ' מידכם היתה
 זאת היא משם טבית אמנם בזמן ההוא לא היה כן אלא
 שרפרו ויתברכו ויתלככו כהני ה' וכביאו כשירותם ועבודתם
 ואז תערכ לה' מנחת יהודה וירושלם כימי עולם וכאשם וגו'
 ר"ל כשכנה שלמה את הבית וזכר יהודה וירושלם כלכל כי
 הם בית המקדש מקום המשם ושלא תהיה קדוש בית המקדש
 יהודה וירושלם משגלי המשם ושלא תהיה קדוש בית המקדש
 העת דה כמו שהיה בבית שני מסבו בו ה' דברי המקודשים
 כי הנה בגאולה העתידה תהיה קדושת בית ה' כימי עולם
 וכשנים קדמוניות ואיכס מהו המלאך הזה אשר שלם המשם
 לעשות משפט ונדקק באיך שעליו אמר ומי מכלכל את יום
 כוונתו וישב מן הארץ וגו' הנה המשפט אמרו מלך המשם
 כי מלאך ה' נבחרו כ' עשו ונדקקו ולפי ששעני אומרו הדור
 ה' וזו יבא איה לאי המשפט כל ה' המשם בו לכן אמר בא
 יבא המשפט ואיכס תבעתו בו כי מסבי שתהיה ביאת המשפט
 ועת הגאולה מגיעים בהמשך הדעת לפי שלא ידע אדם ומנו
 לכל ופתחו יבא ואיכס לפני לפני טלח מלכא על תמי'
 המשיים שיעשה המשם ושלם לפניו אליהו הכהני כמו שתבאר
 אמר זה ושאמ' ופתחו יבא היכלו הארון אשר אתם מקבלי
 על מלך המשם שבה יעדס בכ' עליאות סמיית המשיים וקבוצ

ויהודה יהיה קדם לבטל בהם וכפי שלמים וכאכאו הגוים
 הסוגנים יקמו מהם ובטלו בהם ולא יהיה כבעמי עוד בבית
 ה' שפירושו סוחר משכון כבעמיה והעבין שהיה המתברכי'
 בעם כל לא יטרכו לסומרים שמתכו בבית ה' הדברים
 וה' יוסף קמתי פירשו על הנכעונים שלא יהיו קוטבי עמי'
 וזוהי מים לבית המקדש לפי שמגדולי הגוי' יתנדכו לעבוד
 את ההכני' ובעל זה ה' אשעיהו וגם מהם אקח לכהני' ללוי'
 ר"ל שיקח מהם לעבוד את הלויים ואת ההכני' בבית המקדש
 הנה התכירו כבואה האת ועיקרי הא' אקמ' האומות כמ"ס
 הנה וס כל לה' וגו' ואמ' וזאת יהיה ה' ה' אש' יבוא ה' וגו'
 והו העיקר הא' מעיקרי כבואת ישעיהו הכ' תפועת ישראל
 וגאולת' וכי' ויהי לעת יום אור והוא העיקר הג' מעיקרי
 כבואות ישעיהו הג' שדורה הגאולה העתידה לגאולת מנרים
 וכמ"ס ויבא ה' וכללם בגוים ההם כיום ולמנו כיום קרב
 והוא העיקר ה' מעיקרי כבואות ישעיהו ה' שיש עת קבוע
 לגאולה דוע וכנו לפי ו' וכמ"ס וה' ה' ו' אהד הוא יוד'
 לה' והוא העיקר השני מעיקרי כבואות ישעיהו ה' מירושלם
 השכיפה והכני' לישראל ומכיון תנא תורה ודבר ה' מירושלם
 וכמ"ס יבאו מים מים מירושלם וגו' והוא העיקר הח' מעיקרי
 כבואות ישעיהו השני שלא יסונו עוד לגלות וכמ"ס וישבו בה
 וקדם לא יהיה עוד ויסבה ירושלם לבטח והוא העיקר הי'
 מעיקרי כבואות ישעיהו ה' שכלו האומות אמונת הש' כמ"ס
 וה' ה' למלך על כל הארץ כיום והוא יהיה ה' אהד ושמו
 אה' והוא העיקר הי"ב מעיקרי כבואות ישעיהו וככר הוכמתי
 כעיקרים ההם מכבואות ישעיהו שהיעודי' לא לא בתקיימו
 בבית שני וזאי אפשר לפרסם כדרך הכנרים בדכני' הרומני'
 כי אם כפי פשוטם ולכן יומייב יתקיימו לימות המשיח
המבשר טוב העו' הוא מל' כי הכני' כבואות
 האמורה תמ' זה הובעת ה' בדרכים עד
 סוף הספר ועבין הכנראה ה' אשמי שהוכים הכני'
 הוא את בני דורו על מעשיהם הרעים אם כעבודת
 בית המקדש שהיו מגישים על מזבחיו ללם מואל ובעלי
 מומין ואם בעבין הנשים הנכריות שהיו לוקחים להם כמ"ס
 כי מלך יהודה את קדם ה' אשר אהב ובעל סת אל ככר בא
 אמרי זה להוכיחם על דבריהם ואמונתם שהיו יותר רעים
 ממעשיהם ועל זה אמר ה' הובעת ה' בדרכ כס ר"ל שהיו
 מוקמים לו הגיעה והלאות והעדר היכולת וזכר משפטם
 שלא היו מתודים עובתם כי מודה ועוזב יקום אבל היו
 מכירים ואומרים כמה הוגענו וזהו על דרך הכני' משפט
 אוקר על אמרן לא סמא' ולכן פירש הכני' דבריהם שהיו
 אומרים כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא ספק אז היה
 אלהי המשפט כלומר שהיו עושים מלוקה אחת ואומרים לא
 ימלט הדבר כדוע הסדור הכמול על דברת בני האל' שהרשע
 יבחר את הנדק לא שה' הקב' יודע ומשגיח כסדור הזה יתמי'ב
 ידע ומשגיח בו ואם הוא יודע ומשגיח כסדור הזה יתמי'ב
 אבל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא ספק ולכן הגלמו
 הרשעים כמעשה ואם אין זה כן יתמי'ב שאינו יודע ולא
 משגיח ושעוה את הארץ והוא אמרו אף איה אלהי המשפט

אבל וית

תגלות ולפי שהתקיימת ידונו בני אדם לה לפי עולם
 וזאת למדת לרצון עולם וכן בקבוק הגלות יברר השם
 פשוט והמורד' ובחרב ימותו כל מטאי עמו לכן אשר שזכר
 שביהם איך על כל אדם ואדם מהם ומלאך הכרית אשר אדם
 הפנים הנה בא כ"ל הנה יבא ואז תדעו כי ים אלהים אופטים
 בארץ ועל ירך המסחם כפרט אחר ומי מכלכל את יום בואו
 שהוא יום המלחמה הענומה וזמן חבלי משיח ועל אליהו
 הנבא אשר יבא בתחלת תמיית המתים אשר ומי העומד
 בהדאותו לפי שכאשר יקומו בני התחייה ינהלו בני האד' מהם
 מי ומי העומד באותו הראות התבטל וזכר מה שעשה כל
 אחד מהם באחריו וישב מדרך ומעזר כסף וגו' ועדם שבכל
 אחד מהדרכים האלה יקריב הש' אותם למשפט אם בעולם
 הזה לא ים ולא בעולם התחייה לקיים בה מאומה שיתו ולא
 קבלו ענשם בעולם הזה ועל כלם אמה וקראתי אליהם למשפט
 והייתי עד ממהר כ"ל איני כריך לעד' כי אני עד ולא יתאמר
 משפט ודין אבל יהיה ממהר לבא במשפטים ובמאפסים
 ובכאשרם לסקר ובעושים שכל שכיח' אמה ויתום ומט' גר
 ר"ל משם משפט הגר ולא יראו כלומר שהם עושים כל
 הרעות הלה וכלתי יראים משפט' ועונשי והתכונן שזכר
 העושות האלה ולא זכר ע' לפי שבבית שני בימי הנביא הזה
 לא נמכת ע' כי אם אחר העושות ונתן משפט כולל בענין
 רוע הקדור הכינא ברעות הנדקים וטובות הרשע' באמרו
 כי אב' י' לא נכתיב ואתם בני יעקב לא כליתם כלומר אתם
 ארצם כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא חפץ אז היה
 אליהם המשפט כאלו אביתי ענשי ממה שהייתי בראשונה כמ"ס
 דוד כ לא אסוף רשע אמה רעו אפן הדב' כן כי אבי ה' לא
 שנית' לה ות עושה רע טוב בעיני ולחפון בני ואמנם למה
 שאמרתי איה אליה המשפט אם אתם כליתם בעולם הזה
 וכפרם' בגוף וכפם בנויים החפ' א' כפשות' היה מקו' לעצבת' כ'
 אבל אין הרבר כן כי את בני יעקב לא כלית' וכפשתם בארץ
 ולכן אם אין המשפט בעולם הזה הנה יש משפט ודין ביהנם
 ולא הפ' הזה כשה מתקרבם וד' גם כן והר' ק' פ' כי אני
 ה' לא שנית דברי בעודי אשר דברתי עליכם לנביאים וגם
 אתם בני יעקב לא כליתם כמו שכלו אשר האומות שלא בעולם
 להם זכר וס' וכלו מהיות גו' אבל אתם לא כליתם כי לעולם
 תהו מיוחדים להנהגתי ומשפט' וכן דרשו רבותינו לא שנית'
 לא הכיתי לאומה ושנית' בה לפי שבמכה אחת הייתי מכלה
 אותה אבל אתם העמדת' אחרי פורעניות הרבה ומני כליתם
 ואתם אינכם כליתם והנה ואתם בני יעקב לא כליתם והענין
 לא כליתם והענין כלו שיהיה לאומת ישראל שתי נכח את אחד
 במין והוא לכללות האומה שלא תכלה בתוקף הגלות אבל
 תהיה נכחית כנחמיות למה וכמ"ס ישעיהו כן יעמוד וכעכס
 ושמכם והנחמיות הנ' הוא בלי' שהאזרות כפס כל אחד
 משאל אשר הנות ויש לי עוד בזה פירוט שלישי והוא שאמר
 כמשב על מה שאמרו איה אלהי המשפט אני ה' לא שנית'
 ר"ל שאמיד הייתי אלהי המשפט ואהיה אבל כמו שאני לא
 קבלתי סגו' מהיות' אלהי המשפט' כ' אתם בני יעקב לא כליתם
 מהיותכם רעים ומטאים ולכן ביאר מה היה התכוונה אשר לא

כלו מוכה באמרו למימי אבותיכם סתם מוקי ולא אמרם
 כלומר מזמן קדום מימי אבותיכם היפה זאת לכם ספרתם
 מקי והם מכות עשה ולא אמרת מכות לא תעשה כי השמיר'
 על מכות לא תעשה תאמר כמו שאמרו כל מקום שזכר
 האמר כן ולא זיכו אלף לא תעשה ולפי שהתחלתם בפעם
 התחלת' אני לתת על כס כרה וזוקה לכן טובו אלי ואשובה
 אליכם כי אם תטיבו דבריכם גם אני אטיב לעשות עמכם
 ואפס' לפעם ולא שירתם יהוא סמוך לשובו לי אמר למימי
 אבותיכם' סתם מקי שהוא כולל לק' וס' התור' והנחמיות כלם
 ולא אמרתם המאמר שאמרת' לכם טובו אלי ואשובה אליכם
 שזכר ע' ירמיהו אבל בהסך שהייתם אומרים כמה נשוב
 ואמרי שהייתם על דבריהם אלה הוסיף עוד שלא הו'
 נזכרים המעשיות והתחומה כמו שניתה תורה ועל זה אמר
 היקבע אדם אלהים כי אדם קובעים וגו' ולא די
 שהם קובעי' אותי אבל שאמרו עוד במ' קבענוך כמנהגם
 מעשיכם הרעים ובאר הגול שהיו עושים באמרו המעשר
 והתחומה לפי שהם מכות התורה ומתנות שהנה ולפי משלן
 גבוה ופאסר הם היו ממוקי' בהם לכלתי תתם לכהנים וללוים
 היו קובעים את הקב' המקלן ואמר שאלו הו' מרואים כזה
 ה' ה' ראו להתפתח לעשותו אבל ה' בהסך כי במארה אתם
 באים כ"ל שפטי שלא היו נזכרים תחומות ומעשיות היו
 מקוללות תבואותיהם וזה במארה אתם כאלו ומהה אם כן
 אתם מקבלים מארה ואותי אתם קובעים ויהי אם כן הדב'
 כע' מדרשם ומ' ד' ואם תא' וכו' שאתם התבואות אינם מפני
 זה ואפקרה הוא היה לכם נעשה כן לנחמן זה כ"ל לראות
 אם המארה היא כספת המעשיות שאין אתם נזכרים אם לא
 ולכן הביאו את כל המעשר אל בית האונן ר"ל תנו המעשר
 כלו בשלמות והביאו אותו אל אוצר בית ה' ויהי ערך בבית
 ר"ל פרכסה ומזון ללוים ולכ' נשים העובדי' בבית' ובחובו' רז'
 בזאת כי עם ה' ות שניתה תורה לא תנסו את ה' אלה כס הנה
 בזאת הנני כותב רצות שתבחנו' ותנסו מעשי אם לא אשח
 לכם את ארובות השמים והרקות' לכם כרה רבה עד גלי
 די ופרטו בלי' די שלא יספיקו לכם כלם ואזנרו ובה תדעו
 שבעון המעשיות הנעדר הגדול הזה ולפי ש' מקול והגוש היה
 יורד עליהם ואוכל תבואותיהם בשדות וכפרמים לכן אמר
 וגערתי לכם באוכל שהוא הארצה האוכל את התבואה ולא
 ישמית לכם את פרי הארצ' וגם לא תשכל לכם הגבן בכרמים
 ר"ל שהגבן לא תשכל את פריה כי כרנות ה' מית' השדה
 ועוף השמים ילמו' לך והארץ תתן יבולה בשלימו' עד שמפני
 רבוי התבואות אשר יהיו ככם יאזרו אתכם כל הגוים כי
 במקום שהייתם מרפה בנוים מפני הרעב על המארה אשר
 אתם בארים הפה עתה בכרבת התבואות תהו מאוסדים
 ומללימים בעיני כל הגוים ויאמרו אתם ארץ חפץ שמפתי
 בה ולכן יתגברו תבואותיה ומפני שרשע' הדור לא היו
 מאמינים בפסת ההשגחה האלהית ולכן היו מלעיגים מדרבני
 הנביא שהיה מדבר אליהם מהמעשר והתחומה לכן סמך לוי
 פרשת מקו' עלי' דבריכם אמר ה' רוכה לומר דברים מוקים
 ועצומים דברתם עלי' ואמרתם מה נדברנו עליך ומלת

משמיע ישועה

נדברנו פירשנו האמרתים כמו דברנו שש הפועל פועל
לרוב התמדת הדבור ויותר נכון לפי שדברנו הוא מהכפעל
כפשוטו והוא כלטון כפי אדם שכאשר יאשימו אותם על מה
שדברנו בסתר יאמרו שאתם רכילות היה זה והולך רכיל מגלה
אוד ועל זה יאמרו מה דברנו עליך שהיו הם הדברים
והמסרים מפני המלשכים או הכבילים כאלו הקב"ה לא
היה יודע סתרי מחשבות הם אם לא יגידו לו והשם אומר
להם מה שאמרתם הוא טוב אלהים ומה כבע כי שמרנו
משמרתו וגו' והיה ענין מאמרם שמעשה המדות היה לא
לעזר ולא להועיל לפי שלא היה בו תועלת לא לשם יתעלה
וכמו שאמר אם נדקת מה חתן לו או מה מידך יקח ואין גם
כן תועלת לעובד אבל בהפך כי ימחק לו מזה הזק ורעות
רכות ולכן אמרו טוב עובד אלהים וזה בהתייחסות אליו
יתעלה כי מה איכפת ליה להקב"ה בעבודות האלה ואמנם
בערכנו מה כבע כי שמרנו משמרתו ומה תועלת בשמירת
מדותיו ולא די שאין לנו תועלת בהם אלה שהלכנו קדוכתי
קודכתי ומנטערים מפני "בצאות רובה לומ' מפני שהלכנו
אמריו ושמרנו מדותיו ועשה אנחנו מאצרים ודיס ר"ל אנחנו
עשה שמאננו רעות רכות וכרות בעבודה האלהית אנחנו
מאשרים הודים כי הם כראותם שפלותנו יחקו מדרכי
המדות וכוה האופן כמה שקרה לנו כהיה אנחנו סבה לאשר
את הודים הרשעים במעשיהם ומלכד מה שאנו מאשרים
אותם הם בעכמם נכסים ומכלימים לרכיהם והיו אמרו גם
פכנו עושי רשעה ואם תאמ' שיכניסם האל על מעשיהם אינו כן
כי הם גם כן פכנו אלהים ונכסוהו הגם עוכס וכל תת וימלטו
מתחת ידו ולא נכשלו בעונסו ואמנם אמרו או נדברו יראי
"איש אל רעהו פירש רש" שהוא תשובת הש" כ"ל או בעשות
הרשעים רשעים והטובים הלכו קדוכתי מפני נדברו ואמרו
יראי "איש אל רעהו שלא לידבק במעשה הרשע ולא נכסו
דרכיהם הטובים מלפני והרדק פירש כשישמעו יראי השם
דברי הכופרים האלה נדברו הם איש אל רעהו וכו' וכו' וכו'
נדברים האלה עד שימאז בשכלם כי כל דרכיו משפט אל
אמונה ואין עול ויקטב השם דבריהם ויתן להם סדרם משלם
ולכל אחד מן הפירוש האלה עיקר המאמר ספר מן הספר
ויותר נכון אנלי לפירש שאמר או נדברו יראי "איש אל רעהו
הם גם כן מדברי כופרים ושלדברו הוא מגזרת דבר והריגה
מלשון אה דברך מות ידבר עמים תחתיו ונדבר את כל
זרע הממלכה וכמו שהביאו בעל הארשים יאמרו שדברו
עושי רשעה גם כמנו אלהים בהכנסם בסכנות העזמות
ו מלטו מהם ובאיתו הזמן שהיה טוב להשעים יהיה רע
לדריקים כי אז יהיו נדברים ככרתים ונשכרים יראי "איש
אל רעהו שהרנון איש עם רעהו וזה כלל רוע הקדור רשע
וטוב לו נדיק ורע לו ואמר שהשלים לקשר דברי הכופרים
בעובות הרשעים והנלמותיהם וכדברית והשפלת הנדיקים
זכר תשובת הש" והיא שסכר מדות בהאי עלמא ליכא ואם היה
פחית המעשים סדרם ותגמולם בעולם הזה היה הספק הזה
קשה ההתרה אבל עם ההודאה שהגמול האמיתי הוא אחר
המות יודע שספרות רשעים כמו עשן יהיה תכלית' להשמדם

עדי עד בניהם ואתה השם אע"פ שבשערה יוספם בעולם
היה הנה שכרם אמו ופעולת לפכו ונגן עדן ועל זה אמר
כאן ויקטב "וישמע ויכתב ספר זכרון כלומר אין סנה
ולא עולה לפכו כי יש למעלה עין רואה ואון שומעת וכל
המעשים בספר ככתבין ושם שהוא מקום המשפט האלהי יהיה
ליראי "הם הנדיקים ולמוטבי שמו שם המכמים השכר
שזכור והוא אמרו והיו לי אמר "בצאות ליום אב אב עושי'
סגלה ר"ל שאותם יראי "מוטבי שמו יהיו ל" סגלה כיום
ההוא אשר יעשה משפטו ודכו וזו ימול עליהם כאשר ימול
איש על בנו העובר אותו ואז תשובו ותראו כמה מהפרש יש
בין נדיק לרשע בין עובד אלהים כי הנה עשה כזה שמי
כתות מהמוטבים האמת בין נדיק לרשע שהוא הפושע ועובר
על מצות לא תעשה והכת הסבית היא בין עובד אלהים לאשר
לא עבדו והוא המכבול מצות עשה כי אינו דומה מי שעבר
בשם ולא תעשה שנקרא לא עובד אל העובר על מצות לא
תעשה ועושה העברות שהוא נקרא רשע וביאר ענין היום
ההוא אשר בו יהיה המשפט באמרו כי הנה היום בא בוער
כתור וגו' ואמנם מי הוא זה ואיזה היום אשר שוכר הכביא
כאן כבר נזכר לומר שהוא זמן קצון הגלות וקבלת המשיח
שאו ישרבו הנכות הקשות כאש הסורף ומי יודע אם נכחו
בוהגם כן מה שהוא בומכנו זה שהעמים בארצות לבויהם
מתגוללים עלילות ברשע כנגד פושעי ישראל שיכזו המה
ואבותיהם זה כמה מהשני" מכלל הדת באמרם שהם מתיירי'
ואומרים שורת משה כבעש' ובסתר גלה ארפים אותם באש
למאות ולאלפים מבלי חמלה ויאמר הכביא שבזמן אותם
הנכות העזמות ימלט עם ישראל והוא אמרו וזכה להם יראי
שמי וגו' אמנם המעמיקים מחכמי עמנו מסבו שהוא כלו
רחו לשכר ולעושה שהיה לנפש בעולם הנשאו שהוא הנקרא
יום "לפי ששם יתנו גמולו על פי המשפט ושעל עבדי
גיהנם אשר כי הנה היום בא בוער כתור והיו כל דרי' וכל
עושי רשעה קש ולהט אותם היום הבא כלומר שאינו אש גשמי
כאש היסודי או המורכב אשר ביכנו ולכן אינו הוא אבל הלוה'
האמתי ברשעים יהיה הזמן ההוא הבא אשר המות שאז יקבלו
כמות הרשעים ענשם ולהמשיך לגודל הסרפה אשר אשר לא
יעזבו להם גרם וענף ופירשו המפרשי' גרם על הכן הראשון
והכולל ממנו הוא הענף וכן ת"ו ויותר באוי לפכס כפי זה
הדרך גרם וענף על משעי הרשעים הטובים שיעשו בעולם
הזה שבעבור שיקבלו עליהם השכר בעולם הגשמי הזה לכן
אמר שלא יעזבו להם גרם וענף ממנוה ומעשה טוב לקבל
על גמול נפשי וכמו שאמ"ל רובו עובות מיעוטו זכויות
כותבין לו שכר מיעוט זכותו בעולם הזה כדי להעביטו משלם
לעולם הבא כדי רשעותיו ואמנם לדריקים" היה בהפך שעל הם
זוכה ה' שמש נדיק ומרפא ר"ל שזרם להם אור כהור כשמש
שלא ימחק ממנו הזק ולא להיטה כענין הרשעים אלא מרפא
ותאוה בכל כרדי' ואז תבאו ותפשו כעגלי מרכב והוא משל
לכו"י העובד והגדולה ופסת' הוא לשון רכוי כמו ופשו פתשו
ואם בעולם הזה הרשעים מושלים בנדיקים הנה בזמן ההוא
כפי מעלת תגמולם ירמקו הנדיקים את הרשעים תחת כפת'
רגליהם

לכלי
כפוז
מגוב
ששכ
דברי
אפש
הגו
שהו
הרב
מכות
המת
עושי
המכ
מהם
הבל
עושי
לקי
רשע
שמי
היו
עושי
והר
יקב
שה
אות
הרש
לתי
תוכ
המ
ומא
וזה
הכל
ואי
אל
הע
תש
לה
הה
בת
אש
וכר
שה
שתי
הבט
ככנ
האי
מכ
לפי

רובל הם ועל זה אמרוע אותם רשעים כי יהיו אשר תחת
 כפות רגליכם ביום אשר אבי עושה שלא אמ' יום על ו' פכתי
 מוגבל כי אם על הארץ שיבא לאדם אשר המות ועם היות
 ששכר נן ערן אינו באחו במקום ועושה גיהנום גם כן כי הם
 דברים מניעים לבפש כפי טבעה כבר זכר הרב המורה שאי
 אפשר שיכיר האדם הדבר' הרומיים כי אם בהמשל הדברים
 הגופיים מפני שהכנס תלו בגוף ועל ידי הכח המדמה
 שהוא כח גשמי תכיר הדבר' זהו כלו כפי ההמשך אשר דעת
 הרב המורה מעבין נן ערן וגיהנום ואמנם כפי דעת שאר
 חכמינו לא באה הכוונה הזאת כי אם להודיע עבין תשיית
 המת' והעולם הבא אמרי התמייה ועליו אמר ליום אשר אני
 עושה מפני שתיית המתים ומה שיזיה אחריה לא יהיה כפי
 המנהג הטבעי והסדור השמימי כי אם פליא עשות למעלה
 מהשמים הטבעיים כלם ולפי שיעשה זה הקב"ה כפי יכלתו
 הבלתי בעל תכלית לכן אמר על אותו זמן ליום אשר אני
 עושה ואמר כי הנה היום בא בוער בתנור ועליו אמר ריש
 לקים אין גיהנום לעתיד לבא לא הקב"ה מונ' ממה מכתקה
 השעים נדוכין בה ונדקיק' מתרפאין בה שב' וזרחה לב' יפאי
 שמי שמש נדקה ומרפא בכפפה ר"ל שלפית בני אדם בזמן
 ההוא בגוף וכפש לא יהיה ד"כ עונש רומי בנייה אבל יהיה
 עונש גשמי כשמש החוק שירד עליהם מן השמים
 והרשעים יהיו כקש ויהט אותם היום ההוא והנדקיקם לא
 יקבלו מאותו שמש להט ולא שרפה כי אם נדקה ומרפא לפי
 שהשמש כבר יפעל פעולו' מתלפלו' וגם הפכו כפי המקבלי'
 אותם שהנה יחד את השעוה ויקפיד את המלח ולכן בהיות
 הרשעים בערכו כקש יהט אותם ובהיות הנדקיקים בערכו
 לחים ורכוים יהיה השמש אליה' בדקה ומרפא וכבר יוכח
 תוספת מגולה על אמתת הכונה הוא' שהכפוא' היא על תשיית
 המתים מ"ם ושבתם וראיתם וגו' ומה יהיה ענין השיבה הוא'
 המאין יאכזו ואנה יאכזבו לא שאמר' מות' ושוב הכאמן' לגופ'
 וקומו בחייו' ואז בשוכם העולם הזה יאין יכירו וידעו סכר
 הנדקיק ועונש הרשע לפי שיתפרס' אבל' תגמול עול הנשמות
 ואיזהו חייב בדיוו' ואיזהו זכאי בדיוו' ומפני שהעבוד' תאבי'
 אל ה' כר באמת היא עבודת התורה והמנו' והמרי המביא אל
 העונש הם העבדו' ובעול התור' והיה שבזמן הנרות אשר זכר
 תשבת התור' מירש' כמו שזכרו בפ' חלק לכן סמך הנביא
 לאו וזכרו תורש' משה עבדי להגיד שבוכוונה וק'מה נקנת
 ההכללת האמתית והאושר בלי ספק ולפי שאין ראוי לעשות
 בתורה ובמכותיה בורות ודמיונו להנז'אם מפשט' לכן אמר
 אשר נויית' אותו בחרוב על כל ישראל חקים ומשפט'ם כלומר
 וכרו התורה והמכות על האופן אשר נויית' את משה בחורב
 שהם חקים ומשפט'ם כפשוטם ולא תעשו בהם בורות ואין לב'
 שפאמרו שכתבה תורה לזמן קטוב' ואכסר עבר זמנה כדברי
 הכננים כי הנה הנז'אה היתה על כל ישראל' והתורה נקנית
 סכנותותם האמנם מפני שכי' עולם כלם יענו מן הדרך
 האמת' והם מסת'אים את התכלית שבעבורו כבראנו בשאינם
 מכירים הפנות האלה ות'ע'פ' אמתתם לכן הנה אנכי שולח
 לכם את אליה' הנביא שהוא יהיה ראש לקמים בתמייה אם

שיטה כמותם אם נספר גופו הראשון בהלקחו ואם שהוא
 עומד על דרך הפלא בגוף וכפש קיים בגן ערן אשר בארץ
 וישלמהו השם קודם כל יומו הגדול והכורא שהוא יום הד'ן
 והמשפט אשר יעשה בכל מי וכלל כשר לתת לאדם כדרכו
 וכפרי מעליו והנביא האלהי הוא יסיב לב אבות על בניס
 ולב בניס על אבותם ר"ל שאם היה אדם בחיים שמתו בכיו
 יקומו במנות הנביא הזה וכאשר יבאו האבות אותם הכנים
 שיפרסו אמתת השכר והעונש כפי האמונו האמתית יאמינו
 האבות וישבו לבפש אל השם ואם היו האבות מתים והכנים
 חיים הנה כשוקומו אבותם ואם לבנים יודיע אל אמתת השם
 ישוב לב הכנים לד' כר' אבותם ובוה יתפרס המין האנושי כלו
 כי זהו התכלית הכולל בתמייה כמו שפירשתי פעמים שהוא
 כדי שישלם המין האנושי ולא תהיה יכירתו וכריאתו לבעלה
 וע'ז' כאן כן אבא והכתי את הארץ קרס כלומר שאם המין
 האנושי לא יכיר את בוראו יתאיבו כל'יה והיתה כל הארץ
 קרס ולזה תשיית המתים סמוכה לקבון הגלויות וקודם
 הפסד העולם כדי שהמין האנושי יגיע אל התכלית שהוא
 שבעבורו כברא קודם הפסדו ולא תהיה בריאתו לבעלה הנה
 התבארו בכבוזה הזאת ד' עיקרים הא' ב'את השם וישאעית
 ישאל כמ"ס ופתאום יבא אל היכלו וגו' והוא העיקר הג'
 מעיקרי נבואות ישעיהו והג' תקמת האומות ומורכבם על מה
 שהרעו לישראל וכמ"ס ושבתם וראיתם כן דקיק לרשע והוא
 העיקר הא' מעיקרי נבואות ישעיהו והג' שיקבלו האומות כלם
 אמונת הש' שהוא העיקר הג' מעיקרי נבואות ישעיהו והד'
 שחן המת' שהוא העיקר הג' מעיקרי נבואות ישעיהו וכמ"ס
 על שניהם הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וגו'

ב ב ב 20 ושל

ישאל כמ"ש עד מתי רשעים ה' גו' עמך ה' ידכאו גו' ואלא
 יטוש ה' עמו כי עד נדק יטוש משפט וחסד דבריו במפלה
 באומרו תחמוץ שבעו כפשי גו' וכן מוזמר ב"ט באמר על
 משפט השם שיעשה בארצות הימים וכו' שיכוממו את השם
 וישתמו להר קדשו וכן מוזמר ק"ט מספר הגלות אשר לישראל
 עם אהלי קדר שהם השמאל' ומתפלל ה' הכילה כפשי גו' וכן
 מוזמר ק"ך ענינו הבטחון בגאולה ותפלה עליה וכן מוזמר
 קכ"ב ומזמר קכ"ג ומזמר קכ"ד כלם בספרו נרות הגלו ותפלה
 עליהם וכן מוזמר קכ"ה ומזמר קכ"ו ומזמר קכ"ז וכלם
 מגיד' ענין הגלות ומתפללין על הגאולה ועל נקמת האויבי'
 ומפני זה עם היות כל המזמורים האלה אשר זכרתי שהם כ'
 מדבריו בענין הגלות והגאולה לא ראיתי לעשות מהם עיקר
 ראיה ובסוד' בדורה לפי שאין בהם יעוד מבורך לתשועת ה'
 אבל אזכור פה אשר המזמורים שיש בהם יעוד יותר מבורך
 ונגלה אז מאמרים יותר מורים על הגאולה העתידה והם אז
 המזמורים הא' והב' שיערו על הגאולה העתידה הם מוזמר
 מ"ב ומזמר מ"ג כי בהם בני קרן מברוס כשם אכשי
 גלותינו יספרו בו הנרות שמכאן בגלות מכרים ויגאלם
 הב' וכן הרעות שבאו עליהם במורכן בית ראשון ע"י כבוד
 כאבר ויערם אליהם ויפלטם כשהניאם משם ולכן התפללו
 שגם בגלות הזה האחרון יפדס ויושיבם על אדמתם ויקום
 כקמתם ובעבור שנאולתיו תלויה בתשובה ומעשים טובים
 וכמ"ש להו לביכל היום אם בקולו תשמעו לכן הקדים לומר
 כאיל תערוגו על אפיקי מים גו' ואין פי' על אפיקי מים בעבו'
 אפיקי מים כמו שפירשו המפרשים אבל הוא כפשוטו שכמו
 שהאיל פעמים מואם המים למי' ובהיותו על אפיקי המים
 הוא רואה אותם ולפי שלא יכול בעצמו לשתו' מהן הוא כועק
 כן אומר ישראל טיקרה לנפשו שקרובה אליה התשובה מאד
 בפיה ובלבבה לפעוזה ולכן תערוג וזועקת מפני שרואה
 שקרובה תשועתה ללא ולא נמנע כי אם מצדה וזכר שכבר
 קרה לה הגלו וכן התאקל לתשועת ה' פעמים אחרות ראשונה
 במצרים שלא היה להם עדין תורה ועליו אמר במאה כפשי
 ללשים לא מי מתי אבא כלו' אבא מגלות מצרים זכרתי פני
 לשים במעמד הר סיני כי שם נגלה להם האלהים ועל אותו
 גלות אמ' היתה לי דמעתי להם ויום וליילה גו' לפי שהמצרים
 לא היו משערים בגדולת הש' וכמ"ש מי ה' גומ' ועל המ' שבה
 שהלכו במדב' אמ' לה אוכרה ואספכה גו' שהיא כאמ' על רבוי
 מחנותיה ועל המשכן שנתוכס אמ' אדרם עד בית לשים גו'
 ועל ירושת הארץ הראשונה שירשו אחר גלות מצרי' ומהלכס
 במדבר מ' שנה אמ' מה שתתחמי כפשי ותחמי עלי' כמו שהיית
 הזוהר במצרים כשסבך עלה תנאי משם וגם במדבר מספר
 שלא תעלה ממנו הוסי' ללשי' כי בלא ספק עוד אורה לפניו
 ישועות סכו' אשר עשה עמי במצרים ובמדבר ואמר ישועות
 סכו' לפי שפי' אתם ממצרים ומתן תורה עש' הש' בעצמו
 מבלי אמצעי ולכ' א אחריו ולי' באומ' הוסי' לו כי אלהי הוא
 ואשכי' אזכר גלות מצרים וגאולתו אמ' על גלות ככל לשי' עלי'
 כפשי שתתחמי ר"ל כפשי תשאל ותכנע מאד על כפשי שקרה
 לי במורכן ראשון ועליו אמר ע"כ אזכרך מאדן ידן ר"ל
 מאד

ועליו אמר אלהים משפטך למלך מן אכל ובדקתך לכן מלך
 כ"ז על מלך המשיח שהוא יהיה בן שלמ' וכן דוד יוכא מודע'
 ועליו אמר דין עמך כדקדק כמ"ש ישעיהו והיה נדק אזור
 מתניו ושאז הכיס שלים לעם כי הוא יהיה דובר שלום לכל
 הגוים שלום נבטי כמ"ש ורכ שלום עד בלי ירח ועל ו אמר
 וירד מים עד ים כמאמר זכריה הנביא ומשלו מים עד ים כי
 על שלמה ידוע שלא ידק זה המאמר וכן לכינוי כדעו כיום
 ואזכרו עפר ילכו וישתחוו לו כל מלכס לא כתקנים בימי
 שלמה אבל יתקיים בימי מלך המשיח ולכן אמר עליו כי יביל
 אכין מאוע וגו' ונפשות אביזנים ישיע מתוך וממחם יגאל
 כפשי וגו' שהם ישראל בגלות ולפי שבזמן הגאולה יתפרכו
 התבואות בארץ ישראל אמר יהי פקת בר בארץ וגו' וזכר
 דרשו חז"ל יהי שמו לעול' לפני שמו יתן שמו על מלך המשיח
 עמו ועל כפלות המון ההוא וזקבלו האומות אמונת הש'
 וכבוד מלכותו אמר כרוך יי' לשים אלהי ישראל עושה כפלות
 כדוד וימלא כבודו את כל הארץ וכן מוזמר ע"ד למה לשים
 זמח לנכח מבור' נגלה שב' על אורך גלותו זה אבל הוא לו
 בדרך התפוכה ממה שעשו האויבי' במורכן בית ראשון אבל
 בדרך וגו' שלמו באש מקדשך והתלוק גם כן על העדר
 הספלאו והכבואה בגלו' באמרו אותותינו לא ראינו אין עוד
 כפי' ואין אמתו יודע עד מה ועליו באה תפלתו עד מתי לשי'
 יתקף כן למה תשיב ידך וימחק בה ו' שהיית מלכי מקד' פועל
 ישועות בקרב הארץ בימי' הקדמוני' וזכר ומתפללותיו הרבה
 ותתן תפלתו בבקשת הנקמה באמרו קומה אלהים ריבה
 ריבך וגו' וכן מוזמר ע"ז קולי' א אלהים ואנעקה באמר על
 נרות הגלות הזה מתלוקן אסף בו כשם אנשי הגלו' כיו' צרתי
 ה' דרשתי וזהו וזכר התשועות והנבירות שעשה הקב"ה עם
 עמו מקדם ולכן עם לכבו' שמי וימפס כומו הלעולמים וזכר
 ה' האשם לנכח מסדו הסכח סכות אל עד שאמר הספוט' אמר
 מלותי היא ר"ל שהגלות אינו מיתה המלטי' אבל מולי שיכא
 לתרוס' ושאר דברי המזמורים כלם על כד התפנה וכן מוזמר
 ע"ט אלהי' באז גוים וגו' הוא ג"כ ספור מורכן בית המקדש
 כמ"ש שאלו את היכל קדשך שמו את ירושל' לעי' והרג ואכדן
 עם ה' כמ"ש כתבו את ככל עבדך וגו' אפכו דמם כמים וגו'
 וזכר אח"כ חרפת הגלות באמרו היינו חרפה לשכנינו ואח"כ
 התפלל על הגאולה ועל הנקמ' באמרו שפוך ממך אל הגוים
 וגו' כי אכל את יעקב ואת כוהו השמו שזה הוא בעני' הנקמ'
 ואמר על הגאול' עורכו לשי' ישעו וגו' תבא לפניך אבק' אשי'
 וגו' וכן מוזמר פ"ג אלהים אל דמי לך מבורך מענינו שהוא
 תפלה לאסף על בני הגלו' שסבלו נרות הרבה מאדו' וישמעאל'
 ואשר האומ' כמ"ש כי הנה אויביך יהמיון וגו' על עמך יערימו
 עוד וגו' וביאר שהם אהלי' אדו' וישמעאל' ויתפלל על חורבנס
 באמרו עשה להם כמד' וגו' אלהי' ש תמו כנגל וגו' מלא
 פניהם קלון וגו' יבושו ויכהלו עדי' עד וכן מוזמר פ"ט מסד'
 יי' לעולם אשי' אינו כי אם ספור השכוע' ששבע השם לדוד
 לתמיד כסא מלכותו ושכתבטל מלכו' בית דוד ולא כתק' ימה
 השכוע' כמ"ש איה קסדך הראשון יי' כשבעת לדוד באמונתך
 וכן מוזמר כ"ד א קמות יי' ענינו על האומות הגוברות על

מאז עזי' אשר הירדן ומאדן מרמובי' מהר מעבר רכס לומר
 מסכת הזה המעבר שאז הר כיון שמכר ולפי שראל גלו
 בעמים נכות לא ככת אמת כלל לכ"א תהום אל תהום גו'
 שכנה הכנה והגלות כשם תהום ע"ד ומתהומות הארץ תשוב
 תעלי וכן פי' מיד באו' כל משכךך וגלך עלי עברו ומפני
 שגלות ככל לא תמיד יעד שנתן להם כדש רשיון לעלו ולבנות
 ירושלים כי אם זמן מועט בכחו חמשי' שנה וגלה הע' לירמיהו
 קודם המוכרן והגלות לכמה שנים תהיה הפקידה לכן אמר
 אשר זה יומם יבום י"י סדרו וכל ליה שיה עמי כלומר לימים
 מועט יבום סדרו והיא הפקיד' ולכן גם כלילה שהיא זמן
 ארומו גלות היה שיה עמי ותפלה לא קיי והייתי אומר לכפשי'
 מה תדומתי' פשי' ומה תמי' עלי כזה הגלות הכי שככל
 הומלי' ללשים כי עוד אודנו כאש' ועשה יאשו' פני ולי' הוא
 ראוי שומלי' לו ואשרי שוכני' הגליות ופני הגלולי' האש
 הכאמות ווכר על כל אמת מקן מה תדומתי' כפשי' גו' וכר
 הגלו' האחרון הזה ולברלו וארכו וקשו עשה בו מועד כפשי'
 עברו ואמר שפשי' ללשים וריכה ריבי כי הנה על אמת משי'
 הגלות הכאמות לא אמרי' אם על הגלו' הזה האחרון סדרם
 בו דברים הא' אמרו שפשי' ללשים וריכה ריבי שלקם כזה לשון
 ארון הכבי' שפשי' האויבה כי ידיו יעמו והכ' שבקש בקמה
 מה זרי' כ' אמרו וריכה ריבי מגוי' לא מסיד' אה' אדו' והתפלל
 שיכלהו השם מידו בגלותו באו' מאים מרמה ועולה תפלטני
 והג' שהליון על אורך הגלות וקשו מה שלא אמר כן על
 שאר הגלות מפני שזה נמצאך כל כך ועמנו כרותו ועל זה
 אמר כי איה אליה מעוני' גו' והר' אמרו שלח אורך ואמך
 המה יכופו שהתפלל שתשוב הכבואה באומ' כימי קדם ואיה
 תראה שכל הגלות הראשון אמר מתי אבא גו' לפי ששמעמד
 הר סיני וכו' למורא הגדול שהוצג גלוי' שכי' אבל כשבי' שהיא
 פקיד' ככל לא אמר מזה דבר לפי שלא היה ביניהם שם כבוא'
 לא שכינה ולא אם מן השמים וזה אמר כענין הגלולי' השכינה
 ההיא וימם יבום י"י סדרו גו' כי זה ה' תכלית הרומית אשר
 זכו ליה באות' פקידה ר"ל השרי' והתפלה שהיה בבית המקד'
 ומסד הדברים הנשמי' אמנם על הגלולה העתיד' אמר שלח
 אורך ואמך שהזכיר באמר על הכבואה כמ"ס ועלך זכרתי'
 ואמך היא השכינה ואמר על שכינה המה יכופו יבאוי' אל
 הר קדש ואפסד שאמר אורך על כבוד י"י שאלא את המסכן
 ומלא ג"כ הבית אשר בנה שלמה כן ימלא הבית העתיד ועל
 ענין אש מן השמים שסך גם כן בבית שני וירד לעזיד לבא
 אמר ובכואה אל מוכס לשים גו' לפי שברדת האש על המזבח
 היה שיה וכן ככל העם וכמ"ס וירא העם ויכזבו ועל
 הגלולה האת העתיד' אמר גם מה שתדומתי' כפשי' וזה תהמי'
 עלי הומלי' ללשים ויערו שלח תהיה תוספת לבטלה והיא
 כי עוד אודנו יטועות פני ולי' הכה התבאר במומרי' האה
 ג' יעודים הא' בקמת האומות כמ"ס שפשי' ללשים וריכה ריבי
 והוא העיקר הא' מעיקרי כבואות ישיעו והכ' תאועת ישרא'
 וגלולתם כמ"ס ובכואה אל מוכס לשים הומלי' ללשים והוא
 העיקר הב' מעיקרי כבואות ישיעו והד' שתשוב השכינה
 והכבואה כמ"ס שלח אורך ואמך והוא העיקר הג' מעיקרי

כבואות ישיעו וכבר בארתי בעיקר' ההם שהעודים האלה
 א"א שיפוראו לא כדרך הכנרים על הדברים הנדומים ולא
 על זמן בית שני המומרים הג' והד' המיעדים על הגלולה
 העתידה הם שניהם לבני קרח ג"כ וא' מהם הוא מומור מ"ה
 והב' הוא מומור מ"ו כל העמים תקעו כף והנה בא' מהם אה'
 על עלמות ועם היות שפיעו עלמות על כלי מכלי הגבון
 שמכרוהו וסדרוהו כבי קרח וכתו לגבו ככלי ההו' אינו רמו'
 שאמר עלמות על הנפלאות הנסתרות והנסיס העלמיים
 שהקב"ה עשה עם ישראל בכל דור ודור ועביו המזמו' שכי
 הגלו' יאמרו להם לנו מסקה ועו' להכלינו הוא עודה בנרות
 הגלות כמכא לנו מאד וע"כ שהיא לנו מסקה ועו' לא כירא
 בהמר ארץ והתמורה היא בהתחדשו' ממלכת המלכות עליה
 וכמוס' הרים שהיא רמו' למלכים בלב ימים כלות' יעלו כירי'
 אויביהם וכבר כנה הכבי' האומ' בימים ההם כמ"ס ישיעו
 היו המון עמי' כהמות ימים יחמיו והוא שאמ' כאן יחמו יסמרו
 מימיו ירעשו הרים בגלותם פלה שדמה האויב המתגבר להם
 שהיו יסמרו מימיו בועפו וירעשו הרים בגלות מימיו כן
 ירעשו המלכות במשול האויב עליהם ועם כל תוקף ארבע
 המלכות וממלכת הנה לא יטעו את ירושל' באמרי' הימים
 והיא כהר פלגיו יאמרו עיר ללשים ר"ל ש"כא מפגלי' הם כהר
 שבו יאמרו המי' את עיר לה' קדוש שהיא ירושל' והעיר ההיא
 יהיה משכני' עליון ששם יסכון שכינתו ואפסד שרמו כזה ג"כ
 למה שיער הכב' אי' שמעין מבית י"י בא' ויבאו מים חיי' מירוס'
 כחו שפיעו בכבואת וברוהו האחרונה וכתן הקנה למה כהר
 פלגיו יאמרו עיר ללשים באו' להם כקברה כל תמוט יעודה
 ללשים לפנות בקר ר"ל שככל בלבו האומות וכו' המלחמות
 שילמו ח"ט כאמו באמרי' הימי' כיומ' והכלה יעמוד ליהודים
 עד שתאמ' עיר ללשים ומקום המקדש אשר שכן על הארון
 העליון על כל הארצות ואז יכירו וידעו כל יושבי תבל כי
 בעבו שהי' השפע ההו' בקרב ירושל' על כן כל תמוט מכל וכל
 ואם ימכר בה אינו כרה יעור' כלא תאמ' מערב לבך וכמאמר
 המאורכ בערב ילן כבי ולבקר כנה ועו' כאן לפנות בקר
 ואפסד ג"כ שרמו באו' לפנות לעת הגלולה וזיכה שהיא היה
 בקר לא ערכות ועלי' את' דכ"ל עד ערב בקר ואע"פ שהיו
 גוים והם העמי' ש"כאו להל' על ירושלים הנה הם לא יכלמו
 כי ימוטו המלכו' ההם וכתן הקב"ה בקולו ותמוג הארץ ר"ל
 ארץ ישראל שיהיה כפסד ומורא גדול מפניהם אבל בתוקף
 אותה כרה י"י כבואות יעמנו כלו' מי שהיא אדו' כבואות מעלה
 ומטה הוא יהיה עמנו לפי שמשגב יהיה לנו לדי' יעקב אבינו
 סלה ולכן יעד כמה שיהיה בימים ההם אם מהמירבן העמי'
 אשר יעשה מהאומות כמ"ס לכן סו' מפעולות ללשים אשר שם
 שנות בארץ והאומות' הוא במורבן האומ' והפסדו והתכוננו
 ג"כ תלי' אה' אמת שיעש' והוא ש"מכי אותה מלמח' יהיה שלום
 מופלג בכל הנשים וככל הארץ כמאמר הכבי' ולא יאפו גוי' א'
 גוי' חכב ולא ילמדו עוד מלמחה וע"ז כאן משכית מלמחות
 עד קנה הארץ ר"ל שגם כקבנות הארץ והא"י הם החוקי' יהיה
 שלום ולכן לא יבטרו כללי' זן והו' קשת יסבר וקצן מבית
 ועלמות אשר בהם יאפו הסוללות וכלי' מלמחה והמזון לאש'
 קמ"ל

משמיע ישועה

יפה הקב"ה ישיבתו כלו קביעות והתמדת האמתו כ"א על
 כסא קדשו שהו בית המקדש כי כן אמר הכהני כסא כבוד
 מרום מראשון מקום מקדשו שפירושו כסא של כבוד מרום
 מהשם שהו ראשון לכל הכמנאי הוא מקום מקדשו כי מפי
 ישיבתו על כסא קדשו וכדי להשרו שמה שכינתו כדי כי עמי
 שהם ישראל נאספו ונתקבצו מגלותם ולפי שקראם עמים
 ביאר שלז אמרו כי אם על ישראל באו עם לאי אברה ויחסם
 לאברהם לפי שהיה אב היסוד והוא ראש שבטו הד' מלכות
 והגאולה העתידה במעמד בין הכתרים ואמנם או"כ לשה
 מגבי ארץ מאד בעלה הוקש' מאד על המפרש' ולא ראיתי בן
 דבר מספיק ואפש' לומר שהכתיב' מקורם באו יאמ' כי לשהם
 מאד בעלה מגבי ארץ שהנלות העולם הוא וההמלט מפגעת
 הו' מהל' ולא מאס' והנכון בעיני כי לפי שנתן הכדל ומעל'
 דבה למלכו' הש' בכסא קדשו ממלכתו על שאר חלקי הארץ
 שלכן אשר אף על פי שמלך אלהים על גו' עם הנה לשה' יב
 כי טיבה קיימת על כסא קדשו וכדי עמים עם לאי אברהם
 שהם ישראל נאספו שמה ולכן עם היותם אלהים מגבי ארץ
 והוא המלכו' הכללי שזכר בעולם מאד בעלה עם לאי אברהם
 או כסא קדשו שזכר למעלה על כל שאר האומות והארכות
 הנה התכארו שבי המזמורים האלה שהם יעודים מבוארי' על
 הגאולה העתידה ולכן נסמך אלהים מזמור אחד לכבי קדש
 ג"כ גדול וי' ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו שהגיד בו
 מעלת ישראל לעתיד לבא כמו שבוא' בעמינו והתכארו א"כ
 בשבי המזמורים האלה י' יעודים הא' נקמת האומ' ומורכבם
 כמ"ס יהו' ימרו מימו' המו גוים מנו ממלכות נתן בקולו
 תמוג הארץ והוא העיקר הא' מעיקרי כבודות ישעיהו הב'
 תשועת ישראל וגאולתם כמ"ס י"ב כבודות עמנו גו' ואמר יבאר
 לנו את מלכתו וגו' והוא העיקר הג' מעיקרי כבודות ישעיהו
 הג' שיש עת מוגבל ומחוייב לגאולה וכמ"ס ישעיהו אלהים
 לפני בקר והוא העיקר הו' מעיקרי כבודות ישעיהו הד'
 ישו' עוד לגלו כמ"ס ששגב לנו לאי יעקב סלה והוא העיקר
 ה"ז מעיקרי כבודות ישעיהו ה' ששגב הסכינה והכבוד
 כבודאונה וכמ"ס ישעיהו עיר אלהים קדוש מסכי' עלין ואמ'
 אלהים ישב על כסא קדשו והוא העיקר ה"ח מעיקרי כבודות
 ישעיהו הש"י שהיה שלום בכל הארץ כמ"ס משכית מלחמות
 עד קנה הארץ גו' והוא העיקר ה"ג מעיקרי כבודות ישעיהו
 הו' שיקבלו האומות שלם אמונת השם כמ"ס כל העמי תקעו
 כף כי מלך גו' והוא העיקר ה"ב מעיקרי כבודות ישעיהו
 וככה ה' כתי' בעיקרים ההם ש"א לפי שהעודים האלה כי
 אם לעתיד לבא המזמורים הה' והוא שג' הארץ הראשון
 מהם הוא מומו' ע"ד הודינו לך אלהים והב' מזמור ע"ה כודע
 ביהוד' אלהים ועבין המזמור הראשון שהנה המסודר הוא על שבי
 במזמור שלמעלה למה אלהים נמת לבננו וגו' הדרש על שבי
 דברים על הכללת האומות והשפלת ישראל וברשם וכמ"ס
 שהתפלל בקוף המזמור על ישראל שלא יכלו בגלות אל תנו
 למית כשם חוקך וגו' ועל נקמת האומות אמר קומה אלהים
 ריבה ריבך זכור חרפתך מיני ככל כל היום שהוא אדום אל
 תשכח קול כורדך שאין קמד עולה תמיד שזה אמר על שאר
 האומות

החיל ירוק באם לפי שלא ינשכרו אלהים עוד ויאמר הקב"ה
 לאומ' הרפו ודעו כי אנכי אלהים ארום בגוים ארום בארץ
 ר"ל הרפו ממלחמות ואל תתנו אים את אמו כי אנכי אלהים
 שופט כל הארץ ומכאן ואילך לא משפטי בישראל כי ג"כ ארו'
 בגוים ארום בארץ הנכבדת שאם ב' אותה לקדמותה ולפי
 שיערו בכי קדש כזה יעודים חוקים לכן אמרו בסוף המזמור
 י"ב כבודות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה והוא דרך תמנה
 באומר י"ב כבודות יקיים הבטחתו זאת שהיה עמנו ומשגבנו
 כסא סלה ואפשר לפרש לנו חזו מפעלות אלהים אשר שם
 שמות בארץ אר"ל לנו והתכוננו בפעולות השם כמה הם
 הפכו' כפי הזמנים וכפי המקבלים כי הוא אשר שם שמות
 בארץ ירמו' למוכן ארץ ישראל וזממותה ועתה יעשה
 בהתק' כי ישבית מלחמות מעלה ויאמר לגוים הרפו ודעו
 כי אנכי אלהים וארום בגוים להקדם מהם וארום בארץ אשר
 בתתי להשיבה לקדמותה ואז יאמרו ישראל י"ב כבודות עמנו
 ר"ל כבר יאנו מהסתרת פנים ושב השם לשם עלינו לעו'ב
 ויהי עמנו ומשגב לנו סלה וכדי שלא נכא עוד לגלות אשר
 ואמרי שזכר במזמור ההוא הדברים העתידיים להיות בתשובת
 ישראל ובכין ירושלים וזכר במזמור שאמרו השמחות שחייבין
 לשמוע על זה לא לבד ישראל כי אם ג"כ כל האומות וה"א
 כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה ורמו' בה
 שיקבלו האומות שלם אמונת הש' ולכן ירכנו לפניו ונתן
 הסב' למה יתקעו כף וירכו באז' כי י' עלין טורא מלך גדול
 על כל הארץ ר"ל שהוא עליון על השכלים הנכבדים ובורא
 על המערכות השמיות ומלך גדול על כל הארץ כי הנה
 הככב יהיה משערו בשלל אשר מן הארץ ולא בשלל
 אשר ואף הש' כן כי הוא מלך גדול על כל הארץ והראיה
 על זה כי הוא ידבר עמים תחתיו ולאומי' תחת רגליו ומלת
 ידבר היא מגודת דבר כסא כלומר שהקב"ה יהרוג עמים
 רכס כבודתו והבארי' יתקעו כף וריעו לאלהים בקול רנה
 ועוד כיהי שנית על יכלתו שיבאר לנו את מלכתו את גאון
 יעקב אשר אהב סלה ר"ל ששהשפילו את אויביו יקם הארץ
 הנכבדת שהיתה בידים ואת גאון יעקב שהוא בית המקדש
 אשר אהב סלה לתת לנו ואז עוד בעלה אלהים בתרועה חזר
 למעלה למ"ס הריעו לאלהים בקול רנה באומר לפי אנכי אומר
 הריעו לאלהים לפי ש' דעתו שהוא אהב את התרועה ונספך
 בה שלכן כשמע קול שופר ותרועתו במעמד הר סיני ולכן
 גם אחס זמרו לאלהים זמרו כשה וכמ"ס למעלה בקול רנה
 ולפי שאמר זמרו למלכתו זמרו ביאר שבגאולה העתידה לא
 לבד יהיה מלך בישראל כי אם מלך כללי בעולם וה"א כי מלך
 על כל הארץ אפי' זמרו משכל ומלת משכל תאמר על השכל
 כי מפני שבזמן ההו' תמל הארץ רעה את השם ויכירו לאתו
 מתוך השפעתו לכ"א שזמרו לפניו להזמין משכל ר"ל כותן
 להם שכל והבנה להכירו ומפני שאמר כי מלך על כל הארץ
 אלהים ביאר שלא ישבו שמהיה מלכותו על כל האומות כזוה
 כי לא יהיה כן והוא שאמר מלך אלהים על גו' ס גו' ר"ל אמת
 הוא שבזמן ההוא ימלך אלהים על גוים ועבין המלכה היא
 שיקבלו האומות שלם אלהותו ומלכותו עליהם אבל עכ"ל לא

האומות שהם זורקי השם שאזכר והמייחס עליה תמיד למעלה
 כל השלה ולכן החיל המזמור היה באומרו למכבש א תשחת
 מזמו לאסף שיר ולמכבש הוא מלשון כמסון או מגדת נבמות
 ותשחת הוא מלשון השחתה ושיעור הכתוב מזמור לאסף שיר
 והמזמור הוא למכבש אל תשחת ר"ל אתה המכבש האמתי
 וככמי המוחלט הקדמך כמה שגבר וכמי כמה שיכא ית'
 אל תשחת את שפירית ישראל ואל תכלה בגלות הזה וזכור נא
 כי הודינו לך אלהים כלומ' כמה שירות ותשבחות אמרנו לפניך
 בימיית מנשים ועל הים ובזמן שזר הנסים וכן בהיותם על
 הארץ היה קרוב שרץ אלהים והיו תמיד מקפידים בנפלאותיך
 והיו אמרו וקרוב שרץ ספרו כפלאותיך והכונה כלה שבו
 שנקרא עליהם שמו ית' והודו לשמו וספרו כפלאותיו לא יכל'
 ולא ישחיתם בגלו' וגם זה מדברי המשורר הוא תשלוס למזמו'
 הקודם ואמר זה זכר מה ששיבחו הש' על תוכחתו ותפלתו
 באמרו כי אקם מועד אבי מישרים אשפטו כמוגים וגומ' ר"ל
 ידוע תדע כי יש עת וגבול ידוע לבאול העתידה והוא מוע'
 קץ הזכר כדברי רביאל וכל זמן שאין המועד ההוא מגיע
 מכלי' האומות וישראל בהכנע ושלמות אמנם כי אקם מועד
 וה' יכעב בו או שיקשה הש' קודם זמנו בזכות הדור מסמי
 תשובה ומעשים טובים אז אבי מישרים אשפטו להעביט את
 האומות ולתת שכר טוב לעדת ישראל וה' כמוגים ארץ וכל
 יושביה שהיו אז כמוגים וכמי' ארץ האומות וכל יושביה גם
 היא תחרב ותתקלקל ע"ד גפרית ומלח שרפה כל ארצה והיו
 עונש האומות וכנגד תאושת ארץ ישראל ותקון השעלחה
 אמר אכבי תכתי עמודיה סלה כלומר אבי הוא שהנאיתי
 ישראל מכבות אחרות וגם אבי אנוכי'ס מכבה זו והנה אמר
 עמודיה כלשון בקבה לפי שהמשורר תאר את האומה גם כן
 בלשון בקבה באמרו אל תתן למית נפש תורף קית ענין אל
 תשכח נכנח לכן השיבו כלשון אכבי תכתי עמודיה סלה
 והיות ככון הוא שכל זה אמר על האומות שיעשה בהם משפ'
 מישרים והוא שהיו כמוגים ארץ האומות וכל יושביה ושין
 להפלא מזה כי אם היתה להם העמדה וקיום עד כה מאת ה'
 היתה זאת כי הוא יתעלה חקן עמודיה של ארץ אותם האומות
 סלה כל הזמן ההוא ולכן הוא עבמו יתעלה ימוב וימס אותה
 ולכן אמר כנגד האומות אמרתי להוללים אל ההולו ולרשעים
 א זרמו קרן בגאון וגאון על הכלמזכס וכבודכם א תרמו
 למרוס קרבים בדברים שאדם מדבר ס כנגדי כי לא
 ממוכא שהוא מורס וכקרא מוכא לפי שאלוהי הפאה השמש
 יכא על הארץ ומעבר היא הפאה המנגדת סיכנס השמש תחת
 הארץ ומלת הרים הוא כדברי סמינו ז' מלשון הרמה
 יאמר הכתוב שלא לאומות המושבים בפאת מורס ולא
 למיושבים בפאת המערב ולא להולכי המדברות שהם
 הערבים לא היה לשום אחד מאלה הרים כלומר רוממות
 ומעלה לפי שאלהים שופט רובה לומר ששפט בזמן ההוא
 את כל הארץ כמו שאמר אבי מישרים אשפטו ולכן זה יספ'
 שהן האומות המכעיסות אותו זה ירים שהוא ישראל כי יש
 כום ביד י' ויין שומר שהוא יין חק באיכותו מלא מסך רובה
 לומר ממוסך כלאו' ואמר מסך על המערכות השם הנמית

כן או שהיה המסך כאמר על מלוי הכוס וכמו שאמר מסכה
 יכה וזכר שהם הכוס כל כך מלא שינא ובגד מכל הדדדים
 למלוי והוא אמרו מלא מסך ובגד מה ובאמת הכוס היה כל
 כך מלא ששתו ממנו הגוים כי לכן אמר ובגד מה ארץ
 אמנם השמרים שבו שהיא היותר רע שבכוס ימנו וישנו כל
 רשעי ארץ וגלה בזה שלא היה עונש האומות שזה בכלם
 כי הנה הרשעים שבהם יעבשו יותר מהשאר ועל זה אמר ארץ
 שמריה ימנו ישנו כל רשעי ארץ וכנגד עדת ישראל אמ' ואבי
 אביד לעול הפליאה העבומ' הזאת שאספר אותה מדור לדור
 ואומר עליה לאלהי יעקב לפי שהקב"ה כל קרבי רשעים שהם
 האומות ידע ותרוממה קרבות נד"ק שהוא ישראל כי לפי
 שאמר על האומות א תרמו למרוס קרנכם לכן על מפתם
 אמר וכל קרבי רשעים אדע זה מסך המזמור אשר אמרו
 כודע ביהודה אלהים רובה לומר שבזמן ההוא שקרבי רשעים
 ידע השם ותרוממה קרבות נד"ק אז יהיה כודע ביהודה
 אלהים ובישראל שהוא עשרת השבטים אשר יסבו בגאולה
 יהיה גם כן גדול שמו כי כלם ישתפשו ויתאקרו בעבודת
 הש' ובשמירת תורתו ומפני שאמר ביהודה ובישראל ביאר
 שלא היו להם שני ראשים וסמי ממלכות כירושלם ובשומרון
 כמו שהיה מקדם כחלוק המלכות כי כירושלם בלבד יהיה
 סבו אל הקב"ה ומעונתו בנין יהיה וענין סבו הוא רמו אל
 ענין כבוד ה' וסמינתו אשר תשוב שמה בזמן הגאולה כי ענין
 הכבוד יקרא סכה וכן אמר כי בסכות הושבתי את בני
 ישראל שהיו עבדי כבוד ואפשר לפרס והי' בשלם סכ'
 שהוא מאמר המשל"י כי הש' הוא רועה ישראל ולכן באומרו
 דרך המשל אמר שהיה סכו כירושלם ומעונתו בהר בנין ששם
 בית המקדש ובזמן הסכה למה יהיה כירושלם סכו ומעונתו
 שהוא לפי שמה שזכר רשפי קשת מגן ומרב ומלחם סלה כל'
 שעליה תמיד באו מלכים כלמרו סמריים כנכד כאבד טיטוס
 מלכי השמעוניים אמרו מלכי אדום אמריהם ומלך מנשים
 שהוא מוסל עליה היום הזה ולפי שזכו כמו רבו תמיד עליה
 לכ"ל שמה שזכר רשפי קשת מגן ומרב ומלחמה סלה ואפשר
 שאמר ד' מיני כלי מלחמה כנגד ד' המלכות הא' רשפי קשת
 רמו לבכל שטרף בית קדשנו ותפארתנו והב' מגן כנגד פרס
 שהיו למגן עלינו והג' מרב כנגד יין שהרגו היוכים אוכלוסין
 רבים מישראל והד' ומלחמה סלה כנגד אדום כי מפני אז-ך
 שעבדו בישראל אמר עליה סלה אבל עם היות שהמלכות
 ההם גברו בארץ ישראל עד כה הנה אתה אלהים כורא ואדרי
 מאות' השיות הטורפו והגוזלות וה' כורא אתה אדרי מהרבי
 טרף כי כאור הו' כמו כורא והוא ג' מלשון אור כמו באורך
 נראה אור וכאן אמר כנגד השם כורא אתה ואדרי יתד מכל
 הרבי טרף שהוא כבו למלכי האומות החוקים הטורפים
 והחומים וכעבור שאת' כאור ואדרי יתד מהם לכן אשזוללו
 אדרי לב כמו שנתם ולא מבאו כל אכסי מל ידעם ואשזוללו
 הוא מלשון שלל והא' היא במקו' יוד או מקום ה' כי אותיות
 אהיו מתחלפות ואמר שהגוים הבאים על ירושלם באחרית
 הימים עם היותם אדרי לב ישתוללו מכנסיהם ומכל אשר
 להם וכמו שכתב ר"ל שיסנו שנתם שהיא המת באמרו שנת
 עולם

הדרך וישים על אדמת' ולפי שאך כח כנעל פאובתו אם לא
 עלה אליו עוד אלהי לב'א והאר פפך וכנענה כי אור
 פכו יורה לים את הדרך הנכסו לשוב אליו וכוה יהו בושיעם
 והוא ע"ד אלהי' ומכחו ויברככו יא' כיוו אהבו ולפי גלות
 עשית השבט' היה הפאשון מהגל ו'אל שכו לבית חבי וכתאך
 בלואם היום יותר מאלפים שנה לכ"א עליו יי' אלהים בבאות
 עד מתי עשבת בתפלת ערך כלומר שלא עמדה להם מדת
 רחמי' שהיא ה' ולא מדת אלהים שהוא הדרך ממונע וגם
 בבאות מעלה לא עמדו להם בגלותם והוא אמרו עד מתי
 עשבת בתפלת ערך שהכלתם לכם דמעה ותשקמו בדמעות
 שלים ל' שלחמ' והשת' היה בלו בדמעות וכבי ופי' שלים' א'
 שהוא כלי מכלי המד' כמו וכל בשלים עשר הארך ויאמ' הכתוב
 שהסקה עשבת השבט' בדמעות מלא המדה הגדולה בהקדחת
 שלים והיא רכור המליו ו'מ' שלים על גלות מכרי' וגלות בכל
 וגלותכו באדו' זה' אכל יותר כיון אכלי לפעמי' על גלות עשבת
 השבט' שגלו שילה פעמי' ראשונה הרפאוכי והגד' וחבי שבט
 המכסי מענה לירדן ושבת כעת שהאשון הקל ארצה וכולון
 וארצה כפתלו והג' ואמרון ובנותיה ועל שלשת אמ' האכלתם
 ליום דמעה שהיא אמת ותשקמו בדמעות שהם שמים ועל כלם
 אמר שלים סכ' ל' גלות משולם ואמר ישדכר בגלות' השבטים
 דכר בגלות יהודה ובנימין ע' ככבוד באכר מלך בכל ועזא
 תשימו מדון לשכיניו כי בכל הית' שכנה לירושלם ובעוכותיה
 שלא הקב"ה מדון ומלממה ואיבה ביניהם באופן שהבבלים
 אויביהם ילעגו להם באורכבם ועל הגלות השבי הזה אמר
 אלהים בבאות השיבנו והאר פפך וכנענה כלומר אלהים שדך
 ומשפט הגלי' אותנו וכר בא' כי אמה אלהי' בבאות ישראל ולכן
 השיבנו מזה הגלות השבי' בתאר פפך אל'ינו ואו' בושעה וכבר
 ידעת שמהגולים כחורבן ראשון של' רוצלם לא שכו לבית שבי
 כי אם מעט מועד מאות' שגלו לבבל כלכד וכוכ אופים שגלו
 כשאר הארצות שלא שכו עוד ולכן אמר עליהם השיבנו ועשה
 המאורע טענה על גאולתם באמרו נתן ממכרים תשיעו כלו'
 הלא איתה ה' אלהים הובאת את כנסת ישראל ממכרים והסעת
 אותם מסע ונגדת גוים מפניהם באך ישראל ותטעה כ"ל
 כנסת ישראל שם והנה דמה אותה בגפן מפני ג' דברי' ש' מנאו
 בגפן יותר מבשא' העבים היא שדך' לבפן שהיה משרש טוב
 ומשובח כי יש הבדל גדול מזמורה לזמורה הנטעת להובא
 גפן טוב ויין מסוב וכן היה ישראל כמ' הכביא ואכרי בטעתך
 שורק כלה זרע אמת והב' שהגפן הטוב לא יצמח בכל ארץ
 טקולמן כי אם בארץ מיוחדת אליה וכמאמר ישעיהו הכביא
 כרם היה לדודי בקרן בן שמן וכן הית' מעלת ישראל והגלגלות
 בארץ הקדושה לא בזולתה מהארצות והב' שהגפן כרי שוליד
 יין משוכה כריה עבודות רבות יותר משאר העבים וכמ' ש'
 ויעוקהו ויסקלוהו וגו' וכן האומה הישראלית לא תשלם כי אם
 בכוכ המבות המוריות ומפני הדמויים האלה כלם המטילו
 הכביאים והמדברים ככוכ הקדש כנסת ישראל לגפן אמר
 באן גפן ממכרים מסע רונה לומר שהסעת אותה ממכרים
 לפי שלא הית' ארץ טובה לה ונגדת גוים מארץ ישראל ותטעה
 האומה האדמה המשובח ועל זה אמר גם כן עבית לפניה

ותארש שרשיה ותמלא הארץ כ"ל פנית האבני' מלפניה כי הם
 מוקו' לשאר הגפן ואו' תמל' הארץ הקדוש' ומפני זה כסו הכי'
 כלה ועבפיה ארז' אל תשלם קבירה עד ים ואל כר יונקות'
 שהוא כלו משל' לישיבת ישראל בארצם והתרחש גבולם
 בכבוד וכממלה מכלי מונע וכיון שהדבר כן שכל כך
 השתדלת בגפן הזאת להשיבה ולהנל מה אם כן למה פרצת
 גדרה שהגדך שמים אותו סביבות הגפן לשמרה ואתה פרצת
 גדרה כד' שיכסו כה וארזה שרונה לומר לקטוה כל עוברי
 דרך שהוא מלאון ארתי מוכי עם בשמי ולא לכד האנשים
 עוברי דרך יאכלו ממנה אבל גם יכרסמה חזיר מיער
 ומלת' יכרסמה אמרו המפסדים שהיא מוככת יכרם מנה
 והענין שילא כרסו ממנה וגם וז' שדי' שהוא סית השדה
 ולרעת קל הוא עוף ירעבה ואין ספק אכלי אגם כזה
 רמו לגלות בשאמרו וארזה כל עובדי דרך רמו לאשור וכל
 ופרם ויון שגברו מן העולם כדרך כל הארץ שכלם הרעו
 לישראל ולכן אמר עליהם וארזה כל עוברי דרך וכנגד
 הגלות האחרון הזה שלא עבר ואנחנו בו בידי אדום
 ובידי שמעאל אמר חזיר שדי' ירעבה ואין הדבר הזה ראוי שמעשה
 ד'ך להתפאר יהיה למרמס ועל כן אמר אלהים בבאות טוב
 כא' כי לפי ששלק כבואתו מישראל והסתיך פכו מהם אמר
 טוב כא' שישב מחרון אפו ויפקוד הגפן הזאת שהיא ישראל
 וכנה אשר נטעה ימך רונה לומר הגפן המכוננת
 והמזכרת אשר נטעה ימך כי לא היתה נטועה על ידי
 ארבעי' לא ביבית מכרים ולא במתן תורה ולא בירושת הארץ
 ואמר ועל כן אמר לך כנגד מלכו דוד וסור לדבר על שבי'
 אם על הארץ אמר שרופה באש כסופה רונה לומר שהיא
 עתה שרופה באש כסופה וכרופה מהאויבים שיגערת פפך
 שאתה גוער בהם יאכדו מהרה אם לא תרמס עליהם ואמנם
 על זרע דוד אשר נטבע להתמיד מלכותו אמר תהי ידך על
 אש' ימך על כן אדם אמת לך שהוא כמו למלך המשיח
 שאמת לדוד ותאך למלך המשיח היא ידך עליו להביאו
 ולמקו וזאת האופן לא כסוג מלך רונה לומר שלא כמור
 לאמור מתורתך לפי שאתה תשיבו ובשאך בקרא ואמר
 תשיבו אם כנגד כבי הגלות שהם בו כמתיים ואם לרמוז על
 תמיית המתים שתייה בזמן ההוא סיקומו ויקראו בשמו ולכן
 על הגלות האחרון הזה שהיינו בידי אדום וישמעאל אמר ה'
 אלהים בבאות השיבנו גומר לפי שסס ה' מלא הרממים וצאל
 את עמו ואלהים שהוא מדת הדי' וינקוס נקמתם מאויביהם
 ואז יהיה אלהי בבאות מעלה ומטה ואע"פ שאז המזמור הזה
 בדרך תפלה הוא התבאר בו גליותנו ביאור גדול והתפלה
 היא יעוד מה שיהי' כלי ספק הכה יעד במזמור הזה גאולת
 ישראל כמ' אלהים השיבנו ופקוד גפן זאת ושא' המאמרים
 שבו עליה המזמור הם' הוא מזמור פ"ד והו' לבני קרח גם
 כן כריה הארץ וענינו שפכי שמומו' שלפניו וכר המאור
 הזה ענינו שישובו ישראל על אדמת' ויבנו בית קדוש לאלהים
 כמ' ש' אשרי יושבי ביתך גו' לכן במזמור הזה יעד בענין
 הגאולה ואופנה באמרו רכית ה' ארץ שבת שבו יעקב והנה

משמיע ישועה

אמר זה ע"י יביאת מנצרים שרצה הקב"ה בארצו להושיבם
מעונתו ושם שבות יעקב והוא גלות מנצרים שנעש' ע"י יעקב
אבינו בדרתו אמה ועם היות שהיו ביניהם במצב' נשאל' עיון
עמד וכסית כל הטאחס קלה כלומר לא לבד לאותם שהיו
בגלות מנצרים כי אם גם אחרי כן תמיד אל כושא היית להם
ואע"פ שהיה לך עליהם מקון אף היה ממלחך כ"כ שתמיד
אספת כל עברתך השיבות מקרון אסף ומזה ידמו למעשה
העגל ולשליחות המרגל' ויתר העוב' שחטאו במדבר ובארץ
זבין שהדבר כן שתמיד היית לישראל כושא עון ופסע ומטאח
הנה גם עתה בגלותנו זה שובנו אלהי ישענו והפך קעסך
עמנו הלוולס תאמר בנו מבלי שתשוב מקרון אסף די
שתמוך אסף לרוב ודור אבל לא יהיה לעולם השם אמתה
העדוטה בנו ע"י כביאך עבין תמיית הממים ועבין קבון
הגליות והוא אמרו הלא אזה תשוב וזו היא פכת תמיית
הממים ועמך ישמחו כך בקבון הגליות וכיון שתמיד אזה
לעש' כל זה ע"כ מלינו סריך בכל לב שתעשה שתי הפליאו'
האלה במהרה בימינו והוא אמרו הראבי' ה' חסדך שהוא
התמייה וישעך תתן לנו שהוא הגאולה והנה המאמר אמר
אשמע' מה ידבר האל ה' כמו מה שאמ' חכהוק ואכפה לראות
מה ידבר ב' כלא אמ' אשמעה מה ידבר האל ה' ומה ישכני
על תפלת' זאת כי באמת הוא ידבר שלום לעמו ואל ססידיו
ויהי' שלא ישובו לכסלה והם המעשים המגנ'ם שהיו עוש'
בראשונה והם תפ' תשובת השם אליו אך קרוב לראיו ישעו
לשכון כבוד בארצנו ר"ל קרוב לכל קוראיו וקרוב תאזעיתו
לכא וישכון כבוד בארצנו והוא השכני שתשוב לירושל' לעתיד
לכא כי לא יהיה העבין בזה כמו שה' בבית שני שלא שרתה
שם שכירת השם גם אזו יתרכה בעולם המסד בין בני אדם
והאמת באמונות האמתיות ולא יהיה עול בעולם כי
אם נדק ולא מלממות כי אם שלום וזהו חסד ואמת כפגשו
נדק ושלום נשקו ואמו חסד ואמת כפגשו לפי שהם הכאמר
על שלמות המדות האל סלם ומדרגה לשלמות הרעות אשר
תאר בשם אמת וכן אמר נדק ושלום נשקו פי' שהנדק שכל
אדם ידק את עצמו כפי היושר ולא יעשה עול למכרו הוא
השלום וההקט היטוב המדרי' והכלל שיחכרו השלמות
האלה כלם זה בזה בזמן ההוא ואז אמת מארך תנמים ר"ל
שכלל האכשי' שתתפרו ותכנס ביניהם אמת אמונת הש' כעשכ
בארץ ואז הנדק משמים יהיה נשקף ר"ל יעשה הש' נדקה
בארץ בהשפעת הטוב וכבר ביאר עוד זה באמרו גם י' יתן
הטוב כלומר מבד שהאנשים יהיו בענמם בוט'ם א' השלמו'
הנה הש' יעזרם בזה כי גם הוא יתן הטוב וההכללה ביניהם
וארנו תתן יכולה לפי שנדק לפניו יהלך בכל הארץ ויש
לדק פעמיו כלומר שכל אדם ישם הנדק אשר זכר בדרך
פעמיו וכמעטו והעבין שתמלא הארץ דעה את י' ובני אדם
לא יעשו ולא ישמחו ואפס' לפי חסד ואמת כפגשו נו' שהם'
הוא אמת אלהים והשפעתו שיכא כאשר בני אדם יתנהגו
באמת ובאמונה האמתית וכן הנדק האלהי יסול בעול' כאשר
יהיה בין בני האדם שלום השקט ובטח ולכן אמר אמת מארך
תנמת לפי שהוא דבר מוטל על האדם ונדק משמים נשקף

שהוא השכר האלהי ואמנם כנגד החסד שהוא גם כן שכר
עליון כמו שזכר אמר גם י' יתן הטוב והוא שינוי י' חסדו
וכאט' יהיה זה הנה אז ימצא השל' בין בני אדם והוא אמרו
וארנו תתן יכולה כי זהו יבול הארץ האומי והמועיל לאדם
ר"ל השלום שהוא שדק לפניו יהלך כלומר שכל אדם ידק
עצמו כמעטו ואז ירכה השלום ולפי שבזמן המלממות מדלו
אמרו והולכי כתיבות ילכו עקלקלות לכן אמר שכאט' האדם
נדק לפניו יהלך ישם לדרך פעמיו ר"ל ישם פעמיו ללכת
בדרכים מבלי פחד גם אפס' לומר שאמר זה כנגד הש'
שכאט' יעשה משפט ונדק בעולם בזוכרן הרשעים כל אדם
ידק מעטו וכאמר ישעיהו כי כאשר משפטך לארץ נדק
למדו יזכרי תכל ולכן אמר כאן כאשר האמת מארך תנמת
שהאנשים ירדו ארציו והנדק משמים נשקף לעשות משפט
ונדקה בארץ הנה אז בלי ספק ה' יתן הטוב וארנו תתן
יכולה כפי הראיו לפי שכאט' נדק לפניו את יהלך ישם לדרך
פעמיו שלמדו ממנו בני אד' וישם הקב"ה אותו הנדק פעמיו
לדרך כהוג ומורגל בין בני אדם הנה תתני לך כפי הפסוק'
הקשים האלה ג' דרכי' כהר לך אדם מהם שהם מלבד פירושי
המפרש' הנה התבארו במומו' הנה ד' עמוד' הא' תאזעית ישראל
וגאולת' כמ' ועמך ישמחו כך כי ידבר שלום נו' והוא העיק'
הב' מעיקרי' נבואו ישעיהו והכ' תמיית הממים העמיד' להיות
כמ' הלא אזה תשוב תמינו והו' העיק' הא' מעיקרי' נבואו'
ישעיהו והג' שהיה שלום בכל הארץ כמ' נדק ושלום נשקו
והוא העיקר הג' מעיקרי' נבואו ישעיהו והד' שתשוב השכניה
ביניה' כמ' לשכון כבוד בארצנו וכבר התבאר שהיעוד' האלה
א"ל לפדש'ם בדרך הנצרים ולא תתקיימו בבית שני ושעתיד'
הם להקיים לעתיד לבא המזמורים הנו' וה' המעשים על
הגאולה הם ממור קיו ומזמור קיו והכונה בשכניהם
לית שם והודאה לש' על התשובה והגאולה העתידה כי
מפני שאמ' במומו' הקודם על נרות הגלות הוא אפסיו סבלי
תודה גו' ובשם י' אקרא ואמר בום ישועות אשא לך אוזני וכן
תודה במכרות בית י' גו' לכן בא במומורים האלה להגיד
מעלת הגאולה העתידה ואמ' שבי' יביא מנצרים ובפקידת בכל
לא תתפרסה גבורת הש' ואמונתו גלויי הארצות ולא קבלו
אלהיות כי אם עמו ישראל לא שאר האומות אמנם בגאולה
העתידה לא יהיה כן כי הגוים והאומות כלם יהללו וישבחו את
השם הנכבד על שתי הסבות שזכר למעלה בהלל באמרו על
חסדך ועל אמתך שחסדך הוא רמו א' חסדך ישע' עם ישראל
בגלות' ואמתך היא אמתת האמו' הלהית שאז כתפרס' בעול'
ועל שתי הסבות האלה אמר במומור הזה כנגד כלל האומות
הללו את י' כל גוים שנחזהו כל האומות אם מפני שזכר עלינו
חסדו בתשובה ובגאול' ואם בעבו אמתת אמונתו שתתפרסם
ב כי והוא אמרו ואמת י' לעול' הללויה ואמ' שבנו שהאומות'
יודו וישבחו על שתי הסבות האלה כן ישראל כפרט יעשה שם
מיוסם כפני עצמו ועל זה אמר הודו לי' כי טוב כי לעולם
חסדו יאמר כא' ישראל ר"ל שבני ישראל ביוסד יאמרו שהוא
ית' מהולל ומשובח משני בחיבו' אם בבחינת מעלתו ושלמותו
כי הוא הטוב המושלם וזו אמרו הודו לי' כי טוב ואם מבד

רוב מקדו ששעה עם העול' כברייתו וזמירמו והוא או' כי לעולם מקדו ואמר שהודלת כי לעולם מקדו בהיותם בגלות היה כאמ' בדרך העבר' כי מקדו באמת לא ירגישו הם אותם בגלותם אבל בזמן הגאולה אז ראוי לו מר בעצם ואמת כי לעולם מקדו לפי שביצתם מעבדות לחרות היה המקד האמתי אליהם ולכן אמר יאמר נא ישאל כי לעולם מקדו ונא הוא מלשון עתה כאלו אמר עתה בזמן הגאולה וכל ישראל לומר בעצם ואמת כי לעולם מקדו וגם בית אהרן לו' וכהני ה' שבגלות לא היה להם עבודה ולא קדושה לא מעשיות ולא יתכונות וכלו בטלה מהם הכונה ולויה עתה בזמן הגאולה שזכו למעלתם ולמתנותיהם ראוי שאמרו כי לעולם מקדו מפני המקדשים שיקבלו בגאולתם וכן ראוי שהכרת הגלות לא היה להם שפא' לעבוד לה הם עתה בזמן הגאולה שאמרי ה' ילכ' יאמרו כפי הראוי כי לעולם מקדו וכיון בזה כוכה שנית שאמרי גאולתם לא יזכו עוד לגלות אחר וכאממר הכביא ומקדו מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמות ועל זה ג' כ אמר כי לעולם מקדו ר"ל שיהיה מקדו כנתי כל ימי עולם וזכר שכאשר יתנו ההודאה יספרו ויאמרו מן המצב קראתי יה ענבי במרחב יה כלומר הלא ראיתם שכל הנרות והגלויות שעברו עלי שקראתי מיוך אותם הנרות לש' ענבי והוכיאתי למרחב ולכן גם עתה אם היה לי והייתי קרוב אליו מה יעשה לי אדם כי בהיות ה' לי בעוזי אני אראה בסוכאי ר"ל אראה ברעתם ולכן בכל זמן טוב למקות בה' בתפלות ומעשים טובים מבטוח כנדיבים ואמר זה להגיד שפעמים כנרצונו בגלות כקש עזרה מבני אדם שיולנו וימלטנו והוא השתדלות בטל אם לא יתחבר אליו הבטחון האלהי שהוא העזר השלם ולכן טוב למקות בה' ולהדבק בלהינו מבטוח באדם שהוא שם כאמ' על ההמון וג' מבטוח כנדיבים שהם המלכים והשירים ועשה על זה טענה מאד האומי' כלם ומלכיה' תמיד אכלונו הממונו והם היו בעוכריו זה' מיד כל גוים סבוכי האמנם ראוי להסתכל בזה שזכר באן ד' לשון' מסוב כל גוי' סבוכי סבוכו גם סבוכו סבוכי כדבורים ומשבו המפרשים שהוא לחוק ואבי אשכנז שאמר כל גוים סבוכי על אשור שהמריב והגלה עשרת השבטים ובאו על ירושלים לשחתה וכפלו מפלה רבה באן תקומה על מה שעשו וה' א' בשם ה' אמילם כלומר שכסתי ככרתו מן העולם ואמר סבוכי גם סבוכי על כבוד כאשר מלך בכל ועמו שבאו על ירושלים פעמים רבות בימי יהויקי' ובימי יהו כין ובימי דקיהו ולכ' עליהם סבוכי גם סבוכי ובסכ' מה שעשו לי ספו תמו מן בלהות וה' א' בשם ה' כי אמילם ואז' עוד כנפוני כדבורים כיון ש' פרס ויון שאשלו בבית שבי ועליהם אמ' דועכו כאשר קונים בשם ה' כי אמילם לפי שבי ששמוכי השמירן את היובי' ואמנם על גלו אדו' הארוך הזה אמר עוד דמה דמיתכי לנפול שזאת הייתה הדמיונה הקרבה אל הנפילה ואל הכלייה המוקלטת אם לא שה' עזבני והכליבי מידם והעוון אשר היה לי שלא באתי לכלייה בגלו' אדו' שלו' אומר הוא הקב"ה שהיה לי לישועה ועל הגאולה והתשועה מהגלות הזה ישיה קול כיתה וישועה באהלי' בדיקים' שאמרו

כרכתם ימין ה' עושה מיל' ר"ל לא אומר אני כמי ועונס יד' עשה לי את החיל הזה כי באמת ימין ה' עושה מיל' לא כמי ה' יצר הסבה למה יומם אליו ית' החיל והכח באו' ימין ה' רוממ' ימין ה' עושה כי להיות ימינו רוממה על המערכות לכן הוא עושה מיל' ובחכמה שירצה והשתכל שהדבר' האה עוי' וזמרת יה ימין ה' רוממה הם מדברי' שירת הים שאמר משה כשיבאו ישראל ממדבר' לפי שהגאולה תדמה לגאולת מצרי' במופתיה וגם נשירתה וכמ' ש' שיעהו כנכואה הב' שבארתי ממכו באו' הכה' ש' יושעתי אבטח ולא אפסד כי עוי' וזמרת יה ה' ויהי לי לישועה ולפי שראה המאורכר ברוך קדשו שיפול ספק גדול כלכות האנשים אם ישאל יתמו בגלות מרוב צרותיהם לכן הכתיבם על זה באו' בשם האומה לא אמות כי אחיה גו' ר"ל לא אמות בגלות' אבל תמיד אחיה ואספה תשועתי' כתי' לספר מעשה יה כי כורא הוא ואע"פ שיתקפזי הנרות לא תהיה כלייה גמורה כי בכך כמה פעמים יסור ירכייה ולמות לא תכבי' וכאלו היו פתחי התהלה וההודאה סגורים עד זמן התשוע' לכן יאמר פתחו לי שערי דק' כי אני ישראל אבא כס אודה יה לפי שזה השע' לה' וגו' ואפסד לפי' פתחו לי שערי דק' על שערי ירושלים' שיבאו שם ישראל בזמן גאולתם וכאמ' הכביא ישיעיהו פתחו שערים וגו' שנשבו מהגלות לירושלים יודה השם ויאמר אודך כי עביתני בגלו' הארוך הזה ושמעת תפלתי והיית לי לישועה באופן שאני שהייתי כמו האבן שמאסו הכובים סכן האומות היו מואס' את בני ישראל עתה הייתי לראש פנה ונא לא בחיל ולא בבח אנוכי כי מאת ה' היתה זאת ולכן הגאולה תהיה כפלאות בעינינו וזה היום שבו זרוע ה' עלינו נגלת' עשהו השם ולכן נגילה וכשמהה בו ומפני שהמאורכר זכר היעודים הטובים האה ברוך הקדש התפלל לשם שיקים דברו הטו והוא אמרו אנא ה' הושיעה נא וגו' כי התשועה היא מירי האומות וההכלמה היא בהיות על ארצותם ואפסד לפרש שאמר מאת ה' היתה זאת הוא מאמר הכובים שהם האומות הכובים חרות למו שיאמר אמת הוא שיינו מואסים האבן הזאת אבל תשועתי היתה מאת ה' ולכן היא כפלאות בעינינו וזה היום שהוא זמן הגאול' כיון שעשהו השם לא כמעט ולא כדאב על מעלת' כיון שמתת להים היא אבל גם אנחנו האומות נגילה וכשמהה בו מסכי' למה שאמר למעלה הללו את ה' גוים גו' וזה גם כן יברכו את ישראל ויאמרו אנא ה' השיעה כא גו' ר"ל שיתפללו האומי' לל' שתמיד יושע את ישראל ולפי שהגו' ההם יקבלו אמונ' הש' ויעלו שנה בשנה להשתחוות ולזכות לירושלים ולמוג את סג' הסכות לכן אמר כנגדם ברוך הכה בשם ה' כלומר אתם הבאי' למקות תחת כנפי הש' כרובי' תתיו בשמו ואנחנו בני ישראל כרכוכי' בשם ה' ר"ל כרכוכי' אתכם בשם ה' שתהיה ברכתו אליכם אבל האור ככואי' והשכיבה באמת לא תחול כי אם בנו עם קבלתו הוא אמרו אל ה' ויאזר לנו אך אתם אתם האומות הקרבים אל השם טובו להקריב קרבנות לפני מוצחו והוא אמר אסרו מג בעבותים עד קרבות המזבח כי כל קרבן יקרא מג כמו שנים יקופו ולכן יאמרו אליהם ששמהה (ששירים) ובעבותות אהבה יביאו חסם וקרבתם ועד קרבות

כא ב ג 21 קמח

המזמור

היא הוא מזמור קכ"ט שהיא שיר המעלות
 רבת כרכובי מעבורי וכיון המזמור בו
 להודיע ברות הגלות והנחמה אשר יעשה
 על מה שהרעו לישראל ועל זה אמר רבותי מעבורי יאמר
 כח לישראל כלומר הרבה פעמים כרכובי מעבורי יאמר
 הכתוב יאמר כח לישראל רבת כרכובי מעבורי
 תקום עוד ברה לכן באותו זמן יאמר ישראל רבת כרכובי
 ואמר מעבורי לרמוז לגלות מכרים ומלחמת עמלק ולעובדי
 המדבר ולרעות האויבים אשרי שכבסו בארץ וגם למורכבם
 וגליותיהם ועם היות שרבת כרכובי הנה לא יכלו לעשות
 לי כלייה וביאר ענין כרתו באמרו על גבי מרשו מורשים
 שהוא רמוז האויבים כאלו השליכוהו לארץ ומרשו המורשים
 באמרו על גבו והאריכו למעפיתם ומענה הוא הארץ שעושה
 המורש ככל של כרוז באמרו כמו מענה שדה והכל משל
 לעונם הסורין שהיו מעבים את ישראל ואמר שביאר רבת
 כרכובי מעבורי ביאר מה שאמר גם לא יכלו לי באמרו ה' בדיק
 קנן עבות רשעים ר"ל ה' שהוא בדיק ויש וראה עלובי קנן
 והכרית עבות הרשעים והוא משל לגאונם ומעללם על
 מלכותם וכיאר שאמר זה על שם העתיד לפי שבכ"ט יבואו
 ויסונו אמור כל שאני כיון המפנים להרע לישראל והיו כבד ר
 גבות שהוא העשב הנזמם בגב הבית שאין לו קיום לפי שיצאו
 וכמיחמו במקום גבוה היא סבת יבואו במהירות מפני שאין
 לשרשו לחות ולא מקום יתפשו בעומק וכן קדמת שלף
 ר"ל שקודם באו והענין לגדלו העבוי ימכר ויבא ויהיה
 שלף כמו שלף ויבא מגוה ועיניו שקודם שיבא לשלמות יפסד
 ומפני יבואו הקוב' אושו לא ימלא כפו ממנו כמנהג הקוב' ו
 ומפני חסרון הקביעה ההיא לא יאמרו העובדים לקוברים
 העשב ההוא כרכת האליכס כלו כרכת ה' ברא אליכס כמו
 שאומרים לקוברים וזכר ג"כ הכרכה בהפדרס מהם והיא
 כרכובי אתכם וגו' והענין כלו שהאומן שארזו מעט במכיר יבא
 ולא יכלה לכל ולכן לא תפול עליה כרכת העובדי לא בהגעת
 אליהם ולא בהפדרס מהם לפי שהכל קללה תשפט להם הנה
 ביאר ויעד המאזכר במאמר הזה קמת האומן ומורכב העתיד
 להיות כמו שבמאמר שבארתי קודם לזה יעד על תשועת ישראל
הנה ב"ב המזמור האלה נגבו באר היטב יעודי הגאול'
 העתידה ונקמת האומות ומורכבם והגלות ישראל
 ושוכן השכינה והבואה ביניהם אשר העידום שהתבארו בהם
 וכבר נמצאו מלבד אלה פסוקים אחרים בספר תהילים שורים
 על הגאולה העתידה ולא זכרתי הנה למירת הקבור בעיני
 גם כי יע' פ' ס' ע"ד או שלמה עדים יקום דבר כל שכן ב"ב
 עדים גם כפי קבלת חז"ל באו רמזים בפסוקים רבים וזה
 הספ' על הגאולה העתידה שאיכס כפי דרך הפשט הלא תראה
 שחרגם המתרגם בפסוק מי יובילני עיר מבצר מי יגבר עד
 אדום מאן אויבלי ימי כרכא דרומי רשעא מאן דלפני עד
 קוסטנטיה דאדום וכמה מהחכמה נכללה במאמר הזה אם
 כמה שופר רומי וקוסטנטיה סתן היו שני האלפים והתחילו
 לאומות אדום כמו שבארתי במעין היא מספר מעיף השועה
 ואם כמה שדבר כדומי כלשון עתיד ובקוטרענה כלשון עבר

המזמור ואמרו לשי' אלה ואודך לשי' ארומך הודו לי' וגו'
 הנה התבארו במזמורים האלה ד' עיקרים הא' שכל האומות
 באחרית הימים יקבלו אמונת השי' כלל את יי' כל יי'
 שבחיה כל האמים והוא העיקר הי' מעיקרי כבואות ישעיהו
 והב' תשועת ישראל כמ"ג קול רנה וישועה באלהי דיקי' אודך
 כי עינתי ותה' לי ישועה והוא העיקר הג' מעיקרי כבואות
 ישעיהו והג' שהגאולה העתידה תדמה לגאולת מכרים כמ"ג
 עיו וזימך' והוא העיקר הה' מעיקרי כבואות והד' שלא ישובו
 עוד לגלות וכמ"ג הודו לוי' כי טוב כי לעולם חסדו וכבר
 הוכחתי שהעיקרים האלה אי אפשר שיזכרו לא כרכובי הכנענים
 ולא במעשה בית שני והם עתידים להתקיים

המזמור

היא הוא מזמור קכ"ו שיר המעלות בסוב יי'
 אה שבת כיון היינו בחולמים ועינינו שתייה
 הגאולה העתידה כ"כ גדולה בעביה שאז יראה לנו שעניני
 הגלוי לא היו בפועל אבל שהיו כחלום הלילה כי מרוב שמחת
 הגאול' והגלות האומה ומעלת' יראה לנו כאו לא עברו עלינו
 מעולם כרות אז ימלא שמח פינו ולשוננו רנה ויתמחו האומן
 מעינינו ויאמרו הגדיל יי' לעשות עם אלה כי דבר גדול היה
 עבדים ויאמרו עוד בגוים הגדיל יי' לעשו' עמנו היינו שמחים
 ר"ל ששתי פליאות עשה יי' תשועת ישראל ומורכב האומן ועל
 תשועת ישראל יאמרו הגדיל יי' לעשות עם אלה ועל הפליאה
 אשר יעשה במורכב האומות עצמם יאמרו הכשאים מהם
 שהגדיל יי' לעשות עמם כלומר פליאות רבות גם כן ולכן
 לא יאמרו מן הרעה אשר באה עליהם אבל יהיו שמחים כיון
 שהיה זה סבה להשלמת כפשתם והתישרו האומות ואפשר לפחד
 בסוב יי' את שבת כיון היינו כחלומי' שלהיותנו רגילים בגלו'
 וכנרות כשהיה בזמן הטובה וההגלה משבוב שאינה כן
 במציאות אלא כאשר יחלוס החלום והנה אוכל והקין ויקיה
 בפשו אבל אז לא יהיה כן כי לא תהיה קנה כפשו כי אז
 ימלא שמח פינו ולשוננו רנה וזו יתמחו האומות מהגלותנו
 ויאמרו הגדיל ה' לעשות עם אלה ולשי' שהאויב מעט מהעוב
 שיראה לאויבו יתרכס בעיניו לכן אמר' אה' אז יאמרו בגו'
 הגדיל יי' לעשות עם אלה אמר שבת הגדיל ה' לעשות עמנו
 היינו שמחים כלומר אין לנו מוששים לרדפי הגוים האומרים
 הגדיל ה' לעשות עם אלה אבל כמות האמת בענינו שהגדיל
 יי' לעשות עמנו ולכן נהיה שמחים ולהתפלל המאמר
 שיקים השם היעו' הנה באמרו שוכה ה' את שבינו שיה' כמו
 האפיקים שהם פלגי מים כשימלאו והיו בארץ הנגב היבשה
 כן תהיה גאוליתנו כבואה על תוקף הכרות והמשך משל
 באמרו שאז הורעים בדמעה בארץ הנגב כמשפט שהרע
 יהיה לאכדון להעדר המים כשימלאו שמה האפיקים שזכר
 כרכה יקבורו וכן אמר כפל עיני במלות שוכות הולך ילך
 וככה נבוא משך הורע והוא הורע שמוך סקו מלא זרע
 ומשליכו לארץ והוא הולך ובוכה לפי שימאוב שלא תמח
 תבואתו בסבת חסרון המים אמנם כבא האפיקים שיעשה
 המטר תתקן תבואתו ובא יבא כרכה לזמן הקצר כשיהיה
 כנשא אלומותיו והתבאר בזה תשועת ישראל וגאולתם

וכן

וכן הוא בכבוד מי יוכלי עיר מבצר שה' עתיד מי רחמי עיר ארום שהוא עבר וערכו שהמאמר דבר על אש' זמנו ה' שכבר ראינו הורבן קוסטנטין וכו' מלאות מורבן רומ' לפי שאמריו מבנה ותכונן עיר כיון וכלא באמר מי יוכלי עיר מבצר שהוא רומי כי כן קראה ישעיהו קריה בצורה ובכרה שהכל אחד ואין הכונה שכל' שמה אלא שכא במורכבה ולכן שאמר מי יוכלו ויגעו לזמן שהי' מרכה העיר שהיא מבצר הגויים שהיא רומי ומשיב רוח הקדש מי נכחי עיר ארום ר"ל האל הגדול הגבור והכורא והנורא שהגיעני לראות במפלת בת ארום שהיא בקוסטנטין שכבר נמרכה מבני ארום הוא ג"כ גיעני לראות במפלת רומי העתידה ליחרכ ואלו המאמרים לעומתה למה שתרגם בשי' ושמי' בת ארום כמו שזכרתי למעלה בסוף כבודות ירמיהו

המבשר טוב היו הוא דניאל

בספרו והנה התבארה שמה הגאולה העתידה בה' מקומות האחד במלום הראשון שלם נכוכד באצר מהנלם שהיה ראשו והב מדוה ודרעוהו דכסף מעוה וירכתה די נפש שקוה די פנול רגלוהו מכהון די פנול ומנהון די נפש ושראה די התחרות אכן די לא בידין ומפת לנלמא על רגלוהו ושדקו כמדא הכל ואכרא די מפת לנלמא הוה לעור רב ומלת כל ארעא ופטר לו דניאל שהיה זה מורה על ממלכת הד' מלכויות שיטמו מן הארץ ועל המלכות המישי האלהי שעתיד להיות והמקום השני הוא במלום גראה דניאל בשנת מלך לבלבצר מארבעת החיות ומהרין הנעשה עליהם ומבצר אכש הבא אמריהם וליה יהיב שולטו יקר ועלבו וכל עממיא אומיא ולישניא ליה יפלחון שולטניה שלטן עלם די לא יעדה ומלכותי די לא תחכל ופי' לו המלך שהחיות היו רומות לד' המלכויות והבצר נש היה רמו אל המלכות המישי העתיד להיות והמקום הר' הוא בחזון הנראה לדניאל בשנת שלם למלכות בלשאר ששם ראה מלאכי אלהים ושהיה אחד קדוש מדבר ואואל לאחר עד מתי הסוון העמיד והפצע שומם עת וקדש ובבא מרמם והשיבו המלאך הדובר בו עד ערב בקר אלפים ושלם מאות וכבדק קדש ואמר לו גם כן ומראה הערב והבקר אשר באמר אמת הוא ואמה קומם הסוון כי לימים רבים אגלה לו בזה הגאולה העתידה והמקום הר' הוא במראה האחרת שראה דניאל אחרי שפלטו בשנת אמת לדריוש כן אמארום מורע מרי בשאמר לו שבעים שבעים מספר על

עמך ועל עיר קדשן לכלה הפצע ולהתם מטאת ולכפר עון ולהביא נדק עולמים ולמחוס וכביא ולמאוח קדש קדשים וד ועד כלה ומכרנה מתן על שמש וגם במראה הזאת הלאו לו הגאולה העתידה והמקום השני הוא המראה האחרונה שראה בשנת שלם לכרש מלך פרס היא המראה העצומה שבה השיג עתידות גדולות כפלאות ואחרית העש ומועד הגאולה אך אמנם פירוש המראות האלה לא יבא במקום הזה לפי שכבר מלאתי די לה' בביאורם ובספ' מעיני הישועה שעשיתי כפי' ספר דניאל והיו עיני ולבי שם בעשם וראשונה לבאר ממש המראות האלה וסם התבררו והתלכנו ובנדרנו הדברים כלם כי ד אלהי האוהה עלי השכל ולכן חכרתי הספר הזה משמי' ישועה לאותו ספר מעיני הישועה להיותו מנרן וסמוך אליו כפי ענינו ולהיות דניאל מכלל המבשרי' ואע"פ שגם המבשרים האחרוני' הוא הנה הקדמתי פירושו לספר הזה לפי שעשיתי ראשונה גם סבו דברי' לקחו במדקתה התחלות למה שזכרתי בספר הזה ויבא אחרי זה מאמר ישועות משיחו אשר עשיתי גם כן בביאור הדקשות וההגדות ומאמרי רחמינו הקדושים אל כאשר ראיתי בעיני מלך המשיח והגאולה העתידה והיון שלשה אלה כפי כוח הס שלשה הספרים הא' שיעירו ויעוררו א' המבואה ו' הכמלה : בשלם מה שראיתי לבארי מהנבואות והיעודים **ובזה** שבאו בחזרה ובכביאים ובכתובים כישראל על הגאול' אשר קיבחה והנה לא ראיתי להביא ראיות מספ' משלי ומספ' שיר השירים ומספ' רות ושאר כתבי הקדש לפי שאינם מביארים ומזכרתי על פי פשוטם עם היות שהם ראיות אמיתיות כפי מה שדרכו חז' עליהם בדרך קבלתם יגן וכיען אני לא נקראתי לבא במאמר הזה כי אם להביא ראיות על גאולתינו ועל פדות נפשנו מהבדח הפסוקי' כפי פשוט' כדי להשיב את האשקיזרום והי' השלמת המאמר הזה בעיר מוכספולי' שהי' ממלכות כאפול' שבאג' ומכוס' מממת הגרבושן והגרות אשר עברו עלינו על הכל יהי' שם ה' מכורך ביום כביעי לחדש אדר השני שנת כי ירחם ה' את ישראל ותהלה לאל המרוא' על כל ברכ' ותהלה :

תם ונשלם תהלה לאד בורא עולם

Handwritten notes and bleed-through from the reverse side of the page, including fragments of text and numbers.